

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Turtledove_Harry-Videssosky_cyklus_2-Cisar_pro_legii.pdb

PDB Name: Turtledove Harry-Videososky cy
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 30.4.2007
Modification Date: 30.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Harry Turtledove
Videssoský cyklus
2 - Císař pro legii

OBSAH:

Zákeřná kouzla zabila císaře. Armáda Videssosu, zrazena činem jediného muže, v panice utekla před barbarskými vítězi. Avšak v legii, záhadně přemístěné z Galie a Říma do podivného světa čar a magie, nebylo po panice ani stopy. Tribun Marcus Scaurus vedl své muže, přes hordy nepřátel, aby přeskupil vojsko a připojil se k Thorisinovi Gavrasovi - nyní legitimnímu vládci Videssosu. Ve Videssosu, hlavním městě obléhané říše, právě usedl na trůn Ortaias Sphrantes, který zavinil její porážku. Tam, za mohutnými hradbami, které činily město nedobytným v případě obležení, vládl za pomoci zlých kouzel. Zdálo se, že je nemožné svrhnout zrádce z trůnu. Marcus Scaurus se však rozhodne uskutečnit tuto nebezpečnou misi...

PROLOG

ĎÁBLUV VELEKNĚZ

Když Marcus postupoval proti uzurpátorům, došel k železnému kotli, z něhož si nabrali svou kouzelnou moc, která je chránila před železnými zbraněmi. Podíval se do něj a spatřil hrůzný výjev. Ve zpěněné vařící vodě plavalo mrtvé nemluvně — nebo něco, co by mohlo být dítětem za několik měsíců. Jeho oči sklouzly dolů na otevřené břicho služky a nevěřicně zpět na velký kotel. Namísto se pozvracel. Zamrazilo ho, když si uvědomil, že toto je horší zlo, než jaké kdy předtím poznal. Jistě je to zlo čaroděje Rhavase. Skota — boha Pekla chodícího po zemi. „Rhavas!“ vykřikl jméno páchnoucí stejně jako zvratky na jeho jazyku. Vtom znenadání rozluštil anagram a zakřičel jiné jméno: „Avshar!“ Neboť to byl Avshar, kněz boha Pekla a úhlavní nepřítel Videssosu — a díky němu se ten Šarlatán vrátil jako hlavní zastánce jeho vlády!

CO SE STALO PŘEDTÍM

Průzkumná kolona tří kohort římských legionářů, vedená vojenským tribunem Marcem Aemiliem Scaurem a vrchním setníkem Gaiem Philippem, se právě vracela k hlavní armádě Julia Caesara, když byla ze zálohy napadena Galy. Aby se zabránilo masovým jatčám, navrhl galský komandér Viridovik souboj a Marcus přijal. Oba muži tasili druidské meče, které byly Marcovou válečnou kořistí. Jakmile zkrřížili čepele, objevila se kolem nich světelná kopule. Najednou se Římané i Viridovik ocitli v neznámém světě s podivnými hvězdami. Brzy zjistili, že jsou ve válkou rozdělené Říši Videssos, v zemi, kde kněží boha Phose mohou dělat skutečné zázraky. Byli najati Říši jako žoldnéři a strávili zimu v provinčním městě Imbros, kde se učili jazyk a seznamovali se s místními zvyklostmi. Když přišlo jaro, přesunuli se do Videssosu, hlavního města Říše. Tam se Marcus setkal s vojákem — císařem Mavrikiem Gavrasem, jeho bratrem Thorisinem a předsedou vlády Vardanesem Sphrantzesem, byrokratem, jehož si Marcus znepřátelil. Při banketu na počest Římanů se Marcus seznámil s Mavrikiovou dcerou Alypii a nešťastnou náhodou polil vínem čaroděje Avshara, vyslance Yezdu — západního nepřítele Videssosu. Avshar požadoval souboj. Jakmile se čaroděj pokusil vyklouznout svými kouzly, Marcův druidský meč zaklínadlo zrušil a Marcus vyhrál. Avshar se pokoušel pomstít pomocí očarované dýky, kterou vložil do rukou zakletého tuláka. Videsský kněz Nepos se zhroutil nad užitím zlovolných kouzel a Avshar pozbyl ochrany, jež byla udělována vyslancům. Marcus byl pověřen — v doprovodu Hemonda a skupiny Namdaleňanů, žoldnéřů z ostrova národa Namdalen — uvězněním Avshara. Ten však utekl a zanechal za sebou připravenou past, která zabila Hemonda. Marcovi byl předán

Hemondův meč, aby jej doručil jeho ženě Helvis.

Avsharovy útoky posloužily Videssosu jako ospravedlnění pro vyhlášení války Yezdům, kteří plenili území daleko na západě Říše. Když prováděl Videssos válečné přípravy, zaplavili město vojáci — místní i najatí. Napětí mezi Videssany a vzrůstajícím počtem Namdaleňanů sílilo kvůli rozdílu v uctívání Phose. V porovnání s nábožensky liberálnějšími Římany byly rozdíly menší, ale všechny strany se navzájem považovaly za kacíře. Videsský patriarcha Balsamon pronesl kázání o toleranci, po němž se napětí na chvíli uvolnilo.

Avšak fanatičtí videsští mniši znovu rodmýčovali konflikty. Vzedmuly se vlny bouří a Marcus byl vyslán s oddílem Římanů, aby je pomohl uklidnit. Když jednou vešel do tmavého dvora, aby zabránil znásilnění, zjistil, že obětí je Helvis. V mžiku to však dohnal — milovali se. Poté, co ustaly bouře, se k němu i se synem nastěhovala do římských kasáren, tak jako to již učinily partnerky několika dalších Římanů.

Nakonec se těžkopádná vojska přesunula na západ vstříc Yezdu, doprovázena ženami a příbuznými. Marca potěšilo, když se dozvěděl, že je Helvis těhotná, ale šokovala ho skutečnost, že Ortaias Sphrantzes velí levému křídlu vojsk. Příliš jej neuklidnilo ani zjištění, že onen mladík je jen loutka, pojistka pro to, aby Vardanes Sphrantzes nedělal potíže. Na západě se k armádě připojily další jednotky, včetně oddílů Baana Onomagoula a Gagika Bagratouniho, aristokrata, jehož Yezd vyhnal z domovských hor Vaspurakanu. Další dva Vaspurakánci, Senpat Sviodo a jeho žena Nevrat, dělali Římanům průvodce. Místní kněz Zemarkhos všechny Vaspurakánce nenáviděl, protože je považoval za kacíře.

Zemarkhos proklet Bagratouniho; ten ho i s jeho psem hodil do pytle, do něhož pak s chutí tloukl. Marcus, obávající se pohromy, se však přimluvil za jeho propuštění.

Yezdové začali provádět přepadové útoky proti říšské armádě, kdykoliv se k Yezdu přiblížila. Pak byl poblíž města Maragha zadržen předsunutý oddíl Onomagoulových vojsk. Jelikož jejich rodinní příslušníci zůstali v Khliatu, císař se vydal oddíl zachránit.

Strhla se velká bitva, v níž Yezdu velel Avshar. Ten pomocí čar obloudil důstojníka, jenž vedl levé křídlo říšských vojsk. Ortaias Sphrantzes, který byl náhle nucen doopravdy velet, zpanikařil a utekl.

Celé levé křídlo se zhroutilo. Bitva, jež byla doposud téměř nerozhodnuta, se zvrátila v katastrofu. Mavrikios v boji padl a Thorisinův zoufalý protiúder zprava byl odražen. Přesto se mu však podařilo se zbytkem armády uniknout.

Římská disciplína nutila legionáře udržet své jednotky pohromadě. Řádně se stáhli a utábořili se na noc. Aby se jim Avshar vysmál, hodil před půlnocí do tábora Mavrikiovu hlavu. Gaius Philippus prohlásil, že místo takových nesmyslů by měl čaroděj raději pronásledovat Thorisinovy muže.

Hra ještě nebyla u konce.

01 KAPITOLA

Namáhavá cesta Římanů na východ od nešťastného bitevního pole, na němž přišel císař Videssosu o život, byla strastiplnou poutí. Byl konec léta a země, přes kterou se plahočil, byla vyprahlá a žhnoucí. Před nimi se mihotaly fata morgány — zrádné slibná jezera, kde by i kaluž bláta byla zázrakem. Skupiny nájezdníků z Yezdu slídily po stopách uprchlíků, příležitostně vyvolávaly potyčky a stále hrozilo, že seberou ty, kteří zůstanou pozadu.

Scaurus nesl utatou hlavu Mavrikia Gavrasy jako jediný jasný důkaz toho, že císař je mrtev. Předpokládal, že po Mavrikiově porážce zavládne ve Videssosu chaos, a proto pokládal za rozumné zabránit případným podvodníkům, aby si ve jménu Říše dopomohli k moci. Nebylo by to poprvé, co by Videssos zažil takové věci.

„To je pech, že jsem tam nebyl, když vám ten špinavej lotr Avshar hodil jeho kebuli,“ řekl Viridovik tribunovi svou latinou melodicky prošpikovanou rodnou

keltskou mluvou. „Čapl jsem statného Yezdu, abych mu to oplatil.“ Podle krutého zvyku svého národa sťal tento Gal hlavu svého nepřítele jako svou trofej.

Kdykoliv jindy by to Marcus považoval za barbarství. Ale protože v něm doznívaly pocity hořké porážky, přikývl a řekl: „Taky bych chtěl, abys tam byl.“

„Jo, aspoň by ten zkurvysyn měl cosi k přemýšlení,“ souhlasil Gaius Philippus. Vrchního setníka obvykle bavilo dohadovat se s Viridovikem, ale jejich nenávisť k černokněžníkovi z Yezdu je nyní spojila.

Marcus se podrbl na bradě. Cítil, jak ho ostré vousy škrábou pod prsty. Nechával si sice v této vousaté zemi tvář hladkou, stejně jako většina Římanů, ale v poslední době bylo na holení málo času. Vytrhl si jeden vous. Ten se ve slunečním světle zlatavě zatřpytil. Pocházel z Mediolanu v severní Itálii, takže mu v žilách koloval pořádný díl severské krve. V Caesarově armádě v Galii si z něj utahovali, že sám vypadá jako Kelt. Videssané ho často považovali za Halogu. I mnoho místních bojovníků opouštělo své chladné domovy kvůli námezdní službě v Říši.

Gorgidas nepřetržitě pracoval s raněnými, vyměňoval obvazy, dával do dlah zlomené kosti a rozdával těch zbylých pár mastí a medikamentů ze svých zbědovaných zásob. Ač byl sám zraněn, nepřipouštěl si tento hubený, snědý fecký doktor bolest, aby mohl ostatním přinést úlevu.

Krytí ochrannou jednotkou lehké kavalérie videského východního souseda Khatriše se legionáři přesunovali na východ do města Khliat tak rychle, jak jen jim to dovozoval velký počet zraněných. Kdyby Scaurus musel vést vojsko přes území spravovaná Říší, vydal by se raději na severozápad, aby se připojil k Thorisinovi Gavrasy a pravému křídlu roztržité říšské armády. Byl to projev vyvinutého vojenského citu, neboť císařův bratr — nyní císař sám, jak předpokládal Marcus — odvedl své oddíly v pořádku. Boj proti Yezdu by vedl především on.

Jenže tady Marcus nebyl jen důstojníkem legii se

starostmi náležícími této hodnosti. Byl také kapitánem žoldnérů. Musel se zabývat faktem, že ženy legionářů, rodiny, jež si založili nebo jež se k nim přidaly, když přišli do Videssosu, zůstaly v tom vaspurakánském městě, které bylo základem neúspěchu Mavrikiova válečného tažení. Římané by neuposlechli žádný rozkaz nařizující jim návrat z Khliatu. A navíc,

těžko by se stovkám opuštěných vojáků, kteří se přidali k jeho mužstvu, líbila smrt utopením na ráhnu.

Co se toho týče, nikdy by jej nenapadlo dát takový rozkaz. Jeho vlastní žena Helvis nosila jeho dítě a v Khliatu zůstala spolu se svým malým synem z dřívějšího svazku.

Spíše by se dalo říci, že doufal, že v Khliatu zůstala. Nejistota mučila legionáře stejně jako Yezdové. Jediné, co Scaurus věděl, bylo to, že nájezdníci mohli vpadnout do Khliatu a povraždit nebo odvléci do otroctví úplně všechny. I kdyby to však neudělali, uprchlíci tam již zřejmě přicházeli se zprávami o katastrofě, která potkala videsskou armádu.

Následkem těchto zpráv by teď civilisté mohli utíkat na východ. To by bylo ještě nebezpečnější, než kdyby zůstali za hradbami Khliatu. Marcus si čas od času vybavoval tyto bezútěšné scény: mrtvou Helvis, Helvis zajatou Yezdou, Helvis přecházející na východ s třiletým dítětem přes nepřátelské území... A navíc byla těhotná.

Nakonec tyto hlodající představy potlačil nevšední silou vůle. Nebylo to prvně, kdy byl vděčný za výchovu stoické školy, která ho naučila podobně neúčinné představy potlačovat. Brzy bude vědět víc a tehdy přijde čas jednat.

Když byli asi půldruhého dne cesty před Khliatem, dorazil k římskému tribunovi vracějící se zvěd. „Z východu přijíždí jezdec, pane,“ hlásil. Scaurova videstina měla daleko k dokonalosti, takže staccatu khatrišského přízvuku Scaurus moc nerozuměl.

Když mu došlo, co zvěd říkal, probudilo to v něm zájem. „Z východu? Osamocený jezdec?“

Khatrišan rozhodl ruce. „Pokud víme. Byl nervózní, a když nás viděl, zmizel. Z toho má, co sme viděli, připomínal Vaspurakánc.“

„Není divu, že k tobě neměl důvěru. Vypadáš jako Yezda.“ Nájezdní kočovníci Vaspurakan léta drancovali, dokud je domorodci nezačali nenávidět až za hrob. Khatrišani sami byli potomci kočovníků, a přestože převzali mnoho videsských zvyklostí, stále ještě mezi nimi působili jako barbaři.

„Přiveď ho a nezkriv mu ani vlásek,“ rozhodl Marcus. „Když je někdo takový blázen, aby se vydal na západ vstříc všemu, co se valí na druhou stranu, musí k tomu mít pádný důvod. Možná přináší zprávu z Khliatu.“ dodal tribun, najednou pln nadějí.

Zvěd vesele zamával — Khatrišani byli ze všech průzkumníků nejuvolněnější — a kopnutím pobídl poníka. Scaurus nepočítal s tím, že by se hned tak vrátil, protože pro někoho v kožešinách a kůži, jaké nosili muži prerie, nemůže být jednoduché přesvědčit Vaspurakánc o své neškodnosti.

Tribun byl překvapen, když se Khatrišan zase rychle objevil spolu s dalším jezdcem, který už na první pohled nebyl jeho soukmenovcem.

Zvědův společník vypadal dokonce i z dálky přátelsky. Než však mohl tribun říci více, Senpat Sviodo radostně vykřikl a popustil koně, aby přivítal jezdce. „Nevrat!“ volal Vaspurakánc. „Přišla jsi o rozum, že ses vydala sama na cestu do téhle jámy lvové?“

Jeho manželka se oddělila od svého doprovodu, aby ho objala. Khatrišan zíral, jako by mu upadla čelist. Měla na sobě volné cestovní šaty, černé kučeravé vlasy byly schovány pod trojrohým koženým kloboukem, jaký nosili Vaspurakánci, a byla po cestě celá umolousaná. Pouze hladká tvář naznačovala její pohlaví. Jako muž byla také ozbrojena. Jezdecká šavle jí visela u pasu a v rukou držela luk s vloženým šípem.

Povídali si se Senpatem ve své rodné, chraplavé řeči a pomalu dojížděli pochoduující legionáře. Khatrišan jel za nimi a pořád ještě kroutil hlavou.

„Tvůj zvěd má hlavu na správném místě,“ řekla, když se přiblížila ke Scaurovi, aby změnila téma hovoru.

„Považovala jsem ho i s jeho kumpány kvůli všem těm jejich pokřikům 'Přátelé! Krajané!' za Yezdy. Když však zvolal 'Římané!', pochopila jsem, že to není žádná zmije ze západu.“

„Jsem rád, že jsi mu uvěřila,“ řekl na to Marcus. Tuto svéráznou snědou dívku si velmi oblíbil, stejně jako ostatní Římané. Jakmile se muži dozvěděli, kdo to je, rozhostilo se nebyvalé nadšení. Radostně se usmívala a ukazovala zářivé bílé zuby. Senpat Sviodo se také usmíval. Byl pyšný na její hrdinský čin a nesmírně jej potěšilo, že k němu dorazila v pořádku.

Tribunovi stále zněla v uších otázka, kterou před chvílí vykřikl Senpat: „Nevrat, ve jménu tvého boha Phose, proč jsi opustila Khliat?“ Na jazyk se mu vedrala hrozivá myšlenka: „Padl?“

„Když jsem včera ráno vyrážela na cestu, ještě stál,“ odpověděla. Římané, kteří stáli poblíž a slyšeli ji, se opět zaradovali, tentokrát se stejnou úlevou, jakou pocítil Scaurus. Jejich nadšení opadlo, když pokračovala: „Přestože mezi těmi zdi panuje větší šílenství než všechno to, co jsem viděla tady.“

Gaius Philippus přikývl, jako by slyšel to, co předpokládal. „Když přišla zpráva o naší porážce, zpanikařili, že?“ Veterán hovořil rezignovaně. Viděl již tolik vítězství a porážek, že následky obojího mu byly důvěrně známy.

Římané se shlukli kolem Nevrat, vykřikovali jména svých žen a ptali se, zda jsou v pořádku. Odpovídala jim: „Jak jsem již řekla, odešla jsem včera po ránu. Když jsem je naposledy viděla, všechny byly v pořádku. Většina z vás má velmi šikovné dívky. Myslím, že všechny budou natolik rozumné, aby nikam neutíkaly.“

„Takže se tam bojuje?“ optal se Scaurus sklesle.

Nevrat pochopila jeho obavy a rychle je rozptýlila. „Helvis válku zná, Marcu. Řekla mi, abych ti vyřídila, že zůstane v Khliatu, dokud první Yezda nepřekročí

hradby.“ Tribun jí poděkoval kývnutím, protože se neodvažoval promluvit. Najednou si připadal větší — jako by mu sejmuli z ramenou těžké břímě. Uvědomoval si, že Helvis se nedostalo žádného ujištění, že on je naživu.

Stejně tak dostali zprávy z Khliatu i někteří další Římané. „Je tady Quintus Glabrio?“ Mladší setník stál téměř vedle Nevrat, ale jako vždy byl tak nenápadný, že byl skoro neviditelný. Udělal krok vpřed. Nevrat se překvapeně zasmála.

„Odpusť. Tvá paní Damaris mi také řekla, že na tebe počká ve městě.“

„A krom toho jistě spoustu dalších věcí,“ poznamenal s úsměvem. Římané, kteří Damaris znali, se tomu zasmáli. Tato

prchlivá Videsská dívka toho byla schopna namluvit tolik, že to vydalo za ni i za Glabria zároveň.

„Minucie,“ věčně pokračovala Nevrat, „Erena říká, že bys měl vědět, že přestala zvracet. Taký se jí už začalo trochu nadouvat břicho.“

„Ach, to rád slyším,“ opáčil statný legionář. Po necelém týdnu bez břitvy začínal být jeho vous hustý a černý. Nevrat se na chvíli s pobaveným výrazem ve svých hnědých očích obrátila zpět na Marca. „Pro tebe, příteli, Helvis žádnou takovou zprávu nemá. Obávám se, že je po většinu času zelená jako fazolový lusk.“

„Je v pořádku?“ zeptal se zneklidněně.

„Ano, je. Vůbec se nemáš čeho bát. Vy muži jste v těchto věcech jako děti.“

Měla pro ně samá povzbuzující a uklidňující slova, až kdosi konečně zvolal: „Je-li tam všechno tak dobré, proč jsi z Khliatu utekla?“

„Všechno není dobré,“ řekla suše. „Pamatujte, že zprávy, jež jsem přinesla, jsou od lidí s dostatkem rozumu na to, aby zůstali, a se srdcem, jež doufá, že vás najdu a že vás zase uvidí. Je spousta jiných, kteří nejsou takoví — jakmile se do města tryskem vřítel Ortaias Sphrantzes, rozutekli se jako králíci.“

Na jméno mladého aristokrata se slétly rozlícené

nadávký a klení. Velitel levému křídlu armády a jeho vydešený útěk způsobil, že se spořádaný ústup změnil v bezhlavý úprk. Na vzplanutí Římanů Nevrat jen přikývla. Nemohla sice vidět Ortaiaův útěk z bitevního pole, ale byla v Khliatu.

Opovržlivě řekla: „Zůstal jen tak dlouho, aby si stačil vyměnit koně — ten, na němž přijel, kvůli špatnému zacházení druhý den posel, chudák — a pak zmizel zase na východ. Jestli někoho zajímá, co si myslím — dobře že je pryč.“

„Máš pravdu, děvče,“ přitakal Gaius Philippus. Tento žoldnář, profesionální voják až ke kořinkům svých kovově šedivých vlasů, se zeptal: „Koho jiného jsi viděla z Yezdu a koho ze svých druhů, po cestě sem?“

„Hromady Yezdů. Dále na východ je jich víc, ale nejsou nijak uspořádaní — tloučou do všeho, co se pohne, jsou jak utržení ze řetězu. Jediné, co je dalo dohromady, byla říšská armáda. Teď ji rozbili a rozdělují se, aby našli nové území, do něhož by se pustili..., a celý Videssos na této straně Dobytní stezky před nimi leží otevřen.“

Marcus si vzpomněl na západní území Videssosu, kde nebyli žádní kočovníci. Na klidná a úrodná pole vystavená plnění. Na města, jež žila tak dlouho v míru, že neměla žádné hradby, a teď byla hračkou útočících barbarů zapalujících oltáře, na něž nakládají zmasakrované oběti pro zlověstného yezdského boha Skota. Hledaje jakoukoli návnadu, která by rozbila tento hrůzný obraz, zopakoval druhou část otázky, kterou položil Gaius Philippus: „A co říšská vojska?“

„Většina byla poražena stejně otřesným způsobem jako Ortaias. Viděla jsem tři Yezdy, kteří pronásledovali celou skupinu jezdců a směli se, div se nezalkli. Jeden z nich se zarazil a vydal se za mnou, ale ztratila jsem se mu ve skaliskách.“ Nevrat odbyla dvě hodiny útrap jednou větou. „Ještě jsem viděla trosky regimentu Namdaleňanů, kteří jsou skoro den cesty před vámi,“ pokračovala. „Nomádi se jim obloukem vyhnuli.“

„Jsou tvrdí jako kámen,“ souhlasil Viridovik. „Tím to bude.“ Římané s tímto názorem souhlasili. Válečníci z ostrova Mamdalenského vévodství byli v očích Videssanů kacíři a ctižádostiví jako žádní z ostatních žoldnářů. Ale bojovali tak chrabře, že pro Říši bylo štěstím, že je najala.

„Viděla jsi někoho od Thorisina Gavrasy?“ zeptal se Scaurus. Opět pomyslel na spojení s Thorisinovými jednotkami.

„Toho Sevastokratora? Ne, ani jsem nic neslyšela. Je pravda, že císař je mrtev? Ortaias tvrdil, že zemřel.“

„Je to pravda.“ Marcus se nerozšiřoval, a vlastně se ani nezminil, o svém hrůzostrašném důkazu Mavrikiova skonu.

Gorgidas zachytil něco, co tribunovi uniklo: „Jak to mohl Sphrantzes vědět? Byl už dávno pryč, když císař padl.“ Mezi Římany to zahučelo, když si uvědomili, co tato slova znamenají.

„Zřejmě si tak strašně přál, aby se to stalo, že ho ani nenapadlo o tom pochybovat,“ navrhl Quintus Glabrio. „Lidé často věří tomu, co moc chtějí.“

To bylo Glabriovi podobné — podat čin mladého aristokrata v co nejpříznivějším světle. Marcus, který se aktivně podílel na politice ve svém rodném Mediolanu, měl jinou, hrozivější interpretaci. Ortaias Sphrantzes pocházel z rodu, jenž řídil samotné impérium. Jeho strýc, Sevastos, předseda vlády Vardanes Sphrantzes, byl Mavrikioův největší soupeř. Gaius Philippus přerušil Scaurův proud myšlenek: „Neklábosili jsme už dost dlouho? Čím dříve budeme v Khliatu, tím dříve budeme moci udělat něco víc, než o tom všem mluvit pantem.“

„Necháš teď tělo kapku vydechnout, ne?“ řekl Viridovik a hřbetem ruky si otíral spálené, zpocené čelo. „Pořád zapomínáš, že všichni nejsou stejní pořizci jako ten bdící bronzový obr — onehdá jsem slyšel řeckou pověst o...“

Tázavě se podíval na Gorgida, který mu napověděl: „Talovi.“

„To je ono,“ šťastně souhlasil Kelt. Byl popudlivý, energický a v krátkých přívalech síly mu skoro nebylo rovného, avšak vrchní setník — ale i mnoho Římanů — jej předčil ve vytrvalosti. Přes Viridovikovo brblání dal Marcus Gaiovi Philippovi za pravdu. I tak byl pochod pomalejší, než by si přál. Měli mnoho raněných a některé museli nést na nosítkách. Pokud Khliat ještě stál, Římané se tam museli dostat co nejrychleji, ještě než Yezdové zahájí útok proti jeho slabé a bezpochyby demoralizované posádce.

Napadlo ho ještě něco: „Poslední otázka, než se vydáme na pochod,“ prohodil k Nevrat. „Jsou nějaké zvěsti o Avsharovi?“ Byl si jist, že černokněžník se pokouší zorganizovat divoké nomády, aby se mohl pustit do útoku.

Zakroutila hlavou. „Vůbec žádné, o nic víc než o Thorisinovi. To je divné, že?“ Viděla válku na vlastní oči a sama se s Yezdy utkala, když poprvé dobyli Vaspurakan, a proto jí nedělalo obtíže sledovat tribunovy myšlenky.

Když padla noc, byli Římané a jejich druzi necelý den cesty od Khliatu. Přestože jim Yezdové poskytli krátký oddech, postavili legionáři svůj opevněný tábor jako obvykle. Tato ochrana jim vždy dobře posloužila, vícekrát, než si byl Marcus schopen vzpomenout. Muži pobíhali po tábořišti s úmyslem vystavět příkop, val a palisádu. Uvnitř byly v řadách vztyčeny stany z kůže pro osm mužů.

Římané ukázali Videssanům a ostatním, kdo se k nim přidali, co je třeba zaopatřit, a dohlíželi na ně, aby se ujistili, že to opravdu udělali. Za sakrujícího popohánění Gaia Philippa se v řadách legionářů opět začala formovat disciplína. Nově

přichází teď místo toho, aby pokračovali v cestě, zaplnili mezery v manipulech po padlých Římanech.

Scaurus s tím souhlasil: „To je první krok k tomu, aby se z nich stali legionáři.“

„Přesně to jsem měl na mysli,“ přikývl Gaius Philippus. „Někteří utečou, ale dají nám čas pracovat na ostatních a s něčím pomůžou. Přitom se vytríbí dobrá mužstva.“

Senpat Sviodo přišel k Marcovi a v očích měl kovový lesk. „Věřím, že nebudeš proti tomu, aby má žena strávila večer v našem táboře.“ A uklonil se tak hluboce, jako by byl den modliteb.

Scaurus se zarděl. Kdyby Videsská armáda neutrpěla újmu, držel by se římské zvyklosti vylučovat ženy z ležení vojáků. Výsledkem bylo to, že Senpat a Nevrat, kteří dávali přednost vzájemné společnosti před legionářskou disciplínou, si vždycky postavili stan mimo římský tábor. Nyní ovšem tribun řekl: „Samozřejmě, až dorazíme do Khliatu, bude mít Nevrat společnosti dost.“ Odmítal říci nebo jen pomyslet na to 'Pokud dorazíme do Khliatu...'

„Dobře,“ řekl Senpat a prohlížel si tribuna: „Můžeš se přece trochu uvolnit? Myslím.“

„Myslím, že můžu,“ povzdychl si Marcus a lítost v jeho hlase byla tak nezastíraná, že se oba museli zasmát. 'Tak to má být, aby naše ženy chodily všude s námi, ne?' pomyslel si tribun. Další krok na cestě od důstojníka legionářů k veliteli sboru žoldneřů. Znovu se sám sobě zasmál, tentokrát potichu. V Říši Videssos byl tribun kapitánem žoldneřů — všim, čím kdy byl, a byl nejvyšší čas, aby si na tuto roli zvykl.

Yezdů bylo kolem Khliatu jako blech, a poslední den pochodu do města tak byl bojem na ústupu. Avšak samotný Khliat nebyl, ke Scaurově překvapení, v obležení a nikdo ani nevyvinul žádné zvláštní úsilí, aby Římanům zabránil do něj vstoupit. Jak poznamenala Nevrat, kočovníci po vítězství zapomněli na velitele, kteří je pro ně získali.

Měli štěstí, neboť Khliat by nebyl schopen vážný útok odrazit. Marcus očekával, že se jeho hradby budou ježít kopími, ale byla na nich jen hrstka mužů. Naprosto ho šokovalo, že brány byly otevřeny. „Proč ne?“ řekl Gaius Philippus opovržlivě. „Je tady tolik běženců, že kdyby se Yezdové pokusili dostat dovnitř, ušlapali

by je.“ Vše směrem na východ bylo pokryto hnědošedým mrakem prachu — zástavou armády uprchlíků.

Uvnitř dosud vládl chaos a povyk. Baculaté markýtanky a vypočítavci, kteří uměli vycítit měďák skrz nános špíny, házeli své zboží po každém, kdo by si je vzal, aby mohli bez problémů zmizet. Vojáci, jednotlivě či v malých skupinkách, bloumali po zakroucených městských uličkách a alejích a vyvolávali jména svých přátel a milých, beznadějně doufajíce, že jim někdo odpoví.

Ještě politovaníhodnější byly ženy, které se shromáždily poblíž khliatské západní brány. Některé držely noční hliдку, jež jim měla zlomit srdce, poněvadž očekávaly válečníky, kteří se k nim již nikdy nevrátí. Jiné, v zoufalství nad touto skutečností, tam stály v róbách, ověšené šperky, a nabízely se každému muži, který by je bezpečně odvedl pryč.

Khatrišani byli v Khliatu jako první. Mnoho z nich zde bylo bez žen, protože vzali službu ve Videssosu jen na jedno válečné tažení, a tak nechali své manželky a milenky ve svém lesnatém rodném kraji.

Tribun prošel robustním šedým kamenným obloukem a pod padací mříží s železnými bodci, která chránila západní bránu. Podíval se nahoru na vražedné střelny a zakroutil hlavou. Kde byli lučištníci, aby poslali smrt každému útočníkovi, který by se pokusil násilím vstoupit? Kde byly škopky s bublajícím olejem a roztaveným olovem, aby se nepřítelům dostalo vřelého přivítání? Nejspíše, pomyslel si trpce, tyto věci sloužícímu důstojníkovi unikly a pak už to nikoho nenapadlo.

Poté již veškeré vojenské záležitosti hodil za hlavu, protože jej pevně objímala Helvis, nedbajíc toho, že ji tlačí jeho brnění. Smála se a plakala zároveň. „Marcu! Ach, Marcu!“ volala a zasypávala jeho zarostlou tvář polibky. Také z ní teď spadla úzkost a strach.

I další ženy vykřikovaly radostí a pospíchaly obejmout své muže. Tři z nich — všechno to byla pohledná děvčata — mířily k Viridovikovi. Když si uvědomily svůj společný cíl, ohromeně se zastavily a vyměnily si nenávistné pohledy. „Raději bych, aby se přede mnou zjevil Yezda, než abych se dostal do takové šlamastyky,“ prohlásil Gaius Philippus, ale Viridovik to přijal bez hnutí brvou. Mohutný Gal všechny rovným dílem políbil, obejmul a potěšil hezkým slovem. Svou lehkovážností a šarmem získal každou z těchto dívek zvlášť a teď je stejným způsobem získal znovu všechny najednou.

„To je sakramentsky divné,“ zamumlal vrchní setník závistivě. Sám měl štěstí u žen pramalé, většinou proto, že ho krom toho, aby uspokojil svůj chtíč, vůbec nezajímaly.

„Římané! Římané!“ ozvalo se u západní brány a Khliatem se začal rozléhat křik ještě dříve, než poslední legionář vešel do města. Jejich příbuzní se kolem nich shlukli a proběhlo mnoho šťastných setkání. Ale mnoho žen se také dozvědělo — některé citlivě od známých, jiné prostě jako krutý fakt —, že se s milovanou osobou již nikdy nesetkají. Stejně tak tam byli Římané, kteří marně hledali tváře svých milých v rozbouřeném davu a pak bloumali kolem se svěřenými hlavami. Jejich smutek byl o to větší, že jejich druhové se radovali.

„Kde je Malric?“ zeptal se Marcus Helvis. Musel křičet, aby sám sobě vůbec rozuměl.

„S Erenou. Já jsem včera hlídala její dvě holčičky, když čekala tady u bran. Měla bych za ní jít, abych jí řekla, že ji přijel.“

Nechtěl ji pustit z náručí. „To teď už musí vědět celé město,“ řekl. „Zůstaň chvíli u mě.“ Vyděsilo ho, když si uvědomil, jak moc je pro něj samozřejmé, že přišel, aby si užil její krásy — za tu krátkou dobu, co byli spolu. Když viděl, jak je po odloučení a zažehnaném nebezpečí svěží, připadlo mu, jako kdyby ji viděl poprvé.

Neoplývala tou sošnou, orlí krásou, po níž toužily videsské ženy. Helvis byla dcerou Namdaleňana, měla tupý nos a spíše rozložitější postavu. Ale v jejích očích byla ta nehlubší modř, její usměvavá ústa byla plná a smyslná a tělo bylo výkřikem radosti. Bylo ještě příliš brzy na to, aby se na něm dalo poznat těhotenství, ale příslib nového života jí vyzářoval z tváře.

Tribun ji líbal pomalu a důkladně. Pak se otočil na Gaia Philippa s rozkazy: „Zadrž zde svobodné muže, dokud ti z nás.

co mají partnerky, je nevyhledají, dá-li bůh, a nepřivedou zpět. Dej nám, hmm—,“ zkontroloval západní vítr, „—dvě hodiny, pak odpočítej sto, nebo tak nějak, spolehlivých mužů a vytáhni každého, kdo je takový blázen, že si myslí, že by do toho šel raději sám.“

„Zajisté, pane.“ Hrozivý výraz v setnikově obličejí stačil k tomu, aby přinutil každého rádoby dezertéra, aby si to dvakrát rozmyslel. Gaius Philippus navrhl: „Sotva bychom to mohli pokazit, kdybychom do našich patrol postavili také nějaké Khatrišany.“

„To je dobrý nápad,“ přikývl Marcus. „Pakhymere!“ zavolal. Velitel jezdců z Khatriše dovedl svého malého, chundelatého koně na místo, odkud slyšel volání svého jména. Scaurus mu vysvětlil, oč jde. Podal to jako žádost, jelikož Khatrišani byli rovnoprávní, dobrovolní společníci v neštěstí, ne jednotky formálně podřízené jeho vůli.

Laon Pakhymer se zamyslel a nepřítomně se poškrábal na tváři. Stejně jako všichni jeho krajané i on měl plnovous. Jeho vousiska byla hustá a huňatá, aby lépe zakryla poťobanou tvář. Nakonec řekl: „Udělám to, pokud se s našimi patrolami spojí všechny ostatní. Bude-li jeden z vašich vojáků neurvalý a my ho praštíme po hlavě, chci, aby byli vaši chlapi u toho a viděli, že to bylo zapotřebí. Jednodušší je nikdy nemít spor než ukončit ten, který jednou vznikl.“

Nebylo to prvně, co Scaurus obdivoval Pakhymerovu chladnou hlavu. V otrhaných kožených kalhotách a s propocenou čepicí z liščího kožichu vypadal jako obyčejný kočovník, ale takovým dojmem působilo mnoho Khatrišanů. Jenže lid této země se naučil uvážlivě pronajímat půdu od dob, kdy se před osmi sty lety jejich khamortští předchůdci zbavili Pardrayánské stepi, aby provincii vymanili z nadvlády Videssosu. Byli jako dobré víno v levných džbánkách, kde při nezřízeném pití snadno přehlédnete kvalitu.

Tribun nařídil trubačům zatroubit „Pozor!“ Legionáři ztuhli. Marcus jim udělil pokyny a na závěr dodal: „Někteří z vás si možná myslí, že se můžou odplížit a nikdy je nikdo nechytí. Nuže, máte asi pravdu. Ale pamatujte na to, co je venku, a uvažte, jak dlouho se asi budete z útěku těšit.“

Rozhostilo se pozorné ticho, které Gaius Philippus přerušil zahřměním: „Po—hov!“ Muži, jež měli partnerky, se rozběhli po městě, zatímco jejich staromládenečtí druzi v klidu stáli a čekali, až se vrátí. Někteří se vydali směrem k ženám, jež se shromáždily u bran, se záměrem změnit, ať už trvale nebo jen na chvíli, svůj stav. Gaius Philippus se podíval na Scaura a výstražně zvedl obočí. Tribun pokrčil rameny. Necht' si jeho vojáci najdou útěchu, jakou chtějí.

„Minucie,“ řekl, „půjdeš se mnou a s Helvis? Zdá se, že Erena hlídá Malrica.“

Legionáři se roztáhly koutky. „To půjdu, pane. Jestli lítá kolem tří mrňousů, určitě mě ráda uvítá — když mě uvidí, uleví se jí.“

Marcus se v duchu zasmál a pak to přeložil Helvis. On a jeho muži mezi sebou hovořili většinou latinsky a ona uměla jen pár slov. Vykulila oči a řekla Minuciovi: „Ani netušíš, jakou máš pravdu.“

„Ach, ale ano, má paní,“ odpověděl a přešel kvůli ní do videsštiny. „Na malé farmě, kde jsem vyrostl, jsem byl nejstarší z osmi, když nepočítám dva, kteří zemřeli. A ani nevím, kdy zesnula má matka.“

Přestože to byly asi nejhorší časy, které město zažilo, některé věci se v Khliatu nezměnily. Když šli Helvis, Marcus a Minucius přes tržnici, museli si prokopávat cestu mezi holuby, kosal a vrabci, kteří se v pípajících a cvrlikajících hejnech slétli kolem stánků kupců obilí. Ptáci byli se svou almužnou spokojeni a stejně tak byli přesvědčeni, že jim nikdo nechce ublížit.

„Brzy s nimi zatočíme,“ řekl Minucius a uhnul, aby nešlápl na holuba, který mu odmítal uvolnit cestu. „Když se do nich pustíme, první den dva tady bude spousta ptačí sekané. Potom pochopí, že tady nejsou vítáni, a do čtyřiceti stop na žádného na zemi nenarazí.“

Na kraji tržnice se stále ještě řadili žebráci, ač se zdálo, že tělesně zdatní vandráci se přesunuli do bezpečnějších oblastí. Minucius měl rozvernou náladu, a tak zalovil ve svém měšci pro nějaké peníze, které chtěl hodit hubenému starému muži s bílou bradou, jenž měl jen jednu nohu a postával před otevřenými dveřmi hostince.

„Ty bys mu dal zlaťák?“ zeptal se překvapeně Marcus, když viděl, že voják vytahuje drobnou minci místo širokých bronzových kousků, kterérazil Videssos.

„To je přesně to, co chtějí, aby sis myslel. To jsou peníze toho pisálka Strobila, nestojí za nic.“ Strobilos, prastrýc Ortaia Sphrantzese, byl Avtokratorem, dokud ho před čtyřmi lety nevypudil Mavrikios Gavras. Jeho ražení mincí bylo zlevněno dokonce pod nejnižší hranice stanovené předešlými byrokratickými císaři: „zlaťáky“, na nichž byly vyraženy jejich zavalité postavy, byly více než z poloviny měděné.

Minucius hodil minci žebrákovi a ten po ní ve vzduchu chňapl. Ošizená nebo ne, byl to lepší dar, než obvykle dostával. Sklonil hlavu a poděkoval Římanovi lánou směsí vaspurakánštiny a videsštiny. Když skončil, strčil si minci do úst a Odšoural se do putyky.

„Doufám, že si ten Staroch dá pěkně do nosu,“ řekl Minucius. „Nezdá se, že by toho v něm moc zůstalo.“

Scaurus hodil po legionáři udivený pohled. Minucius ho vždycky překvapoval tím, jak dokázal sdílet jednomyslnou oddanost armádě spolu s Gaiem Philippem, ale bez zkušeností vrchního setníka, které mu daly ten správný odhad. Takováto smysluplná poznámka mu nebyla podobná.

„Jestli jsi tak žhavý na to, abys viděl Erenu, jako je ona na tebe,“ řekla Helvis s úsměvem Minuciovi, „tak to bude vskutku šťastné setkání. Nemluví skoro o ničem jiném než o tobě.“

Minuciova zarostlá tvář italského rolníka se rozzářila úsměvem, který změkčil jeho tvrdé rysy. „Opravdu?“ zeptal se plaše a ohromeně, jako kdyby mu bylo patnáct. „Těch posledních několik měsíců jsem měl pocit, že jsem nejšťastnější člověk na světě.“ Přidal do kroku a chválil Erenu po celý zbytek cesty k malému domku, v němž bydlela spolu s Helvis.

Jak ho tak Marcus poslouchal, nedělalo mu potíže rozeznat, odkud pramení jeho nečekaný nával citu. Toto byl skutečně zamilovaný muž. Cestou tribun trochu žálil. Helvis byla skvělá milenka, dobrá společnice a nebyla vůbec hloupá, ale nemohl v sobě najít tu záplavu citu, která proudila z Minucia. Ano, byl šťastný, ale ne z celého srdce.

Helvis nesla klíč od svého přechodného domova na šňůrce uvázané kolem krku. Vytáhla ho zpoza řader, vložila do zámku a zvedla závoru. Dveře se otevřely a vyřít se Malric s křikem: „Mami, mami!“ a natahoval ruce, aby chytil svou matku kolem pasu. „Ahoj, tatí!“ řekl, když ho zvedla a vyhodila do vzduchu.

„Ahoj, chlapče,“ odpověděl Marcus a vzal si jej od Helvis.

„Přinesl mi hlavu Yezdy, tatí?“ zeptal se Malric, když si vzpomněl na to, oč Scaura žádal předtím, než říšská armáda opustila Khliat.

„Na to se budeš muset zeptat Viridovika,“ odpověděl mu tribun.

Minucius se zakuckal smíchy: „Roste nám tu nový válečník,“ ozval se. Když promluvil, po domě se rozlehl radostný výkřik poznání. Erena, malá podsaditá Videsská dívka, jež mu sahala sotva k ramenům, vběhla do dveří a málem ho svým objetím na přivítanou porazila.

„Pomalů, miláčku, pomalů!“ říkal a odstrkával ji na délku paže. „Kdybych tě stiskl tak pevně, jak bych si přál, dítě by mohlo přijít na svět hned teď.“ Pohládl ji po tváři rukou mozolnatou od meče.

„A jsi v pořádku?“ ptala se Erena dychtivě. „Nezranili tě?“

„Ne, skoro ani škrábnutí. Víš, to, co se stalo, bylo —“

Marcus suše zakašlal. „Obávám se, že toto všechno

bude muset počkat. Ereno, sežeň děvčata a neprodleně sbal vše, co uneseš. Před západem slunce chci být z tohoto města pryč.“

Minucius se na něj vyčítavě podíval, ale byl příliš vojákem, než aby se s ním handrkoval. Očekával protesty od Ereny, ale ta řekla jen: „Už dva dny jsem připravena k odchodu. Tenhle —“ stiskla Minuciovu paži, „— ví, jak cestovat na lehko, a já jsem udělala vše pro to, abych se to naučila od něj.“

„Já taky,“ řekla Helvis, když k ní Scaurus otočil hlavu. „Jsem s tebou dost dlouho na to, abych znala to vaše trojčení kvůli tomu, že musíte vše vláčet na svých mužských hřbetech. Nikdy nepochopím, proč si neobstaráte vozy a soumary.“ Válečníci jejího národa bojovali v horách a šzili se s koňmi mnohem více než nerytířští Římané.

„Čím nezávislejší je armáda tím, že nemá nic krom sebe, tím lépe. Yezdové jsou ukázkou, že je to tak jen dobře. I když teď bychom skutečně mohli vzít nějaká zvířata a vozy navíc — co budeme dělat se všemi těmi civilisty, kteří půjdou s námi. Myslíš, že nám Khliat nějaké dá?“

Erena zakroutila hlavou. Helvis to vysvětlila: „Včera by to možné bylo, ale minulou noc tudy projížděl Utprandův regiment a sebral ze stájí všechna zvířata, která tam zbyla. Ráno za úsvitu zamířil na jih.“

Marca napadlo, že namdalenský kapitán vedl svá vojska nejspíš do Phanaskertu, aby se připojil ke svým východním přátelům, kteří ve městě sloužili jako posádka. Podle jeho názoru to byl logický tah: nejlepší bylo spojit všechny muže z Vévodství. Utpranda pravděpodobně nezajímalo — nebo si toho ani nevšiml —, že jeho pochod mimo trasu příjíždějících Yездů umožní napadení Videssosu. Žoldnéři měli sklon myslet spíše na sebe než na své chlebodárcy. Tak jako já, uvědomil si tribun, tak jako já.

Když se utápěl ve svých myšlenkách, přeslechl Helvisinu další větu. „Promiň?“

„Říkala jsem, že předpokládám, že půjdeme stejným směrem.“

„Cože? Ne, jistě že ne.“ Tato slova vyřkl ještě předtím, než si uvědomil, že její bratr Soterik v phanaskertské posádce slouží.

Helvis nebezpečně zúžila oči a její plné rty se ztenčily. „Proč? Z toho všeho, co jsem slyšela, soudím, že Utprandovi a tvoji muži bojovali s Yezdy vyrovnaně, dokonce i poté, co ostatní utekli.“ Obvyklé opovržení, jež pociťuje žoldnéřstvo k národu, jež má bránit, by se jen zvětšilo, poněvadž Videssané a Namdaleňané viděli jedni v druhých kacíře. Helvis pokračovala: „Phanaskert je bezpečné město, silnější než Khliat. Za jeho hradbami byste se jistě mohli vyhublým nomádům, křepčícím kolem, vysmát.“

Tribun spolkl povzdech úlevy. Do Phanaskertu se mu ani trochu nechtělo a Helvis mu nevědomky poskytla dokonalé vojenské vysvětlení pro to, aby tam nešel. Taky se s ní nechtěl hádat. Byla tvrdohlavá, a když se rozčílila, i nelítostná a on neměl v žádném případě čas s ní diskutovat.

„Městské hradby jsou menší obranou proti nomádům, než si myslíš. Vypálí okolní pole, povraždí rolníky, kteří na nich pracují, a nechají město vyhladovět, až se nakonec vzdá. Uvažuji,“ naléhal na ni, „viděla jsi, že to tak je v Říši i tady ve Vaspurakanu. Kéž by za to ztrouchnivěli! Yezdové nejsou lepším soustem v obležení než v otevřeném poli.“

Kousala se do rtu, protože s ním chtěla nesouhlasit, ale viděla, že Scaurus se již rozhodl. „Velmi správně,“ řekla nakonec. Trpce se usmála. „Nebudu se s tebou přit o vojenských záležitostech. To, zda-li mám pravdu či ne, by mi k ničemu nebylo.“

Marcus to chtěl nechat být. Přestože mluvil pravdu, věděl, že to zdaleka nabyla pravda celá. Ve Videssosu by se měly následkem Mavrikiovy porážky a smrti chystat velké věci. Netoužil po tom, aby byl zastrčen v provinčním městě na kraji pustiny, zatímco by se rozhodovalo bez něj. Sám byl citlivý, tak jako všichni ostatní kapitáni žoldnéřů, kteří chtěli využít šance doletět po větru chaosu ke slávě. Měl pod sebou pár výborných legionářů, a proto se jeho naděje, na rozdíl od jejich, ubíraly k říšské vládě.

Ve tváři se mu žádná z těchto myšlenek nepromítla. Uvažoval, oč jednodušší by to bývalo, kdyby zůstal jedním z Caesarových nižších důstojníků s přesně vymezenými povinnostmi a ještě s někým, kdo by za něj konal jeho vůli. Podrápal se skrze drátěnou košili. Stoická nauka, kterou studoval v Itálii, učila muže dělat co nejlépe to, co musí, a nemyslet na nemožné — dobré krédo pro rozvázného muže.

„Jste-li připraveny,“ řekl k Helvis a Ereně, „bude nejlepší, když vyrazíme.“

„Jasně, a já jsem spálený na malé černé uhlíky,“ řekl Viridovik, který se šoural kolem. Ve skutečnosti nebyl černý, ale rudý jako kus nedovařeného masa. Přestože se jeho jemná keltská pokožka pod prudkým vaspurakánským sluncem

škvařila, odmítala zhnědnout. Gorgidas jej natíral rozličnými páchnoucími mastmi, které se odstraňovaly zároveň s další novou vrstvou loupající se kůže.

Kapka potu mu ve tváři vyznačila pálivou stopu a Gal zaklel. „Mám pro vás hádanku!“ zvolal. „Proč je dokonce i ten blbej racek chytřejší než já?“

„Napadlo by mě klidně tucet důvodů,“ řekl Gaius Philippus, který si tuto příležitost nemohl nechat ujít. „Řekni nám ten svůj.“

Viridovik se na něj nasupeně podíval, ale odpověděl: „Protože má rozum a nikdy do Vaspurakanu nepřiletí.“

Římané, kteří byli také utahaní a spálení sluncem, se souhlasně zachechtali. Ale Senpat Sviodo se ohradil, když slyšel, jak někdo pomlouvá jeho zemi. Nabubřele vyhrkl: „Budu ti muset připomenout, že toto je první zem, která byla založena, když Phos tvořil svět, a že je to domov našeho praotce Vaspura — prvního člověka.“

Někteří z Videssanů, kteří pochodovali spolu s Římany, zavrčeli. Vaspurakánci si sice říkali 'Phosovi princové', ale nikdo mimo zemi „princů“ nebral jejich věrouku vážně.

Jenže Viridovika nezajímala vůbec žádná věrouka. Jeho námitky byly tudíž spontánnější. Zvrátil hlavu, aby se mohl podívat na Senpata, který seděl na koni, a řekl: „O tom, že byste byli rodem prvního člověka, neřeknu to ni ono. O tomhle to mi není nic známo. Avšak vsutku věřím, že tahle zem je Phosovým prvním dílem, protože když se člověk koukne kolem dokola, je jasný, že ten bloud neměl vůbec žádný zkušenosti.“

Legionáři zahalekali, když viděli, že Sviodo ztratil řeč. Císařští vojáci a Khatrišané se Viridovikovu roztomilému rouhání ještě navíc smáli. „Za to, že vypadáš hloupě, můžeš vinit jen sebe,“ řekl, ne však ve zlém, Gaius Philippus mladému Vaspurakánci. „Štěň, jako seš ty, se nemůže rovnat s někým, kdo má jazyk dost rychlý na to, aby měl tři milenky — a všechny s ním byly šťastné.“

„Taky si myslím,“ zabručel Senpat. „Ale koho by napadlo, že s ním umí taky mluvit?“ Viridovik byl tak spálený, že už nemohl být červenější, ale přidušené zasupění prozradilo, že se Vaspurakánci nakonec pomstil.

Římané a jejich společníci táhli na východ od Khliatu a byli seřazeni tak, že připomínali vyděšené stádo. Khatrišani dělali jako vždy zvědy a posly, dohlíželi na hlavní voj a varovali před nebezpečím zepředu a z boku. Uprostřed pochodoval čtverhranný vojenský útvar legionářů, ostřílených chlapů, kteří chránili ženy, děti a raněné, již byli ukryti uvnitř.

Dobré rozestavení jednotek a permanentní bojová pohotovost byly zárukou bezpečí. Více než den jela stejným směrem jako Římané skupina asi tři stovek Yezdů — jako vlci, kteří čekají na zbloudilce ze stáda. Nakonec pochopili, že se jim nic netušící obět chytit nepodaří, a odjeli za snadnější kořisti.

Když padla noc, Marcus mohl těžko protestovat proti tomu, aby ženy zůstaly v táboře. Helvis s ním spala ve stanu a on byl rád. Nicméně z principu se mu to pořád nelíbilo. Senpat Sviodo si jej začal zase dobírat.

Jedinou odpovědí, kterou na to měl, byl pohled tak chladný, že ukončil jakékoli další popichování ještě předtím, než začalo. Scaurus s tím možná souhlasil, ale rozhodně nebyl nadšený.

Dopoledne, když už byli čtvrtý den na cestě z Khliatu, přijel z jihu khatrišský zvěd. Zvednutím ruky Marcovi zasalutoval a hlásil: „Z kopců se ozyva něco zvláštního — zní to hodně podobně jako boj, ale ne úplně. Nepodíval jsem se zblízka. Je to lepší území pro pěši než pro koně — půda svahu je nasákla a jsou tam všechny druhy uvolněných kamenů.“

„Ukaž,“ řekl tribun. Sledoval Khatrišanův ukazovák. Byl si jistý, že vidí oblak prachu a pod ním občasné záblesky světla, jak se slunce odráží od čepele. Přestože se to odehrávalo několik mil daleko, nezdálo se, že by to bylo něco velkého.

Jenže, pokud to byli videsští bojovníci nebo Vaspurakánci, kteří se střetli s přední řadou jednotky Yezdů, museli to Římané vědět. Scaurus se obrátil ke Caiovi Philippovi: „Vyber mi osm mužů a dobrého, rozumného poddůstojníka, aby zjistili, co ta bitka znamená.“

„Tu je osm mužů, pane,“ přikývl setník, který rychle vybral tolik legionářů, kolik se jich vešlo do jednoho stanu. „A jako velitele družiny,“ řekl, „bych navrhoval —“

Vtom jej Marcus přerušil. „To nic. Povedu je sám.“

Caiovi Philippovi ztuhl obličej, jen jedno neposedné obočí se mu vyšplhalo až ke kořínkům vlasů. Tímto smíšeným výrazem prozrazoval své pobouřené pocity, ale dril mu nedovoloval, aby je řekl nahlas. Ale Scaurův sluch byl bystřejší než uši kohokoli jiného. Když se otočil na vybranou jednotku, zaslechl, jak si vrchní setník pro sebe mrmá: „Potrhli amatéři, vždycky si myslí, že musí velet z čela.“

Avšak v tomto případě nehrálo velení v tribunově náhlém rozhodnutí žádnou roli. Mnohem větší podíl na tom měla zvědavost, zvědavost vzbuzená tím, jak podivně Khatrišan popsal to, co slyšel: „Hodně podobně jako boj, ale ne úplně.“ To stálo za to, aby se na to podíval zblízka.

„Poklus,“ řekl svým mužům a pospíchal na jih. Jeho dlouhé nohy ukusovaly vzdálenost — přestože legionáři byli menší a mohutnější, drželi s ním krok. V poklusu, ve skutečnosti to byl téměř sprint, jim nezbyval čas na hovor. Dvě míle uběhli v tichu, které přerušovalo jen těžké oddychování, čvachtání sandálů v blátě a občasné zařinčení pochev o železem pobité vojenské suknice.

Země se z údolí začala zvedat, uvolněné kamení a štěrk cestu dost znepříjemňovaly. Marcus klopýtl a musel se zachytit rukama, aby nespádl. Zezadu jeden z vojáků zanačoval, jako by se mu stala stejná věc. Uvědomil si, že Khatrišan měl pravdu, když se zdráhal vyjet svah na koni. Čtyři nohy jsou možná rychlejší než dvě, ale v tomto terénu byly dvě mnohem svižnější.

Teď byl už dostatečně blízko, aby slyšel hluk, který mu popsal zvěd, přestože hromada balvanů před nimi stále ještě ukrývala jeho zdroj. Khatrišan měl pravdu: nejprve to znělo jako nějaká malá ostrá bitva v dáli, ale když se Římané dotáhli blíže, začali kroutit hlavou a nechápavě se dívali jeden na druhého. Tohle nebyl zvuk křížících se ocelí a

výkřiků, které ze sebe bojovníci obvykle vyraželi. Kde byl dusot obutých nohou, které vyskakují a dupou, a co to bylo za téměř neslyšitelné sténání, které se z toho místa ozývalo?

Marcus vytasil svůj dlouhý galský meč, jehož váha dala jeho dlani jistotu. Za sebou slyšel, jak jeho muži s tupým zasvištěním vytahují své gladios z mosazných pochev. Římané se protáhli kolem posledních překážek a dostali se nahoru na plošinu, která byla pustší než ta, přes kterou se probíjeli.

Na rovině stál muž s drsnou tváří, jenž byl oblečen do šatu barvy zaschlé krve a popoháněl půldruhého tuctu Yezdů, kteří sekali a bodali do hrstky Videssanů. Ti byli přitlačeni k sobě, aby chránili kulatého chlapíka s vyholenou tonzурou, jehož zaprášený háv byl kdysi nejspíš nebesky modrý. „Nepos!“ vykřikl Scaurus, když poznal zavalitého malého Phosova kněze.

Nepova hlava se třásla pláčem. Bitva v nepoměru skoro dva na jednoho byla čím dál tím zoufalejší a kruh kolem kněze se stále zužoval. Nezdálo se, že by si videsští vojáci nebo jejich nepřátelé všimli příchodu Římanů.

„Na ně!“ zařval Marcus. I kdyby si Yezdové dělali blázný, vůbec by ho to nezajímalo.

Když legionáři zaútočili, ten v rudém hávu, který je vedl, se slabounce usmál.

Jeho muži neodvedli ani špetku pozornosti od svého nepřítele. Dokonce ani tehdy, když se na ně Římané vrhli.

Legionáři řvali údivem a hrůzou, neboť jejich meče protály Yezdy, jako by protínaly kouř, a jejich těla se nesetkala s žádným odporem ze strany tvrdě vypadajícího protivníka.

Videsští vojáci byli přes všechny své válečné pokřiky a řinčení čepelí o čepele Yezdů stejně nehmotní jako přízraky, s nimiž bojovali. Marcova mysl zastavila své krátké a mučivé bédování — Nepos byl mág a kněz a tribun věděl, že yezdští kouzelníci nosí rudá roucha. Jeho muži se zapletli do souboje čarodějů — a Nepův soupeř nebyl žádná pápera, i kdyby nepřinutil tlustého kněze k ústupu.

Pak Scaurus mečem probodl jeden z příznaků yezdských válečníků. Když jím čepel projížděla, znaky na ní vyražené se zlatavě zaleskly. Duch vojáka se vytratil jako zhaslý plamen svíce. Jiný zmizel při druhé ráně, pak další a další. Úsměv yezdského čaroděje se ztrácel s nimi.

Nepovy výtvary vyskočily do útoku, jakmile se jejich nepřátelé vypařili, a teď bylo na nich, aby sebraly všechny své síly a ubránily se. Ale Marcova čepel, očarovaná galskými druidy, se prosadila i proti zaklínadlům samotného Avshara — kouzlo nějakého jeho podřízeného se tomu nemohlo rovnat. Marcus nemilosrdně zaútočil a jedinou ranou zbavil příznak yezdského válečníka existence.

Když poslední z nich zmizel, ten v červeném se neprojevil ani jako slaboch, ani jako zbabělec. Jeho zaklínadla byla dosud natolik účinná, aby Nepovi zabránila zasáhnout. Žádný příznak videského meče se jej nedotkl, přestože jej teď mýjely jen o vlasek. Zachrochtal přísahu ve svém hrčivém jazyce, vytasil dýku a vyskočil, aby se pustil do křížku se Scaurem. Přes veškerou odvahu Yezdů to byl zápas s jediným možným koncem. Říman odrážel čarodějovy výpady štítem, uskakoval sem a tam a rozdával smrtící rány. Jeho čepel se zabořila do masa — do žádných průhledných výtvarů, které doposud proti němu stály. Yezdovi vytékala z úst krev a utopila jeho napůl vyřčené kletby.

Nepovy přízraky zmizely, když padl nepřítel toho, kdo je vytvořil. Malý videský kněz vrávorál a třásl se vyčerpáním. Z jeho oholené hlavy se lil pot a kapky se třpytily i ve vousech. Přistoupil k tribunovi a poklepal mu na rameno. „Chvála Phosovi, který seslal světlo, a to vás poslalo ke mně, když jsem vás zoufale potřeboval.“ Kněz měl rozechvělý, skřípavý hlas, jenž byl karikaturou jeho čistého tenoru.

Podíval se dolů na zhroucené tělo mrtvého yezdského čaroděje a zamumlal: „Myslím, že by mne byl zabil, kdybyste nepřišli zavčasu.“

„Jak jsi se dostal do souboje kouzelníků?“ zeptal se Marcus.

„Uskakovali jsme jeden před druhým v těchto skalách. Viděl jsem, že má nůž a že mě chce zastrašit duchy. On bojoval také a byl silný.“ Nepos zakroutil hlavou. „A přece se zdálo, že je to šaman jako tisíce dalších, zatímco já, já jsem mág Videské akademie. Je to možné, aby byl jeho temný bůh Skotos mocnější než můj? Copak je má celoživotní práce jedna velká marnost?“

Scaurus mu poklepal na rameno. Nepos byl obvykle veselá kopa, ale byl náchylný k záchvatům melancholie, když se mu nedařilo. Tribun řekl: „Vznuž se. On a všichni jeho lidé se vozí na lemu Avsharovy róby — jeden vyhraje a všichni si myslí, že si osedlali svět.“ Prohlížel si utahaného kněze. „A ty, můj příteli, na tom nejsi nejlépe.“

„To je pravda,“ připustil Nepos. Škrábal se ve zpoceně a špinavě tváři umolousaným rukávem a zaraženě kroutil hlavou. Vypadal, jako by se na sebe díval poprvé po několika dnech. Podařilo se mu ze sebe dostat unylý úsměv: „Nejsem v nejlepším rozpoložení, že?“

„To sotva,“ odpověděl Marcus. „Nemohu ti poskytnout žádné pohodlné ubytování, ale moji muži musí o svůj domov sami bojovat.“

Nepovy koutky se roztáhly. „To věřím.“ Vzdychl a pak se obrátil k legionářům. „Předpokládám, že to znamená, že se budu muset plahočit s vámi, dlouhonozí kavalíři.“ Římané se na něj zazubili, všichni byli vyšší a hubenější než malý, bříchatý kněz.

Dělal, co bylo v jeho silách, aby s nimi udržel krok, takže jeho krátké nohy kmítaly nad zemí. „To nebylo špatné,“ pověděl mu jeden z vojáků, když dorazili k římské koloně. Voják se najednou šibalsky usmál. „Je tady s námi už mnoho Videssanů. Možná ti najdeme drátěnou košili a nějaký ranec a uděláme z tebe opravdového legionáře.“

„Phos chraň!“ vydechl Nepos a obrátil oči v sloup.

„Nebo bychom tě mohli položit na zem a kutálet,“ navrhl jiný Říman. Pohled, který vyslal kněz na Marca, byl tak rozhořčený, že tribun ostře zakašlal a legrácky svých mužů v mžiku zarazil.

Gaius Philippus vytáhl celý manipul vojáků a chtěl jít Scaurovi na pomoc. Když viděl, že se jednotka vrací zpět do údolí, zamával. Jakmile byli na doslech, zařval: „Všechno v pořádku?“

Marcus odpověděl zdviženým palcem, což bylo gesto z gladiátorských arén. Vrchní setník signál opětoval a vrátil manipul do svých řad. Přes všechno mumlání Gaia Philippa o amatérech a osobním velení, Scaurus neviděl ani náznak toho, že by manipul vedl někdo jiný než právě setník.

Z římské kolony vyskočila vyzáblá postava v chlamysu a sandálech a řítila se směrem k jednotce. Gorgidas si nevšímal Marca ani legionářů — jako by tam nebyli. Veškerá doktorova pozornost se upírala na Nepa. „Znáš léčitelské umění svých lidí?“ naléhal na něj. Naklonil se dopředu, jako by chtěl to 'jo' z kněze vykoukat.

„Proč? Ano, trochu, ale —“

Gorgidas nepřipouštěl žádný odpor. Musel by s Nepem strávit spoustu času nad dušezpytným hovorem, ale prchlivý Rek tím teď nemohl ztrácet čas. Chytil kněze za rameno a vlekl jej směrem k nosítkům s vážně raněnými se slovy:

„Bohové vědí, že jsem se celé dny modlil, abych narazil na modrošatého s jeho rozumy. Musel jsem se dívat, jak lidi umírají, a má medicína byla bezmocná. Ale vy, hoši, teď —“ Na chvíli zmlkl a zakroutil hlavou, racionální muž se uchýlil k tomu, aby se dožadoval pomoci praktik dávno minulých.

Zvědaví Římané, mezi nimi i Marcus, sledovali podivně nesourodou dvojici. Hned poté, co přišli do Videssosu, Marcus viděl, jak kněz—léčitel zachránil Sexta Minucia a ještě jednoho legionáře. Ale zákraky, pomyslel si, se opakováním neutuží.

Když Gorgidas postrkoval kněze kupředu, Nepos se stále bránil a tvrdil, že není k ničemu. Jeho protesty ustaly, až když se ocitl tvář v tvář otřesné realitě. Nejhuře zranění vojáci byli již mrtví, buď kvůli svým zraněním, nebo kvůli povrchní péči a otřesům, kterých se jim dostalo při roztržitém ústupu.

Život mnohých stále visel na vlásku a zdálo se, že to dlouho nevydrží. Šok, infekce a horečka spolu s nedostatkem vody a sluncem, které do nich neustále pražilo, byly příčinou toho, že smrt se stala návštěvníkem, který přicházel skoro každou hodinu. Ze západu zanícených ran se obracel žaludek, přestože je Gorgidas mazal svými vonnými mastmi.

Muži, které horečka připravila o rozum, se třáslí v poledním vedru nebo mumlali nesmysly. Toto byly důsledky války v té nejstrašlivější podobě.

Tváří v tvář takové tragédii prodělal kněz velkou proměnu a Gorgidas doufal, že stejná se stane i se zraněnými. Z rozvalitého kněze náhle spadla únava. Když se napřímil, zdálo se o několik palců vyšší. „Ukaž mi toho, který je na tom nejhuře,“ řekl Gorgidovi a najednou to byl jeho. nikoli doktorův hlas, který vyzařoval autoritu.

Jestliže Gorgidas zaznamenal změnu, vůbec ho to nevyvedlo z míry. Pokud by to mělo pacienty zachránit, byl ochoten hrát druhé housle. „Kdo je na tom nejhuře?“ zopakoval a poškrábal se na bradě svými tenkými prsty. „To bude, myslím, Publius Flaccus. Tudy, prosím.“

Publius Flaccus byl v kómatu. Jen nepatrné a zrychlené pohyby hrudníku byly známkou toho, že je ještě naživu. Ležel bez hnutí na nosítkách. Strniště jeho vousů bylo drsné a černé oproti napjaté, voskové pleti. Šavle jakéhosi Yezdy prořezala jeho stehno tak, že zůstalo otevřené od třísel až ke kolenu. Gorgidovi se nějak podařilo zastavit gejzír krve, ale rána se téměř okamžitě zanítila a od zánětu nebylo daleko ke strašlivé sněti. Zelenožlutý hnis prosakoval obvazem na rozsekaném údu. Mouchy, které přitahoval zápach rozkladu, vytvořily kolem Flacca živý mrak. Jakmile se Nepos sehnul, aby ošetřil zranění, mouchy se s bzučením rozletěly do stran.

Knězova tvář byla vážná, když říkal Gorgidovi: „Udělám, co bude v mých silách. Sundej mu obvazy, prosím, jeho maso musí být v kontaktu s mým.“ Gorgidas poklekl vedle Nepa a hbitě sundával obvazy, které vázal minulého dne.

Válkou zdrsnělí vojáci si přikryli ústa a odtáhli se, když spatřili obrovskou ránu obnaženou. Mnoho mužů nesneslo odporný zápach, jenž se z ní linul, ale ani kněz, ani lékař nehnuli brvou.

„Teď už chápu Philoktetu,“ řekl si pro sebe Gorgidas. Nepos se na něj nechápavě podíval, neboť doktor přešel zpět do řečtiny. Gorgidas nic nevysvětloval, protože si vůbec nebyl vědom toho, že něco říkal.

Marcus si také uvědomil pravdu ze Sofoklovy hry. Není důležité, jak skvělý člověk byl, s takovouto ošklivou ránou se jeho přítomnost může stát tak nesnesitelnou, že ho jeho druzi opustí. Myšlenka probleskla a zase se vypařila, poněvadž Nepos se naklonil, aby uchopil Flaccovo stehno do svých rukou.

Kněz měl zavřené oči. Stiskl znetvořenou nohu tak

silně, až mu zbělely klouby. Kdyby byl Flaccus při vědomí, řval by hrůzou. Ale on se ani nehnul. Přes napučené okraje rány se vyvalil nový hnis a zamazal Nepovi ruce. Kněz si toho nevšímal, samotný jeho duch a vůle působily na zranění. Před rokem v Imbrosu Gorgidas mluvil o léčivém vlivu kněze na pacienta. Tato slova byla sice planá, ale Scaurus tenkrát nenašel lepší a nenacházel je ani teď. Málem se mu naježily krátké chlupy na šíji, protože cítil spojení mezi Nepem a Flaccem, ačkoliv tento pocit nemohl pojmenovat.

Nepos šeptal nekonečné série modliteb, aby se mohl lépe soustředit. Videsský dialekt, kterým hovořil, byl tak archaický, že Scaurus zachytil jen sem tam nějaké slovo. Dokonce padlo jméno knězova boha. V moderním jazyce byl Phos svatý patron dobra, ale v Nepově starším pojetí to znělo spíše jako „Phaos“.

Nejprve Marcus nevěděl, jestli to není jen jeho utkvělá představa, ale brzy nebylo pochyb: ošklivě páchnoucí hnis zmizel ze zaneřáděné rány a její zduřelá, zanícená lemy viditelně splaskávaly. „Podíváš se na to?“ zamumlal Říman a v jeho hlase bylo slyšet strach. Ostatní legionáři vyvolávali bohy, které znali déle než Phoase.

Nepos si ničeho nevšímal. Všechno kolem dokola by mohlo v tu ránu zmizet a on by se stále krčil před ztuhlým tělem Publia Flacca.

Zranění legionáři sténali a vrtěli se, otevírajíce oči poprvé po několika dnech. Ale přestože je měli zaražené hluboko v jamkách, byl v nich rozum. Gorgidas podsunul pod Flaccovo rameno svou paži, aby se mohl opřít, a nabízel mu osvěžení. Říman se hltavě napil. „Děkuji,“ zašeptal.

Kdyby nic jiného, tato slova pronikla Nepovou ulitou soustředění. Kněz povolil pevný stisk Flaccova stehna. Stejně jako legionář, i on teď jevil známky toho, že si zase začíná uvědomovat, co se kolem něho děje. Natáhl se, aby vzal Flaccovu ruku do svých. „Buď pochválen Phos,“ řekl, „protože mi dovolil, abych jako jeho služebník zachránil tohoto

muže.“

Marcus a zbytek legionářů s úžasem zírali na zázrak, který Nepos dokázal. Hnijící, smrduté rána, která měla Publia Flacca zabít, byla najednou čistá, bez sněti, a vše nasvědčovalo tomu, že se normálně zahojí. A sám Flaccus, jehož organismus byl zbaven horečky, se pokoušel posadit a šklebil se na vojáky, kteří se kolem něj shlukli.

Gorgidas s rozzářeným obličejem obešel Flacca, aby pomohl Nepovi vstát. „Musíš mě naučit svému umění," řekl.

„Všechno, co mám, je tvé.“

Kněz se potácel a začala na něj opět padat únava. Ale slabě se usmál a povídá: „Nemluv o placení. Jestli budu moci, ukážu ti to. Jsou-li v tobě jakés vlohy, Phosovi služebníci nežádají ničeho, než aby toho bylo moudře užíváno.“

„Děkuji," řekl Gorgidas dojatě a byl vděčný za Nepovu laskavost tak, jako byl Flaccus vděčný za mnohem obyčejnější dar — vodu. Pak Gorgidas opět oživil. „Ale teď je tady jen jeden z vás a spousta dalších mužů potřebuje tvou pomoc. Cotilius Rufus je, myslím, další, kdo je na tom nejhůř — jeho nosítka jsou támhle.“ A vlekl Nepa skrze dav obklopující Flacca.

Kněz udělal tři čtyři kroky, vtom obrátil oči v sloup a pomalu se skácel k zemi. Gorgidas užasle zíral a pak se sklonil nad jeho nataženým tělem. Rozevřel mu víčka a nahmatal tep. „Usnul," řekl lékař rozzlobeně.

Marcus mu položil ruku na rameno. „Viděli jsme, že to jejich léčení bere léčiteli tolik, kolik vkládá do postiženého. A Nepos ztratil hodně sil ještě předtím, než jsi ho odchytil. Nech toho chudáka odpočinout.“

„Ale no tak dobře," připustil nerad Gorgidas. „Je to přece člověk, ne skalpel nebo oční kapky, které by se nakapaly do očí a vypláchly je. Doufám, že můj hlavní lékařský nástroj nezemře přepracováním. Ale bylo by lepší, kdyby se probral brzy.“ Lékař se posadil vedle chrápajícího Nepa a čekal.

Když Římané a jejich společníci dorazili po několika dnech do Soli, zjistili, že tam již měli návštěvu z

Yezdu. Trosky hradeb města u řeky Rhammos již hradbami nebyly — už asi po dvanácté během dvaceti let, co se yezdští nomádi pokoušeli vniknout do Videssosu. Šedé pramínky kouře se pořád ještě kroutily ve vzduchu, přestože se Scaurus zuřivě snažil pochopit, co ještě mohli útočníci zapálit.

Na srážu, jenž se tyčil nad řekou, přežilo za svými hradbami částečně přestavené Staré Soli. Když hlídky zahlédly blížící se vojsko, jako ozvěna se rozléhalo od těchto zdí volání na poplach a troubení trub. Marcus měl problémy s tím, aby přesvědčil hlídače, že jeho oddily jsou přátelské, o to víc, že Yezdové stavěli do popředí videsské zajatce, aby vypadali jako říšská armáda.

Když se mohutné městské brány nakonec rozletěly, prošel jimi městský hypasteos neboli městský guvernér, aby Římany přivítal. Byl to vysoký, štíhlý muž kolem čtyřicítky, se shrbenými rameny a ustavičně zarmouceným výrazem ve tváři. Tribun ho neviděl při pochodu armády na západ, ale pamatoval si, že se jmenuje Evghenios Kanasos.

Ten si prohlížel nově příchozí s očividnou zvědavostí, jako by si stále nebyl jist, jestli to nejsou přestrojení Yezdové.

„Vy jste první spořádaná jednotka naší armády, kterou jsem kdy viděl. Začínal jsem si myslet, že už vůbec nikdo nezbyl," řekl Marcovi. Měl venkovské rysy, jež se dobře hodily k jeho zarputilému vzezření.

„Některé regimenty se z toho dostaly," odpověděl tribun. „My —“

Kanasos zvedl pravou ruku, jako kdyby Scaurus vůbec nemluvil. „Ech," vydechl, „nevěřím, viděl jsem sotva jeden, ale jen zoufale malou skupinu, která jela včera s císařem. Předpokládám, že byl na cestě do Pityosu a pak do hlavního města.“

Marcus na hypastea zíral s otevřenými ústy. Každý, kdo byl na doslech, zůstal stát jako přikovaný. „Císař?" Tuto otázku položil Rudý Zeprin, který si prorážel cestu skrze vojáky lokty. Tento statný Halogan byl jedním z velitelů Mavrikiovy Císařské gardy. Fakt, že nebyl

schopen zachránit svého pána, uvedl vznětlivého severana do tak hluboké deprese, že pochodoval den za dnem téměř beze slova. Najednou jeho tvář a hlas znovu ožily. „Císař?" opakoval vzrušeně.

„To jsem řekl," souhlasil Kanasos. Používal slov zřídka. Zdálo se, že je pro něj velmi bolestné otevírat staré rány.

Gaius Philippus se jako vždy dožadoval odpovědi: „Jak mohl Thorisin Gavras tudy projít, aniž by nám dal vědět, že je nablízku? A těžko bych vojska, která jej doprovázela, nazval 'zoufale malá skupina' — dostali se ven v celkem solidním stavu.“

„Thorisin Gavras?" řekl Evghenios Kanasos překvapeně a podezíravě se na setníka zahleděl. „Neřek' jsem ani slovo o Thorisinovi Gavrasovi. Mluvil jsem o císaři, císaři Ortaiovi. Žádný jiný není, pokud vím.“

02 KAPITOLA

Tvoje vašnost je neuvěřitelně paličatý člověk," řekl Viridovik Scaurovi den poté, co se od Kanasose roznesly zprávy, „spouště z nás můžou upadnout nohy a stejně toho hajzla Sphrantzese nikdy nedopadneme.“

Unavený a zklamaný tribun zastavil. Kvůli tomu, že byl Ortaias tak drzý a přivlastnil si císařský titul, ho popadl takový vztek, že upaloval se svou malou armádou na sever, aby uzurpátora svrhl. Ale Viridovik měl pravdu. Když se na to podíval racionálně a ne přes rudý závoj zlosti, uznal, že Římané neměli šanci ho dostihnout. Sphrantzes jel na koni, neměl žádné ženy a raněné, kteří by ho zdržovali, a měl den cesty náskok. A navíc, čím dále na východ vedl Scaurus své muže, tím víc Yezdů potkával, a ti byli čím dál tím víc nepřátelštější.

Legionářům bylo jasné, že pronásledování je marné. Pouze římská disciplína, nikoliv jejich srdce, je povzbuzovala v tažení na Pityos. Po každé zastávce pro

ně bylo těžší se pohnout a pochod byl ještě pomalejší. Jen strach z toho, že když utečou, bude to ještě horší, donutil muže, kteří se k nim přidali u Maraghy, aby šli s nimi. Všichni Ortaia Sphrantzese nenáviděli, ale věděli, že jej nemůžou chytit.

Laon Pakhymer cítil, že tato zastávka je jiná než ty předchozí. Jel zpátky k Marcovi a ptal se: „Konečně máš dost?“ V jeho hlase byly sympatie — neměl pro Sphrantzese více pochopení než Římané — ale také určitá tvrdost, která varovala, že při tomto bezvýsledném lovu už mu také došla trpělivost.

Marcus se na něj podíval, pak na Gaia a — jako na poslední naději — na Gaia Philippa, jehož pohrdání pseudocísařem neznalo mezí. „Ptáš se, co si myslím?“ zeptal se vrchní setník.

Marcus přikývl.

„Dobrá tedy. Nemáme ani tu nejmenší naději, že tu mrzkou svini dostanem. Ve skrytu duše musíš vědět to co já.“

„Taky si myslím,“ povzdychl si tribun. „Ale když to víš, proč jsi to neřekl, když jsme vyrazili?“ Scaurus málokdy pochyboval o názoru Gaia Philippa, lhostejno, zda to římská pravidla dovolovala nebo ne.

„To je jednoduché. Bez ohledu na to, jestli bychom Sphrantzese dostali nebo ne, myslel jsem, že vydat se do Pityosu je dobrý nápad. Kdyby se Ortaias plavil zpět do Videssosu, my bychom tam pluli také, a abychom se zachránili, museli bychom se probít západním územím. Ale jak to tak vypadá, mezi námi a přístavem je zatraceně hodně Yezdů, takže bychom se tam bez ztrát nedostali.“

„Obávám se, že máš pravdu. Kéž bych věděl, jak je na tom Thorisin.“

„Já taky — nebo jestli ještě vůbec je. Na západě je příliš mnoho Yezdů, než abychom se vrátili a našli ho.“

„Já vím,“ řekl Marcus a začal pěst. Teď si přál víc než kdy jindy, aby měl o bratrovi zabitého císaře nějakou zprávu.

Jenže jediná cesta, kterou byl nucen zvolit,

snížovala pravděpodobnost, že ji získá: „Musíme se obrátit na východ, pryč od nich.“

Mluvili latinsky. A když Marcus uviděl Pakhymerův tupý pohled, rychle přeložil své rozhodnutí do videsštiny. „To je rozumné,“ řekl na to Khatrišan. Pokynul Římanům způsobem, jakým to často dělali jeho lidé. „Víš někdo z vás, kam jdeme? Východní část je dost rozlehlá a vy nejste z těchto končin...“ Přestože byl Pakhymer zachmuřený, Marcus se musel chápavě usmát.

Gaius Philippus řekl: „Yezdové nemůžou vyhnat ze země každého. Určitě je tady duše nebo dvě, které nám ochotně ukáží cestu — když už pro nic jiného, tak proto, aby nás drželi mimo své údolí.“

Laon Pakhymer se přidušeně zasmál a poraženě rozhodl ruce. „Tady mě máte. Já bych ale nechtěl, aby ta zchátralá sběh rváčů sídlila blízko mě déle, než bych snesl.“

Vrchní setník zabručel. Potěšilo ho sice, že s ním Khatrišan souhlasí, ale těžko se mu mohlo líbit, jak nelichotivě legionáře označil.

Druhého dne před úsvitem Marca probudilo pronikavé hašteření. Otráveně zaklel a posadil se na své rohoží, kterou nesl při včerejším pochodu přes roztříštěnou zemi. Vedle něj vzdychla Helvis a otočila se, aby si ubránila svůj spánek.

Malric, který vypadal, že snad nikdy neusne, když to po něm Helvis s Marcem chtěli, se teď ani nepohnul.

Scaurus vystřčil hlavu ven, právě když družka Quinta Glabria, Damaris, vyrazila ze stanu mladšího setníka. Vztekla se řítila pryč a lálela: „— nejnemožnější chlap, jakého si dovedu představit! Nikdy nepochopím, co jsem kdy na tobě viděla!“ A zmizela tribunovi z dohledu.

Scaura spíš napadlo, co toho Římana přitahovalo na ní. Pravdou je, že byla velmi okouzující — videsšský typ s tvrdými rysy a jiskřivými tmavými očima, ale hubená jako chlapec. Měla přesně ten temperament, jaký předesílaly její oči. Tribun si uvědomil, že je tak prchlivá jako paní Thorisina Gavrasy, Komitta Rhangavvová — a to říkalo mnoho. Jenže Glabrio neměl ten Thorisinův pohotový, hádavý jazyk. To byla záhada.

Glabrio vykroukl, aby se podíval, kam Damaris odešla. Udělal to jako člověk, který strká hlavu do dveří, aby se podíval, jestli už je po bouři. Zachytil Marcův pohled, smutně pokrčil rameny a zase zalezl do stanu. Tribun, v rozpacích nad tím, že byl svědkem jeho neštěstí, udělal totéž.

Damarisin poslední výlev vzbudil Helvis, ale Malric spal dál. Odhrnula si spánkem zakudlané vlasy z obličeje, pak zívla, posadila se a řekla: „Jsem ráda, že se takhle nehádáme, Hemonde —“ Zmateně se zarazila...

Marcus zavrčel a stočil rty do tenké vlnky. Věděl, že by se neměl zlobit, když mu duchem nepřítomná Helvis říká jménem svého drahého manžela. Ale nemohl zabránit tomu, aby jej píchlo u srdce pokaždé, když ji to ujelo.

„Měla bys vzbudit taky chlapce,“ řekl. „Celý tábor se teď přesune.“ Jeho snaha o to, aby se mu z hlasu ztratila veškerá rozmrzelost, měla za následek jen to, že byl bezcitný. Jeho slova zněla prázdně a tvrdě jako mramorová deska.

Neúspěšný pokus skrýt zlost byl horší, než kdyby neřekl nic. Helvis udělala to, oč ji žádal, ale nasadila si masku, která jen nepatrně zakrývala to, že ji tím studeným a tvrdým tónem zranil. Už to vypadalo na skutečně hezké ráno, ale tribun se cítil, jako by šlápl na šíp.

Vrhl se do svých povinností, aby přestal myslet na to, že se málem pohádali. Jeho dozor nad probouzejícím se táborem byl tak krátký, že by jeden mohl jeho vojska podezřívát, že to dělají spíše poprvé než po třísté, někteří dokonce po třítisíci. Slyšel, jak Quintus Glabrio nadává mužům ve svém manipulu — to bylo u tohoto tichého důstojníka velmi nezvyklé — a věděl, že není jediný, kdo má nervy nadranc.

Co se týče směru pochodu, věci probíhaly tak, jak je

předvídal Gaius Philippus. Římané procházeli členitou zemí se zářezy malých roklí, vbíhajících nazdařbůh jedna do druhé. Příchod jakýchkoli cizinců do těchto stojatých vod musel vyvolat nějakou reakci — příchod armády, i když malé a poražené armády, vyvolával paniku.

Farmáři a chovatelé dobytka, kteří byli tak izolovaní, že sotva viděli výběřčího daní — což byla ve Videssosu skutečně izolace jak se patří — nechtěli nic jiného, než dostat Římany pryč ze svých rodných vesnic ještě předtím, než vypukne rabování a znásilňování. Každá viska měla ochotného, ne, spíš horlivého mladíka nebo dva, které by vyslala na cestu..., často, jak zaznamenal Marcus, proti lidem, kteří žili o jedno údolí východněji.

Občas se tribunovým mužům dostalo přátelštějšího přijetí. Bandy Yezdů s jejich odolností a stěhovavostí kočovníků pronikly dokonce i do tohoto nehostinného teritoria. Pokud přišli Římané včas a ukázali se jako zachránci, nic z toho, co vlastnili jejich venkovští hostitelé, nebylo dost dobré, aby tím šetřili.

„To je život pro mě a nemá chyb,“ prohlásil Viridovik po jednom malém vítězství. Kelt ležel roztažený před táborovým ohněm. Korbel piva měl v pravé ruce a u nohou mu ležela hromádka dobře ohlodených vepřových žeber. Dal si dlouhý lok z korbele, řihnul a pokračoval: „Víš, mohli bychom učinit říru horších skutků, než kdybysme si tady jen tak královsky užívali po zbytek našich dnů. Kdo by nám to mohl zakázat?“

„Já jako první,“ briskně odvětil Gaius Philippus. „Tohle místo je rodištěm křupanství. Dokonce i kurvy jsou tu neohrabaný.“

„Víš, ale užívat si můžeš i onačeje než jenom svým ptákem,“ řekl Kelt. Jeho spravedlivý tón pobavil každého, kdo jej slyšel. Gaius Philippus beze slov zvedl ruku se třemi zdviženými prsty. Kvůli rudé záři ohně a Viridovikově ustavičně spálené pleti nebylo možné říci, zda zčervenal nebo ne, ale zlostně se tahal za široké kníry.

„Ale stejně,“ trval si na svém, „copak se ti po

tomhle všem —“ natáhl nohu a rozbořil hromadu kostí, „— nechce blít, když si vzpomeneš na přežívání vojenských přidělníků? Špinavá ovesná kaše, ztvrdlý chleba, začouzené maso, které chutná jako stádo zařiznutých škrpálů... Po jednom dni by se z toho i krkavec zalnul a my to jíme týden za týdnem.“

Gorgidas opáčil: „Víš, můj galský příteli, jsou chvíle, kdy jsi naivní jak malé děcko. Jak často, myslíš si, může toto ubohé údolí pořádat hody, jako jsou tyhle?“ Mávl do tmy a připomněl svým posluchačům chudá, malá skalnatá pole, kterými procházeli. Pole, která místy vypadala, jako by vedla do skalisek.

„Vyrůst jsem v zemi, jako je tato,“ pokračoval doktor. „Místní lidé budou jíst tuto zimu ještě ubozeji, protože nás dnes v noci pohostili. Kdyby to dělali dva týdny za sebou, někteří by do jara zemřeli hladem — a někteří z nás také, pokud by tu zůstali.“

Viridovik na něj nechápavě zíral. Byl zvyklý na šťavnatou plodnost své galské domoviny na severu s jejími studenými léty, mírnými zimami a dlouhými, jemnými dešti. Tam se řezalo dřevo na oheň s rašícími zelenými výhonky — tady ve videsských vysočinách se řezaly stromy a kořeny, jež odumřely už v zemi.

„Máme více důvodů, než je ten Gorgidův, pro to, abychom pokračovali dál,“ řekl Marcus a přerušil tím Viridovikovu myšlenku, která mu sice jen žertem vytanula na mysli, ale vážně se nad ní zamyslel. „Jakkoliv rádi bychom zapomněli na svět, obávám se, že svět nezapomene na nás. Bud' Yezdové srovnají Říši se zemí — což teď vypadá velmi pravděpodobně — nebo je Videssos nějak vyžene. Ten, kdo vyhraje, zavede své zákony pro celou tuto zemi. Myslíte, že bychom se proti nim mohli postavit?“

„Nejprve by nás museli najít,“ nečekaně podpořil Viridovika Senpat Sviodo. „Soudě podle počtu průvodců, které jsme měli, dokonce ani místní neznají území, které je o tři údolí dále.“

Tato slova se setkala se souhlasným zahučením od táborového ohně. Gaius Philippus zamrmal: „Soudě podle počtu průvodců, které jsme měli, místní neví dokonce ani to, že si mají dřepnout, když se chtějí vysrat.“

Ani to nemohl nikdo popřít. Scaurus byl rád, že rozepře je zažehnána, a řekl: „Ten poslední je na tom o něco líp.“ Setník musel přikývnout. Poslední průvodce Římanů byl urostlý muž středních let s jizvami vojáka, jmenoval se Lexos Blemmydes. Vystupoval jako veterán a jeho videsština ztratila něco ze svého původního přízvuku Vysočiny. Když Marcus Blemmyda poprvé uviděl, měl divný pocit. Tvář průvodce se však nezdála přátelská žádnému z jeho mužů.

Tribuna napadlo, jestli Blemmydes náhodou není jedním z běženců roztroušené videsské armády. Tento muž se připojil k Římanům před několika dny, poté, co přišel jednoho večera do jejich tábora a ptal se, jestli nepotřebují průvodce. Ať už byl kdokoli, znal cestu z tohoto skalnatého bludiště. Jeho popis stoupajícího terénu, vesnic a dokonce náčelníků vesnic byl naprosto přesný.

Ve skutečnosti byl o mnoho lepší než předchozí vůdci. Scaurus se rozhlížel od jednoho ohně k druhému, dokud nespátřil Blemmyda hrajícího kostky se dvěma Khatřišany. „Lexe!“ zavolal, a když Videssan nevzhlédl, zopakoval jeho jméno hlasitěji. Průvodce otáčel hlavou kolem dokola. Marcus na něj zamával.

Vstal od své hry, a když přišel k tribunovi, měl ještě napjatý výraz hráče. „Co pro tebe mohu udělat, pane?“ zeptal se. V jeho hlase byla odevzdaná trpělivost, jakou měl každý obyčejný voják před důstojníkem, ale kostky v jeho sevřené pravé pěsti se o sebe neúnavně třely.

„Vlastně nic moc,“ odpověděl Marcus. „Jde jen o to, že víš o tolik víc o této krajině než ostatní průvodci, které jsme měli. A my jsme uvažovali, jak ses to tak dobře naučil.“

Nedalo by se říci, že Blemmydes změnil výraz, ale jeho oči se nebezpečně rozšířily. Odpověděl pomalu: „Bylo to pro mě dobro, abych znal nejlepší cesty přes zem, kterou jsem procházel. Nechtěl bych, aby mě chytili na hruškách.“

Najednou se Scaurovi rozsvítilo a naklonil se. Málem si vzpomněl, kde mu tento voják s kamennou tváří překřížil cestu. Ale Gaius Philippus se po Blemmydově odpovědi potutelně zasmál: „Hej, pro tvé dobro a ničí jiné? No to je moc pěkné. Běž, vrať se ke své hře.“ Blemmydes bez úsměvu přikývl a odkráčel. Druhá polovina Marcovy vzpomínky zůstala viset v temnotě.

Vrchní setník byl pobaven: „Je to pravděpodobně nějaký pašerák nebo zloděj koní. Něco mi říká, že bychom mu měli dát větší moc. Když má někdo představu, že získá ozbrojenou gardu o patnácti stech mužích, aby zakryl své stopy, zaslouží si dobré zacházení.“

„Taky si myslím,“ povzdychl si Scaurus a nechal to být.

Tu noc se počasí konečně umoudřilo, léto přece nemohlo trvat věčně. Zvedl se vítr. Místo zdánlivě nekonečného západního větru ze žhavých prérií Yezdu foukal čistý a studený severní vítr od Videsského moře. Časně ráno se udělala mlha a nízké šedé mraky se rozplynuly skoro až k poledni.

„No, hurrrá!“ vykřikl Viridovik, když se vysoukal ze stanu a zjistil, že je zamračeno. „Má ubohá spečená kůže se dnes

nebude smažit! Ani žádný mazání Gorgidovými smrdutejma žbryndama! Hurá!“

„Jo, hurá,“ dělal mu ozvěnu Gaius Philippus a nevrle se díval na oblohu. „Ještě jeden takový týden a začne pršet. A nepřestane, dokud nezačne sněžit. Nevím jak tobě, ale mně se moc nechce brodit se bahnem. Zůstaneme trčet kdesi, kde dávají lišky dobrou noc, až do jara.“

Marcus to poslouchal se znepokojením. Nesnášel pomyšlení, že bude kdesi odříznut, zatímco nejistota — a Ortaias Sphrantzes — ovládnou Videssos. Avšak Quintus Glabrio poznamenal: „Pokud se nebudeme moci pohnout z místa, zřejmě se nebude moci pohnout nikdo.“ Tato prokazatelná pravda tribuna rozveselila. Smýšlel o těchto mužích jako o nízkých tvorech a zapomínal, že příroda obdařila všechny stejně — Římana, Videssana, Namdaleňana i Yezdu.

Lexos Blemmydes vedl, jak byl požádán, Scaurovu skupinu na severovýchod, směrem k Amorionu. Tribun chtěl do města na řece Ithome dorazit dřív, než začnou deště a cesta se stane neschůdnou. Amorion měl pod kontrolou většinu středozápadních náhorních plošin a poskytl by mu základnu, kdyby nastal problém, který očekával s příchodem jara — a pokud by byl Thorisin Gavras naživu, aby se na něj přichystal taky.

Gorgidas se sice všemožně snažil, ale udělal z Nepa vězně. Kněz užíval svého léčitelského umění jako službu legionářům a dělal, co mohl, aby to Řeka naučil. Ale jeho snaha nepřinášela žádné ovoce, což Gorgida přivádělo k šílenství. „Z celého srdce nevěřím, že to zvládnou,“ sténal, „a taky že ne.“

Scaurus začínal na Blemmyda spoléhat čím dál tím víc. Průvodce měl neuvěřitelné znalosti o tom, které cesty jsou otevřeny. Nejen že znal dobře tuto zemi, ale také se dával do řeči s každým, kdo se mu vpletl do cesty — s několika cestujícími obchodníky, náčelníky vesnic, farmáři a pastevci. Někdy byla trasa, kterou vybral, dosti rozvěklá, ale vždy bezpečná.

Večer, o několik dní později, dorazili Římané na místo, kde to, co kdysi bývalo jediným údolím, bylo roztrženo na dvě části. Řeky, které se jimi klikatily, byly teď vyschlé, ale Marcus věděl, že silný liják v nich brzy spustí dravé proudy vody.

Blemmydes sklonil hlavu do všech puklin, jako by poslouchal. Dlouho nic neřikal, déle než před jakýmkoli předchozím rozhodnutím. Scaurus se na něj zvědavě podíval a čekal, jak se rozhodne. „Na sever,“ řekl nakonec.

Gaius Philippus si toho zaváhání také všiml a tázavě se na tribuna podíval. „Už měl tolikrát pravdu...“, řekl Marcus.

Vrchní setník pokrčil rameny a poslal Římany dolů stezkou, kterou vybral Blemmydes.

Nejprve si Scaurus myslel, že je průvodce zradil. Údolí bylo plné bučícího dobytka a jeho pastevců — Yezdů, tak se to alespoň zdálo. Jakmile pastevci spatřili kolonu ozbrojených mužů, směřujících k nim, psi, uposlechnuvši povely svých pánů, cvakali zuby u kravských kopyt a hnali je nahoru do úbočí.

Ale poplach Římanů byl neopodstatněný. Pastevci byli Videssané, kteří považovali Marcovy vojáky za vetřelce.

Jednou se poučili ze své chyby a přichozích se hrozili, i když to bylo spíše z opatrnosti. Říšská vojska mohla drancovat stejně bezohledně jako nomádi. Ale když Scaurus za několik jejich zvířat okamžitě zaplatil, pastevci byli bodřejší.

„Tohle nechceš dělat příliš často,“ poznamenal Senpat Sviodo, když viděl, jak jdou peníze z ruky do ruky.

„Hmm? Proč ne?“ tribun nechápal. „Čím méně si vezmeme silou, tím lépe budeme vycházet s místními.“

„To je pravda, ale někoho by mohl trefit šlak z toho, že jsme ho neoloupili.“

Marcus se zasmál, ale Nepos nesouhlasil. Knězi se konečně na chvíli podařilo uniknout Gorgidovi, chodil okolo a sledoval, jak Římané vztýčují svůj tábor. Řekl Senpatovi: „Nikdy není záhodno vysmívat se šlechetnému srdci. Náš venkovský přítel nám zde prokáže stejnou laskavost, jako se dává nehodnému člověku příležitost, aby se mohl napravit.“

Vasurakánek, který nebyl obvykle tak cynický, jak by se dalo soudit podle jeho slov, se zatvářil kajicně. Ale poslední Nepova slova nedávala Scaurovi žádný smysl. „O čem to mluvíš?“ požadoval odpověď od kněze.

Nepos se popleteně poškrábal na hlavě. Neměl o nic více příležitosti se oholit než Římané a temeno jeho lebky začínalo být ježaté. Odpověděl: „Není třeba být skromný. Jen velkodušný člověk si uchová důvěru a respekt vojáka, kterého sám vyhnal z Císařských gard.“

„Co to, můj ty světe...“, začal Marcus, pak ztuhl a vzpomněl si na dva gardisty, které musel nechat propustit z armády, protože spali ve službě před Mavrikiovými soukromými komnatami. Tenhle byl určitě starší z těch dvou. Scaurus si dokonce vzpomněl na jeho jméno, když mu to teď Nepos připomněl.

Také si vzpomněl na to, jak byl Blemmydes neomalený, když byl povolán k odpovědnosti, a na způsob, jakým byli lajdáctví hlídači postupně vyhnáni z města, když se jim nepovedlo svalit vinu na něj. Těžko si člověk dokázal představit, že by po tom všem měl mít Blemmydes k Římanům dobrý vztah.

Což znamenalo... Tribun zařval na stráž. „Najdi průvodce a přiveď ho ke mně. Bude mi muset odpovědět na pár otázek.“

Legionář zasalutoval římským gestem se sevřenou pěstí a spěchal pryč.

Nepos a Senpat Sviodo na Scaura zírali. Kněz se zeptal: „Cožpak tys nebral Lexa s tím, že mu důvěřuješ?“

Marcus předstíral, že neslyšel jeho zklamání: „Důvěřuji? Těžko. Pravdou je, že kvůli tomu všemu, co se za ty měsíce, co jsem ho neviděl, stalo, jsem úplně zapomněl, že ten zkurvysyn existuje. Proč jsi to neřekl před týdnem?“

Nepos lítostivě rozhodil ruce. „Předpokládám, že víš, kdo je, a považoval jsem tě proto za lepšího.“

„Výborně,“ zahudral tribun. Přemýšlel, co by Římany tento jeho lapsus mohl stál. Tato obava se ukázala být oprávněná, když viděl, že se stráž vrací sama. „No?“ vyštěkl, protože nebyl schopen se ovládnout, aby se svým vlastním poplachem nepřitlačil ke zdi.

„Je mi líto, pane, nezdá se, že by tady někde byl,“ opatrně hlásil legionář — na rozdíl od Gaia Philippa si tribun na svých mužích nálady nevyléval.

„To je k vzteku,“ řekl Marcus a zlostně sevřel pěst. „Jen velkodušný idiot by přibral takového muže.“ A pokud se Blemmydovi podařilo zmizet, určitě si myslel, že se pomstil.

Marcus sebou pohrdal za to, že si nedokázal vybavit druhou část vzpomínky spojenou s průvodcem. Chyby druhých

díky základům stoicismu toleroval snadno: byli to přece jen lidé a nemohlo se od nich očekávat, že budou dokonalí. Na druhé straně, vlastní chyby jej přiváděly do stavů, které jindy obracel proti nepřítelům na bojišti. Nebylo pro něj snadné oprostit se od tohoto zbytečného hněvu. Teď měl začít přemýšlet, co by měl udělat, aby dal věci do pořádku. Nejříve musel zjistit, jaká je situace. „Pakhymere!“ zavola.

Khatrišan se objevil po jeho boku. „Tenhle tón znám,“ řekl s úšklebkem. „Co je špatně tentokrát?“ Když mu tribun odpovídal, jeho výraz se nezměnil. „Možná vůbec nic,“ řekl, aniž by tomu věřil. „Možná docela dost.“ V rychlosti shrnul, co se stalo.

Pakhymér ho vyslechl bez poznámek, jen hvízd. „Takže si myslíš, že se na nás vysral?“ zeptal se nakonec. „Rozhodně mám tytéž obavy.“

Pakhymér přikývl. „Což je důvod, proč jsi mě zavola. Víš, že bych s tím mohl něco udělat...“ V jeho hlase nebyla žádná zloba, jen pobavený výsměch, kterým Khatrišané tak často čelili nástrahám života.

„Dobrá,“ pokračoval, „pošlu nějaké hochy, aby se podívali, co je před námi — jo, a další skupinu, aby vystopovala tvého drahého přítele Blemmyda, pokud to bude možné.“ Když viděl, jak se Scaurus ošívá, dodal: „Nikdo nemůže myslet na všechno, dokonce ani Phos. Kdyby to šlo, nebyl by tady Skotos.“

Tato myšlenka povzbudila tribuna, ale znejistila Nepa. Víra Khatrišanů byla tak jednoduchá a svobodná jako oni sami. Pakhymér odjel, ještě než mohl Nepos své protesty vyjádřit slovy. Kněz byl dobrý člověk, tolerantnější než většina jeho kolegů, ale jeho tolerance měla hranice, které nemohl překročit.

Marcus uvažoval, co by Khatrišanově poznámce řekl Balsamon. Nejspíš by se patriarcha Videssosu smál, až by se za břicho popadal.

Nedalo se dělat nic jiného než čekat, až se vrátí zvědi. Skupina, která měla pronásledovat Blemmyda, se vrátila jako první — s prázdnými rukama. Marca to nepřekvapilo. Terén byl dost členitý na to, aby tomu vzdornému Videssanovi poskytl stovky skrýší s výhledem na tábor.

Jak Scaurus předpokládal, neobvyklé příchody a odchody vyvolaly řeči. Pro tentokrát by fáma mohla být užitečná. Jestli mají muži podezření, že se vyskytl problém, rychleji se o něm dozvědí. A jestli je pravda to, čeho se obává, rychlosti bude brzy zapotřebí.

Viděl, jak se Khatrišani vrací zpět z východu, přitahují koně a klušou k Pakhymérovi se svými zprávami, ať už jsou jakékoli. Vojákům, kteří na ně chrlili otázky, neřekli ani slovo. Jak si tribun snad již stokrát ověřil, jezdcí možná neměli tvrdou římskou disciplínu, ale byli dobří.

Zjižená tvář jejich velitele nezrcadlila obvyklou dobrou náladu. „Je to tak zlé?“ zeptal se Marcus, který mu viděl na očích, že nese špatné zprávy.

„Je.“ souhlasil Pakhymér s ustaraným výrazem. „Sousední údolí na východě se hemží Yezdy. Z toho, co říkali moji chlapi, je tam těch zatracených hňupů dvakrát nebo třikrát více než nás.“

„To sedí,“ přikývl hořce Scaurus. „Blemmydova pomsta nakonec přece jen vyšla — musel hledat Yezdy široko daleko, a když našel bandu dost velkou na to, aby nás přemohla, utekl.“

Pakhymér se snažil zabránit Marcovi, aby propadl zoufalství. „Není pro nás dobré, že je jich tolik, rozumíš. Jejich stany a ohně zakrývá jen krátký vrchol toho hřebene.“

„Jo, ohně,“ řekl Marcus: ohně proto, aby mohli sežrat Římany. Ale ještě něco jiného v souvislosti s ohněm mu problesklo hlavou. Ten pocit byl k zešílení a připadal mu hrozivě povědomý. Měl jej, když se neúspěšně pokoušel rozpomenout, kde viděl Lexa Blemmyda. Teď stál jako přikovaný, do ničeho se nenutil, ať to bylo cokoli, a čekal, až to přijde, pokud to má přijít.

Pakhymér začal něco říkat, ale když viděl, že Scaurus přemýšlí, byl taktičtější a ještě chvíli mlčel. Tribun udeřil pěstí do dlaně — podruhé za necelou hodinu, ale teď rozhodnuté. „Chvála bohům, že jsem se naučil číst řecky!“ vykřikl. Laonu Pakhymérovi to nedávalo žádný smysl, ale viděl, že Říman je opět sám sebou.

Měl se k odchodu, ale Scaurus ho zastavil slovy: „Znova budu potřebovat tvé muže, a to brzy. Jsou to lepší pastevcí a jezdci, než kdy budou legionáři.“

„Jsou lepší, no a co?“ Khatrišan byl zmatený.

Marcus mu to začal vysvětlovat, ale vtom se přihnul Gaius Philippus a dožadoval se odpovědi: „Co se to, u Mariových chlupatých koulí, děje? Celý tábor pění jako přeteklý hrnec, ale nikdo neví proč.“

Tribun to několika větami nastínil. Zástupce velitele ošklivě zaklel. „To vůbec nevádí,“ řekl Scaurus. Jeho důvtip, který předtím úplně zvadl, opět zapracoval. „Přidej k Pakhymerovým mužům dva manipuly. Chci dostat do hodiny všechny krávy z údolí sem, na tuhle stranu.“

Khatrišan a setník na něj hleděli s přesvědčením, že nakonec přece jen přišel o rozum. Pak se Gaius Philippus prohnul v pase smíchem. „To je báječný plán,“ dostal ze sebe mezi záchvaty smíchu, „a my tentokrát nebudeme na druhé straně.“

„Ty jsi také četl Polybia?“ zeptal se Scaurus, rozhořčen a potěšen zároveň. Vrchnímu setníkovi šla psaná latina pomalu a Marca by vůbec nenapadlo, že umí číst řecky.

„Koho? Ach, to je jeden z těch tvech oblíbených historiků, že? Ne, ani náhodou.“ Najednou nebyl v úsměvu Gaia Philippa žádný strašák. „Člověk si věci může zapamatovat nejen z knih, pane. Každý veterán zná tenhle trik od té doby, co jej použil Hannibal, a ví, že mu jeho hlava napoví, kdyby na to přišlo.“

„Můžete vy dva mluvit srozumitelně?“ zeptal se Pakhymér podrážděně, ale Římané, kteří se bavili po svém, by mu stejně nepomohli.

Vysvětlili plán Viridikovovi. Marca totiž napadla zvláštní role, kterou by v tom by mohl sehrát. Kelt zavýskl, když je vyslechl. „Jasně, a zabil bych každého, koho byste chtěli strčit na mé místo,“ řekl.

Pastevcí, kteří vynášeli Scaura do nebes, když svítilo slunce, jej posílali do horoucích pekel, když jim nemilosrdně a bez vysvětlení sebral jejich dobytek. Nosili kopí a nože, aby se chránili proti výběčím daní a jiným dravcům, ale vůči

mečům a drátěným košilím legionářů a koním a lukům Khatrišanů byli bezmocní.

Dobytěk rozmrzele bučel, že musí přerušit svou práci, a vlekl se dolů do údolí, popoháněn těmi, co jej zabavili. Někteří pastevečtí psi byli nepochopitelně drzí a útočně vyskakovali, ale odráženi násadami kopí se se štěkáním stahovali zpět. V táboře se Marcus přesvědčil, že Gaius Philippus měl pravdu. Když nařídil legionářům, aby nasekali kůly na palisádu v délce paže, zasvěceně se zazubili a pustili se do toho jako malí kluci zabraní do nějaké ohromné legrace. Jejich ženy a neřímští druzi je sledovali se stejnou opatrností, jako se člověk dívá na skupinu mužů, kteří se zničehonic pomátli. Tribun jim nemusel dávat další rozkazy. Jak rychle se dobytek dostával ze západu, tak rychle jej Římané přivazovali za rohy ke kůlům.

„Marcu, jestli se pletu do tvých věcí, pak se omlouvám, ale o co to tady, probůh, jde?“ zeptala se Helvis.

„Jednou tvůj bratr Soteris řekl, že mí muži mají výhodu, že bojují na tomto světě, protože máme hromadu triků, které nikdo nezná,“ odpověděl Scaurus vyhýbavě. „Teď přišel čas, aby se ukázalo, zda měl pravdu.“

Pravděpodobně by jí to všechno vysvětlil během minuty či dvou, ale khatrišský zvěd mu přinesl špatné zprávy. „Ať už si tady hrajete na cokoli, měli byste to udělat brzy. Několik Yezdu právě nakouklo do údolí, aby se dozvěděli, co je to tady za virval. Vystřelil jsem na ně, ale v té tmě sem minul.“

Scaurus se naposledy podíval na své přípravy. Na kůlech nebylo přivázáno tolik dobytka, kolik by si přál, ale dobrých dva tisíce kusů bylo připraveno. „Tohle všechno je úžasné,“ řekl ironicky Pakhymer. „Předpokládáš, že se všichni Yezdové poženou z lesa jak splašení?“

„Pochybují. Ale ze zapáleného lesa by mohli.“ Tribun vzal hořící kus dřeva z kraje táborového ohně a šel směrem k dobytku.

Pakhymer vykulil oči.

„Pojď do nich teď, říkám!“

„Zůstaň v klidu, Vahuši. Ráno tam budou.“ Podsaditý Yezda ve středních letech vytáhl z ohně rošt a nabídl prskající maso svému synovci.

Vahuš je rozzlobeně odmítl. Měl jestřábi nos jako Videssan a úzkou tvář jako zélót a pohyboval se s těžko kontrolovanou vznešeností šelmy. „Když najdeš svého nepřítele, Prypete, sraz ho!“ vyštěkl. „Tak to říká Avshar a má pravdu.“

„To taky uděláme,“ řekl smířlivě. „Bude to jednoduchý. Jestli zvědi nelžou, císařští pobíhají kolem jako banda šilenců. V každém případě máme převahu aspoň dva na jednoho.“ Mávl do tmy směrem, kde si myslel, že jsou stany rozseté po údolí jako prašivky.

V týhle rozlehlý nový zemi by se stáda rozrostla, napadlo Prypeta. Natáhl se po džbánu s vínem, což byla další válečná kořist. Je pravda, uvažoval, že Avshar vyhrál bitvu, která nomádům umožnila se roztáhnout, ale kdo ho od té doby viděl? V každém případě, on, Prypet, byl vůdcem klanu, ne ten čaroděj, jehož tvář nikdo nezná, ...a ani syn jeho švagrové.

Jenže mladík složil slib a neměl bych ho potopit. „Hodně jsme se za poslední tejdny naježdili. Budem bojovat líp, když si přes noc vodpočinem. Sedni a vodpočivej. Dej si kus chleba.“ Zvedl rozdrobený, nekvašený plátek z lehké pánve, která kočovníkům sloužila místo pece.

„Moc posloucháš své panděro, strejdo,“ řekl Vahuš, byl tak přesvědčený o své pravdě, že ze sebe nedokázal vypravit jenná slova — a zničil tak jakoukoli naději na to přimět staršího muže, aby ho poslouchal.

Prypeta jej nemilosrdně praštil do chodidel a z tváře se mu vytratila mírnost. Synovec nesynovec, Vahuš zašel příliš daleko. „Jestli chceš, hochu, můžeš bojovat blíž než až v sousedním údolí,“ řekl potichu.

Vahuš se předklonil. „Pokaždý, když —“ Zamrkal. „U Avsharova černého luku, co to je?“

Z údolí se od západu začal blížít tlumený rachot, který jak cítili — dokonce i přes puch svých nohou — tak slyšeli. Doprovázel jej hlasitý řev týrání a bolesti. Prypet rozčileně zasupěl. „Vyčisti si uši, spratku. Nepoznáš krávy?“

Vahuš zrudl. „Jasně. Skote! Dneska jsem nějaký podrážděnej.“

Jeho strýc se uvolnil, když viděl, že vyhlídka boje je zažehnána. „Nestarej se. Farmáři nikdy neuměli zacházet s krávami — podívej, jak je nechávají v houfech volně pobíhat. Víš, možná by to nebyl špatnej nápad, kdyby si pár lidí vosedlalo a honilo běžence, který by šli kolem.“

„Já to udělám,“ řekl mladší muž. „Vylížu si tím zlost.“ Obrátil se ke svému koni a krve by se v něm nadořezal, obličej mu ztuhl hrůzou.

Prypeta se také ohlédl na západ a naskočila mu husí kůže. Bouře byla teď blíž a razila si cestu do údolí, kde se usadili Yezdové. Dobytěk? Ne, to nemohl být dobytek, ale ohromné dunění valícího se moře plamenů, které si klestilo cestu směrem k nim rychlostí, jakou dokáže běžet muž. A na okraji vlny stál ďábel na zadních a jeho kvílení přehlušovalo všechno to hřmění. Šlehající plameny odrážely rudé jiskry od meče, kterým mával nad jejich přívalem.

Vůdce kmene byl válečník, jenž se zúčastnil bezpočtu bitev, ale tohle bylo kouzlo, kterému neměl odvahu čelit. „Utečte a zachraňte si životy!“ křičel.

Yezdové vyskočili ze svých stanů, letmo se podívali na západ a v panice vyrazili do hor. „Démoni! Démoni!“ řvali, zabodávali ostruhy do koní a už se ani neohlédli. Údolí bylo najednou prázdné jako převrhnutý korbel. Rozžhavené moře se převalilo přes jejich stany, jako by tam nikdy nebyly.

Vahuš by býval utekl se svým strýcem a lidmi z jeho kmene, ale hrůza, kterou dlouhou chvíli zažíval, byla mnohem větší než Prypetova a úplně jej znehybnila. Ty jsi je chtěl napadnout, blázne, drkotala jeho mysl, když oni si našli čaroděje, který by Avshara mohl sfouknout jako svíčku.

Hřmící oceán plamenů byl blíž a blíž. Mladý kočovník zíral do přerušované temnoty a křečovitě čekal,

až ho smete s sebou. A pak, když to bylo dost blízko u něj, uviděl řehťajícího se jezdce na dobytku a holé hořící větve, kvapně přivázané k jejich rohům. Cítil dým a puch jejich škvařící se srsti a masa.

Vybuchl a uvolnil mysl a tělo z panického sevření. Nasedl na svého uvázaného koně. Jedním šlehnutím šavle přesekl provaz, který koně držel, a zarazil do něj ostruhy. „Neřítel se pryč od týraného stáda, ale k němu — s ostrou čepelí v ruce. „Zpátky! Pojďte zpátky! Obelstili vás!“ křičel na své prchající druhy, ale v tom lomozu a na tu dálku ho neslyšeli. Ale někdo jej přece jen zaslechl. „Nejseš teď nějak hlučněj?“ řekl hlas s divným přízvukem. Příliš pozdě si Vahuš vzpomněl na ďábelský křik z čela stáda. Před šileným dobyt看kem jel muž na poníkovi. Dlouhá rovná čepel vystřelila ke krku nomáda.

Poslední myšlenka, která ho napadla, než mrtev spadl z koně, byla ta, že císařští nebojují čestně.

Kdyby Yezdové zastavili svůj vyděšený úprk a začali zkoumat, co se děje, nejspíše by Římané vyhnali z údolí, na němž oddechovali. V úlevě, kterou jim přineslo vysvobození, tančili Marcovi a Pakhymerovi muži se svými ženami ve výskajících kroužcích kolem táborového ohně, tleskali, skákali, luskali prsty a křičeli radostí, aby je slyšel celý svět. Pakhymer se oslavy neúčastnil, bloumal po táboře jako omámený. Když zjistil, že Scaurus se baví se zbytkem mužů, vytáhl tribuna z kruhu, aby ho dostal z dohledu Helvis, která odtančila s ostatními. Tribun se chtěl rozčítit, dokud neuviděl v očích Khatrišana rozpačitost.

„Dobytek,“ řekl Pakhymer suše. „Muži prerie, kteří strávili život s dobyt看kem, i pohané, kteří jej zabíjejí jen pro potěchu, utíkají jako vyděšené děti od neškodného stáda krav.“ Bouchl se dlaní do čela, jako by se to snažil pochopit.

Marcus, který měl v sobě už pěkné množství vína, pro něj neměl lepší odpověď než bezradný, široký a připitomělý úsměv. Avšak Gorgidas byl dost blízko na to, aby Pakhymerova slova slyšel, a byl dost střízlivý, aby se pokusil s tím něco udělat. Dodržoval řecký zvyk lít si do vína vodu a navíc se snažit porozumět sladšímu ovoci než tomu, co vyrostlo na vinné révě.

„My jsme sice proti Yezdům hnali dobytek,“ říkal Khatrišanovi, „ale myslíš si, že to byl dobytek, co viděli nomádi — to, co se řítilo z plamenů noci? Tebe by to v téhle kouzly prostoupené zemi napadlo? Kdybys čekal, že narazíš na čáry, tak na ně narazíš — ať už by tam byly, nebo ne.“

Jeho ústa se roztáhla do něčeho, co nebyl úsměv.

„Všechno je víra, viš. Když jsem studoval medicínu, učili mě nenávidět čáry a všechno, co s tím souvisí. Nyní jsem objevil magii, která skutečně léčí, a mě není k ničemu.“

„Snad můžeš být místo toho k něčemu ty jí,“ řekl zvolna Pakhymer.

„Copak tady všichni mluví jako ten kněz?“ zavrčel Gorgidas, ale v očích mu plála naděje.

„Jasně, a taky ne.“ Viridovik zachytil jen to, co říkali, ne jejich podtón. Ten vypadal jako kněz nejméně, když každou rukou objímal pas jedné dívky.

Marcus si za nic na světě nemohl vzpomenout, které dvě z těch tří to byly. Co se tohoto týče, ten vysoký Kelt jim říkal „drahá“ nebo „drahoušku“. Tato mluva mu byla ku prospěchu a snižovala možnost, že by se spletl. Druhá věc byla ta, že všechny tři byly půvabné a líbezné jako kvítí, avšak žádná z nich neměla takovou povahu, aby zanechala v člověku i jiné dojmy.

Viridovik si najednou všiml Scaura, kterak stojí s řeckým doktorem a Laonem Pakhymerem. Pustil děvčata, aby mohl tribuna obejmout medvědí sevřením. Marcus i přes svou vlastní opilost cítil, jak z něj táhne víno.

Cal ho chvíli držel před sebou na vzdálenost paže a prohlížel si ho s pohledem upřeným jako sova. Pak se otočil ke Gorgidovi a prohlásil: „Koukni na něj, jak si tu tak klidně postává, a přec vykoumal takovou švandu, jakou nikdo z nás jakživ neviděl a která nám všem zachránila krky. A tady jsem já, hrdina, kterej seděl na jakýmsi smradlavým koňským hřbetu a vyděsil všechny ty bídný svině na smrt. A kde jest oslava mého přítele, kterého napadlo nechat mě hrát hlavní roli?“

„Zasloužíš si to,“ protestoval Marcus. „Co kdyby se Yezdové rozhodli jet k tobě místo toho, aby utekli? Jeden to udělal, vždyť viš.“

„Ále, ten pomatenej idiot?“ odfrkl Viridovik pohrdlivě. „Připadalo mi, že na mě půldruhého tejdne civí jako cvok. Nejspíš se probral, až když se pochal. Nemyslel sem na to, že oddělávám jezdce?“

„Pasák krav by byl lepší, alespoň by myslel na stádo,“ řekl Laon Pakhymer a úkosem se na něj podíval.

„Hmm. To je sotva jméno hodné muže.“ Ále Galovy oči jiskřily. „Kdybys řek', že jsem jako bejk, asi by to mělo blíž k pravdě. Není to tak, lásky moje?“ řekl a vedl svá děvčata zpátky do stanu, kde společně spali. Jejich těla se k němu přivínula jako nevyslovený souhlas s jeho vychloubáním.

Pakhymer se na Viridovika podíval s upřímnou žárlivostí. „Co s nima se všema dělá?“ zauvažoval nahlas.

„Zeptej se ho,“ navrhl Gorgidas. „Řekne ti to. Ať už je náš keltský přítel jakýkoli, rozhodně není plachý.“

Pakhymer pozoroval stíny těl, které se krátce mihly ve světle lucerny, když Viridovik zatahoval plachtu svého stanu.

„Ne,“ vzdychl, „to skutečně není.“

Dalšího rána si Marcus nejprve myslel, že zvuk dešťových kapek, bubnujících na stěny jeho stanu, je jen zvuk jeho tepu v uších. Hlavou mu projela tupá bolest. V ústech měl pachut' stoky. Posadil se moc rychle a zvedl se mu žaludek. Všechno kolem se neklidně pohupovalo.

Když se pohnul, vzbudil Helvis, která zívla, svižně se protáhla a usmála se na něj ze své rohože. „Dobré ráno, lásko,“ řekla a natáhla se, aby se dotkla jeho paže. „Jak je ti?“

Dokonce i její měkký kontraalt skřípal. „Sakramentsky hrozně,“ zakrákal tribun a položil si hlavu do dlaní. „Myslíš, že Nepos ví, jak se léčí kocovina?“ a ošklivě si říhl.

„Jestli to má být léčení žaludeční nevolnosti, zaručuji ti, že těhotné ženy to znát budou. Můžeme zvracet společně,“

řekla uličnický. Ale když viděla, že je Scaurovi doopravdy mizerně, dodala: „Udělám, co bude v mých silách, aby byl Malric zticha.“ Chlapec se pod pokrývkou zavrtěl.

„Díky,“ řekl a myslel to vážně. Ukřičené tříleté dítě by ho teď přivedlo do hrobu.

Liják předznamenával, že nebudou žádné ohně, na kterých by se dalo vařit. Římané snídali studenou ovesnou kaši, studené hovězí a rozmočený chleba. Tribunovi bylo úplně jedno, že jeho vojáci reptají. Myšlenka na jídlo, jakékoliv jídlo, jej nijak nelákala.

Slyšel, jak si Gaius Philippus klestí cestu od jedné skupiny mužů k druhé a poučuje je: „Nezapomeňte si promazat brnění, jak kůži, tak kov. Je to lepší, než aby vám kvůli rzi vrzalo a abyste pak záplatovali shnilou kůži jen proto, že jste byli líní a neudělali, co bylo třeba. A naolejujte si taky zbraně, a bohové necht' vám pomáhají, jestli potřebujete, abych vám to připomínal!“

Poté, co zmizel Lexos Blemmydes, neměli žádného průvodce, který by Scaurovým vojskům ukázal cestu do Amorionu. Naštěstí pro Římany nebylo v údolí, kde byli předtím nájezdníci, ani živáčka. Rozzlobení pastevcí, jejichž dobytek posloužil k tomu, aby Yezdy zahnali do kopců, nebyli ochotni pomáhat mužům, kteří se s nimi nejdřív přátelili, a pak je zradili.

Mnohem později, než bylo vrchnímu setníkovi milé, se armáda konečně začala ubírat na jih. Obloha připomínala kalnou, šedivou ocel. Hodiny a hodiny přšelo, tu v malých sprškách mrholilo, tu se déšť řinul v temných pruzích, které přivál vítr jako první ohlášky zimy.

V těchto příšerných podmínkách nebylo možné udržovat pevný kurs. Promočení a zbídačení legionáři a jejich doprovod se probíjeli křížovatkami malých

kaňonů, které byly zamotanější než Minotaurův labyrint. Nešťastně se plahočili dál a věřili, že jdou správným směrem. K večeru bouřka ustala a slunce omluvně vykouklo zpoza roztrhaných mraků. Někteří vojáci vykřikl strachem, že slunce zapadlo na východě, neboť jim svítlo přímo do tváře.

Quintus Glabrio poslouchal své muže a lhostejně zakroutil hlavou. „Cožpak to na světě takto nechodí? Dříve převrátí nebesa vzhůru nohama, než aby se s tím kodrcáním vyrovnali.“

„Strávil jsi zatraceně hodně času s Gorgidem,“ řekl Gaius Philippus. „Začínáš mluvit jako on.“ Scaurus měl stejný pocit, ale když se nad tím zpětně zamyslel, nedokázal si vzpomenout, že by byl viděl mladšího setníka a doktora pohromadě moc často.

„Staly se i horší věci,“ tlučeně se zasmál Glabrio. Gaius Philippus to nechal být. Občas sice mladému důstojníkovi nerozuměl, ale byl ochoten to tolerovat.

Marcus byl rád, že roztržka nepokračovala. Kocovina ho nakonec přešla, ale celý den nic nejedl a točila se mu hlava. Opravdová hádka by byla nad jeho síly.

Když začalo zase svítat, zbyly po bouřce jen šedivé kusy mraků hnané větrem a červenohnědé lepkavé bláto, které se snažilo vyzout vojáky ze sandálů. Marcus si zneklidněně pomyslel, že má skoro stejnou barvu jako vlajka Yezdu. Jaksipodivně jej potěšil pohled na tenké zelené výhonky trčící z bláta a propadl pocitu, že je jaro.

Když to vyjádřil nahlas, Gaius Philippus se pronikavě rozchechtal. „Brzy přijdou na to, jak se mýlí.“ Nasál svěží severní vánek — dokázal předvídat počasí, protože celý život žil pod širým nebem. „Zanedlouho začne sněžit.“

Šli měčky, neboť pořád ještě neměli průvodce, a do města dorazili brzy odpoledne. Jmenovalo se Aptos a obývalo ho asi pět tisíc duší. Klidné, bez hradeb, neznající Yezdy málem vehnalo tribunovi slzy do očí. Pro

něj byla města jako toto největším úspěchem Videssosu, místa, kde generace za generací žila v míru a nikdy neměla strach, že jim další den může přinést nájezdníky, kteří by vyplnili v několika hodinách plody mnohaleté práce.

Takovéto stranou stojící ostrovy klidu byly na západním území vzácné — brzy, hodně brzy, nebudou žádné.

Mniši, vytahující plevel z deštěm zčypřené půdy ve svých zeleninových zahradách, se užasle dívali, když baterie žoldnéřů pochodovala kolem. Laskavost byla součástí jejich povolání, takže spěchali do klášterních skladišť a vraceli se s čerstvě upečeným chlebem a džbánky vína. Stáli na kraji silnice a nabízeli občerstvení každému, kdo se na chvíli zastavil.

Scaurus měl z videsských kněží smíšené pocity. Když byli lidumilní, jako se zdáli být tito mniši, patřili mezi nejlepší lidské bytosti. Myslel na Nepa a patriarchu Balsamona. Ale jejich zápal z nich mohl udělat nebezpečné, násilné a xenofobní tvory. Tribun si vzpomněl na protinamdaleňanské povstání ve městě Videssos a na masakr, který chtěl kněz Zemarkhos připravit pro Vaspurakance v Amorionu. Když na to pomyslel, sevřely se mu rty — Zemarkhos tam byl pořád.

Zlatá sluneční koule na vrcholu klášterních věží se přehoupala za Římany. Když pochodovali přes Aptos, obklopily je pokřikující skupinky malých chlapců, kteří kolem nich vzrušeně skotačili a vypalovali otázky jako šípky: „Je to pravda, že Yezdové jsou vysocí devět stop? Jsou cesty ve Videssosu vydlážděny perlami? Není život vojáka ten nejslavnější život na světě?“

Chlapec, který položil tuto poslední otázku, byl moc hezký a bylo mu kolem dvanácti. Stržen prvními sny o mužství vypadal, že je připraven, ne, nažhaven na to utéci s armádou. „Tomu nevěř ani na minutu, synu,“ řekl Gaius Philippus s vážností, kterou u něj Marcus viděl jen zřídkakdy. „Řemeslo vojáka je jako každé jiné, ale možná trochu špinavější než většina ostatních. Když ho budeš dělat pro slávu, zemřeš prokletý mladý.“

Chlapec na něj nevěřicně hleděl, jako by slyšel jednoho z mnichů proklínat Phose. Tvář se mu zkrabatila. Ve dvanácti letech jsou slzy těžké a pálivé.

„Proč jsi to tomu hošíkovi provedl?“ ptal se ho Viridovik. „Jistě by neuškodilo, kdybys drobet přikmrl jeho sny.“

„Neuškodilo?“ Setníkův hlas zněl jako prásknutí dveří. „Můj mladší bratr si to představoval přesně takhle. Už je třicet let mrtev.“ Ledově se na Kelta podíval — s výzvou, aby si to vzal k srdci. Viridovik zrudl a byl zticha.

Přestože v předešlých dnech dost bloudili, Scaurus zjistil, že Amorion leží jen čtyři dny pochodu na jihovýchod. Aptoští muži mu ukázali cestu, ale nikdo se nezdál být nadšený tím, že tam míří. Jak prohlásil jeden kulatý chlapík s optimismem venkovana: „Nemůžete to minout.“

„Možná ne, ale sleduj, jak pro to uděláme, co se dá,“ zamumlal si pro sebe Gaius Philippus. Marcus měl stejný pocit. Příliš často byl mezník mezníkem jen proto, že místní jej viděl každý den. Pro cizince to byl jen další strom, kopec nebo stodola.

A co bylo horší, dalšího rána se vrátil déšť, ne tak strašný nápor jako předtím, ale nepřetržitý liják, který přinesl jižní mořský vítr. Cesta do Amorionu, která byla už tak ve špatném stavu, se brzy stala téměř neschůdnou. Vozy a cestovní trakaře zapadávaly a nápravy se bořily hluboko do mazlavého bahna. Koně se je snažili vytáhnout a dvěma z nich praskly kosti na nohou a museli být utraceni. Vojáci pracovali spolu se zvířaty, aby čtyřkolákem vůbec pohlí, ale výsledek byl mizivý. Čtyři dny, slibované v Aptosu, vypadaly jako krutý výsměch.

„Cítím se jako utopená kočka,“ stěžoval si Gorgidas. Jeho uhlazený hlas byl nyní smutně rozskřípaný. Své kudrlinky měl přilepené na čele, jak byly zplhlé deštěm a padaly mu do očí. Nasáklý kabát na něm visel spíše jako parazit než jako oděv. Byl postříkaný bahnem.

Zkrátka se svou ohavností nijak nelišil od svých společníků. Tak to řekl nahlas a neuctivě i Viridovik. Snad proto, že doufal, že se mu podaří doktora vyklopit z mizérie do dobromyslného sváru. Gal byl totiž mnohem citlivější, než se na první pohled zdálo. Scaurus si vzpomněl, že tento trik kdysi také s úspěchem používal.

Ale dnes by se doktor na návnadu nechytil. Plahočil se dál, zasmušilý a nemluvný. Člověk pocházející z prosluněné země se horko těžko vyrovnával se špatným počasím. Viridovik, podle něhož mohlo pršet třeba každý den, protože na to byl zvyklý, se s tím popral mnohem lépe.

Bouřka snížila viditelnost a vytrvale rozdrolovala každý rovný povrch. Římané měli spoustu práce sami se sebou, a dokud se nezvedla záclona vody, vůbec si nově příchozích nevšimli.

Marcus měl meč v ruce ještě předtím, než by to vědomě chtěl. Jeho muži se naježili jako vztekli psi, vyskočili od své práce a sáпали se po zbraních. Gaius Philippus vzvedl hrud, když nabíral vzduch, který potřeboval k tomu, aby na ně mohl zařvat, aby se postavili do bojových pozic.

Ale než mohl setník rozkaz udělit, vykřikl Senpat Sviodo cosi ve svém rodném jazyce a hrnul se kupředu, aby stiskl ruku vedoucímu jezdců. „Bagratouni!“ zvolal.

Když Scaurus uslyšel toto jméno, spadl z něj strach a uviděl příjezdějící takové, jací skutečně byli: ne bandu Yezdů, která se vyloupila z mlhy, ale rozbitou eskadru Vaspurakánců, kteří byli na útěku stejně jako Římané.

Gagik Bagratouni málem vytrhl svou ruku ze Sviodovy, jak byl překvapen. Stejně jako Marcus, i nakharar viděl, co si myslel, že by měl vidět, a chtěl zakřičet na své muže a poslat je do zničujícího, zoufalého útoku. Když pochopil, oči se mu rozšířily úlevou. „To jsou Římané, naši přátelé!“ zavolal na svého opuštěného velitele. Unavené, rozbité tváře odpovíděly nejistými úsměvy, jako by se snažily rozpomenout na slovo, které už dlouho neslyšely.

Když tribun popošel dopředu, aby pozdravil Bagratouniho, byl šokován, jak se nakharar sevrkl od bitvy u Maraghy. Přes silné lícní kosti mu visela kůže a pod očima se nadouvaly černé kruhy. Jeho nos připomínal zobák starce a ne symbol síly, kterým býval.

Nejhorší bylo to, že téměř hmatatelná síla a pevný charakter, které kdysi proudily z jeho ramen, jej obnažily více, než kdyby ztratil šaty.

Zvolna se hroutil a jeho zástupce Mesrop Anhoghin tady byl od toho, aby jej podpiral. Vytáhlý, zarostlý pobočník měl v očích výraz nevýslovného utrpení a ve Scaurovi narůstal pocit, že jej jeho pocit neklame. „Buď zdrav,“ řekl Anhoghin — a přitom, což Marcus věděl, jej nejvíce vyčerpávala jeho videsština.

„Buď zdrav,“ přikývl Říman. Senpat se postavil vedle něj, připraven překládat. Ale Scaurus mluvil přímo ke Gagikovi Bagratounimu, který mluvil říšským jazykem plynule, třebaže se silným přízvukem. Zeptal se: „Je mezi námi a Amorionem tolik Yezdů, aby nás zastavili?“

„Amorionem?“ tupě opakoval nakharar. „Jak víš, že jsme byli v Amorionu?“

„Za prvé podle směru, ze kterého přicházíte. Za druhé, no —“ Scaurus mávl k roztráštěné skupině před ním. Většina Bagratouniho mužů byli Vaspurakánci, které vyhnali z jejich rodné země Yezdové. Tito muži se usadili v Amorionu a v okolí se svými ženami. Ženy nechali doma, když vzali službu v Říši, ale některé byly teď tady a vypadaly tak sešle a poraženě jako muži, s nimiž jely.

Některé tady byly..., ale kde byla Bagratouniho manželka, ta korpulentní, dobromyslná dáma, se kterou se Marcus seznámil v nakhararově lesnaté domovině. „Gagiku,“ zeptal se a něco uvnitř ho polekalo: „Zabel je —?“ Zmlkl, protože nevěděl, jak má pokračovat.

„Zabel?“ Podle toho, jak to Bagratouni řekl, to klidně mohlo být jméno někoho úplně cizího. „Zabel je mrtvá,“ řekl pomalu a pak začal plakat, jeho ramena se bezmocně trásla a slzy mu odplavoval bezohledný déšť.

Pohled na zlomeného a zoufalého muže, který byl ještě nedávno statečným šlechticem, byl ještě hrůznější než většina konkrétních neštěstí, se kterými se Římané střetli. „Postarej se o něj, můžeš-li,“ pošeptal Scaurus Gorgidovi.

Soucít v Gorgidových očích vystřídal rozhořčení: „Vždycky po mě chceš, abych místo medicíny dělal zázraky.“ Ale už šel směrem k Bagratounimu a šeptal: „Pojď se mnou, pane. Dám ti něco, co ti pomůže usnout.“ Řecky řekl Scaurovi:

„Dám mu něco, co ho složí rovnou na dva dny. To by mohlo trochu pomoci.“

Nakharar se nechal odvést a bylo mu jedno, co s ním udělají. Marcus si lhostejnost nemohl dovolit a prostřednictvím Senpata Svioda se ptal ostatních Vaspurakánců, co se jim stalo a co přivedlo jejich vůdce do takového stavu.

Odpověď byla přesně ta, které se obával. Věděl, že Bagratouniho muži se dostali z osudného pole před Maraghou.

Jejich zoufalství a vztek nad neúspěchem Videssosu při osvobození jejich rodné země jim pomohly bít Yezdy zas a znova. Mladší muži a staří mládenci se roztrousili po vaspurakánských horách, aby bojovali tam. Ostatní obešli Khliat a

pochodovali přímo za svými rodinami do Amorionu.

To, co tam našli, bylo po zimnici z bitevního pole a vynuceném pochodu přes zpustošené západní území Videssosu tou nejkrutější ironií. Videssané bojovali po jejich boku proti nomádům, ale v Amorionu jiní Videssané použili kacířství Vaspurakánců jako záminku a vrhli se na ně úporněji, než jak to kdy udělali Yezdové.

S jistotou, ze které se zvedal žaludek, Marcus věděl, co bude následovat: Zemarkhos byl v čele masakru. Marcus si pamatoval zápal tohoto předního kněze a jeho fanatický pohled. Automaticky nenáviděl každého, kdo se s ním neztotožňoval v představě o tom, jak by měl být uctíván jeho bůh. A pamatoval si, jak sám zadržel Gagika Bagratouniho, když chtěl Zemarkhose zlikvidovat poté, co kněz zesměšnil Vaspurakánce tím, že pojmenoval svého psa Vaspur — což byl kněz,

jehož považovali za svého prapředka. A výsledek jeho ušlechtilosti? Z obrany neschopného lidu bez válečníků vzešel pokřik „Smrt kacířům!“ a pomsta.

Zloba chátry šlehala tak vysoko, že se na oplátku odvážila postavit proti Bagratouniho mužům. V pouličních bojích měla zuřivost téměř stejnou váhu jako disciplína a Vaspurakánci tak byli sraženi na zem ke svým stínům. To bylo vše, co mohli udělat pro záchranu svých milovaných. Většinou přišla záchrana stejně už pozdě.

Mesrop Anhoghin s kamennou tváří podal událost velmi suše a každých pár sekund se zastavil, aby to Senpat mohl přeložit. Nakonec se tato nezúčastněnost stala pro Senpata nesnesitelnou. Utápěl se ve studu a pocitu viny. „Jak se na mě může dívat, když takhle mluvíš?“ zeptal se a zakryl si obličej. „Kdyby to záleželo jen na mně, nic z toho by se nebylo stalo!“

Jeho zvolání bylo ve videssťině, ale Anhoghin rozuměl mučivé sklíčenosti v jeho hlase i bez překladatele. Vykročil, aby se tribunovi podíval do tváře. Na Vaspurakánce byl vysoký a jeho oči byly téměř ve stejné rovině se Scaurovým.

„Jsme Phosovi prvorození,“ řekl prostřednictvím Senpata Svioda. „Zkouší nás mnohem krutěji než obyčejný lid.“

„To není žádná odpověď!“ zaúpěl tribun. Bez silné náboženské víry nemohl pochopit sílu, kterou dávala jiným.

Zdalo se, že Anhoghin to cítí. „Možná není — pro tebe. Přemýšlej o tom: když jsi požádal mého pána, aby Zemarkhose ušetřil, nebylo to z lásky, ale protože jsi nechtěl, aby se z něj stal mučedník a nechtěl jsi rozdmýchat hněv zélótů.

Nepřinutil bys jej, nemohl bys jej přinutit, aby ušetřil svini. Udělal to sám, z důvodů, jež se mu zdály dobré, nezáleží na tom, odkud je vzal. A kdo ví? Jinak by to mohlo být ještě horší.“

To nebylo odpuštění, co nabízel Anhoghin. Bylo to něco lepšího, neboť vlastně řekl, že nikoho nebylo zapotřebí.

Scaurus stál potichu dost dlouho a byl nevýslovně vděčný. Najednou si nevšiml toho, že je po

kotníky zabořen do mazlavého bahna, že mu dešťové kapky stříkají do obličeje. „Děkuji ti,“ zašeptal nakonec.

Narůstal v něm vztek, protože Vaspurakánci — rozumný, jemný národ, který od světa nechtěl nic jiného, než aby jej nechal na pokoji — nemohli nalézt pokoj v sobě, v okupované rodné zemi ani v táboře uprchlíků kolem Amorionu.

Ohledně toho prvního nemohl dělat nic. Ukázalo se, že to bylo nad veškeré síly Říše.

Ohledně toho druhého... Překvapil ho rozzuřený tón vlastního hlasu, když se ptal Anhoghina: „Můžeme vás pomstít?“ Horečnatost této chvíle smetla týdny opatrného plánování.

Senpat Sviodo najednou vykřikl: „Ano!“ Tento mladý, tvrdohlavý Vaspurakánec se hnál do všeho, co volalo po činu.

Ale když to přeložil Mesropu Anhoghinovi, Bagratouniho pomocník zakroutil hlavou. „K čemu to bude? Ti z nás, kteří mohli utéci, utekli a mrtví se nestarají o odplatu. Tato země má váleky víc než dost. Yezdové by se smáli, kdyby viděli, jak se bijeme mezi sebou.“

Scaurus, který otevřel ústa, aby protestoval, je pomalu zase zavřel. Za jiné situace by se mohl smát tomu, že mu někdo oponuje pomocí argumentů, které on sám často předkládá druhým. Ale Anhoghin, který stál v blátě a déšť mu stékal po rozčuchaném plnovousu, měl v očích jen vyčerpání a porážku a rozhodně nebyl zdrojem veselí.

Tribunova ramena se pod drátěnou košili sesula. „Čert tě vem za to, že máš pravdu,“ řekl unaveně a uviděl, jak se ze Sviodových rozrušených rysů formuje květ zklamání. „Jestliže je cesta vpřed zavřená, nejlépe bude, vrátíme-li se zpět do Aptosu.“ Obrátil se, aby udělil nutné rozkazy, a poprvé v životě se cítil starý.

03 KAPITOLA

To město v horách severozápadně od Amorionu nebylo jako zimní ležení špatné. Scaurus brzy poznal, že to je pravda.

Do Amorionu by Římané museli vtrhnout, zatímco Aptos je uvítal. V jeho semknutém údolí nebylo vidět ani jediného

Yezdu. Studený vítr však přinesl fámou, která tvrdila, že jsou v okolí — a přátelská posádka byla najednou žádoucí.

Víc než o fámě mluvili obyvatelé města o pohromě, která potkala Říši. Místní šlechtic — menší velmož, jenž se jmenoval Skyros Phorkos — sestavil z farmářů malý oddíl pěchoty, který bojoval s Mavrikiem proti Yezdům. Nikdo z nich se dosud nevrátil. A teprve teď si jejich přátelé a rodiny začali uvědomovat, že už se ani nikdy nevrátí.

Phorkosovu synu a dědici bylo jedenáct. Vdova po šlechtici, Nerse, převzala úctu, které se těšil. Tato drsně krásná

žena se na svět dívala chladně realisticky. Když se Římané a jejich druzi doplahočili zpět do Aptosu,

uvítala je jako vládnoucí kněžna, aby povzbudila několik měšťanů, již se na to navzdory dešti přišli podívat.

Oběd, na nějž pozvala Scaura a jeho důstojníky, byl také tak formální. Pokud si Římané všimli velkého počtu stráží,

kteří chránily Phorkosovo sídlo, nezminili se o tom — stejně jako se Nerse nezminila o dvou jednotkách legionářů, kteří k ní tribunovu družinu doprovázeli.

Možná díky tomuto společnému mlčení proběhl oběd — pečená koza s cibulí a česnekem, vařené fazole a zelí, čerstvě upečený chléb s lesním medem a kandované ovoce — naprosto hladce. Víno se volně nalávalo, ale když si Marcus všiml, jak je jeho hostitelka zdrženlivá — a protože si dobře pamatoval ráno po svém posledním hýření — raději mnoho nepil.

Když její sluhové odnesli z jídelní haly poslední tácy se zbytky, začala Nerse obchodovat. „Jsme rádi, že jste tady,“

řekla stroze. „Byli bychom ještě raději, kdybychom viděli, že máte v úmyslu chovat se k nám jako ke stádu, které má být chráněno, a ne jako k obětem, které budou oloupeny.“

„Když nás budete zásobovat chlebem a krmivem pro naše zvířata, my za vše ostatní, co si vezmeme, zaplatíme,“ opáčil Marcus. „Naši vojáci nejsou žádní drancovníci.“

Nerse se zamyslela. „To je nadočekávání méně, než jsem předpokládala — je to čestné. Vydržíte jen s tím?“

„Co by pak znamenaly moje sliby? To bude jediná zkouška, a sice, jak se zachováme. A to musíte posoudit vy.“ Líbilo se mu, jak bez otálení předestřela záležitost Aptosu. Také se mu líbilo, že s ním jednala na rovinu. Nepokoušela se použít svého ženství, ale jednala s Římanem jako rovný s rovným a totéž čekala od něj.

Očekával jemné výhrůžky, což byl jediný nátlak, který by na něj mohla provést: že budou obyvatelé Aptosu spolupracovat s jeho muži, jen pokud s nimi bude dobře zacházeno. Místo toho obrátila konverzaci k méně důležitým věcem. Ještě než vstala, uctivě se uklonil a vyprovodil její hosty ze dveří.

Gaius Philippus byl během oběda téměř úplně zticha. Jeho přítomnost, stejně jako přítomnost ostatních Scaurových společníků, byla spíše společenská než nezbytná. Když byli venku, zastavil se, aby přes sebe přehodil plášť do deště a prohlásil: „To je žena!“

Řekl to tak nadšeně, že Marcus šibalsky zvedl obočí. Těžko si dokázal představit vrchního setníka jako někoho jiného než nepřítele žen.

„Její pohled mi říká, že v posteli bude studená jako kapr v síti,“ odhadoval Viridovik, jenž byl okamžitě připraven s veteránem nesouhlasit.

„Ne, když se správně rozežře,“ namítl Laon Pakhymer. Přeli se o tom jako řadoví vojáci celou cestu zpět do provlhlého tábora.

Ještě předtím, než došli do tábora, si tribun uvědomil, že mu Nerse ve skutečnosti vyhrožovala. Nevšiml si toho jen proto, že to nevyjádřila přímo slovy, ale nechala ho, aby si to domyslel sám. Uvažoval, jestli zná videsskou karetní hru, která, na rozdíl od jejího římského protějšku, záleží jen na šikovnosti hráče. Usoudil, že pokud ano, nechtěl by hrát proti ní.

Marca napadlo, že příchod zimy do Aptosu je jako plazení se do díry, kterou pak za sebou člověk zavře. On a jeho muži byli v centru událostí od jara: přátelil se s videsskou císařskou rodinou, stále se přel s prvním ministrem Říše, udělal si osobního nepřítele z černokněžníka, který byl vůdcem jeho protivníků, bojoval ve velké bitvě, která mohla změnit směr Videssosu na dlouhá léta... a teď byl ve venkovském městě a přemýšlel, jestli jim zásoba ječné mouky vydrží do jara. Zásoby se zmenšovaly, ale vrátilo mu to smysl pro uměřenost, který málem ztratil.

Ve svých nejlepších dobách byl Aptos dosti osamocen. Zprávy o pohromě u Maraghy do něj samozřejmě dorazily. Vzdálená království Thataguš a Agder se o ní dozví až teď. Ale Římané přinesli zvěst o tom, že si Ortaias Sphrantzes přivlastnil trůn, a Aptos nevěděl ani o útoku na Vaspurakánce, který se odehrál necelých pět dnů pochodu od něj. Tribunovi se nechtělo ponechat nějaké nové zprávy náhodě. Jednoho rána, krátce poté, co se déšť proměnil ve sníh, mluvil před svým stanem s Laonem Pakhymerem. „Rád bych poslal pár tvých jezdců na západ,“ řekl.

„Na západ, vida?“ Khatrišan pozvedl obočí. „Chceš zjistit, co se stalo s mladým Gavrasem, že jo?“

„Ano. Jestli je volba mezi Yezdem a Ortaiem to jediné, co zbývá, dobrá. Najednou vypadá život náčelníka lupičů lépe, než se zdálo.“

„Vim, co máš na mysli. Seženu ti ty chlapce.“ Pakhymer mlaskl jazykem mezi zuby. „Nesnáším situaci, když je musím posílat pryč s tak malou nadějí na to, že se vrátí zpátky, ale co se dá dělat?“

„Vrátit se zpátky odkud?“ zeptal se Senpat Sviodo a vydechl oblak páry — právě se procvičoval v zacházení s meči a ještě byl zadýchaný.

Když mu to Marcus vysvětlil, mladý, hezký Vaspurakánec vyhodil ruce do vzduchu. „To je šílenost! Házel bys ptáky do řeky, kdybys měl v rukou rybu...? Kdo lepší by měl jet do Vaspurakanu než dvojice princů? Já a Nevrat odjedeme do hodiny.“

„Khatrišani mají výhodu v tom, že se tam i zpátky dostanou rychleji než vy. Jako kočovníci dovedou cestovat nalehko,“ řekl Marcus. Pakhymer vedle něj váhavě pokyvoval.

Ale Senpat se zasmál. „Tím chceš říct, že mají výhodu, že je rychleji zabijí, protože si je nejspíš spletou s Yezdy. Já a Nevrat jsme z této země a budeme vítáni všude, kde žijí naši lidé. Byli jsme tam i předtím a vrátili jsme se celí. Můžeme se vrátit zas.“

Mluvil tak jistě, že se Scaurus tázavě podíval na Pakhymera. Khatrišan řekl: „Nech ho jet, když to tak strašně chce. Ale Nevrat by tady měl nechat — ta žena má moc dobrou šťávu na to, aby s ní takhle plýtvala.“

„Máš pravdu,“ řekl Senpat, čímž tribuna překvapil, dokud nepokračoval: „řeknu jí to sám. Ale nebude chtít, abychom se rozdělili, a na koho si mám stěžovat?“ Zvážněl. „Umí se o sebe postarat, víte.“

Po její dlouhé cestě z Khliatu o tom Marcus nemohl

diskutovat. „Tak jeďte,“ řekl odevzdaně. „Udělejte to co nejrychleji.“

„To uděláme,“ slíbil Senpat. „Ovšem, možná si po cestě trochu zalovíme.“ Marcus věděl, že myslí lov na Yezdy. Chtěl mu to zakázat, ale věděl, že lepší než nařizovat je nenutit. Vaspurakánci dlužili Yezdu dokonce ještě více než Videssos.

Tribun měl s tím, že se teď na chvíli natrvalo usadí v leženích, své vlastní problémy. Válečná výprava a krize mu dovolovaly, aby Helvis a Malricovi věnoval jen tolik pozornosti, kolik sám chtěl. Najednou to už nebyla pravda. Za stálých podmínek se ukázalo, že soužití s Helvis není vždy jednoduché. Marcus, který byl před tímto svazkem celý život starým mládencem, byl zvyklý nechávat si své myšlenky pro sebe, dokud nepřijde čas na jejich základě jednat. Na druhé straně, Helvisina minulost ji naučila očekávat jeho důvěru a vždy ji zraňovalo, když udělal něco, co se týkalo jich

obou, a on se s ní předtím neporadil. Uvědomoval si, že její stížnosti jsou oprávněné, a dělal vše proto, aby se to změnilo, ale jeho zvyky bylo těžké změnit — stejně jako její.

Jeho podrážděnost neměla jen jeden důvod. S pokračujícím těhotenstvím byla Helvis čím dál tím víc zbožná. Zdálo se, že se každý den objevila na stěnách srubu, ve kterém s Marcem bydleli, nová podobizna Phose nebo jiného světce. To bylo pro tribuna jen menším zlem. Ačkoli sám věřící nebyl, byl ochoten tolerovat — to jest ignorovat, jak je to jen možné — jiné praktiky.

V této náboženstvím poblázněná zemi to nestačilo. Tak jako ostatní Namdaleňané, i Helvis přidávala ke krédu, kterým se řídil Videssos, jednu frázi. Kvůli půl tuctu slov se národy dvou zemí navzájem považovaly za kacíře. Jako osamocený zastánce své verze pravé víry až za hrob přirozeně hledala u Marca podporu. Ale podpořit ji by znamenalo přetvařovat se více, než Marcus uměl.

„Nemám žádné výhrady k tomu, v co věříš,“ řekl, „ale lhal bych, kdybych řekl, že to sdílím s tebou. Potřebuje Phos své věřící tak nutně, že by se mu neprotivil falešný věřící?“

Musela odpovědět, že ne. U toho to zůstalo. Scaurus si myslel, že to usnulo, ne že to jen dřímá.

Když měli s Helvis problémy, dokázali je udržet pod hranicí roztržky. Ostatní nebyli tak šťastní. Jednoho šedožlutého rána, když se z deště udělala plískanice, ale ještě to nebyl sníh, tribuna necitlivě vzbudila rána hrncem do stěny a následná pronikavá salva nadávek.

Přetáhl si tlustou vlněnou pokrývku přes uši, aby ten kravál ztlumil, ale když už byl druhý hrncem na kusy, věděl, že to je marné. Převalil se na bok a nepřekvapilo jej, že Helvis je taky vzhůru.

„Zase jsou v sobě,“ poznamenal zbytečně a dodal: „To je poprvé, kdy mě otravuje, že moji důstojníci mají příbytky vedle mne.“

„Pst,“ zasyčela Helvis. „Chci poslouchat.“

Vůbec jej nemusela žádat, aby byl potichu. Když se Damaris rozlítla, měl její hlas takový dosah, že by jí jej každý profesionální herold záviděl. „Otoč se na břicho!“, ječela. „Otoč se na břicho! Kvůli tobě jsem se převalila naposledy, to ti říkám! Najdi si kluka nebo krávu, nebo co ti je po chuti, ale se mnou už to takhle dělat nebudeš!“

Dveře srubu Quinta Glabria praskly tak vztekle, až by jednomu zaskřípaly zuby. Scaurus slyšel Damaris, jak si to šine pryč a pořád ječí: „I když jsem tě dohnala k tomu, abys mě položil na záda, nebyl jsi dobřej, sakra!“ křičela odněkud z dálky. Pak milosrdný hlas větru přerazil ten její.

„Ach, bože,“ řekl tribun a cítil, že mu hoří a rudnou uši.

Helvis se nečekaně začala hihňat. „Co je tu k smíchu?“ naléhal Marcus a přemýšlel, jak teď Glabrio dokáže držet zase před svými muži hlavu vzhůru.

Podrážděnost v jeho hlase se jí dotkla. „Promiň,“ řekla. „Je to jen jedna z těch věcí, o kterých si myslíš, že jsou pitomé. Nerozumíš ženským klepům, Marcu. Nedělaly jsme nic jiného, než že jsme přemýšlely, proč Damaris nikdy nebyla těhotná. Teď už to, myslím, víme.“

To Scaura nikdy nenapadlo. Cítil, jak se v něm zvedá spontánní smích, ale tvrdě jej potlačil. Přestože on to udělal, přemýšlel, kolik Římanů se asi bude mladšímu setníkovi posmívat.

Při snídani se Glabrio postavil do středu zmlklého kruhu. Nikdo nebyl s to zcela předstírat, že neslyšel Damaris, ale nikdo neměl nervy na to, aby mu ji připomínal.

Svůj manipul proháněl s děsivou silou. Obvykle měl trpělivost s videsskými opozdílci, kteří se chodili učit římský způsob boje, ale dnes ne. A sebe štal ještě tvrději než své legionáře, nechtěl jim dát příležitost, aby se mu posmívali. Ale každá skupina mužů měla svého vtipálka, chlapíka, kterému dělalo radost bavit ostatní na účet jednoho. Marcus byl docela blízko, když jeden z Glabriových vojáků, jako odpověď na rozkaz, který tribun neslyšel, nestydatě nastavil záda.

Mladší setník měl již pevně sevřené rty a teď smrtelně zbledl. Scaurus spěchal, aby se postaral o drzého Římana, ale nebylo to zapotřebí. Quintus Glabrio mu s kamennou tváří přerazil svůj révový prut — znak svého úřadu — o hlavu. Voják upadl bez hlesu do bahna.

Glabrio počkal, dokud se se sténáním a třesem nepokusil posadit. Mladý důstojník strčil dva kusy svého prutu legionáři do klína. „Jdi a přines mi nový, Lucilie.“ vyštěkl a stál nad ním, dokud se neodpotácel a neudělal, co mu bylo nařízeno.

Když mladší setník spatřil blížícího se Marca, ztuhl do pozoru. „Jsem více než schopen řešit tyto věci sám, pane. Není třeba, abys zasahoval.“

„To vidím,“ přikývl Marcus. Snížil hlas tak, aby jej mohl slyšet jen Glabrio. „Neubýde mě, když mužům připomenu, že jsi důstojník a ne figurka pro posměch. To, co se stalo tobě, by se klidně mohlo přihodit jednomu z nich.“

„Mohlo? Pochybují,“ zamumlal Glabrio spíše pro sebe než pro tribuna. Zase oživil: „Dobrá, v žádném případě si nemyslím, že budu mít ještě nějaké další problémy s vojskem. Teď, pokud mě omluvíš —“ Obrátil se ke svému oddílu.

„Doufám, že jste si užili oddechu, který jsem vám dopřál, neboť jej budete potřebovat. Á — jedna —!“

S manipulem už nebyly žádné další problémy. Scaurus však nebyl šťastný. Nic neřekl, ale nebylo pochyb o tom, že by Glabrio žádnou další konverzaci nevítal. Ale taky dobře, pomyslel si tribun, ten toho má na srdci jistě víc, než dá znát. Stál a sledoval jej ještě několik minut, ale mladší setník držel všechno pevně ve svých rukou. Tribun pokrčil rameny, zachvěl se na studeném větru a rozhlížel se, co dalšího by udělal.

Toho odpoledne ho vyhledal Gorgidas. Řek byl jiný, něco na něm Marcovi nesesedělo, takže jej podezřívá, že přišel oznámit nějakou strašnou pohromu. Ale to, co řekl, bylo zcela prosté: srub, v němž bydlel Glabrio s Damaris, byl podle mladšího setníka pro jednoho muže zbytečně velký, a tak vyzval Gorgida, aby bydlel s ním.

Scaurus pochopil doktorovo zdráhání. Každému, kdo byl citlivější než hrubián Lucilius, se těžko hovořilo o neštěstí, jež potkalo Glabria. Takže — „Není důvod, aby ses ke mně choval, jako by sis myslel, že tě pokoušu,“ řekl. „Já si myslím,

že to je jen dobře. Bude pro něj lepší, když bude mít někoho, s kým bude moci mluvit, než aby tam seděl sám a rozebíral to. Podle toho, jak jsi o tom začal, jsem si myslel, že jsi mi přišel říci, že vypukl mor.“

„Chtěl jsem se jen ujistit, že nebudou žádné problémy.“

„Žádný mě nenapadá. Proč by měly být?“ Tribun byl přesvědčen, že trvalý neúspěch Gorgida naučit se Nepovo léčivé kouzlo jej přiměl k tomu, aby viděl problémy všude. „Možná vám to oběma udělá dobře,“ řekl mu.

Já,“ oznámil Nepos, „potřebuji pohár vína.“ On a Marcus šli dolů hlavní ulicí Aptosu. Sníh jim křupal pod nohama.

„To je dobrý nápad. Nejlepší by bylo horké svažené víno,“ přitakal tribun. Poškrábal se na špičce nosu, který mu pomalu začínal mrznout. Nosil stejně jako jeho muži vyboulené vlněné kalhoty, jaké se nosily ve Videssosu, a byl rád, že je má. Zima na západě nebyla nejvhodnějším počasím na tógu.

Z pultu aptoských hostinců byl Tančící vlk nejlepší. Jeho vlastníka, Tatikia Tornikese, tato práce velice bavila. Byl tak zavalitý, že Nepos oproti němu vypadal podvyživeně. „Přeji vám dobrého dne, pánové,“ zavolal s úsměvem, když kněz a Říman vešli dovnitř.

„Tobě také, Tatikie,“ odpověděl Marcus a otíral si boty o rákosy rozházené kolem dveří. Tornikes se na něj radostně usmíval — hostinský byl ras na pořádek.

Scaurus měl rád Tančícího vlka a jeho majitele. Tak jako většina jeho mužů. Jediná stížnost, kterou kdy slyšel, byla od Viridovika: „Kéž by mu zplešatěl jeho horní ret!“

Kelt měl důvod k závisti. Tatikios si oproti videsské módě holil bradu, ale jeho kníry byly delší, než bylo zvykem. Byly stejně jako jeho vlasy uhlově černé a stáčely se ven a nahoru. Hostinský si je každý den voskoval do špiček.

Tribun a Nepos byli rádi, že Tatikios rozdělal praskající oheň, a posadili se ke stolu u něj. Obsluhující děvče vyšlo z baru, aby se jich zeptalo, co si budou přát.

Marcus hleděl do ohně a ani si nevšiml, že k nim přišla. Když poznal její hlas, škulbl hlavou. Uvědomil si, že mu někdo říká, že Damaris pracuje u Tančícího vlka, ale tohle bylo poprvé, kdy ji tady viděl.

Trochu se zamařil. Co se týče peněz, Quintus Glabrio se toho ďáblova stvoření zbavil pěkně. Avšak dnes mu bylo dobře a nechtěl být malicherný. „Svažené víno, | horké a dobré,“ řekl a Nepos si objednal totéž.

Do nosu jej zaštipala vůně koření. Když uchopil žlutý pohár bez ucha, pátl jej do rukou. U Tančícího vlka to dělali správně. „Ahh,“ slastně vzdychl, když vychutnával horký kousek skořice na jazyku. Víno mu klouzalo do krku, bylo hladké jako med.

„To si říkáš o další, l' řekl, když byl pohár prázdný, a Nepos přikývl. Teď, když se zahřáli zvenku i zevnitř, mohli si v klidu pochutnat na dalším. Zamával na Damaris.

Zatímco ohřívala víno, Tatikios přišel k jejich stolu. „Jaké jsou zprávy?“ zeptal se. Jako každý hospodský chtěl být v centru dění. Na rozdíl od jiných se to však nesnažil skrývat.

„Neskutečně vzácné, chtěl bych jich mít víc,“ odpověděl tribun.

Tornikes se zasmál: „Také bych chtěl. Když přijde zima, všechno se zpomalí.“ Šel zpátky za pult a leštil hadrem již zářící desku.

„Viš, nežertoval jsem,“ řekl Nepovi. „Chtěl bych, aby se Senpat a Nevrat vrátili se zprávou o Thorisinu Gavrasovi, dobrou nebo špatnou. Je těžké snášet to, že neví, kde jsme.“

„Ach, ovšem, ovšem. Ale přítel Tatikios měl snad více pravdy, než si sám uvědomuje — vše se ve sněhu pohybuje pomalu, Vaspurakánci stejně jako ostatní muži.“

„Ale pomaleji než nomádi,“ odsekl Scaurus. Zakroutil hlavou a hořce se usmál: „Já vím, moc se strachuju. Ty dva nejspíš vydrží nějaký vzdálený bratranec a oni se milují před ohněm, jako je tento.“

„To je dost příjemný způsob, jak trávit čas,“ zachichotal se Nepos. Jako všichni videsští kněží držel celibát, ale neupíral ostatním tělesné potěšení.

„Proto jsem je tam neposlal,“ řekl Marcus trochu upjatě.

Damaris nesla v jedné ruce smaltovaný tác, vzala z něj dva kouřící poháry a položila je na stůl. „Proč byste měli dělat poprask kvůli tomu, že muž obcuje s ženou?“ řekla Scaurovi. „Jste zvyklí na horší věci.“

Tribun zastavil svůj pohár v půli cesty ke rtům. Právě obočí mu vyjelo až k vlasům. „Co to má znamenat?“

„Jistě nepotřebuješ, abych ti malovala pěkné obrázky,“ řekla. Tón jejího hlasu jej bez ohledu na praskající plameny a horké víno zamrazil.

Když viděla, jak je zmatený, v očích jí vzplála zloba. „Muž, který jedná s ženou, jako by jednal s chlapcem, by brzy chlapce měl... nebo jím byl.“ Když Marcus pochopil, co tím myslí, víno v poháru vyšplácho. Uhodila hřebík na hlavičku: „Slyšela jsem, že si můj sladký Quintus nenašel v minulých týdnech žádnou novou milenkou — nebo ano?“ Její smích byl zlý.

Tribun se Damaris podíval do očí. Škodolibý smích jí ztuhl na rtech. „Jak dlouho tu špinu házíš kolem?“ zeptal se. Jeho hlas by mohl být jedním ze zimních větrů, které se proháněly venku.

„Špinu? To je pravda, to je —“ Stejně jako v častých hádkách s Quintem Glabriem začala zvyšovat hlas. Všichni v hospodě se k ní obrátili.

Ale Scaurus nebyl Glabrio. Skočil jí do řeči: „Jestli ten sliz vypouští ve velkých dávkách, tím hůř pro tebe, rozumíš?“ Kdyby na ni křičel výhrůžky, mohla by je ignorovat, avšak tichá, dokonce skoro oddělená slova ji zasáhla. Rychle a vystrašeně přikývla.

„Tak dobře,“ řekl tribun. Pokojně dopil své víno a dokončil svůj rozhovor s Nepem. Když dopili oba, vytáhl z měšce přivázaného na řemeni měďáky, položil je na stůl, zvedl se a vykročil s Nepem po boku.

„To bylo dobré,“ ocenil kněz, když se vraceli do římského tábora. „Žádná jedovatost se nevyrovná jedovatostí bývalé milenky.“

„Svatá pravda,“ souhlasil Marcus. Rychlý, štiplavý větřík mu foukl sníh do tváře. „Zatraceně, je to studené,“ zaklel a přetáhl si přehoz přes ústa a nos. Nelitoval, že má výmluvu pro své mlčení.

Mezi ochrannými valy tábora se oddělil od Nepa, aby si něco zařídil. Za pět minut si už nepamatoval, co to bylo. Myslel na jiné věci.

Měl strach, že Damaris nedávala jenom volný průchod

své zlobě, ale že za jejím osočováním bylo něco pravdy. Zastrážit ji, aby mlčela, bylo jednodušší, než pak utiшит svou vlastní mysl. Obvinění, jež proti němu syčela, se moc dobře shodovala s mnohým dalším, čeho si všiml, aniž by o tom přemýšlel.

Celý tábor věděl — díky Damaris a jejímu příšernému vřeštění — o tom, co Glabrioovi dělalo potěšení, víc než bylo zdrávo. To samo mohlo znamenat cokoli a nic. Ale mladší setník teď bydlel s Gorgidem a lékař, pokud Scaurus věděl, ženy nepotřeboval. Když si Scaurus vzpomněl, jak mu Gorgidas připadal nervózní, když mu sděloval, že s Glabriem spojí síly, pochopil najednou důvod doktorova váhání.

Tribun sevřel ruce v pěst. Proč ze všech jeho mužů tito dva, dva z nejschopnějších a nejbystřejších a také dva z jeho nejlepších přátel? Vybavilo se mu fustuarium, trest římské armády pro ty, kteří ve svém plném mužství spali s jinými muži.

Jednou viděl fustuarium v Galii, kde jej prováděli nenapravitelnému zloději. Viníka dovlekli doprostřed tábora a otloukali důstojnickou holí. Poté byl snadnou kořistí, jeho druzi do něj tloukli tyčemi, kameny i pěstmi. Když měl odsouzenec štěstí, ihned zemřel.

Marcus si představil Gorgida a Quinta Glabria postižené tímto osudem a rychle tuto představu zavrhl. Nejjednodušší by samozřejmě bylo, kdyby zapomněl na to, co slyšel od Damaris, a věřil, že z něj má strach a bude mlčet. Tak nějak uvažoval, dokud se nepokusil pustit její slova z hlavy. Čím více se snažil je vypudit, tím hlasitěji mu zněly v uších, rozčilovaly ho a dávaly všemu kolem něj nestydatou příchut'. Štěkal na Gaia Philippa pro nic za nic a plácl Malrica, když zpíval jednu a tutéž písničku pořád dokola. Slzy, jež pak následovaly, vůbec nezmírnily Scaurovu nerudnost.

Zatímco se Helvis syna vypytovala a pak se na tribuna rozzlobeně podívala, on se navlékl do těžkého kabátu a vyšel do noci se zahuhláním: „Musím zařídít nějaké věci.“ Zavřel dveře, právě když začínala protestovat.

Modročerné mrazivé nebe bylo poseto hvězdami. Marcovi se pořád zdály jejich obrazce divné a stále k jejich seskupením přiřazoval jména svých legionářů, kterými je pojmenoval před více než rokem. To byl Locust, tamto Ballista a tam, teď níž na západ, Pederasti. Scaurus zakroutil hlavou a šel dál, sandály na sněhu a měkké zemi nevydávaly žádný zvuk.

Srub, kde bydleli Quintus s Gorgidem, byl, jako většina, pevně uzavřený před nočním mrazem. Dřevěné okenice zakrývaly okna, mezery mezi latěmi byly pevně ucpány látkou, aby chránily před mrazivým větrem. Vykukovaly jen světlušky vyzařující ze světla svítlny, aby prozradily, že se v chatrči s doškovou střechou bydlí.

Tribun stál přede dveřmi a zvedal ruku, že zaklepe. Rozpomenul se na thébský Svatý spolek, který čítal na sto padesát párů milenců, kteří bojovali, dokud nepadli u Chaironei proti Filipovi a Alexandrovi Makedonským. Ruku však nespustil, on nevedl Thébany.

Ale stále váhal, nebyl schopen přiblížit svou pěst ke dveřím. Přes tenké zdi srubu slyšel, jak si mladší setník a lékař povídají. Přestože jejich slova byla tlumená, zdálo se, že si spolu rozumějí. Gorgidas řekl něco krátkého a ostrého a Glabrio se tomu smál.

Když tam Marcus tak nerozhodně postával, aniž by to chtěl, vyrostl mu před očima obraz Gaia Philippa. Vrchní setník mu řekl hned poté, co si přivezl Helvis do kasáren: „Nikoho nezajímá, jestli spíš s ženskou, s klukem nebo s nachovou ovci, dokud myslíš hlavou a ne rozkrokem.“

Tam, kde mrtví řečtí hrdinové nedokázali zadržet jeho ruku, tam ji zadržela domovská římská rada. Kdyby spolu měli žít dva muži podle představ Gaia Philippa, byli to právě ti dva uvnitř. Scaurus se pomalu vracel do svého vlastního srubu a nakonec byl sám se sebou spokojený.

Slyšel, jak se za ním otevřely dveře a jak Quintus Glabrio tiše volá: „Je tam někdo?“ To už byl tribun za rohem. Dveře se zase zavřely.

Na oplátku dostal Scaurus vyhubováno. Bral to jako někdo, kdo si to zaslouží, a zdálo se, že to Helvis rozčiluje ještě víc. Někdy je uznání viny ta poslední věc, po níž hněv touží. Avšak by 1-1 i on duchem nepřítomen, jeho omluvy byly rozumné a Helvis po chvíli ustoupila.

Malric bral svůj nespravedlivý trest sportovně. Marcus byl vděčný, když to viděl. Hrál si se svým osvojeným synem, dokud chlapec neusnul.

Tribun málem usnul sám, ale vzpomněl si na něco, o čem si byl jist, že to zapomněl: jméno zakladatele thébského Svatého spolku. Byl to Gorgidas.

Během zimy se ukryté aptoské údolí pomalu dozvíдалo, co se děje v okolním světě. Od bandy Yezdů, kteří uprchli, přišly zprávy o Amorionu, o všem, co se stalo. Nomádi po zběžném průzkumu usoudili, že město je lákavým cílem. Nemělo žádné hradby, nebyla v něm říšská vojska a mohlo poskytnout snadnou kořist.

Yezdům se dostalo krutého rozčarování. Zemarkhosovy nepravdivé jednotky, které vykrvácely v masakru Vaspurakánců, nájezdníkům uštedřily porážku — a ve srovnání s tím, co udělali mužům, které chytily, bylo těžké rozhodnout, zda jsou bestiálnější oni nebo Yezdové.

Když si vyslechli báchorku vymyšlenou hrstkou napůl zmrzlých kočovníků, zarachotilo Gagikovi Bagratounimu hluboko v hrdle: „V mém životě se objevilo něco nového: něha pociťovaná k Yezdům. Dal bych hodně za to, abych viděl hořet Amorion a v něm Zemarkhose.“ Tím, jak jeho veliké, zjizvené ruce naprázdno drtily vzduch a jak zaujatě mu hořely oči, připomínal lva, kterému je odprávena kořist.

Scaurus chápal jeho pomstychtivost a bral to jako dobré znamení. Čas začal léčit pána Vaspurakánců. Přesto tribun s Bagratounim úplně nesouhlasil. V téhle zimě, kdy byla Říše úplně zesláblá, by každá překážka proti Yezdům něco stála. Zemarkhos a jeho fanatici byli odporným vředem na těle Videssosu, ale nájezdníci byli mor.

Uprostřed zimy podnikla ozbrojená skupina kupců cestu z Amorionu do Aptosu, čelila počasí a riziku útoku s nadějí, že sklídí větší výdělky ve městě, kam jejich lid přišel zřídka. A také se to vyplatilo. Jejich zásoby koření, parfémů, kvalitního brokátu a jejich nádoby s bohatými měděnými rytinami z hlavního města se prodaly za lepší ceny, než v jaké by mohli doufat i ve městě na frekventovanější cestě.

Jejich vůdce, svalnaté chlapisko s pomačkanou tváří, který vypadal spíš jako voják než jako obchodník, se uklidňoval poznámkou: „Jo, už jsme dopadli hůř.“ I když měl vedle sebe pár strážců, neřekl by více. Příliš mnoho námezdních doprovodů rádo okrádalo kupce.

On a jeho druzi měli po ruce i jiné věci. Zprávy, které posbírali na svých cestách, sdělovali každému, kdo byl ochoten je poslouchat. Marcus se ke svému překvapení dozvěděl, že Baanes Onomagoulos je ještě naživu. Právě před Maraghou byl videsský generál těžce raněn. Až dosud Scaurus předpokládal, že zahynul, buď kvůli zraněním, nebo při pronásledování po bitvě.

Pokud se však zprávě dalo věřit, Onomagoulos unikl. Některá z armád pod jeho velením zas pobila Yezdy, kteří vyrazili na jižanské město Kybistra, u pramene řeky Arandos.

„Jestli je to pravda, je to pro něj jen dobře,“ podotkl Gaius Philippus, „ale historka prošla dlouhou cestu, než se dostala k nám. Ať je to pravda nebo ne, je ze stejného masa jako krkavci, jinak by sto mil odtud souložil s čímkoli živým, aby zahnal zimu. A jestli to tak je, pak je to pro něj jen dobré.“ Znělo to smutně, což bylo u setníka stejně podivné jako ostýchavost u Gorgida.

Aptos stejně jako všechna města po celé Říši oslavoval dny po zimním slunovratu, když se slunce naposledy otočilo na severu. Před domy a obchody hořely slavnostní hranice a lidé přes ně pro štěstí přeskakovali. Muži tančili v ulicích oblečení do ženských šatů a ženy do mužských. Místní opat vedl své mnichy dolů tržnicí, nesli v rukou dřevěné meče a parodovali vojáky.

Tatikios Tornikes s tuctem obchodníků obracel stoly a bezbožně parodoval tlusté opilé mnichy.

Oslava v Aptosu byla mnohem drsnější než ta, kterou viděli Římané před rokem v Imbrosu. Tamto bylo opravdové město a snažilo se napodobovat velkosvětské způsoby hlavního města. Aptos prostě oslavoval a ani za mák nedbal o osoby, do kterých se trefuje.

Město nemělo divadlo ani pantomimický herecký soubor. Místní hráli na ulicích neukázněné scénky, kterým chyběla vybroušenost. Jejich výstupy se zpěvem byly aktuální a neuctivé, stejně jako ty v Imbrosu. Tatikios udělal rychlou výměnu s jedním z mnichů a přišel oblečený jako voják. Stará rezavá drátěná košile, do které se nacpal, byla tak těsná, že kdykoliv se pohnul, bál se, že praskne. Marcovi chvíli trvalo, než poznal svou přílbou. Asi měla vypadat jako římské helmice, ale chocholka směřovala od ucha k uchu místo zepředu dozadu.

Vedle něj se pobaveně řehtal Viridovik. Gaius Philippus měl pevně stisknuté čelisti. „Ale, ale,“ zamumlal Marcus. Gaius Philippus měl na hlavě helmici s hřebenem napříč, aby tak ukázal svou hodnost.

Tatikios měl oči jen pro tohoto vysokého muže s kudrnatými vousy, který měl na sobě legrační tógu, která byla hodně podobná té, na jaké si potrpěla Nerse Phorkosova. Ale pokaždé, když se na něj ta falešná šlechtična podívala, zakryl si oči kabátem a roztrásl se vztekem.

„Já toho zkurvysyna zabiju,“ zachrochtal Gaius Philippus. Ruku měl na rukojeti svého gladii. Nemyslel to tak, jak to řekl, žertoval.

„Nikoli, pošetilče, to vše je jenom psina,“ řekl Viridovik. „Loni v Imbrosu se mi posmívali kvůli hospodské rvačce. Bardi v Galii dělají člověku to samé. Je dvakrát nečestné připomínat zranění způsobená posměchem.“

„Je?“ zeptal se Gaius Philippus. Po chvíli, k Marcově úlevě, meč pustil. Stál a díval se, dokud tato hříčka neskončila, ale tribun viděl, že jeho tvář není tak rozohněná jako v bitvě.

Další scénka mu naštěstí vrátila jeho dobrou náladu. Ukázala, co si Aptos myslí o videsském samozvaném císaři. Byl vypodobněný jako přihlouplý, vznešeně oblečený mladý muž, což měl jasně být Ortaias, a vedl skupinu mnichů—vojáků aptoskou hlavní ulicí. Najednou vyskočil z místa mezi dvěma koňmi šestiletý chlapec, oblečený do kožešin kočovníků. Falešný císař v hávu vykřikl a křečovitě se chytil zadnice. Odhodil žezlo jedním směrem a korunu druhým, otočil se a utekl, přičemž polovinu mužů v průvodu pošlapal.

„To je ono! Rychleji, rychleji, ty lotře!“ volal na něj Viridovik a prohýbal se smíchem.

„Jo a dej zlaták každému, kdo běží jako ty,“ přizvukoval Gaius Philippus. „Ne, nedávej, nebo po tobě půjdou sami, místo toho, aby tě nechali Yezdům!“

Tato vtípná poznámka vyvolala souhlasné výkřiky obyvatel města, kteří stáli kolem. Jakmile dorazil Ortaias do hlavního města, uložil mincovnám, aby chrlily potoky nových mincí, které by oznámily a — jak doufal — získaly pro jeho vládu přízeň. Ale jeho měďáky a stříbrňáky byly tenké a špatně tvarované, jeho zlatáky byly ještě víc falšované než za jeho prastrýce Strobila. Žádný z výběřčí daní nebyl dosud spatřen tak daleko na západě, ale říkalo se, že by ani oni nepřijali jeho peníze, které se požadovaly místo starších, ryzejších.

Marcus zjistil, že rozdíl mezi skutečnou a nominální hodnotou pekelně komplikuje sázení. Přestože byl ve Videssosu více než rok, byl zvyklý na problémy a večer jej bylo vidět před stolem v Tančícím vlkovi, jak sleduje kutálení malých kostěných kostek.

„Ha! Hvězdy!“ vykřikl vůdce kupců a sebral sázku. Tribun se na ty dva kysele podíval. Nejenže mu museli zaplatit tři zlatáky — jeden z nich dobrý, ryzí peníz vyražený císařem Rhasiem Akindynem před dvěma sty lety — ale podle něj správně vrh prohráli. Když hráli v kostky Římané, používali tři kostky a za nejlepší hod uznávali tři šestky. Ale podle Videssanů šestky prohrávaly. Dvěma šestkám říkali „démoni“ a toho, kdo sázel, stály jeho sázku i kostky.

Jeden z dalších kupců seděl po Scaurově pravici. „Dnes v noci je nažhavený!“ zajásal obchodník. „Tři Koruny říkají, že se mu to povede znovu!“ Posunul dopředu tři zářivé mince. Nevydal je Videssos, ale vyrazil je některý z bezvýznamných pánů Vaspurakanu, bohatého na těžbu zlata. Na západních územích Říše byly rozšířeným oběživem, tím spíše, že byly z ryzejšího zlata než současné říšské peníze.

Marcus vyrovnal dvěma dalšími ze svých snižujících se zásob starých videsských mincí. Potřeboval by šest nebo sedm těch mizerných, které vydal Ortaias, aby sázku vyrovnal. Vůdce kupců hodil kostkami. Tři a pět — to nic neznamenalo. Ani dvě čtyřky. Jedna a — Marcus byl chvilíčku, než se kostka dotočila, napjatý. Byla to dvojka. „Híí!“ zavýskl.

Následovala méně významná kola. Sázky se zvyšovaly. Nakonec hodil obchodník dvanáct a musel odevzdat kostky muži po své levici. Scaurus sebral vaspurakánské zlato ostatních kupců spolu s dalšími sázkami, které vložil. Stejně jako u jiných „princů“ byly také portréty na jejich mincích provedeny v masivním, zavalitém stylu. Na některých mincích byla hranatá vaspurakánská tiskací písmena, na jiných zakroucenější skript.

Za tribunem ležela na podlaze hostince měděná miska, která cinkala jako zurčení dobře protřepaného vína. Uslyšel výkřiky obdivu a cinkot peněz měnicích majitele. Aniž by se podíval, byl si jist, že potlesk sklídl Gorgidas. Když Rek zjistil, že Videssané hrají kottabos, jeho radost neznala mezí. V hlavním městě se mu nikdo nemohl vyrovnat a samozřejmě že v tomto provinčním městě už vůbec nikdo. Pokud to místní ještě nevědí, tak brzy budou.

Kostky pomalu kolovaly kolem stolu. Když se dostaly k Marcovi, přiložil si je k ústům, aby jim vdechl život. Ta rozumnější část jeho mysli trvala na tom, že takovéto pověřivé blbosti k ničemu nejsou. Ale nemohlo to uškodit, takže to udělal tak jako tak.

Několik prvních vrhů bylo bezvýsledných — Videsská hra mohla být i pomalá. Někdo otevřel dveře Tančícího vlka. „Zavřeš to, že?“ zabručel Scaurus, aniž by se otočil, když studený vzduch projel jako nůž teplem hostince.

„To zavřeme a víno pro všechny jako odškodné!“ Tribun byl na nohou ještě dříve, než se v Tančícím vlkovi rozhostilo veselí. Zubil se na něj Senpat Sviodo. Na kabátku a vousech se mu rozpouštěl sníh. Nevrat stála přímo za svým manželem.

Marcus k nim letěl, oba je objal a poplácal po zádech. „Co je nového?“ vyptával se.

„Nejprve bys nás měl pozdravit,“ řekla Nevrat a v očích jí hráli všichni čerti.

„Omlouvám se, buďte zdraví. A teď, co je nového?“ Všichni se zasmáli. Ale tribun opravdu nežertoval. Čekal na návrat Vaspurakánců — a bál se zpráv, které donesou, už dost dlouho.

„Budeš házet nebo ne?“ zavolal znepokojený hráč od stolu, kde předtím seděl. „Vrat' nám kostky, jestli nebudeš.“

Marcus se zarděl, když si uvědomil, že je stále drží.

Nevrat mu do ruky vtiskla minci. Měla ještě studené prsty. „Tu máš, vsaď tohle,“ řekla mu.

Podíval se na zlaták. Byl to dobrý peníz, nevybledlý stříbrem ani neztmavlý červení mědi — jako z vaspurakánské mincovny, pomyslel si. Ale nápis na zadní straně byl ve videssčině: „Tímto právem“, nad slovy stál voják, který se oháněl mečem. Scaurus nikdy předtím neviděl takovou minci. Obrátil ji, protože byl zvědavý, který panovník ji vydal. Rytec byl šikovný. Na lici nebyl stylizovaný portrét, ale obraz živého, dýchajícího muže. Byl zarostlý, měl vznešený nos a silně vyrýsovaná ústa. Tribun měl pocit, jako by jej znal.

Scaurus ztuhl. Opravdu toho muže znal, znal jeho ústa dokořán otevřená smíchem a ostrá jako čepel meče, když se hněval. Říman se podíval na strop a lehce hvízdal.

Poprvé si všiml nápisu pod bustou podobizny. Nápis říkal: „Avtokrator“ a pak jméno. Jenže on nepotřeboval žádný nápis, aby mu řekl jméno Thorisina Gavraxe.

Když se tribun vrátil do tábora se svými zprávami, Helvis to vzala jako jakákoliv jiná žena žoldnéře. „To musí znamenat, že bude další kolo občanské války,“ řekla na to. Přikývl. Helvis pokračovala: „Obě strany budou jako divé po vojácích — můžeš prodat naše meče za dobrou cenu.“

„Občanská válka je prokletí,“ pronesl Marcus, který si pamatoval poslední římskou válku ještě jako dítě. „Jediný boj, který má smysl, je boj proti Avsharovi a Yezdu. Všechny ostatní jsou zbytečné, čím horší budou, tím slabší bude Říše při skutečné zkoušce. S Thorisinem jako císařem má možná Videssos malou naději, že zvítězí, s Ortaiem bych nám nedával ani šest měsíců.“

„Nám?“ Helvis se na něj udiveně podívala. „Ty jsi Videssan? Myslíš, že by tě tak nazval některý z těch císařů? Najímají meče — máš je ty. Můžeš doufat, že to je vše, oč jim jde: nástroj, který se užívá a pak se odloží, když jej už není potřeba. Jestli ti Ortaias zaplatí víc, byl bys blázen, kdyby sis nevzal jeho peníze.“

Tribun měl nepříjemný pocit, že na tom, co řekla, je notný kus pravdy. Myslel na své muže a cíle, které se lišily od jiných mužstev, které Videssos najal. Ale měli je i panovníci? Nejspíš ne. Ale představa, že by měl sloužit takovému poseroutkovi, jakým byl mladý Sphrantzes, mu obracela žaludek.

„I kdyby Ortaias roztavil zlatou kopuli Nejvyššího chrámu ve Videssosu a celou mi ji dal, nebojoval bych pro něj,“ prohlásil. „Co se toho týče, myslím si, že by se na jeho stranu nedali ani moji muži. Znají jej jako takového zbabělce, jakým je.“

„Jistě, promluvila odvaha,“ připustila Helvis, ale dodala: „A také zlato. Ty si myslíš, že se dnes Ortaias stará o záležitosti ve městě? Já myslím, že se musí zeptat svého strýce, jestli může jít na suchý záchod.“

„To je jaksí horší,“ zabručel Scaurus. Ortaias Sphrantzes byl pitomec a zbabělec. Marcus si byl jist, že ne tak jeho strýc Vardanes. Avšak jakkoli se to starší

Sphrantzes pokoušel skrývat, byl chladně nemilosrdný. A to jeho synovci chybělo. Říman by mu nadále důvěřoval, kdyby nevyvíjel takové úsilí skrýt svou pravou povahu za masku vlídnosti. Působilo to jako parfém na mrtvole a

Marcovi se z toho ježily chlupy.

Vysvětlení neobratně odbyl a byl si toho vědom. Ten pocit však pořád ještě cítil v břiše a nemyslel si, že by jej mohla odstranit nějaká váha zlata.

Věděl také, že je dalek toho, aby odsuzoval Helvis. Jediný princip, který uznávali Namdaleňané bojující za Videssos, byl osobní prospěch; čím vyšší plat a menší nebezpečí, tím lépe.

Přešla k malému oltáři, který nedávno umístila na východní stěnu srubu, a zapálila trošku kadidla. Řekla: „Jakkoli se rozhodneš, Phos si zaslouží, abys mu poděkoval.“ Naslálý kouř pomalu vyplňoval malý, stísněný prostor.

Když tribun mlčel, vyhoupla se před něj, teď již skutečně rozzlobená. „Ty bys to měl dělat, ne já. Phos sám ví, proč ti dává takové šance, když mu to nijak neoplácíš. Tady,“ řekla a podala mu malou alabastrovou nádobku s kadidlem. Tato panovačná, naléhavá ruka odstrčila mírnou odpověď, která by mezi ně mohla vnést klid. Tribun zahřimal: „Asi proto, že spí, nebo spíš proto, že vůbec není.“ Když na něj hleděla s takovou hrůzou, přál si, aby byl držel jazyk za zuby, ale řekl toho příliš, než aby to mohl vzít zpět.

„Jestli tvůj skvělý Phos dovolí, aby byli jeho lidé rozcupováni na krvavé kusy hromadou divochů, kteří uctívají d'ábla, k čemu je dobrý? Jestli musíš mít boha, vyber si takového, který si to zaslouží.“

Šikovný teolog by mohl přijít s množstvím otázek na jeho neomalený posměšek: že Phosovo zlo srovnává se

Skotovým, jež bylo silou úspěchu Yezdů, nebo že z pohledu Namdaleňana byli Videssané bezvěrci, a proto nemají nárok na boží ochranu. Jenže Helvis protestovala v mnohem základnější rovině. „Svatokrádež!“ zašeptala a uhodila ho do tváře. Hned poté propukla v pláč.

Malric se probudil a začal také plakat. „Běž si zpátky lehnout,“ vyštěkl Scaurus, ale tón, který by zmrazil srdce legionáře, tříleté dítě jen vyděsil. Plakal ještě hlasitěji. Helvis tribuna probodla očima a šla utiřit svého syna. Marcus chodil sem a tam. Byl tak rozrušen, že nemohl zůstat v klidu. Ale jeho hněv pomalu chladl, když Malricovo kvílení zesláblo na fňukání a pak, když usnul, na chraplavé dýchání. Helvis k němu opatrně vzhledla. „Mrzí mě, že jsem tě uhodila,“ řekla bezbarvě.

Poškrábal se na bradě. „Zapomeň na to. Sám jsem nebyl ve své kůži.“ Dívali se jeden na druhého, jako by neměli nic společného. V příliš mnoha věcech neměli, přestože Helvis čekala dítě. Co jsem si myslel, ptal se Scaurus sám sebe, když jsem chtěl, aby se mnou žila?

Z napůl zamyšleného a napůl zkoumavého pohledu, kterým si jej prohlížela, poznal, že se jí hlavou honí totéž.

Pomohl jí vstát. Teplý dotek její ruky mu připomněl alespoň jeden důvod, proč oni dva byli spolu. Přestože její těhotenství nebylo ještě v půli, muselo zanechat nějaké stopy na jejím široce stavěném těle. Břicho se jí začalo hodně zvětšovat a prsa jí těžkly, ale ten, kdo ji neznal, by si ani nevšiml, jak je objemná.

Avšak když se Marcus pokusil ji obejmout, vyklouzla mu z náruče. „K čemu to bude dobré?“ zeptala se zády k němu. „To věci neurovná ani je nezmění, jen je odloží. A když se na sebe zlobíme, tak to taky není dobré.“

Tribun skousl vzteklé odseknutí. Nejednou se problémy rozplynuly v pozvolných dozvucích milování. Ale její touha byla od té doby, co otěhotněla, vrtošivá. S pochopením, že takové věci se stávají, to Scaurus bral, jak nejlépe dovedl. Ale dnes ji chtěl a doufal, že by to pomohlo vyléčit rozkol mezi nimi. Popošel a položil jí dlaně na ramena.

Vzdychla, ale ne toužebně. „Ty se o mě nebo o to, co cítím, vůbec nezajímáš,“ rozpálila se. „Jediné, na co myslíš, je tvoje vlastní potěcha.“

„Ha!“ To nebylo nic jiného než smích. „Kdyby to tak bylo, dávno bych se už poohlédl někde jinde.“

Marcus tak dlouho potlačoval svůj hněv, že když mu konečně nechal volný průběh, udeřil příliš tvrdě. Helvis začala opět plakat, už nevzlykala tak hlasitě jako předtím, ale potichu, bezmocně, ani se nesnažila utírat si slzy. Stékaly jí po tvářích, dokud nesfoukla světlo, a když oranžová záře knotu zhasla, padaly na potah rohože.

Scaurus stál nekonečnou chvíli ve tmě a poslouchal nesmělé vzlyky, které vyháněly smutek bez toho, aby rušily chlapce. Nakonec se sklonil a chtěl ji pohladit přes tlustou vlnu; ne kvůli chůči, ale aby ji opožděně utišil.

Uhnula jako před ranou. Tribun dával pozor, aby se jí už nedotkl, a sám si vlezl pod pokrývku. Vůně kadidla mu dosud ulpěla v nozdrách, sladká jako smrt.

Civěl do nízkého stropu, přestože ve tmě nebylo nic vidět. Nakonec usnul.

Když se Říman probudil, cítil se vyždímaný a udřený jako po celodenní bitvě. Helvisin obličej byl nateklý a opuchlý od pláče. Mluvili spolu, pohybovali se kolem sebe s opatrnou zdvořilostí a nikdo nechtěl otevírat ránu z minulé noci. Ale Scaurus věděl, že bude trvat dlouho, než se to zahojí, pokud se to vůbec zahojí.

Byl rád, že má výmluvu, že se musí podívat na své muže, a rychle odešel. Zdálo se, že se Helvis ulevilo, když jej viděla odcházet. Vojáci samozřejmě nedbali soukromých žalů svého velitele. Rozrušeně bzučeli nad zlatákem, který mezi nimi koloval. Tribunovi se podařilo slabě se usmát, málem zapomněl na minci i na její význam.

Brzy zjistil, že přesně odhadl jejich rozpoložení. Všichni do jednoho opovrhovali Ortaiem Sphrantzesem. „Herci měli v tomhle pravdu,“ řekl Minucius. „Když je Thorisin Gavras naživu, těžko se bude bojovat. Ostatní budou utíkat, dokud nezboří svět.“

„Jasně, ten Gavras se na to, aby mu vládl, hodí mnohem víc,“ souhlasil Viridovik. „Je dobrý vypravěč, od hlavy až po paty pěkně vypadající tvor a jeho žaludek snese pořádný soudek vína.“

Gorgidas se na něj rozzlobeně podíval. „Co má kterákoli z těch věcí co dělat s kralováním?“ naléhal. „Ty jsi z Thorisina Cavrase udělal výborného učence, pěknou holku —,“ Marcus zavřel oči, když zvolil tento obrat, ale musel připustit, že byl výstižný, „— a slušného násosku. Ale krále? Těžko. Stát potřebuje, aby byl král spravedlivý.“

„Ať tě vezmou všichni čerti, tebe a tvé násosky,“ řekl Gal. „Krom toho by ten tvůj rádoby král právě takovej nebyl, kdyby mluvil jako prodavač klobás a vypadal jako myši hovno, ani duše by si ho nevšimla. Když seš vůdce, tvůj hlas musí ladit s partem.“ Vždycky se naparoval takto jemně, aby upozornil své posluchače, že byl šlechtic s mnoha přívrženci.

„Něco na tom je,“ ozval se Gaius Philippus. Ačkoliv se vždy zdráhal souhlasit v čemkoli s Viridovikem, vedl dost mužů na to, aby věděl, jak moc se umění velet vyplácelo.

Gorgidas nakláněl hlavu a váhal, zda má souhlasit. „Vím, že je. Ale je to moc jednoduché dívat se na part bez toho, aby člověk věděl, co potřebuje, aby ho mohl zahrát. Vem si například Alkibiada.“ Jméno prolétlo kolem centuria stejně jako kolem Kelta. Gorgidas vzdychl a zkusil to jinudy. Zeptal se Viridovika: „K čemu je dobré, když král umí přepít své poddané?“

„Ale, člověče, to by měl vědět i naprostej pitoma. Potom, co musí celý den vystát dobírání hnidopichů —“ Viridovik hleděl na Gorgida, dokud doktor nezčervenal a nepopohnal jej hrubým gestem, „— jaká je lepší útěcha v žalu než sladké víno?“ Mlaskl.

„Já určitě začínám být senilní,“ zamumlal Gorgidas řecky. „Aby mě umluvil rudoknirátý Kelt...“ Věta se vytrácela do ztracena s tím, jak odcházel.

Marcus diskusi také opustil, aby se podíval na zmrzlá pole, kde cvičili jeho vojáci. Khatrišani Laona

Pakhymera tu házeli kopím, tam zas jezdili na koni: v kruhu, obraceli se a znenadání rychle zastavovali. Jiní procvičovali lukostřelbu za jízdy, vystřelovali šípy, které prorážely kupy slámy. Přes všechno bratříčkování s Římany byli pořád velmi oddělenou jednotkou.

Pěšáci teď byli zase něco jiného. Stovky běženců, kteří se k Římanům přidali po maraghské bitvě, stejně jako uprchlíci Gagika Bagratouniho se začínali zapojovat do řad legionářů. Jejich plnovousy a rukávy na drátěných košilích dali Videssanům a Vaspurakáncům exotický výraz, ale soustavným cvičením se vypracovali na adepty s pilis a oháněli se s gladiis jako kterýkoli jiný syn Itálie.

Phostis Apokavkos tribunovi zamával a křečovitě se na něj usmál. Scaurus úsměv opětoval. Pořád měl dobrý pocit z toho, že vytáhl tohoto vojáka—farmáře z brlohů hlavního města a udělal z něj legionáře. Potom Apokavkos předělal Římany tak, jak oni předělali jeho, oholil se a pochyťoval latinu, aby se co nejvíc podobal svým novým kamarádům. Jeho vysoká, vytáhlá figura téměř zakrývala Doukitzese, jenž stál vedle něj. Ti dva se rychle spřátelili. Scaurus někdy přemýšlel proč. Doukitzes byl přesně tím mužem, kterým Phostis být nechtěl, i když neměl co do úst — příležitostným zlodějem. Tribun Doukitzese zachránil od useknutí ruky, což byl Mavrikiův rozhněvaný rozsudek nedlouho před Maraghou. Od té doby, co se dal po bitvě k Římanům, neprovozoval své řemeslo — nebo jej alespoň nechytli — asi z vděčnosti. Také zamával, trochu váhalej i než Apokavkos.

Marcus se díval, jak nechává svůj manipul procvičovat házení s pilis. Mám dobrou malou armádu, pomyslel si a byl smutně pyšný. To bylo dobře. Bylo třeba, aby to bylo dobré. A hodně brzy.

Koutkem oka zachytil pohyb, který rozhodně nebyl vojenský. Senpat Sviodo a Nevrat šli pomalu a šťastně ke svému srubu, jeden druhého držíce kolem pasu.

Náhly záchvat závidění jako by se otáčel Scaurovi ve

sťvech. Intenzita toho pocitu byla strašlivá o to víc, že před pár týdny byl polovinou takového páru.

Svět legií je jednodušší, myslel si. Soukromý život neběží podle prostých a strohých příkazů. Vzdychl, zakroutil hlavou a otočil se, protože se šel usmířit s Hevis.

04 KAPITOLA

Snědý khamortský zvěd byl oblečen do šedohnědých liščích kůží a seděl na hnědém chlupatém poníkovi. Ve srovnání se světle zeleným jarem vypadal jako kostka zimního bahna. Marcus si zvěda blíže prohlédl a zeptal se ho: „Jak poznám, že jsi od Thorisina Gavrase? Předtím jsme padli do pastí.“

Kočovník na něj opovržlivě zíral. Nebyl zvyklý na města, zoraná pole a na lid, který o ně pečoval, o nic víc než jeho vzdálení bratrance z Yezdu. Ale přísahal Gavrasovi věrnost na svůj meč a náčelník jeho kmene pil se svým císařským protějškem víno smíchané s jejich krví.

Proto odpověděl svou špatnou videsštinou: „On nařídil mi zeptat, co on říkat o vzrušující ženy jeden rano v jeho stan.“ „Že je s nimi dobrá zábava, ale jsou únavné,“ odpověděl tribun, kterému tohle stačilo. Pamatoval si ráno, na něž byl tázán, velmi dobře, protože se tenkrát bál, že ho Thorisin nechá zavřít za vlastizradu. Překvapilo ho, že si na to Gavras také vzpomněl. Tehdejší Sevastokrator byl velmi opilý.

„Ty správně,“ přikývl Khamorťan a jeho úsměv přešel všechny rozdíly ve způsobech života. „A on taky správně.“

„Na tom něco je,“ souhlasil Marcus a opětoval úsměv. Podle Thorisinových měřítek by Helvis těžko byla vzrušující žena. Příměří mezi nimi bylo nejprve křehké, ale s končící zimou se upevňovalo. Tribunovi došlo, že mezi nimi sice byly věci, o nichž už nemluvili, ale to byla dost nízká cena za mír.

Stokrát jej napadlo, že každý mír, který má svou cenu, je moc drahá koupě. Stokrát jej jeho druhé já překřičelo.

Zatímco takto přemítal, kočovník něco řekl. „Promiň?“

Na tvář nomáda se opět vrátil výraz přezíravosti — k čemu byl tenhle chlap dobrý, když dokonce ani neposlouchal?

Scaurus cítil, že zrudl. Khamorťan mu to opakoval, jako by mluvil k zaostalému dítěti: „Ty byt připraven zrušit tábor ve tři dny? Thorisin, jeho muži, daleko za mnou. Já jet na západ a setkat s nimi, přivést je sem k tobě připojit. Ty byt připraven?“

V tribunovi to vřelo. Za tři dny už nebude odříznut od světa. Tři dny na to, aby zrušil tábor, který jeho muži obývali

celou zimu? Kdyby to Římané nebyli schopni zvládnout, nezasloužili by si své jméno.

„Budeme připraveni,“ odpověděl.

Muž z prémie skepticky přeletěl očima příkop, palisádu a městečko, které mezi nimi vyrostlo. Pro něj a jeho lidi by byla příprava k opuštění tohoto místa záležitostí několika minut, ne hodin nebo dní. „Tři dny,“ zopakoval ještě jednou. Řekl to tak, aby to znělo jako varování.

Otočil svého koníka a odcválal pryč, aniž by čekal na odpověď. Podle něj už ztratil dost času ze dne, kdy měl urazit pořádný kus cesty, s farmáři.

Khatřišan, který stál na východním konci Aptoského údolí, zamával nad hlavou kožešinovou čepicí. Laon Pakhymer, jenž stál vedle Marca, zamával zpátky, aby odpověděl, že signálu rozuměl. Poslové Thorisina Gavrasy už byli v dohledu. Hlídka se tryskem vracela zpět.

„Nástup!“ zařval tribun. Trubači se svými trubkami a rohy opakovali jeho povel. Pěšáci, jak Římané, tak nováčci, rychle napochodovali do svých pozic za zástavami devíti manipulů jako signum. Přestože to bylo už půldruhého roku, Scarus stále postrádal legionářského orla, jehož oddíl se neseřadil.

Vedle pěchoty se seskupili khatrišští jezdci. Pakhymer se nepokoušel rozmístit je do řad. Vypadali tak, jací byli: rozházení, spíše vytrvalí než spořádaní.

Většina obyvatelstva Aptosu se seřadila podél silnice do města. Otcové nesli malé chlapce a holčičky na zádech, aby viděli přes dav — jen Phos věděl, kdy tudy přijít císař, i když ten, který má velice nejisté právo na tento titul, bude projíždět.

Z řečí, které Marcus slyšel od té doby, co se objevil khamortský zvěd, věděl, že polovina venkovanů přemýšlí, jestli se kopyta Thorisinova koně dotýkají země. Ti, kteří věděli více, jako vdova po Phorkosovi Nerse, tam byli také.

„Achach!“ vzdychali měšťané. První pár kavalérie Thorisina Gavrasy už byl vidět, přestože byl na tu dálku maličký.

Nesli slunečníky, které Marcus znal jako období římských liktorů s dřívky a svazky prutů se sekýrou — symboly moci. Za nimi šel další pár a pak další, dokud před Gavrasovými muži nevykvetlo tucet květů z pravého hedvábí — správně, v plném císařském počtu.

Tribun měl oči na stopkách. Hned za nimi spatřil samotného Thorisina sedícího na hnědákovi. Jen šarlatové boty vypovídaly o hodnotě této osoby, zbytek jeho oděni byl dobrý, ale nic víc. Dokonce ani to, že získal impérium, jej nemohlo přinutit, aby si potrpěl na parádu.

Jeho armáda dupala za ním, téměř celá kavalérie, jak bylo videsským zvykem. Ze všech národů, které císař znal, upřednostňoval Halogany jako pěšáky — římská taktika pěchoty tady byla senzací. Gavrasova vojska byla skoro rovnoměrně rozdělena na Videssany a Vaspurakance — nepochybně razil mince podle měřitek a vah „princů“.

„Muži vypadají dobře,“ poznamenal Gaius Philippus a Scaurus přikývl. Jeli s nevědomou arogancí, jež vypovídala o množství sebevědomí, ke kterému je Thorisin vycvičil. Po katastrofě u Maraghy to byl nepochybně heroický výkon. Marcovi se zvedla nálada.

Jak se tak k němu blížili, snažil se odhadnout, kolik válečníků Gavrasy doprovází. Možná tisíc v údolí... teď dva... tři tisíce — ne, asi ne tak moc, neboť uprostřed mají obrovský vůz se zavazadly. Řekněme dva a půl tisíce.

Dobrá, pevná první divize, pomyslel si tribun. Po chvíli se objevil zbytek armády a to už si udělal lepší představu o jejich schopnostech. Thorisin jej zahlédl před jeho seřazenými vojsky a krátce, neformálně mu zamával. Marca to uvnitř zahřálo a zamával také.

Bylo jisté, že to potrvá dlouho, než se objeví další jednotka. Marcus zvedl ruku, aby se poškrábal na hlavě, a připadal si jako cvok, když jeho prsty drápaly železo jeho přilby.

„Herkules!“ zahuhlal Gaius Philippus šeptem. „Já myslím, že to je jediné, co mají.“

Marcovi se chtělo smát nebo plakat, nejlépe obojí najednou. Toto že byl všedobový zástup Thorisina Gavrasy, s nímž by chtěl vyrvat Videssos uzurpátorům a vyhnat Yezdy z Říše? Tolik mužů měl také, když by se připočítalo několik stovek Pakhymerových vojáků.

Přesto, když Gavrasovi nosiči slunečníků projížděli kolem, shromáždění obyvatelé Aptosu se hluboce uklonili, aby vzdali císaři hold. A když Thorisin přivedl svá vojska zpět k Marcovým oddílům, Laon Pakhymer poklekl a pak si lehl na břicho tváří k zemi, aby mu složil formální poklonu jako nejvyššímu. To udělal také Gagik Bagratouni a Rudý Zeprin, který stál vedle Scaura.

Říman si podle svých domovských republikánských způsobů před Mavrikiem nikdy nelehl tváří k zemi. A neudělal to ani teď, spokojil se s hlubokou poklonou. Pamatoval si, jak mladší Gavras zuřil, když poprvé odmítl ohnout kolena pro císaře. Teď Thorisin před tribunem držel uzdu svého koně, suše se zasmál a řekl: „Pořád stejně tvrdohlavý, co?“

Když byl Marcus přímo osloven, zvedl hlavu, aby si císaře zblízka prohlédl. Thorisin seděl na svém hřebci se stejnou elegancí, kterou si oblíbilo videsské obyvatelstvo, když ještě nebyl nikým jiným než Mavrikiovým mladším bratrem. Pořád měl v očích ten ironický lesk, kvůli němuž člověk nevěděl, nakolik vážně myslí to, co říká. Ale působil tvrději, jaksi vyzráleji, než si Říman pamatoval — opět to hodně připomínalo Mavrikia.

„Vaše Veličenstvo by mě jinak poznalo?“ zeptal se Scaurus.

Thorisin se chvíli usmíval. Cestoval pohledem nahoru a dolů po zmlklých římských řadách a odhadoval jejich počet tak, jak tribun předtím počítal jeho vojska. „Věříš si dost málo,“ řekl. „Poznal bych tě podle kouzel, která ti dovolila vyvést vojsko téměř neporušené. Byl jsi tam, když to bylo nejhorší, ne?“

Scaurus pokrčil rameny. Nejhorší to bylo, když Mavrikiovi halogští ochránci bojovali za císaře do posledního muže a nakonec s ním zahynuli. Nic z toho neřekl, ale Thorisin mu to viděl na očích. Jeho úsměv se vytratil: „Přijde zúčtování,“ řekl potichu. „A ne jen jedno.“

Strohý slib málem dovolil zapomenout, že Mavrikios padl v boji proti Yezdu s armádou, která čítala přes padesát tisíc

mužů. Jeho bratr převzal tento úkol spolu se současně probíhající občanskou válkou a jeho jednotky, i když se přidaly k Římanům a jejich druhům, byly víc než desetkrát menší.

„Pokud ti to je po vůli,“ řekl Thorisin Marcovi, „můžeš svým mužstvům dát rozchod. Malý ceremoniál mi zabere dost času. Sežen své důstojníky, nějaké víno a promluvíme si.“

„Takže ten nýmand opravdu začal tu zkázu?“ Rozvažoval Thorisin Gavras. „Slyšel jsem to už předtím, ale nechtělo se mi tomu uvěřit. Přestože se to týkalo Ortaia.“ Zakroutil hlavou. „O důvod víc, abych se s ním vypořádal — jako bych potřeboval ještě další.“

Byl prostovlasý, v ruce držel korbel, nohy obuté do červených bot měl opřené o stůl — vypadal jako jakýkoli zkušený voják, který oddychuje po cestě. Jeho komandéři, jak videssští, tak vaspurakánští, byli také tak uvolnění. Mavrikios byl zvyklý na rozsáhlé říšské ceremonie, které vyzdvihovaly jeho majestátnost, ačkoliv si o nich myslel, že jsou pitomé.

Thorisin se prostě nechtěl nechat otravovat.

Pozorně poslouchal, když Scaurus vyprávěl o tažení Římanů, plácal se do stehů, když Říman vysvětloval, jak využil Hannibalův trik, aby se zbavil Yezdů. „Obrátil jsi stáda proti kočovníkům, no tohle? Dobrý figl a čestný,“ řekl na to.

Tribun se nezmínil o dárku, který mu dal Avshar na rozloučenou. Jakmile mu khamortský zvěd dal vědět, že se blíží Thorisin, pohřbil Mavrikiovu hlavu. Když byl přítomen živý Gavras, nebezpečí toho, že by se vyskytl nějaký falešný, se zdálo být mizivé.

„Dost toho žvanění o nás,“ řekl Viridovik Římanovi. Otočil se na Thorisina a zeptal se: „Kam jsi se poděl, člověče? Měsíce ani jeden z nás nevěděl, zda jsi živý, mrtvý nebo seš v pohádkové zemi, odkud se vrátíš za sto let, což by vůbec k ničemu nebylo.“

Thorisin nezaútočil, což bylo dobře. Viridovik si nebral servítky před nikým. Gavrasovo vyprávění bylo takové, jak tribun očekával. Rozdrcené pravé křídlo olbřímí videsské armády, které vedl, bylo zatlačeno do „opevnění“ vaspurakánských hor, kde byl terén ještě těžší než ten, přes který šli Římané. Tam se většina armády roptýlila, poražení vojáci se vytráceli po jednom nebo ve skupinkách a snažili se dostat na východ.

Gaius Philippus přikývl a prohlásil: „To bych předpokládal, když se podívám na muže, které máš s sebou.

Odvedení rolníci a zbabělci jsou už dávno pryč. Buď jsou v pánu, nebo vzali do zaječích.“

„To je ono,“ souhlasil Thorisin.

V jednom to musela mít vojska mladšího Gavrase těžší než Římané. Yezdové je skutečně pronásledovali. A museli provést dvě nebo tři akce zadního voje s velkými ztrátami, aby se z toho vykroutili. „To byl ten prokletý ďábel v bílém rouchu,“ řekl jeden z videsských důstojníků. „Držel se pevněji než pijavice — jo, a taky vysál víc krve.“

Marcus i celá jeho družina se okamžitě se zájmem předklonili. „Takže vás potom sledoval Avshar,“ řekl tribun. „O tom není pochyb, protože po něm v těchto končinách nebylo ani stopy — vůbec jsme nevěděli, co jej drží dál od Videssosu.“

„Já to nevím pořád,“ přiznal Gavras. „Zmizel pár týdnů po bitvě a nemám tušení, kde je. To, že odešel, nás zachránilo jako nic jiného — bez něj jsou Yezdové sice hodně zuřiví, ale je to chamrad. S ním —“ Thorisin zmlkl. Podle toho, jak se tvářil, mu slova, jež mu ztuhla v ústech, nebyla moc po chuti.

Důstojník, který se zmínil o Avsharovi — jmenoval se Indakos Skylitzes —, se zeptal Marca: „Amorion zešílel? Vyslali jsme tam muže, aby prohlásil Thorisina císařem, a oni jej vypráskali jezdeckými bičiky z města — celý den jsme si mysleli, že je asi po něm. U Phosových šťastných hvězd, dokonce i v občanské válce mají heroldi určitá práva.“

Skylitzes jako videsský baron věděl, o čem mluví.

„Teď je město Zemarkhose a jeho slovo tam znamená zákon,“ řekl Marcus. Odmlčel se, protože ho něco napadlo.

„Nebyl váš posel náhodou Vaspurakánec?“

Skylitzes vypadal nejistě, ale Thorisin přikývl. „Haik Amazasp? Řekl bych, že ano. Co to má co dělat s —? Ach.“

Zakabonil se ještě víc, když si vzpomněl, jak amorionští fanatičtí kněží chtěli začít perzekuci „kacířů“ s podporou Říše.

„Ortaias se ho samozřejmě zastává — tedy ne že by mu byl hodně užitečný.“

„Ty nás pomstíš?“ vykřikl nadšeně Senpat Sviodo. „Nebudeš litovat — Amorion je výborné místo, odkud bychom mohli táhnout na východ. Víš to stejně dobře jako já.“ Mladý Vaspurakánec málem vstal ze židle, jak byl rozhorlený.

Gagik Bagratouni začal také vstávat, sice pomaleji, ale se strašným úmyslem.

Avšak Thorisin je oba zarazil a přikázal, aby se zase posadili. „Ne, zajímá nás jen hlavní město Videssos, nic jiného.

Spolu s ním získáme celou Říši. Bez něj nebude ten zbytek nikdy skutečně náš.“

Když viděl, jak jsou rozhořčení a zklamání, pokračoval: „Na druhé straně si myslím, že když vám nebude záležet na vaší pomstě, spíše jí dosáhnete. Namdaleňané se stěhují na východ od Phanaskertu a já předpokládám, že Amorion bude na trase jejich pochodu. Jestli na ně bude vriskat, že jsou kacíři — a on bude, strhnou město u Zemarkhosových uší. Je dost bigotní.“ Gavras ukončil setkání poklidně, dokonce se pokusil o šibeniční humor. Totéž udělali po chvíli Vaspurakánci.

Scaurus byl připraven souhlasit. Každá past, která by se nad Namdaleňany zaklapla, by byla rozkopnuta zevnitř šesti nebo sedmitisícovou, silně ozbrojenou kavalerií. I muži z Vévodství jsou na pochodu, že jo? pomyslel si. Armády se valily proudem jako kapky z tajícího rampouchu po zimním mrazíku.

Napadlo jej něco jiného: Namdaleňané měli v okolí mnohem více vojáků než Thorisin. „Jak si rozumíš s lidmi z východu?“ zeptal se.

„Jako vždy, vzájemná nedůvěra,“ odpověděl Gavras. „Když vidí, že jim nic nestojí v cestě, jdou nám po krku. Nemám v úmyslu dát jim šanci.“

„Možná by mohli přijít z jihu Onomagoulovi muži, aby na ně dohlédli,“ navrhl Marcus.

Teď sebou cukl císař. „Cože? Baanes je naživu?“

„Pokud se dá věřit povídkám obchodníků,“ řekl Gaius Philippus, který pořád ještě o této zvěsti kupců pochyboval. Nadhodil to Thorisinovi, ale ten na tom neshledal nic nepravděpodobného.

„No, no, to je na toho starého lišáka dost dobrý kousek. Tak přece ještě zná nějaké figle,“ zamumlal Gavras. Scaurovi se však nezdálo, že by byl dvakrát šťastný.

Když Aptos zmizel za zatačkou silnice, Gaius Philippus dlouze vzdychl: „Poprvé za celá ta léta mě mrzí, že zase vyrážíme na cestu,“ řekl.

„Proboha proč?“ zeptal se překvapeně Marcus. Pochod pod jarní oblohou byl jednou z mála radostí vojenského života. Díky posledním deštům se úpatí hor pokryla novým travnatým kobercem, a protože byly čerstvé, bránily videsským silnicím, aby se změnil v zaprášené pásy špíny. Vzduch byl čistý a jemný, skoro lahodný, a sladce šuměl švitořením vracejících se ptáků. I motýli vypadali svěže, jejich křídla se leskla, protože je čas ještě nestačil potřhat a sebrat jim jejich zářivost.

„Já ti to řeknu, chceš?“ zeptal se Scaura Viridovik. „Srdce toho ubohého hochy je rozdrceno na padrt' — nebo by bylo, kdyby si vzpomněl, kde je založil.“

„Ale, rarach tě vzal,“ řekl Gaius Philippus a to, že byl rozrušen, se projevilo tím, že použil keltského tvaru.

Marcus neměl vůbec tušení, o čem to Viridovik mluví a proč vzal vrchní setník pošklebek vážně. Jakmile nad tím přestal přemýšlet, došlo mu to: „Nerse?“ zeptal se. „Vdova po Phorkosovi?“

„A i kdyby?“ zabručel Gaius Philippus a upřímně ho mrzelo, že vůbec něco řekl.

„No a proč jsi se jí tedy nedvořil?“ začal tribun, ale Gaius Philippus už neodpovídal. Veterán stiskl čelisti, hleděl před sebe a šel dál, aniž by Viridovikovi popichování vrátil. Po chvíli byl Kelt otráven tím, že jeho taškařice nebyla oceněna, a odešel se bavit s Minuciem o šermu.

Když Marcus viděl, jak je Gaius Philippus rozzlobený, udělal si vlastní závěr. Bylo podivné, že by se tento muž, jenž považoval smilstvo a znásilnění za součást válečného řemesla a v bitvě byl nesmírně udatný, měl bát požádat o ruku ženu, ke které cítil něco víc než pouhý chtíč.

Armáda Thorisina Gavrase spěchala na severovýchod k pobřeží Videsského moře. Gavras doufal, že se nalodí a pak se vrhne na Ortaia v hlavním městě, ještě než se na něj uzurpátoři stačí připravit. Ale v každém přístavu, do nějž jeho vojska dorazila, lodníci rychle posílali své lodě na moře, aby donesly mladému Sphrantzesovi zprávu o jejich příchodu. Když se to stalo už potřetí — v poslední vesnici, která se jmenovala Tavas — hrozilo, že Thorisin vybuchne. „Za dva měďáky bych to místo roznesl na kopytech,“ mumlal, rychle přecházel sem a tam jako tygr v kleci a sledoval, jak se světle natřené kupecké lodě vzdalují doprostřed moře a míří na sever od zátoky Rhyax, aby zatočily na východ na dlouhou cestu do Videssosu.

Znechuceně si odplivl. „Pff! Co tady zbylo? Půl tuctu rybářských člunů. Dá-li Phos, mohl bych dát do každého dobrý tucet mužů.“

„Měl bys vyrabovat tyhle nevěrné obchodníky a rolníky. Nauč je, aby se tě báli,“ řekla Komitta Rhangavvová, která šla vedle něj. Žuřivý výraz v jejích protáhlých aristokratických rysech připomínal jestřába na lovu, krásného, ale smrtícího. Scaura krvežíznivá rada Gavrasovy paní vyplašila a nejistě řekl: „Možná je to dobře, že jsou kupci pryč. Ortaia museli stejně varovat už předtím. Jestli je flotila města při něm, stejně by rozdrtil vše, co byste tady dal dohromady.“

Komitta Rhangavvová vyslala kvůli tomuto nepřímému nesouhlasu další nevráživý pohled. Thorisin vydal těžký, unavený povzdech. „Nejspíš máš pravdu. Kdybych je jen mohl odvést z Prakany před čtyřmi dny...“ Znova vzdychl.

„Co to říkával nebohý Khounnos? Kdyby 'kdyby' a 'ale' byly kandované ořechy, všichni by byli tlustí.“ Avšak Nephon Khounnos byl již půl roku mrtev, protože jej zabily Avsharovy čáry v bitvě u Maraghy.

Ani Gavrasovi, ani Marcovi nebyla tato vzpomínka příjemná, takže se tím už nezabývali. Tribun raději přímo vyvrátil to, co navrhla Komitta: „Je vcelku jedno, co dělají lodníci, ale lidé v okolí jsou při vás.“

Císař se kysele usmíval. „Ovšem že jsou. Přišli jsme dost daleko na východ, takže tady zakusili Ortaiovy výběrčí daní.

Jo a na jeho penězích by sis mohl vylámat zuby, kdybys do nich kousl.“ Sphrantzesovo mizerné ražení mincí bylo v armádě Ortaiovy soupeřů osvědčeným vtípem. Co se týče jeho berních úředníků, přece jen Scaurus jednoho viděl — prchal před Thorisinem rychleji než střela.

O pět dní později přijel Ortaiov posel, který však neutíkal. Doprovázela jej stráž o deseti jezdcích a klidně si přijela večer do Thorisinova tábora. Jeden z vojáků nesl na rukojeti kopí bílý štít: znak příměří.

„Copak mi ta slepičí prdelka musí sdělit?“ zahuhlal Thorisin, ale dovolil vyslané družině, aby přistoupila. Vojáci, kteří přišli se Sphrantzesovými vyslanci, byli nuly — natvrdli jako skořápka ořechu, která má chránit jádro uvnitř. Posel byl zas něco jiného. Marcus v něm poznal jednoho z nohsledů Vardanese Sphrantzese, ale nemohl si vzpomenout na jeho jméno.

Thorisin neměl takové problémy: „Ach, Pikridie, jak jsem rád, že tě vidím,“ řekl jízlivě.

Pikridios Goudeles dělal, že si toho nevšiml. Úředník seskočil z koně a vydechl úlevou. Na koni se mu nesesedlo dobře. Jeho ruce se zdály lehce zranitelné. Byly bílé a hebké, jen na prostředníku měl mozol. Správný pisálek, pomyslel si Scaurus a cítil, že se mu zesměšňující označení civilních služebníků Říše z úst videsských vojáků líbí.

Ačkoliv Goudeles vypadal neprůbojně, byl to malý, decentní muž, se kterým se dalo počítat. Jeho tmavé oči zářily výsměchem a prohnáním a pevnost jeho nervů se dala ověřit tím, že do tábora císařova nepřítele skutečně dorazil.

„Vaše Veličenstvo,“ řekl Thorisinovi a poklekl se

skloněnou hlavou — ne jako poddaný, ale jako někdo, kdo k tomu měl blízko.

Některé Gavrasovy vojáky pobavilo, jak nepřátelský vyslanec zdraví jejich panovníka. Ostatní vrčeli, protože pozdrav

nebyl kompletní. Zdálo se, že to Thorisina vyvedlo z míry. „Vstaň, vstaň,“ pobídl jej netrpělivě. Goudeles se postavil a oprášil si prach z kolena na svých elegantních jezdeckých kalhotách.

Nevypadal na to, že by chtěl pokračovat. Zavládlo napjaté ticho. Nakonec Thorisin usoudil, že řada je na něm, a ticho prolomil: „No, co teď? Jsi tady, abys obrátil svůj bezcenný kabát? Copak za něj chceš?“

Scaurus si všiml — možná se mu to jen zdálo, možná ne — že pod tenkou linkou knírů, stejných, jaké nosil Vardanes, se jeho ret zkroutil do jemné vlnky, jako by říkal, že si všiml, že na něj útočí, ale jemu se na to nechce reagovat. „Můj pane, Sevastokratore, jsem zde pouze proto, abych pomohl vyřešit nešťastné nedorozumění mezi Vaší a Jeho císařskou Výsostí, Avtokratorem Ortaiem Sphrantzesem.“

Každý voják, který to slyšel, zařval vzteky, stiskl rukojeť meče či sáhl pro kopí nebo luk. „Pověš toho darebáka!“ zvolal někdo. „Možná že když bude chvíli viset, pochopí, kdo je skutečný císař!“ Tři nebo čtyři muži vyrazili kupředu.

Goudeleva sebekontrola byla otřesena — vyzývavě střelil pohledem po Thorisinovi Gavrasovi.

Thorisin zahnal mávnutím ruky své vojáky zpátky. Stáhli se pomalu a ztěžka, jako psi, kteří byli odehnáni, aby nemohli zabít ve chvíli, kdy si mysleli, že na to mají právo. „O co jde?“ zašeptal Gaius Philippus Marcovi. „Jestli ten prevít neuzná Gavrase za císaře, oprávněně se stane lovnou zvěří.“

„Tvůj odhad je stejně dobrý jako můj,“ odpověděl tribun. Gavras byl prchlivý a Scaurus čekal, že s Goudelem krutě naloží, vyslanec nevyslanec — v občanské válce se takové maličkosti házely za hlavu. Napadlo jej, že naštěstí tady nebyla Komitta — ta kdyby to slyšela, už by žhavila kleště. Thorisin zůstal klidný. Přestože byl voják, znal také hodně intrik a za ta léta, co byl bratrovou pravou rukou v hlavním městě, se naučil ostražitě sledovat detaily, které by méně zkušenému muži mohly uniknout. Chladně se Goudela zeptal: „Takže ty mě neuznáváš jako legitimního Avtokratora, vid’?“

„Je mi líto, neuznávám, pane,“ řekl Goudeles a lehce se uklonil, „ani můj panovník.“ Opatrně se na Thorisina podíval. Stáli proti sobě tak neoblomně, jako by měli v rukou šavle.

„Jsem jen proklatý vzbouřenec, že?“

Goudeles rozhodil své jemné ruce a úzkostlivě pokrčil rameny. „Tak proč, u pomrvených Skotových vousů,“ ušklíbl Thorisin, „mě tvůj zasný panovník — „Zaklel. „— pořád nazývá Sevastokrátorem? Dává mi úplatek, abych měl titul, a zařídí to tak, aby nic neznamenal? Řekni svému skvělému Sphrantzesovi, že se nedám tak lehce koupit.“

Vypadalo to, jako by jeho družina předstírala, jak ji Gavrasova krutost zranila. „Nerozuměl jste mi, můj pane. Proč byste neměl zůstat Sevastokrátorem? Tento titul Vám patřil během vlády Vašeho hluboce oplakávaného bratra a nadále jste blízký příbuzný císařské rodiny.“

Thorisin na něj hleděl, jako by začal mluvit nějakým obskurním cizím jazykem. „Děláš si srandu, chlače? Sphrantzesové nejsou moji příbuzní — nemám stejnou krev jako hyeny.“

Na Goudela tento útok opět neudělal dojem. „Copak Vaše Výsost ještě neslyšela radostné zprávy? Jak pomalu se jen šíří do těchto zapadlých oblastí!“

„Co to meleš?“ naléhal Gavras, avšak v jeho hlase byla najednou cítit nervozita.

Goudeles nakonec s naprostou přesností ušklíbl do nejzranitelnějšího místa. „Jistě bude Avtokrator plně respektovat Jeho Výsost jako svého tchána tím, že Vám přiřkl pozici, kterou jste za předešlého císaře měl. Pročež, nyní to bude již více než měsíc, co se jeho dcera Alypia a můj pán Ortaias spojili ve svazku manželském.“

Thorisin zbledl. Vybuchl a hlas mu vztekem zhrubl: „Hned zmiz, dokud ještě dýcháš!“ Goudeles a jeho stráž bez jakýchkoli ceremonií vyskočili na koně a ujížděli, aby si zachránili život.

Gaius Philippus se na celou svatbu díval se svou příznačnou pichlavostí. „Tohle neudělalo Ortaia lepšího — jak si myslí,“ řekl. „Jestli je stejný milenec jako generál, bude si muset vzít do postele knihu, aby věděl, co s ní má dělat.“

Když si Scaurus vzpomněl na tlustou vojenskou monografii, kterou nosil Sphrantzes neustále pod paží, musel se usmát. Ale když byl večer ve svém stanu s Helvis a spícím Malricem, vybuchl: „To byla sviňárna, co udělal. Je to stejně jako znásilnění, když spojil Alypii s rodinou, kterou její otec nenáviděl.“

„Proč se tak rozčiluješ?“ zeptala se Helvis. Byla teď hodně kulatá, nespokojená a často se hněvala. Mluvila dál a byla trpce realistická, jak ostatně ženy bývají: „Jsme snad něco jiného než figurky ve hře mocných? Nejsi jejich politik, tak proč se o to staráš.“

„Jejich politici jsou hodně špatní.“ Svatba, ať byla z donucení, nebo ne, jen okradla Thorisina Gavrase o jeho práva a získala je pro Ortaia a jeho strýce. Helvis měla pravdu, ale — Marcus se zlobil z osobnějšího důvodu, než uvedl. „Z toho mála, co jsem o ní věděl, jsem ji měl docela rád,“ přiznal se.

„Co to má co dělat s kvalitami člověka?“ nesouhlasila Helvis. „Od té doby, co jsi přišel do Videssosu, jsi věděl, do jakých závodů jsi se dostal. A vedl sis dobře, to nepopírám. Jenže tady není moc místa na takové maličkosti, jako jsou city.“

Scaurus sebou při tomto drsném podání jeho kariéry ve své nové zemi trhl. Ve Videssosu bylo intrikování přirozené stejně jako dýchání. Nikdo, kdo pomýšlel na povýšení, tomu nemohl uniknout.

Ále Alypia Gavrasová tomu neměla padnout za obět' jen proto, že se nešťastně narodila, pomyslel si. Za její naučenou obezřetností, se kterou procházela životem,

cítil tribun něhu, kterou tato nedobrovolná svatba navždy zničí. Když si představil, jak ji ubohou a bezbrannou hodili do Ortaiovy postele, hlavou mu proletěl ledový blesk vzteku. Sám sebe se ptal: jak to mám říci Helvis bez toho, abych ní nevzbudil podezření, které dosud nemá? Jelikož na žádný způsob nepřišel, jeho ústa se už neotevřela.

Křik hlídky vzbudil Scaura brzy za úsvitu. Rozespale si na sebe hodil těžký vlněný kabát a běžel se podívat, v čem je problém. Gaius Philippus stál ve valu před ním, v ruce držel meč a na sobě měl jen přilbici a sandály.

Marcus se díval za namířeným ukazovákem veterána. Na obzoru na východní straně se mihotal nějaký pohyb viditelný jen jako stíny na vybledlém nebi. „Můžeš dvakrát hádat,“ řekl vrchní setník.

„Stačí jednou — poznám armádu, když ji vidím. Alespoň se ukázalo, jak upřímně mluvil Goudeles o ctěném tchánovi, že?“

„Jako bychom to potřebovali vidět. No, nechme to být.“ Veterán zahřimal na trubače, kteří ještě spali, aby popadli své trubky a rohy. „Vstávat, vy nedomrlí, neschopní budižkničmové, vstávat! Dneska máte práci!“

Římané se vyřítli ze svých stanů, natahovali si lehké krunýře a zavazovali si za běhu šňůrky. Táborové ohně, které během noci vyhasly, byly probouzeny k životu, aby svítily vojákům na cestu.

Marcus a Gaius Philippus se podívali jeden na druhého a uvědomili si, že na bitvu nejsou zrovna nejlépe oblečení.

Gaius Philippus zaklel. Vyrázili do svých stanů.

Když se tribun po několika minutách přihnul zpět, Gaius Philippus už vedl své vojáky a rozmísťoval je před opevněný tábor. Pakhymerova lehká kavalerie kryla jejich linii. Tím, že byli Khatřišani celou dlouhou zimu s Římany, naučili se být tak rychlí jako legionáři. Zbytek sil Thorisina Gavrasy byl při poplachu pomalejší.

Nebyl čas plánovat podrobné strategie. Thorisin jel na svém ušlechtilém hnědákovi a souhlasně mručel, když viděl, jak jsou Římané vytrvalí a spolehliví. „Vy budete vpravo,“ řekl. „Když budete neoblomní, rozmeteme je proti vám.“

„To je dost dobré,“ přikývl Marcus. Pěchota videsských válečníků se ujímala svých prozatímních úkolů pomaleji než jezdecko. Když přišla Gavrasova kavalerie do přední linie, tribun přemístil Pakhymera, aby ho měl po své pravici jako ochranu proti nepřátelskému obklíčení.

„Vážně povedený den na takovej humbuk, že jo?“ řekl Viridovik. Jeho drátěná košile byla pomalovaná černými a zlatými čtverci — napodobovala šachovnicový vzor galské tuniky. Jeho bronzovou přilbu protínal hřeben se sedmi rozbíhajícími se paprsky. Meč, stejný jako měl Scaurus, byl zatím v pochvě a v ruce nedržel nic hrozivějšího než kus tvrdého, suchého chleba. Pořádně se do něj zakousl.

Tribun mu záviděl jeho klid. Myšlenka na jídlo jej před válečným tažením odpuzovala, avšak po boji mu vždy vyhládlo.

Bylo krásné ráno, ještě trochu prokřehlé nočním mrazíkem. Scaurus, mhouřící oči před vycházejícím sluncem, řekl:

„Jejich generál, ať je to kdo chce, ví, co má dělat. Když budeme bojovat časně ráno, budeme stát proti slunci.“

„Jo, tak to je, nebo ne? Na jak divný, podlouhý věci se musí myslet...“ řekl obdivně Kelt.

Ortaiova armáda byla teď asi půl míle daleko a blížila se rázným poklusem. Marcus si všiml, že se nezdá být větší než Thorisinova týlová záloha. Přemýšlel, jakou část celkových Sphrantzesových sil představuje.

Byla to kavalerie, tak jak tribun předpokládal. Dusot kopyt mu připomínal blížící se bouři.

Quintus Glabrio udělal svému manipulu poslední instrukce: „Když používáte pilum, házejte na koně, ne na muže. Jsou větším terčem, jsou méně chráněni, a když spadnou, vezmou s sebou i svého jezdce.“ Mladší setník měl jako vždy pevně kontrolovaný a vyrovnaný hlas.

Nebyl čas, aby k nim vedl delší řeč, protože nepřítel byl hodně blízko. Za rozbřesku se nedalo poznat, co jsou ti muži zač. Někteří měli ošuntělý zevnějšek nomádů — Khamor'anů nebo dokonce Yezdů — zatímco ostatní..., přilby s bodci se karmínově blýskaly, jak se pohupovaly v disciplinovaném poklusu. Namdaleňané, pomyslel si zlostně Marcus.

Sphrantzesové najali ty nejlepsi.

„Drax! Drax! Velkohrabě Drax!“ muži z Vévodství vyvolávali jméno svého komandéra jako válečný pokřik.

„Na ně!“ zařval Thorisin Gavra a jeho jezdci vyrazili kupředu, aby útoku vyšli vstříc. Střely šípů zasvíštěly.

Namdaleňan, který byl nešťastně zasažen těsně pod okem, sletěl ze sedla.

Nepřátelská lehká jízda s oštěpy jela před Namdaleňany a hromadně je odhazovala po Thorisinových mužích. Pole teď však bylo na jejich taktiku hod' a uteč moc sevřené, takže ji nevyužili efektivně. Robustnější a lépe ozbrojení Vaspurakánci a Videssané, jedoucí za Gavrasem, si přes nomády prosekávali cestu směrem k mužům z Vévodství, kteří tvořili jádro protivníkovy armády.

Hrabě Drax byl novousedlík z Vévodství. Tito Halogané byli jediní pěšáci, kteří mu stáli za to, aby je platil. O Římanech nevěděl nic. Považoval je za odvedené rolníky, které Thorisin sebral Phos ví kde. Rozhodl se, že je rychle rozdrť a potom se v klidu vypořádá s Gavrasovou početnější kavalerií. Mávl svým štítem, čímž dal svým mužům povel, aby zahájili útok proti legionářům.

Když Scaurus čekal na srážku s protiútokem, měl sucho v krku. Dusot kopyt, rytmičké pokřikování statných mužů, kteří se k němu řítily jako obrněné balvany — připadlo mu, že všechny ty dlouhé bodce mří na jeho hrud'..., cítil, že jeho lýtka se napínají nezdolnou touhou utéci. Jeho pravá ruka s dlouhým mečem se rozpřáhla.

Drax najednou zaváhal a sraštil čelo. Kdyby tohle byli odvedení farmáři, proč neutíkali, aby si zachránili své bezcenné životy?

„Palte!“ zařval tribun. Spustila se palba pilorum, další a další. Zasažení koně zaržáli, zakolísali a svalili se, přičemž vyhodili jezdce po hlavě na zem. Další zvířata klopýtala o ta, která už spadla. Namdaleňané odráželi oštěpy Římanů svými štíty, nadávali a odhazovali je pryč. Měkké železné dřívky na pilis ohnuli lehce, ale poškodili si nepoužité štíty. Legionáři stále oddalovali okamžik opožděné srážky. Trubky vřeštěly, aby svolaly jednotky z křídel a poslaly je do středu bojiště. Útočná vlna zakolísala a zastavila se. Začala mela.

Rytíři, který šel po Scaurovi, bylo kolem čtyřiceti, šilhal na pravé oko a měl zkroucený malík. Ve stíněném prostoru se nemohl pohybovat, takže narážel do tribuna svým oštěpem. Marcus se bránil tím, že před bodáním uhýbal. Jeho ostrá čepel se zakousla do dřeva pod bodcem a ten upadl. Namdaleňan s očima rozšířenými strachem odkopl zničený bodce a zoufale svíral tupý dřevec jako kyj. Scaurus se opět kryl, vykročil a vyrazil, cítil, jak protrhl řetěz síťoviny a kus masa. Výkřik Sphrantzesova žoldnéře utonul v bublání šarlatové pěny na jeho rtech. Skácel se na zem.

Rudý Zeprin napřáhoval poblíž svůj oboustranný skramasax, aby jím rozdrtil hlavu koně. Šedorůžový mozek vytekl.

Kůň byl dobitý jako ovce, která spadla ze skály. Namdaleňan, který pod ním uvízl se zlomeným kotníkem, řval bolestí. Ale ne dlouho. Druhá rána obrovskou sekerou jej umlčela.

Žoldněř bez koně sekl do Scaura, který zachytil jeho ránu svým štítem. Jeho scutum bylo větší a těžší než jezdcův lehčí štít. Marcus jej vystrčil. Muž z Vévodství se prohnul dozadu a zakopl o nataženou nohu za ním ležící mrtvolou. Někjaký legionář mu svým mečem probodl hrdlo.

Marcus zjistil, že ač měli nápor Namdaleňanů pod kontrolou, ti pořád bojovali udatně a zuřivě. Nevycválaný Lucilius stál a hleděl na svůj zlomený meč, tvrdá ocel byla rozřezána. „No běžte a přineste mi nový!“ ječel, ale ještě předtím, než to někdo mohl udělat, ho ostrovan skolil.

„U všech bohů, proč nejsou ti bastardi na naší straně? Jsou to zatracené dobří bojovníci!“ vyhekl Gaius Philippus. Na pravé straně jeho helmice byl veliký důlek a po tváři mu stékala krev z rány nad okem. Než stačil Marcus odpovědět, roztrhla je bojová vlna.

Jeden Namdaleňan zavadil o někoho, kdo se svíjel na zemi před ním. Minul, zaklel a uštědřil svou čepelí další ránu. Byl tak zaujat svým zabíjením, že by si Marca nikdy nevšiml, kdyby mu tribunův galský meč nevzal život.

Marcus vytáhl toho, co se málem stal obětí, na nohy a pak na něj nevěřicně zíral. „Sláva,“ řekla Nevrat Sviodová a políbila jej přímo na ústa. Byl to pro něj skoro tak velký šok, jako kdyby jej zranili. S tenkou šavlí vklouzla zpátky do boje a nechala jej tam stát s otevřenou pusou.

„Pozor nalevo, pane!“ zakřičel kdosi. Tribun reflexivně vystrčil svůj štít. Bodec po něm sklouzl a Namdaleňan odjel, aniž by se pokusil o další ránu. Marcus se otřepal — to překvapení jej málem stálo krk.

Viridovik zahoukal jako siréna, skočil za žoldněřem v sedle a stáhl jej dolů. Chytil nešťastníka za bradu a přejel mu mečem kolem hrdla jako smyčcem po strunách houslí. Vytryskla krev. Když Gal protáhl průdušnici a páteř, triumfálně zahalekal. Zvedl hlavu, ze které kapala krev, a mrštil ji do nejbližších řad Namdaleňanů. Ti vykřikli hrůzou a štítivě před ohavnou trofejí uskočili.

Hrabě Drax nelitoval, že začali ustupovat. Tito Thorisinovi vojáci, ať byli kdokoli, bojovali jako žádní jiní z těch, se kterými se kdy střetl. Ohnuli se, ale nedali se zlomit. Vyháněli muže z klidných míst podél přední linie, aby poznali strach, tak chytře, že se neobjevil žádný nový náznak slabosti. Se zdráhajícím obdivem si pomyslel, že jsou to skoro profesionálové.

Na jeho levém křídle Khatřišany kropili muže, kteří zapadli do bahna, sprchou šípů a pak je probodávali kopími. Doufal, že přesně takto vyřídí jeho najatí nomádi těžkou jízdu Thorisina Gavrasy. Ale tlupy jeho kočovníků byly sevřeny mezi jeho vlastními muži a postupujícím nepřítelem. Brzy by se zlomili a utekli — neměli toho v sobě tolik, aby čelili tomuto druhu trestu.

Drax z Namdalenu se mdle usmál, když si uvědomil, že to není ani v něm. Kdyby Gavrasy kavalérie prorazila nomády a napadla jeho rytíře, kteří dělali ochrannou zeď, výsledek byl nebyl dobrý. Nakonec, kapitán žoldněřů byl loajální jen sám sobě, nikoli svému chleboďarci. Kdyby neměl muže, neměl by co prodávat.

Popadl otěže a snažil se dostat do sevřené skupiny svých krajanů. „Zastavte!“ zařval. „Zpátky do tábora! U Sázky, držte řady!“

Marcus slyšel, jak hrabě křičí na své muže, ale nebyl si jist, zda mu rozuměl. Namdaleňané mezi sebou používali nářečí dost odlišné od videsštiny, kterou se mluvilo v Říši. Přesto mu rychle došlo, co musei Drax rozkázal, neboť když muži z Vévodství přestali útočit, nátlak podél celé fronty polevil. Udělali to šikovně; Namdaleňané znali svou práci a nechali legionářům schválně několik příležitostí.

Tribun je nepronásledoval daleko. Měl částečně stejný úmysl jako Drax: neztratit bez rozmyslu své muže. Navíc se mu nezamlouvala myšlenka, že by pěchota měla honit jezdce. Kdyby se Namdaleňané rozptýlili a zahájili protiútok, mohli by odříznout a zlikvidovat značnou část jeho malé jednotky. Pokud by dostali rozkaz k palbě, byli by Římané v boji proti silnému jezdecku s kopími velmi zranitelní.

Gavrasy kavalérie spolu s Khatřišany pronásledovala

Sphrantzesovy muže míli nebo dvě, ztěžovala jejich ústup a snažila se jej zhatit. Když se k nim však Římané nepřidali, Namdaleňané a jejich nomádští zvědi, kteří je zřejmě početně převyšovali, se jim ubránili. Vyvázli bez větších ztrát.

Scaurus se užasle podíval na nebe. Vycházející slunce, které jim ještě před chvílí svítilo do očí — nebo to tak alespoň vypadalo — bylo najednou na západě. Marcus si uvědomil, že je unavený, hladový a vysušený jako Videsšská náhorní plošina v létě a zoufale si potřeboval ulevit. Na ruce, ve které držel meč, měl řeznou ránu — ani si nevzpomínal, kde k ní přišel. Rána začala pálit o to více, že mu přímo do ní začal stékat z paže pot. Ohnul prsty. Všechny se hýbaly — žádná šlachy nebyla přeseknuta.

Legionáři olupovali mrtvolu svých padlých nepřátel. Jiní řezali hlavy mrtvých koní a Namdaleňanů, kteří byli tak těžce zraněni, že neměli naději na uzdravení. Nepřátelům s menšími zraněními se dostalo stejně drsného zacházení jako Římanům — mohli být později vykoupeni, a proto měli větší hodnotu jako živí než jako mrtví.

Vážně zraněné Římany odnesli na nosítkách do tábora, aby jim Gorgidas s Nepem poskytli ošetření. Marcus našel tlustého kněze, který dával pokyny hrstce žen, jež čistily a obvazovaly rány. Po Gorgidovi nebylo ani památky.

Scaura to překvapilo a zeptal se, kde řecký doktor vězí. „Cožpak ty to nevíš?“ vykřikla jedna z Nepových pomocnic a začala se hihňat.

Výčerpanému tribunovi to nedávalo žádný smysl, a tak jen přihloupě hleděl. Nepos jemně řekl: „Najdeš jej ve svém stanu, Scaure.“

„Cože? Proč je —? Ach!“ pochopil Marcus. Začal utíkat, přestože před chvílí bylo téměř nad jeho síly, aby se vůbec udržel na nohou.

Ve skutečnosti Gorgidas nebyl v jeho stanu, ale vracel se po cestě, po které běžel Scaurus. Uhnul tribunovi a řekl: „Buď zdrav. Jak proběhla ta vaše hloupá bitva?“

„Vyhrali jsme,“ odpověděl Marcus. „Ale — ale —“, zakoktal a ztratil řeč. Najednou byly i důležitější věci než válka.

„Uklidni se, příteli. Máš syna.“ Jeho nevýrazné rysy se rozjasnily, když jej Gorgidas chytil za ruku.

„Helvis je v pořádku?“ naléhal Marcus, přestože úsměv na tváři lékaře napovídal, že se nic vážného nemohlo přihodit.

„Je v pořádku tak, jak by se dalo čekat — ještě víc, řekl bych. Byl to jeden z těch lehčích porodů, netrval ani půl dne.

Má širokou pánev a nebylo to její první dítě. Ano, je v pořádku.“

„Děkuji ti,“ řekl Scaurus a byl by pospíchal domů, jenže Gorgidas jej stisknutím ramena zadržel. Tribun se ještě jednou otočil. Gorgidas se pořád usmíval, ale jeho oči byly smutné a zahloubané. „Závidím ti,“ řekl pomalu. „Musí to být báječný pocit.“

„To je,“ přitakal Marcus, jehož hluboký smutek doktorova hlasu zaskočil. Přemýšlel, jestli se mu tím chtěl Gorgidas otevřít, a zároveň jej potěšil fakt, že mu důvěřuje. „Děkuji,“ zopakoval. Jejich chápavé pohledy se na chvíli setkaly. Pak byl Gorgidas zase strohý. „Běž sám,“ řekl a lehce postrčil tribuna kupředu. „Já mám dost práce s tím, abych se pokusil zalátat ty blázy, co spíš život berou, než dávají.“ Zakroutil hlavou a šel si po svých.

U Helvis byla Minuciova družka Erena. Její dcera, která měla necelé dva měsíce, jí spala v náručí. Uvnitř tribunova stanu byla cítit krev. Horký pach rzi byl silnější, než jaký kdy Scaurus cítil v poli. Napadlo jej, že ženy ve skutečnosti bojují své vlastní bitvy.

Erena, která zřejmě čekala, že se opět zjeví Gorgidas, začala rozhrnovat chlopeň stanu zároveň s Marcem, jenž se pořád ještě potil v brnění. Ihned pochopila, jak to, že je tady, ale měla také své zájmy. „Je Minucius v bezpečí?“ zeptala se nervózně.

„Ano, je v pořádku,“ odpověděl Marcus, který podvědomě zopakoval to, co před chvílí říkal Gorgidas. „Nemá skoro ani škrábnutí — je to chytrý bojovník.“

Jeho hlas probudil podřimující Helvis. Scaurus se postavil vedle ní a něžně ji políbil. Erena, která zažehnala své obavy, nepozorovaně vyklouzla ze stanu.

Helvis se na tribuna unaveně usmála. Její jemné hnědé vlasy byly rozčuchané a splhlé potem, pod očima měla fialové kruhy. Ale když zvedla malou příkrývku z hebké jehněčí vlny a podala ji Scaurovi, triumfálně svítily.

„Ano, ukaž mi ho,“ řekl Marcus a opatrně si od ní uzlíček vzal.

„Ho? Ty už jsi mluvil s Gorgidem,“ vyčítala mu Helvis, ale Marcus neposlouchal. Díval se na tvář svého narozeného syna. „Vypadá jako ty,“ řekla Helvis jemně.

„Cože? To je nesmysl.“ Miminko bylo červené, vrásčité, mělo plochý nos a bylo skoro plešaté — nevypadalo skoro ani jako lidská bytost, natož jako někdo konkrétní. Jeho široké šedomodré oči bloudily po tribunově obličej, pak se vracely a zdálo se, že se na chvíli zastavily.

Dítě se zavrtělo a Scaurus, který nebyl zvyklý na takové věci, je málem pustil. Vystrčilo z pleny, do níž bylo zavnuté, ruku a mávalo pěstičkou ve vzduchu. Marcus opatrně natáhl prst. Tápající ručka se ho dotkla a sevřela jej překvapivě silným stiskem. Tribun byl uchvácen tou miniaturní dokonalostí — dlaň a zápěstí, prstíky s růžovými nehty a palcem, to všechno vměstnané do prostoru, který nebyl delší než první dva články jeho prostředníku.

Helvis jeho zkoumání nechápala. „Je celý,“ řekla, „deset prstů na rukou a deset na nohou, všechno je tam, kde má být.“ Oba se zasmáli. Hluk miminko probudil. Začalo plakat. „Dej mi ho,“ řekla Helvis a přivinula jej k sobě. V jejím zkušenějším objetí se dítě brzy utišilo.

„Pojmenujeme ho tak, jak jsme se dohodli?“ zeptala se.

„Myslím, že ano,“ vzdychl tribun, ne zrovna nadšený dohodou, kterou udělali před několika měsíci. Dal by přednost něčemu čistě římskému, nějakému pěknému latinskému jménu před dlouhým jménem a příjmením

Aemilius Scaurus. Helvis se s ním hádala, ale oprávněně, protože takové jméno by znevážilo její pozici vzhledem k předkům jejich syna. Takže se rozhodli, že jejich dítě se bude jmenovat Dosti, po jejím otci kdyby se chtěl prosadit, měl by zvučné jméno po otci.

„Dosti, syn Aemilia Scaura,“ řekl Marcus a převaloval to na jazyku. Když se díval na svého malinkého syna, zničehonic se rozesmál. Helvis zvědavě vzhledla. „Teď,“ vysvětloval, „je jméno toho hošíka delší než on sám.“

„Ty jsi přišel o rozum,“ řekla, ale usmívala se.

05 KAPITOLA

Slunce začínajícího léta stálo vysoko na obloze. Hlavní město Videssos a zároveň srdce celé Říše nesoucí toto jméno se za slunečního svitu třpytilo. Bílá omítka, mramor, žlutohnědý pískovec, cihla barvy krve a nesčetné zlaté kopule Phosových chrámů — všechno se zdálo být tak blízko, že by si na to člověk mohl sáhnout, přestože se na to díval ze západního pobřeží úžiny, které Videssané říkali Dobytčí stezka.

Jenže mezi armádou na západním pobřeží a tím, po čem vojáci toužili, se pohupovala nekonečná řada hlídkujících válečných lodí s bronzovými zobci. Ortaias Sphrantzes sice ztratil přímořská předměstí hlavního města, ale když jeho jednotky odpluly, nechaly tam několik lodí, jež byly mohutnější než rybářské plachetnice. Dokonce ani prchlivý Thorisin Gavras se nerozohnil natolik, aby riskoval přechod Stezky před očima nepřátelské flotily.

Když byly zmařeny vyhlídky dalšího postupu, jeho sklíčenost se prohlubovala úměrně s jeho stále se rozrůstající armádou. Na místo, jež bylo dříve rezidencí místního guvernéra, než ten úředníček utekl k Ortaiovi, svolal Gavras radu důstojníků. Východní okno z čistého skla umožňovalo nádherný výhled na Dobytčí stezku a na město Videssos, které se rozprostíralo za ní. Marcus podezřívav Gavrase, že vybral tohle místo setkání úmyslně, aby vyprovokoval své generály.

Baanes Onomagoulos řekl: „Thorisine, bez našich vlastních lodí tady zůstaneme až do smrti. Tak je to. I kdybychom měli desetkrát tolik mužů, než kolik máme, byli by nám na starou belu. Musíme získat kontrolu nad mořem.“

Bouchl svou holí do stolu. Pravá noha zůstala po zranění vyschlá a chromá.

Thorisin na něj hleděl — ani ne tak kvůli tomu, co řekl, ale jak povýšeně to řekl. Onomagoulos byl malý, vyzábělý, plešatý a měl velký nos. Byl to Mavrikiův přítel z dob, kdy byli ještě chlapci, a nikdy se úplně nesmířil s faktem, že malý bratříček mrtvého císaře je teď svéprávným mužem.

„Nemůžu chtít, aby tady byly lodě,“ vyštěkl Thorisin. „Sphrantzesové platí své kapitány dobře, když už nikoho jiného. Vědí, že oni jsou jedini, kdo brání jejich hlavy před Milníkem.“

Marcus si osobně myslel, že to přehání. Spolu s videsskými vznešenými budovami a elegantními zahradami, což byly vymoženosti, jaké Římané dosud nespatri, byla z tohoto přímořského domku vidět také jejich opevnění. I kdyby přes Dobytčí stezku nějak přepluli, útok na dvojitou řadu ponurých hradeb by každého vojáka odradil. Stále tentýž problém, uvědomil si.

„Onomagoulos má pravdu, myslím. Bez lode, prohraš. Proč je nevzit z Vévodství?“ Utprand, syn Dagobera, poprvé vstoupil do debaty, jeho ostrovní přízvuk byl tak neproniknutelný, že málem překonal ten, jímž mluvili halogští bratřenci Namdaleňanů. Jeho muži

byli přímořští novousedlíci, kteří si cestu z Phanaskertu přes západní území Videssosu poctivě probojovali.

„No to je nápad,“ řekl Thorisin suše. Zkrátka se mu to moc nelíbilo, ale Utprandovy jednotky zvětšily jeho vlastní armádu o třetinu. Vyplatilo se mu našlapovat opatrně.

Namdaleňan se mrazivě usmál. Vypadalo to, jako by se v jeho studených a ledově modrých očích, které zdědil po svých severských předcích, kteří před dvěma sty lety sebrali Namdalen Říši, usídlila zima. Aby oplatil Gavrasovi výsměch výsměchem, zeptal se: „Copak mužšes zpochybnit náš dobrý úmysl?“

„Jistěže ne,“ odvětil Thorisin a celý stůl se zakuckal smíchem. Vévodství Namdalen byl trnem v oku Videssosu už od svého bouřlivého zrození. Jeho halogští dobyvatelé nezůstali dlouho nevychovanými piráty. Hodně se naučili od svých civilizovanějších poddaných. A právě proto, že jejich potomci smíšené krve byli vzdělanější, stali se nebezpečnými a rafinovanými válečníky. Jistě, bojovali za Říši, ale oni i ti, co je platili, věděli, že kdyby mohli, tak by na ně zaútočili.

„Nuže, co bys raději?“ naléhal Soteric, syn Dostiho, na Gavrased. Helvisin bratr seděl po Utprandově levici. Mladý Namdaleňan se od té doby, co jej tribun viděl naposledy, rychle vypracoval. Pokračoval: „Vyhrál bys raději tuto válku s naší pomocí, nebo prohrál bez ní?“

Scaurus sebou trhl. Soteric vždy předhazoval možnosti tak, aby kladná odpověď byla stejně nepříjemná jako záporná. Díky pyšnému nosu, který napovídal, že jeho předci jsou zčásti Videssané, se jeho rysy hodně podobaly rysům jeho sestry. Teď mu však široká ústa směřovala nahoru jako tenká tvrdá čára.

Thorisin se podíval ze Soterica na tribuna a zas zpátky. Marcus stiskl rty. Věděl, že císař pořád pochyboval o poutech přátelství a krve mezi Římany a Namdaleňany. Gavrasova odpověď však byla dostatečně mírná: „Možná máme ještě jiné alternativy.“

Přeletěl pohledem na Scaura. „Co říkáš ty?“ zeptal se. „Zatím nic moc.“

Tribun byl rád, že se může otázkou zabírat bez vášně. „Ty lodě potřebujeme, o tom nemůže nikdo pochybovat. Pokud jde o to, jak se k nim dostaneme, to ví z těch, co jsou tady, jini lépe než já. My Římané stále považujeme za přirozenější boj na zemi než na moři. Když mě dostanete na druhou stranu Dobytčí stezky, uslyšíte ode mne spoustu rad — strach nikdy.“

Thorisin se smutně usmál. „Tomu věřím, den, kdy neřekneš, co si myslíš, bude dnem, kdy tě začnu podezřívát. A já ručím za to, že ticho je lepší než přerušování větru ústy, která nemají, co užitečného by pověděla.“

Ale Marcus, který právě popřel, že by něco věděl o námořním válečnictví, si vzpomněl na minulost své ztracené rodné země. „Moji lidé bojovali se zemí jménem Kartágo. Ta měla nejprve dosti silnou flotilu tam, kde my neměli žádnou. Jejich loď kotvící na břehu jsme použili jako model pro naši vlastní loď a brzy jsme se s nimi střetli na moři. Cožpak bychom tady nemohli postavit svou vlastní loď?“

Tohle Gavrased nenapadlo, zabíral se jen loděmi, které už existovaly. Přemýšlel a drápal se na své vousaté bradě.

Marcus si uvědomil, že bílé pramínky na jeho skráních jsou širší než před rokem. Nakonec se císař zeptal: „Jak dlouho trvalo tvému lidu, než dokončil svou námořní stavbu?“

„Říká se, že první loď stavěli šedesát dní.“

„To je moc dlouho, moc dlouho,“ zamumlal Thorisin pro sebe i pro své maršály. „Lituji každého dne, který jsme ztratili. Jen Phos ví, co dělají Yezdové za námi.“

„Nejen Phos,“ řekl Soteric, jenže tak potichu, že jej Gavras neslyšel. Některé zprávy, které přinesli Namdaleňané ze své cesty přes Videssos, byly radostné. Ačkoli láskou k Thorisinovi Gavrasovi zrovna nehořeli, souhlasili s tím, že čím dříve vyhraje občanskou válku — pokud může —, tím větší je naděje, že získá západní území Videssosu zpět.

Císař si dolil víno do poháru z pěkně tvarované karafy, vyrobené z pozlaceného stříbra — ta byla stejně jako dům, ve kterém rada zasedala, až donedávna majetkem uprchnuvšího guvernéra. Gavras plívl na tmavou břidlicovou podlahu, aby odehnal Skota a celé jeho dílo, pak zvedl oči a ruce a modlil se k Phosovi — Scaurus viděl stejný rituál u vína, když byl v Říši první den.

Prekvapilo jej, když si uvědomil, že teď modlitbě rozumí. To, co řekl kdysi Gorgidas, byla pravda: Videssos na něm po troškách zanechával stopy.

Den a půl trvající cesta na jih od předměstí, kterému Videssané říkali prostě „Napříč“, vedla k citrusovým sadům, které se táhly dolů k moři a nechaly tam jen úzký pás bílé pláže, který vyznačoval linii pobřeží. Scaurus přivázel svého

vypůjčeného koně k hladkému šedému kmeni citrusovníku. Trochu zaklel, když ve tmě zadrhl ramenem o ochrannou jehlici stromu.

Byla skoro půlnoc a měsíc nesvítil. Muži, kteří seskakovali z koní vedle Římana, byli ve svitu zvláštních videsských hvězd jen černějšími stíny. Světlo velkoměsta na východním pobřeží úžiny bylo užitečnější než jejich studená záře — nebo by bylo, kdyby výhled nezakrývaly masivní siluety válečné galéry.

Gaius Philippus málem přepadl, když seskakoval z koně. „Neštovice na tyhle třmeny,“ zabručel latinsky. „Věděl jsem, že jsem tyhle zpropadený věci zapomněl.“

„Ticho tam,“ zasyčel Thorisin Gavras a vykročil na pláž. Jeho družina jej následovala. Byla taková tma, že se její členové málem ani nepoznali. Z Nepovy hladce oholené hlavy blýskalo světélko a ukazovalo její malý, soudkovitý tvar. Zcela nezaměnitelná byla také bolestivá, kolébavá chůze Baana Onomagoula. Většina důstojníků měla prostě jen vysoké postavy, jež od sebe byly k nerozeznání.

Gavras odhalil drobnou svítilnu, jednou, dvakrát, třikrát. Zacyrklikal cvrček, který signál napodobil tak dokonale, že muži poskočili a krátce, nervózně, téměř neslyšně se zasmáli. Jenže hmyzí vábení nebylo odpovědí, kterou Thorisin čekal.

„Je nás tu moc,“ řekl nervózně Onomagoulos. Po několika sekundách dodal: „Tvůj báječný přítel tam nejspíš chytá vítr.“

„Psst,“ zasyčel Gavras a udělal gesto, které bylo v té tmě neviditelné. Z přídě tiché válečné lodi vyšel jeden záblesk a pak druhý.

Thorisin spokojeně zachrochtal a vyslal zpět jeden záblesk jako odpověď. Nějakou chvíli byla všude tma a ticho, pak Marcus uslyšel jemné šplouchnutí vln o dřevo, jak se člun spouštěl z boku lodi.

Tribun chytil pravou rukou rukojeť svého meče. „Jiné alternativy“ — dobře si pamatoval Gavrasova slova řečená před týdnem. Tenhle čin považoval za sebevražednou hloupost. Kdyby admirál této birémy — správný titul byl drungarios, vzpomněl si Marcus — zradil a přistavil loďstvo, vzpoura proti Sphrantzesům by vskutku neměla dlouhého trvání.

Když své obavy vyjádřil nahlas, Thorisin se jen smál. „Ty jsi nikdy neviděl Tarona Leimmokheira, jinak bys neřikal takové nesmysly. Když slíbí bezpečné setkání, bude to bezpečné setkání. Lhaní není jeho styl.“

Člun teď už byl za stínem své mateřské lodi a Scaurus poznal, že Thorisin měl pravdu. Byli v něm jen tři muži: dva veslaři a pořád ještě jenom obrys postavy na zádi, který musel patřit drungariovi. Veslaři nořili svá vesla tak umně, že moře přepluli v naprosté tichosti. O jejich plavbě svědčila jen zelenožlutá fosforeskující pěna, která se objevovala při každém záprahu.

Malý veslařský člun přistál a jeho kýl lehce zadrhl o písek. Veslaři vyskočili, aby jej odtáhli z dosahu vln. Jakmile jej zajistili, Leimmokheir vyrazil dlouhými kroky k hloučku mužů, kteří na něj čekali u stromů. Bud' měl štěstí nebo nadmíru ostrý zrak, protože navzdory tmě Thorisina Gavrase ve skupince bezpečně poznal.

„Bud' zdrav, Gavrasi,“ řekl a stiskl Thorisinovi ruku. „Tohle plížení nocí se mi vůbec nelíbí a je to špinavost.“

Měl hluboký a chraplavý hlas, zhrublý léty překřikování hřmění vln a větrů. Přestože jej Marcus slyšel poprvé, chápal, proč Thorisin Gavras tomuto muži věří. Bylo nemožné si jej představit jako podvodníka.

„Špinavost, to jo,“ souhlasil Gavras, „ale může to všechno pročistit. Pomoz nám přeplout Dobyťcí stezku a vyhnat toho pitomce Sphrantzese a jeho úlisného strýce. Už je to půl roku, co se Phos — člověče, a ty přece taky — musí dívat na to, co ti dva provádějí. Nehodí se ani na to, aby červené boty čistili, natož aby je nosili.“

Taron Leimmokheir se pomalu, zamyšleně nadechl: „Přisahal jsem věrnost Ortaiovi, když se nevědělo, zda jsi živ, nebo mrtev. Ty bys chtěl, abych křivě přísahal? Poslední zastávka pro ty, co poruší přísahu, je Skotův led.“

„Ty bys chtěl vidět, jak Říši zničí tvoje zábrany?“ udeřil Thorisin na oplátku. Občas mluvil úplně jako Soterice a Scaurus instinktivně cítil, že to na tohoto muže neplatí.

„Proč bychom měli jít proti nim a ne s nimi?“ vrátil mu to Leimmokheir. „Svobodně ti nabídli titul, kterého jsi užíval a vlády tvého bratra, ať Phos svítí nad jeho památkou, a projevili ochotu zavázat se přísahou, o jakou si řekneš.“

„Kdyby to šlo, řekl bych, že si cením přísahy Sphrantzesů ještě méně než jejich peněz.“

To byla trefa, Leimmokheir se spontánně zasmál, ale svůj názor nezměnil. „Zatrpkl jsi a jsi nedůvěřivý,“ řekl. „Kdyby nic jiného, tak fakt, že teď jsi s nimi díky té svatbě v příbuzenském vztahu, je nutí dodržet své slovo. Dvojnásob prokleti jsou ti, kteří se odváží jít proti svému rodu.“

„Ty jsi čestný a pobožný člověk, Tarone,“ řekl nešťastně Thorisin. „Není-li v tobě žádné zlo, nevidíš ho ani v ostatních.“

Drungarios se uklonil. „To je možné, ale já se taky musím snažit dělat to, co považuji za správné. Až se příště setkáme, budu s tebou bojovat.“

„Zajmi ho,“ řekl naléhavě Soterice. Bylo slyšet, jak dva Leimmokheirovi námořníci ostražitě vyskočili.

Ale Gavras kroutil hlavou. „Chceš, abych byl jako Sphrantzes, Namdaleňane?“ Utprand, stojící poblíž, souhlasně zabručel. Thorisin si jej nevšímal a obrátil se zpět k Taronovi Leimmokheirovi. „Běž, vypaďni,“ řekl. Marcus v jeho hlase nikdy neslyšel takovou hořkost a znechucení.

Drungarios se ještě jednou uklonil, tentokrát až k pasu. Když pomalu odcházel ke svému člunu, otočil se, jako by chtěl něco říci. Ať to bylo cokoli, skrze jeho rty to neprošlo. Posadil se na záď člunu. Jeho muži jej tlačili, dokud nebyli po pás v moři, a pak se sami vydrápali nahoru. Vesla se zvedla a spadla dolů. Veslice se v úzkém kruhu otočila a pak si to namířila přímo ke galéře.

Marcus zaslechl zapraskání provazového žebříku, který se prohnul zátěží. Ten zvuk zněl na moři tlumeně, ale čistě.

Zahřímá zhrublý bas Tarona Leimmokheira, který udílel rozkazy. Tichá vesla birémy se probrala a ploužila se na jih jako obrovská stonožka. Zmizela za výběžkem pevniny.

Thorisin sledoval její odplutí s pocitem zklamání, který pronikal každým kousíčkem jeho těla. Sám pro sebe neslyšně řekl: „Čestný a zbožný muž, to ano, ale věří až moc. To se mu jednou nevyplatí.“

„Jestli se to nevyplatí nejdřív nám,“ vykřikl Indakos Skylitzes. „Podívej se támhle“ Ze severu letěl jako šíp k opuštěné pláži dlouhý člun. Nebyl to žádný malý gig, ale dvacet stop dlouhá obrněná loď s ozbrojenou posádkou.

„Prodal nás!“ zvolal Gavras nevěřicně. Když velká veslice připlula ke břehu, stál chvíli jako přikovaný. „Ať Phos zatratí toho mrzkého zrádce na věky věkův! Jakmile zmizel z dohledu, ukotvil loď také na jihu. Připravil dobře promyšlenou past.“

Jeho meč Zařinčel o pochvu a chladně se zaleskl v bezohledném svitu hvězd. „No, jak řek! přítel Baanes, je nás tu více, než si myslel. Možná si s tím poradíme.

Videssos!“ zařval a zaútočil na člun, odkud vylézali vojáci.

Scaurus utíkal mezi svými muži, kteří dupali v jeho závěsu a rozprašovali při běhu písek. Jen Nepos a Onomagoulos zůstali třet vzadu — jeden nebyl voják a druhý nemohl málem ani chodit.

Gavrasova družina byla v oslabení zhruba v poměru tři na čtyři. V člunu muselo být dvacet mužů. Ale místo toho, aby využili svého počtu jako výhody, překvapeně stáli a čekali na útok svých nepřátel.

„Ha, bídáci!“ křičel Thorisin. „Není to tak snadný mord, jak vám slíbili, co?“ Sekl do jednoho muže ze člunu, který uhnul a udeřil zpět. Thorisin se vykroutil mrštně jako had a znovu ťal. Muž zasténal, upustil svůj meč a křečovitě si tiskl ránu pod svým levým ramenem. Poslední úder, tentokrát obouruč, mu rozřízl břicho. Bez hnutí se svalil do písku.

Marcus už by nikdy nechtěl zažít bitvu, jako byla tahle — bitvu ve tmě. Rozlišit přítele od nepřítele bylo téměř nemožné a nebylo lehké ani uštédřit ránu. Písek na pláži byl zákeřný jako samotný útok, bořil se a zvedal tak, že se na něm člověk málem neudržel.

Jeden z útočníků se ohnal po Scaurovi a jeho šavle zasvištěla kolem tribunova ucha. Ustoupil dozadu s přáním, aby měl kyrys nebo štít. Udělal výpad, aby soupeře odrazil. Ten si myslel, že svého nepřítele nadobro dorazí, a nabodl se na čepel, kterou vůbec neviděl. Zachrochtal, kloktavě zakašlal a zemřel.

Pakliže nikdo z Gavrasových druhů neměl brnění, vypadalo to, že jejich útočníci jsou na tom stejně — pár mužů plavících se po moři by nebezpečnou váhou dost riskovalo. Thorisinovi stoupenci byli v boji mistři, byli to vojáci, kteří si získali své vysoké hodnosti léty vybrušování bojového umění. Zrada, jež byla příčinou této bitvy, v nich vyvolala stmelující vztek, jímž vyrovnali početní převahu svých nepřátel.

Brzy tito rádoby zabijáci koukali, jak by se ztratili, ale nenašli nic víc než to, co si přivezli. Tři z nich se pokoušeli vylézt do člunu, ale zezadu byli strženi zase zpátky.

Sotericevy dlouhé nohy kmitaly po písku, jak se hnál po pláži a snažil se dosáhnout posledního z utíkajících zrádců. Když válečník zjistil, že útek je marný, obrátil se, aby se bránil. Ocele o sebe zařinčely. Byla velká tma, takže Marcus z boje moc neviděl. Namdalenan ubil nepřítele svým mečem, kterým rozdával rány jako kladivem, a krvácejícího a bez života jej vlácel po jemném, bílém břehu.

Scaurus těkal očima kolem dokola a hledal další nepřátele, ale žádní tam už nebyli. Nastal těžší úkol — zjistit, kdo z Thorisinových mužů padl. Indakos Skylitzes byl po smrti, stejně jako dva vaspurakánští důstojníci, které tribun dobře neznal, a Namdalenan, jenž doprovázel Utpranda a Soterica. Tribun přemýšlel, kdo dostane meč mrtvého muže a či životy najednou visí na vlásku.

Gavras jásal. „Dobrý boj, dobrý boj!“ křičel a jeho nadšení zaplavilo pláž. „Takhle se to má s vrahy dělat vždycky! Oni — hej, nech toho! Co to, pro Phose svatého, děláš?“

Baanes Onomagoulos chodil sem a tam a metodicky řezal hrdla těm útočníkům, kteří se ještě hýbali. Jeho ruce byly v pobledlém svitu hvězd vlhké, černé a lesklé.

„Co myslíš?“ odsekl Onomagoulos. „Ty proklaté Leimmokheirovy lodě tady budou každou chvíli. Mám tady nechat ty zkurvysyny, aby jim řekli, kam jsme šli?“

„Dobrá,“ připustil Thorisin. „Ale jednoho bys měl nechat, abychom z něj něco dostali.“

„Už je pozdě,“ Onomagoulos rozhodil své zkrvavené ruce. „Nepe!“ zavolal. „Posviť! Vsadil bych se, že brzy budeme znát odpovědi na všechny otázky.“

Kněz přišel a postavil se vedle Onomagoula. Začal zhluboka a pravidelně dýchat. Když se kolem jeho rukou začala objevovat bledá, zlatá záře, Gavrasovi důstojníci v posvátné hrůze začali něco blekotat. Marcus byl šokován méně než ostatní, protože tento zázrak viděl už dříve u Apsimara, imbroského preláta. Díky úžasu

Baana Onomagoula mohl Nepos zažehnout pochodeň. Napůl zmrzačený šlechtic se nad jedním z padlých útočníků bolestivě sklonil. Nožem uřezal měšec na opasku. Zlatáky — překvapivě velké množství zlatáků — se rozsypaly do písku. Onomagoulos je posbíral a podržel u Nepových zářících dlaní. Thorisinovi maršálové se shlukli kolem, aby se na ně podívali.

„Ort. 1. Sphr., Avt. Vid.‘,“ přečetl Onomagoulos z mince, aniž by se namáhal přečíst zkratky v plném znění. „Tady je Ort., první, totéž — totéž.“ Obrátil zlaták. „A zase. Vlastně nic než Phosem prokletý Ort. první.“

„Jo, a všechny sou taky čerstvě vyražene.“ Tento přízvuk s plochými samohláskami patřil Utprandovi, synu Dagobera.

„Čím jiným by taky Leimmokheir mohl platit své najaté vrahy?“ položil Onomagoulos řečnickou otázku.

„Jak ho mohli Sphrantzesové nakazit svým zrádcovstvím?“ přemýšlel Thorisin. „Vardanes musí být ve spojení se Skotem, když si podmanil Tarona Leimmokheira.“

Nikdo mu neodpověděl, protože někde vedle nich cosi zachrastilo v křoví. V tom půlnočním tichu to znělo hlasitě a přišlo to od jihu. Instinktivně vyletěly meče. Nepovo světlo se ztratilo, když se na něj přestal soustředit. „Ten zasranec připlul s loděmi,“ zahudral Onomagoulos.

„Nemyslím si,“ řekl Caius Philippus, který lesy dobře znal, „myslím, že ten šramot byl blíž a že jej způsobilo něco menšího než člověk — možná liška nebo jezevec.“

„Myslím, zhe maš pravdu,“ řekl Utprand.

Avšak ani namdalenský setník se nezdál být nadšen tím, že by měl čekat a zjišťovat, jestli byl jejich odhad správný. Utíkal spolu se svými druhy zpátky ke svým koním. Soteris, Scaurus a Nepos chvatně přivázali těla Gavrasových zavražděných komandérů ke koním. Za chvíli už klusali sadem na sever. Tribuna políčkovaly jakési větve, o jejichž přítomnosti neměl ani tušení.

I kdyby byly Leimmokheirovy lodě těsně za důstojníky, nemohly je nikdy dohnat. Když Thorisin se svou družinou uháněl pryč z voňavých stromořadí, štal svého koně asi čtvrt míle, aby si zachránil život. Pak netrpělivě čekal na své muže, až jej doženou.

Když jej konečně dostihli, choval se jako člověk, který má ve všem jasno: „Tak dobře,“ prohlásil. „Když nemůžeme přeplovat s Leimmokheirovým povolením, přeplyjeme bez něj.“

„Bez něj,“ opakoval Gorgidas na druhý den ráno. „To je bezpochyby zvučná fráze.“ Římský tábor byl plný vzrušení, když se zpráva o nočním dobrodružství v Gavrasové armádě roznesla. Viridovik jako vždy, když jej vynechali z boje, hrozně žárlil a celé hodiny trucoval, dokud jej Scaurus z jeho kyselé nálady nedostal.

Scaurus a Gaius Philippus byli bombardováni otázkami. Většinu, až na jednu nebo dvě, zodpověděli, ale Gorgidas nepřestával a snažil se dostat z Římanů každý detail toho, co se přihodilo. Jeho křížový výslech byl rychlý jako u soudu a s úspěchem lezl Gaiovi Philippovi na nervy.

Vrchní setník měl pramálo trpělivosti se vším, co se netýkalo vyložené praktických věcí, což bylo pro Římany typické víc než Scaurova zamyšlenost. „Ty nechceš nás,“ stěžoval si na doktora. „Ty chceš jednoho z těch převítů, ve kterém ještě nechal Onomagoulos duši, abys na něj mohl jít s kleštěma a rozžhaveným železem.“

Řekovi bylo naprosto jedno, že je rozčilený, a řekl: „Onomagoulos, vida? Děkuji ti, to mi připomíná ještě jednu věc, na kterou jsem se chtěl zeptat: jak věděl, že najde v měsících těch mrtvých mužů Ortaiovy peníze?“

„Dobrý bože, to by mělo být úplně jasný dokonce i tobě.“ Gaius Philippus vyhodil ruce do vzduchu. „Jestliže jejich drungariové najali vrahy, musí je přece platit penězi svých pánů.“ Setník se krátce a drsně zasmál. „Je nepravděpodobné, že by měli nějaké Thorisinovy peníze. A nevím, proč si mě nemůžeš nevšímat

a nenecháš mě odejít,“ pokračoval. „Ještě jsi neřekl jedinej důvod, proč na nás chrlíš všechny tyhle otázky. Řek, který byl obvykle výřečný, teď stál a mlčel. Zvedl obočí a pokoušel se Gaia Philippa ukoukat, ale Marcus se postavil na stranu vrchního setníka. „Člověk by si myslel, že píšeš dějiny,“ řekl lékaři.

Gorgidovi se do tváře pozvolna vehnal ruměnec. Scaurus pochopil, že to, co myslel jako vtip, je pro Řeka smrtelně vážné. „Omlouvám se,“ řekl upřímně. „To jsem nevěděl. Jak dlouho už na tom pracuješ?“

„Eh? Od té doby, co jsem se naučil videsštinou požádat o pero a pergamen — víš stejně jako já, že tady nemají žádný papyrus.“

„V jakém je to jazyce?“ zeptal se tribun.

„Hellenisti, ma Dia! V řečtině, u Dia! Který jiný jazyk se hodí pro důležité myšlenky?“ Gorgidas sáhl pro odpověď do svého rodného jazyka.

Gaius Philippus na něj ohromeně zíral. Jeho řečtina se skládala z pár tuctů slov, většina z nich byla neslušná, ale název jazyka poznal. „V řečtině, říkáš? Ze všech těch nemožných věcí, který jsem slyšel, je tohle třikrát šest v kostkách! Ve Videsosu neuslyšíš řecky slovo, natož řeč. Proč bys, člověče, měl být Homér, nebo jak se jmenuje — ten první zapisovatel dějin, kdysi jsem to slyšel, ale ať se propadnu, jestli si na to teď vzpomenu —“ Podíval se na Scaura, aby mu pomohl.

„Herodotos,“ napověděl mu tribun.

„Díky, to je on. Jak říkám, Gorgide, moh' bys být jedním z těch starejch nekhubů, nebo dokonce oběma dvěma dohromady, a kdo se to kdy dozví? Řecky!“ opakoval napůl opovrhlivě.

Doktor zrudl ještě víc. „Ano, řecky, a proč ne?“ řekl pevně. „Možná že jednoho dne se mi bude lépe psát ve videsštině nebo mi pomůžou jejich učenci, kteří to, co napíšu, přeloží. Menetho z Egypta a Barosos z Babylonu psali v řečtině, aby nás, Heléňany, poučili o slávě jejich národů. Nebyl by to nejhorší počin zajistit naši památku ve Videsosu, až budeme do jednoho mrtví.“

Mluvil se stejnou jistotou, jako se díval na těžký případ, ale Marcus viděl, že na Gaia Philippa dojem neudělal. To, co se bude dít, až bude po smrti, vrchního setníka vůbec nezajímalo. Cítil však, že Gorgida rozčílil na nejvyšší míru. Svým neurvalým způsobem měl doktora rád, takže pokrčil rameny a vzdal tento spor slovy: „Všechno tohle tlachání je ztráta času. Nejlepší bude, když půjdu cvičit své muže, jsou tlustí a líní až hrůza.“ Ubíral se pryč a stále kroutil hlavou.

„Videssany bude, myslím, tvá práce zajímat,“ řekl Marcus Gorgidovi. „Mají své vlastní historiky — vzpomínám si, že Alypia Gavrasová říkala, že je četla, a myslím si — přestože si nejsem jist — že si zřejmě dělala poznámky pro svou vlastní knihu. Proč by jinak byla v Mavrikiově válečné radě?“ Tribuna napadlo ještě něco jiného. „Možná by byla schopna pomoci ti s překladem.“

V Gorgidových očích se sice objevil záblesk vděčnosti, ale doktor byl příkrý jako vždy. „Jo, to by možná byla — kdyby nebyla na druhé straně Dobytčí stezky a kdyby nebyla provdaná za nesprávného císaře. Ale kdo vůbec jsme, že se pozastavujeme nad takovými maličkostmi?“

„Dobrá, dobrá, máš pravdu. Přesto ti řeknu tohle, i kdyby byla Alypia na druhé straně měsíce, stejně chci ty tvoje dějiny vidět.“

„Je dobře, že umíš trochu řecky, ne? Já jsem to zapomněl,“ vzdychl a smutně řekl: „Opravdu, Scaure, to je hlavní důvod, proč jsem se vůbec do té věci pustil, abych nezapomněl psát. Bůh ví, že nejsem ten, ach, jak se jmenuje?“ Doktorův smích zněl prázdně. „Ale zjistil jsem, že jsem schopen dát dohromady smysluplné věty.“

„Rád bych viděl, co jsi napsal,“ řekl Scaurus upřímně. Vždy považoval při řešení věcí za spolehlivějšího průvodce spíš dějiny s jejich nevášnivým přístupem než nadnesenou mluvu řečníků. Thukydides nebo Polybios stáli za dvacet

Demosthenů, který prodával svůj jazyk jako žena svou ctnost a někdy dokonce skládal pro jednu příležitost řeč útočnou i obrannou.

Gorgidas přerušil jeho přemítání. „Když jsme mluvili o Alypii a Dobyččí stezce,“ řekl, „řikal Gavras něco tom, jak naplánoval její přechod? Teď se neptám jako historik, rozumíš, jen jako někdo, kdo má určité námitky proti tomu, aby byl bez řeči zabit.“

„Sám jich mám také několik,“ přiznal Marcus. „Ne, nevím, co vymyslel.“ Stále uvažoval v klasických pojmech a pokračoval: „Ať je to cokoli, asi to bude dobré. Thorisin je jako Odysseus — je to sophron.“

„Sophron, no tohle?“ podivil se Gorgidas. „No, doufejme, že máš pravdu.“ Toto řecké slovo neznamenovalo ani tak to, že člověk má převratný rozum, ale to, že má největší odstup od těch, kteří jej mají. Gorgidas si nebyl tak jist, jestli to na Gavrased sedí, ale napadlo jej, že to je výstižné označení pro samotného Scaura.

Černé čepičky rybáků kroužily, slétávaly se a nesouhlasně skřehotaly, když se ozbrojení muži škrábali po žebříku do rybářského člunu, jenž zažil už i lepší časy. „Neštovice na vás, zavšivení raci chechtaví!“ ječel na ně Viridovik a hrozil pěstí. „Ty se mi nelíbí o nic víc než vy.“

Ve všech přístavech a na všech plážích západního předměstí Videssosu se vojáci naloďovali za pomoci posádek a obranných oddílů. Vytvořili tak různorodou flotilu, že by si ji Marcus nikdy nedokázal představit, kdyby ji neviděl. Tři nebo čtyři lodě dovážející obilí byly schopny zásobovat celý doprovod a tvořili páteř Thorisinovy provizorní armády. Byla tam také spousta rybářského náčiní. To, které nezachytilo oko, bylo okamžitě objeveno nosem. Pašerácké čluny měly široké plachty a osádku vyhublou jako chrtí smečka. Lodě pro potápěče nebyly větší než veslice a jejich stěžně nebyly silnější než rukojeti oštěpů. Byly zde i barže bez kýlu pro říční obchod, o kterých nikdo nevěděl, jak se budou chovat na otevřeném moři. Bylo tam také obrovské množství lodí, jejichž využití se tribun, jenž nebyl o nic větší námořník než většina Římanů, neodvažoval odhadnout.

Pomohl Nepovi do rybářského člunu. „Děkuji ti,“ řekl kněz. Nepos se svezl na dno oproti vyvýšené kajutě. Lodní žebra pod jeho vahou zaskřípěla, ale on se vůbec neměl k tomu, aby se postavil na nohy. „Dobrotivý Phosi, já jsem ale unavený,“ řekl. Jeho oči byly pořád veselé, ale pod nimi měl tmavé kruhy a mluvil pomalu, jako by tnu každé slovo bralo sílu.

„No, měl bys být,“ odpověděl Scaurus. S pomocí tří dalších kouzelníků strávil kněz dva a půl týdne pronášením zaklínadel kolem podivné směsice člunů, které Thorisin nasbíral po celém západním pobřeží. Nejvíce práce padlo na Nepa, neboť seděl v křesle ve Videsské akademii hlavního města, zatímco jeho kolegové byli místní čarodějové bez zvláštního talentu. I když bylo čarování vcelku jednoduché, bylo stejně vyčerpávající jako těžká práce, a to, co dokončil kněz, byly sotva jednoduché čáry.

Gorgidas sestoupil na loď elegantně jako kočka. Za chvíli po něm přišel Gaius Philippus a usadil se vedle něj na pohupující se dno, jako by se bál, aby s ním nezaťráslo.

„Viridoviku!“ Toto tiché zavolání se ozvalo z dalšího člunu dole v přístavu — z rybářské lodě s latrinskými plachtami, která byla ještě menší a špinavější než ta, na které byl Kelt spolu s římskými důstojníky.

„Co je, Bagratouni?“ zavolal Viridovik. „Je tvoje výsost šťastna, že teď bude na moři?“ Gagik Bagratouni, který pocházel z pevninou obklopeného Vaspurakanu, upřímně litoval, že o moři nic neví.

Nakhararovy dravé rysy byly světle zelené. „To se vždycky takhle kymácí?“ zeptal se.

„Rarach tě vem za to, že mi to připomínáš,“ řekl Viridovik a polkl.

„Přes palubu, ne na ni,“ varoval je kapitán rybářského člunu. Tento hubený, snědý muž ve středních letech měl vlasy a vousy vybledlé sluncem a mořem do šedožluté barvy, jakou mělo bednění jeho člunu. Galova nevolnost jej zmátla. Jak mohlo být člověku zle na člunu, který se vůbec nehýbal?

„Pokud se teď můj žaludek rozhodne, že se zvedne, použiju cokoli, co je pode mnou, a to bez tvého svolení,“ řekl Viridovik, ale latinsky, ne videssky.

„Co teď?“ zeptal se Marcus Nepa a mával směrem k nepřátelským galérám, jejichž široké plachty se po moři pohybovaly jako žraločí ploutve. „Budeme neviditelní jako jednu chvíli Yezdové v té velké bitvě?“ Pořád ještě mu vyřázel studený pot, když si na to vzpomněl, přestože videssští kouzelníci pohotově vymysleli protizářikadla, která nomády opět zviditelnila.

„Ne, ne.“ Kněz mluvil netrpělivě a unaveně zároveň. „To zaklínadlo je hodně účinné proti lidem, kteří nemají žádná svá kouzla, ale pokud je poblíž nějaký protivníkův čaroděj, mohl bys rovnou rozdělat na zádi oheň.“ Kapitán se rozhlédl kolem dokola, protože nechtěl slyšet ani slovo o ohni na palubě své lodi.

Nepos pokračoval: „Jenže je docela jednoduché zaklínadlo neviditelnosti zrušit, a pokud by nám je zrušili na moři, nastal by příšerný masakr. Používáme jen slaboučké množství, které bylo objeveno loni v Akademii. Ve skutečnosti se na nás galéry budou dívat po celou cestu k východnímu pobřeží Dobyččí stezky.“

„Včem je potom to kouzlo?“ naléhal Gaius Philippus. „Mohli bych tam doplavat a dokončit toho co nejvíc, ačkoli bych z toho tedy neměl žádnou radost.“

„Trpělivost, snažně tě prosím,“ řekl Nepos. „Nech mě domluvit. Přestože nás nepřítel bude mít na očích, neuvidí nás. To je to umění — jeho oko sklouzne nad nás, kolem nás, ale ne na nás.“

„Aha,“ řekl chápavě vrchní setník. „Bude to, jako když lovím koroptve a chodím kolem nich, aniž bych si jich všiml, protože jejich barvy splývají s barvami křoví a dřeva, ve kterých se ukrývají.“

„Něco takového,“ přikývl Nepos. „Avšak je v tom něco víc. My nesplyneme s oceánem, víš. Ano, oko a také ucho od nás musí být odpoutáno kouzlem, ne že budeme prostě jen zamaskováni. Ale je to slabší kouzlo než zaklínadlo neviditelnosti a je téměř nemožné jej vypátrat, pokud čaroděj už neví, že tam je.“

„Teď to je signál,“ řekl rybářský kapitán. Vlajka Thorisina Gavrased na štíhlé pašerácké lodi, skoro tak velké, že by se

mohla utkat s jednou z Ortaiových válečných lodí, vlála blankytně modrým říšským plamencem. Stálý severozápadní vítr ji napjal a ukázal Phosovo slunce, které zářilo v jejím středu.

Námořník odvázal kotvící lana, která přidržovala rybářský člun v přístavu na pobřeží, vytáhl je, hodil na palubu a pak hbitě vyskočil do člunu. Za rychlých rozkazů kapitána jeho posádka čtyř mužů vytáhla ráhnové plachty. Plachta byla stará, svěšená a hodně pomačkaná, ale vítr udržela. Člun, který pomalu nabíral slabý vítr, sklouzl do Dobytčí stezky. Scaurus vedl svoje druhy k zádi, jednak aby nepřekáželi námořníkům a jednak aby viděli, co leží před nimi. Západní část kanálu byla plná člunů jako nemytý pes blech, ale ani jedna z birém před nimi jim nevěnovala pozornost. Alespoň zatím Nepovo kouzlo fungovalo. „Co bys dělal, kdyby tvoje zaklínadlo v polovině plavby přestalo působit?“ zeptal se Marcus kněze.

„Modlil bych se,“ řekl stroze Nepos, „aby nás neobjevili.“ Ale když viděl, že otázka byla míněna vážně a ne proto, aby jej pozlobila, dodal: „Něco málo bych udělat mohl, ale je to složité kouzlo a není lehké jej provést.“

Od chvíle, co se malý rybářský člun pohnul, byl Viridovik zabrán do svých soukromých muk. Zoufalým stiskem, kterým svíral zábradlí lodi, mu zbělely klouby. Vykláněl se z něj, jak nejvíc to šlo. Gaius Philippus, který nemíval mořskou nemoc, řekl Nepovi: „Řekni mi, knězi, působí ta tvá kouzelná formule taky proti zvuku zvracení?“

Na pevné zemi by takový sarkasmus rozpoutal hádku, ale Kelt teď jen sténal a ještě pevněji se přidržoval. Pak se najednou napřímil, protože úžas překonal jeho trápení. „Co to teď bylo?“ vykřikl a ukazoval do vody. Ostatní se dívali tam, kam ukazoval, ale nebylo tam vidět nic kromě kyanově modrého moře s krajkami bílé pěny.

„Támhle je další!“ vykřikl Viridovik. Nedaleko člunu se ve vzduchu zalesklo hladké tělo se stříbrnými šupinami, které přeletělo klouzavým letem čtyřicet yardů a zase spadlo do moře. „Co to může být za pohádkovýho tvora a co má znamenat? Viděti jej je dobrý, nebo zlý znamení?“

„Myslíš létající rybu?“ zeptal se překvapeně Gorgidas. Děti teplého Středozeří, on a Římané, považovali tyto tvorečky za neškodné, ale ve studených vodách severních moří, což bylo jediné moře, které Gal znal, o nich nevěděli.

Jelikož měly daleko ke všemu, co si Viridovik dovedl představit, nevěřil tvrzení svých přátel, že to je jen jiný druh ryb — dokonce ani tehdy, když se k ujišťování ostatních přidal Nepos. „Spousta z vás si myslí, že mě oblafné,“ řekl, „a ste ke mně neobvykle krutí, když je mi takhle blbě a vůbec.“ Jeho tělesné soužení posloužilo jen k tomu, že byl protivný, nedůtklivý a nepřátelský.

„Ach, pro —!“ řekl rozčileně Gaius Philippus. „Zatracený keltský blázně!“ Létající ryby teď vyskakovaly všude kolem člunu, zřejmě utíkaly před štikou nebo tuňákem. Jedna z nich byla odváznější, ale měla také méně štěstí než její kolegyně, protože přistála na podlaze u nohou setníka. Jak sebou tak na těch prknech mrskala, setník vytáhl svou dýku, dosud schovanou v pouzdře za pasem, obrátil ji a ostře udeřil madlem rybu za hlavu.

Sebral rybu, asi stopu dlouhou, zlomil jí páteř a podal Galovi. Široké létací ploutve splihle visely, zlaté oči se zastřely, záda modrá jako moře a stříbrné břicho ztratily svůj živý lesk a upadaly do smrtelné šedi. „Ty jsi ji zabil,“ řekl zaraženě Viridovik a hodil ji zpět do moře.

„To byla další pěkná pitomost,“ řekl na to setník. „Vykuchané a osmažené jsou dobré.“ Viridovik, kterému pořád ještě nebylo dobře, zakroutil hlavou. Jeho snem byla smrt a ne ryba — a pomyslet na ni jako na jídlo nepřipadalo v úvahu.

„Měl bys být vděčný,“ zpozoroval Gorgidas. „Díky svému zájmu o létající ryby jsi zapomněl na svou nevolnost.“

„Proč? Vskutku, zapomněl,“ řekl překvapeně Kelt. Jeho rychle se zvedající nálada mu přivála do tváře úsměv. Hned poté narazila do zádi rybářského člunu o trochu větší vlna než obvykle. Lehká loď se mírně zapotácela a Viridovik, kterému se zase udělalo zle, musel s vytřeštěnými očima a bledou tváří opět vyhledat zábradlí. „Rarach tě vem, žes mi to připomněl,“ přidušeně zamumlal mezi dávením.

Některé z Thorisinových člunů byly teď už u obranných galér, které zatím nejevily žádné známky toho, že by je viděly. Když loď, na které se plavil Marcus, plavala směrem k dohodnutému mezníku několik mil jižně od hlavního města, minula válečnou loď Sphrantzesů asi jen o sto yardů.

Chránění kouzlem či ne, byla to pro ně nervydrásající chvíle. Tribun mohl jasně přečíst jméno lodi, napsané zlatem na zádi: Drtič korzárů. Její ostrý bronzový zobec, zezelenalý mořskou vodou, se objevoval a ztrácel z dohledu. Na něm a na prknech pod čarou ponoru byly bílé skvrny korýšů. Válečný stroj na vystřelování oštěpů stál na přídi, byl nabitý a připravený ke střelbě. Ocelová hlava metacího stroje se zářivě leskla.

Dvě řady dlouhých vesel Drtiče korzárů se jednotně zvedaly a padaly. Dokonce i takový laik jako Scaurus mohl říci, že je to dobrá posádka, protože pevně držela severní kurs, nezávisle na tom, jaký vál vítr. Nad skřípěním vesel v zarážkách a jejich úderech do vody se neslo basové hřmění písně, pomocí které udržovali tempo:

„Žluto—zobý pták si sed' zvenku na můj para—pet —“

Videsská armáda zpívala tuto píseň také a Římané s nimi, jakmile se naučili slova. Říkalo se, že má čtyřicet verzí, některé vtipné, některé hrubé, některé oplzlé a nejčastěji to byly směsice těchto tří skupin.

Chraplavá balada mizela, když nejvyšší rychlost Drtiče korzárů vystrnadila birému na její hlídanou trasu. Na zádi stál u dvou kormidelních vesel Doddustojník a nahoře na stožáru byla hlídka, která křičela, že se blíží nebezpečí, kdykoli se objevilo něco neobvyklého. Marcus spolkl úsměv. Kdyby Nepovo kouzlo náhle zmizelo, ten chudák by nejspíš dostal infarkt.

Tribunovi se opět chtělo smát — ale tentokrát úsměv nespokl —, když si představil, jak se jeho císař nešikovně vymlouvá, jak je možné, že se flotila propíčila přes Dobytčí stezku přímo před nosem říšského námořnictva. Některé z rychlejších člunů byly už skoro u pobřeží. I pomalé, neohrabané barže už přepluly za galéry věrné Ortaiovi. Kdyby měli štěstí, Videssos by byl tak ohromený, až by spatřil Gavrasovu armádu, která by se objevila zničehonic pod jeho

hradbami, že by ani nepomyslel na odpor.

„Jo, skvělá práce,“ řekl přátelsky Nepovi. „Staví celou válku do pozice, ze které ji můžeme vyhrát.“

Nepos byl, jako všichni Phosovi knězi, vázán slibem pokory. Zrudl, když jej Scaurus pochválil. „Děkuji,“ řekl plaše. Měl vzdělání kněze, a proto pokračoval: „Tento úspěch pomůže vyzvednout tuto novou důležitou kouzelnou formuli z říše teorie do praktické sféry. Výzkum je ovšem práce mnoha — jen příležitost mi dopomohla k tomu, abych byl tím, kdo ji provedl. To

Kněz sebou škubl a zfalovl: žádné zardění studem, ale ztmavnutí, jako by jej nějaké cizí ruce držely za krk. Marcus a Gorgidas se k němu vrhli. Oba se lekli, že vyčerpávající práce tomu tlustému človíčkovi přivodila záchvat mrtvice.

Ale Nepos nedostal žádný záchvat, přestože se mu po tvářích kutálely slzy a posléze se ztratily v hustých vousích.

Mával rukama v zoufalých gestech. Snažil se šeptat kouzla tak rychle, jak je jeho rty dokázaly zformulovat.

„O co jde?“ vychrlil Gaius Philippus, který byl dvojnásobně mimo, protože neměl páru ani o moři, ani o zacházení s kouzly. Nicméně, když viděl problém, poznal, že je to problém. Jeho ruka se svinula k rukojeti meče, ale důvěrně známé gesto jej nikterak neuklidnilo.

„Protizaklínadlo!“ dostal ze sebe Nepos mezi tím, jak rychle opakoval zaklínadlo. Třásl se, jako by měl zimnici. „Zákeřné — namířené proti mně i proti mému zaříkadlu. A silné — Phosi, kdo z Akademie by to mohl být? Ještě nikdy jsem necítil takovou sílu — málem mě strhla na zem.“ Zaklínal mezi větami, někdy mezi slovy, a když jedním dechem podal vysvětlení, vrátil se ke svému čarování úplně.

Knězovo umění stačilo na to, aby zachránil sebe, ale nemohl zabránit tomu, aby se jeho zaklínadlo nenarušilo.

Viridovik, který se pořád nakláněl nad zábradlím, vykřikl: „Ach, teď nás mají. Kočka poznala, že v komoře je myš!“

Marcus viděl včetně Drtiče korzárů sedm galér. Těžko si dokázal představit, jak se museli cítit kapitáni a námořníci Sphrantzesovy lodi, když bylo moře zničehonic plné nepřátelských člunů. Jejich reakce se však vůbec nepodobala bušení srdce, jak jim tribun před pár minutami škodolibě přál. Začali útočit na malé loďstvo kolem nich jako býci řádící ve stádě ovci.

Scaurovi vyskočilo srdce do krku, když viděl, jak se jedna z lodí se strašlivým zobcem valí dolů k nejdálčenější barži, lodi, jež byla k jeho hrůze plná legionářů. Nicméně, alespoň kapitán této birémy byl objevením nepřátel natolik ohromen, že udělal fatální chybu. Místo toho, aby spoléhal na délku své veslice, vesla na levoboku se začala otáčet nahoru a pryč z cesty, aby k barži triumfálně dojel a požadoval její kapitulaci.

Ve své pýše zapomněl, že tady byla i lepší kořist než pomalá, těžkopádná říční pramice. Tribunovi muži však vyhodili lana, aby se zachytila za zarážky a kormidelní veslo a přimkla tak loď k lodi pevně, jako by to bylo objetí milenců.

Římané, řvoucí jako lvi, se začali rojit na lanech a nad nízkými válečnými stroji galéry. Hrstku příslušníků námořní pěchoty hodili přes palubu.

To, že spadli do vody, znamenalo jejich konec — protože to nebyli skuteční námořníci. Nosili kyrysy, které teď nebyly ochranou, ale poukázkou do pekla.

Když kapitán viděl, že mu berou jeho loď, utekl na vysokou zád. On měl také brnění: pozlacené, vzhledem k jeho hodnosti. Na chvílku se oslnivě zatřpytilo — než skočil do moře, aby se utopil, protože byl moc pyšný na to, aby přežil svou vlastní hloupost.

Pramálo by na tom záleželo, pokud by se jim vydařil závěr. Římané, kteří sami námořníky nebyli, přiložili veliteli birémy bez jakýchkoli zábran meč k hrdlu. To jej vyděsilo, takže na svou posádku začal vyřvávat rozkazy. Vesla se nesladně dala do pohybu, plavba se zrychlila a rozvlnila. Galéra svištěla k pláži jako závodní kůň mezi drožkařskými herkami.

Jinde to však nešlo tak hladce. Ortaiovy válečné lodě, varovány tragickou chybou svých druhů, neudělaly jediný neuvážený pohyb. Člun, který plul jako poslední a jež políbil jejich ostrý bronz, prostě přestal existovat. Skončil s promočenými plachtami, rozházenými prkny a muži zápasícími v teplých modrých vodách úžiny. Horší bylo, že poplašené zvony ve městě zvonily a i přes dunění mořského přílivu Marcus slyšel, jak důstojníci křičí na své muže, aby se nalodili na nové galéry.

Jenže to všechno potřebovalo čas a toho měli Sphrantzesové málo. Gavrasovy čluny už začaly připlouvat k pláži, vojáci z nich vyskakovali hned, jak se z nich vydrápali. Každý útok kradl válečným loďm drahocenné minuty, neboť jejich cíle uhýbaly a uskakovaly s veškerým umem, který jejich osádky měly. Když se dokonce i klounová loď hnala domů, triumfující biréma vycouvala vesly, aby se odtáhla a uvolnila od své kořisti, která tak zůstala pozadu. Uvolnění se byl delikátní úkol, poněvadž hrozilo, že by válečné lodi mohly nechat svá žihadla v ráně jako včely a výsledkem by bylo, že by se tak zahubily.

Marcus řval až do ochraptění, když viděl to, co se zdálo být jasnou smrtící ranou, která se navíc rozšiřovala. Tak se soustředil na rozrůstání boje na moři, že

téměř neslyšel kormidelníkův zděšený výkřik: „Phosi, smiluj se! Jeden z těch hajzlů je na zádí!“

„Hod’ to na sever!“ přikázal okamžitě kapitán, který jedním pohledem zkontroloval vítr, pobřeží i pronásledovatele.

„Přidem o vítr,“ protestoval kormidelník.

„Jo. ale je to blíž k pláži. Toč to tam, sakra!“ Kormidelník, jenž pod svým opálením zbledl, poslechl.

Scaurus se kousal do rtu, ani ne tak ze strachu jako z nervozity. Jeho osud se tady zpečetí a on nemůže dělat nic jiného, než nemohoucně čekat. Jestli tenhle sluncem vybělený rybářský kapitán ví, co dělá, člun možná vyvázne bezpečně.

Jestli ne, tak je jisté, že nevyvázne vůbec. Tribun každopádně nemohl udělat nic, co by pomohlo nebo uškodilo. Jeho schopnosti tady nebyly k ničemu, jeho názory byly bezcenné.

Zdálo se, že pobřeží je přibité k tomu, co je před ním, zatímco za galérou bylo slyšet chvat, jistý a svižný jako žralok.

Moc rychle, moc rychle, pomyslel si — Achilles by jistě tuhle želvu dohonil.

Gaius Philippus si tento skličující výsledek také spočítal. „Dostane se nám na prdel, ještě než přistaneme,“ zaskuhral.

„Když si teď svlíkneme drátěný košile, máme šanci to doplatvat.“

Kdyby si sundali brnění, bylo by to přiznání porážky. To ale nebyl důvod, proč byl Marcus proti tomu. Na té zatracené birémě byli kopinici — pár kopí už zasvištělo kolem a byla útlejší než jakákoli létající ryba. Být zabit při plavbě bez možnosti obrany nebyla zrovna smrt, po které by toužil.

Kdyby byla biréma na dostřel, konec tohoto prohánění by nebyl daleko. Marcus se se znechuceným obdivem díval na říšský plamenec, napjatý větrem na zádi válečné lodi. Pod ní byla další vlnka, tentokrát karmínová s pěti bronzovými pruhy — emblém drungaria. Marcovi došlo, že to byl sám Taron Leimmokheir, kdo jej potopil. Byl by se ochotně vzdal takové pocty.

Doháněla je další loď spolu s říšskou veslicí. Nebyla

tak velká, ale byla vybavena metacemi stroji a ozbrojenými muži... a také vlající říšskou vlajkou. „Pojď, Leimmokheire, pojď, ty zákeřný, hnusný vrahu!“ řval Thorisin Gavras přes zužující se pás vody, který je dělil, a jeho zuřivý ryk zněl ve Scaurových uších jako píseň. „Udeř zobcem a pak se mi postav! Na to už nemáš nůž v kapse, co?!”

Žádné dobírání, žádný útok by nemohl pohnout videsským admirálem natolik, aby změnil směr, ale tvrdá realita ano.

Kdyby potopil rybářský člun před sebou, Gavras by jistě jel kolem a zahákoval jej — a s tolika muži napěchovanými na lodi by boj nemohl znamenat nic jiného než konec. „Je těžké přistát,“ křičel Leimmokheir a jeho loď se nakláněla na stranu, aby se vymanila z nebezpečí.

Thorisin a jeho muži na něj posměšně ječeli: „Zbabělče! Zrádče!“

„Já nejsem žádný zrádce!“ Byl to Leimmokheirův hrubý bas. „Řekl jsem, že s tebou budu bojovat, jestli se znova potkáme.“

„Mysleli jste si, že to nebude nikdy, ty a tví najatí vrazi!“

Vítr a rychle se zvětšující vzdálenost odvála admirálovu odpověď. Thorisin na ustupující galéru zahrozil pěstí a seslal na ni salvu nadávek, jaké Leimmokheir v životě neslyšel.

Marcus děkovně zamával na císaře. „Takže jsem tě zachránil, co?“ zavolal Gavras. „Tak vidíš, přece jen ti musím věřit — anebo jsem spíš nevěděl, kdo je ve vašem člunu!“ Tribun si přál, aby Thorisin nedodal tuto posměšnou poznámku — bylo dost možné, že na tom byla trocha pravdy.

„Jdeme na to!“ varoval jeden námořník a chytil se zábradlí rybářského člunu. Gorgidas a Nepos měli tolik rozumu, že udělali totéž. Když člun tvrdě narazil na pevninu, prkna zavržala. Marcus a Gaius Philippus spadli na hromadu, která strašlivě zaklela. Viridovik, jenž se pořád nakláněl přes palubu, málem přepadl.

„Tahle slaná voda dá mému brnění co proto,“ řekl

mrzutě Gaius Philippus, když sebou plácl na břeh. Marcus šel za ním a nesl svůj meč nad hlavou, aby mu nezrezivěl.

Viridovika poválila vlna. Hrnul se z moře ven a vypadal jak utopená kočka. Mokré kníry a dlouhé zrzavé lokny se mu přilepily na obličej. Ale skrze vlasy probleskl úsměv. „Jsem člověk, jenž z toho, že ze člunu se dostal ven, je přešťasten!“ křičel. Hned, jak se dostal z vody, opatrně otíral svou čepel o bílý písek. O některé věci vůbec nedbal — to ovšem nikdy neplatilo o jeho zbraních.

Celý výběžek pláže byl plný malých oddílů armády Thorisina Gavrasy a všechny se pokoušely zformovat do větších útvarů. Celý jeden manipul Římanů ze zajaté videsské birémy pochodoval směrem k tribunovi. Loď byla na pláži o čtvrt míle dál a velel jí Quintus Glabrio.

„Myslel jsem, že je po vás, když se ten zkurvysyn na vás dostal,“ řekl Marcus a opětoval mladšímu setníkovi salut.

„Když řeknu, že jste to provedli dobře, tak to nestačí.“

Glabrio jako vždy chválu nechal stranou. „Kdyby neudělal chybu, tak by to tak dobře nedopadlo.“

Gavrasova loď přistála blízko člunu, který přivezl Scaura a jeho druhy. „Pospěšte si, vy tam,“ pobízel císař své muže, jakmile se dostali na pevninu. „Utvořte obranu! Jestli mají Sphrantzesové tolik důvtipu a zaútočí na nás, budeme se modlit, abychom byli zase na druhé straně. Rychle!“ opakoval.

Přibral Glabriův manipul jako součást své obranné jednotky. Scaurus mu jej dal bez námitek. Pořád nervózně pokukoval po hroživých videsských hradbách a obrovských branách a přemýšlel, zda by městští páni zabránili svým protivníkům v přistání.

Jenže spíše než záplavy ozbrojených mužů zdržovaly příchozí zabouchnuté městské brány. Hřmot toho, jak je zavírali, slyšeli Gavrasovi muži už z místa, kde stáli. „Písálci! Štemplíři!“ řekl rozčileně Thorisin. „Ortaias a ten haď, jeho strýc, si určitě myslí, že válku vyhrají zachumlaní za městskými hradbami, a doufají,

že se začnu nudit a půjdu pryč. Nebo že se jejich příští vražedný plán už zdaří nebo takovou nějakou pitomost. Tam nemůže být ani jeden pořádný voják, nikdo, kdo by jim řekl, že hradby samy o sobě obležení nevyhrávají. Oni přišli o rozum a vnitřnosti zároveň. Phos ví, že mladý Sphrantzes nemá ani jedno. Věřím, že Vardanes je prohnáný, jo, ale jediné vnitřnosti, které má, jsou ty, které mu visí pod řemenem.“

Scaurus na Gavrasovo ohodnocení říšských nepřátel přikývl, přestože měl podezření, že ve Vardanesovi je toho víc, než si myslí. Ale i přesto bylo jasné, že ze strany Videssosu žádný útok nepřijde. Tribunovo oko pohlédlo zpět na dvojité hradby z nedobytného surového kamene. Kolik chytrosti, ptal se sám sebe, bylo třeba na to, aby tyto stavby zdržely muže venku a odradily je od boje s nimi?

Musel svoje úvahy říci nahlas, protože Gaius Philippus střízlivě poznamenal: „To je blízko, ale není to přesný. Skutečná otázka zní, kolik chytrosti potřebujeme na to, abychom se dostali dovnitř.“

06 KAPITOLA

Trubky zatroubily fanfáru a pak spustily na pochod. Dvanáct slunečníků, což byl císařský počet, se naráz rozvilo do červených, modrých, zlatých a zelených hedvábných květů. Armáda Thorisina Gavrasy utvořila ohromně dlouhou kolonu a pozvedla zbraně na pozdrav svého panovníka. Herold, muž se soudkovitým hrudníkem, zahalekal: „Vpřed —

hol!“ a kolona se s tradiční náklonností Videssanů k okázalým ceremoniím dala do pohybu. Průvod se pozvolna přesunoval z jihu na sever, z dostřelu střel hradeb hlavního města — divoká podívaná měla dát obráncům města na rozmyšlenou, koho si zvolí za městské pány.

„Hle, zde Thorisin Gavras, Jeho císařská Výsost, legitimní Avtokrator Videssanů!“ hlaholil herold ze svého místa mezi Thorisinem a jeho nosiči slunečníků. Císařův hnědák, na němž jezdíval, byl pořád ještě na druhé straně Dobytčí stezky. Jel na vraníkovi, jehož srst se po vyhřebelcování tmavě leskla.

Gavras mávl směrem k městu a sejmul si přilbu, aby Sphrantzesovi muži viděli jeho tvář. Pro tyto příležitosti nosil kolem kuželovitě helmice, určené pro obchodní záležitosti, zlatý kroužek. Jeho boty vypadaly ve srovnání s jantarovou černí koně jako cákanec krve. Jinak byl oděn jako obyčejný voják — byli to vojáci, na které chtěl udělat dojem, a v žádném případě neměl náladu na diamanty posetá a zlatem protkaná roucha, jež byla patřičným oděvem Avtokratora.

Před městem byla kupa vojáků, která sledovala jeho průvod. Byli seřazeni podél nižší vnější hradby. Nejvíce jich přirozeně bránilo brány. Masivní vnitřní hradba, vysoká padesát stop nebo i víc, nebyla — kromě jednotek postavených u strážnice — tak dobře zajištěna.

„Proč sloužit pisálkům?“ křičel herold na muže ve Videssosu. „Viděli by vás raději jako otroky než jako vojáky.“ Marcus věděl, že tohle byla čistá pravda. Byrokratičtí císaři drželi nadvládu ve Videssosu téměř celé poslední půlstoletí. Aby ti pisálci sebrali moc svým nepřátelům, provinční šlechtě, systematicky se zbavovali vlastní videsské armády a nahrazovali ji žoldnéři.

Ale průvod už byl dost blízko a vojsko bránící Ortaia Sphrantzese a jeho strýce se z velké části sestávalo z najatých vojáků. Pokřikovali a vysmívali se Gavrasovi slovy. „Všichni tví lidi jsou otroci! Proto potřebují opravdového muže, kterej by za ně bojoval!“ Regiment Namdaleňanů zahájil svůj pokřik: „Drax! Drax! Velkohrabě Drax!“ aby přehlušil slova Gavrasova herolda.

Jeden žoldák, muž se silnými plícemi a selským rozumem, zařval: „Proč bychom si měli vybrat tebe místo Sphrantzesů?

Oni nás platí a vydrží, ty bys nás poslal domů bez peněz!“ Thorisin pobaveně vycenil zuby. To, že k žoldnérům neměl důvěru, bylo dobře známo, přestože jeho vlastní armádu tvořili více než z poloviny najatí muži.

Zapomněl, že má svého herolda, a zavolal odpověď: „Proč bych měl podporovat ničemné obratkabátnické neřády?

Protože jsme kvůli tomu hnusáckému Ortaiovi

přišli o všechno, co jsme měli před Maraghou, odkud utekl jako vyděšená myš, on a jeho pověstné 'styd' se za to, že trpíš, ne za utrpení“. Pch!“

Při posledních slovech se Thorisinův hlas vyšplhal na pisklavý tenor, když se poškleboval svým nepřátelům. Ironicky citoval tuto průpovědku mladého Sphrantzese svým mužům před tou hroznou bitvou. Jeho vojáci boj většinou přežili a přidali se ke Gavrasovu pošklebku: „Jo, dejte nám ho, zbaběle!“ „Pošlete ho do amfiteátru — bude kroužit kolem vašich žokejů!“ „Vy byste měli být nejvíce odolní, vy na hradbách, jestli musíte bojovat po nějaké z těch jeho řečí!“ A Gaius Philippus hlasitě do Marcova ucha: „Vydejte ho — slibuji, že mu ukážeme víc, než je v té jeho knize!“

Zdálo se, že záplava pohrdání, jež se lila z Gavrasovy armády, na Ortaiovy vojáky působí. Byli to obyčejní muži a byli citliví na to, když se jim jejich profesionální kolegové posmívali. Když urážky armády odezněly, na videsských hradbách nastalo zahloubané ticho.

Ale jeden ze Sphrantzesových kapitánů, obrovitý válečník vyčnívající nad svými muži, se rozřehtal drsným, opovrhlivým smíchem. „Ty jsi taky utekl, Gavrasí,“ zahřměl, „když tvůj bratr přišel o hlavu! Oč jsi lepší než panovník, jemuž sloužíme?“

Thorisin zrudl a pak zbledl. Zabodával do svého koně ostruhy, dokud nezaržal a nevycouval. „Útok!“ zařval. „Zabte mi toho drzého zkurvence!“ Pár mužů udělalo několik váhavých kroků k hradbám, ale většina se ze svých míst v koloně nepohla. Podle selského rozumu lidí, již riskují svůj život pro plat, věděli, že takový improvizovaný útok na městské stavby může vést jedině k masakru.

Zatímco Gavras zápasil se svým koněm, aby jej zklidnil, Marcus spěchal dopředu, aby císaře uklidnil. Baanes Onomagoulos už byl u něj, držel koně za uzdu a klidně, naléhavě hovořil se zuřivým Gavrasem. Když stál mezi nimi, ovládl se, ale jeho vztek se nezmínil. Zachrochtal: „Ten hajzl za to zaplatí, to přísahám.“ Zahrozil kapitánovi na hradbách pěstí a ten mu to vrátil

gestem, které používají pastevci, když mluví o plození dobytka.

Důstojníkův cynický výpad vrátil jeho druhům kuráž. Při jeho oplzlé odpovědi na Thorisinovu pěst zahučeli, a když se Thorisinův vojenský průvod přesouval na sever, pískali.

Když se Scaurus vrátil na své místo, zeptal se Baana Onomagoula: „Ty znáš toho Sphrantzeseva kapitána? Ten bastard je chytrý.“

„To je, tím hůř pro nás. Ti nahoře úplně ztuhli, dokud neotevřel tu svou hubu.“ Onomagoulos si zastínil oči a podíval se na hradby. „Ne, nejsem si jist, má zavřenou helmici. Ale podle toho, jak je vysoký a zatraceně chytrý, bych hádal, že je to ten, který si říká Outis Rhavas. Říká se, tedy jestli je to on, že je vůdcem bandy opravdových hrdlořezů. Je to nový člověk a moc o něm nevím.“

Marcovi se to zdálo divné. Podle jména byl Outis Rhavas Videssan a tribun si myslel, že Baanes, bojovník s třicetiletou zkušeností, by měl vůdce vojáků Říše dobře znát. Ale vzpomněl si, že byl v těchto dnech ve Videssosu i mimo něj zmatek. Možná že je tenhle Rhavas náčelník banditů, který dělá, co může, aby z toho měl prospěch.

Tak jako ty, řekl si pro sebe a zakroutil hlavou, protože se mu to přirovnání nelíbilo.

Zdálo se, že Ortaias a jeho strýc jsou s to zůstat v obležení a Thorisin po svém nezdaru přesvědčit ty na hradbách neviděl jinou možnost, než je napadnout. Jeho muži začali stavět val, aby odřízli krk videsského poloostrova.

Někteří muži byli pro tento úkol nepoužitelní. Khatrišani Laona Pakhymera kopali a nosili jen pár dní, pak byli otráveni a

unavení namáhavou prací. „Nemohu říci, že bych jim to měl za zlé,“ naznačil Pakhymer Thorisinovi, když se císař pokoušel nařídít jim, aby se vrátili zpátky do práce. „Nepřijeli jsme bojovat ve vaší občanské válce, ale s Yezdy. Můžeme jet vždycky zase domů, víš. Pravda je, že mi chybí moje žena.“

Gavras supěl, ale sotva mohl Khatrišany nutit bez toho, aby nezapočal zbrusu novou občanskou válku ve své vlastní armádě. Nečekal, až přijde o jezdce, a poslal je poohlédnout se kolem, spolu s khamortským nepravidelným jezdectvem — dokonce se ani nesnažil obeznámit nomády s tím, jak se používá lopata a krumpáč.

Marcus kupodivu zjistil, že mu Helvis a jejich žabomyši války také scházejí. Začínal si zvykat na fakt, že budou čas od času přicházet jako nevyhnutelný důsledek přitažlivosti mezi dvěma silnými osobnostmi. Ani moc netoužil po tom, aby se to změnilo, když mu to jinak vyhovovalo. Přece jen mezi nimi bylo mnoho dobrého, Malric a Dosti nebyli to jediné.

Tribun se stal otcem pozdě a připadalo mu to uspokojující víc než cokoli, co dosud udělal.

Během prvních dnů obléhání Videssosu bylo na soukromí málo času. Na rozdíl od Pakhymerových mužů byli Římané válečníci velmi zdatní v obléhacích taktikách. Krumpáče a rýče byly součástí normálního pochodového vybavení, a když budovali tábor, stavěli opevňující pole každou noc.

Thorisin Gavras a Baanes Onomagoulos jeli nahoru, aby zkontrolovali práci. Když se císař vracel z amatérské barikády některých Onomagoulových mužů, tvářil se nespokojeně, protože ji stavěli pomalu. Onomagoulova tvář byla, jako vždy od té doby, co byl zraněn, nehybná a upjatá, i když teď už o něco méně. Když seděl na koni, měl menší bolesti, než když kolébavě kulhal a bolest provázela každý rychlejší krok.

Když Gavras prozkoumal široký příkop s kůly, který měli legionáři už skoro hotový, jeho výraz se rozjasnil. Římané měli na starosti půl míle jižní linie Thorisinova obležení. „Teď je tady ještě něco navrch,“ řekl císař spíše k Onomagoulovi než k Marcovi. „To je lepší práce, než jakou předvedli tví hoši, Baane.“

„Ano, vypadá to dobře,“ řekl úsečně starší aristokrat, nedbaje kritiky. „A co je na tom? Cizinci umí pár věcí — Khamort'ané s lukem, Namdalehané s kopím a

tihle chlapíci s těmihle krtčími pastmi. Uznávám, že to je užitečná dovednost.“

Mluvil bez rozmyšlení a bylo mu jedno, zda jej tribun slyší nebo ne. Nevědomky projevil místo rozpaků nadřazenost.

Marcus popuzeně otevřel ústa, aby odsekl nějakou říznou odpověď. Ale než jeho rty vyslovily nějaká slova, vzpomněl si na sebe v římském stanu v Galii, když poslouchal jednoho z Caesarových legátů: „Nyní, pánové, všichni víme, že Keltové jsou tvrdohlaví a hrubí. Máme-li vysočiny, jistě je můžeme vlákat do obsazených kopců...“

Jeho ústa se zkroutila do krátkého, jemného úsměvu — takové to bylo, být považován za barbara. Zdálo se, že Helvis měla zase pravdu.

Ale ne, ne úplně. Když si Thorisin všiml kyselého výrazu v jeho tváři, rychle řekl: „Jednoho dne se Baanes zadusí, až mu ta jeho mrzutost poleze krkem.“

Scaurus pokrčil rameny. Thorisinova omluva byla duchaplná, ale zároveň jej císař využil k tomu, aby setřel dotyčného mocného pána po svém boku. Tribun si s chvilkovým pocitem zoufalství pomyslel, že tato zem nikdy neměla víc než jednu tvář.

Vrátil se zpátky k záležitosti, kterou měl na srdci. Řekl: „Vlastně jsme se odsud prokopali do moře.“ Mávl k videsským hradbám, jejichž stín sahal v odpoledním slunci téměř k místu, kde stál. „Krom toho jsme ale neudělali nic, než že jsme jako pětiletí kluci postavili hrady z písku podél pláže.“

„Pravda,“ řekl Gavras. „Ale na tom tolik nezáleží. Možná maj' své hrady, ale u Phose, přece je nemůžou sežrat.“

„Pokud vládnou moři, nemusí,“ řekl Marcus, jenž se oprostil od svého hněvu. „Můžou se nám smát, zatímco jim lodě budou vozit zásoby. Lodě jsou klíčem k rozbití města, a my je nemáme.“

„Jo, klíč,“ zamumlal Thorisin s pohledem kdesi v dáli. Scaurus si po několika sekundách uvědomil, že se císař neztratil v myšlenkách, ale že se díval na jihovýchod, na Moře námořníků — na ostrov, který ležel na rozmazaném okraji toho, co bylo možno z Videssosu dohlédnout. Říman si se vzrůstajícím zájmem vzpomněl na videsské jméno ostrova: jmenoval se Klíč.

Avšak když se Gavrased ptal, na co myslí, císař řekl jen: „Mé plány jsou zatím mlhavé.“ Usmál se, jako by to byl nějaký soukromý vtip. Marcus viděl, že Onomagoulos nemá o nic větší ponětí o tom, co tím jeho panovník myslel, než on sám. Nějak mu to vrátilo sebevědomí.

Shodou okolností byla tato noc jednou z těch mlhavých, které byly na pobřeží často dokonce i uprostřed léta. Tlustá šedá pokrývka, která se v západu slunce valila od moře, spolkla měsíc a hvězdy. Stráže, které nesly pochodně, se pohybovaly v rozplývajících se kruzích světla a chuť oceánu se vracela s každým nádechem.

Víridovik se potuloval kolem opevňovacích prací, v levé ruce držel pochodeň a v pravé vytasený meč. „Jasně, a v týdle kaši se jim nemůže podařit napadnout nás, že jo?“ zeptal se, když narazil na Marca a Gaia Philippa. „Kdyby tady zavřeli mě, dal bych těm ocasům venku takovou pecku, že by si to načas zapamatovali.“

„Já taky,“ řekl Gaius Philippus. Jeho názory na válečnictví se s Galovými shodovaly zřídka, ale tentokrát ano. Mihu považoval téměř za osobní urážku, protože měnila válku z mistrovské hry zdatností v cosi, kde ze sebe každá skopová hlava může udělat génia, když má šťastnou ruku.

Avšak Marcus viděl to, co setník ve své nervozitě a Kelt ve své agresivitě opomněli: uvnitř města byla stejná mlha jako venku. „Vsadil bych se, že Ortaiovi maršálové sami pobíhají po hradbách,“ řekl, „a čekají, kdy uslyší, že se o ně opírají obléhací žebříky.“

Víridovik zamrkal a pak se zasmál: „Jo, asi to tak je. Dva farmáři, každej zůstává vzhůru dlouho do noci, aby hlídal svůj vlastní kurník ze strachu, aby jej ten druhý nevyraboval. Bezesná, nevděčná práce, myslí si oba a já spolu s nimi.“

„Možná to tak je,“ připustil Gaius Philippus. „Sphrantzesové si neumí představit nic riskantního. Ale co Gavras? Tahle noc by mu mohla vyhovovat — je to rozený hazardér.“

„To je to,“ řekl Scaurus. „Když spadla mlha, čekal jsem, že se stane něco vzrušujícího, ale zdá se, že jsem se mýlil.“

Shrnul Keltovi a Římanovi odpolední rozhovor.

„Je dost dobře možné, že je v tom nějaká čertovina,“ řekl Gaius Philippus. Zívl. „Ať je to cokoliv, bude se to muset beze mne do rána obejít. Jdu na kutě.“ Ve výšce pasu držel pochodeň, aby viděl před sebe, a namířil si to ke svému stanu. Římský tábor byl postaven u moře na rovném prostranství, které bylo cvičišťem videsské armády.

Scaurus šel do postele pár minut po něm a k jeho rozmrzelosti se mu nedařilo usnout. Bohové vědí, že to byla téměř klidná noc, až na Dostiho, který se několikrát probudil. Ale tribunovi chybělo Helvisino teplo na rohoží vedle něj. To nebylo zrovna logické, pomyslel si, když se neklidně otáčel: ještě nedávno mu bylo zatěžko spát s nějakou ženou ve své posteli a teď to bylo těžké bez ní.

Na zasedání důstojníků druhý den ráno se zdálo, že je Thorisin Gavras sám se sebou spokojený, ačkoli Marcus vůbec nechápal proč. Pokud Říman věděl, od včerejška se nic nezměnilo.

„Zřejmě si našel pružnou holku, která řekla jen 'ano' a jinak nic,“ odušil Soterie, když se setkání přerušilo. „Ve srovnání s jedovatou Komittou by to bylo dostačující povzbuzení.“

„To by mne nenapadlo,“ zasmál se Marcus. „Asi máš pravdu.“

Vlastní obléhání probíhalo systematicky, ale pomalu. Několik vojenských techniků, kteří doprovázeli armádu Mavrikia Gavrasy, bylo ještě naživu a podporovali teď jeho bratra. Pod jejich vedením Thorisinovi muži pokáceli stromy a shodili několik domů, aby získali prkna na stroje a žebříky, které potřebovali. Legionáři prokázali řemeslníkům značnou pomoc, protože byli zvyklí pomáhat svým vlastním technickým oddílům.

Krom mužů hlídkujících naproti na hradbách dělal Videssos vše pro to, aby si obléhání nevšímal. Lodě volně odplouly a připlouvaly do svých přístavů, dovážely zásoby a muže. Scaurovi se chtělo skřípat zuby pokaždé, když to viděl.

„Další věc, kterou víš, je to, že se Sphrantzesové pokusí za námi rozdmýchat bouří a použijí ji k tomu, aby nás ubili na kovadlině města. To je způsob, kterým myslí Vardanes, a zdaleka to není špatný plán,“ řekl tribun Gaiovi Philippovi. Avšak vrchní setník byl tentokrát optimista. „Ať to zkusí. Získáme více mužů, kteří přejdou k nám, než oni.“

Marcus musel uznat, že to je asi pravda. Šlechtici z území východního Videssos nebyli tak velcí magnáti jako jejich protějšky na západě, ale všichni tito grandí, velcí nebo malí, nenáviděli byrokraty, kteří jim sebrali jejich majetek. Přidali se k Thorisinovu praporu a přivedli několik záložníků, jeden čtyřicet, druhý sto padesát.

„Ovšem,“ pokračoval Gaius Philippus, který četl Scaurovy nevyřčené myšlenky, „uvidíme, jak budou ta nemehla užitečná v boji.“

Po čtyřech nebo pěti jasných nocích opět padla mlha, o něco hustší než předtím, a tribun znova přemýšlel, zda by se obklíčení Sphrantzesové pokusili o útok, když jsou kryti a mají dvojitou stráž, která hlídá hlavní město.

Muselo být kolem půlnoci, když uslyšel volání na poplach, které přicházelo ze severu. „Trubači!“ zakřičel. Čistý zvuk rohů se prodral temnotou. Legionáři nadávali, když se škrábali ze svých rohoží, hrnuli se ze svých stanů v táboře, zapínali si brnění a začínali se řadit.

Směrem k táboru se blížil dusot kopyt. „Copak tam nahoře všichni naši hoši chrní? Jasně, a ti lotři jsou za valem a to je takový problém to zvládnout a vůbec,“ řekl Viridovik.

„Jak bys to mohl vědět?“ zeptal se Gaius Philippus. „Neudělal jsi na tom ani špetku práce.“

„A proč bych měl, co nějaký otrok, co nosí cihly? Když chceš pracovat jako nějaký křupan, je to jen tvá věc, ale mě u toho neuvidíš. Kdybys mi zadal skutečný boj, tak kdykoli.“

„Vůbec si nemyslím, že to jsou Ortaiovi muži,“ řekl najednou Quintus Glabrio, což bylo tvrzení natolik překvapivé, že okamžitě rozpoutalo vášnivou hádku. „Naše stráže nevysílají žádné výzvy a není slyšet ani žádný hluk boje.“

Po chvíli se ukázalo, že mladý důstojník měl pravdu — když asi stočlenné mužstvo nejlepší videsské kavalerie Thorisina Gavrasy projelo kolem římského tábora a jelo dále na jih. „Omluvte ten poplach, který jsme způsobili,“ řekl jejich kapitán Scaurovi, když jej mýl. „Málem jsme v téhle Phosem proklatě tmě ušlapali jednoho vašeho muže tam nahoře.“ Tribun tomu věřil. Přestože byly pochodně vysoko, jezdci zmizeli a přitom neujeli ani padesát yardů.

„Zatrub 'pohov',“ přikázal Marcus trubačům. Legionáři chvíli stáli, jako by je podezřivali ze lsti, pak rozmrzele kroutili hlavami a vraceli se na svá ještě teplá lůžka.

„Ať se sakra probere,“ zamručel jeden. A další: „Vydátný noční spánek je zkrátka a dobře v prdeli.“ Třetí se cvikem veterána najít na věci to nejlepší vesele řekl: „Nevadí. Stejně jsem musel vstát, abych se vychcal.“

Tábor se zase uklidnil. Scaurus zívl. Byli blízko u vody a vlnobití na nedaleké pláži uklidňovalo jako jemné víno, jako lehké hluboké bubny v dáli.

Tribun se napůl zastavil a zarazil svou ruku na plachtě stanu. Proč jej napadly bubny, když se vlny dotkly písku? Když poznal, co to je za zvuk, vystřelil: vlny šplouchající o dřevo. Lodě, které nejsou na břehu, ale jsou blízko!

Zachvátil jej strach ze zrady a opět zavolal na trubače. Tentokrát šli jeho muži s hudebním, jako při každém drilu, který se jim nelíbí. Bylo mu to jedno, jeho zděšení jiskřilo více než rozmazané světlo pochodně.

„Odděl mi dva manipuly, rychle,“ řekl Gaiovi Philippovi. „Myslím, že Sphrantzesové přistávají na pláži. Zbytek mužů rozlož jako obranu tady a pošli běžce ke Gavrasovi — myslím, že nás někdo zradil. Vlastně, pošli raději Rudého Zeprina, toho Thorisin vyslechně nejspíš.“

„Zařídím, aby mne vyslechl,“ slíbil jadrný Halogan, když pochopil, co tím Marcus myslel. Díky své dřívější vysoké hodnosti v Mavrikiiově Císařské gardě znal dobře jak mladého Gavrasy, tak jeho muže. Přes drátěnou košili si přehodil vlčí kožešinu a zmizel v mlze.

Vrchní setník vyštěkával rozkazy. Jak legionáři doběhli na místa, dostali úkoly. Pak se otočil zpět na Scaura. „Je to zrada? Ty si myslíš, že zasané ksichty těch koňáků tam jsou jako uvítací družina?“

„Máš lepší důvod?“

„Ani jeden, bohužel. Jakej je plán — držet je, dokud nepřijde dost posil, abychom je hodili zpátky do moře?“

„Jestli to zvládneme. Jestli to půjde.“ Tribun si přál, aby o tom, čemu se má postavit, věděl víc. Mlha nevědomosti by mohla být nebezpečnější než ta studená a vlhká hmota, která se vlnila kolem něj.

Viridovik spěchal. Štít měl zavěšen po svém boku, aby mohl mít obě ruce volné a mohl si tak rychleji zavázat provázek helmice pod bradou. „S takovým virválem beze mne neutečete,“ řekl Scaurovi.

„Dobrá, tak pojď taky. Podle toho, jak mluvíš, by si leckdo mohl myslet, že jsem to udělal schválně.“

„To by moh'“, souhlasil Viridovik tajemně. Ale když se na něj Marcus podíval, aby zjistil, zda to myslel tak vážně, jak to znělo, Kelt se na něj zazubil.

Legionáři se rychle přesouvali na jih za videsskou kavalerií. Marcus pod sandálem ucítil jakési mlasknutí. I když byla tma a mlha, nemusel se ptát, co to bylo. Slyšel, jak Viridovik v galštině nadává, protože zachytil jméno keltské bohyně koní Epony.

Tribun uklouzl a málem upadl, jak se jeho noha přesunula z bláta do zvedajícího se písku. Videssané byli ve vlnící se mlze před nimi stále neviditelní, ale slyšeli, jak jejich kapitán volá: „Pojďte na břeh!“

„Zbláznil ses, ty suchozemská kryso?“ vrátila se tichá námořnickova odpověď. „Moji velitelé by si namočili spodky, kdyby přišli blíž. Pošleme čluny!“

„Bítevní linii!“ řekl tribun tiše. Legionáři se zlehka, jako na přehlídce, oddělili z pochodující kolony. „Zařvi 'Gavras', až zaútočíme,“ rozkázal Scaurus. „Ať zrádci vědí, že víme, v čem jedou.“

Měl strach, že přišel moc pozdě. Už slyšel vesla pádící přímo ke břehu a lehké čluny drhnoucí o pláž. No, není pomoci.

„Kupředu!“ zvolal.

„Gavras!“ Pokřik se vydral ze dvou set hrdel. Římané se řítili pískem s vytasenými meči a pilií připravenými k hodu.

Dole u vody najednou zavládl chaos. Většina Videssanů sesedla z koní, chodila sem a tam po pláži a držela pochodně, které naváděly čluny. Scaurus v mlze špatně viděl, protože některé z pochodní spadly, když jeho muži zahřímali svůj válečný pokřik. Jeden kůň zavřeštěl a svalil se na bok — nějaký Říman uviděl v mlze pohyb a vyhodil svůj oštěp.

Neviditelný hlas, plný zlosti a panovačnosti, naléhal na velitele videsské kavalerie: „Jaké přivítání jste nám to připravili, kapitáne?“

„Zadržte! Zadržte! Zadržte!“ křičel tribun usilovně a děkoval bohu za dobrou disciplínu legionářů, která je přiměla, aby se zapřené zastavili.

„Co teď?“ vychrlil Gaius Philippus. „Takže s sebou mají nějakou kurvu — co to je? Občas jsem si myslel, že císařští nemůžou bojovat, když s sebou nemají své děvky.“

Hrubý hlas vrchního setníka rozpáral mlhu. Marcus děkoval bohům, o jejichž existenci pochyboval, že jeho kamarád mluvil latinsky. Odpověděl ve stejném jazyce: „Kurva to možná je, ale tamto je Komitta Rhangavvová, nebo já jsem Kelt.“

Gaius Philippus stiskl zuby se slyšitelným cvaknutím. „Thorisinova žena? Ach, sladký Jupiter! Počkej, ale — ona je na druhé straně Dobytčí stezky se všemi ostatními sukněmi a spratky... omlouvám se, pane,“ dodal rozpačitě.

Marcus nad omluvou mávl rukou. Byl tak zmaten, že ani neslyšel to, proč se setník musel omluvit. Ty lodě nemohly být Sphrantzesovy — Komitta byla ďáblovu stvoření, ale ne zrádce. Ale nemohly být ani Thorisinovy. Čluny v jeho provizorní flotile se dávno vrátily ke svým původním účelům. Nezbylo nic... kromě toho, co teď bylo u břehu.

Směrem k Římanům se pohybovaly dvě pochodně. Marcus vykročil před své muže, aby jim vyšel vstříc.

Videsský kapitán si to šinul spolu s dalším člověkem. Byl to malý muž s rudým obličejem, naježeným obočím a ocelově modrými vousy. Vedl další osobu, kterou byla Komitta Rhangavvová s bledou, úzkou tvář, krásnou a dravou jako hlava sokola.

Tribun se jim uklonil jako dvořan tak, jak to nejlépe dovedl, ale pak, ke své smrtelné hrůze, uslyšel sám sebe plácát:

„Mohl by mi, prosím, jeden z vás říci, co se to, u Skota, děje?“

Kapitán se zhrozil. Odplivl si do písku, podíval se přes mlhu na nebe a pozvedl ruce. Urazil jsem jeho zbožnost, pomyslel si Marcus. No, to je pro něj moc zlé.

Komitta se podívala na Římana. „Císař se rozhodl, že je čas, aby se k němu připojily doprovody a rodiny vojáků,“ řekla věčně. „Cožpak jste nebyli obeznámeni s přesunem? Škoda.“ Byla to dokonalá šlechtična, která požadovala, aby se jí služebnictvo omlouvalo za každé malé nedopatření.

Tribun odolával pokušení chytit ji za její sošná ramena a vytřást z ní nějaké zprávy. Zachránil jej ten zbožný kapitán:

„Loďstvo z Klíče se prohlásilo za Gavrasovo, teď když obklíčil město. Plavili se nahoru, když byla posledně mlha. Jeho Výsost jim nařídila, aby zůstali v úkrytu, protože by měli výhodu příště, když budou převážet náš lid, aniž by Sphrantzesové mohli zasáhnout. Což se také podařilo.“

„Klíč,“ vydechl Scaurus. Teď, když to někdo vyjádřil jednoduchými slovy, v duchu se za svou hloupost kopl. Loďstvo ostrova Klíč bylo druhá nejdůležitější ve Videssosu hned po loďstvu hlavního města, tohle věděl víc než rok. Ale jako pro cizince zaměřeného na pevninu pro něj tento fakt neměl žádný význam — ani po významných Thorisinových náznacích.

Viridovik, který nebyl podřízen žádné jiné disciplíně než té své, zůstal trčet vzadu, pár kroků za Římanem. Teď popošel, aby položil rozhořčenou ruku na Marcovu paži. „Je to tak, že se tady přece jen nebojuje?“ zeptal se.

„Zdá se,“ přikývl tribun, který pořád ještě přemítal.

„Není to spíš takhle?“ řekl Gal hlasitě. „Jeho Výsost mi poprvé dává vyloženou příležitost a ta se jeví tak, že se mu tady vůbec nedostává smilnosti.“

Videsský kapitán byl válečný profesionál stejně jako římský veterán a podíval se na Kelta jako na nějakého nebezpečného šílence. Ale z očí Komitty Rhangavvové čísel žhavý zájem a Marcus beznadějně doufal, že jej Viridovik nezachytil.

Měl štěstí. Hlasitou Galovu stížnost zachytilo více uší než ty, které byly poblíž. Dvě z jeho milenek už běžely po pláži, aby jej přidusily objetími a pištěním: „Viridoviku! Miláčku! Ty jsi nám tak chyběl!“ Viridovik se s nimi pomazlil, jak to jen šlo s pochodní v jedné ruce a štítem v druhé. Ke Scaurově úlevě se Komittiny vysoko zahnuté nozdry nakrčily, jako by ucítily nějaký nepříjemný zápach.

Tribun se otočil zpátky ke svým mužům a rychle vysvětlil, jaká je skutečná situace. Mezi Římany propuklo veselí, byli vzrušeni novou Gavrasovou posilou loďstva z Klíče a zřejmě ještě více výhledem, že zase uvidí své milované. Scaurus zdráhavě přiznal, že na tomto videsském zvyku, aby byly rodiny spolu s vojáky, něco bylo, jakkoli se to přičilo římským zvyklostem. Muži byli v lepším rozpoložení a zdálo se, že

bojují tvrději, když vědí, že osud jejich rodin závisí na jejich udatnosti.

„Nepřišli jsme opodstatněně,“ řekl legionářům, „ale teď, když už jsme tady, budeme užiteční. Vezměte své pochodně dolů na pobřeží a pomozte navést ty čluny.“

To byl úkol, který udělali rádi, někteří se rozběhli dokonce do moře, aby světla, která nesli, dopadla dále. Jakmile připluly k pláži malé čluny, Římané začali vytrvale vyvolávat jména svých milých. Každou chvíli se ozval šťastný výkřik, hned když se páry zase sešly. Scaurus viděl některé z nich odcházet do mlhy, aby si našly soukromí, ale předstíral, že si toho nevšiml — po napětí, které vládlo ještě před pár minutami, byl tento druh uvolnění nevyhnutelný. Pak uslyšel důvěrně známý kontraalt volající: „Marcu!“ a sám zapomněl na římskou disciplínu. Zmáčkl Helvis v objetí tak pevně, až vyjekla a řekla: „Opatrně na dítě — a na mě taky, ty s těmi svými železy.“ Bylo slyšet Dostiho, který jí spal v kolébce z pravé paže.

„Promiň,“ zalhal, protože i přes brnění jej to, že ji cítil, povzbudilo. Usmála se, protože ho zcela chápala. Opřela se o jeho rameno a nastavila ústa pro polibek.

Malric natahoval ruce po tribunově košili. Byl rozrušen z výletu, a tudíž naprosto bdělý. „Tati,“ řekl, „já jsem byl na lodi s námořníky a pak s mámou na malém člunu, který je) přes vlny a —“

„Dobře,“ řekl Marcus a nepřítomně čechral nevlastnímu synovi vlasy. Malricova dobrodružství mohla počkat.

Scaurova druhá ruka sjela níž, aby polaskala Helvisino ňadro, a ona se na něj usmívala s pevně zavřenýma očima.

Z mlhy se ozvala změť nesladěných trubek, kovového klapotu mužů běžících v košilích a hlasitých výkřiků: „Gavras! Thorisin! Císaři!“

„To je v prdeli,“ zamumlal tribun a všechny myšlenky na milování byly ty tam. Vynadal si do pitomeců. Nějak se mu podařilo zapomenout, že Rudý Zeprin varoval císaře. Halogan udělal svou práci velmi dobře, jak se zdálo. Podle toho, jak znělo, běžely na pláž stovky mužů, aby se střetli s neexistujícími útočníky.

„Gavras!“ zařval, co mu plíce stačily, a legionáři začali křičet, protože pocítili tíseň, do jaké vehnali oni sami videsskou kavalerii zhruba před hodinou. To nebyla příjemná vyhlídka být napaden svou vlastní armádou.

Císařovi jezdcí na pláži křičeli tak hlasitě jako Římané.

„Scaure, ty se tady mazlíš se zrádci?“ Thorisin nebyl úplně vidět, ale tribun slyšel v jeho hlase potlačené pobavení.

„Je to docela dobré, pěkně děkuju. Mohli jsme to udělat lépe, kdybychom věděli, že přijedou.“ Gavras to musel vědět.

„Mé plány jsou mlhavé,“ zapamatoval si Marcus jeho slova. Věru, mlhavé! Ale nezdálo se mu záhodno, aby o nich řekl svým druhům. Ta rána, kterou musel dostat, když jej Rudý Zeprin vyburcoval z jeho stanu a křičel něco o zradě, ho asi pořádně vytočila, usoudil Scaurus — zřejmě musel přemýšlet, zda se jeho plán nezvrtl a jestli ho teď nesežere.

Tribun donutil zapochybovat naprosto o všem. Musel přijít připraven k boji podle potřeby, a to rychle. Teď, když jednotky viděly, že nehrozí žádné nebezpečí, běžely spolu s ním dolů k pobřeží, aby pomohli člunům na břeh. Na pláži to vypadalo přeplněně, zmateně, ale šťastně.

Komitta Rhangavvová vykřikla, když ji Thorisin na svém půjčeném vraníkovi popadl a posadil před své sedlo jako válečnou odměnu. Gaius Philippus nesouhlasně zamlaskal: „Jsou chvíle, kdy uvažuji, jestli bere válku dost vážně na to, aby ji vyhrál,“ řekl.

„Vzpomeň si na Caesara,“ odvětil Marcus.

Oči vrchního setníka se smutně zaradovaly, jako by se zmínil o staré lásce. „Ten plešatý děvkař? On a jeho galské coury,“ řekl podrážděně. „Jo, ale máš pravdu, v poli to byl lev. Caesar, vida?“ opakoval zamyšleně. „Jestli to ten Gavras dělá z poloviny tak dobře, dostanou se naše jména do vícero dějin než jen do těch

Gorgidových, to je bez řečí. Přinese ti to měďák i nějaké víno.“

„Posměváčku,“ zahudral tribun, ale věděl, že to myslel vážně.

Marcus, s červánky nad sebou, přenesl svou váhu na lokty. Helvis vzdychla. Byl to živočišný zvuk uspokojení.

Poslouchal rytmus oceánu svého pulsu, jenž byl naléhavější než brblání příboje v dáli.

„Proč to není vždycky takové?“ řekl spíše pro nějakého pozorovatele, který tam nebyl, než pro Helvis nebo pro sebe.

Myslel si, že jej neslyšela. Jeho prsty byly teď zvědavě na něco trochu jiného. Dotýkal se její tváře a snažil se spojit propast mezi nimi. Ovšemže to bylo marné. Připomínala urputné tajemství, které musí být v každém, jakkoli těsně jsou těla spojena. Podíval se na ni, ale ve tmě jejich stanují nemohl vidět do očí.

Takhle začal, když se pod ním schoulila a její sladce vlhká pokožka klouzala po jeho. Když mu odpovídala, její hlas byl vážný: „Myslím, že z lásky může vzejít mnoho dobrého, ale také mnoho zlého. Pokaždé, když začínáme, sázíme znova na Phose a na dobro. Tentokrát jsme vyhráli.“

V té tmě zamrkal. Smysluplná odpověď na jeho otázku byla to poslední, co očekával. Namdalané používali svou Sázku k tomu, aby ospravedlnili svou cestu světem, v němž ustavičně balancuje dobro se zlem. Ačkoli neměli jistotu, že Phos zvítězí, dávali všanc své duše, jako by byli o vítězství přesvědčeni. Marcus musel přiznat, že to přirovnání bylo výstižné.

A přece mu to Helvis nepřiblížilo. Posloužilo to jen k tomu, aby se vyjasnily rozdíly mezi nimi. Ona při vysvětlení sahala pro svého boha tak samozřejmě jako pro osušku, aby si utřela ruce.

Pak jejich rýpavé myšlenky upadly do ticha, neboť se k sobě zas přivinuli a ona jej pevně objala kolem zad. Její teplý dech mu dolehl na ucho, když zašeptala:

„Spousta lidí nikdy nepozná dobro, miláčku, buď vděčný, že když to děláme, tak je máme.“

Teď nemohl nesouhlasit, jeho rty se přitiskly k jejím.

Když už jednou Thorisin Gavras využil záštity mlhy, aby převezl hospodyně svých vojáků přes Dobytčí stezku, poslal své nově založené námořnictvo proti městskému loďstvu. Doufal, že námořníci v hlavním městě budou následovat ty z Klíče ve vzpouře proti Sphrantzesům. Jestliže s sebou někteří kapitáni přivezli lodě a posádky, opravdu asi nepotřebovali mít papírový důvod, že jdou s Gavrasem.

Avšak Taron Leimmokheir svým příkladem a charakterem — ne nějakým otevřeným pronásledováním — zajišťoval, aby mocná městská flotila zůstala věrná Ortaiovi a jeho strýci. Námořní bitva byla horší než dlouhodobé obležení Videssosu. Útoky a protiútoky provázal pohled na potopené a hořící galéry a na sinálé, opuchlé mrtvoly, které byly vytahovány po několika dnech na břeh — to byly pozůstatky, kterými se válka na moři mohla hrůzou rovnat těm na souši.

Velitel flotily Klíče byl překvapivě mladý, hezký muž s nemalým sebevědomím. Scaurus i většina videsských aristokratů přišli na to, že tenhle Elissaios Bouraphos je pěkně nedůtklivý chlapík. „Myslel jsem si, že jsme přijeli, abychom vám pomohli,“ bručel na Thorisina Gavras brzy ráno na zasedání důstojníků, „ne že za vás odvedeme všechny ty zatracené bitvy.“ Obvyklým pohybem se prohrabával rukama ve vlasech, které už začínaly na spáncích řídnout. Marcus přemýšlel, jestli si náhodou nekontroluje denní ztráty.

„No, co bych měl udělat?“ vyštěkl Thorisin. „Strhnout hradby hlavním útokem? Mohl bych ztratit pětkrát tolik mužů, kolik na to mám, a ty to dobře víš. Ale když mám tvé lodě, úředníci si nemůžou do Videssosu přivézt ani libru oliv, ani kapku vína. Časem tam vyhladoví.“

„To ano,“ souhlasil Elissaios cynicky. „Ale Yezdové budou tlustí, protože sežerou západní území, zatímco vy tady sedíte na prdeli.“

Kolem stolu se rozhostilo ticho. Bouraphos řekl nahlas to, na co každý myslel jako na noční můru. V občanské válce museli jak Sphrantzesové, tak Gavras sehnat muže, kteří by obklopili hlavní město, a museli nechat provincie, aby se bránily samy. Měli dost času na to, aby posbírali zbytky z vyhrané bitvy..., pokud nějaké zbytky ještě zůstaly.

„U Phose, má pravdu,“ řekl Baanes Onomagoulos Thorisinovi. Měl na západě velké državy, tak jako mnoho Gavrasových důstojníků. „Kdybych slyšel, že ti vlci jsou kolem Garsavry, ať mě Skotos ubije, jestli nevezmu své hochy a nepojedu domů, abych ji bránil.“

Císař pomalu vstal. Jeho oči se leskly, ale silou vůle se ovládal. Každé slovo, které vyslovil, bylo jako z ocele. „Baane, vytáhni jediného muže z linie bez mého povolení a skutečně budeš ubit, ale ne Skotem. Udělám to sám, to přísahám. Ty jsi mi přísahal věrnost — nemůžeš to jen tak z vrtošivosti vzít zpět. Slyšíš mě, Baane?“

Onomagoulos se na něj pověsil očima a Thorisin zas ledově hleděl na něj. Maršál se odtrhl pohledem a rozhlížel se, aby viděl, jakou má podporu. „Jo, slyším tě, Thorisine. Samozřejmě, vše, co říkáš.“

„Dobře, tak už o tom nebudeme mluvit,“ odpověděl Gavras mírně a pokračoval o dalších záležitostech.

„Takže ho v tom chce nechat?“ zašeptal Gaius Philippus nevěřicně Marcovi.

„To je jen Onomagouiův způsob mluvy,“ pošeptal mu tribun, ale on si také dělal starosti. Baanes měl ve zvyku jednat s Thorisinem Gavrasem pořád jako s klukem. Scaurus přemýšlel, co by se asi muselo stát, aby tuto svou představu o císaři změnil.

Zapomněli na tyto nepříjemnosti hned po návratu do tábora. Quintus Glabrio je potkal u palisády. „Co se děje?“ zeptal se najednou Marcus, když viděl stažené rysy mladšího setníka.

„Já — ty —,“ začal Glabrio dvakrát, ale ani jednou

nebyl schopen pokračovat. Svůj hlas nemohl ovládat tak jako svou tvář. Udělal násilné gesto plné roztrpčení a hnusu, pak vyskočil na nohy, šel pryč a nechal své nadřízené, ať jdou za ním, jestli chtějí.

Scaurus a Gaius Philippus si vyměnili záhadné pohledy. Po cestě byl Glabrio odměřený, nikdo z nich jej předtím neznal jinak než jako tichého a zdatného muže — až doposud.

Vedl je táborem směrem na jih, dolů podél opevňovacích prací, které legionáři vybudovali při obléhání Videssosu. Na jednom z míst hlídek byl shluk vojáků. Když Scaurus přišel blíž, viděl, že všichni mají ten výraz smíšené hrůzy a vzteku, který přetékal nehybnou maskou Quinta Glabria.

Když se tribun přiblížil, hlouček se rozestoupil. Zdálo se, že legionáři jsou rádi, že mají výmluvu pro to, aby mohli zmizet. Zůstali dva muži, kteří zakrývali to, co tam leželo — Gorgidas a Phostis Apokavkos.

„Jsi si jist, že to chceš vidět, Scaure?“ zeptal se Gorgidas. Jeho tvář byla bledá, přestože jako lékař legionářů viděl více bolesti a smrti než tucet mužů dohromady.

„Ustupte,“ řekl Marcus tvrdě. Řek a Apokavkos vycouvali, aby mu ukázali Doukitzesovu mrtvolu. Zasténal. Nemohl to zastavit. Bylo to proto, že zachránil toho malého úlisného zloděje před Mavrikiovým trestem? Proto? Tělo před ním mu mlčky odpovídalo ano.

Smrtí roztažené Doukitzesovo tělo bylo teď dokonce menší, než si je Scaurus pamatoval. Vypadal spíš jako panenka odhozená nějakým zlobivým dítětem než jako dospělý muž. Ale kde by se nějaké dítě, bez ohledu na to jak zlé, naučilo takovou zrůdnost a tak lhostejně a obscénně zohavilo tuto schoulenou mrtvolu okradenou o veškeré zdání důstojnosti a lidskosti?

Zaslechl, jak za ním Gaius Philippus dlouze a pisklavě nasává vzduch. Ani si nevšiml, že se jeho ruce zaťaly v pěst, až

se mu nehty zaryly do dlaní.

„Musel mít rychlou smrt,“ řekl Gorgidas a ukazoval tribunovi síť řezů, která se rozbíhala zpoza levého ucha toho človíčka do středu jeho hrdla. Pár much s nachovými břichy se s rozhořčeným bzúčením rozprchlo z jeho ukazováku. „Nemohl by být živ se zbytkem — toho. Celý tábor — Asklepios, celé, celičké město — by jej bylo slyšelo, ale nikdo nic nevěděl, dokud nepřišla úleva a nenašla si jej.“

„Jo, smilování s ním,“ zachrochtal Gaius Philippus. „To je jediné, co měl, jak to tak vypadá.“

„Sphrantzesové mají Yezdy, kteří pro ně bojují,“ řekl nakonec Marcus, který hledal nějaké vysvětlení. „To by mohla být jejich práce — zákeřně zabíjejí, aby vydělali své nepřátele.“ Ale už když to říkal, pochyboval o svých vlastních slovech. Yezdové sice byli barbaři, kteří zabíjeli a mučili s chutí divochů. Chirurgická dokonalost těchto jatek odpovídala jejich brutalitě, ale mělo to daleko k jejich krutosti a zlobě.

Phostis Apokavkos řekl: „Yezdové s tím nemaj' co dělat, čert je vem. Skoro bych chtěl, aby měli — pak bych to spíš pochopil.“ Naturalizovaný Říman mluvil latinsky s dialektem západního Videssosu a přízvuk jen zdůrazňoval jeho žal. Přestože si holil tvář jako jeho kamarádi v legii, pořád byl v hloubi duše Videssan. On a Doukitzes, dva císařští vojáci, šli svou cestou spolu s Římany a od chaosu u Maraghy se rychle spřátelili.

„Ty mluvíš, jako bys věděl, že tohle není záliba nomádů,“ řekl Gaius Philippus, „ale i když je na tom tvůj lid zle, nedovedu si představit, že by to někdo z Videssanů udělal.“

„Za což ti děkuji,“ řekl Apokavkos a podrápal se na bradě. Spíš více než méně se stylizoval do podoby Římana, ale tentokrát nálepkou Videssosu přijal. „Nemusíš si to představovat, přesto — je to pravda. Podívej se sem.“ Ukázal na čelo mrtvého muže.

Pro Scaura byly rány, které tam byly vyřezány, jen dalším obrazcem, jenž ukazoval skryté mistrovství Doukitzesova vraha. Znova se na to podíval, tentokrát si v duchu odmyslel zaslou, černou krev a poznal vzor, který tam byl vyřezán nožem. Bylo to slovo, nebo spíš videsské jméno: Rhavas.

„Jasně, a ten syn svině porodivší hovado je celý žhavý po takovýchhle věcech,“ řekl Viridovik toho večera u táborového ohně. „Musí vědět, že na to hned tak nezapomeneme.“ Jedl střídme, jen chléb a pár hroznů. Jeho žaludek, kterému nevalil horečnatý boj, se při pohledu na žalostnou mrtvolu Doukitzese obrátil.

„Jo,“ souhlasil Gaius Philippus, jeho hranaté chlupaté ruce se zavíraly jako kolem neviditelného krku. „A je to dvakrát blázen, protože je zapadlej ve městě, odkud nebude jen tak lehké utýct.“

„O důvod víc, abychom ho dostali,“ řekl Marcus. Zvedl svůj pohár, jenž zářil jako broskev, aby si jej znovu dolil. Pořád byl otřesen tím, co viděl, a pil, aby obloudil paměť.

„Nejhorší na tom je to, co jsi říkal ráno, pane,“ řekl Quintus Glabrio Gaiovi Philippovi, „ale ne přesně tak, jak jsi to myslel. Doukitzes nebyl jenom hračkou nomáda. Takhle jej zohavit, když už byl mrtev — v tom je dost možná ten účel, ale kéž mě bohové ušetří toho, abych pochopil takové účely.“ Položil si dlaně na oči, jako by jej zradily tím, že se na Doukitzese podívaly.

Scaurus se opět napil a napřáhl pohár pro další kapku sladkého sirupovitého videsského vína. Jeho společníci s ním drželi krok, ale jejich pití jim nepřinášelo žádnou radost. Jeden po druhém vyhledali svá lože doufajíce, že jim spánek poskytne lepší útěchu než víno.

Tribun odtáhl plentu stanu a vyšel ven, přičemž si ještě upravoval kabát. Šel, kam jej nohy nesly — jedna cesta byla stejně dobrá jako ta další, pokud vedla pryč od stanu. Phosova Sázka, nebo nějaká jiná, se dala prohrát stejně jako vyhrát.

Stráže Scaurovi zasalutovaly sevřenými pěstmi, když vycházel ze severní brány tábora do tmy. Nepřítomně se vrátil a přál si, aby jej vůbec nikdo neviděl. Až na několik mužů přicházejících a jedoucích k latrínám byl tábor tichý a jeho ohně už jen doutnaly.

Každé místo hlídek legionářů teď bylo obsazeno dvěma muži, jak v táboře, tak u Thorisinových obranných a obléhacích výkopů. Tribun viděl pochodně osvětlující celou cestu dolů k moři. Věděl, že dnes v noci nebude žádný muž na svém stanovišti spát.

Noc byla jasná a chladná, skoro mrazivá. Měsíc byl už dávno za videsskými hradbami a zanechal nebe prázdné — bez hvězd. Scaurus se podíval nahoru, na jejich zvláštní vzorce, a přemýšlel, zda je Videssané používají k měření vzdáleností. Tato představa by odpovídala jejich víře, ale nemohl si vzpomenout, že by to kdy ve Videssosu slyšel. Nepos by to věděl.

Tato myšlenka zmizela tak rychle, jako se objevila, a utopila se v čerstvé vlně rozmrzelosti. Tribun bloumal dál, stále na sever. Už dávno byl za římským úsekem linie a šel nahoru k táboru Namdaleňanů, kterému se také zdaleka vyhnul — zrovna teď nechtěl vidět vůbec žádného ostrovana.

Kdesi v dálce před ním zaslechl křik, ženský hlas. Po chvíli poznal, že patří Komittě Rhangavové. Teď si asi Thorisin přeje, aby byla zpátky na západní straně Dobytčí stezky. Scaurus ze sebe vydal kyselé uchechtnutí. Byl to pocit, který plně chápal.

Jeho smích vylekal někoho poblíž. Uslyšel ostrý nádech, pak napůl otázku a napůl výzvu: „Kdo je to?“

Další ženský hlas, nižší než Komittin a také přátelštější, s lehkým hrdečným přízvukem. Marcus zíral do noci: „Nevrat? Jsi to ty?“

„Kdo —?“ zeptala se znova, ale pak řekla: „Scaurus, ano?“

„Jo.“ Tribun nakrátko pookřál. Ona a její manžel už netábořili s legionáři a přibrali několik bratranců Senpata Svioda mezi Vaspurakance, kteří pochodovali s Gavrasem. Marcovi oba dva chyběli — Senpat kvůli své lehkovážné drzosti a jeho žena kvůli své jasné mysli a odvaze — oba dva jako vzor toho, jak by měl vypadat šťastný pár.

Pomalou šla k němu, ve tmě zvažovala každý krok. Jako vždy byla oblečena jako muž v tunice a kalhotách, řemen, na němž měla přivázanou pochvu s mečem, jí stahoval pas. Její zářící vlasy, černější než noc, se jí vlnily až na lopatky.

„Co tady venku děláš?“ zeptal se Scaurus.

„Proč?“ odvětila. „Připadám si jako kočka, která se plíží tmou a zjišťuje, kdo co ví. A noc je velmi krásná, nemyslíš?“

„No tohle? Myslím, že je,“ odpověděl, jenže ať měla noc jakékoli půvaby, pro něj byly všechny ztraceny.

„Jsi v pořádku?“ zeptala se najednou a zvedla ruku, aby se dotkla jeho ramene.

Chvilí se nad tím zamyslel. „Ne, ne tak docela,“ řekl nakonec.

„Můžu něco udělat?“

Rázná a upřímná jako vždy, napadlo jej. Nevrat nebyla jediná, kdo pokládal takové otázky, aniž by je nemyslel vážně.

Ted' ale nemohl odpovědět jednou větou: „Děkuji, paní, ne. Obávám se, že na to není žádný lék.“

Bál se, že bude dál vyzvídat, ale ona jen přikývla a řekla: „Doufám, že to brzy vyřešíš.“ Stiskla jeho rameno ještě pevněji a pak zmizela ve tmě.

Marcus šel dál, stále bez určitého cíle. Bylo mu dobře mezi Gavrasovými videsskými kontingenty. Dvojice mužů jej minula jen o několik stop, aniž by tušila, že tam je. Jeden říkal: „— a když se ho jeho otec ptal, proč pláče, řekl: 'To ráno přišel ten pekař a snědl dítě!'“

Oba se nahlas zasmáli. Zdálo se, že jsou trochu opilí. Bez začátku vtipu připadala Scaurovi pointa hodně nesrozumitelná. V něčem to bylo stejné jako to, co se ten den přihodilo.

Muž, který jel kolem na koni, si pro sebe potichu zpíval. Zaujat svým zpěvem si tribuna také nevšiml.

Neohrabaný krok vpřed, zamumlané zaklení. Když se ta žena přiblížila, Marcus necítil žádnou potřebu zeptat se jí, proč chodí po nocích. Její roztrhaná sukně se rozvířila při každém jejím kroku a tmou probleskovala její bílá stehna.

Na rozdíl od vojáků uviděla tribuna skoro hned poté, co zjistil, že tam je. Směle k němu přistoupila. Byla štíhlá a snědá a sladce voněla stájí a vinem.

Její úsměv, který v té tmě nebyl skoro ani vidět, byl profesionálně vyzývavý. „Jsi vysoký,“ řekla a prohlížela si Marca odshora dolů. Její řeč měla rytmus hlavního města, rychlý a ostrý, bylo to téměř staccato. „Chceš se mnou jít?“

Rozeženu ti ty tvé chmury a půjdu, slibuju.“ Scaurus si neuvědomil, že ztuhl. Snažil se uvolnit své rysy, jak jen nejlépe dovedl.

Šňůrka na její blůze byla rozvázaná, takže mohl vidět její malá prsa. Cítil, jak se mu svírá hrud', jako by se snažil zhluboka nadechnout v příliš těsném kyrsu. „Ano, půjdu s tebou,“ odpověděl. „Je to daleko?“

„Ne, ne moc. Ukaž mi peníze,“ řekla tentokrát naprosto věcně.

To ho opět probralo. Kromě pláště byl úplně nahý, dokonce ani sandály si nevzal. Ale když začal lítostivě rozhazovat ruce, všiml si záblesku stříbra na ukazováku. Stáhl prsten a podal jí ho. „Půjde to?“

Potěžkala ho a přidržela u tváře, pak se znova usmála a dotkla se ho zkušenými prsty.

Její malý stan byl blízko, jak slíbila. Scaurus ze sebe setřásl plášť a přemýšlel, jestli je ona tím, co hledal. Pochyboval o tom, ale tak jako tak se položil vedle ní.

07 KAPITOLA

„Cože? Yezdové dobyli Resainu?“ ptal se překvapený Gaius Philippus Viridovika. „Kde jsi to slyšel?“

„Rek' mi to jeden z těch námořnických klučinu včera v noci, když jsme hráli v kostky. 'Jo, je to jistojistě,' říkal. Tihle námořníci se pořád přesouvají sem a tam a mají zprávy a všechno jak nikdo druhej.“

„Ano, a vždycky jsou špatné,“ řekl Marcus a zvedal k ústům lžici své ranní ovesné kaše. „Na jihu padla Kybistra před pár týdny a teď tohle.“ Ztráta Resainy je velká rána. To město je asi dva dny cesty na jih od zátoky Rhyax, západně od Amorionu. Jestli skutečně padlo, Yezdové se dostali přes zataras Amorionu, i když byl v rukou fanatického Zemarkhose.

A zatímco na západě padalo město za městem k nohám vetřelců, obléhání Videssosu se vleklo. Lidé se začali v noci vykrádat přes hradby a utíkali z města v malých člunech. Mluvili o utažených opascích, vzrůstající krutosti a nedodržování zákonů.

Bez ohledu na nedostatky vládnoucího režimu Sphrantzesů byly na dvojitých hradbách a vysokých věžích Videssosu stále mraky mužů, kteří byli připraveni jej bránit.

„Všechny možnosti, které Thorisin má, jsou zlé,“ přemítal tribun. „Nemůže se vrátit přes Dobytčí stezku, aby bojoval s Yezdy, a nechat tady Ortaia a Vardanese, ale jestli to neudělá, moc mu z Říše nezbyde. Pokud ovšem vyhraje.“

Gaius Philippus řekl: „Potřebujeme vyhrát tady, a to rychle. Ale to znamená strhnout hradby a mně se třesou kolena, když na to jen pomyslím.“

„Ach jo, ještě nikdy jsem neviděl takovej párek nešťastníků, jako ste vy dva,“ řekl Viridovik. „Můžu jít, můžu zůstat a taky můžu bojovat. A taky bysme se měli zpít jako ostatní, když není nic lepšího na práci.“

„Už jsem slyšel věci, který se mi líbily podstatně míň,“ zachechtal se Gaius Philippus.

Keltova mimoděčná ztráta logiky Marca popudila. Výsměšně Viridovikovi poklepal na čelo a zeptal se ho: „Co si myslíš, že máme dělat, když i ty kašleš na všechna naše rozhodnutí?“

„To není pravda, drahý Římáne,“ opáčil Gal a jeho zelené oči zajiskřily, „neboť ty jsi nechal zradu mimo hru, což Gavras nikdy neudělá. Ty seš zbytečně poctivej.“

„Hmm,“ zahudral Scaurus, ale nepopíral, že se Viridovik trefil. Nevadilo mu, jak ho Kelt oškatoval: působilo to tak, jako by to znamenalo „zbytečně důvěřivej“. Navíc neměl pocit, že to bylo oprávněné. Ta trpká noc s tou děvčkou už se neopakovala, nechťel to. Už když mu zatínala nehty do zad, věděl, že ona jeho problémy s Helvis nevyřeší. Jestli nic

jiného, pak tohle se od té doby zhoršilo. Občas mezi nimi jím kontrolované ticho viselo jako zmuchlaný kabát. Byl rád, že jej z těch nepříjemných myšlenek vyrušil vysoký Videssan, v němž poznal jednoho z Gavrasových poslů. Dal si poslední lok řídkého, kyselého piva. Videsské víno by mu takhle brzo po ránu zaplácalo žaludek. A teď do práce. „Co pro tebe můžu udělat?“ zeptal se.

Voják se uklonil jako před každým nadřazeným, ale Scaurus zachytil jeho lehce nadzdvížené obočí a jemně zkrivené rty — pro aristokratické Videssany bylo pivo nápojem rolníků. „V hlavním stanu Jeho Veličenstva se bude konat tajná schůze důstojníků. Začne v půli druhé hodiny.“

Videssané i Římané rozdělovali den i noc do dvanácti hodin, které se počítaly od východu a západu slunce. Tribun pohlédl na oblohu. Slunce sotva vyšlo. „Mám dost času na to, abych se připravil,“ řekl. „Budu tam.“

„Nedala by si tvá výsost maličkou kapku piva?“ zeptal se Viridovik posla a nabízel mu malý soudek.

Marcus viděl, jak se pod svými ohnivě rudými kníry směje.

„Ne, děkuji,“ odpověděl Thorisinův muž bezbarvým hlasem a nehnul brvou. „Musím předat zprávu ostatním.“ Podruhé se uklonil a po téměř neviditelném zaváhání se vzdalil.

Jakmile byl z dohledu, Gaius Philippus poplácal Viridovika po zádech. „Ne, děkuji,“ napodoboval Videssana. Setník a Kelt vybuchli smíchem a zapomněli jeden druhého popichovat.

„A tvá výsost by si nedala maličkou kapku piva?“ zeptal se jej Viridovik.

„Já? Bohové, ne! Tuhle věc nesnáším.“

„Tak to s ní raděj nebudu plýtvat,“ řekl Viridovik a pořádně si lokl ze soudku.

Velitele v Thorisinově stanu bylo snadné rozdělit na dvě skupiny: na ty, kteří věděli o pádu Resainy, a ty ostatní. První skupina byla napjata očekáváním, protože nikdo nevěděl, o co půjde. Ti nevědoucí se zas bez zájmu loudali a přišli pozdě — jako na každé jiné setkání, kde se nic moc nebude dít.

Nejprve se zdálo, že přišli, aby se ukázali v dobrém světle. První záležitostí, kterou projednávali, byl videsský oficír s chmýřím na bradě, kterého vlekla stráž. Ten mládenec vypadal vyděšeně a zdálo se, že je mu trochu zle.

„No, co tady máme?“ řekl netrpělivě Gavras a bubnoval prsty na stole. Myslel na důležitější věci než jakési problémy tady toho výrostka.

„Vaše Výsosti —“ začal rozechvělým hlasem oficír, ale Gavras jej umlčel pohledem a tázavě se podíval na staršího strážného.

„Pane, vězeň Pastillas Monotes minulého večera ošklivě a neuctivě spílal Vašemu Veličenstvu v přítomnosti svých vojáků.“ Strážný mluvil bez emocí a z paměti drmolil obvinění proti nešťastnému Monotesovi.

Počet videsských důstojníků u stolu se stále zvyšoval a Thorisin Gavras zpozorněl. Pro Namdaleňany, Khamort'any a Římany byl svobodný jazyk samozřejmostí, ale toto byla Říše, starodávná země, zakládající si na velebení císařské osoby. Dokonce ani císař tak nekonvenční, jako byl Thorisin, by snad nemohl brát takovou lese—majesté lehkovážně bez toho, aby pozbyl respektu svých lidí. Marcus cítil k mladému vystrašenému muži, jenž stál před ním, sympatie, ale věděl, že nemá odvahu do této záležitosti zasahovat.

„Jak mi tento Monotes nadával?“ zeptal se císař. Také on se vyjadřoval formálním tónem, jehož se užívalo u dvora.

„Pane,“ opakoval strážný po paměti, „vězeň prohlásil, že pokud neuděláme nic víc než blokádu města Videssos, jste bezpáteřná sketa, blbec se srdcem eunucha, jenž řve jako lev, ale přitom je to slepičí prdelka. To byla slova tohoto vězně, pane. Jako polehčující okolnost lze uvést, pane,“ pokračoval a do jeho hlasu se nakonec vrátila lidskost, „že vězeň požil přemíru likérů.“

Thorisin nechápavě obrátil hlavu na Monotese, který vypadal, že by se nejraději propadl do země. „Jako zvíře, co?“ poznamenal. Scaurovy naděje vzrostly, protože tato císařova průpovídka byla sotva z těch, jež předchází obvyklému rozsudku. Gavras se s nefalšovanou zvědavostí zeptal: „Chlapče, ty jsi o mně opravdu řekl všechny ty věci?“

„Ano, Vaše Výsosti,“ zašeptal zbídačený oficír, jehož bledá tvář teď připomínala surové hedvábí. Zhluboka se nadechl a pak zadržel: „Pravděpodobně bych dopadl ještě hůř, pane, kdybych v sobě měl ještě více vína.“

„To je nestydatost,“ zamumlal Baanes Onomagoulos, ale Thorisin se zubil od ucha k uchu a nakonec se rozkašlal, jak se snažil zabránit tomu, aby se rozřehtal. Po chvíli to vzdal a začal se nahlas smát.

„Odved'te ho,“ řekl strážím. „Výžeňte z něj ty vinné výpary a on už se bude chovat slušně. Slepici prdelka, ovšem!“ vyrazil ze sebe a protřel si oči. „Běž, padej,“ řekl Monotesovi, který se snažil zalekotat slova díků, „nebo tě doženu k tomu, aby sis z celé duše přál, abych takový byl.“

Monotes málem upadl, když jej strážě pustily. Vycupital k plachtě stanu a byl pryč. Gavrasův krátký příval dobré nálady zmizel s ním. „Kde jsou všichni?“ zahřímá. Vlastně už jen pár míst nebylo obsazeno.

Když se dostrachal poslední khamortský náčelník, Thorisin jej pohledem přikoval na místo. Kočovníka to nevyvedlo z míry — žádný hněv jakéhosi farmáře se jej nemohl dotknout, i když tím farmářem byl král.

„To je od tebe milé, že jsi k nám přišel,“ řekl mu Gavras, ale jeho sarkasmus na něj taky nezapůsobil. Další císařova slova však uchvátila pozornost všech přítomných u stolu. Pořád ještě myslel na slova Pastilla Monotese a prohlásil: „Mám v úmyslu pohnout svým opeřeným zadkem a pustit se za úsvitu do městských hradeb. Pozitíí.“

Chvilí bylo ticho, které pak vystřídalo hlasité brblání. Bylo silnější, než kdy Scaurus od Thorisinových maršálů slyšel, ale Soterie ho překřičel: „Pak jsi blbec a ztratil jsi všechnen rozum, který jsi kdy měl!“

Utrand, syn Dagobera, zopakoval totéž o chvíli

později: „Jo, jak the napadla takova šhilenost?“ Soterie mluvil zlostně, ale slova staršího Namdaleňana zněla spíš jako

obyčejná zvědavost. Sledoval Thorisina stejně pozorně, jako by studoval složitý text Phosových písemností.

„Věř těm ostrovanům, že nevědí, o co jde,“ řekl Gaius Philippus Marcovi a rozruch přehlušoval jeho hlas. Bylo v něm nezřetelné opovržení; pro profesionála mělo vědění cenu životů... Namdaleňané, řemeslem žoldnéri, bývali velmi často překvapeni, když byli srovnáváni s vysokými nároky vrchního setníka.

Scaurus chápal jeho nesouhlas, ale protože byl ve věcech intrik poučenější než jaderný setník, chápal také to, proč byli muži z Vévodství někdy „mimo“. Nebyli v očích Videssanů jen kacíři, ale také poddaní vévody, jenž by byl schopen udělat v Říši státní převrat, kdyby si myslel, že je ten správný čas. A navíc jim věci docházely nepochybně pomaleji. Thorisin čekal, dokud se pobouření neuklidní; věděl, že když svůj hněv pevně kontroluje, je nejnebezpečnější. „Takže jsem ztratil rozum, jo?“ řekl císař chladně a prohlížel si Soterica, jako by orel shlížel na vlce na zemi.

Sotericevy oči se konečně od této konfrontace odtrhly, ale tribun stejně musel obdivovat ducha svého švagra, když už ne rozum. „Podle Sázký, ano,“ odpověděl Namdaleňan. „Kolik je to tejdnu, co jsme tady seděli na zadnicích s tím, že ty holomky necháme vyhladovět? Teď, zčistajasna, to jsou zase meče nahoře a hrr na ně. Já tomu říkám pitomost.“

„Dávej si pozor na jazyk, ostrovane,“ zahřměl Baanes Onomagoulos. Jeho nelibost k Namdaleňanům převážila jeho smíšené pocity k Thorisinovi. Jiný videsský důstojník souhlasně zabručel.

Kdyby Soterice mluvil k Mavrikiovi Gavrasovi a Thorisin to slyšel, mladší z bratrů by vybuchl. Když útočná řeč mířila na Thorisina, postavil se jí přímo, tak jako jeho bratr, vzpomínal Marcus.

„Ne 'zčistajasna', synu Dostiho,“ řekl císař a Soterice

vypadal překvapeně, když uslyšel otcovo jméno. Scaurus si vzpomněl na to, jak starší Gavras užíval jeho plné jméno, a pochopil, že Thorisin si vypůjčuje další z Mavrikiových triků.

„Poslouchej,“ pokračoval Thorisin a v několika krátkých větách nastínil vážnost situace. Opět se zahleděl do Sotericevy tváře. „Tak, hrdino své doby,“ řekl nakonec, „co bys mi radil udělat?“ Mluvil velice unaveně a netrpělivě.

Mladý Namdaleňan, tak citlivý na výsměch, který byl Videssanům vlastní, si vztekle a rozhořčeně kousal ret. Ta slova jej donutila vyhrknout: „Strhněme město — jestli můžeme!“ Neřekl — nebylo třeba, aby říkal — že žádný, videsský nebo jiný nepřítel dosud na tyto hradby nezaútočil. Všichni kolem stolu to věděli.

Utrand řekl Thorisinovi: „Jo, svrhne město. Řekneš to a zní to tak jednoduše. Ale my sme z Vévodství, my platíme za to, aby sme vyhráli pro vas vaši Ržiši a platíme krvavě.“ Scaurus nemohl nesouhlasit: kapitán žoldnéřů, který by přišel o své jednotky, by neměl co prodávat.

„Pak táhněte do Skotova zmrzlého pekla!“ vyštěkl Gavras a teď se přestal ovládat. „Vezmi si své Namdaleňany a běž domů, když si nevyděláš na živobytí. Říkáš, že platíte krvavě? Já platím dvojnásob, cizince — všichni do jednoho, kteří padnou na kterékoli straně této války, mě oslabují, přítel stejně jako nepřítel, protože já jsem Avtokrator Videssosu a všichni jeho lidé jsou mí poddaní. Běž, vypadni — dělá se mi z tebe zle.“

Po téhle tirádě Marcus zvedl oči a viděl Utranda odcházet ze stanu. Soterice samozřejmě odsunul svou židli a začal vstávat, ale pohled staršího Namdaleňana jej zastavil. V Thorisinových rozhorlených slovech bylo něco, co jej předtím nenapadlo. Zarazil se a zamyslel se nad tím, protože to stálo za to. „Tak dobrže,“ řekl nakonec. „Ode dneška za dva dny.“ Naznačil zaslutování a odešel se Soterice v patách.

Porada byla přerušena. Důstojníci se trousili ven a

klábosili o tom, co slyšeli, jako hloučky praden. Když se Marcus obrátil, aby proklouzl skrze plentu stanu, jeho oči se setkaly s Thorisinovými. Ten ještě stále plánoval strategii s admirálem Bouraphem. Thorisin se tvářil vítězně. Scaurus přemýšlel nad tím, jak moc byl císař doopravdy rozzlobený a jak moc přinutil Namdaleňany, aby se uhlavili k činu tak, jak to pro ně dopředu naplánoval.

Gavrasova armáda se připravovala k útoku. Metači šípů a kamení se posunuli dopředu, připraveni spustit zajišťovací palbu při útoku na hradby. Toulec každého střelce byl napěchován ke stejnému účelu. V přístřešcích krytých zelenými kůžemi se na řetězech pohupovala beranidla.

„Velmi působivé,“ zamumlal Gorgidas, když sledoval ruch vojenských příprav. „A předpokládám, že uvnitř ohřívají olej, aby nám připravili vřelé uvítání, které si zasloužíme.“

„Absit omen,“ řekl Marcus, ale to byla jen jedna možnost. Příliš mnoho přípravných prací bylo z hradeb vidět, takže nemohli nechat videsské obránce na pochybách, co se chystá, přestože nejlepší armádní síly se připravovaly ve skrytu.

„Kdyby tam byl komandér se zdravým rozumem, který by měl o ždíbec víc střev, než potřebuje k tomu, aby mu změnily fazole ve vítr, byl by teď vyrazil a zahnal nás o týden zpátky,“ řekl Gaius Philippus. Díval se na vojáky pochodučící čtyřřad na cimbuří hradeb hlavního města, z té dálky byli malí jako hmyz.

Scaurus řekl: „Myslím, že je to nepravděpodobné. Ti pisálci uvnitř musí mít své generály pod palcem, jinak by na nás museli udeřit už dávno. Ortaias si může hrát na válečníka, ale Vardanes vládne daněmi a lstí, ne ocelí. Nevěř vojákům natolik, aby jim dal volnou ruku. Myslím.“

Římané nebyli překvapeni, když pak přijela skupina útočníků z obleženého přístavu, jenž byl schován za jednou z hradebních věží. Nájezdníci nesli hořící

pochodně a také meče a luky a házeli je po každém kusu výstroje a výstroje, který uviděli. Plameny šplhaly, rozšiřovaly se a nepřírozeně zářily. Videssané byli zruční žháři.

Spolu se střelami nájezdníků vzduch protínaly také pokřiky „Ortaias!“ a „Sphrantzesové!“ Stráže na druhé straně vykřikovaly jako odpověď na poplach „Gavras!“ a bylo slyšet první výkřiky zraněných. Ve vzduchu byl také další vojenský pokřik, ten, který přiměl Saura, jenž z bitvy obvykle nebyl nijak nadšen, aby si narazil přílbu přes uši a hnál se do boje: „Rhavas!“ provolávali nájezdníci, „Rhavas!“

Hodně útočníků se zarazilo před východním náspem, který odděloval město Videssos od Říše Videssos. Tam se utkali

s římskou hlídkou, metali po nich své pochodně a vystřelovali hořící šípy. Když viděli, že obrana je na ně připravena, stáhli se zpátky. Vskutku bojovali jako bandité, o kterých se říkalo, že je vede Outis Rhavas: statečný výpad, ale žádná vytrvalost.

Avšak jedna skupina se začala škrábat přes val, sahající do výše prsou, aby si s Římany, již byli za ním, vyměnili rány mečem a rozsekali jejich válečné stroje sekerami, sochory a kyji. V jejich čele byl vysoký, pevně stavěný muž. Musel to být samotný Rhavas. Marcus se na něj hnál s pokřikem: „Zastav a bojuj, vrahu!“

K tribunovu zklamání měl jeho nepřítel hledí své lehké prilby sklopeno. Chtěl vidět oči tohoto muže, až jej bude zabíjet. Rhavas byl všechno možné, ale ne zbabělec. Vyskočil proti Scaurovi s napřaženým mečem. Dvě čepele se střetly s ocelovým řinčením. Marcus cítil, že úder padl těsně vedle jeho ramene. Druidská znamení na jeho galském meči se zlatě třpytila. Byla žhavější a jasnější než v souboji s černokněžníkem Avsharem. Semknul rty — takže Rhavas má očarovanou čepel, co? To nebylo dobré.

Ale po další neukončené akci se jejich boj přerušil. Ještě než se tribun mohl do Rhavase opět pustit, napadl Ortaiova kapitána Phostis Apokavkos. Ve své zuřivě snaze pomstít Doukitzese zapomněl na všechnu tu opatrnou hru s mečem, kterou mu vštípili legionáři. Jeho gladius řezal a sekal, jenže na takovou práci měl moc krátkou čepel, takže si s ním Rhavas hrál jako kočka s veverčetem a celou dobu se krutě a prázdně smál.

Nakonec ho tahle zábava už začala unavovat a rozhodl se skončit to. Jeho meč prosvíštl kolem Apokavkosovy prilby. Ale rána nebyla myšlena úplně vážně. Phostis se odpotácel a rukou se držel za hlavu, která mu ale pořád ještě seděla na krku. Rhavas se po něm vrhl se zuřivým ječením.

Gaius Philippus mu ledabyle vstoupil do cesty. „Ustup, človíčku“, zasyčel Rhavas, „nebo to pro tebe bude ještě horší.“ Za vrchním setníkem klečel na kolenou Apokavkos a z ucha mu tekla krev. Gaius Philippus se zapřel a očekával útok. Přes okraj svého štítu si odplivl.

Sesypala se na něj bouře ran, zuřivá jako průtrž mračen na západních náhorních plošinách. Jenže Říman byl lety tvrdého válčení prohnanejším než Phostis Apokavkos a nesnažil se oplácet Rhavasovi ránu ranou. Zůstával v obraně a jeho meč vyletěl do protiútoků, jen když mu při výpadu nehrozilo žádné nebezpečí. Rhavas předstíral útoky a snažil se jej obejít. Ale vrchní setník rychle ustupoval a držel se mezi obrovitým válečníkem a jeho obětí. Pak mu přispěchal na pomoc Marcus s tuctem legionářů v zádech. Viridovik, jenž měl boj v krvi, srazil dva rváče do prachu a valil se na Rhavase z opačného směru.

Rhavas ze sebe stále chrlil kletby, ale musel ustupovat. Vedl zadní hlídku, jež zadržela Římany v zátoce, zatímco si zbytek jeho nájezdníků razil cestu zpátky přes obléhací val. Byl poslední, kdo přes něj přeskočil, a když byl na druhé straně, výsměšně Scaurovi zasalutoval. „Tak jindy!“ volal a z ponurosti jeho hlasu se na tribuna valil strach.

„Půjdem za ním?“ zeptal se Gaius Philippus. Náčelník lupičů postával za valem, na území nikoho, a provokoval Římany, aby jej pronásledovali.

Marcus lítostivě odpověděl: „Ne, myslím, že ne. Jediné, co chce, je vylákat nás na dostřel metacích strojů na hradbách.“

„Jo, ten zkurvysyn nestojí za tolik životů“, uznal Gaius Philippus. Ohnul levé rameno, škulbl s ním a řekl: „Je silný jako medvěd, ksakru. Když se mu podařilo mě několikrát zasáhnout, myslel jsem, že mi zlomil ruku. Tenhle scutum už nikdy nebude to, co byl.“ Bronzové lemování horní hrany štítu bylo celé odsekané a tlusté pláty konstrukce pod ní byly po zběsilém Rhavasově útoku popraskané a roztržštěné.

Ohně, které se podařilo nájezdníkům zapálit, by voda neuhasila, a tak se musely zaházet pískem. Rhavasovi lučištníci a sochorobijci zničili půl tuctu vrhačů oštěpů, jeden velký katapult a několik dalších metacích strojů. Scaura překvapilo, že škoda není větší. Nájezdníci museli mít na svůj útok zřejmě jen několik minut.

Stejně velké byly i ztráty mužstva. Viridovik byl trochu vyvedený z míry, protože napočítal polovinu mrtvých nepřátel, což byla věc, o které Marcus určitě neslyšel několik týdnů. Zdálo se, že z Římanů nebyl zabít nikdo, a to tribuna zahřálo u srdce. Ztráta každého legionáře byla o článek mñ v řetězu toho světa, který už Marcus nikdy nepozná. Znamenalo to, že další člověk, který sdílel jeho vzpomínky, navždy odešel.

Nejtěžší zranění utrpěl Apokavkos. Gorgidas se nad ním skláněl, uvolňoval mu prilbu a hbitými, jemnými prsty mu prohmátával levou stranu hlavy. Apokavkos se pokusil promluvit, ale vydal jen zmatený, zajímavý zvuk.

Scaura to vylekalo, ale řecký doktor spokojeně zabručel, když poznal příznaky. „Rána, kterou utržil, mu způsobila otřes mozku, tak jak měla“, pověděl tribunovi, „takže na chvíli ztratil řeč, ale myslím, že se uzdraví. Nemá zlomenou lebku a údy má v pořádku. Že Phostisi?“

Vídessan se pohnul, aby jim to dokázal. Znova se pokusil promluvit, opět neúspěšně a rozhořčeně zakroutil hlavou. Pak sebou trhnul. „Hlava bolí“, naškrábal do prachu.

„Takže můžeš psát, ano? Jak pozoruhodné“, řekl Gorgidas a vůbec si nevšímal toho, co tam bylo napsáno. Chvíli se na Apokavkose díval spíše jako na exemplář než jako na člověka a začal se rozpačitě pochechtávat. „Dám ti hlt vína smíchaný se šťávou z máků. Prospíš celý den, a když se probudíš, to nejhorší bolení hlavy by mělo být pryč. Taky by se ti po tom měl vrátit hlas.“

„Díky“, napsal Apokavkos. Tato poslední zpráva byla napsána ve videsštině — přestože mluvil latinsky, neuměl v latině psát. Bolestivě se postavil na nohy a šel za Gorgidem do jeho stanu pro slíbený medikament.

„Ještě že videsské oddíly z města a Draxovi Namdaleňané nešli za Rhavasovými hrdlořezy do útoku“, řekl v noci Marcus Gaiovi Philippovi. „Mohli by zvrátit věci zpět tak hrozně, jak jsi prve říkal. A to si nemůžeme dovolit, když se věci na západním území mají tak, jak se mají.“

Setník opatrně uhrýzl poslední kus masa z pečeného kuřecího stehna a pak strčil kost do ohně. „Proč by měli jít za Rhavasem?“ zeptal se. „Znáš Namdaleňany a taky císařské. Myslíš, že maj' na tu bandu divochů lepší žaludek než my?“

Možná doufali, že spoustu z nich zabijem. Vsadím se, že kdybysme to udělali, moc slz by se neuronilo.“ Marcus nad tím přestal přemýšlet a usoudil, že Gaius Philippus má nejspíš pravdu. Ti muži na druhé straně byli povětšinou vojáci jako ostatní a nepochybně pohrdali bandity stejně jako všechny pravidelné oddíly. Takové pomocníky vybrali jejich vůdci, ne řadoví vojáci. „Sphrantzesové,“ řekl a to slovo mu sklouzlo z jazyku jako hlen. Gaius Philippus přikývl, protože mu zcela rozuměl.

Toho rána vybral Thorisin Gavras pro svůj útok šed' a mlhu úsvitu — ne hustou a neprůhlednou jak ovesná kaše, která zakryla příjezd lodí z Klíče. Byl to jen opar roztínající závoj neviditelnosti na necelých sto kroků. „No, ne všechny mé modlitby nezůstaly oslyšeny,“ řekl

Gaius Philippus a přiměl tím legionáře, kteří jej zaslechli, k unylému úsměvu. Obvykle přistupovali ke své práci s vážnou tváří, protože věděli, co je čeká.

„Hodně záleží na tvých mužích a na zajišťovací palbě, kterou nás mohou krýt,“ řekl Marcus Laonu Pakhymerovi.

Khatrišan odvedl své lučištníky od průzkumných povinností, aby se připojili k pokusu o dobytí hlavního města.

„Já vím,“ odpověděl Pakhymer. „Naše toulce jsou plné, málem jsme přivedli šipaře k šílenství, když jsme je žádali o všechny ty hroty.“ Rozhlédl se a znechuceně si změnil zamračené počasí. „Ale nemůžeme se trefit do toho, co nevidíme.“

„Ovšem,“ řekl Scaurus a najednou měl z mlhy menší radost než předtím. „Ale když budou hradby dobře vyklizené, nebude záležet na tom, zda tví střelci zasáhnou úplně všechno.“

„Ovšem,“ opakoval po něm Pakhymer ironicky a tribun cítil, že se zarděl — to je tedy pěkné, Khatrišané mívají luk v rukou určitě od tří let a on Pakhymera poučuje o zálučnostech střeleckého řemesla. Snažil se odvést řeč na nějaké neutrální téma.

Časné ráno se rozezněl hlas trubky, vysoký a pronikavý. Marcus poznal císařskou fanfáru, znamení útoku. Většina jeho úvah se rozplynula. Teď už nebylo na co čekat. Ta chvíle — cokoli ji předtím oddalovalo — byla tady.

Poslední tón trubky byl ještě ve vzduchu, když se rozezvučely trubačovy rohy. Římané křičeli z plných plic „Gavras!“ a hnali se ke Stříbrné bráně, aby obsadili místo, jímž prošla Rhavasova útočná skupina. Několik legionářů shazovalo různé překážky — svazky roští a hromady hlíny — do příkopu, jenž je chránil před videsskými, a snažili se tak rozšířit bojovou linii.

První ochranou městských bran byl val dosahující výše prsou. Nelišil se příliš od toho, který vybudovali Gavrasovi muži, snad pouze tím, že vpředu byl osázen kameny. Těch pár vojáků za ním bylo rychle zajato nebo zabito.

Sphrantzesové se neměli k tomu, aby otevřeli

brány a zachránili je. Ne když za nimi byl nepřítel. Nad Stříbrnou branou byly vyvěšeny portréty Phose, symboly toho, že Videssos je jeho svaté město. Teď s nimi bylo kruté naloženo — Khatrišani spustili palbu šípů, která svým bzučením nad hlavami Římanů připomínala roj rozdrážděných komárů. Doprovázel ji častěji přerušovaný skřípot strojů metajících kopí a údery paží prácat, která páčila ze zálohy.

„Támhle to znovu nalož! Děle, sevři je!“ křičel důstojník na svou čet. Bylo to dokonalé videsské převtělení Gaia Philippa, napadlo Marca. Vrchní setník volal na legionáře a nařizoval, aby se s berany dostali k železem pobitým portálům Stříbrné brány. Kosé přístřešky pokryté kůží, chránící před ohněm, horkým olejem a pískem, se těžkopádně posunuly. Když se Scaurus podíval nahoru na cimbuří se střílnami nad branami, zalila ho vlna naděje. Nad jeho očekávání se palbě podařilo vyhnat obránce z pozic. Beranidla zaujala jejich místa bez jakýchkoli překážek. Průchody za branami se ozývalo jejich dunění, které připomínalo údery do velkého bubnu.

Gaius Philippus byl zasmušilý jako vlk. „Bednění může být nezničitelné,“ řekl, „ale závěsné klouby vezmou za své.“ Beranidla nepřestávala se svým bum— bum, bum—bum.

Khatrišani se však už jen snažili udržet svou vražednou palbu při životě. Měli unavené paže, uvolněné tětiny a šípy začaly dolétávat na kratší vzdálenost. Na hradbách se opět objevili vojáci. Jeden z Bagratouniho Vaspurakanců zavřestl, když si bublající olej našel svou cestu skrze spoje jeho brnění a Seškvařil mu kůži. Jiný obránce se chystal překloupat kotel prskajícího tuku na Římany, právě když jej Khatrišanův hrot zasáhl do obličej. Převrátil se dozadu a rozlil rozžhavenou tekutinu mezi své druhy. Římané jejich výkřiky bolesti a děsu rozveselily.

Střely kamenů a metacích strojů z věží vnitřní hradby teď začaly dopadat na legionáře. Nebylo tam dost Khatrišanů a nemohli ani pořádně střílet, aby umlčeli ostřelovače a katapulty na vrcholcích věží.

Ze severu bylo slyšet křik, jenž téměř přehlušil lomoz boje: „Žebříky! Žebříky!“ Scaurus se tím směrem letmo podíval a spatřil muže, kteří si šplhali pro životy a přitom věděli, že je ztratí, pokud jejich nepřátelé žebříky svrhnu kamsi do prostoru, než se dostanou nahoru. Legionáři neměli žádné obléhací žebříky — tribun cynicky odušil, že by to bylo příliš riskantní.

Beranidla stále znovu vyrážela kupředu. Shora se svezl řetěz s hákem a zachytil se na jednom z čel beranidel, ale Římané jej v očekávání takovýchto triků odkopli bokem. Masivní železné pláty bušily do brány a se skřípěním a vrzáním ji zarážely do hloubi hradby. Silné dubové portály se začaly prohýbat dovnitř.

„Jasně, a teď je máme!“ křičel Viridovik. Jeho oči planuly vzrušením. Zamával mečem na Videssany na hradbách a byl celý žhavý na to, aby se s nimi konečně mohl pustit do křížku. Toto válčení na dlouhé lokte a souboj beranidel s katapulty byly jen ubohou náhražkou za boj muže proti muži, po němž toužil.

Marcus nebyl tak horlivý, ale měl pocit, že jeho sebevědomí stoupá. Ortaiovi muži nepostavili příliš silnou obranu. Byl přesvědčen, že správně by Římané nikdy nemohli dostat beranidla ke Stříbrné bráně, natož aby měli možnost ji strhnout. Přemýšlel, kolik mužů vyvezou lodě Elissaia Bourapha na hlídání přímořské hradby. Byly okamžiky, kdy byli námořníci důležití.

Boj v obleženém přístavu se pro legionáře nevyvíjel příliš dobře. Zakřivení hradební zdi ji totiž chránilo před metacími

stroji a přitom umožňovalo útočníkům na křídlech pálit přímo do legionářů. Se zvětšujícími se ztrátami Scaurus stáhl většinu svých vojáků zpátky a nechal tam jen pár jednotek, aby zabránily obklíčeným Videssanům použít proti nim postranní bránu.

Poslední rána beranidel dopadla současně a roztržila bednění Stříbrné brány. Pak se svezla dozadu jako unavená stařena. Římané se hrnuli kolem ochranných krytů beranidel s křikem, že uchvátí město.

Neuchvátili. Průchod mezi vnějšími a vnitřními portály byl zazděn a zastřešen. Masivní padací mříž jim bránila v průchodu. Zpoza ní lučištníci posílali legionářům smrt.

Khatrišané Laona Pakhymera, stateční jako vždy, vyběhli nahoru, aby opětovali palbu. Ortaiovi střelci ve svých lehkých brněních na hradbách utržili těžké ztráty. Pakhymer, jenž viděl umírat své muže, nehnul brvou, ale tmavé doličky na jeho tváři zvyrazňovaly jeho Sinalost. Své krajany však poslal vpřed.

Ze střílen nad průchodem na Římany střílelo několik lučištníků. Na rozdíl od zpanikařeného Khliatu vloni v létě byly videsské střílny obsazeny muži a vysílaly smrt.

„Testudo!“ zařval Gaius Philippus a nad hlavami legionářů se rozvinula scuta, aby zastavila letící oštěpy. Ale horší než smršť těch rozličných hrotů byla vařící voda, prskající olej a horký rudý písek, které se valily ze smrtonosných štěrbin. Bylo nemožné, aby vysunuté štíty uchránily všechny vojáky. Když je ještě navíc zapálili, muži křičeli a nadávali.

Ještě mnohem nebezpečnější však byly láhve s vitriolem, které obránci po legionářích házeli. Obložení jejich štítů bublalo a dýmilo a stačilo, aby se jen kapka té tekutiny dostala na kůži, a propálila se masem až na kost.

Scaurus vypětím a strachem skřípěl zuby. Jeho muži sice dobyli Stříbrnou bránu, ale bylo to mnohem horší, než kdyby okamžitě padli. Beranidla chráněná kryty bez ustání vyražela vpřed a možná by mohla rozbořit i padací mříž, ale šípy si nacházely cestu i skrze kryty — jeden z mužů pod štíty právě probodnut padl.

Ale za padací mříží stála druhá řada bran, jež vypadaly ještě nedobytněji než ty, které už ovládli. Má po svých mužích chtít, aby si prorazili cestu touhle uličkou, a mají vůbec nějakou naději, když pak budou muset bojovat s Ortaiovými stále svěžími jednotkami?

S nekonečnou armádou v zádech by se o to byl mohl pokusit. Avšak jeho vojsko bylo všechno možné, jen ne nekonečné, a pokud ho ještě navíc ubývalo, bylo to pro dobrou věc. Chtěl sice Thorisinovi všemožně pomáhat, ale měl na mysli hlavně heslo kapitána žoldnéřů: chraň své muže — bez nich nemůžeš nikomu uškodit, ale ani pomoci.

„Stáhněte se zpátky!“ nařídil a dal znamení trubačům, aby zatroubili na ústup. To byl rozkaz, který legionáři uposlechlí rádi. Do útoku se pustili s krajním odhodláním, ale pochopili, že to nemá cenu.

Khatrišani opět potvrdili svou statečnost tím, že kryli Římany a obzvláště pak stahování beranidel s jejich těžkými kryty, vyžadující pomalý a bolestivý postup. Laon Pakhymer mávl rukou nad Marcovým poděkováním a prohodil jen: „Během jediného dne minulého roku jsi toho pro nás udělal mnohem víc.“ Na chvíli se odmlčel a pak se zeptal: „Mohli bysme využít služeb toho vašeho jankovitého doktora?“

„Jistě,“ odpověděl Scaurus.

„Pak já děkuji tobě. Ta jeho mašinka na vytahování šípů je chytračisko. On má sice ostrý jazyk, ale jeho ruce jsou jemné.“

„Gorgide!“ zavolal Marcus a řecký doktor se přihnul s vlajícím obvazem v levé ruce.

„Co teď chceš, Scaure? Když už musíš hasit oheň tím, že do něj hodíš bezvládná těla, tak mne alespoň nech, abych je dal zase dohromady. Neokrádej mě o čas planými řečmi.“

„Postaráš se taky o Khatrišany, že ano? Hořící šípy je poranily víc než naše muže, protože mají lehčí panoplie, a tady Pakhymer si myslí, že tvůj vytahovač šípů je dobrá věc.“

„Dioklova lžice? Jo, je to užitečný nástroj.“ Vytáhl ji zpoza svého opasku — hladký bronz byl potřísněn krví. Gorgidas chvíli podržel nástroj před očima důstojníků. „Může někdo z vás říci, či krev tu byla prolita — to jest Římana, Khatrišana nebo císařského?“ Nečekal na odpověď a pokračoval: „Nuže, ani já nevím. Opravdu jsem se nestačil podívat — a nestačím ani příště. Díky vám dvěma je ze mě hodně zaneprázdněný člověk, takže mě laskavě nechte dělat moje řemeslo.“

Pakhymer zíral na jeho vzdalující se záda. „To znamenalo 'ano'?“

„To znamenalo, že se stará o všechny. Mělo mě to napadnout.“

„Na cestě toho člověka jsou démoni,“ řekl Pakhymer pomalu. V jeho očích byla jakási pověřivá bázeň a to, co řekl, myslel doslova. „Démoni jsou dnes všude,“ zamumlal, „a shazují na nás Váhy.“ Podle Videssanů byli Khatrišani ponořeni v herezi ještě hlouběji než Namdaleňané. Lidé z Věvodství hovořili o Phosově Sázce alespoň s nadějí, že Phos nakonec Skota přemůže, ale Pakhymerovi lidé považovali boj mezi dobrem a zlem za spravedlivý a tvrdili, že vítěze není možné s určitostí poznat.

Scaurus byl příliš unavený a také zklamaný, než aby rozebíral podrobnosti náboženství, která mu byla cizí. S jakýmsi překvapením si uvědomil, že nebe je jasně modré. Kam se poděla mlha? Jeho stín směřoval pryč od videsských obranných staveb, a když se na ně Marcus podíval, svítilo mu do očí slunce. Útok trval skoro celý den. Když si člověk uvědomil, co všechno se kvůli němu zastavilo, bylo by lepší, kdyby se do něj raději nepouštěli.

Když začali Římané ustupovat, z hradby se ozvaly posměšky. Nejhluchnější byl dunivý, pohrdavý smích Outise Rhavase. „Běžte domů ke svým mámám, chlapečci,“ burácel náčelník lupičů nenávistně. „Hráli jste si tam, kde nemáte co dělat, a za to, že jste zlobili, dostanete na zadek. Běžte domů, a když budete hodní, nic se vám už nestane!“

Marcus těžce polkl. Měl pocit, že mu nemůže být hůř, ale zjistil, že se mýlil. Tahle porážka byla pětikrát horší, protože ji utržili od Rhavase. Se svěšenou hlavou se vydal na namáhavou a strastiplnou cestu zpět do tábora.

Ve Videssosu oslavovali Sphrantzesovi vojáci své vítězství dlouho do noci. Měli důvod k obrovské radosti, protože žádný Thorisinův útok neměl k úspěchu tak

blízko jako ten římský. Ale Scaurus věděl, jak daleko měli ve skutečnosti legionáři k vítězství.

Mumraj radováněk Gavrasovu poraženou armádu, která si lízala rány za valem, jen víc zachmuřoval. Tribun slyšel u římských táborových ohňů samé zlostné nadávání, ale nemohl to svým vojákům vyčítat. Bojovali tak dobře, jak jen lidé mohli, ale kámen, cihla a železo byly silnější než maso a krev.

Do římského tábora přišel nějaký Namdaleňan a nervózní strážce jej málem probodly, ještě než jim mohl cokoliv říci. Ptal se na Scaura a prohlásil, že nebude mluvit s nikým jiným. Tribun přicházel k severní bráně s taseným mečem. Na rozdíl od svých mužů nebyl ochoten jen tak někomu důvěřovat.

Ukázalo se však, že ten ostrovan je muž, kterého zná — veterán, žoldněř jménem Fayard, jemuž kdysi velel Helvisin mrtvý manžel Hemond. Vykročil ze tmy, aby tribunovi stiskl ruku, což byl obvyklý pozdrav Namdaleňanů. „Soterice tě žádá, abys s ním v našem táboře vypil pohár vína,“ řekl. Za ta léta v Říši byla jeho videsština téměř bez přízvuku.

„Přikázali ti, abys mi tu zprávu sdělil o samotě?“ zeptal se překvapeně Scaurus.

„Mám své rozkazy,“ pokrčil Fayard rameny. Měl odevzdané vzezření vojáka, jenž byl zvyklý je plnit, ať už se mu zdály rozumné či ne.

„Ovšemže přijdu. Ale musíš mi dát trochu času.“ Marcus rychle vyhledal Gaia Philippa a řekl mu o Sotericevě pozvání. Oči vrchního setníka se zúžily. Zamyšleně si hladil bradu.

„Něco po nás chce,“ byla jeho první slova, která se shodovala se Scaurovým odhadem. Gaius Philippus poznamenal o chvíli později: „On není v těchhle hrách zrovna dobřej, co? Teď už bude celej tábor vědět, že jsi šel na nějaké tajné setkání. A jestli jeho muži právě vyzpívali, co chtěl, posádce u brány, každému to bude jasné.“

„Možná bych tě měl zbavit válečné služby,“ řekl Marcus. „Sám začínáš být pěkný intrikán, víš.“

Gaius Philippus po tribunově plané hrozbě zafuněl: „Ha! Jeden nemusí být kráva, aby věděl, odkud teče mlíko.“

Scaurus bojoval s pokušením a prohrál. „Máš pravdu — to by bylo směšné jako vemeno.“ Odcházel a pískal si. Cítil se jaksi lépe ve srovnání s tím, jak mu bylo, když začal ten neblahý útok.

On a Fayard dostali během desetimínutové pochůzky tři výzvy a další na palisádě namdalenského tábora. Strážce, které by si minulou noc nevšimly ani oddílu pěchoty, teď sahaly po šavlicích nebo lucích těmi nejrychlejšími pohyby. Porážka, myslel si Marcus, přinutila muže číhat na stíny.

Další ozbrojená stráž stála i před Sotericeovým stanem. Letmo pohlédl do tribunovy tváře, pak ustoupil a nechal jej projít. Fayard obřadně držel zvednutou plachtu stanu. „Ty nejdeš?“ zeptal se Marcus.

„Já? U Sázký, ne,“ odpověděl muž z Vévodství. „Soterice mě vytáhl od kostek, abych tě přivedl, zrovna když jsem začal vyhrávat. Takže do té doby, než odejdeš —“ Odešel, ještě než dokončil větu.

„Pojď dál, Scaure, nebo aspoň spust’ tu plentu,“ volal Soterice. „Vitr zhasne svíce.“

Kdyby Marcus o Sotericevě pozvání pochyboval a měl podezření, že není jen společenské, lidé, již už byli u Helvisina bratra, by je rozptýlili. Utprand, syn Dagobera, s obvázaným předloktím seděl na rohoží vedle Soterica a svým výrazem a studenýma očima připomínal vlka. Vedle něj byli dva Namdaleňané, které znal tribun jen podle jména: Kožený Clozart a Turgot ze Sotevagu, jejichž rodné město bylo na východním břehu ostrova Vévodství. Ti čtyři byli mluvčí většiny ostrovanů, kteří podporovali Gavruse.

Postavili se, aby Scaurovi uvolnili místo. Turgot trochu zaklel, když se pohnul. „Moje prdel je zavázaná,“ vysvětlil Římanovi. „Dostala šíp přímo do pŕlky, teda já jsem ho dostal.“

„Jeho asi tak zajímá tvoje prdel...“, zabručel Clozart. Marcovi připadlo, že vypadá v těch upnutých kožených kalhotách, které stávl na odív, jako blázen — bylo mu skoro padesát a břicho mu nad zapínáním přetékalo — ale rysy jeho hranaté tváře byly stále ostré a rozhodné. Byla to tvář muže, který jedná a počítá s důsledky svého jednání.

„Dej si víno,“ řekl Turgot a nalil mu z buclatého džbánu. „My jsme přece nechtěli, aby Fayard lhal, že ne?“ Marcus zakroutil hlavou a zdvořile si usrkl. Přes všechno jejich zjevné opovrhování videsskými způsoby hráli někteří Namdaleňané konverzační kličkovanou ještě lépe než císařští, kteří je to naučili, protože Scaura přiváděla k šílenství. Avšak Soterice nebyl jedním z nich. Zvrátil pohár, jak polykal, a pak se hloupě zeptal: „No, co si myslíš o tom dnešním fiasku?“

„To, co jsem si myslel už předtím,“ odpověděl Scaurus. „S těmi hradbami by i hrstka chromých staříků zastavila armádu, pokud by nebyli zase tak staří, aby zapomněli házet vojákům na hlavu kameny.“

„Ha! To dobrže řekl,“ řekl Utprand a odhalil své zuby v úšklebku, který u něj znamenal úsměv. „Ale ta otázka skryva vic. Gavras nas poslal doprzedu, aby nas zabili, proti stavbam, které nemněl šhanci přzekonat. Proch bysme mněli sloužhit takovému mužhi?“

„Takže vy se chcete dát ke Sphrantzesům?“ zeptal se Marcus opatrně. Kdyby jejich odpověď byla 'jo', věděl, že by musel využít veškeré své mazanosti, aby opustil tábor ostrovanů, protože on by tohle nikdy neudělal. A kdyby i rozum selhal... Nadzvedl se a posunul meč do takové polohy, kde by jej měl po ruce.

Ale Clozart si dosti opovržlivě odplívl. „Prdim do ksichtu Ortaia Sphrantzese,“ řekl.

„Neštovice na toho ňoumu,“, přikývl Soterice. „Úřednický hejsek je horší nadělení než Gavras, on se svými litinovými ‚zlatáky‘.“

„Co tedy chcete?“ zeptal se zmateně Scaurus.

„Domu,“ řekl najednou Turgot a při tomto slově se mu oči naplnily touhou. „Hošhi toho mají plný zuby a já taky. Ať se ti zatracení císařští upečou ve své vlastní

peci a kéžh shorží obě strany. Dej mi zpátky studený Sotevag a dlouhý vlny, které se valí z nekonečného, šhedivého oceánu, a jestli mi ržíšší rekruti zase vstoupí do cesty, pošlu na ně psy, jako to udělal váš vaspurakánský přížitel videsskýmu knězi.“

Tribun necítil žádnou touhu, jen žárlivost, a ta teď navíc uvadala. V tomto světě neměl on ani jeho vojáci žádný domov, ani to nebylo pravděpodobné. „To se ti lehce řekne,“ řekl suše. „Ale co můžeš dělat? Budeš pochodovat přes východ

Říše, dokud nedojdeš do své země?“

Jeho sarkastická slova dolehla do hluchých uší. „Jo,“ řekl Clozart, „nebo radši přes morže. Proč ne? Co mají císařští mezi tímhle a tamtím, aby nas zastavili?“

„To by mělo být jednoduché,“ souhlasil Utprand. „Říše svlekla posadky donaha, aby bojovaly s Yezdy a pak znovu v této občanské valce. Jednou se zbavíme Videssosu, nebude tady armáda, která se k nám odvažuje přiblížit. A Thorisin nas musí nechat jít — když se nas pokusí zadržet, Sphrantzesove vylezou a sežerou ho.“

Tato věcná logika byla přesvědčivá jako samotný Utprand. Pokud ten drsný Namdaleňan řekl, že by nějakou věc mohli udělat, tak to bylo velmi pravděpodobné. Jediné, co mohlo Marca napadnout, bylo: „A proč mi to říkáte?“

„Chceme, abys šel se svými vojáky s námi,“ odpověděl Soteric.

Tribun jenom zíral v němém úžasu. Namdaleňan rychle pokračoval: „Vévoda Tomond, ať ho Phos ochraňuje, bude pyšný, že má ve svých službách takové bojovníky. Vévodství je místa víc než dost, dost na to, aby z tvých mužů byli zdatní farmáři. Každý bude mít své vlastní pole a ty zřejmě dostaneš hrabství. Jak to zní? 'Scaurus, Scaurus, velkohrabě Scaurus!', pokud se rozhodneš jít znova na nějakou válečnou výpravu.“

To, jak si Soteric lebedil ve své marnivosti, Marca zarazilo. Jako generál v Říši měl větší vliv, než jaký by kdy měl s legračním titulem šlechtice v Namdalenu. Ale od první chvíle, kdy byli Římané vmetení do tohoto světa, cítil, že má chuť hodit svou věrnost Videssosu za hlavu. Když však dostal tuto nabídku, uvědomil si, že domov — místo, kam by patřil — je pro něj věc zhola nemožná.

Kdyby jeho mužům nabídl půdu, připadalo by jim to jako zázrak. Občanské války se v Římě vedly hlavně proto, aby veteráni dostali půdu, kterou jim jejich generálové slíbili. „Místa víc než dost, dost...“

„Jo, cizinče, máme krásnou zemi,“ řekl Turgot, který pořád ještě tesknil po své vlasti. „Sotevag ležší na pobřeží, mezi dubovými lesy a lány obilí, a řeknu ti, že tam trávím většinu svého času. Ale zoceluju se ve vržesovištích a ve vysokých kopcích, které jsou pokryty vržesovci, kručinkami a stády ovcí. Nebe má jinou barvu než to, co je tady. Je tak hluboce modré, že máš pocit, že vidíš skrze ně. A vítr nosí na hrudi hudbu, ne smrad kobyliců a špíny.“

Říman seděl zticha, přemohly jej jeho vlastní vzpomínky na Mediolanum, které navždy ztratil. Na Alpy se sněhovým kabátem, které byly vidět z bezpečného, teplého domova, na kyselé a pronikavé italské víno, na to, jak přemýšlí v latině, místo aby se prokousával jakýmsi pracně naučeným cizím jazykem..

Všichni čtyři Namdaleňané jej pozorně sledovali. Clozart viděl, jak bojuje se svým rozhodnutím, ale protože nedůvěřoval nikomu, kdo nepatřil k jeho ostrovnímu národu, nepochopil, co to znamená. Sklouzl do hrčivého nářečí, jakým mezi sebou mluvili obyvatelé Vévodství, a řekl svým druhům: „Říkal jsem vám, že jsme se do toho neměli pouštět. Podívejte se na něj, špekuluje, jestli nás má prodat nebo ne.“

Nenapadlo jej, že by Scaurus mohl rozumět jeho řeči, ačkoli jen málo Videssanů toho bylo schopno. Ale tribun žil víc než rok s Helvis, a proto ostrovnímu dialektu trochu rozuměl. Jeho rychle nabytý optimismus zase opadl. On a jeho vojáci byli cizáci jak pro Namdaleňany, tak pro císařské.

Soteric jej znal lépe než ostatní tři a viděl, že rozuměl. Popuzeně se podíval na Clozarta a omluvil se tak pěkně, jak to jen uměl.

„Zname tvou cenu,“ souhlasil Utprand. „Jinak bys tady nebyl.“

Marcus děkovně přikývl. Pochvala od vojáka, jakým byl Utprand, musela potěšit. „Povím to svému mužstvu,“ řekl. Ve Clozartově drsné tváři se sice zračila nedůvěra, ale tribun to myslel vážně. Nebyl důvod skrývat nabídku Namdaleňanů před legionáři a nemohl se jich zbavit tak, že by v táboře všechny postřílel a zabil každého ostrovana, který by se k nim přiblížil na vzdálenost, z níž by jej bylo slyšet. Je daleko lepší události řídit než být v jejich vleku.

Když tribun rychle odcházel ze stanu svého švagra, Fayarda nebylo nikde vidět. Kostky byly pro Namdaleňany vášné a on zřejmě usoudil, že Scaurus cestu zpátky do svého ležení určitě zná.

Když se vracel do římského tábora, přemýšlel nad nabídkou Namdaleňanů. První dojem ze Sotericova návrhu v něm ale stále přetrvával: po římské výchově a téměř dvou letech v Říši Videssos se zdálo, že být hrabětem ve Vévodství je jako být velkým vlkem v malé smečce. Ani se moc nehrnul do toho, aby opustil Říši. Yezdové byli nepřátelé, se kterými byli nuceni bojovat poté, co vyhráli občanskou válku — pokud se vůbec dá vyhrát.

Na druhé straně, když vzal v úvahu nejlepší zájmy Římanů, Namdalen vypadal opravdu lákavě. Stále mu bylo zatěžko uvěřit, že tam bylo území, které by mohli vojákům svobodně nabídnout. V Římě si senát půdu žárlivě a pevně držel pro sebe. V Říši byla v rukou šlechty a malí svobodní vlastníci byli daněmi přitlačeni ke zdi. Půda — to by jeho muže hodně táhlo.

Helvis by ho jistě opustila, kdyby řekl Sotericovi 'ne', a to nechtěl. Jestli mezi nimi bylo něco odsouzeno k tomu, aby to zemřelo, roztloukali to kolem sebe, jak to jen šlo. A měli syna... Bylo vůbec někdy něco jednoduché?

Gaius Philippus čekal u severní brány a nervózně chodil sem a tam. Jeho zasmušilý rys se rozjasnil, když spatřil Scaura. „No to je dost,“ řekl. „Ještě hodinu a šel bych pro tebe i s kamarádama.“

„To by nebylo třeba,“ řekl Marcus. „Ale musíme si promluvit. Sežeň Glabria a Gorgida a setkáme se zase tady — půjdeme se projít za palisádu. Přiveď Kelta, když už to budeš vyřizovat. Taky se ho to týká.“

„Viridovika? Chceš si promluvit, nebo se hádat?“ Gaius Philippus se uchechtl, ale pospíchal pryč, aby udělal to, o čem jej tribun žádal. Marcus viděl, jak jej Římané sledují. Tušili, že něco je ve vzduchu. Zatracený Soteric a jeho amatérské divadýlko, pomyslel si.

Trvalo to jen pár minut, než se muži, jejichž úsudek respektoval a kterým nejvíc důvěřoval, shlukli kolem něj a zvědavě po něm pokukovali. Vedl je do noci a celou dobu mluvil o hloupostech. Snažil se to co nejvíc zlehčovat, aby shromáždění vypadalo co možná nejobyčejněji.

Když se od tábora dostatečně vzdálili, sundal si masku a střízlivě shrnul to, co proběhlo. Když si jeho druzi začali věc sami pro sebe probírat, zavládlo zamyšlené ticho. Připomínali mu jeho samého, když odcházel ze Sotericova stanu.

Jako první promluvil Gaius Philippus. „Kdyby to bylo na mně, řek' bych jim 'ne'. Nemám proti ostrovanům vůbec nic — jsou to stateční muži a dobře se s nimi pije, ale nechci strávit zbytek svého života mezi barbary.“ Vrchní setník uznával nadřazenost Římanů nad ostatními národy, kromě Řeků. V tomto světě byl Videssos určitým měřítkem těchto věcí a on se ztotožňoval s císařským lidem a zapomínal, že oni jej považují za stejného barbara jako Namdaleňany.

Gorgidas to naprosto chápal, ale jeho rozhodnutí bylo stejné. Řekl: „Před lety jsem opustil kvůli Římu Elis, poněvadž jsem věděl, že to je stojatá voda. Mám teď změnit tenhle kurs? Myslím, že ne — zůstanu tady. Musím se toho ještě tolik naučit... Tolik, že si to muži z Věvodství ani nedovedou představit.“

Těm dalším dvěma trvala odpověď déle. Viridovik řekl: „Jasně, ale tohle není zrovna jednoduchá volba, drahý Scaure. Já myslím, že jsem pro změnu ze stejných důvodů, jako jsou ti dva pro to, aby zůstali. Je mi líp s ostrovanými než s těma zlomyslněma a ustrašeněma císařskými. Tady nikdy nevíš, co jim přeletělo přes nos, dokud ti jednoho dne nezarazí dýku mezi žebra, protože se jim znelíbil stříh tvé tuniky. Jo, půjdu.“

Pak zůstal už jen Quintus Glabrio. Soudě podle bolestného výrazu jeho tváře, byla jeho volba ze všech nejtěžší. „Já taky,“ řekl nakonec. Po Gorgidově ostrém nadechnutí se zatvářil ještě zmučeněji, ale pokračoval: „Půda je víc než cokoli jiného. Naděje, že ji dostanu, byl jediný důvod, proč jsem vzal službu v legiích. Byla to šance, že jednou budu svým pánem, ne otrokem za plat někoho jiného. Bez půdy vlastně nic nemáš.“

„Ale půdě děláš většího otroka než kterémukoli člověku,“ odvětil Gaius Philippus. „Přidal jsem se k orlům, abych neumřel hladu na ubohém kamenitém poli, kde jsem se narodil. Ty chceš chodit za volskou prdelí od úsvitu do setmění, chlapče? Ty musíš být blázen.“

Ale Glabrio jen zakroutil hlavou. Jeho sen byl argumentem proti drsným vzpomínkám vrchního setníka a dokonce i argumentem proti jeho vztahu s Gorgidem. Lékař vypadal jako voják, jenž urputně skrývá své zranění, které mu působí bolest, ale ať už jeho oči říkaly cokoli, na rozhodnutí svého společníka si nestěžoval. Marcus jej obdivoval o to víc, když si uvědomil, jak se sám bojí, a přemýšlel, nakolik on změní svůj kurs.

Setník byl natolik disciplinovaný a Gorgidas natolik slušný, že mu nepoložili otázku, jež se nabízela, ale Viridovik se bez obalu zeptal: „A co zamýšlíš dělat tvá urozenost?“

Scaurus doufal, že by ho odpovědi jeho druhů mohly vést k vlastnímu závěru, ale oni se rozdělili na čtyři strany, které Marcus všechny dohromady dusil sám v sobě. Dlouho tam potichu stál a cítil, že jeho vnitřní váha se kloní jednou sem, podruhé tam.

Nakonec řekl: „Protože ten útok nebyl k ničemu,

myslím si, že Gavras skutečně nemá šanci dobýt město, a bez něj prohraje občanskou válku. Půjdu do Namdalenu, myslím. Za Sphrantzesů Říše padne a já jim v žádném případě sloužit nebudu. To už jsou lepší i Yezdové, protože si nenasazují žádnou masku poctivosti.“

Přestože se rozhodl, nebyl si vůbec jist, jestli je jeho rozhodnutí správné. „V téhle věci nemůžu nikomu nic nařizovat. Ať si každý dělá, co chce. Gaie, můj příteli, můj učiteli, vím, že budeš zacházet slušně s lidmi, kteří jsou stejní jako ty.“

Objali se. Scaura šokovalo, že vidí na tvářích veterána slzy.

„Člověk dělá to, co považuje za správné,“ řekl Gaius Philippus. „Před dávnými časy, když jsem byl jen o málo starší než chlapec, jsem bojoval na Mariově straně v občanské válce, zatímco můj nejbližší přítel volil Sullu. Kdyby válka pokračovala, byl bych jej zabil, kdybych mohl, ale o několik let později jsem jej potkal v hostinci a vypili jsme tu propast mezi námi do sucha. Kéž by to tak jednoho dne bylo mezi mnou a tebou!“

„Kéž by to tak bylo,“ zašeptal Marcus a jeho tvář byla vlhká.

Ted' objal Gaia Philippa Viridovik a řekl: „Ať mě krkavci seberou, jestli mi nebudeš chybět, ty natvrdlé poleno!“

„A ty mně, ty neohrabaný divochu!“

Gorgidas a Quintus Glabrio přísně dbali na to, aby byli nenápadní, a to, co si mysleli, si nechali pro sebe.

„Není důvod, abychom dnes v noci plašili tábor,“ prohlásil Marcus. „Při ranním nástupu bude ten pravý čas na to, abychom zjistili rozhodnutí mužů. Do té doby si to nechte pro sebe.“

Všichni kolem přikýkli. Pomalu šli zpátky k palisádě, nespěchali, mysleli na to, že tohle je nejspíš naposled, co jsou spolu. Dovádivé hlasy zpoza městských hradeb přerušily jejich myšlenky. Vypadá to jako povstání nebo jako oslava, hořce si pomyslel tribun. Ještě jednou proklel Sphrantzese — za to, že jej přinutili k volbě, kterou nechtěl.

„Ke všem čertům s vámi!“ vykřikl Viridovik. „Nenechal jsem si narůst druhou hlavu ani půlkruh s nachovým peřím, ale budu dělat takovej rachot, až vám z toho vypadnou oči!“ Bylo jasné, že Kelt je zase ve své kůži. Legionáři se vrátili ke svým večerům, debatám nebo nekonečným hrám náhod.

Gorgidas řekl: „Doufám, že mi odpustíš, ale zraňoval jsem, abych léčil, je to stejně kruté jako mé metody.“ Spíše ke svému vlastnímu překvapení stále bojoval se zraněními pomocí styptik a mastí, turniketů a nití. Nepos jej sice učil Videsskému léčitelskému umění, ale jeho úsilí nepřineslo žádné ovoce. Scaurus měl podezření, že to byl jeden z důvodů, a ne nejmenší, proč se rozhodl zůstat ve Videssosu.

Quintus Glabrio šel za lékařem a mluvil příliš tiše, než aby jej Scaurus mohl slyšet. Viděl, jak Gorgidas sklání hlavu, což bylo řecké znamení souhlasu.

Někdo zvedal z vína kůži. Viridovik se tam pomalu plížil, protože jej víno přitahovalo jako magnet hřebíky.

Když se tribun vnořil do stanu, Helvis spala. Dotkl se její tváře, cítil, že se pohla. Opatrně se posadila, aby nevzbudila Malrica a Dostiho. „Je pozdě,“ ospale zanaříkala. „Co chceš?“

Scaurus jí řekl o plánu jejího bratra stejně stručně jako předtím svým důstojníkům. Dobrou minutu poté, co skončil, neřekla nic a pak se zeptala: „Co uděláš?“ Byla to otázka nezastřená zvědavostí, protože veškeré její emoce se soustředily na odpověď.

„Půjdu.“ Důvody teď nebyly důležité — podstatou věci byla samotná volba.

Dokonce i v té tmě viděl, jak se jí rozšířily oči. Byla připravená na 'ne' a na výbuch, který bude následovat. „Ty půjdeš?“

Půjdem?“ ptala se pošetile. Pak se s neskryvanou radostí rozesmála a úplně zapomněla na spící děti. Chytila tribuna oběma rukama kolem krku a políbila jej na ústa.

Její radost mu jeho rozhodnutí nijak neulehčila. Jen jaksi vyhrotila jeho pochybnosti. Byla naprosto uchvácená a ani si nevšimla, že je vlastně zasmušilý. „Kdy odejdeme?“, zeptala se, horlivě a věčně zároveň.

„Za tři nebo čtyři dny, myslím.“ Marcus odpověděl váhavě. Určit datum odchodu znamenalo učinit jej nepříjemně reálným.

Malric se probudil a byl rozmrzlý. „Přestaňte mluvit tak hlasitě“, zavrčel. „Chci spát.“

Helvis jej zvedla a vzala do náruče. „Mluvme tak nahlas, protože jsme šťastní. Brzy půjdeme domů.“

To, co řekla, pro jejího syna nic neznamenalo, protože se narodil ve Videssosu a neznal jiný život než ten v táboře. „Jak můžeme jít domů?“ zeptal se. „Jsme doma.“

Tribun se musel usmát. „Jak mu to chceš vysvětlit?“

„Pst,“, okřikla jej Helvis a houpala spícího syna. „Chvála Phosovi, že se naučí, co to slovo doopravdy znamená. A díky tobě, můj drahý, za to, že mu dáš tu šanci. Za to tě miluju.“

Scaurus přikývl krátkým trhavým pohybem. Pořád vedl svou vnitřní bitvu a ta pochvala se mu zdála podezřelá. Ale když už se rozhodl, bylo nutné, aby ji zatěžoval svými pochybnostmi? Bude lepší, pomyslel si, když si je nechám pro sebe.

Vklouzl pod příkrývku. Dnešní den ho vyčerpal, protože jinak by byl tenhle výstup mnohem horší. To ho napadlo dlouho předtím, než usnul.

Za rozbřesku jej probudil povyk zvenku. Protřel si oči a sprostě zanedával, pak se posadil a narovnal jako svíce.

Nejprve mu problesklo hlavou, že ten humbuk vyvolalo to, že se jeho muži nějak dozvěděli o tom, co se chystá. Navlékl se do kabátu a vyřítíl se ze stanu. Bylo příliš snadné udělat z rozruchu bouři.

Ale po bouři nebylo ani stopy, přestože legionáři nestáli před svými osmimístními stany připraveni k nástupu. Místo toho se před západní hradbou tábora sešupili v postrkující se a křičící masu, která v silném rozrušení natahovala krky a ukazovala nad palisádu. Tím, jak se tábor probouzel, jich přicházelo stále víc.

Tribun se protlačil davem. Když jej jeho muži poznali, ustupovali mu z cesty se salutováním. Ale byli na sebe tak těsně namačkaní, že mu to trvalo několik minut, než se dobral k palisádě.

Nemusel být přímo u ní — stál na špičkách a viděl přes posledních pár řad mužů. Kdosi vedle něj poplácal na zádech: Minucius. Vojákovy oči triumfálně svítily a jeho pevné rysy se roztáhly do úšklebku. „Budeš se na to dívat, veliteli?“ vykřikl. „Budeš se na to jen dívat?“

Marcus chvíli nevěděl, co tím myslí. Před nimi byl Thorisinův výkop a za ním městské pevnosti, nezdolné a mlčenlivé jako vždy.

Nedávalo mu to smysl, ale ta věta se v něm rozezněla jako gong. Samozřejmě že se obrovské dvojité hradby zdály za úsvitu klidné — nebyl na nich totiž ani jediný obránce. Zamotala se mu hlava, jako by vypil džbán nezředěného vína. „Ustupte! Udělejte místo!“ křičel a protlačoval se dopředu — musel vidět co nejvíc, musel být tak blízko, jak to jen šlo. Normálně by se styděl, že takto využívá své hodnosti, ale byl tak rozrušený, že na to ani na vteřinu nepomyslel.

Před ním byly Stříbrné brány, stavby, jež odrazily zpátky vše, co po nich jeho vojáci metali. Teď byly otevřené dokořán a stáli v nich tři muži s pochodněmi, kteří málem poskakovali na místě, jak dychtivě mávali a zvali vojáky do Videssosu. Jejich výkřiky se slabě nesly přes území nikoho mezi městem a obléhacími pracemi: „Hurá Thorisinovi Gavrasovi, Avtokratorovi Videssanů!“

08 KAPITOLA

Muži s pochodněmi a jejich druzi, kteří stáli za nimi, byli ti nejmírumilovnější násilníci, s jakými se kdy tribun setkal. Křiklavost vyparáděných ulic — lidé ve vyboulených tunikách s širokými, plandavými rukávy a v trikotech barev duhy, ze kterých bolely oči — obklopovala spořádané řady Římanů, z nichž pučely kyje a mačety.

Scaurovi bylo jedno, kdo ti lidé byli, ale jejich výkřiky: „Císař Gavras!“ „Vykopejte Ortaiovy kosti!“ „Na Milník se Sphrantzesy, těmi hovnožroutskými miláčky Skota!“ byly přesně tím, co chtěl slyšet.

Když se tribun díval na sever podél hradby, viděl, jak Thorisinova armáda protéká ve skupinách a oddílech všemi otevřenými branami. Namdalenané se spolu s ostatními přesunovali nahoru ze svého úseku obléhací linie. Jestliže byl Gavras přece jen vítězem, útěk se najednou jevil jako pošetilost.

„Odklad,“ řekl Gaius Philippus a Marcus přikývl a cítil, jak jím proletěla úleva jako chladivý vítr. Žehnal svým smíšeným pocitům, kvůli nimž otálel s oznámením o svém odstoupení. Ještě nikdy nebyl tak nerozhodný a ještě nikdy ho tolik nepotěšilo, když běh události jeho rozhodnutí zvrátil.

Helvis bude zklamaná, ale vítězství splatí všechny dluhy. Ona to překousne, říkal si.

S každým krokem blíže do města byly zprávy divější a divější. Nevěděl už, čemu má věřit: Ortaias odstoupil, schoval se do Nejvyššího chrámu, uprchl z města, byl svržen, zabit, roztrhán na sedm set kusů, aby jeho duše nikdy nenašla klid.

Rebelii způsobili: hladem trpící lidé, kvůli chamtivosti Ortaiových kuchařů, kvůli výpadům mužů Outise Rhavase, velkohraběte Draxe nebo Khamorťanů. Jejich vůdce byl Rhavas, Mertikes Zigabenos — kterého si Marcus matně pamatoval jako pobočníka Nephona Khoumnose — císařovna Alypia, patriarcha Balsamon nebo nikdo.

„Oni nevědí, co se děje, stejně jako my,“ řekl znechuceně Gaius Philippus, když poslouchal už bůhvíkolikátou verzi a všechny byly vyprávěny s vášnivou zasvěceností. „Je to stejné, jako bys měl zacpané uši.“

To nebyla tak docela pravda. Alespoň v jedné věci se všechny fámy shodovaly — přestože se Sphrantzesům zbytek Videssosu vymkl z rukou, stále drželi palác. Na rozdíl od většiny toho, co Scaurus slyšel, mu tohle dávalo smysl.

Mnoho budov v komplexu paláců bylo skutečnými pevnostmi, dokonale úkryty pro politikaření svržených.

To také rozhodlo o tom, kudy Scaurova akce povede. Stříbrná brána otevřená do Střední třídy byla nejdůležitějším průchodem hlavního města, protože vedla přímo k palácům s jednou jedinou zákrutou. Tribun rozkázal trubačům: „Zatrubte na pochod!“ Přes tóny rohů křičel: „Do toho, chlapi! Na tohle jsme dlouho čekali!“ Legionáři se rozjásali a klusali ulicí s brídicovým dlážděním tak rychle, že většina křiklounů se zadýchala a zůstala hodně pozadu.

Tribun si vzpomněl na průvod Římanů Střední třídou první den v hlavním městě. Byl to pomalý pochod s heroldem v čele, který křičel: „Udělejte cestu udatným Římanům, chrabřým obráncům Říše!“ Ulice se vyčistila jako mávnutím proutku. Dnes kolemjdoucí nedostali žádné varování kromě klapání železem pobitých sandálů o dlažbu a — pokud při nich stál Phos — zaslechlí výkřiky: „Průchod!“ Pak už to byla jen jejich starost a ne jeden člověk odletěl stranou nebo byl sražen k zemi a ušlapán.

Stejně jako tenkrát byly chodníky plné lidí, kteří se dívali na procházející vojáky. Pro videsské marnivé a otupělé obyvatele byla zábavou dokonce i občanská válka. Farmáři a obchodníci, mniši a studenti, kurvy a zloději, vypasení kupci a plesniví žebráci — ti všichni se přihnuli, aby viděli, co to může být za novou podívanou. Někteří se radovali, někteří na Sphrantzese nadávali, ale většina jen stála a koukala s nadšením, že jim toto ráno přineslo alespoň nějaké rozptýlení.

Marcus viděl postarší ženu, jak na legionáře ukazuje, a slyšel její vřeštění: „To jsou Hráči, přišli shrábnout Videssos!“ Mluvila městským slangem Namdaleňanů, a přestože byla její slova útočná, byla v nich víra.

K čertu s tou blbou semetrikou, pomyslel si Scaurus. Davy se zrovna přestaly chovat jako lůza, ale okamžitě se jí zas mohly stát. Vůdce pouličních chuligánů — ramenatý pořízek jménem Arsaber, běžel vedle legionářů a teď se jich zastal. „Drž hubu, ty vychrtlá stará děvko!“ zaburácel. „To nejsou žádný Hráči, to sou naši přátelé Řínamé, tak je neovtravuj, slyšíš?“

Obrátil se na tribuna a vycenil na něj své uhnívající zuby. „Vy Řínamé, vy ste dobří. Pamatuju si, že při povstání loni v létě jste to fajnově uhráli a ani vás to moc nebolelo.“ Mluvil o povstáních a jejich potlačení se zasvěceností, k jaké by jinému dopomohlo víno.

Díky zpackanému výkonu herolda při císařském přijetí poté, co Římané přijeli do Videssosu, většina lidí z města komolila jejich jméno. Přesto Marca ani na chvíli nenapadlo, že by měl Arsabera opravit. „Dobře, díky,“ řekl.

Stavrakiovo náměstí, čtvrť mědikovců, která vždy

zvonila údery kladiv, Volské náměstí, budova z červené žuly, která sloužila jako archiv i jako vězení, a pár Phosových chrámů, malých i mohutných — to všechno kolem legionářů prokmitlo, když se řítily směrem k palácům.

Střední třída ústila na Palamasovo fórum, což bylo největší náměstí ve městě. Scaurus se letmo podíval na Milník, sloup postavený ze stejné červené žuly jako říšské úřady. Byla tam už pěkná řádka hlav nabodnutých na kůlech jako nějaké scvrklé ovoce — skoro všechny byly čerstvé. Jenže tyranie Sphrantzese na trůnu stejně neudržela.

Stánky v tržnici na náměstí byly otevřené. Blokáda Thorisina Gavrasy jejich obchody zruinovala. Pekaři, prodavači oleje, řezníci a kupci s vínem neměli co prodávat a to, co měli, bylo přidělováno a kontrolováno státními dozorci. Během obležení však vzkvítal obchod s drahocennostmi. Šperků a drahých kovů, vzácných léčiv, amuletů, hedvábí a brokátu našli kupující habaděj. To byly věci, jež se daly vždy vyměnit za jídlo, pokud vůbec byly k mání.

Vpád více než tisícovky ozbrojených mužů na Palamasovo fórum dohnal bohaté kupce k přesvědčení, že si musí zachránit životy útekem. Rvali si zboží do kapes nebo peněženek a skopávali je v panice ze svých stánků. „Podívejte se na tu kořist, teď je v háji,“ zaskuhral Viridovik.

„Drž hubu,“ zavrčel Gaius Philippus. „Nehecuj ty hochy. Maj svezích blbejch nápadů až hrůza.“ Práskl svým révovým prutem do obrněného ramene nějakého legionáře, který se nechal strhnout. „Dělej, Patercule — bitva je tady! Krom toho, ty blbče, v paláci bude přece lepší zboží.“ Tato vize byla natolik lákavá, že udržela muže v liniích — vojáci, kteří jej slyšeli, nedočkavě a spokojeně zavrněli.

Přehnali se kolem obrovského kruhu amfiteátru, jenž ohraničoval jižní část Palamasova fóra. Pak se už dostali do prostor paláců, jejichž vznešené budovy byly od sebe odděleny uměle vybudovanými zahradami a háji a rozlehlými plochami na krátko sestříhaných, smaragdově zelených trávníků.

Jakýsi Říman zaklel a pustil svůj scutum, pravé rameno si tiskl levou rukou. Vysoko nad jejich hlavami zahalekal lučištník ukrytý v cypřiši a vyslal další střelu. Jeho triumf neměl dlouhého trvání. Skramasax Rudého Zeprina byl vyroben proto, aby stínal hlavy, ne kmeny, ale svalnatý Halogan se ukázal jako znamenitý dřevorubec. Sekera se zahryzla, vyletěla a zase se zahryzla. Při každém úderu litaly třísky. Cypřiš se zmučeně klátil a nakonec spadl. Střelcův vyděšený křik utnul drtící kmen.

„Zahradníci se na mě budou zlobit,“ řekl Zeprin. Starý veterán Císařské gardy považoval komplex paláců za svůj domov a bylo mu líto, že ho poničil. S mrtvým nepřítelem však žádný soucit neměl.

„Kašli na to, drahý Halogane,“ řekl mu Viridovik suše. „Budou mít ještě větší práci s jinejma věcmi.“

Mávnul před sebe — barikáda z kmenů, rozbitých lavic a vytrhané dlažby hyzdila hladkou plochu trávníku. Za ní byli vojáci s helmici a kolem ležela bezvládná těla. Vypadalo to jako vyvrcholení převratu.

Tato provizoria byla sice natolik odolná, že zadržela vzbouřence, ale Scaurovi vojáci byli ostří hoši. Když se podíval pozorněji, bylo mu jasné, že obránců není mnoho. „Bojová linie!“ nařídil. Jeho muži se rozeběhli na všechny strany a jejich podbité caligae rozdrásaly zelený pažit. Jeho pohled se střetl s pohledem Gaia Philippa. Oba přikývli. „Útok!“ zařval tribun a Římané se vrhli na barikády.

Směrem k nim vyletělo pár šípů, ale opravdu jen pár. S pokřiky „Gavras!“ a „Thorisin!“ narazili do pásu vysokého valu a začali přes něj přelézat. Někteří válečníci na druhé straně zůstali a bojovali s šavlemi a kopími, ale většina se dala na útek, když si uvědomila, že je jich beznadějně málo.

„Nechodte moc blízko! Nechte je jít!“ vyřvával Gaius Philippus — v latině, aby mu nepřítel nerozuměl. „Ukážou nám,

kde se schovávají jejich kumpáni!“

Tento rozkaz byl velkou prověrkou poslušnosti Římanů, neboť jejich protivníci neprovolávali jen „Sphrantzesové!“ a „Ortaias!“ ale také „Rhavas!“ Víc nemohl vrchní setník udělat. Jeho muži měli válečnou horečku, kterou rozpalovala touha po pomstě.

Ale chladnokrevný povel Gaia Philippa se osvědčil. Nepřítel se dal na ústup. Nestáhli se do kasáren, kde měli mít podle Scaura své stanoviště, ale přes obřadní budovy paláců a kolem Sině devatenácti lehátek k samotné Velké dvoraně, což byla po Phosově Nejvyšším chrámu nejhonosnější budova ve Videssosu.

Siň devatenácti lehátek měla stěny ze zelenkavého mramoru a dvojité dveře z pozlaceného bronzu byly zárukou posledního útočiště. Jako opěrný bod byla však tato místnost nevhodná, neboť tučt nízkých, širokých oken znemožňoval účinnou obranu.

Marcus si přál, aby se totéž dalo říci o Velké dvoraně. Byl to menší separovaný prostor s rozevírajícími se křídly pracoven, jež tvořily tři strany čtverce. Na kopulovité střeše sálu stáli lučištníci. Další vykukovali z oken v křídlech a hledali terč. Malých, vysoko umístěných oken bylo jen pár — architekt, jenž navrhoval robustní budovu ze zlatého pískovce, udělal vše pro to, aby imitovala citadelu.

„Zeprine!“ zařval Scaurus. Halogan se před ním zjevil se sekerou zkříženou přes prsa. Tribun řekl: „Když už nám děláš dřevorubce, shod' taky několik vysokých rovných kmenů na beranidla.“

„Beranidla na Velké brány?“ Rudý Zeprin vypadal vyčerpáně.

„Vím, že je to poklad,“ řekl Marcus co možná nejtrpělivěji. „Ale ty si myslíš, že ti zmrdi sami vylezou ven?“

Halogan vzdychl a pokrčil rameny. „Jo, někdy se dělá to, co se musí, ne to, co by se mělo dělat.“ Pod drátěnou košilí mu naběhly svaly. Pustil se do statných borovic se zuřivostí, která byla známkou jeho rozčilení. Římané se vrhli k půldruhé stopy silným kmenům hned, jak spadly na zem, odsekávali přebytečné větve a pak tyto zpracované klády odtahovali.

„Dobrá! Na ně!“ zvolal Gaius Philippus. Muži v beranidlech se se svými těžkými břemeny nemotorně rozmáchlí a vyrazili na Velké brány. Muži se štíty na druhé straně vyskočili, aby je chránili před hořícími šípy. Provizorní zátarasy žádné ochranné štíty samozřejmě neměly. Marcus doufal, že nepřátelé uvěznění ve Velké dvoraně neměli čas opatřit si nic vražednějšího než lukostřelce na střeše.

Jednotka s beranidly vyrážela dopředu, chráněná svými druhy se zvednutými scutis. Velké brány při náporu zaúpěly, jako by je to bolelo. Klády vyklouzávaly Římanům z rukou. Muži padali, protože před nimi museli uhýbat, aby je nezabily. Pak se opět vyškřábali na nohy, zvedali beranidla a vlekli se zpátky k dalšímu úderu.

Několik legionářů se pustilo za muže, kteří uprchli do Velké dvorany, moc pozdě a nestihli se tam ukrýt. Brzy stáli na nádvoří Římané sami. Ani jeden z Rhavasových mužů ne žádal o milost — alespoň v tomto zcela pochopili naturel svých nepřátel.

Marcus koutkem oka pozoroval horní patra sousedního Sálu velvyslanců. Byla plná tváří pozorujících boj. Tribun měl mezi zahraničními vyslanci několik přátel. Doufal, že jsou v bezpečí. Tohle pro ně byl zřejmě bližší pohled na videsskou vládu v akci, než jim bylo milé, pomyslel si.

Rhavasovi lučištníci střelbu opětovali. Jeden z ostrostřelců nahoře na kopuli dvorany měl jeden úspěch za druhým. Pak se najednou zlomil v pase, sjel dolů po červenooranžových taškách a spadl na pažit pod ním jako hadrová figurína. Z takové dálky a z takového úhlu pohledu jej téměř nebylo možné vidět. „Dobrý zásah!“ křičel Marcus a rozhlížel se kolem, aby našel toho, kdo lučištníka dostal. Spatřil Viridovika, jak objímá vyhublého, snědého muže: Arigha, syna Arghuna, vyslance Aršaumy na videsském dvoře. Jeho lidé byli kočovníci a pobývali ve stepi západně od Khamortu. Nosil krátký luk, vyztužený rohy, jaký používali muži prérie. Scaurova trpká zkušenost s Yezdy jej naučila, jak jsou střely těchto luků úžasně dlouhé a přesné. Mrtvý ostrostřelec byl jen dalším důkazem.

„No není to teď ten nejlepší kámoš?“ zakrákoral Viridovik a škodolibě Arigha poplácal. Ohromný, brunátný Kelt a tenký, černovlasý nomád s plochou tváří byli sice divná dvojka, ale často spolu flámovali, když se Římané zastavili ve městě. Oba měli nespoutaný a nekomplikovaný pohled na život, kterým si navzájem imponovali, o to víc, že teď byli ve světě známém hlavním městem.

Tribunovy myšlenky přetrhl křik z Velké dvorany, ženský křik smrtelných muk, z něhož mu vstávaly chlupy na rukou a na šíji. Přestože Římané i jejich nepřátelé byli otupělí bojem, na chvíli se zastavili přimražení hrůzou, ale pak se zase vrátili ke vzájemnému vraždění.

Když Marcus začal zase myslet, jako první jej napadlo, že Alypia Gavrová je asi také uvězněna ve dvoraně. Jestli ten křik patřil jí — „Zaberte, sakra!“ zařval na své muže s beranidly a zasunul meč do pochvy, aby mohl popadnout kládu. Jednotka s beranidly nepotřebovala žádné popohánění, ten křik jim taky dodal novou energii. Vyrazili kupředu. Velké brány zaduněly jako zvon. Scaurus upadl, odřel si lokty a kolena a cítil, že jej zpětný ráz málem odfoukl. Připadalo mu to skoro, jako by vpálil plnou parou do bran sám.

Vyskočil na nohy a běžel zpátky ke kládě a vůbec si nevšiml kamene velkého jako pěst, který dopadl do trávy k místu, kde se válel. Zase vyrazil dopředu, zpět a zase znova. Drsná kůra zkrvavila dokonce i jeho mozolnaté ruce.

Rozbité brány, téměř dvakrát vyšší než člověk, se opile odchlipovaly od závory. Zazvonil jasný hlas Quinta Glabria: „Ještě jednou! Tahle bude za všechny.“ Beranidla narazila do bran. Ty obrovské tabule se se zoufalým zvukem začaly rozpadávat a závora se uvolnila. Velké brány se rozletěly, jako by je někdo rozkopl. Jásající Římané se nahrnuli dovnitř. Přivítala je zuřivá palba, ale Scaurus to očekával a nastrčil před beranidla muže se štíty, aby odráželi šípy. Pak se v proražené bráně strhl nelitostný boj. Nevelký průchod bránil Římanům, aby šli do boje v plném počtu, a Rhavasovi bandité bojovali s neúprosným zanicením lidí, kteří vědí, že jsou v pasti. Legionáři byli navíc lépe vyzbrojeni a vycvičeni. Krůček po krůčku zatlačovali své nepřátele do vchodu a na nádvoří.

Když si Marcus probíjovoval svou cestu Velkými branami, cítil se stejně zaražen jako Rudý Zeprin, když mu nařídil,

aby proti nim použili beranidla. Ty nádherné reliéfy byly nepsanou kronikou dobytí Agderu, jež provedl císař Stavrakios na dalekém severovýchodě před jedenácti sty lety. Tady vedly říšské oddíly vězně zpět, skloněné hlavy zajatých žen byly ztrápeny jako portréty Zoufalství. O trochu výš technici stavěli cestu podél útesu, aby mohla armáda projít. Na kraji pohromy byla rozseta hromada mulích kopyt. Ve spojích bran vedl Stavrakios protiútok proti Haloganům. A nad všemi držel ochrannou ruku zázračný Phos, protože žhavé slunce uprostřed zimy rozpustilo zmrzlou řeku a ta uvěznila barbary tak, že ústup byl zcela nemožný. Videsský bůh se zjevil před svým vyvoleným lidem v celé své slávě.

Agder byl však pro Říši ztracen na dalších osm století a reliéf zničila válka. Beranidla říšskou brutalitou zploštila hory a rozbila tváře. Tenké, pokroucené, bronzové ucho bylo zašlapáno do trávy u tribunových nohou. Nic se nemůže zrodit beze změny, říkal si, ale tento výrok ho opravdu utěšil jen nepatrně.

Vyrazil na jednoho z Rhavasových borců a zasáhl jej v podpaží, kde byla jeho drátěná košile povolena. Muž zachrochtal, zkroutil se a tím si zvětšil ránu. Když spadl, Scaurus mu vytrhl malý kulatý štít, aby vyprostil i scutum.

Marcovi to trvalo několik sekund, než si jeho oči zvykly na šero uvnitř. Čekal, že až vstoupí, ocitne se tváří v tvář Outisi Rhavasovi. Cožpak ten odporný kapitán Ortaia Sphrantzese uprchl? Ne, tady je, u vařícího železného kotle uprostřed porfyrové podlahy. Na tomto dokonalém povrchu byl samotný oheň z hrubých polen, který tam rozdělali, znesvěcením. Klubko mužů kolem něj do sebe navzájem strkalo, každý se snažil ponořit lem rukávu do tekutiny v kotli. U něj ležela natažená vykuchaná mrtvola — nahá žena. Druidské znaky na Marcově čepeli se v záři ohně zaleskly, ale on nepotřeboval, aby jej varovaly před kouzlem.

Boj nebyl tím dobře naplánovaným, pečlivě sehraným utkáním, na něž by Gaius Philippus mohl být pyšný. Římané museli vést své rozbité řady přes Velké brány do bitvy. Na nádvoří to byl zuřivý nápor muž proti muži, tři na dva, sem a tam po široké středové uličce a kolem sloupů z lehce savého čediče. Rouška ze zlatého a šarlatového hedvábí byla stržena a z jejich dokonalých vláken se vyloupila hrstka válečníků.

Marcus si probíjovával cestu směrem k Rhavasovi. Pohyboval se opatrně. Jeho podbité caligae by se do podlahy hladké jako sklo nezakously, takže se cítil, jako by šel po ledu.

Když naproti němu zakopl jeden z Rhavasových mužů, oba ošklivě upadli. Zápasili tak těsně u sebe, že Scaurus cítil strach svého nepřítele. Nemohl bodat svým mečem, protože byl moc dlouhý. Mlátil madlem do banditova obličeje, dokud jeho ruce, kterými ho pevně svíral, neuvolnily svůj stisk.

Tribun se vrávoravě postavil. Zvenčí se ozývaly výkřiky — konečně se do komplexu paláců přes zmatek v ulicích Videssosu dostali další Thorisinovi muži. Scaurus na ně neměl čas. Náhle se před ním objevil Outis Rhavas, od zavřené přilby až po okované boty to byla věž ze smaltované oceli.

Většina Videssanů bojovala raději na koni, takže používala šavle. Avšak Rhavas máchal stejně jako v šarvátce na valu dlouhým mečem. Jeho obrovská postava mu poskytovala zázračně účinnou zbraň. Dokonce i vysoký Scaurus byl o pár palců menší.

„Škoda že sis oškřábal svou tvář na hladko,“ zasyčel Rhavas a jeho hlas byl plný nenávisti. „Protože z holení tvé mrtvoly už nebudu mít takovou radost.“

Tribun neodpověděl. Věděl, že ta poznámka ho měla jen rozzuřit a vyvést z míry. Jejich čepele o sebe zařinčely. Marcus už věděl, že Outis Rhavas je jak zdatný, tak vysoký. Každou ranou zatlačoval Římana dozadu. To bylo jediné, co mohl Scaurus dělat, aby odrazil příval úderů. Ve srovnání s ochranou, kterou mu poskytoval jeho ztracený scutum, měl pocit, že tenhle malý štít není o nic užitečnější než dámská pudfenka.

Avšak Rhavasova banda byla zas kolem něj, přestože jejich kapitán ztratil svou moc. Bojovali jako bandité, zuřivě a překotně. Manipuly legionářů byly sice rozděleny, ale dlouhý výcvik jim všem vtiskl do paměti, že jsou částí většího celku. Přidusili protivníka sevřením škrtiče, a když se jim naskytla příležitost, nepustili ji.

Takže když chtěl Rhavas Marca zastrašit, byl sám, zatímco Viridovik s pultuctem Římanů vyskočil tribunovi na pomoc. Když Rhavas viděl, jak se jeho plány hroutí, strašlivě zaklel. Rozdával tvrdé a prudké rány, dokud nebyl jedním z posledních obránců kotle, který pořád vařil a dýmil uprostřed dvorany.

Marcus i přes kouř zachytil mrtvolně nasládlý puch, z něhož se obracel žaludek. Několik Rhavasových vojáků si v tekutině namáčelo rukávy. A nejen vojáci. Rukáv, jenž se teď ponořil do nádoby, byl střížen z purpurového saténu a byl protkán zlatem a stříbrem.

„Vardanes!“ zařval tribun. Při tomto výkřiku sebou starší Sphrantzes trhnul, jako by ho někdo píchl špendlíkem. Scaurus zřídka kdy viděl Ortaiova strýce jinak než dokonale nastrojeného. Jeho kulatá, brunátná tvář byla lemována černými vousy. Nikdy z ní nevyzařovalo nic, co Sevastos nechtěl dát najevo. Teď však měl zlodějský, provinilý výraz člověka, kterého obłudnost překvapila.

Boj přitvrdil. Zdálo se, že někteří Rhavasovi bandité nepadnou, byť dostanou zásah. Marcus slyšel, jak Gaius Philippus nadává: „Zhebni, hajzle, zhebni!“ a slyšel hladký zvuk čepele projíždějící masem.

Ale protivník vrchního setníka jen cenil zuby jako

had. Scaurus si všiml žlutavé skvrny na jeho rukávu. Udeřil zpátky na Římana a jeho tvrdou ránu odrazil Gaius Philippus svým štítem. Veteránovy oči se zastřely pochybností: jak má porazit muže, kterého nemůže zranit?

Stejná pochybnost se objevovala na tvářích dalších a dalších Římanů. Když si Rhavasovi vojáci díky své nezranitelnosti podvodem zvedli sebevědomí, začali se pouštět do tak nebezpečných kousků, které by žádný válečník

nemohl považovat za rozumné, protože rozdali deset ran a dostali jednu. Dráždili legionáře, jako dráždí chlapci divokého psa, když jsou v bezpečí za vysokým plotem. A nevyhnutelně se stali také obětmi. Další postup Římanů se zadrhnul.

Vysoký Videssan, vyzáblý jak chrt, se čertovsky usmíval, když zápasil s Viridovikem. Hrdlořez mával svým obouručním mečem — na co by potřeboval štít? Mohutný Gal uhnul na stranu, odraz světla na jeho noze byl jako velká divoká kočka. Jeho čepel, stejná jako měl Scaurus, zasvištěla vzduchem a druidské znaky se zlatě zaleskly.

Prořaly maso, šlachy a kost. Než se mohl na tváři bandity objevit výraz zděšení, odletěla mu hlava z krku a s teplým, šplíchavým úderem dopadla na podlahu. Mrtvola, z níž se chrčila krev, se zhroutila, její údy sebou chvíli škubaly, protože jim ještě nedošlo, že jsou mrtvé.

Viridovikův triumfální ryk zaplnil dvoranu. Vyskočil dopředu. Další zabiják se zamazaným rukávem šel k zemi a držel si vnitřnosti, které mu Keltův meč vložil do rukou, čistě jako anatomickou ukázkou.

Marcus také honil poskvřněné rukávy, než si uvědomil, že ve Videssosu mu jeho dobrá galská čepel vždy proti čarám pomohla. Stejně jako Viridovik, i on zabil prvního muže se směšnou lehkostí. Bandita ani netušil, s jakouže to zbraní má co do činění, a vůbec se neobtěžoval s tím, aby se chránil. Když si tribunův meč našel jeho srdce, ztuhl, pak se pokusil nadechnout. Místo toho zvracel krev.

„Lháři!“ zašeptal a svalil se na zem, jeho oči ustrnuly na Rhavasovi.

Drsní kapitánovi muži ve svém útoku zaváhali. Jejich nově nabyté sebevědomí bylo otřeseno, když své druhy viděli tak nečekaně umírat. Potom Arsaber, neotesaný pouliční výtržník, skolil ještě jednoho z jejich řad. Jeho těžký kyj udělal z levé tváře jeho protivníka fašírku.

Gaius Philippus nebyl žádný učenec, ale v boji neměl chybu. „Jenom železo jim nic neudělá!“ křičel na legionáře.

Jednomu z Římanů sebral pilu a strhl rukojeť, aby s ní mohl mávat jako s kyjem. Nadšeně zařval, když svým úderem zarazil jednoho Rhavasova válečníka zpátky a banditovi vypadl ze Znečitlivělé ruky meč. Marcus si myslel, že ten muž už nevstane, protože vrchní setník soustředil všechny svůj strach z čar do jediného zázračného švihů.

„Vstaň, ty králíku bez kouli!“ zahřimal Rhavas a pěstovaný baryton Vardanese Sphrantzese rozčilením přeskakoval:

„Rychle! Dělej!“ Ale křičeli proti vichřici strachu, která se přehnala přes jejich stoupence, protože meč a kopí už Římany nebrzdily a teď pominulo také kouzlo.

Jedna zoufalá skupina si klestila cestu přes legionáře. Hrstka mužů, kteří přežili průnik přes Velké brány, chtěla utéci.

Marcus slyšel jejich zoufalé výkřiky, když bezhlavě běželi vstříc početnějším jednotkám Thorisina Gavrasy venku.

Bandité se s dychtivostí zrozenou ze zoufalství drápali po visuté stěně, aby uprchli výklenkem okna, jež bylo deset stop nad zemí. Jiní se pokoušeli vytrhat, ale jen málo Scaurových mužů jim dalo příležitost. Quintus Glabrio nejednomu svému muži zabránil v tom, aby svého soka zabil, ale nemohl být všude.

Outis Rhavas zezadu skolil nějakého střelce a pak dalšího, což byl jeho způsob povzbuzení banditů, aby vydrželi a bojovali. Avšak i přes tvrdost jeho vojáků jej knitající Římané nakonec od čarovného kotle odtáhli. Ustupoval směrem k císařskému trůnu.

Marcus rozdával rány spolu s jedním ze svých důstojníků. Ten muž byl velmi rychlý a mrštný jako kroutící se zmije.

Dvakrát rychle za sebou udeřil na Scaura tak, že prudká rána jen o chlup minula tribunovo oko. Jenže hrdlořez uklouzl na velké kaluži krve služky, kterou zabil jeho pán. Než se stačil vzpamatovat, Scaurova čepel mu probodla hrdlo a on přepadl přes rozřezanou mrtvolu děvčete.

Když tribun udělal ten výpad, nakoukl do železného hrnce, který Rhavas s takovou úporností bránil, a uviděl něco hrozného. Ve vařící, zpěněné vodě plavalo mrtvé dítě, jemné maso mu už začalo odpadávat z kostí. Ne, opravil se, ani ne dítě — útlé tělíčko nebylo delší než velikost mezi konečkem jeho nataženého palce a malíkem.

Jeho pohled sklouzl na otevřené břicho služky a nevěřičně zpátky na kotel. Na místě se pozvracel. Plival kolem sebe, aby si vyčistil ústa od té pachuti, a toužil po tom, aby si mohl nějak protřít zrak.

Mrazilo jej vědomí toho, že existují ještě horší zla než Doukitzesova mučednická smrt. Krédo Videssosu mu teď již nepřípadalo tak cizí, neboť v těle Outise Rhavase určitě kráčel po zemi Skotos.

Přitom jej napadlo ještě něco jiného a tato strašlivá jistota mu sevřela hrdlo. „Rhavas!“ vykřikl jméno, jež páchlo stejně jako zvratky na jeho jazyku. A vtom vyluštil anagram jména někoho jiného — takový ohromný žert — a vykřikl:

„Avshar!“

Ve Velké dvoraně to zkamenělo. Rány zůstaly viset ve vzduchu nedokončeny. Jméno Outise Rhavase navodilo vztek a nenávist, ale yezdský čaroděj zabodl do srdce Videssosu nůž nelítostné tyranie na celou jednu generaci. V řadách Rhavasových mužů Marcus spatřil červené tváře Vardanese Sphrantzese, které zbledly, když pochopil, že největší nepřítel státu je hlavním vykonavatelem jeho rozkazu.

Rhavas — ne, Avshar stál od tribuna asi třicet stop daleko a s úšklebkem oceňujícím tribunův ostrovtip pokyvoval hlavou. „Velmi správně,“ zachechtal se.

Scaurus nemohl přijít na to, jak to, že nepoznal ten podlý hlas hned. „Myslí ti to líp než těmhle psům, jak se zdá — to bude pro tebe jen dobře.“

Po chvíli strnulého ohromení se legionáři vrhli na pomocníky toho, kdo si hrál na Outise Rhavase, s dvakrát větší zuřivostí. Muži, kteří stáli proti nim, pustili všichni najednou své meče. Rhavas, náčelník lupičů, byl kapitánem, jehož následovali, protože doufali v krev a rabování, ale jen málo Videssanů by chtělo sloužit Avsharovi.

Jeden bandita skočil svému pánovi, kterému tak dlouho sloužil, na záda s napřaženou šavlí, aby jej mohl podržnout.

Ale Avshar se mu vykroutil s rychlostí vlka. Jeho těžký, dlouhý meč rozsekl helmici a stejně tak lebku. „Takže tady skutečně nějaký pes,“ křičel, „má tu odvalu šlapat na paty, které následoval! Je tu ještě nějaký další takový?“

Muži, kteří mu sloužili, se v hrůze rozprchli — všichni kromě hrstky černých ovcí, které stále zůstávaly věrny, které by za něj s potěšením bojovaly, protože jej považovaly za osvětleného Skotem. Tihle byli nejhorší z celé jeho bandy a

zdaleka nepatřili mezi nejslabší. Téměř všichni na sobě měli suknice namočené do jeho ochranné směsi, protože žádné výčitky svědomí jim nebránily v tom, aby si do té hrůzné nádoby namočili víc než rukávy.

Vardanes Sphrantzes tam stál nerozhodně jako pavouk chycený do sítě většího pavouka. Nemyslel si o sobě, že je zlý člověk, jen praktický, a Avshara se skutečně bál; daleko víc, než by se bál skutečný muž někoho opravdu ohavného. Ale Sevastos se mnohem více bál toho, že tím dá příležitost Scaurovi, potažmo Thorisinovi Gavrasovi. Moc dobře znal obvyklý průběh videsských občanských válek a věděl také, že jeho činy související s posazením svého synovce na trůn — a to, co prováděl poté — jsou zárukou toho, že ho vítěz odsoudí.

Čaroděj viděl v Sphrantzesových očích zaváhání. Uderem svého hlasu ho přiměl k pohybu: „Pojď, červe, myslíš si, že to teď beže mne zvládneš?“ Sphrantzes, který vojáky pohrdal, se ještě jednou podíval na římské helmice s půlkruhem, na jejich vytasené meče a dlouhé šavle. Měl pocit, že by se na něj všichni vrhli. Jeho vůle zradila a utekl s Avsharem.

Cesta, kterou se dali — jediná cesta, kterou se mohli dát — vedla po úzkých točitých schodech do Velké dvorany, napravo od císařského trůnu, jenž se blyštil zlatem a safíry. Nebyla to původní podoba císařského pokoje, vzácná mozaika na stěně byla brutálně zdevastována. Marcus přemýšlel, která starodávná zrada přiměla jednoho z těch prohnanych císařů, aby se zabezpečil krásou.

Několik Avsharových zbrojníků obsadilo schody a další postup legionářů už nebyl tak snadný. Schody byly vyrobeny tak, že jeden člověk stačil k tomu, aby zadržel armádu, a čaroděj se postavil jako zadní hlídka — jako korek, který se těžko vytahuje z láhve.

Tribun a Viridovik střídavě útočili. Nejen oni dva byli Avsharovi podobní velikostí a silou, ale jen jejich čepele byly účinné proti čarům. Při každém výpadu se druidské znaky nad nimi zlatě zatřpytily a odvracely klatby vložené do jeho čepele.

Legionáři se nahrnuli za své borce a hrozivě mávali na Avshara šavlemi. Při tom, jak byl zajištěn, nemohl být při jejich výpadech zraněn, ale jeho rány mečem byly odráženy a hrozilo, že klopýtne. Jeho těžký meč hladce proťal nejedno lehké železné pilum. Nicméně krůček za krůčkem jej zatlačovali dozadu.

„Pojďme s ním bojovat oba zároveň,“ vyrazil ze sebe Viridovik. Marcus zakroutil hlavou. Schodiště bylo tak úzké, že by si na něm dva muži vzájemně překáželi, ale odmítl by, i kdyby bylo širší. Jeho meč se poprvé srazil s Galovým a země se pohnula. Kdyby se střetly ještě jednou, bohové vědí, jak by to dopadlo.

Spirála se stáčela do tří zákrutů. Avsharova robustní postava se odrážela jako stín na pozadí, protože byla světlejší než tísňivé šero schodiště. Čaroděj vystoupil na nejvyšší schod, jako by své pronásledovatele zval, aby šli za ním.

Marcus to také udělal, ale opatrně, jelikož čekal nějaké darebáctví. Vzpomněl si na Avsharův útek z Videssosu před rokem — přímořská hradba měla najednou zabouchnuté brány, mrtvola čarodějova sluhy mluvila hlasem svého pána a jejich meče a šavle útočily na muže, kteří tam nebyli. Avshar byl nejnebezpečnější, právě když se zdálo, že ustupuje.

Udeřil čepelí do Scaurova zvednutého štítu. Když Scaurus ránu odrazil, zjistil, že před ním najednou stojí nějaký vagabund, člověk se zarudlou tváří a zástěrou z mastných vousů. Scaurus uhnul a šel do protiútku. Ten výpad byl sice neobratný, ale jeho náprah a dlouhá čepel přinutily podsaditého protivníka, aby přibrzdl. Rychle šel po schodech nahoru — Viridovik byl jen o krok za ním a legionáři se mačkali za schodištěm. Ta místnost nad trůnem musela být císařská šatna, soukromý únik před obřadem ve Velké dvoraně. Marcus viděl šest nebo osm čalouněných křesel a řadu lehátek v předpokojí. Avsharovi muži je házeli na stěnu, na níž byla vyobrazena přímořská krajina, aby se probourali do Válečného sálu. Hrubým zacházením jedno z nich prasklo a šedivá peříčka se roztočila ve vzduchu.

Scaurus šermoval s tím černovousým neřádem a přemýšlel, proč se Avshar nakonec tak lehce vzdal schodů, proč opustil bitvu a šel za svými stoupenci. Kde byl? Nemohl to vidět — s tímhle hrdlořezem, který se zběsile prosekával pryč.

Scaurus nechal ránu svého nepřítele prosvístět kolem, vměstnal se do oblouku, který udělala šavle, a probodl mu hrdlo. Jo, tam byl Avshar, před zavřenými dveřmi s Vardanese Sphrantzesem. Hodně se nakláněl, aby mohl něco říci Sevastosovi, který kroutil hlavou. Avshar jej udeřil do tváře svou železnou rukavicí.

Vardanes měl pevné nervy i v těchto troskách naděje a čaroděje by nevydal. Avshar jej chladnokrevně udeřil znova. Marcus viděl, že se v pyšném Sevastosovi něco zlomilo. Po celý svůj úřednický život si udržoval politickou moc obcházením hrubé síly tím, že srážel hrdé videsské vojáky na kolena bez násilí. Teď to nakonec přece jen musí udělat bez těch svých vrtáků a nemůže se tomu vyhnout. Zpoza svého opasku vytáhl mosazný klíč, vsunul ho do zámku a vklouzl do pokoje.

Marcus na něj zapomněl hned, jak zmizel. Tribun a Viridovik bojovali zády k sobě a vyčistili prostor, aby se legionáři mohli po několika vyhnout dolů ze schodišťové šachty. Přestože neustále přicházely posily, boj byl divoký. Kromě Scaurova a Keltova meče by žádná z čepelí legionářů Avsharovy muže nezranila. Museli je ubít rukojeťmi kopí a jinými holemi, nebo je museli odzbrojit chytrou ranou meče a pak s nimi zápasit na podlaze a zneškodnit je holýma rukama. Donutili Římany, aby za každý život draze zaplatili.

Cena by byla ještě vyšší, ale Avshar, jako by pochopil, že vše je ztraceno, stál stranou od šarvátky a díval se, jak jeho muži jeden po druhém umírají. Bránil se jedině tehdy, když se legionáři dostali moc blízko ke dveřím, tím že napřáhl svůj meč, kterým vládl tak zručně, že by zastrašil kdekterého hrdinu. Nebyla žádná ostuda, když si někdo vybral snadnější oběť, a tak stál nakonec černokněžník přede dveřmi úplně sám.

Kdyby Římané čelili slabšímu nepříteli, převálcovali by ho a potom by se pustili do Vardanese Sphrantzese. Avshar byl jako lev zahnaný do úzkých. Ponížená majestátnost v něm smíchala bázeň s hrůzou. Vyráž dopředu a skončí to, myslél si Scaurus. Ale Avsharova zář, která prosvítila skrze šterbiny průhledu, byla zlověstná a tribun nebyl schopen se pohnout. Dokonce i Viridovik, jemuž byl strach cizí, stál jako přimražený.

Rozhostilo se zvláštní ticho, které přerušovalo jen hekání legionářů a sténání zraněných. Avshar, aniž by se otočil,

zaklepal na dveře za sebou. Díky jeho železné ruce vyskočily z pantů. Odpovědělo mu jen ticho. Opět do nich vrazil a řekl: „Vylez, blázne, nebo uhnu a pustím je na tebe.“

Zase se nic neozvalo, ale když začal Avshar ustupovat ode dveří, Vardanes Sphrantzes je odtáhl. Sevastos tiskl v pravé ruce dýku. Jeho levice nemilosrdně věznila zápěstí mladé dívky. Měla na sobě jen

krátký přehoz z průsvitného! zlatého hedvábí, který nesloužil k ničemu jinému než ke zdůraznění její nahoty.

Byla sice hrozně nalíčená, ale její tvář nepatřila dvorní děvce. Ta oduševnělost by jí nemohla patřit. Ale ani po jejím chladném pozdravu: „Vítej, Marcu Aemilie Scaure,“ v ní tribun nepoznal Alypii Gavrasovou.

Byl tak překvapen, že udělal krok vpřed, který udělat nechtěl. Sphrantzesova dýka vyletěla k jejímu krku. Z kousku ocele hladkého jako zrcadlo se odrazilo světlo. Dýka byla jen drahokamy posázenou hračkou nějakého šlechtice, ale mohla ji připravit o život, aniž by tomu mohl někdo zabránit. Alypia stála v tomto chladném objetí bez hnutí.

Scaurus také ztuhl, asi dva kroky od ní. „Nech ji jít, Vardanesi,“ naléhal na něj a pozorně si Sphrantzese prohlížel. Jeho buclatá tvář byla nepřírozně bledá, až na dvě červené skvrny, které vyznačila Avsharova ruka. Tenký pramínek krve mu stékal z levé nosní dírky do vousů. Svou perlami posázenou korunu Sevastose měl nakřivo — a protože byl Sphrantzes elegán, bylo to znamením jeho rozkladu. Měl rozšířené, vytržené a listivé oči.

„Pust' ji,“ opakoval mírně Marcus. „Nekoupíš si za ni útěk — a ty to víš.“ Sevastos zakroutil hlavou, ale dýka povolila — ne moc, ale. o palec nebo dva.

Avshar se zachechtal, jeho radost byla strašlivější než nenávistný křik. „Jo, pust' ji, Vardanesi,“ řekl. „Pust' ji, jako jsi pustil Videssos, když jsi ho měl ve svých rukou. Těšil ses z něho jako z ní a pak jsi se s rozechvělou bradou díval, jak ti utíká skrz prsty. Ovšemže, pust' ji. Znáš lepší způsob jak ukončit svůj zpackaný život? Dokonce i jako loutka jsi byl k ničemu.“

Marcus nevěděl, jestli Sevastos nemohl Avsharovo ponižování vystát nebo zda v posledním závanu vypočítavosti usoudil — možná! správně —, že čarodějova smrt by mohla být tou mincí, kterou by se od Thorisina Gavrasy vykoupil. Ať byly jeho důvody jakékoli, najednou postrčil Alypii dopředu a ona vrávoravě padla tribunovi do náručí. Pak vyrazil a zarazil svou dýku do Avsharových obrněných prsou.

Tenká ocelová čepel byla skvělou zbraní na probodávání kyrsu a Sphrantzesova zoufalá rána v sobě nesla veškerou sílu, již mohlo jeho dobře vykrmené tělo vydat. Scaurus si vždycky myslel, že pod tukem jsou svaly. Ted' to věděl, neboť když Vardanesova ruka přitlačila, zarazila se do něj až po rukojeť.

Ale Avshar se nezlomil. „Ach, Vardanesi,“ vzdychl a zasmál se, jako když se rozbije sklenice. „Nemožný až do samého konce. Moje kouzla tě chránila před železnými kousanci. Myslíš si, že na me neplatí, když jsem jejich tvůrce? Podívej, měl jsi to udělat takhle.“

Bylo to rychlé jako hadí uštknutí: chytil Sevastose, zvedl jej do výšky a hodil jej proti stěně. Marcus slyšel, jak se mu roztránila lebka — zní to přesně, jako když se rozšpláchně ovesná kaše, pomyslel si. Po namalovaných vlnách na zdi se rozstříkla krev. Vardanes byl mrtvý, ještě než se svezl na podlahu.

Avshar vytáhl dýku ze svých prsou a strčil si ji za opasek. „Dnes máte všichni dobrý den,“ řekl poslední výsměšnou poklonou a zmizel v komnatě.

Jeho únik probral Římany z ochromení, se kterým sledovali drama posledních několika minut. Vrhli se ke dveřím. I kdyby kliky na dveřích byly zvenčí, neotevřeli by je. Římané doráželi na dveře svými meči a rameny v brnění, ale místnost nad císařským pokojem byla, na rozdíl od jiných, opevněná a portál se ani nehnul.

Přes rachot nárazů slyšeli Avsharův hlas, který nahlas čaroval v jakémsi tvrdém jazyce, kterým se ve Videssosu nemluvalo. Další kouzla, napadlo Marca a strachem se mu sevřel žaludek. „Zeprine!“ zařval a pak nadával na Haloganovo zmatené postrkování a vrážení, když si razil cestu k točitým schodům.

Začal se škrábat ze schodišťové šachty, šplháním jeho brunátné rysy téměř zřítověly. Rozhlížel se kolem dokola, dokud nezpozoroval tribunův chochol dlouhý skoro jako hřívá. Scaurus ukázal palcem na dveře. „Avshar je na druhé straně. On —!“

Marcus chtěl Halogana varovat před Avsharovými

kouzly, ale zjistil, že jemu to je jedno. Rudý Zeprin v sobě nosil vztek a touhu po pomstě od té doby, co padl Mavrikios u Maraghy. Ted' vybuchl. Vrhnu se ke dveřím a ryčel: „Kam utečeš ted', čaroději?“

Legionáři se rozprchli, když udeřil svým ohromným skramasaxem do dveří. Ještě že to udělali, ve svém šíleném vzteku si jich Halogan vůbec nevšiml. Pod údery jeho sekery odlétávaly třísky — žádné dřevo, jakkoli tlusté a zpracované, nemohlo takovému náporu dlouho odolávat.

Scaurus si uvědomil, že stále objímá Alypii Gavrasovou. Její pleť byla teplá, přestože tam stála jen v tenkém negligé.

„Odpusťte, má paní,“ řekl. „Tady.“ Zabalil ji do svého šarlatového vojenského pláště.

„Děkuji,“ odpověděla a odstoupila od něj, aby se do něj navlékla. Její zelené oči byly vděčné, ale to byla jen tenká slupka obalující její bolest. „Zažila jsem horší věci než dotek přítele,“ dodala tiše.

Než Scaurus našel vhodnou odpověď, Zeprin triumfálně zařval, protože křídla a spoje dveří ten nerovný boj vzdaly.

Sekeru držel nad hlavou a prodíral se přes třísky, těsně za ním šel Scaurus a Viridovik, oba s tasenými meči. Za nimi se tlačil Gaius Philippus s dalšími Římany.

Když Vardanes dveře otevřel a když tam Avshar utekl, tribun toho za rozsekanými dveřmi moc neviděl. Ted' užasle hleděl. Byla to komnata, která sloužila jako luxusní bordel: zrcadlo na stropě bylo z broušeného bronzu a na stěnách obscénní, ale krásně vyvedené fresky. Všude se válelo třpytivé hedvábí, které tam bylo jen pro to, aby je někdo sebral, a měkká, široká postel byla rozestlaná, jako by se nabízela.

Zíral ještě z jednoho důvodu, ze stejného, který zarazil Zeprinův spěch tak, že se zmateně zastavil už po několika krocích — kromě útočníků byl pokoj prázdný. Halogan měl bílé klouby od toho, jak pevně svíral rukojeť sekery. Byl vyvolen k tomu, aby zabil, a zjistil, že nemá obět'. Začal sípavě funět, protože bojoval sám se sebou a chtěl své tělo

zase ovládat.

Marcův pohled vystřelil k oknům, vysokým a úzkým šterbinám, přes které by se nemohla protáhnout ani kočka, natož člověk. Viridovik zasunul svůj meč do pochvy, což bylo gesto, které vyjadřovalo jeho znechucení. „Ta potvora utekla a zase nás zaklela,“ řekl a zanačoval v galštině.

Tribun měl sice divný pocit v žaludku, ale pořád tomu nechtěl věřit. Rozkázal svým vojákům: „Převraťte to tu vzhůru nohama. Ať víme, jestli se Avshar neschovává pod postelí nebo támhle v šatníku.“ Prošli kolem něj a pustili se do plnění úkolu. Jeden podezíravý legionář vnořil svůj gladius do matrace, zas a znova — asi si myslel, že se tam Avshar nějakým způsobem ukrýl.

„Ne, to je určitě kouzlo,“ řekl otráveně Viridovik, když prohledávání pokračovalo bez výsledků.

„Drž hubu,“ řekl Marcus, ale moc si Kelta nevšímal. Všiml si jen zlatých pout na sloupcích postele a přišlo mu, že Vardanesova smrt byla přece jen zbytečně jednoduchá.

„To je kouzlo a nic jiného,“ řekl Gaius Philippus. „Vzpomeňte si, že celá bitva s Yezdy se na pár minut zastavila, dokud videsští čarodějové nepronesli svá zaklínadla. Možná že ten zkurvysyn udělal stejnej trik i tady.“

To se tribunovi nezdálo. Přestože si neděla žádné naděje, poslal zvědy do komplexu paláců a další do Nejvyššího chrámu. Všichni měli najít mága Nepa. Rozestavěl legionáře těsně k sobě do rozbitých dveří a řekl: „Pokud Avshar dokáže být neviditelný i nehmotný, pak si útěk zaslouží.“

„Ne, nezaslouží,“ zachrčel Gaius Philippus.

Přes výklenky k nim dorazil zvuk dalšího boje. Scaurus k nim popošel, aby se podíval, ale měl tak malý výhled, že neviděl nic než prokmitnutí běžících vojáků. Byli to Videssané, ale nemohl říci, zda to byly postupující Thorisinovy oddíly nebo posily Sphrantzesova protiútok.

V obavách sestoupil po schodišti, aby se ujistil, že

legionáři jsou na svých místech na obranu Velké dvorany, kdyby to bylo potřeba. Byli tak disciplinovaní, že by tato opatření měla být samozřejmá, ale je lepší mít jistotu. Co třeba Avsharovo kouzlo a boj na schodech, kde obvyklé postupy selhaly?

Opustil dveřní prostor obsazený hlídkami a ostatní postavil před šachtu schodiště. Jejich pohledy mu říkaly, že se učili svou práci zbytečně, ale na nic se jej neptali. Své rozkazy vykonávali bez řečí stejně jako Namdaleňan Fayard.

Dole na schodech se k tribunovi přidala Alypia Gavrasová. „Takže teď jsi viděl, jak jsem byla zhanobena,“ řekla a navenek se jako vždy ovládala. Ale Marcus viděl, jak má plášť těsně upnutý ke krku a jak druhou rukou stahuje lem pláště a snaží se zakrýt ještě víc.

Věděl, že tím myslela víc než závoj žlutého hedvábí pod pláštěm. Mluvil pomalu a opatrně volil slova: „Co nezkazí lidské srdce, nezkazí ani lidský život, ani nezpůsobí dlouhodobou škodu.“

V Římě by to byla běžná stoická fráze, ale Videssanům byly bližší skutky než úmysly, protože to národu, který viděl svět jako válku mezi dobrem a zlem, vyhovovalo. Takže Alypia zkoumala Marcovu tvář v šeru schodiště, protože jej podezírala z toho, že se jí vysmívá. Když nic takového nenašla, řekla nakonec velmi tichým hlasem: „Pokud tomu někdy uvěřím, vrátíš mi tím můj klid. Byla bych ti nevýslovně vděčná.“

Hleděla před sebe na schody. Scaurus si prohlížel neotesaný kámen, z něhož byla šachta vyrobena, a snažil se jí poskytnout co největší soukromí.

Když vstoupili do císařského pokoje, Alypia zaraženě vyjekla. Už nepřipomínal vznešené obřadní centrum Říše, nýbrž bojiště po právě skončené bitvě. Na vyleštěné podlaze, zaplavené zaschlými kalužemi krve, se povalovala těla a trosky. Zranění muži kleli, chrčeli nebo jen bez hlesu leželi. Gorgidas chodil od jednoho k druhému a pomáhal, jak se dalo. Marcus jednoznačně usoudil, že u Velkých bran nebudou žádné problémy. Quintus Glabrio, který byl jako vždy nenápadný, ale výkonný, připravil dvě jednotky legionářů, které by zadržely útok. Teď už byli klidní, svá pila drželi podél těla a meče měli zasunuté. Mladší setník zamával na svého velitele. „Všechno je pod kontrolou,“ řekl a Scaurus přikývl.

Z Avsharovy čarovné nádoby uprostřed sálu se pořád kouřilo, přestože oheň pod ní už vyhasl. Tribun se snažil provést Alypii kolem kotle co nejrychleji, ale při pohledu na žalostnou a zohavenou mrtvolu vedle něj se nemohoucně zastavila.

„Ach, má ubohá, drahá Kalline,“ zašeptala a udělala u prsou Phosovo kruhové sluneční znamení. „Měla jsem strach, že to tak dopadlo, když jsem uslyšela tvůj křik. Tak to je tvá odměna za věrnost své paní?“

Podánilo se jí nezměnit rysy své tváře, jen dvě slzy jí stékaly po tvářích. Pak převrátila oči v sloup a svezla se na podlahu. Její silnou vůli nakonec překonala řada prožitých šoků. Upadla a půjčený plášť se rozevřel, takže zůstala ležet téměř nahá.

„Jedna z Vardanesových běhen, co?“ zeptal se nějaký Říman a chlípně na ni zíral. „Asi jsem už viděl hezcí tváře, ale stejně by bylo skvělý, u Venušiny šterbiny, mít tyhle dlouhý, hladký nohy omotaný kolem sebe.“

„To je Alypia Gavrasová, Thorisinova neteř, takže tu svou špinavou držku zavři,“ zavrčel Scaurus. Legionář se tak lekl, že udělal krok zpátky, a pak se ztratil, aby si našel nějakou činnost někde jinde. Marcus se díval, jak odchází, a sám byl svým hněvem překvapen. Ten voják prohlásil jen to, co se nabízelo.

Na tribunovo zavolání přiběhl Gorgidas, aby se na Alypii podíval. Položil ji do té nejpohodlnější polohy a pak přes ni zase přehodil Scaurův plášť. Skončil, postavil se a měl se k odchodu za dalším zraněným legionářem. „Ty neuděláš nic víc?“ ptal se Marcus.

„Co bys radil?“ zeptal se Gorgidas. „Možná bych ji mohl probrat, ale vůbec by jí to nepomohlo. Pokud vím, to nebohé děvče zažilo tolik krušných chvil, že by to stačilo šesti lidem na celý život. Můžeš jí mít za zlé, že omdlela? Já říkám, nech ji, když to potřebuje. Odpočinek je nejlepší medicína, jakou tělo zná. Ať mě čert vezme, kdybych to měnil.“

„No, dobrá,“ řekl Scaurus mírně a vzpomněl si na to, jak už se Řeka stokrát dotklo, když mu někdo zasahoval do jeho lékařského posudku.

Když přišel za jedním z Marcových poslů zchvácený Nepos, Alypia se vrtěla a mumlala si. Tlustý kněz. při poškození Velkých bran lítostivě mlaskal, ale když vstoupil do císařského pokoje, měl výbornou náladu. Rozdával požeňání na potkání všem kolem. Většina Římanů si ho nevšímalá, ale někteří legionáři se stali služebníky Phose. Oni a Videssané, kteří s nimi sloužili, se klaněli, když Nepos procházel kolem.

Když spatřil Scaura, zatřásl hlavou na pozdrav a zešíroka se usmál. Ale nebyl ještě ani v půli cesty k tribunovi, když se zapotácel, jako kdyby dostal pěští. „Phosi, smiluj se!“ zašeptal. „Co se to tady stalo?“ Pomalu pokračoval dál. Marcovi připomínal člověka, který se prodírá silnou vichřicí.

Nepos se podíval do kotle a znechuceně vykřikl — ještě s větším odporem, než jaký pocítil Scaurus. Zločin toho kata se mu zdál strašlivý, ale Nepos jako kněz a mág věděl, proč bylo čarování tak morbidní. Když si to s hrůzou uvědomil, zachvátilo jej to a strhlo zpět.

„Udělal jsi dobře, že jsi mě zavola,“ řekl a očividně se snažil sebrat. „Že jsou Sphrantzesové jiní než my, je jedna věc, ale tohle — tohle —“ Zmlkl, protože se mu nedostávalo slov. „Nikdy jsem si nepředstavoval, že upadnou tak hluboko. Ortaia Sphrantzes, podle toho, co o něm vím, není nic než mladý hlupák, ale Vardanes —“

„Leží nahoře mrtev,“ dokončil za něj Scaurus. Nepos otevřel ústa a koukal na tribuna, který pokračoval: „S tím čarováním jsme se vypořádali, ale čaroděj, teď —“ V několika rychlých větách shrnul, co se událo. „Možná ho tam nahoře držíme v zajetí,“ ukončil to.

„Avshar v pasti? V pasti?“ Když skončil, Nepos vybuchl. „Proč se mnou ztrácíš čas řečmi?“

„Možná,“ opakoval Marcus, ale Nepos jej již neposlouchal. Kněz se otočil a utíkal ke schodišti, jeho modrý háv mu plandal u kotníků. Marcus slyšel, jak jeho sandály pleskají na schodech, a slyšel, jak vrazil do scházejícího Římana. „Uhni mi z cesty, ty zbedněný a tupý pitomečku!“ křičel Nepos a jeho hlas se horlivostí zajíkl do vysokého tenoru. Chvilí bylo slyšet šramot, jak si s vojákem uskakovali z cesty. Pak ho konečně obešel a hnál se nahoru.

Když legionář spěchal ze schodů, kroutil hlavou. „Někdo do něj píchl špendlíkem?“ zeptal se žalostně, ale nikdo mu neodpověděl.

Alypia Gavrasová otevřela oči. Nepos jí nevěnoval víc než kratinký pohled. Avsharovo odporné čarování a Scaurova zpráva o tom, že tam možná černokněžník stále je, ho odpoutala od takové maličkosti, jakou byla císařova neteř.

Pomalou a opatrně se posadila. Marcus jí chtěl pomoci, ale mávnutím ruky ho poslala pryč. Přestože byla pořád velmi bledá, její ústa se rozmrzele zkrivila. „Myslela jsem, že jsem na tom líp, ale tohle...“, řekla.

„To nevadí,“ odpověděl tribun. „Důležité je, že jste v bezpečí a že město je v Thorisinových rukou.“ Uvažoval jako v mrákotách. Byl příliš uchvácen bojem, než aby si uvědomil, že tohle je naprosté vítězství. Překypoval nadšením.

„Ach, ano, jsem úplně v bezpečí.“ Alypiin hlas byl unavený a cynický. Marcus ho předtím nikdy neslyšel. „Můj strýc mě určitě přivítá s otevřenou náručí — mě, manželku svého soka Avtokratora a hračku toho —“ Zmlkla, nechtěla tu myšlenku ani vyslovit.

„Všichni víme, že svatba byla z donucení,“ řekl Scaurus přesvědčeně. Alypia se mdle usmála, ale spíše kvůli tomu, jak se snaží, než kvůli tomu, co řekl. Něco se z jeho radostné nálady vytratilo. V Alypiiných obavách mohl být kus pravdy, která by byla nepřijemná.

Vyrušil jej Nepos, který scházel po točitém schodišti. Kněze bylo snadné poznat podle jeho chůze, jeho sandály pleskaly do kamenných schodů místo toho, aby po nich klepaly jako okované boty Římanů. Nebylo těžké uhodnout ani to, jakou má náladu. Jeho kroky byly při scházení pomalé a těžké, úplně jiné než jeho rozčilený úprk nahoru.

Už na první pohled se potvrdily tribunovy obavy. Světlo v jeho očích zhaslo a ramena mu klesla, jako by nesl celou tíhu světa. „Je pryč?“ zeptal se Marcus zbytečně.

„Je pryč!“ opakoval Nepos. „Puch jeho kouzla tu bude cítit ještě několik dní, ale jeho původce utekl, aby nás mohl dále mučit. Skotos ho stáhl rovnou do pekla. Copak je jeho moc nevyčerpatelná? Zaklínadlo levitace známe jen my z Akademie, ale to vyžaduje dlouhé přípravy a nedovolí tomu, kdo jej provádí, nosit žádné předměty. A přece je Avshar zvládl v mžiku a zmizel i s brněním, mečem a vším. Phosi dopust’, aby to v tom chvatu zpackal a přenesl se do srdce sopky nebo na otevřené moře, kde se pod vahou svých želez utopí.“

Jenže kněžův beznadějný tón prozrazoval, podle čeho tak soudí. Ani Scaurus si nedovedl představit tak prostý konec Avshara. Byl si jist, že čaroděj šel tam, kam jít chtěl, a nikam jinam — a jeho nenávisť ještě provede takové kousky, které Videssosu uškodí nejvíce. Při této myšlence v tribunových ústech všechno to, co zbylo z chuti vítězství, zhořklo.

09 KAPITOLA

Viridovik řekl: „To jen potvrzuje to, co sem říkal

— těmhle Videssanům se vůbec nedá věřit. Lidi z města stojí při Sphrantzesech, i když sou v obležení, a když Sphrantzesové jdou a zvítězí, obrátí se proti nim.“

„To není tak jednoduché,“ odvětil Marcus a protáhl se na židli. Římané se vrátili do kasáren, v nichž bydleli před rokem, než Mavrikios vyrazil na válečné tažení proti Yezdům. Z dokořán rozevřených okenic se linula sladká vůně pomerančových květů a síť je chránila před nočními škůdci.

Gaius Philippus se zakousl do tvrdého rohlíku, což byla část železných zásob, které u sebe každý legionář nosil pro případ, že by byl ve městě nedostatek potravin. Lhostejně přezvykoval a natáhl se ke stolku před sebou pro pohár vína, aby sousto spláchl. „Jo, ti zasaní pitomci to vzali na sebe,“ souhlasil. „Kdyby Rhavasovi

— ne, spíš Avsharovi — lupiči nebyli mimo město, kde

rabovali, aby mohli oslavovat naši porážku, Zigabenův tah by neměl nejmenší naději.“

„Jeho a Alypie Gavrasové," opravil jej Marcus.

Vtom opodál upadl nějaký džbánec a bouchl o zem, až Gaius Philippus nadskočil. „Dávejte tam pozor, vy nemehla s levýma rukama!“ křičel. Kasárna zdaleka nebyla v tak perfektním stavu, jako když je Římané opouštěli. Během obležení je obsadili Khamortané a podle zápachu a špíny také jejich koně. Legionáři zametali, drhli a vynášeli odpadky. Jiní cpali do slamníku čerstvou slámu a vytahovali zatuchlou, která se kočovníkům zdála dobrá.

Vrchní setník se váhavě vrátil k tématu, o němž mluvili. „No. dobře," řekl s nechutí a pomalu, protože se mu nechťelo věřit, že i žena může být chytrá a statečná.

Ale tady byla důvěra na místě, pomyslel si Scaurus. Viděsosem stále kroužily fámy, přes den uzrávaly jako sýr a večer byly některé z nich opravdu podivuhodné. Avšak Scaurus, na rozdíl od většiny ostatních, mluvil s některými lidmi, kteří byli v těch záležitostech interesováni, a měl představu o tom, co se skutečně stalo.

„Ještě štěstí, že si Alypia uvědomila, že Thorisin nemůže město dobýt zvenčí," trval na svém. „Načasovala to ona a nemohla vybrat líp.“

Princezna a Mertikes Zigabenos, který zastával funkci důstojníka Císařské gardy, se proti Sphrantzesům spikli dokonce ještě předtím, než začal Thorisinův útok. Alypiina služebná Kalline byla ideálním prostředníkem. Byla těhotná a to ji chránilo před podezřením. A protože to byl následek znásilnění jednoho z Rhavasových rabijáků, spojovalo ji to se spiklenci. Ale když se zdálo, že se Thorisin zmocní Videssosu, komplot zůstal zapomenut.

Když se však jeho útok nezdařil, vzpoura se stala nutností. Alypii se podařilo dát zprávu Zigabenovi, že Ortaias zmizel ve svých soukromých císařských komnatách, aby dal dohromady vítězný plán pro své oddíly.

Gaius Philippus znal tuto část příběhu také. Řekl na

to: „Ta dáma mohla v klidu sedět se založenýma rukama ještě o den déle. Kdyby po jeho řeči nevypuklo nějaké povstání, tak své vojáky asi vůbec neznám.“ Vrchní setník toho snesl více než jakýsi proslov Ortaia Sphrantzese, ale přeháněl jenom trochu.

Většina regimentu Císařské gardy byla pobita u Maraghy. Ačkoliv Mertikes Zigabenos užíval svého titulu, Sphrantzese chránili ve skutečnosti vojáci Outise Rhavase. Ale Římané jim dali u hradeb pěkně zabrat a pak šla většina na flám, který se zvrhl do rvaček a plenění. Jejich oběti se přirozeně bránily, takže jich z paláců hodně odjelo, aby pomohli svým druhům, a dali tak Zigabenovi příležitost.

Velel jen třem jednotkám mužů. V čele jedné z nich zhatil Ortaiov soukromý ústup, zajal bezbranného Avtokratora u jeho stolu a tajně jej dopravil do Nejvyššího Phosova chrámu. Patriarcha Balsamon byl Gavrasům již dlouho nakloněn. Další dvě jednotky napadly Velkou dvoranu, aby zachránily Alypii a použily ji jako jasný důvod pro rebelii. Jenže neměly tolik štěstí jako jejich komandér. Kallinu chytily, když se vracela ke své paní. Vyslýchal ji sám Rhavas a brzy zlomil její tvrzení, že je nevinná.

„Začala křičet hodinu před půlnocí," vzpomněl si Marcus na Alypiina slova, „a když přestala, věděl jsem, že tajemství je pryč. Nikdy mě nenapadlo, že Rhavas je Avshar, ale byl jsem si jist, že ji neumučí k smrti, dokud se mu to nebude hodit..." Princeznini zachránci padli do léčky. Nikdo se z ní už nedostal ven.

Ale Zigabenos byl buď miláček štěstěny, nebo měl dar budit pozdvižení. Vyslal z Nejvyššího chrámu hlásné do všech čtvrtí města s prostou zprávou: „Přijďte si poslechnout patriarchu!"

Každý, kdo Scaurovi opakoval Balsamonovu řeč, vyprávěl jinou verzi. Tribuna napadlo, že to je velká škoda. Nedovedl si představit Balsamona na schodech Nejvyššího chrámu v ošuntělém mnišském rouchu, které má raději než regálie patriarchy. Toto kratinké drama vyburcovalo ve starém prelátovi to nejlepší — měl ve

svých rukou pochodně prosvětlující noc a moře napjatých tváří, které čekaly na to, co řekne.

Nezáleží na tom, co řekl doslova, jeho slova převedla celé město během čtvrt hodiny na stranu Thorisina Gavrase. Marcus si byl jist, že s tím přesunem mělo co dělat třeba to, že se obraz Ortaia Sphrantzese zřítíl na zem nebo že se Avtokrator třásl u patriarchových nohou, či to, jak se Rhavasova zlodějská banda přehnala krámky videsských kupců.

Jakmile k tomu dal jednou Balsamon podnět, městská chudina byla natolik soběstačná, aby vzala věci do svých rukou. „Málem by člověku bylo Vardanese líto," řekl Viridovik a utíral si omástek z brady hřbetem ruky. V tomhle vyhladovělém městě se mu kdesi podařilo sehnat tučnou pečenou koroptev. „Loutkář zjistil, že bez svých loutek přece jen hrát nemůže.“

Po tom, co Marcus viděl v ložnicích nad císařským pokojem, mu nebylo Vardanese Sphrantzese líto ani trochu, ale Kelt byl všímavý. Obyvatelé města — stejně jako většina videsské armády — zjistili, že Ortaias je hloupý, pošetilý pedant a že z něj mají spíš legraci než strach. A také pochopili to, že jeho prostřednictvím vládne jeho strýc bez jakýchkoli překážek. Ale starším Sphrantzesem, přestože to byl mnohem schopnější člověk než jeho synovec, celé město skrz naskrz srdečně opovrhovalo. Když Ortaia svrhli, Vardanes nenašel nikoho, kdo by jej poslechl, když udílel rozkazy svým jménem.

Jeho poslové pospíchali z paláce s povely pro regimenty na hradbách, aby potlačily povstání. Jenže někteří poslové dezertovali, jakmile byli z dohledu, na jiné číhala lůza a ti, kteří přece jen splnili svůj úkol, zjistili, že je nikdo neposlouchá. Sevastosovy videsské jednotky jej neměly rády o nic víc než jejich civilní bratři a jeho žoldnéři mysleli spíš na svou bezpečnost než na jeho — Gavras by jim pravděpodobně také zaplatil, kdyby seděl na trůnu.

Nakonec stáli při Sphrantzesovi jen Rhavasovi bandité a zabijáci. Všechny ruce se napřáhly proti nim — tak jako se proti nim postavil i lid. K poslušnosti je nepřinutili ani oni, ani Sevastos.

„Vardanes dostal to, co si zasloužil," řekl tribun. „On byl nakonec Avsharovi větší loutkou, než jakou kdy byl Ortaias pro něj.“ Ryba na udici by asi bylo lepší přirovnání, napadlo jej.

Gorgidas řekl: „Pokud jsou Rhavas a Avshar jeden a tentýž, pak zřejmě víme, proč Doukitzes skončil tak, jak skončil.“

„Eh? Proč?" zeptal se Marcus popleteně a potlačil zívnutí. Dva dny těžkého boje ho unavily, takže nebyl schopen

sledovat doktorovy myšlenky.

Gorgidas se na něj přezíravě podíval. Podle Řeka byla hlava na to, aby se používala. „Jako hrozba, samozřejmě, nebo spíš jako slib. Ty víš, že tě čaroděj nenáviděl od té doby, co jsi jej dostal v souboji tu noc v Síni devatenácti lehátek. Určitě si přál, aby mu pod nožem skončilo víc tvých mužů.“

„Avshar nenávidí všechny,“ řekl Scaurus, ale Gorgidova slova mu nepříjemně zvonila v uších. Tribuna to napadlo také a nijak toho nedbal. Být osobním nepřítelem zákeřného a zdatného mága bylo dost děsivé. Teď byl rád, že je tak vyčerpaný, protože mu strachy nezduhla krev v žilách.

Toho rána nebyl Marcus — přes všechno ujišťování sebe sama — nijak nadšený, že má Helvis seznámit se zjevným faktem, že zůstávají ve Videssosu. Odkládal tenhle nepříjemný okamžik, jak dlouho to jen šlo, tím že si povídal se svými přáteli, dokud se mu nezačaly zavírat oči.

Jen pramálo ho probral chladivý noční vzduch, když odcházel do haly kasáren, kterou přidělil legionářům a jejich partnerkám. Nebyla to ta, která patřila čtyřce Římanů vloni. Tato hala byla rozdělena tak, aby měly páry své soukromí. Původně sloužila jako stáj Khamort'anů a tribunovým snem bylo, aby přišel Herkules a prolil to místo řekou.

Byť byla hala, kterou vybral pro muže s partnerkami,

o něco čistější, našel Helvis, jak chvatně uklízí, protože s prací legionářů není spokojena. „Zdravím tě,“ řekla a letmo jej při zametání políbila na tvář. „Na tažení mi špína nevadí, ale když se usadíme, nemůžu ji vystát.“

Za jiných okolností by taková slova Scaura nejspíše potěšila, neboť byl sám dost velký puntičkář — když na to měl čas. Jenže Helvisin hlas byl vyzývavý. „Hodláme se tady usadit, ne?“ tlačila na něj.

Tribun si přál, aby na místě usnul. Byl tak utahaný, že se nechtěl hádat. Smířlivě rozpřáhl ruce. „Ano, na čas —“

„Dobře,“ řekla Helvis, což pro něj bylo tak nečekané, že zamrkal. „Nejsem slepá. Vím, že opustit Videssos by v téhle situaci bylo šílenství.“

Marcus málem vykřikl úlevou. Doufal sice, že když byla roky ženou vojáka, pochopí, jak si na tom země stojí, ale neodvažoval se v to věřit.

To ale nebylo všechno. Když pokračovala, modř jejích očí Marcovi připomínala ocel: „Pro tentokrát dobrá. Ale příště uděláme to, co musíme.“

Tribun vůbec nepochyboval o tom, co tím myslela, ale nechtěl se tím zabývat. Hádka je každopádně zažehnána, ulevilo se mu. Občanská válka skončila, takže by se nic nemělo pokazit. Svlékl si brnění a okamžitě usnul.

Thorisin Gavras byl samozvaným Avtokratorem přibližně rok. Ortaias Sphrantzes byl poražen a nikdo Gavrasovo rozhodnutí nevyvracel. Avšak podle videsského zákona byl až do své oficiální korunovace jen následníkem.

Stejně jako u jiných součástí císařského života tady platilo, že formalita souvisí s obřadností. Gavras nemohl do města dorazit dřív, než jej přepadli komorníci. A protože císařova politika byla postavená na hlavu, udělal z nich experty na přípravu korunovací v co nejkratší době. Thorisin se s nimi tentokrát nehandrkoval — jeho legitimita císaře pro něj byla tak důležitá, že nechtěl riskovat.

Scaurus se přistihl při tom, jak se hrabe z postele mnohem dříve, než by mu bylo milé, a že dostává nepřesné instrukce o své roli v nadcházejícím ceremoniálu od jakéhosi veledůležitého eunucha. Postavili jej do čela manipulu Římanů, kteří půjdou za křeslem na nosítkách, na němž ponesou Thorisina z paláce do Nejvyššího chrámu Phose, kde jej má Balsamon pomazat a korunovat císařem Videssanů.

Thorisin spěchal se ztuhlým výrazem ze Síně devatenácti lehátek a pak pomalu prošel kolem seřazených oddílů k nosítkům. Podle zvyklostí měl průvod začít ve Velké dvoraně, ale budova byla již v rukou kupy řemeslníků, kteří napravovali škody, které utrpěla v boji z předešlého dne.

Avšak v ostatních ohledech se nový Avtokrator řídil tradičními zvyklostmi. V tento den odložil svůj oděv vojáka, což byl jeho oblíbený císařský šat. Lýtka nad červenými botami zakryl vlněnými kamašemi obarvenými na modro. Jeho opasek, vykládaný drahokamy, byl vyroben z pásků zlata, zatímco hedvábný kilt byl opět modrý s bílými lemy. Jeho pochva byla také tak honosná, ale Marcus si všiml, že v ní má jen obyčejnou šavli s koženou rukojetí ztmavlou sladkými skvrnami. Měl na sobě šarlatovou tuniku proloženou kusem zlaté látky a na ní kápi z čisté bílé vlny, sepnutou u krku zlatou sponou. Byl prostovlasý.

Namdaleňané, videsští vojáci a námořníci, Khatrišani, další Videssané — Thorisin Gavras projížděl kolem každé z těchto skupin a ty padaly na kolena a pak na břicha, aby projevily svou nejhlubší oddanost. Pro Marca uvyklého římským republikánským způsobům to byl zvyk, jemuž se nemohl podřídit. On a jeho muži se uklonili až k pasu, ale neponížili se před císařem.

Na chvíli vykoukl za jeho císařskou maskou Thorisin — člověk. „Tvrdohlavý prevíte,“ zamumlal na půl úst tak potichu, že to slyšel jen tribun. Pak projel a posadil se do modrozlatého křesla, které se používalo jen na korunovační cestu.

Mertikes Zigabenos a sedm jeho mužů se ujali role

císařských nosičů. Toto zasloužilé místo získali úderem, kterým svrhli Ortaia. Zigabenos stál vpravo vpředu. Byl to mladý muž s úzkým obličejem a propadlými tvářemi, jenž nosil svůj plnovous v huňatém stylu Vaspurakánců. Na zádech měl zavěšen široký oválný štít z bronzů.

„Jsme připraveni?“ zeptal se Gavras. Zigabenos se dvorně uklonil. „Tak pojďme do toho,“ řekl císař.

Před přenosným křeslem rozkvetlo tucet slunečníků z pravého hedvábí, další symboly — jako by jich ještě bylo zapotřebí — císařské majestátnosti. Zigabenovi muži se na rozkaz svého komandéra sehnuli pro svá držadla, pak se napřímili a zvedli Thorisina na svá ramena. Pomalu se dali do pohybu za nosiči slunečníků a Thorisinovým heroldem se silnými plícemi — ven přes zahrady paláců směrem k Palamasovu fóru.

„Zřete Thorisina Gavrase, Avtokratora Videssanů!“ hřímá herold k různorodému shromáždění. Obyvatelé hlavního

města, stejně jako ceremoniáři u dvora, věděli, jaká je jejich role při korunovaci. „Jeho Udatnost Thorisin!“, vzdávali tradiční hold novému císaři v archaické videsštině Phosovy liturgie.

„Sláva dobyvateli! Sláva dobyvateli!“ hřímali, když se procesí s císařem ubíralo směrem k náměstí. Marcus byl jejich nadšením překvapen. Podle toho, co věděl o obyvatelích města, předpokládal, že se pohnou na jakýkoli druh podívané, ale s obličejem nataženým jako papuč, a ne s projevy dojetí.

Pochopil to o několik vteřin později, když sluhové z paláce začali rozhazovat do davů plné hrsti zlatáků a stříbrňáků. Videssané věděli o štědrosti, které se jim při výměně císaře dostane, ať se to tribunovi líbilo nebo ne.

„Hej, ty peníze jsou z pravého zlata! Hurá Thorisinovi Gavrasovi!“ zaječel kdosi, koho k formální odezvě přiměla kvalita Thorisinových mincí. Radost se zdvojnásobila. Ale Scaurus věděl, že doly ve Vaspurakanu, z nichž Thorisinovo zlato pocházelo, jsou teď v rukou Yezdů, a přemýšlel, jak dlouho to bude trvat, než se oběživo zase zlevní.

Teď však nebyl čas na chmurné myšlenky — potlesk tisíců lidí mu zvonil v uších. „Hurá Řínamům!“ zaslechl a zachytil pohled vysokého Arsabera, který stál uprostřed klubka vykrmených kupců. Scaurus měl podezření, že jeden nebo dva odejdou domů s lehčí peněženkou.

Další rozjásané davy se řinuly Střední třídou, z každého okna třípatrových úředních budov vykukovaly dvě tři hlavy. „Podívej na všechny ty zatracené pisálky, který přemejšlej, jestli je Gavras veme na oběd,“ řekl Gaius Philippus. „Mě, doufám, veme.“

Několik bloků za úředními budovami se císařský průvod obrátil na sever k Phosovu Nejvyššímu chrámu. Zlaté kopule na věžích zářily v jasném ranním slunci.

Velké uzavřené nádvoří Nejvyššího chrámu bylo napěchováno víc než Palamasovo fórum. Knězi a vojáci tvořili řadu, která v tom návalu zůstala otevřená, a zadržovali zástupy, aby nezaplavily široké schody, jež vedly nahoru ke svatyni. Na posledním schodě stál Balsamon a honosnost chrámu za ním ho nijak nezastiňovala. Patriarcha byl tlustý, plešatící stařík s uličnickým smyslem pro humor, ale Scaura to najednou zarazilo, když viděl, jakou má ve Videssosu obrovskou moc. Ortaias Sphrantzes nebyl prvním císařem, kterému pomohl z trůnu, a Thorisin Gavras bude kolikátý — třetí, pátý? Na které volby císařů dohlížel?

Ale jeho čas ještě nepřišel. Mertikes Zigabenos a jeho hlídači nesli Gavrase davem, jenž zmlkl, protože věděl, co bude následovat. Císařská nosítka, za kterými kráčelo několik ceremoniářů, vystupovala po schodech. Zastavila se dva schody pod patriarchou. Nosiči položili nosítka na zem. Thorisin se zvedl a počkal, až se jeho muži rozestaví na nižších schodech.

Zigabenos sundal svůj štít a položil jej licem vzhůru před císaře. Thorisin se na něj postavil, aniž by zavrával. Marcus již šel směrem k němu, neboť byl stejně jako ostatní velitelé jednotek vybrán ke složení pocty: admirál Elissaios Bouraphos. Baanes Onomagoulos,

Laon Pakhymer, Utprand, syn Dagobera, a nějaký Namdaleňan — vysoký, zarputilý muž s bledýma očima, z nichž nečíslo vůbec nic — jehož tribun neznal. Scaurus odhadoval, že to musí být velkohlavý Drax, kterého sem zřejmě pozvali proto, aby mu ukázali, že jeho žoldnéři jsou v Říši stále žádaní, i když byl zvolen nový panovník.

Ještě jednou zasáhl Zigabenos. Sundal ze svého opasku zlatý kroužek, který podal Thorisinu Gavrasovi. Ten podle zvyku odmítl. Zigabenos jej nabídl podruhé a byl opět odmítnut. Na potřetí se Gavras uklonil a přijal. Zigabenos mu zlatý kroužek posadil na hlavu a hlasitě zvolal: „Thorisine Gavrasí, uděluji ti titul Avtokrator!“

To byla chvíle, na niž Scaurus a ostatní Gavrasovi důstojníci čekali. Uklonili se a zvedli obřadní štít do výšky ramen, aby vzdali čest císaři, jenž na něm stál. Dav pod nimi, který podle pravidel čekal a mlčel, začal vykřikovat: „Sláva dobyvateli Thorisinovi! Sláva dobyvateli!“

Chromá noha Baana Onomagoula se málem podlomila, když důstojníci pokládali Thorisina zase zpátky na zem, ale Drax a Marcus, kteří stáli na stejné straně jako Videssané, udrželi jeho váhu tak lehce, že se štít málem ani nezachvěl.

„Vydrž, starý brachu. Už je to za námi,“ řekl Gavras, když z něj sestupoval. Onomagoulos zašeptal omluvu. Scaurus byl šťastný, že vidí tyto dva muže, kteří na sebe byli tak jedovatí, jak se k sobě mají. Zdálo se, že to je dobré znamení.

Gavras nesestoupil ze štítu dříve než Balsamon, jenž byl oděn v rouchu jen o málo skvostnějším než sám císař.

Patriarcha sešel, aby jej pozdravil, ale nepoklekl před císařem. V chrámu, na tomto svatém místě, byla jeho autorita druhá nejvyšší hned po Avtokratorovi. Hluboce se před Thorisinem uklonil a chomáčovitý šedý vous se zkroutil nad císařskou korunou, kterou nesl na modrém hedvábném polštářku.

Když se patriarcha napřímil, jeho živé oči pod hustým,

pořád ještě černým obočím žhnuly nad Thorisinovými druhy. Tento napůl pobavený a napůl výsměšný pohled Scaura usadil. Tribun zamžoural — Balsamon na něj mrká? Uvažoval o tom už předtím, když byl minulý rok v chrámu. Jistěže ne, ale stejně —

Ani tentokrát si nebyl jist. Než se mohl vzpamatovat, Balsamonův pohled již směřoval jinam. Patriarcha vylovil ze záhybů svého šatu malou stříbrnou lahvičku. „Kapsy jsou jedním z Phosových dobrých nápadů,“ poznamenal. První řady vojáků jej možná zaslechly, ostatní určitě ne.

Pak se rozezněl jeho ostrý tenor a zaplnil rozlehlé prostranství. Poblíž stál mladší kněz, aby mu napovídal, ale nebylo to potřeba. „Sskoň hlavu,“ řekl Balsamon Gavrasovi. Gavras uposlechl.

Patriarcha odzátkoval lahvičku a její obsah vylił Thorisinovi na hlavu. V záři ranního slunce byl olej zlatý. Scaurus ucítil sladkost myrty, vůni pižma a hořkou, ale také příjemnou vůni aloe. „Jak Phos září jasným světlem na nás na všechny,“ prohlásil Balsamon, „ať padne jeho požehnání také na tvou hlavu s tímto pomazáním.“

„Ať se tak stane,“ odpověděl Thorisin krátce.

Balsamon, jenž stále držel v levé ruce korunu, pravou rukou roztíral olej po Thorisinově hlavě. Když skončil, pronesl nejzákladnější modlitbu Videssanů a různorodé shromáždění opakovalo jeho slova: „Tobě žehnáme, Phosi, dobrotivý a velkodušný Pane. Tvou slávou, náš ochránče, jenž nad námi bdíš, může býti velká zkouška našeho žití v náš prospěch

rozhodnuta.“

„Amen,“ skončil dav. Marcus slyšel, jak Namdaleňané přidali svůj vlastní závěr videsského kréda: „Na to sázíme své duše.“ Utprand dodatek vyslovil rozhodně, ale Drax, byť byl blíže, neřekl nic. Scaurus se překvapeně otočil — cožpak velkohlavě přijal zvyk Říše? Viděl, jak Draxovy rty mlčky tvarovaly namdalenskou formuli, a uvažoval, zda za jeho ohleduplnost může zdvořilost nebo osobní prospěch.

„Amen“ bylo našťastí tak hlasité, aby utopilo veškerá

kacířská slova. Marca napadlo, že by bylo tuze pěkné, kdyby se korunovace přerušila náboženským nepokojem.

Balsamon vzal korunu, nízkou zlatou kopuli posetou perlami, safíry a rubíny, a pevně ji položil na Thorisinovu skloněnou hlavu. Zástup dole vzdychl. A bylo to — Videssosu vládl nový Avtokrator. Šum rychle ustal, jelikož dav očekával patriarchovu řeč.

Ten se na chvíli zamyšleně odmlčel a pak začal: „Nuže, mí přátelé, byli jsme nedopatřením poškozeni a zneužiti. Trůn je jen pár tyčí obložených zlatem a pokrytých sametem, ale říká se, že zušlechtí uje vše, co na něm spočine, jakousi čarovnou silou víc, než kdyby se na tom pracovalo v Akademii. Když jsem měl vlastní trůn, myslel jsem, že je to nesmysl, vždyť víte —“ Jedno huňaté obočí se zvedlo natolik, aby posluchačům dal najevo, že ta poslední slova nemají brát moc vážně. „— ale jsou chvíle, kdy volba nespočívá mezi dobrým a zlým, ale spíše mezi zlým a ještě horším.“

„Bez Avtokratora bychom zhynuli jako tělo bez hlavy.“ Marcus si vzpomněl na Mavrikiovu smrt a otřásl se. Pocházel z republikánského Říma a o tomto výroku pochyboval, ale uvědomil si, že Videssos byl císařstvím tak dlouho, že to byla nejspíš pravda.

Balsamon pokračoval: „Když usedá na trůn nový císař, nehledě na to, jak neohrabaný se může zdát, vždy je tu naděje.

A poradci panovníka mohou sloužit jako tvář lidskému mozku, to jest, mohou dáti formu tomu, co by jinak bylo beztvaré.“

Někdo vykřikl: „Phos ví, že Ortaias žádný svůj mozek nemá!“ což vyvolalo smích. Marcus se také smál, ale zároveň poznal cestu, po níž se Balsamon vydal, aby ospravedlnil své činy a, což bylo důležitější, omluvil se Thorisinu Gavrasovi.

Patriarcha se vrátil ke své omluvě. „Jenže červi rozežrali ten mozek, jehož povahu jsem poznal pozdě, ale ne příliš pozdě.

A tak jsem učinil veškeré možné nápravy, jak tady vidíte.“ Ještě jednou se hluboce uklonil. Marcus zaslechl, jak Gavrasovi napovídá: „Teď ty.“

Císař se zdvořilým pokývnutím přeletěl pohledem

nav. „Ortaias Sphrantzes neví, přes všechny ty jeho směšné řeči, o válce víc, než jak z ní utéci, a o vládnutí neví vůbec nic krom toho, jak je ukrást, když je pravý vládce pryč. Do pěti let by vás byl dohnal k tomu, abyste se na starého Strobila dívali pěkně — pokud by nejdřív nedobyl město ti zpropadení Yezdové, což je pravděpodobné.“

Thorisin nebyl žádný vybroušený řečník. Stejně jako Mavrikios dával přednost přímočarosti, kterou si odnesl z bitevních polí. Pro vzdělané obyvatele hlavního města to bylo neznámé, ale působivé.

„Nebudu moc slibovat,“ pokračoval. „Jsme v kaši a udělám vše proto, abych nás z ní dostal ven. Řeknu jen tohle — kéž Phos dopřeje, abyste neproklínali mou tvář, kdykoli se podíváte na zlaták.“

Tenhle slib si vysloužil skutečný aplaus. Ortaiovy znehodnocené mince mu žádnou oblibu nezískaly. Jenže Scaurus pořád přemýšlel, jak to chce Thorisin zařídít. Jestli viděští pisálci se svými úřednickými, obratnými rukama nedokázali udržet kvalitu říšských peněz, dokáže to Gavras jako voják?

„Poslední věc,“ řekl císař. „Vím, že město šlo s Ortaiem hlavně proto, že mu nic jiného nezbylo, a pak z nutnosti, protože je donutila jeho vojska. No dobře. Nechci slyšet žádné řeči o tom, kdo ustoupil, kdo co o mně řekl včera ráno, a bude klid.“ Davem proběhlo zamručení souhlasu a úlevy. Marcus slyšel o informátorech, kteří se rozmohli v Římě během občanské války mezi mariovcí a Sulou, a taky o čistkách a odvetách. Věřil Gavrasovi kvůli tomu, že měl ohromně vyvinutý cit pro tyto věci, a čekal, že císař bude lid varovat před budoucími spiknutími.

Avšak Thorisin řekl jen: „Teď ode mně už nic neuslyšíte. Řekl jsem, že to bude poslední věc, a myslel jsem to vážně. Pokud byste chtěli jen prázdná slova, mohli byste mít stejně tak za panovníka Ortaia.“

Nespokojený Gaius Philippus, který sledoval zvolna se rozptylující dav, řekl: „Měl by na ně seslat hrůzu toho jejich Phose.“

Ale tribun začínal rozumět Videssanům lépe než jeho oficíři a uvědomil si, že obrněné řady vojáků na schodech Nejvyššího chrámu byly větší varování proti nějakému komplotu než jakákoli slova. Otevřená hrozba od nového Avtokratora by vyvolala jen znechucení. Gavras byl dost chytrý na to, aby to věděl. Projevil více citlivosti než prve, myslel si Scaurus a byl rád.

„Co bychom s ním měli udělat?“ To byl hlas Komitty Rhangavové, nelítostný a trochu rozechvělý hněvem. Sama si odpověděla: „Měli bychom z něj udělat tak odstrašující příklad, že se nikdo neodváží vzepřít dalších padesát let. Vypálit mu oči žhavými železy, uříznout uši, pak ruce a nohy a na Volském náměstí pak spálit to, co zbude.“

Thorisin Gavras byl pořád v císařských regáliích a trochu vyděšeně, ale s respektem hvízdal nad krutostí své paní. „No, Ortaie, jak se ti to líbí? Přece jen se tě to týká nejvíc.“ Jeho smích se poraženému soku určitě nelíbil. Ortaias měl ruce svázané za zády. Jeden Zigabenův muž seděl vedle něj na pohovce v knihovně patriarchy. Ortaias vypadal, jako by se pod ni měl co nevidět schovat. Podle Scaura se tento mladý, přitažlivý šlechtic nikdy nestříhal. Byl vysoký, hubený a se svou výmluvou pro nerovnoměrně rašící vous byl směšný. Byl oděn jen do lněné košile, měl rozčuchané vlasy a špinavý, vyděšený obličej. V tu chvíli tribunovi připomínal spíš politováníhodnou figurku nežli někoho zlého nebo někoho, koho by měl nenávidět.

Odpověděl vysokým, rozřeseným hlasem: „Kdybych vyhrál, tak bych s vámi tak nejednal.“

„Ne, to asi ne,“ připustil Gavras. „Neměl bys na to žaludek. Spolehlivý, nehlučný jed v noci by ti vyhovoval víc.“ Kolem těžkého jilmového stolu se rozlehlo souhlasné zahučení a naplnilo téměř celý prostor knihovny — patřilo Komittě, Onomagoulovi, Elissaiovi Bouraphovi, Draxovi. Utprandovi, synovi Dagobera, a Mertikovi Zigabenovi. Ani Marcus nemohl popřít, že má Thorisin nejspíš pravdu. Ale nemohl si nevšimnout, že patriarcha mlčí, a co bylo ještě větším překvapením, mlčela také Alypia Gavrasová.

V tmavé tunice a temnězelené suknici a s vydrhnutým obličejem princezna zase vypadala tak, jak ji Scaurus předtím znal: chladná, schopná, téměř nepřístupná. Potěšilo ho, když ji uviděl v radě, což bylo přes všechny její obavy znamení toho, že jí Thorisin pořád věří. Měla sklopené oči a na Ortaia Sphrantzese by se nepodívala ani za nic. Stříbrný pohár vína, který držela v ruce, se slabě zachvěl.

Balsamon se ze své stolice natáhl tak daleko, až se zakymácela na zadních nohách. Sáhl přes rameno a z poloprázdné police vytáhl nějaký svazek. Scaurus znal jeho přijímací komnatu, ale po straně byla tak zaplněná knihami, že byla pro svůj původní účel téměř nepoužitelná. Patriarchu těšilo, když se potvrdil jeho předpoklad jak v maličkostech, tak v podstatných věcech.

Takže tribuna nepřekvapilo, když jej viděl vracet tenký svazek v kůži na své místo, aniž by jej otevřel. Balsamon řekl Komittě: „Viš, má drahá, to, že budeme jako Yezdové, neznamená, že budeme lepší.“

Odpověď byla mírná, ale Komitta se naježila: „Co s tím mají Yezdové co dělat? Šlechtic jedná se svými nepřáteli tak, aby mu již nemohli škodit.“ Zvýšila hlas: „A skutečný šlechtic nedbá takových změkčilých rad, jako jsou ty tvé, knězi. I když byl tvůj otec valchář, takové věci bych nečekala.“

„Komitto, budeš —“, pokusil se Thorisin, jenže už bylo pozdě na to, aby svou vznětlivou choť zastavil. Onomagoulos a Zigabenos na ni ohromeně zírali. Dokonce i Drax a Utprand, pro něž nebyl Balsamon nic jiného než kacír, nebyli zvyklí na to, aby někdo huboval duchovní.

Ale patriarchův důvtip byl mocnější zbraní než vztek. „Jo, vyrostl jsem v pachu moči, ale alespoň jsme z toho udělali čistě bílou látku. Ted’ —“ Nakřčil nos a úkosem se podíval na Komittu.

Vztekle vyprskla, ale Thorisin ji okřikl: „Ticho tam.

Zasloužila sis to.“ Seděla ztuhle a trucovitě mlčela. Marcus obdivoval, jak ji císař dokáže usadit — alespoň někdy.

Thorisin pokračoval: „Stejně neudělám to, co jsi říkala. Upřímně ti povím, že je mi to proti srsti — ne kvůli tomu ufnukanému ubožákovi.“

„Pak tedy buď tak hodný a neztrácej můj čas takovými to schůzemi, když nemáš v úmyslu naslouchat mým radám.“

Komitta uraženě vstala a odkráčela z pokoje.

Gavras se opřel do Marca: „Nuže, panáčku, co říkáš? Občas mám pocit, že z tebe tvé myšlenky musím tahat jako zuby. Mám ho poslat do Kynegionu a skončit to?“ Lovecký parčík u Nejvyššího chrámu, Kynegion, sloužil také jako hlavní videsské popraviště.

V římském hlavním městě byl takový trest výjimečným rozsudkem, ale Scaurus si vzpomněl, že byl udělen Catilinovi, který se zasloužil o státní převrat. Odpověděl s rozvahou: „Ano, myslím, že ano, pokud to proti tobě neobrátní všechny ty úředníčky.“

„Vyser se na úředníky,“ zavrčel Bouraphos. „Nejsou k ničemu jinému, než aby ti řekli, proč nemůžeš dostat peníze na zařízení, které potřebuješ.“

„Jo, většinou sou to poseroutkové,“ řekl Baanes Onomagoulos. „Když jednomu usekneš hlavu, všem jim naženeš strach a budou mít plné kalhoty.“

Ale Thorisin se škrábal na bradě, přemýšlel a díval se na tribuna se zdráhavým obdivem. „Máš ve zvyku mluvit i o nepříjemnostech, že? Jsem voják a nechce se mi brát byrokraty vážně, ale nedá se popřít, že mají moc — a ne málo, u Phose.“

„Kdo říká, že se to nedá popřít?“ zaburácel Onomagoulos. Opovržlivě píchнул do Ortaia Sphrantzese palcem. „Podívej se na tuhle vyoranou myš. Tohohle měli ti pisálci za vůdce.“

„A co Vardanes?“ Byl to Zigabenos, kdo byl ve městě, když panoval Ortaias a vládl jeho strýc.

Onomagoulos přimhouřil oči, ale řekl: „No co s ním? Další zbabělec. Když strčíš pisálkovi do ksichtu ocel, je tvůj a můžeš si s ním dělat, co chceš.“

„Á to je právě ten důvod, proč byli byrokrati nebo

lidi, které tam úředníci dotlačili, na císařském trůnu čtyřicet pět let z padesáti,“ řekla Alypia Gavrasová a její odměřený tón byl působivější než otevřený výsměch. „Proto byrokrati a jejich žoldnéři za ten čas zlomili — kolik: dva, tři tucty? — povstání provinční šlechty, a proto udělali z téměř všech rolníků ve Videssosu daněmi svázané otroky. To je jasný důkaz, že jsou to chameleoní, ne?“

Onomagoulos zrudl až po plešatou plošinku na hlavě. Otevřel ústa a zase je zavřel, aniž by něco řekl. Thorisin dostal náhlý záchvat kašle. Ortaias Sphrantzes, který neměl vůbec co ztratit, se rozhiňhal, když viděl, jak se jeho věznilé mezi sebou dohadují.

Císař, který se pořád ještě soustředil na svou neteř, se jí zeptal: „Co chceš, abychom s tím ničemou udělali?“

Poprvé za celou dobu, co schůze trvala, se podívala na muže, jehož císařovnou, alespoň podle jména, bývala. Všechny její city ji zradily, jako by se dívala na zdechlinu vola. Nakonec řekla: „Myslím si, že by nemohl být odsouzen k smrti, kdyby nezapříčinil všechny ty konflikty, jež neměly vůbec vzniknout. Byl svým způsobem vězněm svého strýce, tak jako já, nevládl nad svým osudem ani činy.“

Ortaias ze svého ubohého místa na pohovce tiše řekl: „Děkuji, Alypie,“ a zcela nezvykle zase zmlkl. Princezna vůbec nedala znát, že by jej byla slyšela.

Baanes Onomagoulos, kterého ještě pořád pátil její sarkasmus, viděl příležitost k pomstě. Řekl: „Thorisine, ovšemže

bude mluvit na jeho obhajobu. A proč by neměla? Přece jen jsou to manželé a jejich zájmy jsou spojeny společným ložem.“

„Tak teď chvíli počkej —“, začal prudce Scaurus, ale Alypia nepotřebovala, aby se jí někdo zastával. S ledovým klidem vstala a vylila obsah svého poháru Onomagoulovi do obličej. Protíral si štipající oči, chrblal a nadával. Husté červené víno kapalo z jeho barevných vousů na vyšivanou hedvábnou tuniku a lepilo ji k jeho prsům.

Začal hledat rukojeť meče, ale když jej Elissaios Bouraphos chytil za zápěstí, rozmyslel si to. Přestože měl ještě zalepená víčka, podíval se na Thorisina Gavrasede, ale v jeho obličejích nenašel nic, co by jej potěšilo. Zamumlal: „Nikdo se mnou nebude takhle jednat,“ vyškřábal se ze stolice a kulhal směrem ke dveřím. Jeho bolestivá chůze byla nechtěnou parodií na náhlý odchod Komitty Rhangavvové před pár minutami.

„Možná tě bude zajímat,“ řekl naléhavě Balsamon, „že jsem včera v noci ten sňatek Sphrantzese s Alypií Gavrasovou anuloval, na princezninu naléhavou žádost — jestli se to tak dá nazvat. Možná tě také bude zajímat, že kněz, jenž ten sňatek uzavřel, je v opatství na severním břehu řeky Astris. To je co by kamenem dohodil od stepi — a to jsem nařídil v den, kdy jsem se o svatbě dozvěděl, ne včera v noci.“

Ale Onomagoulos jenom odfrkl: „Pch!“ a zabouchl za sebou těžké dveře.

Figurka ze slonové kosti se zakymácela a spadla na zem. Balsamon, rozrušený víc než během celé schůzky, vyskočil, vyděšeně vykřikl a hnál se k ní. Když se sehnul, aby ji zvedl, zafuněl a rozzlobeně se podíval na sošku velkou jako dlaň.

„Chvála Phosovi, nic se nestalo,“ řekl a opatrně ji postavil zpátky na její místo. Marcus pamatoval na jeho vášeň pro slonovou kost ještě z Makuranu, království, jež bylo západním sousedem a soupeřem Videssosu, dokud Yezdové nepřišli ze stepi a nezničili je více, než kdy bylo zničeno za celou dobu svého trvání. Spíš pro sebe než pro ostatní si patriarcha postěžoval: „Od té doby, co odešel Gennadios, už to není takové, jaké by to mělo být.“

Tento tvrdohlavý kněz byl Balsamonův hlídací pes i společník, jak Scaurus věděl, a občas patriarchovi dělalo bezbožnou radost, že jej mohl trápit. Teď, když byl pryč, to vypadalo tak, že Balsamonovi chybí. „Co se s ním stalo?“ zeptal se tribun z pouhé zvědavosti.

„Hmm? Už jsem to říkal,“ odpověděl rozmrzele Balsamon. „Tráví svůj čas u Astridy a modlí se za to, aby se Khamort'ané nerozhodli ji přeplovat a nevyrabovali kurníky.“

„Ach,“ vzdychl Marcus. Patriarcha nejmenoval kněze, jenž sezdal Alypii a Ortaia, ale nepřekvapilo jej, že to byl Gennadios. Byl to člověk Mavrikiova předchůdce Strobila Sphrantzese a nepochybně zůstal věrný rodu. To by bylo bývalo chvályhodné, napadlo Scaura, ovšem za jiných okolností. Nedokázal projevit nad kněžským vyhnáním mnoho lítosti.

„Nemáte pocit, že jsme dost nerozhodní?“ zeptal se Thorisin a moc se mu nedařilo skrýt netrpělivost.

„Nerozhodní?“ zvolal Balsamon s trpkým výsměchem. „Nesmysl! Smrskli jsme tuto radu během půlhodiny na pět lidí. Kéž bys to tak udělal s pisálky!“

„Hmm,“ zamružel císař. Vytrhl si chlup ze svých vousů a zašilhal, když si jej zblízka prohlížel. Byl bílý. Odhodil jej. Obrátil se zpátky na Alypii a zeptal se: „Tak ty říkáš, že nechceš jeho hlavu?“

„Ne, ani ne,“ odvětila. „Je to hloupé štěně, není tak statečný, jak by měl být, a je hrozně otravný.“ Ve tváři Ortaia Sphrantzese chvíli bojovalo rozhořčení se strachem. „Ale brzy budeš mít nedostatek poddaných, strýčku, jestli zabiješ každého, kdo si to podle těchto zákonů zaslouží. Kdyby tady byl Vardanes, teď —“ Nezvýšila hlas, ale zuřivě zanicení v něm bylo děsivé.

„Jo.“ Thorisinova pravá ruka se sevřela v pěst. „Dobře,“ uzavřel, „dejme tomu, že toho lotra necháme naživu.“ Ortaias se naklonil dopředu, když se mu znenadání vrátila naděje, ale jeho strážce jej zarazily zpátky na pohovku. Císař jej nebral na vědomí a zavřel: „Skotos mě stáhne do pekla, ještě než ho pustím. Než mu povolíme provazy, zase něco zpunktuje. Musí vědět — a lidi musí vědět — co to je za nehorázného a dokonalého idiota a že za to zaplatí.“

„Ovšem,“ přikývla Alypia. Byla přinejmenším tak dobrý politik jako její strýc. „Co říkáš tomuhle...?“

Skoro všechny jednotky, které doprovázely Thorisina Gavrasede při jeho korunovačním pochodu, dostaly volno a odešly do svých kasáren, zatímco císař a jeho poradci debatovali o osudu Ortaia Sphrantzese. Jen pár skupinek videsské ochranky čekalo na císaře venku před rezidencí patriarchy spolu s tuctem nosičů slunečníků, již byli nevyhnutným doprovodem císaře na veřejnosti.

Také ulice byly skoro prázdné. Několik Videssanů stálo a civělo na ztenčenou císařskou družinu, když šla směrem k palácům, ale většina lidí si již našla něco lepšího na práci.

Takže Marcus viděl už z dálky vysokého muže, který se k nim protlačuje, ale nic o něm nevěděl — jen další Videssan, který se při chůzi kolébá trochu jako námořník. V tak velkém přístavu, jakým bylo hlavní město, by si ho těžko někdo všiml.

I když ten chlapík na Thorisina Gavrasede mával, Scaurus si jej nevíšal. Zdravila a oslavovala je taková hromada lidí, že to tribuna nechalo chladným. Avšak když ten muž zakřičel: „Ať žije Vaše císařská Výsost!“, Scaurovi přeběhl po zádech mráz. Ten chraplavý bas, který by se hodil spíš na prořiznutí větru a vln než do města. Mohl patřit jen Taronu Leimmokheirovi.

Tribun potkal Ortaiova drungaria flotily jen dvakrát, jednou na pláži ve tmě černé jako smola a podruhé, když na něj útočila jeho galéra. Ani jedna z těchto příležitostí nebyla ideální pro to, aby si zapamatoval Leimmokheirovy rysy. Ani nebyly nijak zvlášť výrazné: asi pětáctyřicetiletý admirál vypadal vyzáběle, jeho tvář byla ostrá a opálená, vlasy a vousy měl příliš šedivé na to, aby bylo vidět, jak jsou vybělené sluncem.

Pakliže měl Marcus výmluvu pro to, že Leimmokheira nepoznal, totéž se nedalo říci o Thorisinovi Gavrasovi, který se s drungariem stýkal téměř denně, když byl císařem ještě jeho bratr. Přesto fakt, že se Leimmokheir objevil, vyvedl z

rovnováhy více Thorisina než tribuna. Zastavil se a hleděl na něj jako na zjevení.

To, že se zastavil, povzbudilo admirála tak, že si lokty prorážel cestu skrze zaostávající stráž. Zvolal: „Gratuluju, Gavrasí! Dobrý!“ Leimmokheir padl uprostřed ulice na kolena a pak na břicho.

Byl pořád ještě na zemi, když Thorisin konečně poznal jeho hlas. „Za všechnu tu nehoráznou drzost si zaslouží obdiv,“ zašeptal. A pak z plna hrdla rozhněvaně zařval: „Stráž! Zatkněte toho zrádného parchanta!“

„Hej, co to je? Dejte ty ruce pryč!“ Leimmokheir vyrazil proti těm, co jej napadli, ale na jednoho bylo jich moc — a těžko by se našla poloha horší na sebeobranu než leh na břicho. Ihned jej popadli a táhli vpřed, jeho paže bolestivě a bezvládně vlály za ním. Marca zcela mimoděk napadlo, že přesně takhle zacházel Vardanes Sphrantzes s Alypii.

Drungarios zíral na Thorisina Gavrase. „Kdo si tohle všechno vymyslel?“ křičel a snažil se jím vykroutit. „Takhle děkuješ každému, kdo padne k tvým nohám a do tvého poddanství? Jestli ano, co vedle tebe dělá ten namdalenský had? Prodal by svou matku ze dva měďáky, kdyby si myslel, že mu něco vynese.“

Hrabě Drax zasupěl a vykročil dopředu, ale Thorisin jej pohybem ruky zastavil. „Ty jsi ten pravý, kdo má co mluvit o hadech, Leimmokheire, ty a tvá zrada, ty a tví najatí vrahouni potom, co jsi zaručil bezpečné spojení.“

Huňaté obočí Tarona Leimmokheira — skoro stejné, jako měl Balsamon — se vyšplhalo do půlky čela jako dvě šedivé housenky. Překvapeně zvrátil hlavu a rozesmál se. „Nevím, co tyhle dny piješ, hochu.“ Gavras nebezpečně zrudl, ale Leimmokheir si toho nevšiml. „Ale dej mi jednu láhev, jestli ještě nějaká zbyla. Ať je v ní cokoli, vidíš po tom ty nejroztodivnější věci.“ Mluvil s ním jako s někým rovnocenným a bylo mu úplně jedno, že se k němu opět naklání stráž.

Scaurus si vzpomněl na to, co jej napadlo, když slyšel poprvé drungariův hlas — že v něm není žádná záludnost.

Tenhle první dojem se teď vrátil a byl stejně silný jako předtím. Dva roky v Říši jej naučily, že podvod je všude kolem a často je tak umně zastřený, že vypadá jako pravda.

Takhle to viděl císař. Vztekal se ještě víc, když pro nic jiného, tak proto, že jej zrazuje muž, o němž si myslel, že mu může věřit. Řekl: „Můžeš lhát, dokud

nepadneš, Leimmokheire, ale jsi blázen, jestli to budeš zkoušet. Nemáš svědectví, které by to vyvrátilo. Já jsem tam byl, víš, a na vlastní oči jsem viděl, jak tví najatí zabijáci —“

„Tak to je moc,“ vyrazil ze sebe Leimmokheir, ale Gavras lálel dál.

„Jo, taky jsem jich pár nabral na svou čepel.“ Císař se obrátil na stráž. „Odvedte tady toho čestného a báječného pána do vězení. Poskytneme mu pěkné, tiché místo k přemýšlení, dokud si nerozmyslím, co s ním udělám. Běžte, nechci ho ani vidět.“ Vojáci nemohli zasalutovat, protože drželi drungaria, ale přikýkli a odtáhli ho pryč.

Teprve potom se zdálo, že Leimmokheir pochopil, že to není žádný vtip. „Gavrasí, ty zatracenej troubo, já pořád nevím, u Skotova zmrzlého pekla, co si myslíš, že jsem udělal, ale neudělal jsem to, ať už to je cokoli. Ať je k tobě Phos milostiv za to, že mučíš nevinného člověka. Dávejte pozor, vy nemožní blbouni!“ řval na své vězňatele, když jej táhli přes kaluž. Jeho protesty utichly v dálce.

Záležitosti týkající se Ortaia Sphrantzese se měly řešit o dva dny později, ale lilo jako z konve, takže to museli odložit.

Další den zase pršelo a další taky. Scaurus se díval na šedé mraky, které se valily od severu, a uvědomil si, že ta bouřka je jen předzvěst dlouhotrvajících dešťů. Kam se ten rok poděl, ptal se sám sebe.

Počasí se nakonec umoudřilo. Stále foukal vlhký a studený severní vítr, ale slunce bylo jasné. Oslnivě se odráželo od zdi, které byly ještě navlhle, a z každé opožděné kapky vody dělalo duhu. A i když nebylo dost času na to, aby vysušilo obrovský videsský amfiteátr do posledního místa, lidi, kteří měli mokré zadky, si nestěžovali. Podívaná, na kterou čekali, stála za to, i přes malé nedostatky.

„Jasně, a je tam hodně lidí,“ řekl Viridovik a jeho oči cestovaly od střední řady legionářů pořád nahoru po stranách vápencového amfiteátru. „Ti ubozí hlupáci v poslední řadě nemůžou vidět ani to, co se bude dít ode dneška do příštího týdne, tak jsou daleko.“

„Další keltský nesmysl,“ řekl pohrdlivě Gaius Philippus. „Já ti zaručuju, že pro ně nebudeme větší než brouci.“ Sám zkušeným pohledem klouzal po zástupech. „Většinou jsou nevýznamní, jako tlustí oši, kteří se vrátili domů —“ Myslel tím Řím a Marcus sebou škubl, když se o něm zmínil. „— na dožínky proto, aby se podívali, jak jeden gladiátor zabíjí druhého.“

S takovým výměrem tribun souhlasil. Šum hovoru, který se linul z lavic, měl krutý tón a na tvářích v prvních několika řadách — těch, které byly dost blízko na to, aby dobře viděly — byl výraz škodolibosti nepřehlédnutelný.

Zachytil pohledem Gorgida ve skupině zahraničních delegátů, která stála trochu dál pod středem. Jako budoucí historik chtěl mít Řek dobrý výhled na slavnosti dne a dával přednost společnosti vyslanců, než aby předstíral, že je legionář. Poslouchal nějakou legendu, kterou vyprávěl Arigh, syn Arghuna, a psal si rychlé poznámky na třílistou voskovou tabulku. Dvě další mu visely u pasu.

Taso Vones, velvyslanec z Khatřiše, na tribuna vesele zamával a ten mu pozdrav s úsměvem opětoval. Měl toho malého Khatřišana rád, svým ostrovtipem přebíjel své šedomyslí vzezření.

Amfiteátre se rozlehl bronzový zvuk rohů. Podle očekávání se davy ještě víc rozhučely. Za skupinou nosičů slunečníků vkráčel do arény Thorisin Gavras. Když vystoupil po dvanácti schodech, které vedly ke středu, zvedl se hlasitý potlesk, ale zapadl v ohlušující vřavě, kterou Scaurus slyšel před amfiteátre. Najednou císař nebyl tím, koho chtěli lidé vidět.

Každý oddíl prošel kolem Gavrase se zdviženými zbraněmi. Za štekavých povelů Gaia Philippa Římané pozvedli pila před sebe na délku paží. Gavras lehce pokyvoval. On i vrchní setník byli po celý svůj život vojáky a velmi dobře si rozuměli.

Ne tak úředníci, kteří se dál sunuli k Thorisinovi u

trůnu. Vypadali nervózně, když se ukláněli novému panovníkovi. Goudeles byl ve srovnání se svým šatem z tmavého hedvábí bledý. Ale Gavras jim nevěnoval víc pozornosti než zmatku tisíciletí a hrdinskému umění, kolem kterého prošel: bronzové sochy, mramorové sochy — některé pomalované, některé ne —, sochy ze zlata a slonoviny, dokonce obelisk z pozlacené žuly, který byl před dávnými časy dovezen z Makuranu jako válečná kořist.

Císař opět ožil, když došel k hodnostářům z cizích zemí. Zastavil se na chvíli, aby něco řekl Gawtruzovi z Thataguše, na což ten shrbený, snědý vyslanec přikývl. Pak Gavras zapojil do hovoru Tasa Vonese. Khatrišan se zasmál a smutně se zatahal za vousy, jež byly stejně neupravené jako ty Gawtruzovy.

Přestože Marcus neslyšel ani slovo, pochopil. On si taky myslel, že rozčuchané vousy vypadají na Vonesovi divně a navíc mohl přijet do Videssosu bez nich. Ale jeho vládce mu stále vnucoval několik khatrišských zvyků jako vzpomínku na své předky, kteří zemi odřízli od videsských východních provincií před několika stoletími. A tak byl tento pomenší vyslanec odsouzen k tomu nosit huňatá vousiska, která se mu protivila.

Thorisin se usadil na vysokou stolicí uprostřed amfiteátru. Stoliče neměla opěradlo, takže jej všichni v hledišti viděli. Nosiči slunečníků se shlukli kolem něj. Zvedl pravou ruku na znamení toho, že dává rozkaz. Diváci ztichli, naklonili se na svých sedadlech dopředu a natahovali krky, aby lépe viděli.

Všichni věděli, kam se mají dívat. Branou, kterou otvírali, většinou vbíhali do amfiteátru závodní koně. Dnes byla tato procedura mnohem kratší; vešel Thorisinův herold s objemným hrudníkem, dva videsští strážníci, kteří byli ve svých pozlacených korymbách úchvatní, a čeledín, jenž vedl jednoho osla.

Na zvířeti seděl Ortaias Sphrantzes, ale potřeboval doprovod, protože měl obrácené sedlo, takže seděl tváří k ocasu.

Videssané, kteří si už dávno zvykli na své způsoby ponižování, začali dupat. Ze sedadel létalo shnilé ovoce, které se rozpleskávalo u oslových nohou. Padaly další, ale zásoby byly milosrdně hubené. Videssos byl ještě nedávno v obležení a potravin nebylo nazbyt.

Herold uhnul bez hnutí brvy letícímu melounu a zvolal: „Hle, zde Ortaias Sphrantzes, který se chtěl vzepřít právoplatnému Avtokratorovi Videssanů, Jeho císařské Výsosti Thorisinovi Gavrasovi!“ Dav jako odpověď vykřikoval: „Jeho Udatnost Gavras! Jeho Udatnost!“ — tak srdečně, jako by úplně zapomněli, že ještě před týdnem nazývali svým panovníkem Ortaia, napadlo Marca.

Ortaias se svými strážemi dělal za posměchu diváků kolečko kolem amfiteátru a herold mezitím zahlekal jeho rozsudek. Marcus slyšel, jak se kolem Sphrantzese rozstříkuje další a další ovoce, a cítil, že vítr roznáší odporný pach zkažených vajec.

Některé z letících odpadků svůj cíl našly. Tou dobou už byl Ortaias Sphrantzes zase v tribunově výhledu. Jeho šaty byly potřísněny čerstvými cákanci dužniny a šťávy. Scaurus usoudil, že ten osel je omámený. V poklidu se loudal a zastavil se, jen aby sklonil hlavu a ohryzal kousek jablka, který mu ležel v cestě. Když jeho jezdec škubal za dlouhý provaz, nechal pamlsek být a hnul se dál.

Nakonec ušel celou trasu a zastavil se před branou, ze které vyšel. Stráže se vrátily a sundaly Ortaia ze sedla a pak jej předvedly Thorisinovi Gavrasovi.

Když mu uvolnili ruce, padl k zemi, aby se poklonil. Císař povstal ze své stoliče. „Vidíme tvou podřízenost,“ řekl.

Poprvé promluvil a akustika v amfiteátru byla taková, že jeho slova, která byla vyslovena zcela běžně, byla slyšet v nejvyšších řadách arény. „Vzdáváš se tedy teď a navždy všech tvrzení o vládě v Říši, kterou chrání Phos?“

„Na mou věru, ano, postupuji vám trůn. Já —“ To bylo vše, co chtěl Thorisin slyšet. Přerušil Ortaia stejně pohrdavým gestem, jakým byl zvyklý jej předvolávat.

Gaius Philippus se zachechtal. „Některé věci se nikdy nezmění. Vsadil bych se, že teď tomu vychrtlému hajzlovi zašlapal dvouhodinovou abdikační řeč do země — což je taky dobře.“

Thorisin znova promluvil: „Přijmi teď odměnu za svou zradu.“

Stráže zvedly Ortaia na nohy. Rychle mu přetáhly šaty přes hlavu. Dav zavýskl. Gaius Philippus znova zamručel „hubenour“. Jeden ze strážníků, ten mohutnější a svalnatější, se postavil vedle nešťastného Sphrantzese a pořádně ho kopl do nahaté zadnice. Ortaias vyjekl a padl na kolena.

Viridovik nespokojeně zamlaskal. „Ten Gavras je najednou moc měkký,“ řekl. „Měl sebrat pruty, zabalit ho do nich holomkama, jako je tamten, nechat ho nahánět a potom je zapálit. To by byla podívaná, kterou by si lidi pamatovali.“

„Ty a Komitta Rhangavvová,“ řekl si Marcus pro sebe a trochu jej Galova upřímná brutalita vyděsila.

„Todle by udělali svatí druidové,“ řekl oprávněně Viridovik. Scaurus věděl, že tohle byla vskutku pravda. Keltští kněží uctívali své bohy tím, že jim obětovali své zločince... nebo nevinný lid, když nebyli zločinci po ruce.

Ortaias Sphrantzes si drhnul modřinu a vstával, když jeden z Phosových kněží sestoupil ze středu amfiteátru a přistoupil k němu. Nesl nůžky a dlouhou, blýskavou břitvu. Dav zmlkl, protože náboženství se ve Videssosu vždy uctívalo. Marcus však věděl, že tady žádná krvavá oběť na řadě nebude. Za prvním knězem šel druhý, který nesl obyčejný modrý šat a kopii Phosových svatých písemností, a ty ve své vazbě ze smaltovaného bronzu vypadaly slavnostně.

Ortaias před prvním knězem sklonil hlavu. V podzimním slunci se nůžky zaleskly. Pramen rovných hnědých vlasů padl k nohám sesazeného císaře, pak další a další, dokud nezůstalo jen krátké strniště. Pak přišla na řadu břitva, Sphrantzesova lebka byla brzy zářivě holá.

Přistoupil i druhý kněz, přes ruku měl přehozeno mnišské roucho. Podal Ortaiovi svaté písemnosti a řekl:

„Zde jest zákon, podle nějž můžeš žít, jestli chceš. Pokud ve svém srdci cítíš, že se mu můžeš podvolit, vstup do mnišského stavu. Pokud ne, mluv.“

Jenže Ortaias si byl stejně jako kdokoli jiný vědom trestu za zaváhání. „Podvolím se,“ odpověděl. Herold mocným hlasem sdělil jeho rozhodnutí obecnstvu. Lidi si hromadně oddechli. Státi se mnichem bylo vždy vážnou záležitostí, i když byly důvody čistě politické. Vira ani politika se od Říše nedaly přísně oddělit. Scaurus si vzpomněl na

Zemarkhose v Amorionu a cítil, že se jeho ústa semkla v úzkou, tvrdou linku.

Kněz opakoval tuto nabídku ještě dvakrát a vždy dostal stejnou odpověď. Po dal svatou knihu svým kolegům, pak oblékl nového mnicha do mnišského roucha se slovy: „Jak šat skryje tvé nahé tělo do Phosovy modři, nechť poctivost vklíní se do tvého srdce a ochrání je před všimzlým.“ Herold opět zahalekal tuto žádost.

„Nechť se tak stane,“ opakoval Ortaias, ale jeho hlas zanikl v tisících dalších, které modlitbu opakovaly. Marcus byl navzdory své povaze pohnut zázračnou silou videsské víry. Někdy ji málem chtěl mít také, ale byl stejně jako Gorgidas příliš zakotvený ve světě vnímání, než aby jej uspokojil svět ducha.

Ortaias Sphrantzes opustil amfiteátr stejnou branou, kterou vešel, ruku v ruce s kněžími, kteří jej přijali do jejich společenství. Obecenstvo, které bylo s představením spokojeno, se začalo rozcházet. Prodavači se rozkřikovali: „Vino! Sladké víno!“ „Koláčky s kořením!“ „Svaté obrázky, které ochrání vaše milované!“ „Hróó— zin—ky!“

Gaius Philippus, který byl až do konce nevrlý, zahudral: „A teď stráví zbytek svého blbého života povznášejícím životem tady ve městě, ale s holou hlavou a modrým šatem, aby bylo všechno v pořádku.“

„Ne tak docela,“ zasmál se Scaurus. Thorisin je možná natvrdlý, ale těžko by mohl být takhle naivní. Tribun si myslel, že se to všechno hodí k tomu, aby Gennadios mohl zpátky do opatství na druhé straně Videssosu. On a nový bratr Ortaias si bezpochyby budou mít o čem povídat.

10 KAPITOLA

Co myslíš tím, že nejsou žádné rezervy?“ zeptal se Thorisin Gavras a jeho hlas byl nebezpečně chladný. Probodával logothéta pohledem, jako by finanční úředník byl nepřítel, kterého měl porazit.

V Síni devatenácti lehátek to ztuhlo. Marcus slyšel praskající pochodně a vzdychající vítr venku. Věděl, že když otočí hlavu, uvidí sněhové vločky líbající široká okna Síně. Zima ve městě nebyla tak tuhá jako na západních náhorních plošinách, ale stejně byla dost zlá. Přitáhl si těsněji kabát.

Logothét polkl. Bylo mu kolem třiceti, byl hubený, bledý a přesný. Scaurus si pamatoval, že se jmenuje Addaios Vourtzes. Byl něco jako vzdálený bratranec guvernéra města Imbros na severovýchodě. Než se ocitl tváří v tvář císařově nelibosti, musel se trochu sebrat.

Ale pokračoval. Nejprve nesměle, a když se mu vrátila odvaha — živěji. „Vaše Výsosti, očekáváte od vybírání daní, které jsme provedli, příliš. Veškeré výnosy, které byly vybrány, by měly být chváleny jako jeden z Phosových nezvyklých zázraků. Nedávná nepříjemnost —“ To byl pěkný byrokratický eufemismus pro občanskou válku, odtušil tribun. „— a co je horší, také velký počet neznámých podloudných obchodníků —“ Čímž myslel Yezdy. „— na císařské půdě způsobil, že jakýkoli zisk je zhoľa nemožný.“

O čem to mluví? přemýšlel podrážděně tribun. Už mluvil plynou videssčinou, ale když slyšel tenhle dialekt, zmítaly jím pochybnosti.

Překlad Baana Onomagoula byl sice jen hrubý, ale posloužil mu. „Tím říkáš, že tví drazí poddaní se můžou posrat, když si myslí, že vidí nomáda, a berou nohy na ramena, ještě než zjistí, jestli je to pravda.“ Šlechtic se skřípavě zasmál.

„Tak to je,“ souhlasil Namdaleňan Drax. Vypočítavě se podíval na Vourtzese. „Podle toho, jak vypadáte vy pisálci, je každá výmluva o nezaplacení dobrá výmluva. U Sázký, představ si, že by peníze šly z tvého měšce, ne z měšců rolníků.“

„Dobře řečeno!“ zvolal Thorisin, jeho obvyklá nedůvěra k ostrovanům polevila, když Drax vyrukoval se stejným argumentem, jaký by použil on sám. Hrabě děkovně přikývl.

Vourtzes rozbalil tlustou roli pergamenu. „Zde jsou figury, které by měly změnit pozice, jak jsem už nastínil —“ Čísla v účetní knize však vojákům nic neříkala. Thorisin odhodil roli a zasupěl: „Jdi do háje s takovým žvástem. Potřebuju zlato, ne kecy.“

Elissaios Bouraphos řekl: „Tihle vychcaní úředníci si myslí, že papír všechno zalepí. Proto jsem se dal k vám, Vaše Veličenstvo — dostával jsem místo vyrovnání zprávy a taky jsem toho měl plné zuby.“

„Když si prohlédnete výkazy, které jsem vám předložil,“ řekl Vourtzes zoufale, „dojdete k nevyhnutelnému závěru, že —“

„— byrokrati nemají otravovat poctivé lidi,“ dokončil

za něj Onomagoulos. „Každý to ví a vědělo se to už za dob mého dědečka. Jediné, co jste kdy chtěli, je mít v těch vašich hubených rukách moc. A když místo vás usedne na trůn nějaký voják, utrápíte ho hladý pomocí čachrů, jako je tohle.“

„To není žádné čachrování!“ zaúpěl Vourtzes a jeho rozhořčení z něho vydolovalo jednoduchou konstatující větu. Marcus toho usouzeného logothéta neměl zrovna v lásce, ale poznal, že je upřímný. „Já myslím, že na tom, co říká tenhle chlapík, něco je,“ řekl.

Thorisin a jeho maršálové na Římana hleděli, jako by nevěřili svým uším. „Na čí straně jsi?“ naléhal na něj císař. I vděčný pohled Addaia Vourtzese byl varovný. Zdálo se, že má podezření, že to je nějaká past, která ho dostane do ještě větších problémů.

Alypia Gavrasová však tribuna pozorně sledovala. Její výraz byl maskován jako obvykle, ale Marcus v něm neviděl nesouhlas. Na rozdíl od videsských válečníků měl zkušenosti jak civilní, tak vojenské a věděl, o kolik je těžší peníze vybírat než utrácet.

Nevšímal si toho, že jej Thorisin obvinil, a trval na svém: „Tenhle rok nebylo vybírání daní vůbec snadné. Jedné věci, pane: vaši i Ortaiovi muži museli jít do některých končin na západě a ani jedna strana nedostala to, co měla. Baanes má částečně pravdu — v některých krajích Říše není bezpečné vybírat daně, když se tam volně pohybují Yezdové. Ale ani kdyby tam žádní Yezdové nebyli, krajiny, které ustavičně plení, jsou bez peněz — od lysé ovce vlnu nedostaneš.“

„Konečně žoldněř, který má alespoň základní znalosti o financích,“ řekl si pro sebe Vourtzes. „Jak nezvyklé!“
Dodatečně mu ještě vyklouzlo: „Děkuji.“

Císař vypadal zamyšleně, ale tvář Baana Onomagoula se zakabonila. Scaurus se zahleděl na šlechticovu pleš a zrudnul. Teď litoval, že využil příležitost užít metaforu.

Alypia si do Baana rýpla ještě jednou. „Ve všech oblastech to není chyba výběrčích daní,“ řekla. „Kdyby velkostatkáři zaplatili to, co dluží, pokladna by na tom byla líp.“

„To je zcela určitě tento případ,“ řekl Vourtzes. „Jednatelé berního úřadu oprávnění pečetní listinou byli napadeni a někdy dokonce i zabiti, když se pokoušeli vybrat platby na význačných panstvích, z nichž některá jsou majetkem rodů zastoupených v této komoře.“ Nikoho nejmenoval, ale také se díval na Onomagoula.

Aristokratův pohled byl tak žhavý, že by upekl úředníka, Marca a Alypii Gavrasovou zároveň. Když si tribun všiml zvednutého obloučku Alypiina obočí, téměř neznatelně přikývl. Pochopil, že hrozí nebezpečí.

Elissaios Bouraphos musel Onomagoula, stejně jako v Balsamonově knihovně, uklidnit tím, že mu položil ruku na rameno a hlubokým hlasem k němu promlouval. Jenže admirál byl také vlastníkem rozsáhlých statků a řekl Thorisinovi: „Vy víte, proč zadržujeme pisálkům platby — jo, vy jste na vašich polích dělali to samé, než váš bratr vyhodil Strobila. Proč bychom jim měli dávat provaz, na kterém by nás pak oběsili?“

„Neříkám, že nemáš pravdu,“ připustil císař se smíchem. „Ale kdybych se nestal ouřadou, Elissaie, zaplatil bys vše, co dlužíš, bez fňukání?“

„Jistě,“ odpověděl Bouraphos. Zakňoural to tak přesvědčivě, že se všichni u stolu dali do smíchu. Dokonce i ústa Addaia Vourtzese se roztáhla. Marcus přehodnotil svůj názor na admirála, protože by jej nenapadlo, že má smysl pro humor.

Utprand, syn Dagobera, promluvil poprvé a varovná zasmušilost jeho hlasu veselí rozptýlila. „Mužete se hadat, jak chcete o tom, kdo co platí. Musí se domluvit to, kdo zaplatí mně.“

„Buď klidný,“ řekl Thorisin. „Nemám pocit, že bych viděl tvé hochy žebrať na ulici o měďák.“

„Ne,“ odvětil Utprand, „ani nikdy neuvidíš.“ Tohle nebylo varování, nýbrž zcela nepokrytá hrozba. Velkohrabě Drax sledoval otevřenou řeč svého krajana ublíženě, ale Utprand jej nebral na vědomí. Jejich zájmy se často rozcházely. Scaurus měl podezření, že Namdaleňané nejsou vůči nemocem politických sporů zrovna odolní. Co se týče Gavrase, ten upřímnost oceňoval. „Dostaneš své peníze, cizinče,“ řekl. Když viděl, jak Addaios Vourtzes otevřel ústa, aby protestoval, obrátil se k němu. „Nech mě hádat,“ řekl kysele. „Ty je nemáš.“

„V podstatě je to tak. Jak už jsem se pokoušel naznačit, situace se má přesně tak —“

Císař mu skočil do řeči tak prudce jako Ortaiovi Sphrantzesovi v amfiteátru. „Máš tolik, aby to do jara všechny uspokojilo?“

Když se Vourtzes ocitl před problémem, na nějž se nedalo odpovědět podle záznamů jeho přesných účetních, začal být opatrný. Potichu pohyboval rty a v duchu počítal. „To závisí na různých činitelích. Není to podřízeno kontrole ministerstva: ale stavu silnic, kvalitě sklizně, schopnosti jednatelů proniknout do oblastí, v nichž jsou nepokoje...“
Podle toho, jak se tomu ten úředník vyhnul, si Marcus začínal myslet, že by ze slova „Yezdové“ nejspíš dostal kopřivku.

„Na něco zapomněl,“ řekl Baanes Onomagoulos, „a to je pravděpodobnost, že ti zatracení štemplovači seberou podle svých plánů jeden zlaťák ze tří. Ach ano, a pak nám ukážou tuhle hromadu sraček.“ A znechuceně ukázal na Vourtzesův daňový dokument. „Ale kdo v tom najde hlavu a patu? Takhle si udržují svou moc, protože nikdo, kdo ji nezískal tak jako oni — rozkrádáním — nepozná, že ho obalamutili. Pozná to, až když už je pozdě na to, aby s tím něco udělal.“

Vourtzes se to zmateně snažil vyvrátit, ale Thorisin se na něj dlouze, zpytavě podíval. I Alypia Gavrasová přikývla, i když váhavě. Přestože Onomagoulem zřejmě pohrdala, neudělala by takovou chybu, aby jej měla za blázna. „Takže je třeba,“ řekl Marcus, „aby tyhle úředníky někdo ohlídal a ujistil se, že dělali to, co říkají, že dělají.“
„Báječné — měl bys jít do Akademie,“ řekl křečovitě Elissaios Bouraphos. „Jenže kdo by to dělal? Kdo z těch mužů, kterým se dá věřit, to umí? Většina z nás jsou vojáci. Co víme o Sachrech v lejtstrech, které ti ouřadové dělají? Vsadil bych se, že jsem udělal víc záznamů než většina z vás, protože musím zapisovat, kde jsou sklady pro lodě a takové věci. Ale za týden bych zjistil, že jsem v kleštích, protože bych neměl co říct k tomu, že jsem nic nevykoumal.“
„Máš pravdu,“ řekl císař. „Nikdo z nás nemá o téhle práci ponětí, bohužel, protože by musel mít zkušenosti.“ Jeho hlas byl zasněný a v očích mu hrály pikle, pak se podíval na tribuna. „Je to vskutku tak? Pamatuju si, že když jsi přišel do Videssosu z jiného světa, Scaure, vyprávěl jsi, jak jsi zastával jakousi civilní funkci, kromě toho, že jsi byl velitelem jednotek.“

„Ano, je to tak. Byl jsem v Mediolanu jedním z prétorů.“ Marcus si uvědomil, že to pro Gavrase nic neznamená, a vysvětlil to: „Měl jsem ve svém rodném městě na starosti jeden z magistrátů. Musel jsem vyslyšet stížností, zveřejňovat rozhodnutí a vybírat tributy, které se posílaly do Říma, našeho hlavního města.“

„Takže ty o těchhle podvodech něco víš?“ tlačil na něj Thorisin.

„Něco ano.“

Císař se díval z jednoho důstojníka na druhého. Jejich uculování bylo výřečnější než slova a naznačovalo, že myslí na totéž co on. Jen málo věcí je příjemnějších než to, když vidíte, že je někdo jiný pověřen úkolem, který je vám z duše protivný. Thorisin se opět obrátil na Scaura: „Řekl bych, že sis právě řekl o práci.“ A k Vourtzesovi dodal: „Ha, pisálku, co na to říkáš? Zkus si teď zažonglovat s čísly a uvidíš!“

„Jak si Vaše Výsost přeje,“ zamumlal logothét, ale nezdálo se, že by ho to potěšilo.

Scaurus rychle řekl: „Nehodlám tomu věnovat veškerý svůj čas, musím se věnovat svým mužům.“

„Jistě, jistě,“ souhlasil císař. Marcus viděl, že Drax, Utprand i Onomagoulos pokývují hlavami. Thorisin pokračoval:

„Ten tvůj oficír je správný chlap a je víc než schopný postarat se o většinu každodenních záležitostí. Věnuj tomu tolik času, kolik můžeš. Uvidím, možná mě napadne nějaký zábavný titul pro tuhle práci a zároveň dojde i na zvýšení platu. Myslím, že si vyděláš.“

„Správně, I řekl na to tribun. Tribunovi maršálové soucitně zahučeli. Marcus přijal jejich soustrast a oplatil jim jejich špatné vtipy.

Ve skutečnosti nebyl ani zdaleka tak otrávený, jako by byl kdokoli jiný. Byl to ctižádostivý, ale skromný člověk a už dlouho si byl vědom toho, že jsou určité meze, kam se může cizí velitel pěchoty díky síle vlastních jednotek ve Videssosu vyvíhnout. Jeho plány ve Videssosu byly výhradně politické, ne vojenské. Vojenský tribunát byl stupínek, po kterém toužil jako mladý muž, ale nemohl na něm zůstat stát navždy.

Proto podal svůj návrh. Kdyby na něj Thorisin nereagoval, nic by nebylo ztraceno. Ále on reagoval a teprve teď tribun viděl, co z toho vzešlo. Vzrostla v něm naděje. Přestože vojáci císařskými byrokraty bytostně opovrhovali, úředníci neřídili Videssos o nic méně než oni. Ani to nebyla slabší strana, jak poukázala Alypia Gavrasová.

Viděl, že ho sleduje se škodolibým výrazem, a měl nepříjemný pocit, že všechny jeho napůl vymyšlené a mlhavé plány jsou jí jasné.

„Je mi to velice líto, pane,“ říkal sekretář Pandhelis komusi před kanceláří, která byla přidělena Marcovi, „ale mám zvláštní příkazy, že epoptes nemá být rušen za žádných okolností.“ Jak Thorisin slíbil, udělil Římanovi dojemně prázdný titul, jenž znamenal přibližně „kontrolor“.

„Ále, ať tě i s tvými příkazy skolí neštovice.“ Dveře se rozletěly. Do malého pokoje vrazil Viridovik a za ním Helvis. Když Gal uviděl Scaura, dramaticky se poplácal na čelo. „Už jsem tu tvář viděl, Vopravdu viděl. Nic mi neříkej, hned si vzpomenu, jak se jmenuje. Určitě si vzpomenu.“ V předstíraném soustředění nakrčil obočí.

Pandhelis rozkládal ruce a omlouval se tribunovi: „Je mi líto, pane, neposlechli mě—“

„Nevadí. Jsem rád, že je vidím.“ Marcus odhodil pero a oddechl si. Na pravém ukazováku se mu dělal nový mozol.

Účetní svitky a počítadlo odstrčil na kraj neurovaného stolu a zdvihl hlavu ke svým hostům. „Co potřebujete?“

„Nic nepotřebujeme. Přišli jsme, abychom tě vzali s sebou,“ řekla Helvis rozhodně. „Je zimní slunovrat, kdybys náhodou zapomněl — čas, kdy mají být lidi pohromadě, a ne aby byli přivázaní na řetězu jako nějací otroci.“

„Ale —,“ začal Marcus protestovat. Pak si protřel oči — zarudlé a bolavé od zírání do nekonečných řad čísel. Co je moc, to je moc, pomyslel si a vstal, protáhl se, až mu zapraskaly klouby. „Dobrá, jsem váš.“

„To doufám,“ řekla a najednou měla v očích kouřový nádech. „Už jsem začínala pochybovat o tom, jestli si to ještě pamatuješ.“

„Ouha,“ podivil se Viridovik a zamrkal. Svou chlupatou rukou vytáhl Scaura zpoza stolu, pak na chodbu a nedal tribunovi žádnou příležitost k tomu, aby si to rozmyslel. „Pojď s námi, drahý Římane. Bude to oslava, která rozdává i takový ztuhlý budižkničemy, jako seš ty.“

Tribun se jako vždy při prvním vdechnutí studeného vzduchu rozkašlal. Vydechl velký oblak páry. Ať už proti úředníkům říkal, kdo chtěl co chtěl, jejich křídlo Velké dvorany bylo vytopeno skoro na letní teplotu, takže pro ně bylo dvakrát tak těžké přetřpět zimu, která řádila venku. Ve svém kabátě se třásl.

Na holých větvích stromů se třpytila jinovatka. Hladké trávníky, které byly v létě smaragdem palácových zahradníků, byly teď rozdrásané a hnědé. Vysoko nahoře zaskřehotal racek. Většina ptáků už dávno odletěla do teplých krajín neznámého jihu, ale raci zůstali. Jako zloději a sběrači odpadků byli ptáky, kteří se do hlavního města hodili.

„A jak se má vaše děcko?“ zeptal se Viridovik, když se vraceli k římským kasárnám.

„Dosti? Nemohl by být lepší,“ odpověděl pyšně

Marcus. „Už má čtyři zuby, dva nahoře a dva dole. Taky je rád používá — onehdy mě kousl do prstu.“

„Do prstu?“ opakovala Helvis. „Nestěžuj si na prsty, můj milý — je nejvyšší čas, abych chlapce přestala kojit.“

„Ouu,“ soucítily s ní Viridovik.

Mohutný Gal zamával, jakmile byla kasárna na dohled. Scaurus viděl, jak mu z okna zpátky mává nějaký Říman. „Do jaké pasti mě to vedete?“ zeptal se.

„Brzy uvidíš,“ odpověděl Viridovik. Jakmile vešli do haly kasáren, zařval: „Zaplat' zlat'ák, který mi dlužíš, Sotericu, protože je tady v celé své kráse!“

Namdaleňan mu hodil minci. „Nelituju, že jsem tu sázku prohrál,“ řekl. „Myslel jsem, že je tak zamilovaný do svých inkoustů a papýrů, že si ani nevzpomene, jak oslavují obyčejní lidé.“

„Jdi do háje,“ řekl Marcus muži, který byl jeho švagrem, protože se ho Soterico rýpnutí dotklo.

Viridovik kousl do zlat'áku, který vyhrál. „Není nejlepší, ale není ani nejhorší,“ řekl filosoficky a strčil ho do měšce.

Tribun si Kelta moc nevšímal a díval se z jedné zubící se tváře na druhou. „To je ta banda, se kterou budeme hýřit?“ zeptal se Viridovika. Kelt, který se taky usmíval, přikývl.

„To se ovšem dnes do Videssosu podívají bohové!“ vykřikl Marcus a všechny tím rozveselil.

Byl tu Taso Vones objímající buclatou videsskou ženu, o několik palců vyšší než on. Gawtruz z Thataguše stál vedle něj a zápolil s vinným měchem. „Jaký to je, být jedním za všechny?“ zeptal se Gaius Philippus okázale.

„Jaký je měch vína v jednom člověku?“ opáčil Gawtruz a pil dál. Za chvíli měch položil, ale jen aby si odřihnul.

Soteric s sebou přivedl Fayarda a Turgota ze Sotevagu. Turgot vůbec Gawtruzův měch nepotřeboval, protože už beztak nestál na nohou moc jistě. Jeho společníci byla velmi světlavá namdalenská dívka

jménem Mavia. Scaurus zapochyboval, jestli jí je vůbec víc než devatenáct. V tmavovlasé zemi její světlé kadeře zářily jako zlat'ák mezi starými měďáky.

Fayard přivítal Helvis ostrovním dialektem. Její nebožtík manžel byl jeho kapitánem. Usmála se a odpověděla ve stejné řeči.

Arigh, syn Arghuna, byl uprostřed vyprávění nějaké sprosté historky všem třem Viridovikovým milenkám. Marcus nechápal, jak jim Kelt dokáže zabránit v kočičích rvačkách. Možná je to tím, že ten galský šťastlivec vůbec není žárlivý, napadlo jej. Viridovik vůbec nevypadal, že by jej nějak zaujalo, že všechny tři vybuchly smíchem, když Arigh přestal vyprávět.

Quintus Glabrio řekl něco tichým hlasem Gorgidovi, ten se usmál a přikývl. Vedle nich se netrpělivě vrtěl Katakolon Kekaumenos z Agderu. „Tak už jsme se shromáždili?“ zeptal se. „Jestli ano, pojďme se bavit.“ Jeho řeč byla zastaralá jako svaté písemnosti. Agder, ač byl částí Říše, od Videssosu odděloval jazyk, který se tam za ta léta měnil jen velmi pozvolna. Kekaumenos byl pevně stavěný, zasmušilý muž, jehož kabátec z kožešiny smetanově bílého leoparda stál v hlavním městě jmění.

Marcus si taky myslel, že je to nějaký snob. Když se společnost dala na odchod z haly kasáren, zeptal se Tasa Vonese: „Kdo pozval toho 'závistivého psa ve žlabu'?“ Scaura mělo napadnout, že Ezop Khatrišanovi nic neříká. Vzdychnul. Někdy, nejčastěji při takovýchto podružnostech, se utvrzoval v tom, že se do tohoto světa nikdy hodit nebude. Vysvětlil mu to tedy bez metafory.

„Co se toho týče, pozval jsem ho já,“ řekl Vones. Zdálo se, že jej Římanovo rozhořčení pobavilo. Stejně jako Balsamona jej bavilo vyvádět lidi z míry. „Mám k tomu své důvody. Agder je vzdálená zem na severu, víš, a zimní slunovrat pro ně znamená víc než pro Videssany nebo pro mě — vždy se trochu bojí, že se slunce nevrátí zpátky. Když pak vidí, že se na severu vrací, hrozně pijí. To mi věř!“

Videssos se sice nebál, že se slunce nevrátí, ale oslavoval to stejně. Ty dvě slavnosti slunovratu viděl Marcus už předtím ve venkovských městech. Svátek v hlavním městě byl asi méně bouřlivý než tamější necivilizované veselí, ale s o to větším leskem. Město bylo tak velké, že si tribun dokázal představit sám sebe uprostřed světa, který se zajímá jen o potěšení.

Brzká zimní noc přišla rychle, ale početně a svíce všude kolem poskytovaly dostatek světla. Na rozích ulic zářily táborové ohně. Pro toho, kdo přes ně přeskočil, to znamenalo štěstí.

Helvis vyklouzla z Marcovy paže, kterou ji objímal kolem pasu. Běžela k jednomu z ohňů a skočila. Vlasy se jí rozlétly jako tmavá svatozář. Přestože si držela u boku ruku, sukně se zvedla a odkryla jí nohy. Kdosi na druhé straně ohně zavýskl. Tribunovi se také zvedl tep. Vrátila se k němu s rozzářenými očima a ruměnnou tvář od všeho toho běhu a chladu. Když ji znova objal, pevně přitiskla jeho ruku ke svému boku.

Ostrozraku Tasa Vonese nic neuniklo. Usmál se na svou dámu — která se jmenovala, jak Scaurus zjistil, Plakidia Teletzová — a řekl: „To je lepší než se prokousávat kodexem, že jo?“

„Tomu věř,“ odpověděl tribun a zvedl Helvisinu bradu, aby jí dal hubičku. Její rty byly na rozdíl od jeho teplé a živé. „Vyvoláváte tady veřejné pohoršení,“ stěžoval si Viridovik. Aby dokázal, jak to myslí vážně, políbil důkladně všechny své přítelkyně. Zdálo se, že jsou s touto galantní darebností zcela spokojeny. Dlouhodobým nácvikem to bylo skoro tak dokonalé, jako když kouzelník vytahuje ze vzduchu svůj desetitisícový zlatý prsten.

Amfiteátre otřásaly vlny smíchu, zvuk podobný božským radovánkám. Videsská pantomima byla přirozeně nejlepší, jakou mohla Říše nabídnout. Gorgidas sledoval, jak mizí den, a řekl: „Zřejmě je pro ně moc velká tma, takže se do dalšího představení už nepustí. Co bys řekl tomu, kdybychom našli nějakou hospodu, ještě než je všechny přeplní valící se dav?“

„Jídlo je vždy dobrý nápad,“ řekl Gawtruz těžkým khamortským přízvukem, jakým běžně hovořil. Vyslanec z Thataguše poplácal své tlusté břicho. Měl opravdu chuť, ale Scaurus věděl, že neomalenost je čin, který konejší neprozřetelnost. Chytrý diplomat by se styděl za svůj prasečí zevnějšek.

Gorgidas dovedl kamarády pomocí své intuice do hostince několik bloků od Palamasova fóra, když byla tato místnost naplněná jen z poloviny. Vlastník a obsluhující děvče kvůli nim srazili dva stoly. Než dopili první rundu vína — Soterice, Fayard a Katakolon Kekaumenos si dali pivo — bylo plno. Majitel donesl z kuchyně pár otlučených stolů na ulici, aby obsloužil několik dalších zákazníků. Postavil na stoly tlusté svíčky, aby měli hosté světlo. „Kéž bych si koupil to větší místo,“ slyšel Marcus, jak si hostinský říká sám pro sebe a lítá sem a tam.

Z kuchyně se linula lahodná vůně. Scaurus a jeho přátelé obrali sladké maso, napili se a čekali, až se jim uvaří večeře. Nakonec jim služka položila na stůl tučnou pečenou husu a trochu pod její vahou zavravorala. Ve světle pochodně se zaleskla ocel, když opeřence odborně porcovala.

Tribunovi většina videsských jídel chutnala, a když jim vlastník hospody slíbil husu „na zvláštní způsob“, jedl dál, aniž by se mu udělalo nevolno. U prvního sousta se zamyslel. Husa byla zalitá skořicovou omáčkou a sýrem výrazné chuti, což byla tak pikantní kombinace, že mu vehnala slzy do očí. Občas se stalo, že nadměru sofistikované pokusy Říše dobrat se slasti přes rozdílnost chutí byly za hranicí toho, co mohly jeho chuťové buňky snést.

Gaius Philippus vypadal stejně rozpačitě, ale ostatní jedli se zjevným potěšením. Tribun potlačil vzdech a vzal si z misky, která ležela vedle napůl zdemolované husy, hrst mandlí ve skořápce. Byly posypány česnekovým práškem. Vzdech se změnil na záupnění. Proč ten česnek nedali na maso?

„Moc nejíš,“ řekla Helvis.

„Ne.“ Možná to bylo jen dobře. Protože byl den co den uvázaný na židli, přibral. Pozvedl pohár ke rtům a pomyslel si: alespoň mám více místa na víno.

„Tady, krasotinko, posadíš se vedle mě?“ To byl Gaius Philippus, který zdravil kurtizánu ve volných šatech ze žlutých tenkých závojů. Ukradl židli od vedlejšího stolu, jelikož její majitel odešel na záchod. Společníci toho chlapíka se na vrchního setníka zamračili. Usadil je pohledem. Dlouhými lety velení si vypěstoval vystupování, kterému se nemohl rovnat žádný muž z města.

Ta žena to viděla také. V tváři měla opravdový zájem, nejen falešnou touhu kurvy. A pomohla si k jídlu a pití. To je pěkné, pomyslel si Marcus a měl z Gaia Philippa radost, poněvadž jeho štěstí v těchto věcech bylo obvykle žalostné.

Ten odstín žluté, kterou měla na sobě, tribunovi připomněl průsvitný žlutý župánek, který Vardanes Sphrantzes vnutíl Alypii Gavrasové, a její nezakryté štíhlé tělo pod ním. Ta představa jej potěšila a rozzlobila zároveň. Neměl na to nárok, když vedle něj seděla Helvis a hladila jej na šíji.

Turgot se natáhl přes stůl, aby si vzal misku s mandlemi. Strčil si do úst plnou hrst a pak se snažil zaklít. „Smradlavý česnek! I! řekl a vyplachoval si jeho pachut' pořádným lokem vína. „Doma ve Vévodství bychom nikdy nekazili dobré jídlo takovými věcmi.“ Znova se napil a jeho tvář ztratila tvrdé rysy vojáka, když vzpomínal na svůj domov.

„No, mně to chutná,“ řekla Mavia a hodila hlavou. Její vlasy se ve světle pochoďně zaleskly jako rudé zlato, měly skoro stejnou barvu jako plamen. Aby dokázala, že mluví pravdu, snědla mandli, pak další. Marcus odhadoval, že přišla do Říše už dávno jako dcerka žoldnéře a přivykla videsským chutím stejně jako těm ve Vévodství. Turgot jen seděl. Obrátil do sebe pohár vína a najednou vypadal smutně, staře a unaveně.

Videssan, jehož židle se zmocnil Gaius Philippus, se vrátil. Chvilí zmateně stál, zatímco mu přátelé vysvětlovali, co se stalo. Otočil se k Římanovi — byl to

nejistý obrat, neboť už měl na účtě pěkný lavor vína. „Teď uvi, uvi, uvidíte, pane —,“ začal.

„Jdi domu a vyspi se,“ řekl vrchní setník, ale nijak nepřijemně. Měl v hlavě jiné věci než rvačku. Jeho pohled hladově visel na tmavých bradavkách kurtizány, které prosvítaly látkou jejich šatů.

Viridovikův obdivný pohled provázel ten setníkův. Zdálo se, že si toho opilého Videssana Kelt všiml, teprve když začal zase protestovat. Rozchechtal se a řekl Gaiovi Philippovi: „Jasně, a ten ubohý ožrala určitě zapomněl, že ocas není jenom na chcaní.“

Mluvil videssky, takže jeho vtipu všichni u dvou stolů, u nichž seděli, rozuměli. Smáli se, ale muž, kterého napadl, mu rozuměl také. Chlapík se rozčílil, zachrochtal a vrhl se na něj, jenže divoký útok nedopadl nikam.

Viridovik vyskočil na nohy rychle jako kočka, i přes to všechno, co vypil. Jeho zelené oči se zaleskly nadšením z nové zábavy. „Vaše jasnost to neměla dělat,“ řekl. Popadl nebohého Videssana, zvedl jej a mrsknul jím do polévkové mísy s vývarem z mořské želvy, která stála uprostřed stolu jeho druhů.

Bytelný stůl se nerozpadl, ale mastný, zelenkavý vývar a kousky bílého masa se rozletěly do všech stran. Opilec bezmocně kopal nohama, jak se snažil narovnat. Jeho přátelé, vymáchaní ve svých večerech, nadávali, prskali a utírali si obličej.

„Co děláš, ty vyklepaný, osypaný sprostáku, ty žebrácká, zavšivená, tupá sketo!“ ječela kurtizána Gaia Philippa a marně se snažila očistit. Pořádně velký kus masa se jí zapletl do vlasů nad zlatým kroužkem v pravém uchu, ale toho si nevšimla.

Ani Kelt jejím skvostným nadávkám nevěnoval nejmenší pozornost. Muži, které pošplíchal, se k němu blížili, sice nijak šikovně, ale jistě. Viridovik jednoho z nich srazil k zemi, ale další mu vytláčil pohár vína do obličeje. Zatímco kašlal a prskal, ten chlap na něj skočil a jeho společník za ním.

Gaius Philippus a Gawtruz je odtáhli. „Dva proti

jednomu, to není fér,“ řekl vrchní setník, pořád ještě mírně a odhodil svého muže někam pryč. Gawtruz s tím svým neztrácel slova a hodil jej druhým směrem. Pokud si mysleli, že tím rvačku uklidnili, těžko mohli udělat něco horšího. Odhozený muž se dokodrcal mezi stoly, převalil se přes dva chlapíky, kteří za jedním z nich seděli, a přes ženu, která seděla u druhého. Jídlo se rozletělo kolem dokola. To, co bylo původně soukromou šarvátkou, se teď zvrtilo ve všeobecnou pranci.

Viridovikova siréna bojového pokřiku přehlušila rozčilené výkřiky majitele hospody a třeskot rozbíjeného nádobí. Ty dva stoly byly obleženou baštou a zdálo se, že se je celá hospoda snaží rozbořit.

Marcus slyšel zprávy o Viridovikově hospodském řádění, ale sám to dosud nikdy nezažil. Kolem jeho hlavy prosvístěť kus bahna a rozpleskl se na stěně. Nějaký tlustý Videssan ho praštil do břicha. „Uf!“ vyhekl a zlomil se v pase. Odletěl zpátky a cítil, jak mu ochabuje pěst.

„Ty se mi omluvíš, to ti garantuju,“ řekl Taso Vones, načež se vrhnul pod stůl a za sebou táhl Plakidii Teletzovou. Než zmizela pod stolem, vyrazila ze sebe místo protestů neženský skřek.

Marca napadlo, že tohle je nejpřirozenější boj, kterého se kdy účastnil. Snad všechny bitky probíhaly v duchu dnešního svátku, nebo to bylo jen tím, že Viridovik — v jádru dobrá duše — vyrazil do rvačky, kterou začal, znamení své povahy? Ať to bylo tak či tak, nikdo z raubířů neprojevil sebemenší chuť vytáhnout nůž, který visel většinou z nich u pasu. Mlátili jeden do druhého s nadšením, ale žádná velká krev netekla.

„Au!“ sykl Scaurus, když do kohosi horečnatě mydlil. Někdo mu rozevřel tuniku a vytláčil mu na záda plnou mísu sirupem oslazené sněhové pěny. Bylo to jako milion mrazivých, hemžících se mravenců.

Majitel hostince pobíhal od jednoho klubka rváčů k druhému a křičel: „Nechte toho! Okamžitě toho nechte, říkám!“

Nikdo ho nebral na vědomí, dokud ho ten tlustý Videssan, kterého rozčilovalo, že křičí, nepraštil

po hlavě. Vypotácel se do noci. „Strážte! Strážte!“ Jeho křik slábl, jak běžel ulicí pryč.

Nějaký muž z města se s mácháním pěstí vrhl na Arigha, syna Arghuna, který nebyl o víc než polovinu větší než on.

Byla vidět jen zmeť rukou a nohou — Marcus nezaznamenal všechno, protože si to rozdával s mužem, který páchnul vínem — a pak sebou Videssan praštil na zemi a zůstal ležet. Ať už byla Arighova technika při pěstním souboji jakákoli, fungovala dobře.

Těsně u tribunova ucha se rozbil talíř. Rozhlédl se a uviděl Videssana, který vrávorál pryč a držel se za hlavu. Helvis ještě držela kus talíře v ruce. „Děkuji, drahá,“ řekl. Usmála se a přikývla.

Nebyla jedinou namdalenskou ženou, která si v tom zmatku dokázala poradit. Mavia a štetka Gaia Philippa do toho šly jako kladivo a kleště — vrískaly, drápaly a tahaly za vlasy. Bylo jasné vidět, že blondýna vychází z potyček lépe. Její nepřítel byl v jednom kuse ochromený. Když se ji vrchní setník pokoušel z šarvátky vytáhnout, zaryla mu nehty do tváře a oko minula ani ne o palec. „Tak si zůstaň a per se, ty špinavá běhno!“ zaječel a zapomněl i na tu špetku své

galantnosti.

Katakolon Kekaumenos seděl a cucal svoje víno, obklopen bublinou bezpečí, kterou vytvořil mumraj kolem něj. Jeden rváč byl tak horlivý, že si spletl jeho klid se zbabělostí, a snažil se převrátit jeho židli. Kekaumenos byl na nohou, ještě než se židle pohla, a potácel se k Videssanovi. Jednou jej udeřil do tváře a jednou do břicha, pak zvedl jeho ochablé tělo nad hlavu a prohodil je oknem. Když skončil, postavil židli a vrátil se ke svému vínu — potichu jako bílý leopard, když se právě nažral.

„Naučilo tě to neotravovat čestného muže, co?“ řval Viridovik za Videssanem, ale nedostalo se mu žádné odpovědi.

Tribun schytl ránu za ucho. Chvilku viděl před očima hvězdičky, ale ten, co jej napadl, zahulákal a chytil se levou rukou za zlomený prst. Scaurus byl dost zkušený na to, aby odrážel takovou ránu, ale teď jej praštil do žaludku. Muž se zkroutil, zalapal po dechu a spadl na zem. Turgot a Gawtruz na něj skočili.

„Tak dobrý, to už stačí!“ volal ode dveří tenor s přízvukem. „Nechte toho nebo na vás vezmem hole!“ Vaspurakánci v drátěných košilích se natlačili do hromady trosek, které zbyly z hostince. „Přestaňte, řekl jsem!“ opakoval jejich velitel a kdosi vykřikl, když jeden z vojáků splnil hrozbu.

„Zdravím tě, Senpate,“ řekl Marcus nesrozumitelně. Jednu ruku měl v ústech a snažil se zjistit, jestli má vyražený zub. Měl. Plival krev a ptal se: „Jak se má tvá paní?“

„Nevrat? Má se dobře —“ Mladý vaspurakánský šlechtic se uprostřed věty zarazil a v jeho hezkých rysech se zračil výraz pobaveného překvapení. „Ty, Scaure, a hospodský rváč? Ty, rozumný, střízlivý chlap, který všechny ostatní brání před problémy? U prvorozeného Vaspura, kdybych to neviděl, nikdy bych tomu neuvěřil.“

„Kacíři,“ zamumlal někdo, ale potichu. Patnáct Vaspurakánců naplnilo místnost a každý z nich měl zbraň.

Tribun byl tak rozhořčený, že zapomněl na své stoické zásady a házel vinu na všechny kolem. „To je Viridovikova chyba. On to začal.“

„Neposlouchej ho ani minutu, drahý Sviodo,“ řekl Senpatovi Kelt. „Bavil se tak jako všichni ostatní.“ A Marcus, kterému víno i bitva rozproudily krev, nemohl říci 'ne'.

Hostinský s hrůzou zíral na převrhnuté stoly, rozlámáné židle, rozházené střepy a vyrazil ze sebe barytonem zoufalý křik. Nejen že zdemolovali jeho hostinec, ale ukázalo se, že tento Phosem zavržený cizí kapitán stráží je přítelem těch ničemů! „Kdo to všechno zaplatí?“ zasténal.

Najednou bylo ticho. Muži stáli, dívali se jeden na druhého, na své druhy, kteří leželi v bezvědomí na podlaze, na dveře — plné Vaspurakánců. „Raději to někdo zaplaťte,“ pokračoval hostinský a jeho tón už nebyl sklíčený, ale výhrůžný, „nebo se celé město dozví proč a pak —“

„Sklapni,“ okřikl jej Scaurus. Už viděl ve Videssosu dost bouří proti cizincům a už nikdy nechtěl vidět další. Sálh za opasek. Oči hospodského se zděšeně rozšířily, ale Scaurus hledal měšec, ne meč. „Rozdělíme se,“ řekl a přešel pohledem své společníky a všechny ostatní v hospodě.

„Proč mě do toho taháš?“ naléhal Gorgidas. „Nepomáhal jsem vám to tady rozmlátit.“ To byla pravda. Rek, kterého nezajímalo boj žádného druhu, zůstal stranou.

„To chce pokutu za to, že máš játra plná mlíka,“ houkl Viridovik. „Jestli se z toho chceš vykroutit ty, co zastaví všechny tyhle hajzly, aby to neudělali taky?“

Gorgidas na něj hleděl a pomalu otevíral ústa, protože se s ním chtěl hádat, ale Quintus Glabrio se dotkl jeho paže.

Mladší setník byl další z těch, které nebavilo se prát, ale napuchlý ret a modřina na tváři svědčily o tom, že nezůstal sedět s rukama v klíně. Něco zamumlal a Gorgidas rezignovaně zakýval hlavou, toto řecké gesto dalo jeho zlosti dokonalý výraz.

K dalším sporům už nedošlo. Scaurus se obrátil k majiteli hostince. „Dobrá, kolik bys řekl, že to všechno stojí?“ Když ten chlap před sebou uviděl cizího žoldnéře neznalého věci, zdvojnásobil cenu. Ale tribun se pohrdavě zasmál. Byla by pitomost myslet si, že lze ošálit někoho, kdo má nos dost dobrý na to, aby čenichal v daňových svítcích. Když mu přednesl vlastní nabídku, hospodský se kroutil a přivolával Phose. Ale nakonec dostal rozum. Dohodli se rychle.

„Nezapomeňte na toho chlapa, co tam leží ve sněhu,“ řekl Senpat Sviodo a snažil se jim pomoci. „Čím víc se vás složí, tím méně každý zaplatí.“ Tři Vaspurakánci dotáhli chlapíka dovnitř a lili mu do obličeje vodu, dokud neožil. Trvalo to několik minut. Marcus byl rád, že Kekaumenos není nepřítel.

„Je to všechno?“ ptal se a rozhlížel se po zničené místnosti.

„Mělo by,“ odpověděl Gaus Philippus, ale vložil se do toho Gawtruz: „Vones, kde je?“ Jeho naducaná tvář se krabatila. Rád poukazoval na to, že jeho přítel je vyslanec.

Všechny hlavy se začaly otáčet. Nikdo malého Khatřišana neviděl. Pak si Viridovik vzpomněl: „Pěkně před tou melou zalezl,“ řekl Kelt a zvedl ubrus. Plakidia Teletzová zaječela. Vones, kterému to myslelo rychleji, vytrhl ubrus Viridovikovi z ruky a stáhl ho dolů.

„Omlouvám se vašemu veličenstvu, to je jisté,“ řekl Viridovik, jenž byl zdvořilý, jako by sám byl velvyslancem, „ale až skončíte, ostatní budou mít z vašeho souhlasu radost.“ Pak se neudržel a začal se řehat, až se za břicho popadal.

Vones po chvíli vylezl, uhlazený jako vždy. „To nebylo to, co to vypadalo, že to je,“ řekl neurčitě. „Jen shoda náhod, rozumíte, tak se to nějak povedlo.“

Arigh ho s vyceněnými zuby přerušil: „Máš rozepnuté kalhoty, Taso.“

„Proč? Tak mám.“ Vones si je bez jakýchkoli rozpaků zapnul. „A teď, pánové, co jsem dlužen za svou účast na hostině?“ Zatímco mluvil, Plakidia se vyškrábala nahoru. Vystřelila od Vonese jak namydlený blesk a muži Senpata Svioda ji na jeho znamení nechali projít.

„Nám bys vůbec platit neměl,“ chechtal se Viridovik a Vones se naštval. Scaurus zalovil ve svém měšci a nabral hrst stříbra. Napočítal sedmáct mincí. Dvacet čtyři jich bylo rovno jednomu zlatáku z čistého kovu, ale tribun si všiml, že pár mužů z města vydalo dvě Ortaiovy znehodnocené mince, aby zaplatili svůj podíl. Ale majitel hospody se i přesto

tvářil nešťastně.

Gaius Philippus to také viděl a znechuceně přimhouřil oči. „Mohli jsme zaplatit ocelí, ne zlatem,“ upozornil ho a pohrával si s rukojetí svého krátkého meče. Tvářil se jako člověk, jenž má za sebou nespočet hospodských bitek a některé ukončil právě tímto způsobem. Hospodský si nervózně olizoval rty, když počítal peníze, a prohlásil, že je spokojený. A vskutku mohl jen těžko lhát, protože výhrůžky byly často to jediné, čeho se mu po rvačce dostalo.

„Přijď do kasáren, když budeš moci,“ naléhal Marcus na Senpata Svioda, když odcházeli z putyky. „Poslední dobou jsme tě moc neviděli.“

„Přijdu,“ odpověděl mladý šlechtic. „Vím, že jsem se měl zastavit už dávno, ale tady ve městě je toho tolik k vidění. Je to jako v jiném světě.“ Scaurus kývl, jako že rozumí. Vedle Videssosu byla města ve Vaspurakanu jen dřevorubeckými vesnicemi.

Kurtizána v žlutém se snažila dostat ke Gaiovi Philippovi, ale toho ještě pálila tvář, a tak se na ni obořil mnohem drsněji než prve na hostinského. Odpověděla mu gestem dvou prstů, které každý Videssan znal, a obrátila své telecí oči na tlustoucha, který praštil Marca do žaludku. Odkráčeli spolu v objetí.

Vrchní setník se za ní mrzutě díval. Viridovik zamlaskal. „Pchá, ty seš neuvěřitelně marnotratnej člověk,“ řekl. „Ta holka měla jiskru, s tou by byla parádní jízda.“ Scaurovi se zdálo, že promluvil jakýsi podivný Galův sentiment — všechny jeho společnice byly rozkošné, ale žádná neměla to, o čem mluvil.

„Ženy,“ prohodil Gaius Philippus, jako by to slovo vše vysvětlovalo.

„Chce to jen čas, abys je poznal, drahý Římáne, a uvidíš, že nejsou zas tak strašný,“ opáčil Viridovik. „A krom toho je s nima velká sranda — není to tak, lásky moje?“ Sevřel je všechny tři do náruče. Způsob, jakým se k němu přivinuly, byl víc než nahlas vyslovený souhlas.

Gaius Philippus dělal všechno možné pro to, aby zůstal netečný. Marcus byl pravděpodobně jediný, kdo si všiml jeho stisknutých čelistí a přimhouřeného, tvrdého pohledu. Keltovo rýpnutí tentokrát zajelo hluboko, i když to tak Viridovik snad ani nemyslel. Když Kelt otevřel ústa, aby znova zaútočil, tribun mu šlápl na nohu.

„Jau! Vem tě čert, ty neohrabanej vrtáku!“ vykřikl

Viridovik a poskakoval na jedné noze. „Co to mělo znamenat?“

Scaurus se omluvil a myslel to upřímně, protože ve spěchu přitlačil víc, než chtěl.

„No, dobrá tedy,“ řekl Gal. Rozmazleně se protáhl. „Ta putyka opravdu nebyla jako začátek večera špatná, i když to bylo trochu nudné. Pojďme do další hospody a udělejme to zno — ále, ty špinavý lotře, to nebyla žádná náhoda!“

Tribun mu šlápl na druhou nohu.

Viridovik se sehnul a hodil mu do tváře hrst sněhu. Marca štípaly tváře a obočí mu mrzlo do běla. Oplatil mu to — stejně jako Helvis, která sebrala trochu sněhu, který Římana minul. Najednou házel každý po každém, smáli se, křičeli a radovali. Marca to také těšilo. Sněhová přestřelka byla bezpečná hra ve srovnání s těmi, které Viridovik považoval za zábavu.

Pokud jste seděli v bezpečí ve Videssosu, snadno jste nabyli dojmu, že Říše je pořád vládcem všech svých zemí — nebo by mohla být, kdyby se Scaurus nepotýkal s říšskými daněmi. Ve své kanceláři měl mapu západních území, která vyznačovala, ze kterých oblastí byly vybrány poplatky. Většina měst a vesnic v nížinách byla propíchnuta měděnými špendlíky a označovala tak, že říšští jednatelé vybrali to, co měli. Avšak planina uprostřed, byla to přirozeně půda, kde se usazovali nomádi jako Yezdové, ukazovala panensky nedotčenou plochu pergamenu. A co bylo horší, prst této zlověstné prázdnoty se tlačil dolů na východ údolím kolem řeky Arandos směrem ke Garsavě. Kdyby to město padlo, otevřelo by cestu nájezdníkům, kteří by se rozutekli všemi směry k pobřeží Moře námořníků.

Baanes Onomagoulos si byl této neradostné skutečnosti vědom stejně jako říšský ministr financí. Šlechticovo sídlo bylo opevněno Garsavrou a trpělivost, kterou měl s Gavrasem a která nikdy netrvala dlouho, se s každou zprávou o postupu Yezdů zmenšovala.

Císař znal důvod ustavičných Onomagoulových výčitek a věděl, že jsou zčásti oprávněné. Snášel je s takovým sebeovládáním, jaké by u něj Marcus nikdy nečekal. Poslal Arandskému údolí tolik posil, kolik si jen mohl dovolit. Podle Scaura jich tam bylo více než ve Videssosu, který byl značně ohrožen západními územími a pomoc mohl velmi rychle potřebovat právě tady. Jenže na každém dalším jednání říšské rady podporovalo Onomagouliův křik stále více mužů.

Thorisinovy trpělivosti zbylo ke konci už jen maličko. Asi po šesti týdnech od oslavy zimního slunovratu zase hovořil se svým nespokojeným maršálem. „Baane, já vojáky nevyrobím a Garsavra není jediné slabé místo Videssosu. Nomádi se tlačí z Vaspurakanu k Pityosu a míří také na jih. Je dost velká zima na to, aby Astris zamrzla, takže se přes ni Khamorťané možná dostanou na jih a podívají se, jestli se dostaneme zpátky. Ta skupina, kterou jsem poslal na jih před deseti dny, byla poslední.“

Onomagoulos si projel prsty po hlavě, což byl zvyk, jak odušil Marcus, který se naučil, ještě když měl vlasy. „Dvě stě sedmdesát pět mužů! Pch!“ utrousil kysele. „Kolik Namdaleňanů, jo, a taky těchhle zatracených cizáků,“ dodal a podíval se na Scaura, „sedí tady ve městě a žere jako stádo prasat?“

Drax odpověděl chladnokrevnou logikou žoldněře, kterou Marcus od velkohraběte očekával: „Proč by měla Jeho Výsost vyhnat mé muže do boje, pro který se nehodí? Máme těžší výzbroj, než o jakou mají zájem Videssané. Většinou jsme ji vždy upotřebili, ale v hlubokém sněhu jsme pomalí a lehce zranitelní — snadná kořist pro koně nomádů.“

„Totéž se dá říci o mých mužích, a navíc nemáme koně,“ opakoval Marcus.

Tím mohla být hádka zažehnána, neboť Onomagoulos byl voják a pochopil, co tím ostatní mysleli. Ale stalo se, že v radě byl místo Utpranda Soterice, protože Utprand měl záchvaty kašle. Scaurův tvrdohlavý švagr začal útočit na

Baanovu poznámku o Namdaleňanech a

vrátil mu to. „Prasata, jo? Ty zasranej, Slizkej hade. kdybys o nomádech něco věděl, nenechal by ses u Maraghy chytit do pastí. Pak bys tady neseseděl a nestěžoval si na svou vlastní blbost!“

„Ty barbarský grázle!“ zařval Onomagoulos. Jak se pokoušel vyskočit, převrátil svou židli. Jeho ruka vystřelila k meči. Ale chromá noha se podlomila a musel se chytit stolu, aby neupadl. To zmrazení si způsobil v bitvě, o které mluvil Soteric, a Namdaleňan se mu za to ještě smál.

„Budeš si už konečně dávat pozor na ten svůj špinavý jazyk?“ zasyčel Scaurus. Drax ho také varovně chytil za paži, ale Soteric ji setřásl. On ani Utrrand hraběte nijak zvlášť nemilovali.

Onomagoulos se postavil na nohy a vytáhl šavli. „Pojď, ty levobočku!“ zaječel a byl vzteky téměř bez sebe. „Jedna noha mi úplně stačí, abych se vypořádal s póvlem, jako seš ty!“

Soteric vyletěl. Marcus a Drax, kteří seděli na stejné straně jako on, ho začali chytat za ramena, aby jej zase stáhli dolů, ale všechny, Římana a velkohraběte stejně jako ty, co spolu chtěli bojovat, zmrazil až Thorisinův lýtý řev: „Dost!“

„Dost!“ zařval znovu císař, vůbec ne mírněji. „Phosovo světlo, vy dva jste horší než fracci, kteří se handrkují o tom, který z nich ztratil cukrdle. Mertikesi, postav Baanovu židli, zdá se, že si ji odložil.“ Zigabenos vyskočil, aby vykonal rozkaz. „Teď si vy dva sedněte a buďte zticha, dokud nebudete mít na jazyku nic důležitého.“ Pod jeho zlostným pohledem ho poslechli, Soteric se trochu styděl, kdežto Onomagoulos pořád zuřil a ani si moc nedělal námahu s tím, aby to skryl.

Videsský šlechtic mluvil s císařem jako s malým chlapcem a trval na svém: „Garsavra musí dostat víc jednotek.

Thorisine. Je to velmi důležité město. Jak samo o sobě, tak kvůli své poloze.“

Císař měl sice námitky proti tónu, který slýchal tolík let, ale pořád se snažil být trpělivý, když mu odpovídal: „Baane, dal jsem Garsavře nejméně dva a půl

tisíce mužů. Spolu s ostrahou, kterou jsi na svá sídla přijal, je tam dost válečníků na to, aby Yezdy zadrželi nejmíň do jara. Sami přes sníh nepřeletí, víš, brodí se jím jako kdokoli jiný. Až přijde jaro, chci je všechny pobít, i kdybych měl přijít o všechny muže. Nehodlám si tady z mých zvláštních posíl ulít jednotku tu nebo skupinu támhle.“

Onomagoulos vysunul bradu a jeho špičatý plnovous mířil přímo na Gavrased. „Říkám, že ti muži jsou tam potřební. Copak nejsi s to pochopit selský rozum?“

Přestože se nikdo u stolu nechtěl setkat s Thorisinovým pohledem, když jej Onomagoulos takto sekýroval, stejně se všechny oči obrátily k němu. Řekl jen: „Tak je asi mít nebudeš,“ ale jeho hlas zněl jako ocel.

Všichni tu výstrahu slyšeli, kromě Onomagoula. Ukřivdění a rozhněvaně vykřikl: „Tvůj bratr by mi je dal!“

Marcus zatoužil po tom, aby se uměl vypařit. Bannes nemohl říci nic horšího, i kdyby hledal slova celý rok.

Thorisinova žárlivost na přátelství mezi Mavrikiem a Onomagoulem byla bolestně nepřehlédnutelná. Gavras zapomněl na císařskou důstojnost, naklonil se dopředu a zaburácel: „Dal by ti za tvou nestoudnost pár facek, ty nadutý skřek!“

„Ty nedonošené štěně, máš zaslepené oči a nevidíš svět, ani když ho máš před ksichtem!“ Baanes neječel na Avtokratora Videssanů, ale na dotěrného bratříčka svého kamaráda.

„Ty chuchvalce z hromady hnoje! Ty si myslíš, že tvoje panství je víc než celá Říše!“

„Já jsem ti měnil plínky, ty uřvaný spratku!“ Pěknou chvíli na sebe řvali urážky a nadávky a vůbec nebrali na vědomí, že tam nejsou sami. Nakonec se Onomagoulos ještě jednou zvedl a křičel: „Alespoň bude mít Garsavra ještě jednoho muže navíc, u Phose! Nezůstanu ve městě, ve kterém jsi ty — tvůj smrad mě štípe v nose!“

„No to je dost!“ opáčil Thorisin. „Dobře, že se tě zbavím, Videssos tě konečně bude mít z krku!“

Už jsem si mohl zvyknout na výraz lidí, kteří odcházejí z Thorisinových porad, napadlo Scaura. Odchod Baana Onomagoula byl ve skutečnosti odbelháním, ale výsledek byl stejný. Když se dostal k naleštěným bronzovým dveřím Síně devatenácti lehátek, otočil se, aby se na císaře naposledy zamračil. Ten to opětoval oplzlým gestem. Onomagoulos plivl na podlahu, jako to Videssané dělají před pitím vína nebo jídlem, aby odvrhli Skota. Výkolébal se do sněhu.

„Kde jsme to skončili?“ zeptal se císař.

Marcus čekal, že se Baanes vrátí, až se Thorisin uklidní. Císař vždycky strašně rychle vypěnil, ale zase se rychle zklidnil. Onomagouiův hněv byl však z těch, které trvají dlouho. Dva dny po té bouřlivé radě dodržel svůj slib, přeplul Dobytčí stezku a usadil se v Garsavře.

„Mně se to nelíbí,“ prohlásil tribun, když se k němu ty zprávy donesly. „Utíká před zrakem císařovy autority.“ Přestože byl v římských kasárnách, rozhlédl se kolem, než promluvil, a pak snížil hlas — to je cena za život v Říši, pomyslel si nespokojeně.

„Bojím se, že máš pravdu,“ řekl Gaius Philippus. „Kdybych byl Gavras, přitáh bych ho v řetězech zpátky.“

„Vy dva nemáte rozum,“ postěžoval si Viridovik. „Byl to přece právě Gavras, kdo ho nechal jít — nebo mu to spíš nařídil.“

„Možná mu nařídil, aby padl,“ řekl Gorgidas, „ale ne aby odešel a vedl svou soukromou válku.“ Posměšně zvedl obočí a podíval se na Gala. „Když se učíš slova, můžeš říct jednu věc, a myslet jinou?“

„Ach, ty si o sobě myslíš, že jsi prohnáný Řek. Tak já ti něco řeknu: kdyby byl můj domov v nebezpečí, jel bych se tam podívat a proklel bych každého, kdo by se mi v tom snažil zabránit, včetně sebe.“ Gal si složil ruce na prsa, jako by se bál, že Řek nebude souhlasit.

Ale vyštěkl na něj Gaius Philippus: „Ty bys to asi udělal a možná bys kvůli tomu ztratil domov a všechny své sousedy. Mysli nejprve na sebe a na své druhy naposled, to je ono. Proč si myslíš, že byl Caesar tenkrát schopen bojovat s jediným rodem Keltů?“

Viridovik si zatahal za své povíslé kníry. Rýpnutí vrchního setníka byla trefa do černého. Nakonec ale odpověděl:

„Stejně to bude fuk. Rozdělení nebo ne, poženeme vás domů s ocasem staženým mezi nohama.“

„Ani náhodou,“ řekl Gaius Philippus a stará rozepře se znova otevřela. Od té doby, co přišli Římané do Videssosu, se s Viridovikem hádal, kdo vyhraje bitvu v Galii. Oba to brali vážně, ačkoli — nebo snad protože — na to nikdy nemohli najít odpověď.

Marcus je nechal být a namířil si to do křídla pisálků ve Velké dvoraně ke svému stolu. Objevily se nové problémy a zdálo se, že jejich řešení je stejně neurčitě jako téma hovoru jeho přátel.

Pandhelis ho krmil nekonečnou záplavou knih a zpráv, které měly výsledky stejně často, jako je určovaly. Výřeční videssští úředníci byli pyšní, když se jim povedlo co možná nejvíc zpochybnit jejich význam. Scaurus se pokoušel prodrat si cestu tlustou vrstvou narážek, kterým skoro vůbec nerozuměl, a přemýšlel, proč se vlastně vždycky chtěl vydat na dráhu politika.

Té noci usnul za stolem obklopen hromadou berních dokumentů napsaných tak malým písmem, že je ani nemohl rozluštit. Když se dostal zpátky do kasáren, legionáři už byli na cvičišti. Šel za nimi Střední třídou a snídal v medu namočený, tvrdý hranatý rohlik ze žitné mouky, který si koupil na Palamasově fóru.

Byl to další mrazivý den s občasnými sněhovými přeháňkami. Tribun došel k budově lázní s úchvatnou fasádou ze zlatistého pískovce a bílého mramoru a jeho nadšení ze cvičení najednou opadlo. Svou vůli zanechal na rohožce přede dveřmi a vešel dovnitř. Napadlo jej, že už jen samotný fakt, že někdo v práci únavou usne, stačí k tomu, aby si připadal špinavý.

Majitel lázní si u dveří vzal jeho měďák a usmíval se od ucha k uchu. Mávl na Scaura, aby šel za ním do převlékárny.

Další měďák dal chlapci, který se měl

postarat o to, aby mu nikdo neukradl šaty, zatímco se bude koupat. Pak si s úlevou svlékl kabát z ovčí kůže, tuniku a kalhoty.

Šplouchání vody jej popohnalo. Stejně jako v Římě byly videsské lázně místem k očistě i společenským podnikem.

Podomní obchodníci s klobásami, vínem a cukrovinkami, stejně jako místní holič, nabízeli s křikem své zboží těm, kteří by na to mohli mít chuť. Právě holič na chvíli zmlkl a o chvíli později Scaurus zaslechl, jak jeho zákazník zaskučel, když mu začal vytrhávat chlupy z podpaží.

Tribun se obvykle se stoickou zdrženlivostí omezoval na studenou koupel, ale poté, co přišel z mrazu, to nepřicházelo v úvahu. Chvilí se potil v parní lázni, aby tu zimu ze sebe vypekl. Šipka do vody pak byla něčím jiným než jen nějakým sebetrýzněním. Když ho ledová voda začala štípat, vylezl z bazénu a natáhl se na dlaždice, aby si na chvíli odpočinul, než se půjde smočít do příjemně vyhřátého bazénu dole.

„Mám vás vydrhnout, pane?“ ptal se mladík se zakřiveným kartáčem v ruce.

„Ano, díky,“ řekl tribun. Vzal si s sebou nějaké peníze pro tyto drobné rozkoše, protože bylo téměř nemožné, aby se koupající vykartáčoval do ruda sám. Povzdychl, když ucítil příjemné drhnutí kartáče, klouzajícího sem a tam po jeho těle.

Kolem něj funěli obtlouští muži středního věku, které proháněla vlastní váha. Maséři mordovali své chrochtající oběti, tu jim klepali dlaněmi na ramena, tam zas plácali tak, že se zvuk podobal bubnování. Tři mladíci hráli videsskou hru s názvem trigon. kdy se nečekaně hází míčem z hráče na hráče. Blufovali navzájem a nemálo u toho křičeli. Kdykoli jednomu spadl míč, ostatní dva výskali, že ztratil bod. V rohu prohrála hrstka usedlejších chlapíků celé ráno v kostkách. Kdykoliv někdo skočil do teplého bazénu v hale pod nimi, voda se doširoka rozstříkla a následovaly rozhořčené výkřiky lidí poblíž, které to zasáhlo. Ten, co skočil, vylezl zpět nahoru a nebyl ani za mák zaražený.

Když vyplivl vodu a vysmrkal se, začal dunivým barytonem zpívat.

„Každý si myslí, že v lázních báječně zpívá,“ řekl mladík s kartáčem a kriticky kroutil hlavou. Těšilo ho dělat ze sebe znalce lázeňské hudby. „Musím ale říct, že není špatný. I přes ten jeho směšný přízvuk.“

„Ne, není,“ souhlasil Marcus, přestože jeho hudební sluch byl tak ubohý, že těžko rozeznal falešný zpěv od čistého. Ale jen jeden muž z celého Videssosu měl takový přízvuk. Strčil mladíkovi poslední měďák, vstal a šel pozdravit Viridovika.

Kelt byl natočen ke vchodu a zmlkl, když uviděl tribuna. „Jestli to není on, půjdu a smyju z něj inkoust!“ zařičel. „A pořádný kus jeho samotného by měl jít taky pryč!“

Scaurus se podíval dolů. Cítil, že mu za tu dobu, co necvičí a jen sedí na židli, narostlo břicho. Nevšiml si dosud, že výsledek je vidět na první pohled. V rozčilení udělal tři rychlé kroky a ponořil se do teplé vody, ale podstatně slušněji, než jak to udělal Viridovik. Ponořil se jen trochu, bazén nebyl hlubší než po prsa.

Připlaval zpět ke Keltovi. Oba dva vypadali mezi Videssany s olivovou pletí a tmavými vlasy jako divní patroni.

Marcus, špinavý blondák, měl opálené tváře, ruce a lýtka od doby, kdy byli v poli. Jinak však byl výrazně bledší.

Viridovik byl světlý typickou růžovobílou galskou barvou pokožky, která odmítala přijmout slunce. Jeho vlasy jako rozžhavená měď byly nasáklé vodou na rozdíl od kudrnatých prstýnků na prsou, břichu a v rozkroku.

„Zase se flákáš,“ řekli oba zároveň a zasmáli se. Nikdo z nich se neměl k odchodu. Voda v bazénu byla bezvadně vyhřátá na teplotu těla. Marcus pomyslel na ostrý vítr venku, a pak se rozhodl zůstat.

Malý chlapec, kterého zřejmě upoutal Keltův podivný zjev, ho ze zadu postříkal. Viridovik se oháněl kolem dokola, když viděl, jak se jeho malý nepřítel směje. „Udělej to ještě jednou. Neuděláš, co?“ burácel, když předstíral, že zuří, a postříkal ho taky. Šplouchali

po sobě vodou, dokud otec maličkého pro syna nepřišel a neodnesl ho, přes jeho nesouhlas, z bazénu. Viridovik na ně zamával, když odcházeli. „Pěkný kluk a pěkný věk,“ řekl Scaurovi.

„Jak se tak na tebe dívám, měl ses minulou noc dobře,“ opáčil tribun. Hleděl na Viridovikova záda a ramena, když se od něj Gal během vodní války odvrátil. Měl na nich škrábance, které určitě udělaly ženské nehty. Jeden nebo dva musely být až do krve, byly ještě rudé a podrážděné.

Viridovik si uhladil kníry, ze kterých odkapávala samolibost. Řekl několik vět ve své rodné keltštině, než se zase vrátil do latiny, které dával přednost před videsštinou. „Byla jako divoká kočka, dobrá,“ řekl a při té vzpomínce se usmál. „Nemůžeš vidět, co mám pod vlasama, ale nakonec mi taky ukousla kousek ucha.“ Byl v tak sdílné náladě, že se ho Marcus zeptal: „Která to byla?“ Těžko by se nechal přesvědčit, že takhle zuřivá byla jedna z Keltových tří žen. Na to se zdály moc poslušné. „Ale, žádná z nich,“ odpověděl Viridovik, který pochopil otázku a nenechal se jí otrávit. Jenom si nechtěl připadat jako chlubil. „Jsou dost dobré, to nepopírám. Jenže přichází čas, kdy tolik sladkosti člověka přesyť. Ta nová teď...! Je štíhlá, ale divoká a nestydatá jako hárající vlčí čuba.“ „Tak to se máš,“ řekl Scaurus. Napadlo jej, že Viridovika by nejspíš rozveselilo, kdyby mohl svou novou děvku připojit k těm dalším. Měl nadání na takové věci. „Jo, je přesně taková, jak jsem si to představoval,“ řekl šťastně Kelt. „Dokonce už tenkrát, když se po mně tam dole na zamlžené pláži poprvé vyzyvavě podívala, jsem věděl, že pro mě nebude těžké dostat ji do postele.“ „Ty se —“ začal opakovat tribun, ale pak zděšeně a ohromeně zmlkl, když pochopil plný význam Viridovikových slov. Začal otáčet hlavou kolem dokola, aby zjistil, kdo všechno mohl poslouchat, než si uvědomil, že mluvili latinsky. Alespoň něco, za co může být vděčný, pomyslel si — možná to jediné. „Ty mi chceš říct, že zvedáš sukně Komittě Rhangavvové?“ „Tobě to snad nemusím říkat dvakrát! Ale ona si je zvedá sama, to tě ujišťuju — tak hladovou štěrbinu jsem ještě neviděl.“ „Copak ses úplně zbláznil, člověče? Šoustáš císařovu ženu, ne nějakou hospodskou kurvu!“ „A co má být? Keltský šlechtic je oprávněn mít něco lepšího, než jsou obyčejné běhny,“ řekl pyšně Viridovik. „Kromě toho, pokud císař nechce, abych mu šoustal jeho paní, ať si ji šoustá sám a nezůstává do rozbřesku na trůně. Takhle nebude mít žádné syny.“ „Takže mu dáš jednoho s rudou hlavou? Když ne jinak, pozná tu kukačku podle peří.“ Viridovik se tomu zasmál, ale nic z toho, co řekl Říman, by jej nepřinutilo změnit své rozhodnutí. Bavil se, byl to člověk, který na zítřek nemyslel, dokud nepřišel. Začal zase zpívat — odvážnou milostnou píseň. Půl tuctu Videsanů se přidalo a zaplnili místnost hudbou. Marcus se snažil posoudit, jestli by to spravilo nebo zhoršilo, kdyby ho teď utopil.

11 KAPITOLA

Pandhelisi, kam jsi schoval daňový záznam Kybistry z loňského roku?“ zeptal se Scaurus. Úředník se chvíli hrabal v rolích pergamentu a pak lítostivě rozhodil ruce. Scaurus zahudral nějakou nadávkou, vstal od svého stolu a šel se podívat do haly, jestli nemá dokument, který potřebuje, Pikridios Goudeles. Ten uhlazený úředník zvedl oči od své práce, když tribun vstoupil. On i Scaurus se naučili dívat se na sebe s jakýmsi ostražitým respektem — zejména od té doby, co ten druhý z nich začal z vůle Thorisina Gavrasy na byrokraty dohlížet. „Zase nějaké zpronevěry?“ zeptal se Goudeles a jako vždy se pod jeho slovy svezla vlna výsměchu. Když mu Marcus řekl, co potřebuje, Goudeles ožil: „Mělo by to být tady někde,“ řekl. Marcus rozvinul prvních pár palců svitků a zjistil, že vykročil z louže a stoupl si pod okap. Když se ukázalo, že tenhle průzkum k ničemu nevede, rozezleně svrástil pohybuující se obočí. Zavolal na několik úředníků, aby se podívali do vedlejší místnosti, ale vrátili se se stejným výsledkem. Zamračil se ještě víc. „Tak se zeptejte myši a stříbrné ryby,“ navrhnul Goudeles. „Ne, určitě jsi je vycvičil k tomu, aby lhaly,“ odpověděl Marcus. Když se Říman pustil do prvního úkolu, který mu císař zadal, Goudeles to na něj zkoušel zfalšovanými záznamy. Tribun mu je vrátil bez komentáře a získal tím to, co pak vypadalo jako skutečná spolupráce. Přemýšlel, jestli tohle náhodou není další nicotná léčba. Ale Goudeles se škrábal na své hladce oholené bradě a přemýšlel. „Ten katastr tady možná vůbec není,“ řekl pomalu. „Možná už je ve skladech v budově archivů na Střední třídě. Ale správně by tam být neměl, protože je vcelku nový. Jenže tady člověk nikdy neví. Já jej v žádném případě nemám.“ „Dobrá. Zkusím to tam. Když nic jiného, alespoň si protáhnu nohy. Díky, Pikridie.“ Goudeles mu povzbudivě zamával. Divná povaha, pomyslel si Scaurus. Když se na toho unylého štemplovače díval a když s ním jednal, působil na něj jako karikatura sebe sama. A přitom byl tak neskonale odvážný, že vstoupil do tábora Thorisina Gavrasy, aby jej získal pro Sphrantzese. Nuže, řekl si, pouze v komediích je člověk jen z jednoho těsta. Hnědé brídicové pásy cestičky, která vedla z Velké dvorany na Palamasovo fórum, byly mokré a kluzké. Většina sněhu, který přikryl trávníky u paláců, roztála. Slunce na jasné modré nebi téměř žhnulo. Tribun se do něj podezíravě zadíval. Byla to asi jen další přestávka, po níž bude následovat ta nejhorší zimní vichřice, podobně jako v minulých týdnech. Ale možná je tohle přece jen konečně jaro. Tribun si docela dobře dovedl představit, jakého přijetí se mu dostane v císařských úředních budovách, v nichž byly archivy — a ani nebyl zklamaný. Hodnostáři ho hnali od jedné zatuchlé hromady lejster ke druhé, dokud se mu zápach starého pergamentu nezačal protívat. Po dokumentu, který hledal, nebylo ani památky. Ani po žádném jiném, který byl mladší než tři sta let. Některé byly dokonce mnohem starší. Obrátil jeden, který nejspíš tvrdil, že Namdalen je stále částí Říše — poněvadž inkoust již vybledl a písmo bylo prapodivně zastaralé, nedalo se to říci jistě. Ukázal tu starou roli sekretářů, který se o ty hromady staral, a ten řekl: „Nedívejte se na mě, jako bych za to mohl. Co jiného byste v archivech čekal než staré papíry?“ Zdálo se, že by jej pobouřilo, kdyby jej někdo obvinil, že nějaký dokument vyrobil. „Byl jsem ve všech třech patrech téhle budovy,“ řekl Scaurus a bojoval s trpělivostí. „Existuje ještě nějaké místo, kam

by tu zavšivenou věc mohli zahrabat?“

„Myslím, že by to možná mohlo být v suterénu,“ odpověděl sekretář a jeho tón napovídal, že je přesvědčen o tom, že tam není. „Tam se ukládají skutečně staré papíry. Je to pod věznicemi.“

„Zkusím to, když už jsem tady.“

„Vemte si s sebou svítilnu,“ poradil mu sekretář, „a mějte připravený meč. Ty krysy dole nejsou zvyklé, aby je někdo rušil, a můžou se rozzuřit.“

„No to je báječné!“ zamumlal tribun. Byla to dobrá rada. Věděl sice, že jsou v císařských úředních budovách žaláře, ale nevěděl, že pod nimi ještě něco je. Ujistil se, že v lampě, kterou si vybral, je dostatek oleje.

Jakmile začal sestupovat po schodišti do vězení, byl rád, že si lampu s sebou vzal. V podzemí totiž — krom toho, které vycházelo z pochodní blikajících v železných držácích uchycených v rozpětí několika stop podél stěny — žádné světlo nebylo. Hrubě otesané kvádry kamene byly pokryty tlustým nánosem špíny, kterou se za celá léta nikdo neobtěžoval odstranit.

Byl právě čas, kdy vězni dostávali svou denní dávku stravy. Dvojice znuděných strážníků tlačila uličkou uprostřed skřípajícího vozíku. Další dva, kteří byli stejně znudění, je kryli napjatými luky, zatímco vydávali bochníky hrubozrnného chleba s lusky, malé misky

rybího vývaru, který nevonechal zrovna čerstvě, a hliněné džbány s vodou. Jídlo bylo mizerné, ale ti, co byli uvnitř, se pro ně nahnuli před své cely. Jeden z nich se zašklebil, když ochutnal polévku. „Zase sis v tom umyl nohy, Podopagoure,“ řekl.

„No jo, potřebovaly to,“ odpověděl hlídač nevzrušeně.

Tribun se musel zeptat na cestu do suterénu. Prošel kolem řady cel ke dvířkům, jejichž panty unaveně zavržaly, když je otevřel. Téměř nad všemi dveřmi v císařských úřadech byl pověšen obraz panovníka a tyto nebyly výjimkou. Přesto se na něj Scaurus podíval: byl to stařec s kulatou tváří a krátkým bílým plnovousem. Kdo —? Zvedl svítilnu, aby si mohl přečíst doprovodný text: „Nechť Phos ochraňuje Avtokratora Strobila Sphrantzese.“ Strobilos však byl císařem již před pěti lety.

Už dlouho předtím, než Marcus sešel ze schodů dolů, věděl, že tu účetní roli nikdy nemůže najít, i kdyby tam byla. Malá hliněná lampa, kterou držel, nesvítila zrovna jasně, ale poskytovala dost světla na to, aby viděl krabice se záznamy, které tam byly halabala naházené na hromádách. Některé byly převrácené a jejich obsah byl z poloviny pohřben v prachu a plísni na podlaze. Vzduch byl mrtvý.

Lampa zablikala. Scaurus cítil, jak mu zároveň s tím poskočilo srdce. Nemohlo se stát nic horšího, než kdyby se tady dole ve tmě ztratil, sám. Ne, ne tak úplně sám. Když plamen znovu zablikal, jeho záře se zeleně odrážela v desítkách svítících očích. Některé z nich, napadlo znepokojeného tribuna, byly výš nad zemí, než by měly být oči krys.

Ustoupil dozadu, aby se ujistil, že dvířka jsou otevřená. Strobilos na něj bez zájmu zíral, dokonce i dvorní umělec Říše měl problém s tím, aby jej zobrazil jinak než jako hlupáka.

Pochodně ve vězení svítily jasně a vesele, takže věznice vypadala skoro útulně ve srovnání s tím, co bylo pod ní.

Stráže se s vozíkem neposunuly dopředu o

víc než šest nebo sedm cel. Byli pomalí, jakoby omámení — bočník nalevo, miska s vývarem napravo, miska s vývarem nalevo, bočník napravo, džbán vody sem. Zavržení vozíku a znova.

„Hej, ty tam!“ zavolal někdo z cely. „Ano, ty, cizínče!“ Marcus chtěl jít dál, protože si byl jist, že tam dole není nikdo, kdo by s ním mohl mluvit. Druhé zavolání jej však zastavilo. Zvědavě se rozhlížel.

Nepoznal Taronu Leimmokheira v ošuntělém vězeňském šatu hned. Bývalý admirál zhubl, jeho vlasy byly dlouhé a zacuchané. Měsíce na tomto místě bez slunce jej okradly o snědost námovníka. Ale když Marcus přišel k jeho cele, viděl, že se Leimmokheir stále nese vzpřímeně jako voják. Samotná cela byla v rámci možností pěkná a čistá, ve skutečnosti byla čistější než ulička venku.

„Co je, Leimmokheire?“ zeptal se tribun nepřiliš laskavě. Muž na druhé straně zrezivělých mříží jej málem zabil a byl odsouzen za to, že plánoval vraždu Římanova císaře.

„Chtěl bych něco vzkázat Gavrasovi, jestli to pro mě uděláš.“ Ta slova byla prosbou, ale Leimmokheirův hluboký chrapot měl podtón rozkazu, přestože byl vězněm. Marcus čekal.

Leimmokheir mu četl myšlenky z tváře. „Ach, nejsem takový blázen, abych žádal o milost. Víš, že je to nesmysl. Ale u Phose, cizínče, řekni mu, že vězni nevinného. U Phose a jeho světla, u nebeské naděje a strachu ze Skotova pekla pod ním, přísahám na to.“ Udělal na hrudníku znamení slunce a opakoval trpce: „Vězni nevinného!“

Odsouzenec z vedlejší cely, sinálý muž s vráscitou, vyzáblou tváří se na Scaura potměšile zadíval. „Jo, my jsme tady všichni nevinní,“ řekl. „Proto nás tady drží, víš, aby nás chránili před těmi venku, co za to můžou. Nevinní!“ Zajímavý smích změnil jeho slova na hnusný vtip.

Říman se však v pochybách zarazil. Leimmokheir byl možná bos a neupravený, ale jeho řeč obsahovala tu zvláštní přesvědčivost, kterou Marcus zaznamenal, už když jej slyšel poprvé na oné pláži o půlnoci. Pořád byl přesvědčen, že to je muž, který by nelhal, nebo by spíše nemohl lhát. Jeho oči se ponořily do tribunových a Scaurus je sklopil jako první.

Vozík s jídlem zakvílel u nich. Tribun se rozhodl. „Udělám, co bude v mých silách,“ slíbil. Leimmokheir mu nepoděkoval pokývnutím, ale sklonil hlavu a položil si pravou ruku na srdce — to byl salut císařského vojáka svému nadřízenému. Scaura napadlo, že jestli to jen hrál, pak vůbec ne špatně.

Svého slibu začal litovat, ještě než dorazil zpátky do komplexu paláců. Jako by neměl dost problémů i bez přesvědčování Gavrase, že možná udělal chybu. Thorisin důvěřoval svým poradcům daleko méně než Mavrikios — Marcus musel připustit, že to bylo rozumné. Kdyby se někdy dozvěděl, že tribun naplánoval, aby se pokazilo...!

Nemohl na to ani pomyslet.

Na druhé straně, kdyby se k císaři dostal přes Alypii Gavrasovou, mohlo by to zmírnit Thorisinovo podezření — tím více, kdyby byla na jeho straně. Alespoň by mohl zjistit, co si o Leimmokheirovi myslí a to by mu pomohlo udělat si názor na to, jak dalece má bývalému admirálovi věřit. Tak jej potěšila jeho prohnatost, že si mnul ruce. Napadlo jej, že by možná taky mohla vědět, kde je ten pitomý účetní svitek.

Vykastrovaný sluha Mizizios jemně zaklepal na krásné dveře. Stejně jako většina dveří v téhle malé, oddělené budově, která byla v soukromém užívání císařské rodiny, byly i tyto vyzdobeny ornamenty a vyloženy ebenem a červeným cedrem. „Ano, samozřejmě ho uveď dál,“ uslyšel Scaurus princeznu. „Nech nás o samotě.“ Když viděla, že eunuch váhá, dodala: „Běž, moje ctnost je v jeho přítomnosti v bezpečí.“ Marcus měl dojem, že její tón byl stejně hořký jako rozkaz, který přiměl Miziziose k tomu, aby zmizel.

Když však nabízela Římanovi židli, opět zachovávala dekorum a nabízela mu koláčky a víno. „Děkuji vám, Vaše Veličenstvo,“ řekl. „Je to od vás laskavé, že jste mne tak rychle přijala.“ S chutí se zakousl do jednoho koláčku. Byly plněné rozinkami a ořechy a lehce posypané skořicí. Ta ostatně chutná podstatně lépe na koláčích než na huse, pomyslel si. Na jídlo na slavnosti slunovratu měl stále ještě nepříjemné vzpomínky.

„Můj strýc nám oběma jasně řekl, že zločiny pisálků jsou z těch nejvážnějších, není-liž pravda?“ řekla a lehce zdvihla obočí. Scaurus uvažoval, zda to byl sarkasmus nebo výraz překvapení, že jí poděkoval. Vůbec se v Alypii nevyznal a pochyboval, že s ním hovoří otevřeně. Cítil se v nevýhodě.

„Pokud jsem přišel nevhod...,“ řekl, aniž by větu dořekl.

„Není to nic, co by nepočkalo,“ odvětila a mávla ke stolu přeplněnému jejími svitky a knihami. Přečetl si název na zlatém hřbetu knihy vázané v kůži — Kronika sedmi vládců. Podívala se, kam zabloudil jeho pohled, a přikývla. „Dějiny jsou záležitost, která vyžaduje čas.“

Prostý stůl ze syrové borovice nebyl o mnoho lepší než ten, který používal Scaurus. Ostatní nábytek, včetně židlí, na kterých on a Alypia seděli, byl strohý. Jedinou ozdobou v místnosti byl portrét Phose nad stolem. Měl strnulý výraz soudce.

Princezna v haleně a kalhotách čisté tmavě hnědé barvy, bez drahokamů, s vlasy staženými dozadu do pevného uzlíku na šíji, vypadala na první pohled skoro stejně přísně. Ale její zelené oči, které bylo lze spatřit ve Videssosu jen zřídka, se pobaveně smály a zmírňovaly tak tvrdost, kterou chtěla zosobňovat. „O jakém zločinu pisálků mluvíme?“ zeptala se a Marcus slyšel ironický tón také v jejím hlase.

„O žádném,“ přiznal se, „pokud náhodou nevíte, kam začarovali záznamy o daních z Kybistry.“

„Nevím,“ odvětila rychle, „ale určitě by ses mohl obrátit na mága, který ti je najde.“

„Proč? No to bych mohl,“ řekl užasle Scaurus. Tohle jej nenapadlo. Přestože byl ve Videssosu už takovou dobu, kouzla stále nebral na vědomí. Zřídka se mu však naskytla možnost, aby je použil. Uvažoval, kolik čar už kolem něj prošlo, aniž by si jich všiml, v každodenním životě mezi lidmi, kteří je potřebují jako kabát v zimě.

Tyto myšlenky se rozplynuly, jakmile si vzpomněl na hlavní důvod své návštěvy u princezny. „Vlastně tady nejsem kvůli pisálkům,“ začal a vyložil jí, jak jej Taron Leimmokheir poznal a přesvědčoval jej, že je neviný.

Když ho Alypia poslouchala, zpozorněla, zvážněla a zamyslela se. Ten výraz jí moc slušel. Při pohledu na ni si Marcus vzpomněl na bohyni Minervu. Když skončil, pár minut mlčela a nakonec se ho zeptala: „Co vyvozuješ z toho, co řekl?“

„Nevím, čemu mám věřit. Jsou proti němu jasné důkazy, a přece jsem měl pocit, že to byl hlas muže, jehož slovo platí, když jsem jej poprvé uslyšel mluvit. A to mě trápí.“

„No, to je možné. Už znám Leimmokheira pět let — od té doby, co můj otec získal trůn — a nikdy jsem ho neviděla udělat něco nečestného nebo zavrženíhodného.“ Ústa se jí zvlnila do smutného úsměvu. „Dokonce se mnou zacházel tak, jako bych opravdu byla císařovna. Možná že byl tak naivní, že si myslel, že jí opravdu jsem.“

Scaurus měl hlavu opřenou o dlaň a díval se na podlahu. „Asi bude nejlepší, když navštívím vašeho strýce, že?“ Jeho naděje nijak nevzrostly, protože Thorisin byl v Leimmokheirově cause všechno možné, jen ne rozumný.

Alypia tomu rozuměla. „Půjdu s tebou, jestli chceš.“

„Byl bych vám zavázán,“ řekl upřímně. „Tím se snad zmenší pravděpodobnost, že mě bude považovat za zrádce.“

Usmála se: „To těžko. Můžeme jej hned vyhledat?“

Stíny holých větví stromů se venku dloužily. „Zítřka to můžeme udělat stejně dobře jako dnes. Rád bych se ještě podíval na své muže a musím dnes něco dokončit. Neměl jsem dosud příležitost.“

„Dobrá. Můj strýc brzy ráno rád jezdí na koni. Setkáme se tedy v poledne před Velkou dvoranou.“ Povstala, což bylo znamení, že audience je u konce.

„Díky,“ řekl a taky se zvedl.

Vzal si ze smaltovaného podnosu ještě jeden koláč a pak se sám pro sebe usmál, když si uvědomil, kdo je pekl. „Jsou tak dobré, jak si je pamatuji,“ řekl.

Poprvé viděl, že si Alypia s odpovědí neví rady. Její oči se lehce rozšířily a mávla rukou, jako by chtěla lichotku odehnat. „Takže zítřka,“ řekla potichu.

„Zítřka.“

Když tribun dorazil zpátky do kasáren, vstoupil přímo do hádky v plném proudu. Gorgidas udělal chybu, když se Viridovikovi pokoušel vysvětlovat fecké pojetí demokracie. Výsledkem bylo jen to, že keltského šlechtice vyděsil.

„To by bylo pěkně nepřírozaný,“ říkal zrovna Viridovik. „Dyť samotní bohové povýšili některý lidi nad jiný.“ Arigh, syn Arghuna, který přišel Gala navštívit, popíjel nějaké víno a rozzlobeně přikyvoval.

„To je nesmysl,“ řekl Scaurus. Římští patriciové se to také jednou pokusili zvrátit. Ale to bylo před několika stoletími.

Jenže Gorgidas se na něj obrátil a vyštěkl: „Proč si myslíš, že potřebuji zrovna tvou pomoc? Ta tvoje skvělá Římská republika má své šlechtice taky, přestože si tituly kupují, místo aby je dědili. Proč je Crassus muž, kterého jim stojí za to poslouchat, když ne proto, že je v balíku?“

„Co to meleš?“ řekl Arigh netrpělivě. Vůbec narážku nepochopil a Viridovik na tom byl stejně. Ale Aršauman byl synem náčelníka a věděl, co si má o řeckém pojetí myslet. „Kmen má šlechtu ze stejného důvodu, proč má armáda generály — když přijde problém, lidi vědí, na koho se obrátit.“

Gorgidas odsekl: „Proč by se člověk měl na někoho obracet jen pro to, kým se narodil? Moudrost by byla lepším vůdcem.“

„Člověk nemůže být nikdy tak chytrý, když chodí v zapráskaných botech z pole a mluví jako venkovské poleno. Nikdo nebude chtít poslouchat jeho rozumy,“ řekl Viridovik.

Arighovy ploché rysy vyjádřily opovržení nad všemi farmáři, ať už to byli šlechtici, nebo rolníci, ale zastával stejný názor jako Kelt. „Teď mi, cizinče, dovol, abych ti vyprávěl příběh, na kterém ti ukážu, co tím myslím.“

„Příběh, jo? Počkej chvíli, ano?“ Lékař odběhl a vrátil se s tabulkou a rydlem. Jestli ho mohlo něco zbavit hádavé nálady, byla to vyhlídka toho, že se dozví více o světě, ve kterém se nachází. Přiložil rydlo k vosku. „Dobrá, mluv.“

„Stalo se to před mnoha lety,“ začal Arigh, „mezi Aršaumany pod zástavou Černé ovce — sousedili s klanem mého otce. Jeden z jejich válečných vůdců byl levoboček, jmenoval se Kuyuk a toužil po moci. Dost šikovně svrhl náčelníka kmene, ale protože byl synem nikoho, šlechtici byli k tomu, co jim říkal, neteční. Byl chytrý, přestože to byl jen Kuyuk, a navíc měl plán.“

Jedna z věcí, kterou po sobě starší náčelník zanechal, když utekl, byly zlaté necky. Šlechtici si v nich myli nohy, jo, a taky do nich někdy chcali. Kuyuk je dal roztavit a ze zlata nechal odlít vzornou sochu. Postavil ji mezi stany a všichni muži z kmene Černé ovce jí museli přinášet oběti.“

„To zní jako cosi z Herodota,“ poznamenal Gorgidas a průhledné voskové spirálky se kroutily od jeho ostrého rydla.

„Z čeho? No stejně, Kuyuk to tak nějakou chvíli nechal být a pak svolal své vzpurné šlechtice. Pověděl jim, z čeho to vyobrazení pochází, a řekl: 'Byli jste zvyklí si v tom umyvadle mýt nohy, močit do něj a dokonce i blít. Teď mu přinášíte oběti, protože má oduševnělý tvar. Totéž platí o mně: když jsem byl obyčejný člověk, mohli jste mi spílat, jak vám bylo líbo, ale jako náčelník kmene si zasluhuji úctu, která přináleží mému postavení.'“

„Ach, to byl ale lstivý muž!“ vykřikl Viridovik s obdivem. „To je mělo naučit respektu.“

„Ne tak docela! Nejvýznamnější šlechtic jménem Mutugen do Kuyuka zabodl nůž. Pak se kolem jeho mrtvoly všichni shlukli a pochcali ji. Jak řekl Mutugen: zlato je zlato a může mít tvar jaký chce, a levoboček je levoboček, i když má na hlavě korunu.' Mutugenův syn Tutukan je vůdcem klanu Černé ovce dodnes — neposlouchali by toho, kdo není nikým.“

„Pravda, tví šlechtici ne,“ řekl Marcus, „ale co zbytek kmene? Bylo jim líto, že Kuyuka zabili?“

„Kdo ví. Jaký je v tom rozdíl?“ odpověděl Arigh a byl opravdu zmatený. Viridovik jej souhlasně poplácal po zádech. Gorgidas vyhodil ruce do vzduchu. Teď, když se bez vášně pohroužil do myšlenek prostřednictvím svých poznámek, byl ochoten se přidat na Scaurovu stranu. Řekl: „Nedej se, Římane. Nemají s tím zkušenosti a nerozumí tomu o nic víc než slepec obrazu.“

„Hoho!“ vyrazil Viridovik. „Arighu, co bys řekl tomu, kdybysme si našli pěknou aristokratickou hospodu a dali džbáněk nebo dva vyšlechtěných hroznů?“ Vysoký Kelt a malý, šlachovitý kočovník vykročili z kasáren bok po boku.

Gorgidovo zapisování a návštěva u Alypie Cavarasové Marcovi připomněly jinou Řekovu zálibu: „Jak jsi na tom s těmi tvými dějinami?“ zeptal se.

„Jde to, Scaure, pomalu, ale jde.“

„Můžu to vidět?“ zeptal se najednou Říman zvědavě. „Moje řečtina nebyla nikdy nejlepší, to vím, a o to rychleji rezaví. Chtěl bych to zkusit, jestli mi to dovolíš.“

Gorgidas váhal. „Mám jen jeden rukopis.“ Ale pokud si nechtěl psát jen sám pro sebe, tribun by byl jediný čtenář, který byl schopen číst jeho práci v originále. Žádný videsský překlad, i kdyby jej snad někdo udělal, by nemohl být věrný. „Tak na to dávej pozor — aby to tví mňousi nevmazali!“

„Samozřejmě,“ uklidnil ho Scaurus.

„No tak dobře, přinesu to, nebo alespoň něco z toho, co už je ke koukání. Neboj se, nezůstanu tam. Donesu to.“ Rek odešel do své ubytovny ve vedlejší hale. Vrátil se se dvěma rolemi pergamenu, které naoko vzdorovitě podal Marcovi.

„Díky,“ řekl tribun, ale Gorgidas netrpělivě mávl rukou. Marcus ho nechtěl nutit. Doktor byl muž s širokým srdcem, ale odmítal to přiznat dokonce i sám sobě.

Scaurus si vzal svítky do kasáren, zapálil lampu a posadil se na rohož. Když se sešelfo, uvědomil si, jak světlo bliká a jak je slabé. Vzpomněl si na kněze Apsimara v Imbrosu a na jeho zářivou auru, kterou tento asketický duchovní dokázal rozsvítit pouze svou vůlí. Někdy bylo kouzlo velmi užitečné, přestože by Apsimar křičel, že to je rouhání, kdyby si dovolil jej požádat, aby se stal lampou ke čtení...

Tím, jak se soustředil na Gorgidovy dějiny, vypadly mu takové maličkosti z hlavy. Nejprve postupoval pomalu.

Scaurus řecky nečetl několik let — bylo to trpké, když viděl, kolik pracně naučených slov zapomněl. Avšak čím dál tím víc chápal doktora, který vytvořil — jak zněla Thukydidova věta? — ktema es aei, hodnotu na věky věkův.

Gorgidas měl příjemně přímočarý styl. Psal jemnou KOINHC řečtinou, jen s několika málo neobvyklými tvary, aby si připomněl, že pochází z Elis, města, v němž se hovořilo dórským dialektem. Ale dějiny nabízely víc než jen dobrý styl. Byly tam skutečně podnětné myšlenky. Gorgidas se neustále snažil dostat nad samotné události, aby osvětlil jejich souvislosti. Marcus přemýšlel, jestli na tom měla svůj podíl jeho lékařská profese. Doktor musel rozeznávat skutečnou povahu choroby a ne jen rozpoznávat její příznaky.

Takže když psal o protinamdalenských vzpouřách ve Videssosu, uváděl historické události, kterých byl svědkem, ale

pokračoval také v obecných postřezích: „Městská lůza zbožňuje problémy a od přírody je konfliktní. Občanské války, které vyvolává, mohou být nebezpečnější a hůře potlačitelná než války s cizím nepřítelem.“ Tato pravda neplatila pouze ve Videssosu. Helvis přerušila tok Marcových myšlenek. V náručí nesla Dostiho a za ruku vedla Malrica. Syn, kterého měla s Hemondem, se jí vytrhl a skočil Scaurovi na břicho. „Byli jsme se projít u přímořské hradby,“ řekl s třeskutým nadšením pětiletého chlapce, „a máma mi koupila klobásu a dívali jsme se na lodě, které odplouvaly pryč —“ Marcus tázvavě zvedl obočí. „Bouraphos,“ řekla Helvis. Tribun přikývl. Bylo už na čase, aby Thorisin poslal Pityosu pomoc v boji proti Yezdům a drungarios flotily se mohl dostat do přístavu ve Videsském moři dříve, než by se tam jakákoli posila dostala po pevnině.

Malric brebentil dál a Scaurus jej poslouchal jen na půl ucha. Helvis postavila Dostiho na zem. Nejprve se snažil udržet na nohou, ale pak spadl na zem a plazil se ke svému otci. „Ta!“ oznámil. „Ta—ta—ta!“ Dolezl až ke svitku pergamentu, který tribun položil na zem. Vzpomněl si na Gorgidovu napůl vážnou výhrůžku a rychle ho chytil. Houpal s ním dopředu a dozadu a zdálo se, že se to Dostimu docela líbí.

„Mě taky,“ řekl Malric a tahal ho za ruku.

Scaurus se snažil nedávat přednost Dostimu před svým nevlastním synem. „Dobře, hrdino, ale jsi dost těžký na to, abych tě houpal.“ Tribun se postavil. Podal Dostiho Helvis a pak zhoupal Malrica ve vzduchu tak vysoko, že chlapec radostně vykřikl.

„Dost,“ varovala ho Helvis zkušeně, „nebo ze sebe vyklopíš tu klobásu.“ Svému synovi řekla: „A pro tebe to platí taky, mladý muži. Připrav se ke spaní.“ Po obvyklých protestech se Malric vyvlekl z košile a kalhot a vklouzl pod pokrývkou. V mžiku usnul.

„Co jsi zachránil před tímhle?“ zeptala se Helvis a zvedla Dostiho. „To si budeš nosit ty svoje daně i do postele?“ „Doufám, že ne,“ vykřikl Marcus. To by byla zvrhlost, které neholdoval ani Vardanes Sphrantzes. Tribun ukázal Helvis Gorgidovy dějiny. Když viděla to divné

písmo, zamračila se. Přestože uměla ve videssťině přechíst jen pár slov, věděla, jak by ty znaky měly vypadat, a zarazilo ji, že i jiné klikyháky by mohly znamenat zvuky.

V očích měla něco jako strach, když řekla Scaurovi: „Občas zapomínám, z jaké dálky jsi přišel, drahý, a pak mi to něco jako tohle připomene. Takže tohle je ta tvá latina?“

„Ne tak docela,“ odpověděl tribun, ale viděl že ji jeho vysvětlení jen znátló. Nechácala ani to, že se zajímá o minulost.

„Je to pryč, a to navždy. Takže je to naprosto k ničemu,“ řekla.

„Jak můžeš pochopit to, co se stane, bez toho, abys pochopila to, co se už stalo?“

„Co bude, to bude, ať tomu budu rozumět nebo ne. To, co je teď, mi bohatě stačí.“

Marcus zakroutil hlavou. „Bojím se, že se v tobě skrývá víc než jen můj malý barbar,“ řekl jí, ale mile.

„A co když ano?“ Dívala se na něj vyzývavě. Uložila Dostiho do kolébky.

Vzal ji do náručí. „To nebyla stížnost.“

Když si Scaurusrazil cestu chodbami budovy z šedého pískovce, bavil se tím, jak jej studenti a učitelé Videsské akademie sledují. Ať to byli kněží nebo šlechtici, vousatí učenci nebo nadaní synové provazníků, pohled na kapitána žoldnéřů v hale je nutil zvednout hlavy nahoru.

Byl rád, že Nepos učí brzy ráno. Když bude mít štěstí, malý boubelatý kněz by mohl najít jeho ztracený účetní svitek, ještě než se sejde s Alypii Gavrasovou. Nejprve se zdálo, že to štěstí mít bude, neboť Nepos učil mnohem dříve, než si myslel. Když nakoukl do refektáře, nějaký ospalý student mu řekl: „Jo, byl tady, ale už šel na přednášku. Říkal jste 'kam'? Myslím, že do jedné z komnat ve třetím patře, nejsem si jist do které.“ Mladík se vrátil ke své medem oslazené ovesné kaši.

Marcus se vystrachal po schodech nahoru a procházel kolem otevřených dveří, dokud nenašel svého muže. Vklouzl na prázdné sedadlo vzadu. Nepos jej zpozoroval, ale pokračoval ve výuce. Asi tucet studentů si psalo poznámky a snažili se držet krok.

Tu a tam nějaký student položil otázku. Nepos se s nimi vypořádal bez problémů, ale na konci svého vysvětlení se vždy trpělivě zeptal: „Teď tomu rozumíte?“ Scaurus by odpověděl 'ne'. Shrnuł by to asi tak, že kněz mluvil přibližně o něčem na hranici mezi teologií a čarodějnictvím a pro nezavěšeného to bylo rozhodně jen těžko pochopitelné. Tribun ho ohodnotil jako dobrého řečníka: vtipného, chytrého a jistého.

„Tohle necháme na zítra,“ řekl Nepos, když začal být Marcus nespavý. Většina studentů se vytratila, ale pár jich zůstalo a pokládali otázky moc složité na to, aby jimi rušili průběh přednášky. Když odcházeli, taky se na Scaura zvědavě podívali.

Nepos také. „No, no,“ smál se a drtil tribunovi ruku. „Co tě sem přivádí? Jistě ne hluboký zájem o vztah mezi všudypřítomností Phosovy vznešenosti a vlastního užití zákona o spojení.“

„Uf, ne,“ řekl Scaurus. Ale když vysvětlil, proč přišel, Nepos se rozesmál, až mu zrudly jeho kulaté tváře. Tribun na tom nic vtipného neviděl a taky to řekl.

„Omlouvám se, opravdu. Mám dvojí důvod k radosti.“ Ukazoval na prstech. „Za prvé, na něco tak malicherného nepotřebuješ služby člena fakulty teoretického čarování. Každý pouliční čaroděj by tvůj ztracený zápis našel za pár stříbrníků.“

„Ach,“ Marcus cítil, jak se mu do obličeje hrne krev. „Ale já neznám žádného pouličního čaroděje, já znám tebe.“

„To máš úplně pravdu. Neměj mi to za zlé. Velice rád ti pomůžu. Ale mág, který má takovou moc jako já, není na tak jednoduché zaklínadlo potřeba. Stejně jako nepotřebuješ železnou palici, abys mohl zatlouci hřebík. To mě rozveselilo.“

„Nikdy jsem netvrdil, že vím něco o kouzlech. Co tě

ještě pobavilo?“ Tribun si připadal hloupě a snažil se to skrýt úsečností.

„Jen to, že se ukázalo, že téma dnešní přednášky by se ti přece hodilo. Díky Phosově vším prostupující dobrotě věci, které se jednou spojily, jsou v takovém vztahu, že jejich spojení zůstává uchováno. Máš nějaký účetní svitek z města poblíž Kybistry?“

Scaurus se zamyslel. „Ano, v úřadě jsem pracoval na zprávách z Doxonu. Moc dobře tuhle část Říše ne znám, ale podle mých map jsou tato dvě města od sebe vzdálena jen den cesty.“

„Výborně! Když použijeme jeden svitek k nalezení druhého, působení zaklínadla se urychlí. Totéž samozřejmě platí i o činech. Veď mě, příteli — ne, nebuď blázen, nemám až do odpoledne žádné plány a tohle nebude trvat dlouho, to slibuji.“

Když procházeli palácem, kněz vyprávěl o svých studentech, o počasí, o klepech na Akademii, které Scaurovi nic neříkaly, a o všem možném, co mu přišlo na rozum. Rád povídal. Říman byl lepší posluchač než většina jeho krajanů, protože ti se taky rádi poslouchali

Marca napadlo, že spolu tvoří tak divný pár jako Viridovik a Arigh: tlustý malý kněz s tonzурou a huňatý mi černými vousy a vysoký světlomasý žoldněř, který se stal byrokratem.

„Líbí se ti to tu víc než na bojišti?“ zeptal se Nepos, když ho tribun uvedl do své kanceláře. Sekretář Pandhelis překvapeně zvedl zrak, když koutkem oka zahlédl kněžův modrý háv. Vyskočil a udělal na hrudi sluneční znamení. Nepos je udělal také.

Scaurus se zamyslel. „Myslel jsem, že bude, když jsem začal. Teď o tom pochybuji — odpovědi jsou tady tak nejasné...“ Nechtěl říkat nic dalšího, ne, když jej slyšel Pandhelis. Vrátil se ke své práci. Doxonský katastr byl tam, kde jej nechal, odstrčený na kraji stolu. „Budeš ke svému kouzlení potřebovat nějaké zvláštní náčiní?“ zeptal se Nepa.

„Ne, vůbec nic. Jen několik zrněk prachu, které poslouží jako symbolické spojení mezi tím, co se ztratilo, a tím, co má ztracené najít. Myslím, že by v tomhle prostředí nemělo být těžké sehnat prach.“ Kněz se zasmál, Marcus také. Pandhelis, jenž se jako úředník už narodil, nahlas popotáhl.

Nepos setřel zrnka prachu z parapetu a opatrně je položil doprostřed čistého čtverce pergamenu. „Zaklínadlo působí různě,“ vysvětloval Scaurovi. „Jestli je hledaný předmět někde blízko, prach se shlukne do tvaru šípů, který na to místo ukáže. Šíp může také opustit své místo a přímo tě vést. Jestliže se předmět nachází dále, prach se vytvaruje do slova nebo obrazu, který určí jeho polohu.“

Kdyby byli v Římě, tribun by to pokládal za žvásty, ale tady už toho viděl víc. Nepos začal čarovat v zastaralém videsském dialektu. V pravé ruce držel daňový svitek Doxonu a trhavě pohyboval ztuhlými prsty levé ruky — rychle, ale úžasně přesně a jistě. Kněz se šťastně usmíval. Marcus si představil hudebního mistra, kterak se baví dětskou písničkou.

Nepos zvolal poslední slovo přísným hlasem a pak sklopil levý ukazováček do prachu. Ten se sice krátce zavrtěl, jako by nad ním někdo foukl, ale žádný vzorec neukázal.

Nepos se zamračil tak, jako by se Scaurův vymyšlený hudebník zamračil, kdyby jedna struna loutny najednou vyšla z rytmu. Poškrábal se na bradě a podíval se na tribuna s určitým rozhořčením. „Omlouvám se. Musel jsem něco pokazit, ačkoli nevím co. Zkusím to ještě jednou.“ Jeho druhý pokus nebyl o nic úspěšnější než první. Prach se pohnul a pak se bez jakéhokoli výjevu zase usadil.

Kněz si prohlížel ruce, zdálo se, že přemýšlí, zda jej nějak nezhadily. „To je ale divné,“ zamumlal. „Jsem si jist, že tvá kniha není zničena, protože v tom případě by se prach vůbec nepohnul. Ale víš jistě, že je ve městě?“

„Kde jinde by mohla být?“ odvětil Scaurus, protože si nedovedl představit, že by někdo mohl chtít, aby se takový hloupý dokument ztratil.

„Můžeme to zjistit?“ To byla řečnická otázka, protože

Nepos už kontroloval obsah svého měšce, aby se podíval, jestli má všechno, co potřebuje. Když z něj vyňal malou skleněnou lahvičku tvaru tobolky, spokojeně zachrochtal. Pár kapek tekutiny si položil na jazyk a zašklebil se. „Tohle kouzlo každý čaroděj nezná, takže jsi udělal dobře, že jsi za mnou přišel. Vyjasňuje pochybnosti a dává možnost vidět dále, což znamená, že se znásobí síla zaklínadla.“

„Co to je?“ zeptal se Scaurus.

Nepos zaváhal, nerad prozrazoval tajemství svého umění. Ale lektvar už zapůsobil. „Šťáva z máků a blínu,“ řekl ospale. Zornice se mu zúžily tak, že je skoro nebylo vidět. Ale jeho ruce a hlas, vytrénované léty čarování, prošly omámením bez úhony.

Prst se opět zabořil do prachu. Marcus vykulil oči, když viděl, že se zrníčka mrtvé hmoty vrtí jako útlý had a tvarují se do nějakého slova. Vždycky když se nějaké kouzlo povedlo, naskočila mu husí kůže.

„To je zajímavé,“ řekl Nepos, i když oblouznění otupilo zájem v jeho hlase. „Trochu to pomohlo, ale nemyslím si, že kouzlo bude působit až v Carsavě.“

„To stačí,“ řekl Scaurus, „vůbec by mne nenapadlo, že by tam ten svitek mohl být.“ Poškrábal se na hlavě a přemýšlel, jak je to možné. Usoudil, že to je jedno. Onomagoulos ho vždycky může poslat zpátky.

Tribun uložil Pandhelisovi, aby odvedl Nepa do římských kasáren a uložil ho do postele. Kněz šel bez námitek. Po lektvaru se mu motaly nohy a jeho dobré rozpoložení rezonovalo jako buben obalený tlustou vrstvou látky. „Ne, nedělej si o mě starosti. Brzy to vyprchá,“ ujistil Scaura a potlačil velikánské zívnutí. Odvrátil a držel se Pandhelisovy paže.

Marcus se podíval z okna a pak rychle seběhl po schodech. Podle toho, jak byly stíny krátké, už bylo skoro poledne a on nemohl nechat Alypii Gavrasovou čekat.

Zarazilo jej, když zjistil, že už stojí u Velkých bran. Ale nevypadala na to, že by se zlobila. Ve skutečnosti

se živě bavila se čtyřmi Římany, kteří byli strážnými jejího strýce.

„Jo, váš bůh je dost dobrý, má paní,“ říkal Minucius, „ale chybí mi orel legie. Ten starý pták nás už mockrát ochránil.“ Ostatní legionáři střízlivě přikývli. Alypia také. Mračila se, jak se snažila zapamatovat si Minuciovu poznámku. Marcus si nemohl pomoci a usmál se. Viděl tenhle výraz u Gorgida tak často, že si na to teď nemohl nevzpomenout — znamení toho, že historik pracuje.

Minucius zahlédl svého velitele, zpozorněl a s tupým úderem položil své kopí na zem. Spolu se svými druhy Římanovi zasalutoval sevřenou pěstí. „Nejsem ve službě, stejně jako jste před chvílí nebyli vy,“ řekl tribun stroze a uklonil se Alypii.

„Nedovol mi, abych zasahovala mezi tebe a tvé muže,“ řekla mu.

„Nezasahovala jste.“ Když byl s Caesarem v Galii, sebemenší porušení rozkazu by jej velmi rozčílilo. Za dva a půl roku, co byl kapitánem žoldnéřů, se naučil, jaký je rozdíl mezi samoúčelným buzerováním a opravdovou kázní, která je nutná k přežití.

Komoři ve Velkých branách vystrčil jazyk mezi zuby. „Vaše Veličenstvo, kde je váš doprovod?“ zeptal se.

„Myslím, že si dělají, co chtějí. Vůbec je nepotřebuji,“ odpověděla zdvořile a zcela ignorovala hodnostářův opovržlivý pohled. Scaurus si všiml britkosti jejího hlasu. Její touha po soukromí se za čas, který strávila jako zajatec Vardanese Sphrantzese, jen zvětšila.

Dvorní sluha jen výmluvně pokrčil rameny, ale uklonil se a uvedl je dál. Když šel tribun směrem k císařskému trůnu hlavní halou, opatřenou sloupovím, všiml si, že škody způsobené při loňské bitvě jsou napraveny. Tapisérie byly sešité a do rozsekaných sloupů byly zabetonovány kousky vhodného kamene.

Pak si Scaurus uvědomil, že ne všechna zranění se zahojila. Kráčel po porfyrové podlaze, která byla na jednom místě lehce zabarvená a její lesk zcela neladil s dokonalostí zbytku, který byl jako zrcadlo. Mohlo to

být tady někde, pomyslel si, když se snažil rozpomenout, kde hořel Avsharův oheň. Znova jej napadlo, kam se asi černokněžník svými kouzly přenesl, protože o něm nebylo celou zimu ani slechu.

Alypiiny oči byly neproniknutelné, ale čím více se blížili k trůnu — a cestičce vedle něj — tím více se jí ztenčovaly rty, až si je nakonec začala kousat.

Jiný komoři vedl Katakolona Kekaumena zpátky z audience u císaře. Legát z Agderu se na Scaura ledově usmál a pokynul Alypii Gavrasové. Když byl tak daleko, že už je nemohl slyšet, zamumlala: „Člověk by si myslel, že za každé slovo, které řekne, musí zaplatit.“

Jejich doprovod padl před trůnem na břicho a zvolal k Thorisinovi: „Její Veličenstvo, princezna Alypia Gavrasová! Epoptes a komandér Říman Scaurus!“ Marcus potlačil nutkání kopnout ho do nastavené zadnice.

„Phosovo světlo, ty blázne, já přece vím, kdo jsou zač,“ zahřímál císař, který pořád považoval ceremonie u dvora za naprosto zbytečné. Sluha se postavil a otevřel pusu dokořán, když viděl, že tribun pořád stojí. Alypia byla z císařské krve, ale proč měl zrovna ten cizinec taková privilegia? „Nevadí, Kabasile,“ řekl Thorisin. „Můj bratr mu to dovolil a já taky. Většinou si to zaslouží.“ Kabasilas se sice uklonil a zmizel, ale jeho zkroucený ret byl výmluvný.

Gavras se podíval na tribuna a nakrčil obočí. „Tak, epopte a komandéře Scaure, cos mi přinesl? Štamplovači vysávají zlatáky, aby si mohli koupit počítadla s rubínovými a stříbrnými kuličkami?“

„Co se tohoto týče,“ řekl Marcus, „objevil jsem nějaké nesrovnalosti.“ Pověděl císaři o chybějícím daňovém zápisu a chtěl přejít od jednodušší záležitosti k té problematičtější, kvůli níž vlastně přišel.

„Myslel jsem, že jsi schopnější, ne že za mnou budeš chodit s takovým tlacháním,“ řekl Thorisin netrpělivě. „Obrát se s tím na Baana, jestli chceš, ale mě s tím otravovat nemusíš.“

Scaurus to pokárání přijal. Stejně jako Mavrikios, i mladší Gavras oceňoval otevřenost. Ale když Říman začal svou obhajobu Tarona Leimmokheira, císař ho nenechal říci víc než jméno bývalého admirála a začal řvát: „Ne, u Skotovejch posranejch vousů! Tys taky zradil?“

Jeho řev zaplnil Velkou dvoranu. Dvořané ztuhli v půli kroku a jeden komorník málem upustil tlustou červenou svíčku, kterou někam nesl. Zhasla. Zaklel stejně jako Gavras, ale vysokým kontraaltem eunucha. Minucius strčil hlavu do císařského pokoje, aby se podíval, co se stalo.

„Vy jste to byl, kdo mi říkal, že to není žádný lhář,“ řekl Marcus a zůstal stát hrdě vzpřímen tam, kde by se člověk, jenž se narodil v Říši, nezmohl než na servilní tras.

„Jo, to jsem řekl a málem jsem za svou blbost zaplatil životem,“ odpověděl Thorisin. „Teď mi to říkáš, abys mi dal znova vosu do tuniky, aby mi dala další žihadlo. Nechám ho zavřeného, dokud neshnije a nepřestane žvanit ty svoje modlitby, aby se mu nestalo ještě něco horšího.“

„Strýčku, myslím, že se možná mýlíš,“ řekla Alypia. „Ta trocha slušnosti, které se mi dostalo, když vládli Sphrantzesové, přišla od Leimmokheira. Když není na těch svých báječných lodích, je jako dítě, které politice nerozumí o nic víc než Marcův nevlastní syn.“

Tribun zamrkal, jednak kvůli tomu, že se zmínila o Malricovi, a pak že ho nazvala křestním jménem. Když se užilo samotně, znamenalo to obvykle blízké osobní pouto. Přemýšlel o tom, zda zná tenhle římský zvyk.

Pokračovala: „Viš, že ti říkám pravdu, strýčku. Kolik let už znáš Leimmokheira? Jistě již dlouho. Ty víš, co to je za člověka. Opravdu si myslíš, že by tě mohl oklamat?“

Císař bouchl pěstí do zlatem pokrytého opěradla. Starý trůn nebyl předurčen k takovému zacházení a na protest ublíženě zaskřípal. Thorisin se naklonil, aby tím ještě víc zdůraznil svá slova. „Muž, kterého jsem znal, by nezahlavil svou víru. Ale Leimmokheir to udělal a takhle ho já vůbec neznal. Kdo dělá větší zlo: ten, kdo dává svou zkaženost celému světu na odiv, nebo ten, který ji skrývá, aby mohl podvést toho, kdo mu věří?“

„To je dobrá otázka pro kněze,“ řekla Alypia, „ale je bezpředmětná, pokud je Leimmokheir nevinný.“

„Já jsem tam byl, děvče. Viděl jsem, co udělal, viděl jsem nově vyražené zlatáky Sphrantzesů v měšcích těch zabijáků.

Ať je Leimmokheir zapře — můžou mu vydělat svobodu.“ Císař se rozesmál, ale znělo to ublíženě a hystericky. Marcus věděl, že je zbytečné dál se přít. Gavras měl pocit, že jej zradil muž, o němž si myslel, že je čestný, a neustoupil by, nemohl by ustoupit žádným důkazům.

„Alespoň vám děkuji, že jste mne vyslechl,“ řekl tribun. „Dal jsem slovo, že vám ten případ přednesu ještě jednou.“

„To jsi ho ovšem znevážil.“

„Nemyslím.“

„Někdy, cizince, pokoušíš mou trpělivost,“ řekl císař nebezpečně. Scaurus se setkal s jeho pohledem a skryl záchvěv strachu. Značná část jeho videsského postavení byla vybudována na tom, že si nenechal vnutit císařskou vůli. To bylo pro muže z republikánského Říma vcelku jednoduché. Ale dívat se zblízka do očí rozněvanému císaři Thorisinovi Gavrasovi bylo zase něco jiného.

Gavrasovi se hluboko v hrdle ozval nespokojený zvuk. „Kabasile!“ zavolal a komorník byl u jeho lokte, jakmile vyslovil poslední slabiku jeho jména, která se stále ještě vznášela u vysokého stropu císařského pokoje. Marcus očekával pompézní oznámení o konci slyšení, ale to nebyl Thorisinův styl. Nechal tyhle formality na Kabasilovi gestem beze slov — hodil hlavou ke své neteři a tribunovi. To bylo vše.

Sluha dělal, co bylo v jeho silách, ale jeho poklony a květomluva vypadaly po císařově hrubosti více než uměle. Další dvorní hodnostáři natahovali krky a sledovali Scaura a Alympii, když je vyváděli ven, s nevyřčenou otázkou, kolik přízně asi ztratili. Muselo se to stát tak jako tak, pomyslel si Marcus. Smál se sám sobě — kus fatalismu hodný Halogana.

Když zase vešli do Velkých bran, Alympia se zastavila, aby si tam na chvíli promluvila s římskými strážemi, a pak odešla do své císařské rezidence. Scaurus šel do svých kanceláří, aby nadiktoval dopis Baanovi Onomagoulovi. Pandhelisovo písmo bylo čitelnější než jeho. Skončil a zalilo jej příjemné teplo sebeuspokojení, když se zadíval na kasárna.

Netrvalo to dlouho. Přišel k němu Viridovik, v ruce nesl džbán vína a na tváři měl významný úsměv. Gal mu vesele zamával a sklonil se v malých dveřích na druhé straně Velké dvorany.

Možná jsem ho měl přece jen utopit, pomyslel si Marcus rozezleně. Copak Viridovik neví, s čím si zahrává? Nebylo v něm víc opatrnosti než viny v Taronu Leimmokheirovi. Co udělá příště — požádá Thorisina, aby mu půjčil ložnici?

Tribun varoval sám sebe, aby mu to vůbec nenavrhoval, protože Viridovik by jej byl schopen vzít za slovo.

Když Viridovik zmizel, Scaura překvapilo, že v kasárnách vidí Arigha. Aršauan mluvil s Gorgidem a Rek si dělal poznámky. Gorgidas se ptal: „Kdo se tedy stará o tvé nemoci?“

Zdálo se, že Arigha ta otázka otrávil. Škrábal se pod svou tunikou z jemné kůže. Nakonec neurčitě zamumlal: „Šamani vyhánějí zlé duchy a na menší nemoci znají stařeny bylinky, myslím. Ptej se mě na válku, tam můžu mluvit o tom, co znám.“ Poplácal zahnutou šavli, která mu visela po boku.

Vešel Quintus Glabrio. Usmál se a mávl na Gorgida, aniž by jej přerušil. Místo toho řekl Marcovi: „Jsem rád, že tě vidím, veliteli. Pár mých mužů se ustavičně hádá a zdá se, že s tím nemůžu nic dělat. Možná dají na tebe.“

„To pochybuji, když jsi to nezvládl ani ty,“ řekl tribun, ale odešel s Glabriem. Když legionáře varoval, aby vzájemně neshody neovlivňovaly jejich vojenskou službu, stáli s kamennými tvářemi a mlčky přikyvovali. Scaurus nepřeháněl, všechno, co by nemohl mladší setník postupem času vyléčit, by jeho jednorázový zásah nevyřešil. Muži tady byli na formálním hlášení, takže snad něco skončilo.

Než se vrátil, Arigh už byl pryč. Gorgidas pracoval na svých poznámkách, tady ryl tupým koncem rydla slovo, tam větu a pak to měnil, aby mohl změny přenést do vosku. „Viridovik si bude myslet, že se mu snažíš ukrást jeho přátele,“ prohodil tribun.

„Co je mi po tom, co si myslí ten dlouhonohý Gal?“ zeptal se Gorgidas, ale nedokázal zakrýt radost, že slyší jeho hlas.

Viridovik někdy své přátele sice doháněl k šílenství, přesto však z nepochopitelných důvodů zůstávali jeho přáteli.

Doktor pokračoval o poznání trpěje: „Alespoň se dozvím, co mě ten kočovník může naučit.“

V tom byla bezpochyby hořkost. Marcus věděl, že stále navštěvuje Nepa a další kněze—léčitele a pořád se snaží ovládnout jejich umění a pořád se mu to nedaří. To mělo za následek, že v těchto dnech vkládal do svých dějin víc energie. Momentálně jej medicína nemohla příliš uspokojovat.

Scaurus zívá, pod tlustou vlněnou přikrývkou mu bylo příjemně teplo. Helvisin pravidelný dech vedle něj napovídal, že už je v limbu, a její ruka jej ovinula kolem hrudi, jak po něm podvědomě hrábla. Malric spal po její druhé straně a Dostiho pochrupování se ozývalo z kolébky. Miminko se dostávalo z mírné horečky a Marcus v rozespalosti doufal, že ji od něj nedostane.

Ale něco mu stále bránilo v tom, aby klidně usnul jako oni. Promítl si, co se za den přihodilo, a snažil se na to přijít.

Bylo to tím, že neuspěl při očištění jména Taronu Leimmokheira? To je blízko, myslel si, ale není to přesně ono. Nečekal, že se mu to podaří.

Tak proč je to tedy blízko? Slyšel hlas Alympie Gavrasové, když mluvila před Velkou dvoranou s legionáři. Uvědomil si, že jestli o jejich způsobech něco věděla, se správným užitím římských jmen byla dobře obeznámena.

Spal dlouho.

12 KAPITOLA

Tribun kýchl. Gaius Philippus se na něj zhnuseně podíval. „Ještě ses z těch zatracených věcí nedostal?“

„Přijde na to,“ řekl Marcus zkroušeně a utíral si nos. Měl vodnaté oči a zdálo se, že jeho hlava je třikrát tak velká. „Jak dlouho to už trvá, tři týdny?“

„To nejmiň. To máš za to, že máš toho svého fakana.“ Gaius Philippus, jenž byl sám neúprosně zdravý, zvedl lžici své ranní ovesné kaše a pořádně si lokl vína. „To je ale dobrota!“ Poplácal se na břiše. Scaurus měl pramalou chuť k jídlu,

což bylo jen dobře, protože by mu jídlo beztak přišlo plané.

Viridovik vkrácel do kasáren a ve své kápi z karmínových kůží vypadal skvěle. Dostal se tak k pepřové jehněčí omáčce, kaši a vínu, pak se zanořil do židle vedle tribuna a vrchního setníka. „Jo, tak na vyvrcholení tohohle dne!“ řekl a zvedl svůj korbel na připitek.

„Na tebe,“ odvětil Marcus. Prohlížel si Keita odshora dolů. „Proč taková paráda tak časně z rána?“

„Pro někoho může být časně ráno, drahý Scaure, ale pro mne to je konec noci. A taky to byla pěkná noc, taková často nebývá.“ Zamrkal na ty dva Římany.

„Hmm,“ zahuhlal Marcus co nejvěcněji. Obvykle měl Viridovika v bujaré náladě rád, ale od té doby, co si Gal začal s Komittou Rhangavvou, čím méně věděl, tím lépe. Ani nevzrušený výraz Gaia Philippa Viridovika moc nepovzbuzoval. Marcus byl přesvědčen, že vrchní setník na Kelta žárlí, ale je příliš umíněný, než aby to přiznal. Jenže Viridovik byl nezadržitelný jako vždy a nepotřeboval, aby jej nějak povzbuzovali. Po dlouhém a hlasitém doušku vína pokračoval: „Věřila by vaše výsost tomu, že ta děvka byla tak neskonale drzá, že po mně chtěla, abych nechal všechny své holky a měl jenom ji. Uvažte, ne že by požádala, ona mi to přikázala! A já abych ji pak měl spolu s ním a ani bych se na ni nemohl pořádně podívat. To je vrchol všeho!“ Okusil omáčku, zašklebil se nad tím, jak je okořeněná, a znova se napil.

„Koho bys měl mít spolu s kým?“ zeptal se Gaius Philippus, který byl těmi zájmeny úplně popletený.

„To je jedno,“ řekl Marcus rychle. Čím méně lidí bude vědět o Viridovikových schůzkách, tím déle to bude trvat, než se to dostane k Thorisinovi Gavrasovi. Dokonce i Viridovik si to uvědomil, protože najednou znejistěl. Jeho zpráva o tom, co po něm Komitta požadovala, však tribuna dost vyplašila a zeptal se: „Co jsi té dámě odpověděl?“

„To, co by odpověděl každý keltský šlechtic a kavalír: samozřejmě — až zhasne měsíc. Žádná holka se mnou takhle mluvit nebude!“

„Ach ne, povzdechl si Scaurus a chtěl si položit svou bolavou hlavu do dlaní. Podle toho, jakou měla Komitta divošskou povahu a jak si potrpěla na svůj původ, byl vlastně zázrak, že tady Viridovik seděl a vyprávěl. Ve skutečnosti — „Co ti na to řekla?“

„Ale, měla nějaký řeči, jasně že měla, ale já jsem to z ní vypíchal.“ Viridovik se pohodlně natáhl. Tribun se na nej uznale zadíval. Jestli to byla pravda, pak byl Gal opravdu mocný kopiník. Viridovik si ze zubu nehtem vyšťoural kousek chrupavky a řihnul. „Vždy a všude platí,“ řekl, „že když si člověk večer hraje na kocoura, má si ve dne lehnout. Troška spánku by teď bodla, takže s vaším dovolením —“ Vstal, dopil své víno a při odchodu si vesele pískal. „Přestaň s tím svým 'to je jedno',“ obořil se na tribuna Gaius Philippus, jakmile byl Kelt z dohledu. „Kvůli pitomosti bys neměl barvu jak rybí břicho. O co jde?“

Marcus mu to tedy pod nátlakem pověděl a trochu jej potěšilo, když viděl, jak mu čelist klesla až k hrudi. „Všemocný Jove,“ řekl nakonec vrchní setník. „Ten hoch si o sobě nemyslí málo, co?“

Přemýšlel další minutu a dodal: „A taky je u ní vítán. Má ty dobroty, raděj bych si ten svůj instrument přivázel k čepeli meče, než abych se přiblížil k takové ženské. Když se to vezme kolem a kolem, je to pořád bezpečnější.“ Tribun sebou při té představě trhl, ale musel přikývnout. V hloubi duše se cítil stejně.

S blížícím se jarem Scaurus trávil u daňových záznamů čím dál tím méně času. Většina zápisů přišla až po dožínkách, a když se dny začaly zase prodlužovat, prošel už skoro všechny nedořešené položky. Věděl, že jeho dohled nad videtskými úředníky nebyl bezchybný. Bylo toho mnoho, bylo to moc složité a velmi dobře zastřené, než aby vše mohl bez problémů kontrolovat jediný člověk, natož cizinec. Ale neměl pocit, že by zajistil, aby do císařské pokladny vplulo více peněz, než kdyby tam nebyl.

Jen některé své neúspěchy si bral příliš k srdci. Jednoho večera jej Pikridios Goudeles k smrti vyděsil, protože přišel do jeho kanceláře s masivním zlatým prstenem, v němž byl zasazen ohromný smaragd. Ministr jej nosil s velkou noblesou a blýskal jím po tribunovi tak provokativně, že si byl Marcus jist, že si ho Goudeles pořídil za peníze z odvedených zásob. Vskutku, Goudeles se

vůbec neobtěžoval s tím, aby to popíral, jen se povýšeně usmíval. A přece, ať se Scaurus snažil sebevíc, nenašel v knihách žádnou chybu.

Goudeles ho nechal smažit se ve vlastní šťávě několik dní a pak s blahosklonným výrazem prozradil Římanovi něco ze svých triků. „Neboť,“ řekl, „kdybych ten trik užil sám, nebyla by v něm pointa, kdyby ti jen tak někdo proklouzl. To by se odrazilo na mé vlastní kůži.“

Marcus mu víceméně poděkoval a o prstenu se už nezmínil. Přestal pohrdat důvtipem byrokratů, jakmile byl jedním z nich. Byli něco jako vzdálení příbuzní: každý střízlivě respektoval pravomoci toho druhého. Když už Scaurus nezasedal za svým stolem v křídle Velké dvorany tak často, občas mu jeho suchý, jemný humor štemplíře chyběl, protože v něm vypěstoval cit pro to, kam umístit šíp.

Kdysi dávno byl jedinou mimořádnou položkou na tribunově seznamu účetní svitek z Kybistry. Onomagoulos ignoroval jeho první žádost. Poslal mu druhou, ostřejší. „Myslím, že tahle ozvěna se bude dlouho vracet,“ řekl mu Goudeles.

„Vida? Proč?“ zeptal se zvědavě Marcus.

Úředník nemohl zvednout obočí až k vlasům, ale přiměl Římana k tomu, aby si připadal jako malé, hloupé dítě. „Ach, no,“ zamumlal Goudeles, „všechno bylo tenkrát zmatené.“

Scaurus se bouchl dlaní do čela. Zlobil se na sebe, protože mu uniklo to, co bylo zcela jasné — když mu to někdo naznačil. Onomagoulos utekl do Kybistry po bitvě u Maraghy a tribun přemýšlel o tom, kolik jeho čísel by nesneslo bližší prozkoumání. Thorisina, pomyslel si. by tahle otázka taky zajímala.

Takže to vyšlo najevo. Říšský zápis, který přišel z Garsavry, nebyl nic jiného než zmačkaný pergamen. Tou dobou už na tom Marcovi nezáleželo tak jako dřív. Tvrdě pracoval se svými jednotkami, protože se připravovali na své letní tažení. Potil se na cvičišti a byl rád,

když se jeho soudkovité břicho, které mu vyrostlo během zimní nečinnosti, začalo zase ztrácet.

Římské cvičební techniky by roztopily tuk komukoli. Videssané, Vaspurakánci a další místní, kteří sloužili s legionáři, ustavičně reptali, jak to vojáci ostatně dělají při každém výcviku. Gaius Philippus s nimi proto pochopitelně pracoval ještě tvrději. Co se týče Scaura, pustil se do drilu s nebyvalým nadšením.

Muži cvičili s dvojnásobně těžšími dřevěnými zbraněmi a bojovali, dokud je nebolely paže. V tvářích měli křeče jako figuríny, chytali se za bok a pak znova vyrazili do boje. Používali také proutěné štíty, trénovali výpady a uhýbání před neviditelným nepřítelem.

„To je dřina,“ povzdechl si Gagik Bagratouni. Vaspurakánský nakharar vedl své krajany a naučil se nadávat ve své lámané latině stejně sprostě jako v — o něco plynější — videsštině. „Za čas se dostaneme do skutečné bitvy a to bude úleva.“

„To je nápad!“ zvolal Gaius Philippus. Bagratouni zavrčel a zakroutil hlavou. Pot z něj stíkal na všechny strany. Bylo mu přes čtyřicet a cvičení pro něj už bylo náročné. Pracoval s horlivým zanícením muže, který se snaží zapomenout na stíny minulosti, a jeho krajané vykazovali ducha a disciplínu, kterou obdivovali i Římané.

Jediná věc, které se jezdcí děsili, bylo plavání. Řeky v jejich zemi byly po většinu roku téměř neviditelné a o ten zbytek se postaraly povodně. Učili se plavat, ale nikdy nepřišli vodě na chuť tak, aby to pro ně bylo příjemné zakončení denního výcviku jako pro ostatní.

S Videssany legionáři nebyli dvakrát spokojeni. Tucetkrát za den Marcus slyšel, jak nějaký Říman řve: „Konec, zatraceně, konec! Nešťovice na tenhle zsranej kout světa! Stejně to není k ničemu!“ Říšští neustále slibovali, že zlepší své zacházení s mečem, a pořád jim to nešlo. Většina z nich byla dříve v kavalerii, takže si zvykli na sladké rány šavlí. Mávání krátkým gladio pro ně bylo nepřírozené.

Quintus Glabrio, který s nimi měl více trpělivosti

než většina jeho druhů, vysvětloval: „Nezáleží na tom, jak tvrdě udeříte, protože brnění a kosti chrání život vašeho nepřítele. Ale i slabé bodnutí může zabít. Kromě toho, bodnou ranou nevystavujete své tělo a můžete svého protivníka zabít, ještě než si uvědomí, že jste udeřili.“ Videssané přikývli, jako že rozumí, a dělali to, co jim bylo řečeno — chvíli. Pak tady byli ti, pro které římská disciplína neznamenal vůbec nic. Viridovik byl bojovník — zabiják, ale výslovně jen v liniích legionářských manipulů. Dokonce i Gaius Philippus uznal, že je beznadějně přinutit ho k výcviku. „Já jsem jen rád, že je na naší straně,“ řekl na to vrchní setník.

Rudý Zeprin byl další osamělý vlk. Jeho skramasax do boje mezi legionářská kopí a meče neseděl, stejně jako jeho temperament. Když Viridovikovi bitva připadala jako dobrá zábava, Halogan měl pocit, že to místo zkouší jeho chladní bohové. „Jejich panny nesou štíty a vyprovázejí nahoru duše těch, kteří padli chrabře. Za krev mého nepřítele si koupím schody do nebe,“ mmlal si a palcem zkoušel ostří své již dvakrát nabroušené zbraně. Ačkoli pro videsské uši to byla pohanská pověra nejhrubšího zrna, nezdálo se, že by se s ním chtěl někdo hádat.

Drax z Namdalenu a jeho kapitáni několikrát odešli ze cvičiště, aby se podívali, jak pracují Římané. Jejich tvrdý dril na velkohlavě zapůsobil. Řekl Scaurovi: „U Sázký, kéž by mě ten podvráták Goudeles varoval před tvými muži. Myslel jsem si, že mi rytíři se skrze vás přeženou a srolují Thorisinova koně jako pár punčoch.“ Smutně zakroutil hlavou.

„Úplně se to nepovedlo.“

„Ty jsi nám taky připravil krušné chvíle,“ vrátil mu tribun lichotku. Drax byl pro něj záhadný a zdatný válečník. Ale byl to člověk, který ze sebe okolnímu světu odhalil jen nepatrný kousek. Ačkoli byl neúnavně zdvořilý, měl tak kamennou tvář, že by mu ji mohl závidět i koňský handlíř.

„Tím, jak má vzadu vyholenou hlavu, mi připomíná něco z Vardanese Sphrantzese,“ řekl Gaius Philippus, když ostrovan odešel. Tak daleko by Marcus nešel. Ať už vyvolávala Draxova maska cokoli, nemyslel si, že by z ní čísel zrovna Sevastokratorova nelítostná krutost.

Přestože Namdaleňané legionáře obdivovali, vrchní setník nebyl spokojený. „Jsou měkčí,“ zaskuhral. „Potřebují pár dní skutečného pochodu, aby ze sebe jednou provždy tu zimní lenost dostali.“

„No tak dobrá,“ řekl Marcus, přestože cítil, že má třas. Když vojáci potřebují námahu, co na něm záleží?

„Zítřka v plné zbroji,“ slyšel rozkaz Gaia Philippa a následný chorál hýkajících oslů. Plná polní Římanů představovala třetinu váhy člověka. Spolu se zbraněmi a železnými zásobami potravin zahrnovala misku na kaši, pohár, úsporné šatstvo v malém proutěném košíku, část stanu, kůly na palisádu nebo dřevo na oheň. A taky pilu, krumpáč, rýč nebo srp na táboření či na sklizeň. Jelikož byl malý zázrak, že to všechno legionáři unesli, říkali si mezci.

Když vypochoďovali z města na sever, rozbřesk byl teprve v plenkách. Posádka u videsské brány obdivně kroutila hlavami, když se dívali, jak vojáci pochodují kolem. „Udělejte tam cestu!“ zahulákal Gaius Philippus a muži těžkopádně odstavili své vozíky se zbožím ze silnice. Stejně jako většina říšských civilistů, ani oni nevěřili tomu málu, co o žoldnících slyšeli, a vůbec nebyli žhaví se dozvědět víc.

Marcus vytáhl z jednoho vozu kulaté, brunátné jablko a strčil chlapíkovi drobnou minci. Musel se smát, když viděl, jak se ten muž nevěřicně tváří. „Jako by si ten budižkničemu myslel, že si k snídani nedáš jeho ovoce, ale jeho samotného,“ řekl Viridovik.

Dní, které strávili spolu, bylo stejně poskrovnu jako radosti. Vojenský krok byl něco, do čeho se Římané položili s neuvěřitelnou lehkostí, každý z nich byl na svém místě ve formaci svého manipulu. Muži, kteří sloužili teprve od té doby, co přišli legionáři do Videssosu, dělali všechno pro to, aby je napodobili. Jenže i tady — jako v tolika jiných směrech — promluvila

praxe. A protože nováčci nebyli moc sehraní, rychleji se unavili.

Ještě pořád nikdo z pochodové linie nevypadl, bez ohledu na to, jak moc je všechny bolely nohy. Odřené prsty na nohou nebyly nic proti tomu, jak Gaius Philippus každého odpadlíka setřel. A žádný voják by nebyl zrovna nadšený, že se mu jeho kamarádi posmívají.

Phostis Apokavkos se jako první ze všech Videssanů stal legionářem, teď kráčel mezi dvěma Římany a trochu se hrbil pod vahou svého rance. Jeho podlouhlý obličej se svažoval do úsměvu, když Scaurovi salutoval.

Tribun pozdrav opětoval. Jen těžko se dalo počítat s tím, že by Apokavkos ještě někdy byl Videssanem. Jeho ruce bývalého farmáře byly posety znameními legie jako ruce kteréhokoli syna Itálie. Když Apokavkos pochopil, co značky znamenají, trval na tom, aby je získal. Přestože to Scaurus nežádal po žádném z rekrutů, ani když se dobrovolně přihlásili.

V poledne tribun cítil, že je sám se sebou spokojen. Zdálo se mu, že má kolem hrudi hromadu horkého železa a nohy jej bolely při každém kroku, který však se svými muži udržoval bez velkých potíží. Nemyslel si, že by mohli zvládnout dvacet mil, což by byl úspěšný jednodenní pochod, ale neměli k tomu daleko.

Už se dostali za předměstí a za vesnice, které se krčily pod videsskými hradbami. Pšeničná pole, lesy a vinice jáasly svými novými listy. Nad hlavami jim poletovali ptáci, kteří se právě vrátili z teplých krajín. Nějaký černohlávek slétl níž. „Čirr! Tak—tak—tak!“ huboval legionářům a pak se střemhlav vrhl do svého nekonečného pronásledování hmyzu. Malé hejno pěnkav s rudými hlavičkami a světlými břichy švitořilo a mávalo křídly směrem k vrcholu kopce pokrytému kručinkou.

Gaius Philippus začal bloudit pohledem, jako by hledal místo na utáboření. Nakonec našel to, které se mu zdálo nejlepší — s pěkným výhledem na okolí a zurčícím čirým potokem. Lesy na kraji pole slibovaly materiál pro táborový oheň.

Vrchní setník se tázavě

podíval na Scaura a ten přikývl: „Bezvadné!“ I když to byl pouze zvyk, Gaius Philippus díky své praxi a snaze o dokonalost nemohl vybrat špatné místo.

Rohy trubačů zatroubily povel pro zastavení. Legionáři vytáhli ze svých ranců nástroje a pustili se do práce na čtvercovém příkopu a valu, za nimiž by se ukryli na noc. Na vrcholu zemní hradby vyrostly kůly. Uvnitř postavili stany pro osm mužů v síti řad, jež měly ulice v pravých úhlech, a uprostřed bylo velké otevřené forum. Když zapadlo slunce, Marcus věřil, že tábor se ubrání trojnásobku nebo čtyřnásobku jeho patnácti stovek mužů.

Některý z farmářů v okolí musel dát zprávu o příchodu Římanů místnímu pánovi, protože hned jak se setmělo, přijel s hrstkou ozbrojených záložníků na průzkum. Marcus jej zdvořile provedl po táboře. Tvářil se trochu nervózně, když se ocitl u tak spořádaného vojska.

„Zítřka zase odejdete, říkáte?“ zeptal se už potřetí. „No, dobře, dobře. Tak dobrou noc.“ A odjel se svými muži pryč.

Celou cestu se ohlíželi, dokud je nespolkla tma.

„K čemu to všechno bylo dobré?“ zeptal se Gaius Philippus naléhavě. „Proč jsi mu zkrátka neřek“, aby odprejaskl?“

„Ty nikdy nemůžeš být politik“, odpověděl Marcus. „Když viděl, co tu všechno máme, neměl odvahu požádat, abychom mu zaplatili dřevo, které jsme posekali na oheň. A já jsem se nemusel nechat otrávit tím, abych mu rovnou řekl 'ne'. Drzost zachránila všechno kolem.“

„Hmm.“ Bylo jasné, že Gaius Philippus by nedal za pocity toho šlechtice zlámanou grešli. Ale tribunovi se zdálo jednodušší vyhnout se tomu, aby si někoho znepřátelil, vděčností. S nedůtklivými Videssany nebylo ani tohle vždy snadné.

Usadil se k táborovému ohni, aby se zahryzl do cestovního chleba, uzeného masa a cibule a vyprázdnil polní láhev s posledním vínem, které mu zbylo. Když

se chtěl postavit, aby ji vypláchl, zjistil, že sotva dovrávorá k potoku. Přestávka — první po celodenním pochodu — dala jeho nohám příležitost k tomu, aby ztuhly, a ty se jí chopily jak se patří.

Mnoho legionářů na tom bylo stejně. Gorgidas chodil od jednoho k druhému a vmasíroval život do ochromených lýtek a stehén. Hubený Řek, který měl po tom těžkém pochodu sám svalstvo uvolněné, zahlédl Marca, jak se belhá zpátky k ohni. „Ka su, teknon?“, řekl ve svém jazyce. „Ty taky, synu? Natáhni se tady a já se podívám, co pro tebe mohu udělat.“

Scaurus si poslušně lehl na záda. Zaúpěl, když se mu doktorovy prsty zabořily do masa na nohou. „Myslím, že bych raději snášel tu bolest“, řekl, ale on i Gorgidas věděli, že lže. Když byl Rek hotov, tribun zjistil, že může zase chodit — víceméně tak, jako vždycky chodil.

„Nebud' na sebe moc pyšný“, poradil mu Gorgidas, když viděl, jak se snaží. Vypadal jako rodič, který pozoruje batole. „Do rána to budeš cítit.“

Lékař měl jako obvykle pravdu. Marcus se šoural k potoku, aby si opláchl obličej vodou, a nebyl schopen jít rychleji. Jediné, co jej těšilo, bylo to, že není sám. Každý třetí legionář se tvářil, že jeho nohy přes noc zestály o třicet let.

„Pojďte, vy líní hajzli! Zpátky to není dál, než to bylo sem!“ řval nesoucinně Gaius Philippus. Byl jedním z nejstarších mužů v táboře a nejevil žádné znaky únavy.

„Ále, běž do háje!“ To byl Viridovik. Nepodléhal římské disciplíně a mohl nahlas říci to, co cítili legionáři. Pochod byl pro Gala náročný. Přestože byl statnější a silnější než většina Římanů, neměl jejich výdrž.

Jakkoli Gaius Philippus nutil legionáře, aby se vydali nazpátek, neměli podle něj správné tempo. Trvalo to pěkný kus cesty, než mužům začaly svaly zase volně pracovat. Vrchní setník byl nanejvýš znechucen, když padla noc a oni byli stále ještě několik mil před Videssosem.

„Utáboříme se zde“, zahřimal a opět vybral skvělou obrannou pozici na pastvině mezi dvěma předměstími. „Nechci, abysme se plížili ve tmě jako nějakí lapkové a vy, zkurvysyni, si sladkost města stejně nezasloužíte! Povaleči a budižkničernové! Caesar by se za vás styděl!“ Vaspurakánců a Videssanů se to nijak zvlášť nedotklo, ale Římané zostuzená svésili hlavy. Zmínka o jejich starém komandérovi je hodně zabořila.

Když se Marcus dalšího rána probudil, ke svému překvapení zjistil, že je méně rozlámaný než včera. „Já taky,“ řekl Gaius Philippus s jedním ze svých vzácných úsměvů. „Máme nejspíš křeč od pasu dolu.“

Scaurus měl dojem, že v Dobytčí stezce vidí několik světlých plachet — pravděpodobně konvoj s obilím z jihu západního pobřeží. Město velké jako Videssos bylo neúnosně lidnaté, než aby je mohl nakrmit místní venkov.

Legionáři se táhli k mocným hradbám hlavního města necelou hodinu. „Měli jste dobrou túru?“ ptal se jeden strážný z posádky u bran, když na ně mával, aby šli dál. Když mu začali místo odpovědi strašlivě nadávat, jen se zubil.

Právě vyšlo slunce a videsské ulice, které se brzy probudí k životu, byly skoro prázdné. Několik ranních ptáčat krácelo do Phosových chrámů na ranní liturgii. Sem tam se tu mihlo pár nočních tvorů: děvky, zloději, hráči, kteří se ze setrvačnosti ještě buď natrásaly nebo plížili. Jakási kočka před legionáři vystřelila jako blesk a z tlamy jí visel rybí ocas. Celé město sladce vonělo pečeným chlebem. Pekaři stáli u svých pecí, ještě než se rozbřesklo, a zůstali tam, dokud se zas nesetmělo. Potili krev, aby nakrmili Videssos. Marcus se usmál, když cítil, jak se mu roztahují nosní dírký, a když slyšel, jak mu kručí v břiše. Cestovní chléb zahnal hlad, ale myšlenka na čerstvý, měkký, kouřící bochník mu přivedla znova k životu chuť k jídlu.

Legionáři vešli do paláců ze severu a pochodovali kolem Videsské akademie. Slunce se odráželo od zlaté kopule na jeho vysoké věži. Přestože byl začátek jara, den sliboval horko a bláto. Marcus byl vděčný za dlouhý, chladný stín žulového sloupopřadí.

V zatáčkách bubnovalo dunění kopyt a v ranní strnulosti to znělo dost hlasitě. Tribun zdvihl obočí. Kdo hnal koně po zakroucených cestíčkách paláců? Scaurus jako typický Říman o koních moc nevěděl, ale nemusel být krasojedec, aby poznal, že ten v sedle si koleduje o zlomený vaz.

Velký hnědý hřebec dusal v zatáčce jejich traktu. Marcus cítil, jak ho výstražně píchlo v žaludku — to byl kůň císaře! Ale Thorisin v sedle nebyl. Na zvířeti jela Alypia Gavrasová a ztěží jej ovládala. Chvilí s ním zápasila, aby se zastavil před Římany. Jejich první řady ustoupily dozadu, kdyby se kůň náhodou vzeplal.

Hřebec, kterému se tohle sekýrování nelíbilo, odfrknul, zatřepal hlavou a celý se třásl na to, až bude mít zase volnou uzdu. Alypia si toho nevšímalá. Hleděla na dlouhou římskou kolonu a ve tváři měla výraz zoufalství. „Takže vy jste nás taky zradili!“ křičela.

Glabrio vykročil vpřed a chytil hlavu koně. Scaurus se zeptal: „Zradili? Cvičným pochodem?“

Princezna a Říman na sebe dlouho a zmateně hleděli. Pak Alypia znova vykřikla: „Ach, chvála Phosovi! Hned pojďte za mnou! Banda vrahů napadla soukromé komnaty!“

„Cože?“ řekl hloupě Marcus. Ale než naplnil své plíce vzduchem, aby rozkázal legionářům, že mají běžet kupředu, uslyšel hřímajícího Gaia Philippa: „Bojové pozice! Poklusem v klus!“

Scaurus vrchnímu setníkovi záviděl jeho schopnost nenechat se za žádných okolností překvapit. „Za běhu provolávejte 'Gavras!',“ dodal. „Ať obě strany vědí, že pomoc je na cestě!“

Legionáři sáhli dozadu pro svá pila a vytáhli meče z mosazných pochev. „Gavras!“ zahřímali. Císařův kůň zaržal a leknutím vycouval, takže se vymanil ze sevření Quinta Glabria. Alypia se držela v sedle. Uměla jezdit na koni přesně tak, jak se to hodilo na dceru bývalého

venkovského šlechtice. Thorisinův vyčesaný válečný oř by dal zabrat komukoli, ale ona vyjela ven a odcválala těsně kolem Římanovy hlavy.

„Vraťte se, má paní!“ volal za ní Marcus. Když se nevracela, vyčlenil půl tuctu mužů, aby zadrželi jejího koně a ukryli ji před bojem. Nevšímali si jejich protestů a udělali to, co jim nařídil.

Soukromá císařská rezidence byla ponořená v bohatém porostu třešní, jež právě začaly barvitě rozkvétat. Bylo to místo určené pro odpočinek. Ale venkovní dveře byly dokořán a před nimi bezvládně ležely stráže v kalužích krve.

„Obklíčení!“ vyštěkl Scaurus. Manipuly se rozběhly napravo i nalevo.

Přestože pospíchal, měl strach, že jde pozdě. Ale když se přibližoval k zívajícím dveřím, zaslechl zevnitř boj. „To je záchrana, ne zrádci!“ zahulákal. Legionáři za ním jásali: „Gavras! Gavras!“

Jeden lučištník vyskočil do dveří a vystřelil. Těsně za Scaurem se jeden Říman chytil za tvář a pak se svezl na břicho. Nebyl čas dívat se, kdo padl. Videssan už stejně nemohl vyslat další střelu. Odhodil luk na stranu a vytáhl šavli.

Musel vědět, že to je beznadějně. Valily se na něj stovky mužů. Nicméně srazil paty a čekal. Tribun chvíli obdivoval jeho kuráž a pak se setkaly jejich čepele. To, co následovalo, mělo klasický průběh: výpad, krytí, úder, protiútok — výpad! Marcus cítil, že se jeho čepel zabořila do masa, zkroutil zápěstí a zajistil tak to, že rána byla skutečně smrtelná. Jeho nepřítel zachrčel a pomalu se svalil na zem.

Římané se rozběhli po hale, jejich podbité caligae na mozaikové podlaze klapaly. Světlo, které se linulo alabastrovými panely na stropě, bylo bledé a studené. Nebylo to zrovna nejvhodnější světlo pro bitvu. Ta už byla v plném proudu: mrtvolý strážník a sloužícího eunucha ležely natažené na podlaze spolu s mrtvolami jejich vrahů.

Červená kostka lovecké mozaiky byla zalita skutečným, jasně krvavým karmínem. Postfíkala nádherné ikony a busty Avtokratorů, na něž se za ta staletí už zapomnělo.

Marcus spatřil mrtvého Mizziziose. Eunuch držel v rukou meč a na hlavě měl starou helmici podivného tvaru — byla to kořist z videsského vítězství před mnoha lety. Zřejmě mu to rychle došlo, takže si ji narazil na hlavu, ale stejně ho nezachránila. Velká šavle mu rozřezala břicho a vytáhla jeho vnitřnosti na podlahu.

Legionáře vedly výkřiky a rány sekerou do zatarasených dveří. Zatočili za poslední roh a tam je zastavil zběsilý protiútok eskadry vrahů. V úzké chodbě nebyl jejich velký počet žádná výhoda. Muži se tlačili, nadávali a bodali. Když dostali zásah, supěli.

Kapitán vrahů byl rozložitý muž kolem čtyřicítky v dosti potřhané řetízkové drátěné košili. V pravé ruce nesl pochodeň a křičel přes dveře na Thorisina: „Tvoji rváči dorazili moc pozdě, Gavras! Bude z tebe pečeně, než tě vytáhnou ven!“

„To ne!“ křičel Rudý Zeprin, jenž bojoval v první řadě legionářů. Stále se obviňoval z Mavrikiovy smrti a nechtěl mít na

svědomí také druhého císaře. Halogan napjal své pevné svaly a rozmáchl nad tím, co držel pochodeň, svou obrovitou válečnou sekeru. Jeho úder se mu v tom úzkém prostoru nepodařilo vést úplně přesně. Místo toho, aby se jedna z blýskajících ocelí pohrbila do Videssanovy hrudi, rukojeť sekery se mu zabořila do žaludku. S drátěnou košilí nebo bez, zlomil se v pase, jako by jej kopl vůl. Doutnající pochodeň spadla na podlahu a zhasla.

U Zeprina, jenž zůstal chvíli beze zbraně, se objevil jeden z obklíčených útočníků a chrлил na něj nadávky. Halogan neustoupil — nemohl. Uhnul před zuřivou ranou a popošel, aby chytil svého nepřítele, a narazil jej na svou obrněnou hrud'. Na jeho masivních pažích mu vystoupily šlachy, ruce jeho nepřítele jej marně drápaly na zádech. Scaurus slyšel praskání kostí dokonce i přes lomoz boje. Zeprin odhodil to tělo bez života stranou.

V té chvíli Viridovik ohromným obouručním mečem

urazil hlavu dalšímu vrahovi. Tribun cítil, jak nepřítelův duch vyprchává z těla. Slušně provedená vražda byla jedna věc, ale čelit takovému bezhlavému mordování bylo zase něco jiného. Ani Římané nebyli nečinní. Jejich krátké meče bodaly kolem videsských obránců, zatímco široká scuta odvracela rány za ranou. „Gavras!“ křičeli a tlačili své nepřátele zpátky.

Pak se zablokované dveře rozletěly a Thorisin Gavras se čtyřmi nebo pěti hlídkami zaútočil na protivníka zezadu s pokřikem: „Římané! Římané!“ Bylo to spíše zdvořilé než rozumné, ale Thorisina válčení, na videsské poměry zcela nezvykle, bavilo.

Někteří útočníci se otočili proti němu a snažili se dokončit svůj úkol. Gaius Philippus jednoho srazil zezadu. „Ty zsranej, blbej hajzle,“ ulevil si a vytáhl z něj svůj gladius.

Marcus zaklel, když mu něčí šavle rozsekla zápěstí. Stiskl rukojeť meče ještě pevněji. Všechny prsty reagovaly — žádná šlacha se nepřetrhla —, ale kvůli řinoucí se krvi mu meč klouzal v ruce.

Thorisin zabil muže před sebou. Císař byl z těch, již nemají chuť vzít do zaječích, ani když stojí proti přesile. Bojoval zuřivě jako divoch, aby se pokusil omluvit hanbu, kterou cítil jen on sám. Kdyby byl Sevastokrátorem, nejspíš by jeho zuřivost zmizela i s ním, ale císařský úřad ho dostával do ráže stejně jako jeho bratra. Když viděl, že jen hrstka jeho vrahů stojí ještě na nohou, zakřičel: „Seberte je živé! Na tohle se jich teda zeptám!“

Zabijáci věděli, jaký osud je čeká, a bojovali o to tvrději, protože se snažili legionáře dohnat k tomu, aby je hned zabili. Jeden se probodl dokonce sám. Ale pár jich stačilo přimáchnout k podlaze a svázat jako oblečené zdechlíny. Svázali také jejich vůdce, který nemohl ani dýchat, natož se bránit.

„Bylo to v pravou chvíli,“ řekl Thorisin a prohlížel si Marca odshora dolů. Začal mu podávat ruku, ale zastavil ji, když viděl tribunovo zranění.

Scaurus je ještě necítil. Odpověděl: „Dík patří tvé

neteři, ne mně. Zpěnila kvůli tobě tvého koně, ale myslím, že si nemůžeš stěžovat.“

Císař se slabě usmál: „Ne, nemůžu. Ona si to zvíře osedlala, jo?“ Poslouchal Římana, který mu popisoval, jak potkali Alypii.

Thorisinův úsměv se ještě víc roztáhl. Řekl: „Nikdy mě moc nezajímalo, co že si to za těma zavřenejma dveřma čmárá. Teď jí to nebudu vyčítat. Musela vylézt oknem, když začala ta rvačka, a utéct do stájí. Svého koně sedlám obvykle za rozbřesku.“ Marcus si vzpomněl na Gavrasovu zálibu v ranním cválání v sedle.

Thorisin šťouchl do mrtvol v svých nohou. „Ještě že tihle všiváci byli tak hloupí a neobehnali budovu.“ Poplácával Scaura po zádech. „Dost řečí. Ať se ti podívají na tu ruku. Krvácíš.“

Tribun utrl kus látky ze suknice té mrtvol. Gavras mu pomohl obvázat drsnou látkou zraněnou ruku. Před pár minutami do ní dostal křeč a krev nyní začala zuřivě pulsovat. Šel se podívat po Gorgidovi.

Marcus nazlobeně zjistil, že po doktorovi není v celé císařské rezidenci ani památky. Legionáři sice nad vrahy zhruba dvakrát převažovali, ale nemohli je porazit bez toho, aby sami neutrpěli ztráty. Pět mužů zemřelo — dva z nich byli naprosto nenahraditelní Římané — a mnohem víc jich bylo zraněno. Tribun vyšel ven. skuhral a tiskl si u rány pěst.

Spatřil Gorgida, kterak klečí u nějakého muže na cestičce. Podle brnění to byl Říman, ale neměl možnost se k lékaři dostat. Přihlala se k němu Alypia Gavrasová. „Můj strýc —,“ začala a pak se zarazila, protože tu otázku ani nechtěla dokončit.

„Díky vám nemá ani škrábnutí,“ řekl jí Scaurus.

„Díky Phosovi,“ zašeptala a pak tribunovi zamotala hlavu tím, že ho chytila kolem krku a políbila. Legionáři, kteří ji drželi v bezpečné vzdálenosti od rezidence, zavýskli i. Poplašeně se odtáhla, jako by si uvědomila, co udělala.

Dotkl se jí, ale zdrženlivě se stáhl zpátky, když viděl, že je nesvá. Ať byl její projev přízně jakkoli krátký, potěšil jej daleko víc, než si byl ochoten přiznat. Říkal si, že to byla jen radost z toho, že se její zraněná duše léčí, a věděl, že lže.

„Ty jsi zraněný!“ vykřikla a poprvé si všimla promáčeného obvazu.

„Není to tak zlé.“ Otevřel a zavřel dlaň, aby ji přesvědčil, že se neutěšuje, přestože ho ten důkaz bolel. V souladu se svou stoickou výchovou se snažil nedat to znát na své tváři, ale princezna viděla, že mu z čela stéká pot.

„Nech si to prohlédnout,“ řekla pevně a zdálo se, že se jí ulevilo, když pronesla něco, co bylo rozumné a neosobní zároveň. Scaurus váhal a zatoužil být stejně nestoudný jako Viridovik. Ale nebyl a pak to přešlo. Vše, co by řekl, by nejspíš bylo špatné.

Pomaloučku se loudal ke Gorgidovi. Doktor si jej nevšiml. Skláněl se nad padlým legionářem a jeho ruce tlačily na vojákovu tvář — Marcus si uvědomil, že to je způsob videsského kněze—léčitele. Řekova ramena se třásla úsilím. „Žij, sakra, žij!“ říkal pořád dokola ve své rodné řeči.

Ale legionář už by se neprobral, ne když šíp se zeleným peřím trčel zpoza doktorových prstů. Marcus nemohl říci, zda Gorgidas konečně ovládl léčitelské umění, a ani na tom teď nezáleželo. Dokonce ani Videssané neuměli vzkřísit mrtvé. Řek konečně ucítil, že tam Scaurus je. Zvedl hlavu a tribun udělal krok vzad před tím strašlivým výrazem žalu, muk a

bezmocného hněvu na jeho tváři. „Není to k ničemu.“ řekl Gorgidas, spíš pro sebe než pro Scaura. „Všechno je k ničemu.“ Porazené se svezl na zem a jeho ruce, jež byly od zasychající krve červenohnědé, sklouzly z obličeje mrtvého muže.

Marcus okamžitě zapomněl na své zranění. „Nejlepší a největší Jupiterě,“ řekl jemně, to bylo zaklení, které nevyslovil od doby, kdy byl ještě mladíček, který věřil v bohy. Ležel tam mrtev Quintus Glabrio. Jeho rysy se již ztratily za nepřítomnou maskou smrti. Šíp trčel z místa pod pravým okem a musel jej okamžitě zabít. Na peři se posadila moucha, která pod svou vahou ucítila koryto a střemhlav se vrhla dolů.

„Ukaž mi to,“ řekl tupě Gorgidas. Tribun napřáhl paži jako stroj. Doktor omyl ránu houbou namočenou do octa.

Scaurus byl sice v šoku, ale dělal, co mohl, aby se nedal do křiku. Gorgidas zavíral ránu špendlíky a odstraňoval špičku každé fibulae. Marcus, jehož paže křičela svým otevřeným zraněním a vinným oplachem, špendlíky málem ani necítil. Po Řekově tváři začaly stékat slzy, když obvažoval ránu. Na třetí pokus se mu podařilo zavřít úchytku na fibula, která jistila konec obvazu.

„Jsou další zranění?“ zeptal se Scaura. „Musí být.“

„Ano, pár.“ Doktor se otočil a chtěl odejít. Marcus ho zdravou rukou zastavil. „Je mi to líto mnohem víc, než jsem schopen vyjádřit,“ řekl trapně. „Byl to čestný důstojník, dobrý člověk a přítel, ale —“ Přestal, protože nevěděl, jak má pokračovat.

„Věděl jsem, že to víš, protože jsi podezřivý, Scaure,“ řekl Gorgidas unaveně. „Teď už je to stejně jedno, ne? Nech mě dělat svou práci, ano?“

Marcus pořád váhal: „Můžu pro tebe něco udělat?“

„Nechť tě bohové proklejí, Římane. Ty jsi sice milý tupec, ale tupec. Tadyhle leží. On byl to jediné, co mi v tomhle bezcenném světě bylo drahé. Já dokážu léčit rány, mám tolik zkušeností a k čemu to je? Co můžu dělat? Jen se dívat, jak mi chladne pod rukama.“

Setřásl tribunovu ruku. „Nech mě jít a uvidíme, co za lékařské zázraky udělám pro ty ostatní bídíky.“ Prošel otevřenými dveřmi císařské rezidence: vytáhlý, osamělý muž, který nosil soužení jako plášť.

„Co trápí tvého léčitěle?“ zeptala se Alypia Gavrasová.

Scaurus vyskočil — ztracen ve svých myšlenkách ji neslyšel přijít. „To je jeho blízký přítel,“ řekl krátce a kývl na Glabria, „a můj také.“ Když princezna pocítila odmítnutí, stáhla se zpátky. Marcus se rozhodl, že je mu to lhotejné. Chut' vítězství mu zhořkla v ústech.

„Rozkošné, že?“ řekl ironicky Thorisin Marcovi pozdě odpoledne. Ani malý přijímací pokoj v císařských komnatách nezůstal bez úhony. Meč rozřezal čalounění pohovky, na které tribun seděl, takže z ní vyhržela tuhá koňská žíně. Krvavá skvrna zalila mramorovou podlahu.

Císař pokračoval: „Když jsem tě posadil k daním, cizinče, myslel jsem, že budeš dávat pozor na pisálky, ale zdá se, že jsi místo toho zostudil šlechtice.“

Scaurus zpozorněl. „Takže to byli Onomagoulovi muži?“ Vrazi bojovali beze slov. Vše, co Marcus tušil, bylo jen, že je mohl najmout Ortaias Sphrantzes.

Ale zdálo se, že Gavras je přesvědčen o jeho natvrdlosti. „Ovšem že jsou od Baana. Nemusel jsem se jich na to ani ptát, ne?“

„Nerozumím,“ řekl Scaurus.

„Proč by jinak ten zjebanej, špinavej, zavšivenej čubčí syn Elissaios Bouraphos přivezl svou zasranou sbírku člunů zpátky z Pityosu? Kvůli plavbě pro radost? Phosovo světlo, člověče, on se tam neschovává. Tys musel ty galéry vidět odplouvat, když ses ráno vracel.“

Marcus cítil, jak se mu rozhořely tváře. „Myslel jsem si, že to je konvoj s obilím.“

„Suchozemci!“ zamumlal Gavras a zvrátil oči v sloup. „To tedy zatraceně nebyl, jak by poznal každý, kdo není slepý. Plán byl dost jednoduchý — jakmile se to se mnou vyřídí, přijde Baanes a převezme to. Hladce, jak to máš rád.“

Thorisin si s velkým opovržením odplivl. „Jak by mohl!? Ten plešatý vřed nemá ani tolik důvtipu, aby buď změnil směr chcaní nebo větru. A zatímco se pokouší mne zabít a já mu zatnu tipec, kdo vyhrává? Yezdové, samozřejmě! Přemýšlím o tom, jestli ho neplatí.“

Scaurus si uvědomil, že císař má nebezpečný zvyk podceňovat své nepřátele. Udělal to už se Sphrantzesy a teď znova s Onomagoulem, který, ať už věrný, nebo ne, byl sice arogantní, ale schopný voják. Marcus už měl varování na jazyku, když si vzpomněl, čím jejich

rozhovor začal, a tak se místo toho zeptal: „Proč mi věříš —“ Zdálo se, že našel vhodnější slovo než vinit. „— ve věci Baanova spiknutí?“

„Protože jsi ho sháněl kvůli daňovému svitku z Kybistry. Děly se tam věci, které raději nezapisoval.“

„Eh?“ Marcus se zájmem zahuhňal, aby to z císaře vytáhl.

„Ano, opravdu. Tvůj přítel Nepos do těch vrahů nalil nějaký svůj lektvar, takže vyzvraceli všechno, co věděli. Jejich kapitán, ať ho vezme Skotos, věděl taky dost. Přemýšlel jsi někdy, proč jim tenkrát přítel Baanes tak pečlivě řezal krky, když si na nás počkali loni po tom příměří?“

„Eh?“ vyrazil ze sebe Marcus znova. Vyskočil, když několik mužů v těžkých botách scházelo halou, ale byli to jen dělníci, kteří přišli dát věci zase do pořádku. Když budu žít ve Videssosu dostatečně dlouho, pomyslel si, budu nakonec vidět vrahy pod každým obráceným polštářem — ale v den, kdy to neudělám, tam skutečně budou.

Thorisin, který silou moci zkrotil svůj hněv, si ani nevšiml, že tribun něco říká, a pokračoval: „Ta všivá porodní bába se zasraným ksichem, která platila ty nože a koupila si dokonce i Ortaiovy peníze, takže žádný prst by na ni neukázal, i kdyby se něco nepovedlo, udělala jen jednu chybu. Ten zmetek všechno sepsal na pergamen, aby se po mé vraždě

mohl vyrovnat se Sphrantzesy — a že to zapsal do záznamu z Kybistry? Proč ne? Měl tu vše s sebou. Přece ty věci sbíral, když tam po bitvě u Maraghy utekl. Po tom všem ti ji těžko mohl ukázat, ale nemohl poslat ani podvrh. A teď?“ Císař se zasmál, když si představil zklamání svého protivníka.

Scaurus se také zasmál. Videsské záznamy z katastrů byly neplatné, jestliže byly vymazány nebo přeškrtnuty. Do Videssosu se dostalo jen pár kopií. A když už tam jednou byly, byly zality voskem a olovem a označeny tajnými pečeti úředníků. K těm však Onomagoulos pochopitelně neměl přístup, když byl venku v provinciích.

„Musel to šlohnout hned, jak zjistil, že budu prohlížet zápisy,“ usoudil tribun.

„Velmi správně,“ řekl Gavras a naznačil několika pomalými pohyby nehlučný, trpký potlesk. Marcovi se tváře rozhořely ještě víc. Občas se jeho římská přímočarost zdála bystrým Videssanům ohromně zábavná. Drsné typy jako Thorisin a Onomagoulos, kteří byli zdánlivě velmi otevření, byli ve skutečnosti pokrytci jako kandované ovoce v medu.

Povzdychl si a vyslovil to pro sebe i pro Thorisina: „Úředník, dokonce logothét, by se s nějakým vyměňováním mincí neobtěžoval — nejspíš by si namastil svou prkenici a dál by se o to moc nestaral. Ale on věděl, že jsem byl na té pláži, a určitě si myslel, že si to dám dohromady. Vzpomínám si na ten humbuk, který dělal kolem toho, že to jsou Ortaiovy peníze, jo, ale lhal bych, kdybych řekl, že jsem si byl jist, že několik řádků v hloupém daňovém záznamu osvěžilo mou paměť. Byl pohotovější při vyřizování svých věcí.“

Thorisin se, nehledě k vážnosti chvíle, zase zasmál. „Svědomí záškodníka schází z jistoty Phosových cest,“ řekl a citoval videsskou svatou knihu, jako cituje Rek Homéra. „Věděl o své vině, ať už jsi o tom ty věděl, nebo ne.“

„A jestliže on je vinen, Taron Leimmokheir je nevinný!“ vykřikl Marcus. Vzrostla v něm jistota. Nemohl zabránit tomu, aby se mu tento triumf nepromítl do hlasu, ale nemyslel si, že na tom záleželo. Tato myšlenka byla tak dokonale logicky jasná, že o tom jistě nemohl nikdo pochybovat.

Ale Thorisin se mračil. „Proč jsi tak posedlý tím šedovousým zrádcem? Jaký je rozdíl v tom, že se spolčil s Onomagoulem místo s Ortaiem?“ řekl mírně. Když to Scaurus slyšel, zjistil, že narazil, a opět to vzdal. Aby změnil Gavrasův názor, potřeboval by víc než jen logiku. Byl jako muž s psací tabulkou, který se snažil psát do vosku, a ustavičně ryl do dřeva pod ním.

„Hod' sebou, drahý Římáne, dneska seš hrdina ty, ne bubák mrtvol, kterou nepozvali vůbec, ale vůbec na oběd,“ řekl Viridovik, když kráčeli k Síni devatenáct: lehátek. Úmyslně přeháněl svůj přízvuk, aby se pokusil! Marca rozveselit, ale mluvil videssky, tak aby mu Hel vis a jeho tři společníci rozuměli.

„Omlouvám se, neuvědomil jsem si, že je to tak vidět,“ zamumlal tribun. Myslel na Glabria. Helvis mu stiskla levou paži. Přál si, aby na pravou, kterou měl v obvazech, mohl zapomenout. Cítil, že úsměv, který se mu podařilo vyrobit, je více než křečovitý, ale zdálo se, že to zabralo.

Vrchní ceremoniář byl korpulentní muž, ale nebyl to eunuch, protože měl husté vousy. Když přišla skupinka Římanů k naleštěným bronzovým dveřím Síně, několikrát za sebou se rychle uklonil jako loutka na provázku. „Videssos je vám dlužníkem,“ řekl a chytil Marcovu ruku do své bledé, vlhké dlaně a zase se ukláněl. Pak se obrátil a zavolal na přítomné: „Pánové a paní, nejušlechtlejší Římané!“ Scaurus zamrkal a odpustil mu to ochromující stisknutí.

„Kapitán a epotes Scaurus a paní Helvis z Namdalenu!“ To bylo pro toho chlapíka jednoduché, horší oznámení měl teprve před sebou. „Viridovik, syn Drappa, a jeho, eh, dámy!“ Pro Videssany bylo Keltovo jméno téměř nevyslovitelné. Pauza hlavního protokoláře byla v souladu s jeho názorem na Viridovika. Marcus najednou zavrčel — našťěstí potichu.

Komitá Rhangavová tady dnes večer bude taky.

Neměl čas, aby něco řekl. Ceremoniář si razil cestu dopředu. „Vrchní setník Caius Philippus! Mladší setník Junius Blaesus!“ Blaesus byl dlouhý čas poddůstojníkem a dobrým vojákem, ale Scaurus věděl, že stěží nahradí Quinta Glabria. „Poddůstojník Minucius a jeho paní Erena!“ No ne, „paní“, povšiml si Scaurus — zatraceně domýšlivý poskok! Minucius byl pyšný na své uvedení a leštil si svou drátěnou košili, dokud nezářila.

Další dvě jména uzavřela římskou družinu: „Nakharar Gagik Bagratouni, velitel samostatné jednotky! Rudý Zeprin, halogský gardista v římských službách.“

Gorgidas se přes veškerý nátlak rozhodl zůstat sám se svým smutkem. Bagratouni byl také pořád zkormoucený, ale čas otupil ostrou hranu jeho rány. Vaspurakánský šlechtic, připomínající lva, se prodíral štíhlejšími Videssany, jak si razil cestu k vínu. Scaurus viděl, že bloudí pohledem sem a tam. Nebylo pochyb, že si je Bagratouni dobře vědom, že jeho postava vyniká nad ostatními, a že nenápadně pozoruje ženy, mezi nimiž ji vystavuje.

Tribun a Helvis se vydali ke stolu obloženému podnosy s drceným ledem, na nich byly vystaveny různé lahůdky, zejména plody moře. „Takové pamlsky nevidíte každý den,“ řekl postarší sluha a ukazoval na kus masa z chobotnice. „Zavinutá chobotnice, víte, s řadou příchytěk na každém chapadle. Výtečné!“ Scaurus nevěděl, ale maso si vzal. Bylo gumové a moře je ochutilo jen mizivě, jako všechny chobotnice, které kdy jedl.

Přemýšlel, co by si ten gastrofil vedle něj myslel o římských exotických jídlech, jako byl plch s mákem a medem.

Tiše v pozadí hrál malý orchestr: flétny, strunné nástroje, jejichž jména si stále pletl, a drkající klavichord. Helvis radostně zatleskala. „To je stejné rondo, které hráli, když jsme se tady poprvé potkali,“ zvolala. „Pamatuješ?“

„Na tu noc? Pochopitelně. Ale to — jak tomu říkáš? Víš, že bych lhal, kdybych řekl, že ano.“ Toho večera se toho přihodilo hodně. Nepotkal jen Helvis — Hemond byl samozřejmě ještě naživu —, ale také Alypii Gavrasovou. A Avshara. Tato představa jej vyděsila, ostatně jako vždy, když si na černokněžníka vzpomněl.

Protáhli se oddělenými hloučky úředníků, vojáků a velvyslanců a krátce s každým pohovořili. Scaurus měl zcela nezvykle přátele ve všech třech skupinách. Ty dvě říšské frakce sebou navzájem pohrdaly. Videsští důstojníci dávali přednost společnosti žoldnérů, kterým sice nedůvěřovali stejně jako pisálkům, ale nechovali k nim vyloženou nenávist, což v očích civilních služebníků jen potvrzovalo jejich křupanství.

Taso Vones, zavěšen do nezvykle vysoké videsské dámy — ne do Plakidie Teletzová —, se tribunovi poklonil. „Jaký problém jsi zrovna vyřešil?“ zeptal se s jiskrou v oku. „Jak okovat silného koně kavalery, nebo jak nejlépe složit memorandum na téma, jež se netýká pravých hodnot člověka?“

„Nejlépe nic z toho nedělat,“ řekla rychle Helvis.

„To je rouhání, má drahá, za takové myšlenky bys mohla přijít na hranici. A pak zjišťuji, že kůň kavalery už není inspirující.“ Scaurus si pomyslel, že se dá snadno pochopit, proč se Vones drží dál od úředníků i od vojáků.

„Jeho Svatost, Phosův patriarcha Balsamon!“ řekl nejvyšší ceremoniář a hosté na chvíli zpozorněli, aby tomu tlustému starci, jenž se vkolébal do sálu, projevíli úctu. Neměl sice nijak vznešenou chůzi, ale jeho vzezření to nahradilo.

Rozhlédl se a pak s úsměvem a předstíraným zámutkem řekl: „Ach, kdybyste mi takovou pozornost věnovali v Nejvyšším chrámu!“ Vzal z ledové podložky číši s vínem a se zjevným potěšením ji vyprázdnil.

„Ten člověk nebere nic vážně,“ řekl rozhořčeně Soteris. Přestože Helvisin bratr podle ostrovního obyčeje nezatrásal hlavou, vypadal v dlouhých upnutých kalhotách a krátkém kožíšku pořád jako necivilizovaný Namdaleňan.

Marcus řekl: „On není jako ty, aby se celý čas staral o to, zda neudělá nějakou chybu. Ale stejně, je to podle tebe kacíř, ne?“ Zazubil se, když jeho švagr místo odpovědi jen cosi zabrblal. Myslel si, že je to vcelku jednoduché — videsský patriarcha byl tak zajímavá postava, že si jej prostě nikdo nemohl nevšimnout.

Sluhové začali nosit stoly s předkrmy zpátky do kuchyně a vyměňovali je za jídelní stoly a pozlacené židle. Podle předešlého banketu v Sini devatenácti lehátek Marcus věděl, že to je znamení, že už brzy přijde císař. Uvědomil si, že potřebuje mluvit s Balsamonem, ještě než se Thorisin dostaví.

„Copak, můj vyplašený příteli?“ řekl patriarcha,

když k němu Marcus přišel. „Vždy, když za mnou přijdeš s tímto zarputilým výrazem, vím, že jsi se ocitl v dalších potížích.“

Balsamon dokázal stejně jako Alypia Gavrasová tribuna přesvědčit o tom, že je průhledný jak sklo. Snažil se skrýt své rozladění a byl si jist, že Balsamon vidí i to. Když se pustil do vyprávění, byl nervóznější než obvykle.

„Vida, Leimmokheir,“ řekl Balsamon, když skončil. „Jo, Taron je dobrák.“ Pokud si Scaurus dobře pamatoval, bylo to poprvé, kdy patriarcha někoho takto ohodnotil. Ale Balsamon pokračoval: „Co tě vede k přesvědčení, že můj zásah bude k něčemu dobrý?“

„Proč?“ plácal Marcus. „Jestli Gavras neposlechne vás —“

„— neposlechne nikoho, což je nejpravděpodobnější. Je to tvrdohlavý mladý muž,“ řekl mírně o svém panovníkovi patriarcha. Jeho černá, pichlavá očka se blýskala: „A ty to dobře víš. Proč by měl člověk pohánět bičem mrtvého mezka?“

„Slíbil jsem to,“ řekl pomalu Marcus, protože nebyl s to najít lepší odpověď.

Než mohl Balsamon odpovědět, ceremoniář zvolal: „Její Veličenstvo princezna Alypia Gavrasová! Paní Komitta Rhangavvová! Jeho Veličenstvo, Avtokrator Videssanů, Thorisin Gavras!“

Muži se hluboce uklonili, aby vzdali císaři hold. Poněvadž byla tato situace spíše společenská nežli obřadní, nepožadovalo se, aby prokázali nejvyšší oddanost. Ženy udělaly svá pukrlata. Thorisin přivětivě pokyvoval hlavou a pak zvolal: „Kde jsou čestní hosté?“ Sluhové obestoupili Římany a jejich paní a přivedli je k císaři, který je představil davu. Ten jim znova zatleskal.

Komitta Rhangavvová nebezpečně zúžila oči, když přeskakovala pohledem z jedné Viridovikovy milenky na druhou. Ve splývavé sukni s květinovými pruhy vypadala velmi krásně. Ale Marcus by si vzal do postele raději jedovatého hada.

Zdálo se, že si Viridovik jejího

pohledu nevšiml, ale bylo na něm vidět, že není šťastný. „Něco je špatné?“ zeptal se tribun, když šli k jídelním stolům.

„Jo, něco. Arigh mi říkal, že Videssané pošlou jeho kmenu nějakou misi. Vesele najmou žoldnéře a toho hochy vyšlou s nima, aby jim pomohl nutit jeho lid, aby sloužil Říši. Je to cesta na půl roku, i víc, a on je nejparádnější chlap, se kterým se dá pít, v celém městě. Ten hajzlík mi bude chybět, ať mě veme d'as, jestli ne.“

Sloužící usadili legionáře podle toho, jak velké pocty se jim toho večera dostalo. Marcus se ocitl po pravé ruce císařské družiny, vedle princezny Alypie. Císař seděl mezi ní a Komittou Rhangavvovou, kterou měl po levici. Kdyby byla jeho manželkou a ne jeho paní, vyměnily by si s princeznou místa. Takhle seděla vedle Viridovika a Scaurus toto rozesazení považoval za špatné znamení. Galovy tři společnice si nebyly vědomy ničeho nepatřičného a rozrušeně spolu žvatlaly o vznešeném postavení jejich společnosti.

První chod byla vepřová polévka s cibulí, vývar byl lahodný. Marcus ji polykal, aniž by ji vychutnával, protože každou chvíli očekával výbuch po své levici. Ale zdálo se, že Komitta se naučila taktu, což byla ctnost, se kterou by ji nespojoval. Uvolnil se a vychutnal si posledních pár lžic polévky. Bylo mu líto, že sluha odnesl prázdnou polévkovou mísu pryč. Jeho číše s vínem byla vždy připravena. Kdykoli ji vyprázdnil, byla tady obsluha, která ji doplnila ze zářící stříbrné karafy. Bylo to sice husté, sladké videsské víno, ale pomohlo mu utopit bolest jeho paže.

Objevily se malé pečené koroptve plněné smaženými houbami. Balsamon, jenž seděl vedle Helvis po tribunově pravici, ji zlikvidoval s chutí, za kterou by se nemusel stydět muž o polovic mladší. Hladil si své vypouklé břicho a říkal Scaurovi: „Teď jsi se mohl přesvědčit, že jsem ho získal poctivě.“

Alypia Gavrasová se naklonila k patriarchovi a řekla: „Bez něj byste to nebyl vy, a vy to moc dobře víte.“ Byla milá, jako by mluvila ke svému starému strýčkovi

nebo dědečkovi. Balsamon převrátil oči a trhnul sebou — hrál, že řála do živého.

„Pro obtloustlého starého blázna, jako jsem já, je těžké zachovat si úctu, uvidíš,“ řekl Helvis. „Měl bych být ve svém hněvu mocný jako staří patriarchové a měl bych být prelátem, abych děsil kacíře. Ty jsi vyděšená, doufám?“ dodal a mrknul na ni.

„Ani v nejmenším,“ odpověděla pohotově. „Vašemu bubákovi se nedá věřit.“

Balsamonovy oči byly stále pobavené, ale už ne šťastné. „Ty máš v sobě kus té příšerné vznešenosti svého bratra,“ řekl a Scaurus neměl dojem, že by to byla lichotka.

Na stůl přicházely další a další chody. Humři ocasy v rozpuštěném másle, kapři, bohaté pečivo pečené tak, aby připomínalo bažanti vejce, hrozinky, fíky a sladké datle. Jemné a ostré sýry, jehněčí na pepři zabalené do hroznových listů, pečená husa — když Marcus ucítil ten známý sýr a skořicovou omáčku, sklesl — zelná polévka, dušená holoubata s klobásou a cibulí... a, jak jinak, víno každému podle chuti. Zdálo se, že Scaurova ruka je někde daleko. Cítil, že mu tuhne špička nosu, jistě znamená toho, že se opíjí.

Ale nebyl sám. Velkohrabě Drax, jenž měl na sobě háv podle videsské módy, na rozdíl od Soterica a Utpranda, zazpíval jeden z padesáti dvou oplzlých veršů pochodové písně císařské armády za halasného doprovodu Rudého Zeprina a Mertika Zigabena. A Viridovik právě přehlušil levou stranu císařského stolu příběhem o — Marcus si zarazil prst do ucha a snažil se přesvědčit sám sebe, že ho klame sluch — muži, který měl čtyři manželky.

Thorisin spolu s ostatními burácel smíchy a přestával jen, aby si utřel oči. „Děkuji Vaší Výsosti,“ řekl Viridovik. Komitta se nesmála. Její dlouhé, štíhlé prsty a nehty, nabarvené barvou krve, vypadaly jako drápy.

Přinesli moučník, lehký po té velké hostině. Rozdrcený led z císařských chladných sklepů, ochucený sladkým sirupem. Oblíbená zimní radost, která byla v teplejších obdobích těžko k sehnání.

Císař vstal, to bylo znamení pro ostatní, aby udělali totéž. Sloužící začali odklízet hory špinavých talířů a mis. Ale i když bylo jídlo pryč, víno a řečnění pokračovalo volně dál — dokonce víc než před obědem.

Balsamon vzal Thorisina Gavrasy stranou a začal s ním naléhavým tónem hovořit. Marcus neslyšel, co patriarcha říká, ale Thorisinova hromová odpověď byla tak hlučná, že se všechny hlavy v sále otočily k nim. „Ne, ty taky? Ne, řekl jsem to stokrát — teď je to po sté první!“ Tribun byl dost nachmelený a chtěl raději zmizet. Nezdálo se, že by se Taron Leimmokheir podíval na zdi svého vězení z druhé strany v brzké době.

Když se hosté rozhodli, že nebudou Gavrasův hněv nijak podněcovat, hladina hovoru se zase zvedla. Za Helvis přišel Soteris, aby jí pověděl nějaké nové zprávy z Namdalenu, které dostal od Draxových pomocníků. „Cože? Bedard Woodtooth se stal hrabětem Nustadu v hlavním kraji? Tomu nevěřím,“ řekla. „Promiň, drahoušku, ale musím to slyšet na vlastní uši.“ A odešla se svým bratrem. Po cestě oba něco vzrušeně vykřikovali svým ostrovním dialektem.

Tribun zapomněl na všechna svá rozhodnutí a nalil si další víno. Po několika rundách totiž usoudil, že videsské víno je chutné. Ale kdykoli otočil hlavu, Síň devatenácti lehátek se celá rozhoupala.

„Sráči!“ To byla Komitta Rhangavvová, která na Viridovika zavřeštěla jako divoká kočka. „Ten zmrd z tvého vtipu by nebyl dobrý pro žádnou ze svých manželek, kdyby mu někdo uřízl koule!“ Hodila Keltovi do obličeje to, co jí zbylo v číši, a mrskla tím broušeným křišťálem na podlahu. Pak se otočila a odkráčela z místnosti. V nastalém tichu zněl ozvěnou každý její krok.

„K čemu to bylo dobré?“ zeptal se císař a hleděl na její vzdalující se záda. Mluvil s Draxem a Zigabenem a stejně jako Scaurovi mu unikl začátek scény.

Z Viridovikových knířů sice kapalo červené víno.

ale neztratil nic ze svého sebevědomí. „Ále, paní se rozhodla, že se jí znelíbil ten žertík, kterej jsem vyprávěl u stolu,“ řekl prostě. Sluha mu donesl vlhkou osušku, aby si s ní otřel obličej. „Kéž by to udělala dřív. Teď už na mě zbyla jen kapka.“

Thorisin zafuněl. Keltova pohotová odpověď ho uklidnila a navíc Komittinu zuřivost, která byla bezmezná, dobře znal. „Dobrá tedy. Doufejme, že tohle ti bude víc po chuti.“ Kývl na sluhu po svém boku a podal mu svou číši, aby ji donesl Viridovikovi. Lidé zahučeli, když viděli to vlídné gesto, které císař Galovi prokázal. Místnost si zase oddychla.

Gaius Philippus zachytil Marcův pohled přes sál a v přehnaném gestu úlevy zvedl ramena nahoru a dolů. Tribun přikývl — chvíli byl tak vystrašený, že málem vystřízlivěl.

Přemýšlel, kolik toho vypil. Podle tupé bolesti v hlavě asi hodně. Helvis ještě pořád živě hovořila s několika namdalenskými důstojníky. Jídelní hala se teď zdála být nesnesitelně hlučná, přeplněná a horká. Marcus se odvinil ke dveřím. Možná že čerstvý vzduch venku mu vyčistí hlavu, napadlo ho.

Vrchní ceremoniář se uklonil, když ho míjel, a pak si to šinul do noci. Pokynul mu, ale pak toho litoval — i neznatelný pohyb stačil k tomu, aby se jeho hlava rozhučela ještě víc. Stál tam v chladné noci a vděčně nasával vzduch, který byl sladší než jakékoli víno.

Sešel po schodech s opileckou nejistotou. Hudba a bzučení hovoru za ním se vzdalovaly, ani mu to nebylo líto.

Dokonce ani létavky, štěbetající v citrusových stromech poblíž, se jeho ušima nezavděčily. Při pomýšlení na zítřejší kocovinu se otřepal a nešťastně zafuněl.

Kouknul se na hvězdy a doufal, že jejich nevyzývavý chlad mu snad přinese nějakou úlevu. Noc byla jasná a měsíc v novu, ale ta nebesa si pořád nepolepšila. Méně jasné hvězdy tonuly v září videsských světél a kouři stoupajícím z nespočetných krbů a ohnišť.

Několik minut jen tak bezmyšlenkovitě stál. Pak jeho caligae klepaly po vydlážděné cestičce a nakonec zmlkly, když se zakously do trávy. Najednou zaslechl něčí přerušovaný dech a uvědomil si, že není sám. „Kdo to do —,“ začal a popadl rukojeť svého meče. Hlavou mu probleskl Videssos plný vrahů — snad nějaká skupina z Bouraphových lodí, která právě připlula a teď se vkrádá do Síň devatenácti lehátek.

„Nejsem banda najatých vrahů,“ řekla Alypia Gavrasová a Scaurus opět slyšel ten výsměšný tón, který tak často podbarvoval její řeč.

Jeho ruka se odtrhla od pochvy, jako by byla rozžhavená do ruda. „Omlouvám se, má paní,“ zabručel, „překvapila jste mě — odešel jsem si trochu oddechnout.“

„Jako já chvíli předtím. Zjistila jsem, že je mi milejší ticho než to brebentění vzadu. Můžeš ho sdílet se mnou, jestli chceš.“

Tribun si pořád ještě připadal pitomě a popošel k ní. Slyšel hluk z jídelní haly, ale na tu dálku byl vcelku snesitelný. Světlo, které proudilo širokými okny Síně, bylo bledé a princezna vedle něj pouhá silueta. Dal si nevědomky pohov a vychutnával noc.

Chvilí stáli mlčky a pak se k němu Alypia se zamyšlenou tváří otočila. „Jsi zvláštní člověk, Marcu Aemilie Scaure,“ řekla nakonec. Díky jejímu Videsskému přízvuku znělo tribunovo plné jména docela melodicky. „Nikdy si nejsem úplně jistá, co si myslíš.“

„Ne?“ řekl Scaurus překvapeně. „Vždycky se mi zdálo, že ve mně čtete jako ze znakové tabulky.“

„Jestli to ulehčí tvé mysl, tak se mylíš. Nezapadl jsi do žádné sítě kategorií. Nejsi arogantní šlechtic z provincie, zpocený z koně a celý ze železa, ani jeden z těch vykutálených úředníků, kteří by raději zemřeli, než aby něco pojmenovali pravým jménem. A těžko jsi jen obyčejný kapitán žoldnéřů — není v tobě tolik tyрана. Takže, cizinče, co jsi zač?“ Prohlížela si ho, jako by mu chtěla to tajemství vyčíst z očí.

Pochopil, že si ta otázka zaslouží poctivou odpověď. Prál si, aby byl jeho rozum jasnější. „Průzkumník,“ řekl nakonec.

„Ach,“ řekla velmi hluboce, byl to spíš vzdech než slovo. „Není pochyb, že si tedy navzájem rozumíme.“

„Myslíte?“ zapochyboval, ale jeho ruka se kolem ní obtočila, když nastavila tvář.

Když ji objímal, připadala mu útlá, téměř jako chlapec — tím více, že byl zvyklý na oblé křivky Helvis. Ale její ústa a jazyk byly oproti jejím sladké. Poznal to podle několika velmi silných úderů srdce. Pak jej jemně stiskla a odtáhla se. Marcus byl vyděšený a snažil se přimět svůj mozek k omluvě, ale její smutné, unavené gesto jej zastavilo, ještě než mohl začít. „To není tvá chyba. Vina je na... — už je čas jít,“ řekla, protože hledala všemožné vytáčky. „Nezáleží na tom, co chce cítit. Své vzpomínky nemohu jen tak lehce odložit.“

Tribun cítil, že se jeho dlaně svírají v pěsti. Opět myslel na to, že ani nejmenší Avsharův zločin se nedal srovnat s lehkou smrtí Vardanese Sphrantzese.

Natáhl ruku, aby se dotkl její tváře. Byla vlhká. Začala se zase odtahovat, ale cítila, že to gesto znamenalo jak pochopení, tak polaskání. Její podlomená síla, směs zranitelnosti a vyrovnanosti, jej mocně přitahovala. Ale jediné, co mohl udělat, bylo to, že zůstal stát pevně na zemi. Tolik toužil po tom, aby ji mohl sevřít do náručí, ale byl si jist, že by ji od sebe navždy zapudil, kdyby to udělal.

Řekla: „Když jsem byla zmalovaná děvka, ukázal jsi mi, jak to mám snést. Teď ti vlastně nemám co dát. Život je zamotaná nit, že?“ Její smích byl slabý a rozechvělý.

„To, že jsi tady, a tvá léčba je dost velký dar,“ odvětil Scaurus. Neřekl, že si myslí, že je moc opilý na to, aby byl schopen ospravedlnit ženu.

Ale byla v tom jedna myšlenka, která Alypii unikla. Její stažené rysy změkly. Naklonila se, aby jej lehce políbila. „Bude nejlepší, když se vrátíš,“ řekla. „Jsi především čestný host.“

„Taky si myslím.“ Tribun na banket málem zapomněl.

Alypia u něj zůstala ne víc než sekundu, než poodešla stranou. „Běž,“ řekla znova.

Marcus se váhavě vydal nazpátek k Síni devatenácti lehátek. Když se otočil, aby se na Alypii naposledy podíval, už byla pryč. Ta stopa pohybu mezi stromy možná — možná ne — byla její. Mířila k císařské rezidenci. Tribun se vlekl dál a hlavu měl zamotanou vínem a myšlenkami.

Věděl, že většina žoldnéřů, kdyby se jim nabídla šance mít vztah s někým z císařského rodu, by zpřetrhala všechny svazky, které by stály v cestě. Drax by to udělal okamžitě, myslel si. Byl to hodně přizpůsobivý muž. Jakou že přezdívku si to vysloužil ten Athénan během peloponéské války?

Scaurus v sobě však velkohlavě nemohl najít. Přes veškerou náklonnost a přitažlivost, kterou k Alypii cítil, nebyl schopen Helvis jen tak odložit. Často byla struna jejich vztahu napjatá, ale přes všechny ty hádky a rozdíly by se nepřetrhla, a ani to většinou nechtěl. A pak tady byl také Dosti...

„Postrádali jsme vás, můj pane,“ řekl ceremoniář a vysekl další hlubokou poklonou, když se Marcus vpotácel zpátky do haly. Říman skoro nic neslyšel. Napadlo ho, že na muže, který si říká průzkumník, má neobyčejný dar komplikovat si život.

13 KAPITOLA

„Ať Phos roztrhá toho domýšlivého zrádce Bourapha na tisíc kusů a každý z nich upeče v ohni rozdělaném na hnoji!“ vztekal se Thorisin Gavras. Císař stál na videsské přímořské hradbě a díval se, jak jde ke dnu jedna z jeho galér. Další dvě uháněly zpátky do přístavu města a těsně v patách jim byly lodě vzbouřených drungariu. Z vod Dobytčí stezky vykukovaly hlavy, jak se námořníci zasažené veslice snažili odtrhnout od břevna a plavat do bezpečí Videssosu. Ne všichni se tam dostali — černé ploutve, na tu dálku viditelné jen jako tenké plátky, k nim již zamířily.

Gavras si rozčileně prohrábl vlasy, rozcuchané mořským vánkem. „Proč já nemám žádné admirály, kteří by měli tolik rozumu, aby nechali proti větru?“ lálel. „I dvouletý kluk plave ke svému člunu v lázních rychleji než tihle hlupáci!“ Scaurus i další důstojníci dělali vše, co bylo v jejich silách, aby si zachovali kamennou tvář. Chápal

345

Thorisinovo rozhořčení. Onomagoulos na západním pobřeží Dobytčí stezky vedl armádu daleko slabší, než byla ta, kterou proti ní postavil Thorisin. Ale co to bylo platné, když císař nemohl svého nepřítele sevřít?

„Kdybyste mně lodě z Vévodství —“ začal Utprand, syn Dagobera, ale Thorisinův pohled toho tupého Namdaleňana uzemnil ani ne v půli věty. Drax se na svého krajana podíval jako na blba. Každý věděl, že císař ostrovany pořád podezírá, a teď se zdálo, že se ho svým pohledem ptá, proč se jej bezdůvodně snaží poštvat proti sobě.

Gavras — rozzuřený jako štvaná zvěř — se prudce obrátil k Marcovi: „Předpokládám, že ty budeš další, kdo mi řekne,

abych Leimmokheira pustil na svobodu.“

„Proč? Ne, Vaše Veličenstvo, vůbec ne,“ odpověděl tribun nevinně. „Kdybyste mě poslouchal, už byste to udělal dávno.“

Poškrábal se na paži. Hrozně svědila. Gorgidas mu včera vytáhl svorky a Marcovi se ulevilo, když viděl, že se rána hojí. Když mu ten kov prokluzoval masem, nebolelo to, ale bylo to dost nepříjemné, takže se při vzpomínce na to otrásl.

„Pch!“ Thorisin se znova zahleděl na Dobytčí stezku. Jen rozházená prkna ukazovala místa, kde se potopily jeho válečné lodě. Bouraphovy veslice znova postavily patroly. Thorisin řekl, jako by chtěl pokračovat v hádce: „K čemu by mi to bylo, kdybych ho nechal jít? Teď se určitě obrátí proti mně, když byl celé měsíce v chládku.“

Nečekaně se za Leimmokheira přimluvil i Mertikes Zigabenos. Důstojník stráží musel staršího námořníka obdivovat, protože když Sphrantzesové ovládli Videssos, několikrát dokázal, že dobrý člověk může zůstat čestný i za zvráceného režimu. Zigabenos řekl: „Když se vám zaručí přísahou věrnosti, dodrží ji. Ať už na to máte jakýkoli názor, pane, Taron Leimmokheir by křivě nepřisahal. Příliš se bojí ledu v pekle.“

„A kromě toho,“ řekl Marcus, který se měl k odchodu s dobrým pocitem, z něhož vůbec neměl výčitky svědomí, „jaký je v tom rozdíl, jestli vás zradí, nebo ne? Admirály nebudete mít stejně a těžko něco zkazíte, když —“ Zmlkl a nechal Thorisina, aby si to domyslel sám.

Císař měl špatnou náladu a jenom zavrčel. Tahal se však zamyšleně za vousy a už při zmínce o Leimmokheirově propuštění nevyskakoval vzteky. Tribun si pomyslel, že jeho vůle sice je jako ze žuly, ale i žula se konec konců dá rozdrolit.

„Takže ty si myslíš, že ho pustíš?“ zeptala se Helvis toho večera, když jí Scaurus vyprávěl, co se toho dne událo. „To znamená, že jsi byl úspěšný.“

„Taky si myslím. Pokud neobrábí kabát, je volný. A kdyby...? To už by nočník přetekl a byl by z něj rybník.“

„Myslím, že to se nestane. Leimmokheir je čestný,“ řekla Helvis vážně. Marcus respektoval její názor. Byla ve Videssosu mnohem déle než on a věděla o jeho vůdcích docela dost. A navíc to, co řekla, se shodovalo s tím, co si o uvězněném admirálovi mysleli všichni — kromě císaře.

Ale když se jí snažil přimět k zásadnější debatě, zdálo se, že ji politické záležitosti nezajímají. To jí nebylo podobné.

„Něco se stalo?“ zeptal se. Přemýšlel, jestli se náhodou nedovtípila, že se něco děje mezi ním a Alypii Gavrasovou. Hrozil se scény, kterou by to vyvolalo.

Místo toho si svlékla sukni, u které spravovala lem, a usmála se na něj. Měl pocit, že ten pohled zná. V jejích očích bylo něco šibalského, něco, co už tam kdysi viděl. Poznal, co to je, až když promluvila: „Promiň, miláčku, myslela jsem na něco jiného. Pokoušela jsem se spočítat, kdy to dítě přijde na svět. Mělo by to být krátce před oslavou slunovratu.“

Marcus tak dlouho mlčel, že její jiskra pohasla: „Ty nemáš radost?“ zeptala se ostře.

„Samozřejmě že mám,“ odpověděl a mluvil pravdu. Hodně Římanů z vyšší třídy se rozhodlo nemít děti a byli milováni jen těmi, co toužili po dědictví. „Překvapilas mě, to je všechno.“

Přistoupil k ní a políbil ji, pak ji polechtal na žebrech. „Ty mě ráda takhle překvapuješ,“ obviňoval ji. „Udělala jsi to samé, když jsi čekala Dostiho.“

Jako by vyslovení jeho jména mělo nějakou čarovnou moc, dítě se vzbudilo a začalo plakat. Helvis se zamračila. Vstala a ukonejšila ho. „Jsi mokrá, nebo se chceš jenom pomazlit?“ ptala se ho. Ukázalo se, že to bylo to druhé. Za pár minut byl Dosti zase v limbu.

„Nedělá to zas tak často,“ uklidňoval ji Marcus. Vzdychna: „Myslím, že budu muset vstát a jít k němu zase pětkrát za noc. Proč nezařídíš, abychom měli třináctileté děti, které by nás ušetřily tohohle rámusu?“ Vysloužil si polechtání na oplátku.

Objal ji, ale opatrně, jednak byla těhotná, a pak — jeho ruka byla ještě slabá. Pomohla mu, když jí přetahoval halenu přes hlavu. Ale když leželi nazi na spací rohoži, tribun před sebou viděl obličej Alypie Gavrasové a vzpomínal na chuť jejích rtů. Teprve pak pochopil, proč se tak zarazil, místo toho, aby projevil nadšení nad Helvisinou zprávou.

Uvědomil si ještě něco jiného a zasmál se. „Co je, drahý?“ zeptala se a dotkla se jeho tváře.

„Nic, opravdu. Jen hloupá vzpomínka.“ Zvědavě zakňučela, ale Scaurus už to dál nerozváděl. Nemůžu ji přece říct, pomyslel si, že teď chápu, proč tak často zapomíná a říká mu jménem svého bývalého milence.

„Tak se na to podíváme,“ přikázal Gorgidas ráno. Marcus se zašklebil na pozdrav a napřáhl ruku. Bylo to pěkné. Okraje rány byly ještě zduřelé a zarudlé a samotná rána byla zakryta tvrdým hnědým škraloupem. Ale Řek spokojeně zabručel, když si ránu prohlížel, a znova, když si k ní přičichl. „Není tam žádný hnis,“ povzbudil tribuna. „Maso pěkně srůstá.“

„Ta tvoje vodička účinkuje, i když strašně pálí.“ Gorgidas potřel ránu tmavou tekutinou, které říkal barbarum: směs prášku měděnky, klejtu, kamence, smoly a

kalafuny smíchaná se stejnými dávkami vinného octa a oleje. Říman se sice pokaždé, když ho tím potíral, ošival, ale zranění se hojilo.

Gorgidas zase jenom zabručel, pochvala s ním nijak nehnula. Nic s ním nehnulo, dokonce ani skon Quinta Glabria.

Změnil téma hovoru a zeptal se: „Víš, kdy chce císař poslat své vyslance do Aršaumy?“

„Asi to nebude hned, když jsou na moři Bouraphovy lodě a potápějí všechno, co vystrčí nos z městských přístavů. Proč?“

Řek si ho ledově prohlížel. Marcus viděl, jak sešel. Už nebyl štíhlý, ale vyzábly a na hlavě měl v místech, kde si v žalu nad Glabriem vytrhal vlasy, lysiny. „Proč?“ opakoval Gorgidas. „To je jednoduché. Chtěl bych jet s nimi.“ Stiskl čelist, když se setkal se Scaurovým pohledem, ale neuhnul.

„Nemůžes,“ byla první tribunova odpověď.

„A proč ne? Jak mě chceš zastavit?“ Doktorův hlas byl nebezpečně chladný.

„Můžu ti nařídít, abys zůstal.“

„Můžeš ze zákona? To by byla pro právníky v Římě pěkná věc. Přidal jsem se k legii, jo, ale jsem snad jeden z vás? Nemyslím. O nic víc než markytánka nebo městský švec. Ale nepatřím ani sem a ani tam. Jestli mě nedáš do řetězů, neposlechnu tvůj rozkaz.“

„Ale proč?“ zeptal se bezmocně Marcus. Vůbec neměl v úmyslu dát Gorgida do želez. Řek byl jeho přítel a on věděl, že je víc než jisté, že Gorgidas je tak tvrdohlavý, že stejně sloužit nebude, když jej bude nutit proti jeho vůli.

„To 'proč' je taky jednoduché. Chci se přidat k výpravě za kmeny a zvyky Aršaumu kvůli mým dějinám. Potřebuji víc informací, než mi je schopen — nebo ochoten — poskytnout Arigh. Myslím si, že etnografie je věc, které bych se chtěl skutečně věnovat.“

Ta zatrpkllost dala Scaurovi klíč, který potřeboval: „Ty si myslíš, že medicína to není? A co všichni ti, které jsi vyléčil, někoho i tucetkrát? A co tohle?“ Ukazoval doktorovi svou paži.

„Co s tím? Zatím je to krvavá kaše. Jestli to chceš vědět.“ Gorgidas ve svém zoufalství a sebepohrdání odmítal připustit, že je zdatný a úspěšný lékař. „Kdejaký videsský léčitel by to spravil za minutu a nemusel by se na to deset dní chodit dívat s hrůzou, jestli to náhodou nehnisá.“

„Pokud by byl schopen vůbec něco udělat,“ odvětil Marcus. „Některá zranění léčit nemohou, a když se o to dál pokoušejí, vyprchá z nich jejich síla. Ale ty vždycky děláš jen to nejlepší.“

„To nejlepší je ale ubohé a mizerné. S tím mým nejlepším by teď Minucius, Publius Flaccus a Cotilius Rufus byli mrtví a kolik dalších? Jsi osel, jestli mě považuješ za lékaře, když nejsem schopen naučit se umění, které jim vrátilo život.“ Řek měl v očích strach. „A já nejsem. To jsme snad viděli, ne?“

„Takže si odmaširuješ do stepi a zapomeneš?“

Gorgidas sebou trhl, ale řekl: „Stejně mě nemůžeš zahanbit tak, aby mě to přimělo zůstat, Scaure.“ Tribun zrudl a hněval se na sebe, že je tak průhledný.

Flek pokračoval: „V Římě jsem nebyl špatný doktor, jenže tady nejsem nic víc než šašek. Kdybych měl drobet talentu jako historik, možná bych po sobě mohl zanechat něco, co bude stát za to. Opravdu, Marcu.“ Scaurus byl dojat, neboť doktor ho nikdy předtím křestním jménem neoslovil. „Všem vám bude líp, když vás bude dávat do pořádku nějaký kněz—léčitel. Už jste mou neohrabaností trpěli dost.“

Bylo jasné, že Gorgidovo rozhodnutí jen tak něco nezvrátí. Marcus hledal stéblo, kterého by se chytil, a vykřikl: „Ale jestli nás opustíš, s kým se bude Viridovik hádat?“

„Teď ses málem střelil do černého,“ přiznal Gorgidas a překvapeně se usmál. „Ten rudošský lump mi přes všechno to svoje holedbání bude chybět. Ale pořád to není přesný zásah. Dokud bude mít Gaia Philippa, nikdy ho ta jeho hádavost neopustí.“

Poražený Scaurus rozhodl ruce do vzduchu. „Tak ať je po tvém. Poprvé mám radost, že se Bouraphos dal ke vzbouřencům. To tě sice taky nepřesvědčí, abys s námi dál zůstal, ale zase budeš mít víc času na to, aby sis to rozmyslel.“

„Nemyslím si, že bych vás opustil. Mohl bych stejně tak odejít, i kdyby — byly věci jinak.“ Řek se odmlčel a zakroutil hlavou. „To, že tě nikdo nepotřebuje, není příjemný pocit.“ Vstal. „Teď, když mě omluvíš... Gawtruz mi slíbil, že mi poví legendu jeho národa, jak doběhli Thataguše. Srovnání s pojetím videsských historiků by mohlo být zajímavé, nemyslíš?“

Gorgidas na Marcovu odpověď nečekal.

Tribun stál napjatě vpravo pod císařským trůnem. Neměl nijak zvlášť radost z toho, že dostal při tomto obřadu čestné místo. Patriarcha Balsamon stál o krok blíže u sedícího císaře. Z nepochopitelných důvodů vypadal nejvyšší videsský prelát v rouchu z modrého hedvábí a zlata vždycky jaksi zmuchlané. Jeho plnovous barvy soli a pepře v rozčuchaných pramenech padal na perly zdobící jeho hrud'

Po císařově levé straně stála Alypia Gavrasová, její oblečení bylo tak strohé, jak jen protokol dovozoval. Scaurus ji od té hostiny před dvěma týdny neviděl, jen z dálky. Dvakrát žádal o audienci a dvakrát mu neodpověděla. Skoro se bál setkat se s jejím pohledem, ale její přikývnutí poté, co vešel do trůnního sálu, ho uklidnilo.

Komitta Rhangavvová, bez oficiálního postavení, byla vykázána mezi dvořany, kteří zaplnili strany dlouhého středového sloupořadí. V tomto moři kulatých prázdných tváří její podlouhlá, tvrdá krása připomínala dravou vznešenost sokola v hejně holubů. Říman si všiml, jak přísně bloudí pohledem po místnosti, aby viděla, jestli je přítomen také Viridovik. Marcus byl šťastný, že není.

Sál začal šumět. Velké brány, které byly po vstupu hodnostářů zavřené, se pomalu otevíraly, aby odhalily siluetu jediného muže. Jeho dlouhé, rychlé kroky působily na tomto místě, plném plíživých se eunuchů a lehce našlapujících úředníků, cize.

Taron Leimmokheir měl nové šaty, které na jeho vězení vyhublé postavě plandavě visely. Jeho propuštění ho nezbavilo ani sinalosti, získané dlouhými měsíci skrývání se před sluncem a oblohou. Jeho vlasy a vousy byly čisté, ale neupravené. Scaurus se doslechl, že lazebníka odmítl se slovy: „Ať mě Gavras vidí takového, jakého mě udělal.“

Tribun přemýšlel, co mohl Leimmokheir ještě odmítnout. Pokud věděl, neměl žádné výhody.

Bývalý admirál přišel k císařskému trůnu, pak se zastavil a díval se Thorisinovi přímo do tváře. Podle videsské etikety to byla velká nezdvořilost. Marcus slyšel v tom tichu, které obalilo soudní síň, praskat pochoďně. Pak se Leimmokheir pomalu a důstojně položil před svým panovníkem tvář k zemi.

„Vstaň, vstaň,“ řekl netrpělivě Thorisin. Nebyla to slova odpovídající protokolu, ale dvorní ministři se již vzdali naděje, že by na tom mohli něco změnit.

Leimmokheir vstal. Císař se tvářil, jako by mu každické slovo bylo proti srsti, a pokračoval: „Věť, že jsi omilostněn z obvinění ze spiknutí proti naší osobě a že všechn majetek a práva, kterých jsi byl předtím zbaven, jsou ti navraceny.“ Dvořané si oddechli. Leimmokheir se začal opět skládat na zem, ale Thorisin jej gestem zastavil.

„Teď pojďme k věci,“ řekl a mluvil spíše jako kupec při hodně výhodné koupi nežli jako Avtokrator Videssanů.

Leimmokheir se také naklonil dopředu. „Chtěl bys mi sloužit jako drungarios mých flotil proti Bouraphovi a Onomagoulovi?“ Marcus si všiml, že plurál v první osobě po omilostnění zmizel.

„Proč vy a ne oni?“ Vězení nepřipravilo Leimmokheira o jeho upřímnost, jak Scaurus zaznamenal. Dvořané zbledli hrůzou, jak byli zděšeni otevřenou mluvou.

Císař se však tvářil spokojeně. Jeho odpověď byla stejně přímá: „Protože já nejsem člověk, který si najímá vrahy,“

„Ne, místo toho strkáte lidi do vězení.“ Zdálo se, že tlustý ceremoniář, který stál mezi oběma nejvyššími důstojnostmi, omdlí. Thorisin seděl s kamennou tvář, ruce měl složené na prsou a čekal na skutečnou odpověď.

Nakonec Leimmokheir sklonil hlavu. Jeho neupravené šedé lokny mu spadly do obličeje.

„Výtečně!“ vydechl Thorisin, teď vypadal jako hráč, který hodil dvě slunce. Pokýval na Balsamona. „Patriarcha bude řídit tvou přísahu věrnosti.“ Spokojeně předl — pro muže, jenž má náboženské zábrany jako Taron Leimmokheir, byla tato přísaha břemenem, jež by nahradilo železná pouta.

Balsamon vystoupil dopředu a z přehybu svého roucha vytáhl malou kopii videsských písemností. Ale drungarios jej mávnutím poslal pryč. Jeho hlas námořníka, uvyklý na přehlušování bouřlivých větrů, zaplnil trůnní sál: „Ne, Gavrasí, nesložím vám žádnou přísahu!“

Všichni ztuhli. Císařovy oči ztvrdly a zledověly. „Tak co teď, Leimmokheire?“ zeptal se nebezpečně. „Mělo by mi stačit tvé slovo?“

Chtěl být sarkastický, ale admirál to myslel vážně. „Ano, u Phose, jakou cenu by jinak měla vaše milost? Budu váš člověk, ale ne pes. Jestli mi nevěříte bez trnového límce slov kolem krku, pošlete mě zpátky za katr a vem vás d'as.“

Čekal na odpověď, jeho hrđost by se vyrovnala s jakýmkoli císařovým rozhodnutím.

Thorisinovi se do tváře pomalu vechal rumělec. Ruce jeho ochránců pevněji stiskly rukojeti. Někteří Avtokratorové — a nebylo jich málo — by na takový vzdor odpověděli krví. Balsamon už za ta léta viděl pár takových typů, a proto naléhavě řekl: „Vaše Veličenstvo, mohl bych —“

„Ne.“ Thorisin jej přerušil jediným nezdvořilým slovem. Marcus si opět uvědomil, že videsský císařský úřad formálně představuje neomezenou moc. V komnatách by Balsamon jen vykukil oči a pokračoval by ve své věci. Teď se uklonil a mlčel. Jen Leimmokheira nemohl zastrašit, protože tomu dodávala odvahu touha po spravedlnosti.

Císař k němu sice žádnou náklonnost nechoval, ale hněv v jeho tváři vystřídala vzdorovitý úšklebek. „Tedy dobrá.“ Neztrácel čas s výhrůžkami a varováním. Bylo zcela zřetelné, že by znovu zvolenému admirálovi byly úplně ukradené.

Leimmokheir byl stejně věcný jako Gavras. Uklonil se a obrátil se směrem k východu. „Kampak tak rychle?“ vyzvídal Thorisin a podezřele ožil.

„Do doků, samozřejmě. Kam jinam by měl jít váš drungarios?“ Leimmokheir se neohlédl ani nezastavil. Scaura napadlo, že kdyby za sebou mohl těmi branami prásknout, udělal by to. Tvrdohlavý admirál a stejně mezkovitý císař postavili videsský ceremoniál na hlavu. Shromáždění dvořané kroutili hlavami, když vycházeli z trůnního sálu. Zažili už i lepší podívanou.

„Ještě neodcházej,“ řekl Thorisin tribunovi, který se vydal za nimi. „Mám pro tebe práci.“

„Pane?“

„A ušetři mě toho modrookého nevinného pohledu,“ zahudral císař. „Možná jsi jím oblouznil spoustu děvčat, ale na mě to neplatí.“ Marcus viděl, že Alypii Gavrasové ucukl koutek, ale nepodívala se na něj. Její strýc pokračoval: „Ty jsi byl ten, kdo chtěl toho prošeďivělého puritána propustit, takže na něho dohlédneš. Chci slyšet o každém jeho vzdechu. Rozumíš?“

„Jo,“ Říman tento rozkaz čekal.

„Jenom 'jo'?“ Gavras na něj nechápavě hleděl a přemýšlel, jestli má dát svému hněvu volný průchod. „Tak se seber a běž!“

Když se Marcus vracel do kasáren legionářů, zastavila jej Alypia Gavrasová. „Musím tě požádat o prominutí,“ řekla.

„Nebylo ode mne hezké, že jsem předstírala, že jsem nedostala tvé žádosti o audienci.“

„Byla to neobvyklá situace,“ odpověděl tribun. Nemohl mluvit tak otevřeně, jak by chtěl. Na cestě bylo rušno. Nejedna hlava se otočila, když viděla kapitána žoldnéřů — přestože se Scaurovi dostalo u dvora významného postavení — kráčet bok po boku s neteří Avtokratora Videssanů.

„Ano, naprosto,“ Alypia povytáhla obočí. Také používala dvojsmyslné fráze. Marcus přemýšlel, zda úmyslně vybrala pro místo jejich setkání veřejné prostranství, aby to mezi nimi proběhlo co možná nejneosobněji.

„Doufám,“ řekl opatrně, „že nemáte pocit, že jsem, ach, využil situace.“

Odhodlaně se na něj podívala. „Důstojník s citem pro velkou příležitost by toho mohl získat mnoho. Měla bych přiznat, jsem schopna tuto situaci vnímat stejně jako každý takový důstojník.“

„To je hlavní důvod, proč jsem tak dlouho váhal.“

„Vůbec by mě nenapadlo —“ Alypia si položila ruku na levé ňadro, „— že jsi takový. Ale některé věci člověk musí zvážit.“ Sklonila hlavu, ale pořád jej zkoumala. „Hlavní důvod? Co tvůj syn? Co rodina, kterou sis založil, když jsi přišel do Videssosu? Na banketu to vypadalo, že jsi se svou paní šťastný.“

Scaurus se kousl do rtu. Zabolelo jej u srdce, když slyšel své vlastní myšlenky z princezniných úst. „A to jsi říkala, že nedokážeš poznat, co si myslím!“ řekl a byl rozhořčen tou neupřímností.

Alypia se poprvé usmála. Natáhla ruku, jako by ji chtěla položit na jeho paži, ale zarazila se mnohem rychleji než on,

když si uvědomila, že jsou tam, kde jsou. Potichu řekla: „Kdybych to nedokázala, tak ta, ach, situace —,“ jemně zesměšnila tu předchozí tribunovu pauzu, „— by nikdy nevznikla.“

Cestička před nimi se rozdvíjovala. „Myslím, že teď se naše cesty rozcházejí,“ řekla a zahrnula směrem ke kvetoucím třešním, které císařskou rezidenci úplně pohltily.

„Jo, ale ne na dlouho,“ řekl Marcus, nejen pro sebe.

„Podívej, s čím Gavras chce, abych pracoval!“ křičel Taron Leimmokheir. „Proč mi neřekl, abych se šel rovnou oběsit, když jsem to stejně chtěl udělat?“ Odpověděl si sám: „Myslel si, že se zlomím, a měl pravdu!“ Zhnusene se rozhlížel po Novorhéském přístavu.

Největší severní kotviště hlavního města Scaurus moc dobře neznal, Říman hlídal poblíž přístavu Kontoskalion na jižním pobřeží Videssosu a účastnil se odsud

tažení proti Yezdům. Ale Kontoskalion byl ve srovnání s Novorhéským přístavem, pojmenovaným podle prefekta, který dohlížel na jeho budovu a zemřel před mnoha lety, hračka.

V docích byla mračna plachet, které vyplouvaly do Videsského moře — skutečného lesa stožárů. Jenže velká část jich patřila tlustým, nemotorným obchodním lodím a útlým rybářským plavidlům, které se podobaly té, na niž se Marcus plavil s Thorisinovým vojskem přes Dobytčí stezku. Ostatní už se teď plavily někde daleko na moři. Ve Videssosu byly zajaty Elissaiem Bouraphem a jejich náklad byl pořád ještě v přístavech. Jediné vysvětlení bylo to, že Bouraphos vyňal srdce Císařské válečné flotily, když se plavil do Pityosu, a když se připojil k Onomagoulově vzpouře, už si je nechal. Leimmokheirovi toho zbylo velice málo: kolem deseti triém a asi tucet menších dvouřadých lodí, které tribun znal jako liburny. Bouraphos měl skoro třikrát víc lodí a také lepší kapitány a posádky.

„Co se dá dělat?“ zeptal se Marcus se strachem, že si drungarios domyslí, co dostal za úkol. Leimmokheir se mezitím pohledem pustil na moře, ne na malých zčeřených vlnkách tančících po vlnolamu, ale dál, do ohromného prostoru nekonečného horizontu.

Nejprve se zdálo, že jej admirál vůbec nevnímá, ale pomalu přicházel k sobě. „Hmm? Phosovo světlo, já fakt nevím, když mi tady nechali jen kapku na dně. Počkej a trochu se dívej. Musím zjistit, co se všechno stalo od té doby, co jsem nebyl na palubě. Vrátil jsem se a vidím, že je všechno jinak a divně.“

Ve videsské deskové hře mohou být zajaté figurky použity proti jejich majitelům a během hry se mohou strany několikrát vyměnit. Scaurus měl dojem, že ta hra se hodně podobala těm, kdo ji vymysleli.

Když Leimmokheir viděl, že si tribun s jeho odpovědí neví rady, poklepal jej na rameno. „Nikdy neztrácej naději,“ řekl vážně. „Namdaleňané jsou kacíři, kteří ohrožují své duše svou vírou, ale mají na to právo. Nezáleží na tom, že bouřka vypadá děsivě, jednou musí

skončit. Skotos ukládá člověku zoufalství jako nástrahu.“

On je živým důkazem své vlastní filosofie, napadlo Scaura. Jeho pobyt ve vězení na něm nezanechal žádné stopy, jako by tam nikdy nebyl. Ale tribun si všiml, že mu pořád ještě neodpověděl.

V římských kasárnách dozněly poslední čisté tóny bandury. Potlesk, skutečně bouřlivý potlesk následoval ihned poté. Senpat Sviodo odložil svůj strunný nástroj a na jeho hezké, ostře řezané tváři se objevil radostný úsměv. Zvedl korbel vína na pozdrav svému publiku.

„To bylo nádherné,“ řekla Helvis. „Díky tobě jsem viděla hory Vaspurakanu tak jasně, jako by se tyčily přede mnou.“

Phos ti dal velký dar. Kdybys nebyl voják, tvá hudba by z tebe udělala boháče.“

„To je zvláštní, že to říkáš,“ odpověděl plaše. „Když jsem byl ještě chlapec, chtěl jsem utéci se souborem hudebníků, kteří hráli u mého otce.“

„Proč jsi to neudělal?“

„Zjistil to a seřezal mi zadnici. Měl na to právo, Phos mu dopřel klidný spánek. Potřebovali mě. Bylo tam Yezdů jako výběrčích daní kolem člověka, který vykopal poklad. A kdybych odešel, podívej, o co bych přišel.“ Ovinul ruku kolem Nevrat, která stála vedle něj. Světlé stužky, které visely z jeho třírohého vaspurakánského klobouku, ji lechtaly na krku. Přitulila se blíž ke svému muži.

Marcus usrkoval ze svého poháru. Už málem zapomněl na to, jací jsou ti dva lidé ze západu skvělí společníci. Nejen kvůli Senpatově hudbě, ale také kvůli tomu, jak vesele berou život. A jeden druhého milovali tak upřímně, že každou dvojici obšťastňovali jen svou přítomností.

„A kde je tvůj přítel s kníry jako rozpuštěná mosaz?“ zeptala se tribuna Nevrat. „Má pěkný hlas. Doufala jsem, že ho dnes večer uslyším zpívat se Senpatem, i když jsou videsské písně ty jediné, kterým oba rozumějí.“

„Žlutozobý pták—,“ začal Gaius Philippus se svým chraplavým barytonem. Nevrat sebou trhla a hodila po něm ořech. Vrchní setník byl vždy ve střehu, chytil ho ve vzduchu a pak rozdrtl skořápku rukojetí své dýky.

To ji ovšem neodvedlo od otázky. Zvedla obočí a podívala se na Scaura. Nepřesvědčivě řekl: „Říkal, že si musí něco vyřídit nebo tak nějak. Nevím co.“ Ale myslím, že bych to uhodl, pomyslel si.

Nevrat zdvihla i druhé obočí, když viděla, jak zaváhal. Na rozdíl od většiny videsských žen si je nevytrhávala, ale vůbec jí to neubralo na její pronikavé kráse.

V tomto případě byl však Scaurus proti lichotkám odolný. Prál si, aby o Viridovikově tajemství vůbec nic nevěděl.

Nevrat se obrátila k Helvis. „Ty jsi ale kus ženské, drahoušku. Měla bys dělat víc než se jen starat o jídlo.“

Kdyby to řekla jiným tónem, mohla by být její slova zraňující, ale Nevrat si dávala dobrý pozor. Helvis odpověděla unaveným úsměvem. „Neumím vrátit zítřejší ráno.“

Nevrat chvíli nechápavě hleděla a pak ji objala. „Gratuluji,“ řekl Senpat a stiskl Marcovi ruku. „Co že jsi takový divočák? Copak chceš jít na západ? To už bude druhé.“

„Ale, to víc,“ řekla Helvis a po koutku se podívala na tribuna.

Když ustal smích, Senpat zvažněl: „Vy Římané půjdte na západ, ne?“

„Nic jsem o tom neslyšel,“ odpověděl Scaurus. „Teď se nikdo nikam nedostane, když je v Dobytčí stezce Bouraphos. Proč tě to zajímá? Už s námi měsíce nepracuješ.“

Senpat si místo přímé odpovědi vyměnil několik vět v hrdelní vaspurakánšti ně s Gagikem Bagratounim. Nakhararova odpověď připomínala hromobití. Několik jeho krajanů usilovně pokyvovalo, jeden bouchl pěstí do kolene.

„Přidal bych se, kdybys mi to dovolil,“ řekl mladší šlechtic a obrátil pozornost opět ke Scaurovi. „Když půjdte na západ, uděláte víc, než že budete bojovat se vzbouřenci. Jsou tam také Yezdové a já jim něco dlužím.“ Jeho šťastné oči ztvrdly.

„A já taky,“ dodala Nevrat. Protože ji Marcus viděl jet samotnou skrze hordy Yezdů po bitvě u Maraghy a pak v boji, když legionáři bojovali s Draxovými muži, věděl, že tím myslí přesně to, co říká.

„Oba víte, že odpověď je 'ano', ať už se přesuneme, nebo ne,“ řekl tribun. „Co jiného bych mohl odpovědět sezónním válečníkům a statečným zvědům, kteří jsou zároveň mými přáteli?“ Senpat Sviodo mu poděkoval s nezvyklou vážností. Bagratouni, který byl dosud zaujat vlastními myšlenkami, lačně řekl: „A je tam také Zemarkhos.“ Jeho muži opět přikývli. Měli víc důvodů nenávidět fanatického kněze než nomádi. Kdyby se legionáři vydali na západ, nejspíš by se naskytla příležitost k pomstě. Po cestě do Maraghy Thorisin Zemarkhose přelstil, a proto ten zélot uznal jako svého Avtokratora Onomagoula. Jeho přívrženci rozšířil i Jednotky provinčního šlechtice.

Sál na chvíli zmlkl. Římané byli věrní státu, za který bojovali, ale byla to věrnost žoldnérů, která se vyznačovala nebezpečnou povrchností. Nezažili a moc nechápali desetiletí válek a masakrů, která Vaspurakánce zatvrzovala jako kalení ocel. Muži, kteří se považovali za prince, tuto tvrdost zřídka kdy projevovali. Ale když to jednou udělali, zamrazilo i jejich méně odevzdané druhy.

„Pryč ze tmy!“ vykřikl Senpat Sviodo, který cítil, že nálada večera začíná upadat. „Je to Skotův nástroj, nic jiného!“

Otočil se ke Gaiovi Philippovi. „Takže vy, Římané, znáte 'Ptáka', jo?“ Jeho prsty se roztančily po strunách bandury. Legionáři začali buráčet pochodovou píseň a byli rádi, že se mohli odpoutat od svých vlastních myšlenek.

„Je ti dobře. Tarone?“ zeptal se Marcus. „Vypadáš, jako bys týden nespál.“

„Tak nějak,“ připustil Leimmokheir a potvrdil svá slova ohromným zívnutím. Jeho oči byly zarudlé a chraplavý hlas skřípal víc než obvykle. Svalstvo, které mu po propuštění opět narůstalo, vypadalo ochablé a nezdravě. „Je to únavný úkol — udělat nemožné.“ Dokonce i ten ojedinělý příval smíchu zněl prázdně.

„Není dost lodí, nejsou posádky, peníze ani čas,“ odpočítával na prstech. „Cizinče, tobě Gavras naslouchá. Dej mu na srozuměnou, že nejsem kouzelník, abych mávnutím ruky získal vítězství. A uděláš dobře, protože jinak budeme v celách vedle sebe.“

Scaurus to považoval za projev admirálovy beznaděje, ale když viděl, že na tom trvá, rozhodl se navštívit císaře.

Drungariové lodí byli vyčerpaní a podráždění a nebyli schopni uznat jiný názor než ten svůj.

Štěstí tomu chtělo, že byl tribun přijat císařem téměř ihned. Když hovořil o Leimmokheirových stížnostech, Thorisin vyštěkl: „Co chce, ančovičky do vína? Každý bloud by takovou maličkost zvládl. Jen tvrdá práce ukáže, co je člověk zač.“

K trůnu přišel posel a nejistě se zastavil.

„No?“ obořil se na něj Gavras.

Chlapík to pochopil a svalil se na zem. Když vstal, podal Avtokratorovi složený list pergamenu. „Omlouvám se, Vaše Veličenstvo. Běžec, který to doručil, řekl, že to je nanejvýš naléhavé a že si to máte okamžitě přečíst.“

„Dobře, dobře, dal jsi mi to.“ Císař listinu otevřel a nahlas četl: „Přijď se podívat k přímořské hradbě, co jsi získal svou důvěrou. L., nejvyšší drungarios.“

Po každém slově se mu hrnulo do tváře víc a víc krve. Roztrhl listinu v půli, pak se otočil na Scaura a řval: „Ať Phos prokleje den, kdy jsem naslouchal tvému jedovatému jazyku! Poslouchej, jak se ten chvastoun honosí, když obrací kabát!“

„Zigabene!“ zahřímál Gavras. Když se důstojník stráží objevil, císař mu nařídil, aby chvatně poslal oddíly do doků zastavit Leimmokheira, jestli to vůbec jde. Zaskřípal: „Budu tam zatraceně pozdě, ale musíme to zkusit.“

Vyzařovala z něj taková zuřivost, že Marcus udělal krok zpět, když vstal císař z trůnu, protože se bál, že jej napadne. Místo toho Gavras vydal vcelku zdvořilý rozkaz: „Bež s nimi, mizero! Když se já musím dívat na plody tvé pošetilosti, můžeš tam snad taky být!“

Císař se řtil uličkou se zděšeným Scaurem v patách. Všechno, čemu Říman ohledně Leimmokheira uvěřil, byla snůška lží. Bylo to horší než zrada. Vypovídalo to o jeho vlastní zaslepenosti, která mu zabránila prohlédnout Taronův podvod. Dvořané se klidili Gavrasovi z cesty, nikdo se mu neodvažoval připomínat nějakou nedokončenou práci. Císař klel pod vousy a hnál se palácovým komplexem. Vystupoval po schodech na přímořskou hradbu jako nespravedlivě odsouzený muž, který je na své cestě k popravišti. Ani se na Scaura nepodíval.

To, co viděl, když nakoukl přes cimbuří z šedivého kamene, z něho vyrazilo další zuřivý řev. „Ten zkurvený nedonošenec ukradl celou flotilu!“ Lodě svinuly plachty, triémy a lehčí dvouřadé válečné lodě veslovaly na západ od Novorhéského přístavu. Při každém úderu se kolem jejich vesel bělela mořská pěna. Marcovo srdce spadlo ještě hlouběji. A to si myslel, že už to víc nejde.

„A podívej!“ zvolal císař a ukazoval na předměstský přístav na druhém břehu Dobytčí stezky. „Tam připlouvá ten zasraný Bouraphos, aby ho doprovodil domů!“ Čím víc se lodě vzbouřeného admirála blížily k Leimmokheirovi, tím byly živější. Thorisin jim zahrozil pěstí.

Na schodišti se ozval dusot. Jakýsi voják letěl k císaři a klel. Hekal: „Přišli jsme pozdě, Vaše Veličenstvo. Leimmokheir

už odpul.“

„Opravdu?“ odfrkl Gavras. Voják vytřeštil oči, když se podíval za jeho nataženou rukou.

Leimmokheirovy lodě se seřadily do linie před rebely, těžší galéry byly uprostřed a lehké liburny pluly na křídlech.

Marcus sice vůbec nebyl v obraze, ale poznal, že to je taktický manévř. „To je bojové postavení!“ vykřikl.

„U Phose, je!“ souhlasil Thorisin a poprvé připustil,

že je tam Scaurus s ním. „Ale k čemu to je? Ať už je to zrádce nebo šašek, tvůj skvělý přítel mě stejně zničí. Bouraphos si s ním pohraje jako kočka se sarančetem. Podívej se na ty jeho lodě.“

Jestliže si Gavras o Leimmokheirovi myslel, že je zrádce, Elissaios Bouraphos si to rozhodně nemyslel. Celá jeho flotila vytvořila bojovou řadu, její rohy se hnaly dopředu, aby z boku napadly menší jednotku před sebou. Nadávky, které předtím Thorisin chrlil na Leimmokheirovu hlavu, teď padaly na Bouraphose. Zigabenův posel jen ohromeně poslouchal.

Marcus císaře málem ani nevnímal. Sledoval boj, kterého se nemohl zúčastnit, a to bylo horší než samotné napadení. V boji jeden na jednoho nebyl čas na takové věci, teď však nemohl dělat nic jiného. Zatínal nehty do dlaní, když viděl, jak se veslaři na obou stranách blíží ke srážce. Jejich lodě na sebe skočily. Tribun přemýšlel, zda se Leimmokheir doopravdy zbláznil a zda si díky té ješitnosti, která se zdála být v každé videsské duši, myslí, že jeho síla je božská.

Flotily byly od sebe skoro míli daleko, když se jedno z Bouraphových dvouřadých plavidel náhle odchýlilo z kursu a zabořilo svůj kloun do trupu vedlejší triémy. Bok těžší galéry se zaskočenou posádkou se zborčil. Vesla praskla a zůstala viset nad vodou. Marcus uslyšel křik veslařů, kterým se vykloubila ramena. Voda se nahrnula do velké díry na boku triémy. Zasažená loď se začala potápět skoro vznešeně. Liburna zabrala dozadu a hledala další oběť.

Jako by byl první zrádný útok signálem — čím dál tím víc lodí vzbouřeného admirála se začalo obracet proti svým druhům a totálně tak zmátly Bouraphovu linii. Už si nikdo nemohl být jist, kdo je přítel, kdo nepřítel. Lodě, které zůstaly věrné, ztratily rychlost, když se jejich kapitáni nervózně rozhlíželi na všechny strany. A do tohoto zmatku připlul Taron Leimmokheir.

Na přímořské hradbě udělal Thorisin Gavras tři taneční kroky. „Vidiš, jaké to je, ty hajzle!“ křičel na Bourapha. „Vidiš, jaké to je!“ Scaurus si to začal dávat

dohromady a pochopil, nač byly všechny Leimmokheirovy bezesné noci. Drungarios si pole připravoval několik dní, a když uzrálo, sklízel úrodu.

Ale přes všechny přípravy měla tahle mořská bitva k vítězství daleko. I s těmi přírůstky byl Leimmokheir pořád v menšině a Elissaios Bouraphos byl velice chytrý komandér. Nicméně jeho lodě byly zatlačeny do kruhu a Leimmokheirovy lodě hlídkovaly kolem nich. Když se Bouraphos pokusil vyrazit ven, drungariova galéra získala čas a vjela do jeho vesel na pravoboku. Odřízla levobok jeho souseda svými vyčnívajícími přepážkami. Zmrzačená loď se bezmocně kolébala. Její dobyvatel se přidal k nepříteli. Bouraphova útočná eskadra se zastrašeně stáhla.

Aby toho chaosu nebylo málo, obě strany vyvěsily říšský plamenec se sluncem uprostřed. Marcus zahlédl ještě jinou vlajku na zádi triémy, tahle byla rudá se zlatými pruhy — znak drungaria flotily. Bouraphos neměl na vybranou. Musel nepřátelského admirála zabít. Čtyři z jeho galér se hrnuly na tu Leimmokheirovu a po cestě potopily jednu liburnu.

Nablízku nebyla žádná loď, která by mu pomohla. Drungariova triéma se otáčela, vesla na levoboku zabírala zpátky k přístavu a loď se nakláněla napravo. Obrátila se téměř o jednu svou délku a uháněla pryč od útočníků. Některé Leimmokheirovy přesuny nebyly nacvičeny úplně dokonale, ale na své vlajkové lodi nestrpěl žádnou nepřesnost.

Pod zádi galéry se čeřila brázda vody. Loď mířila přímo na Saura. Proplula kolem pomalu se potápějícího trupu první zasažené triémy, když si Bouraphovy lodě najednou začaly vyměňovat místa. Vzbouřenci je začali pronásledovat.

„Vem je Skotos a všichni jeho démoni, oni vyhrávají!“ zvolal Thorisin a jeho ruce svíraly cimbuří tak pevně, že mu zběhly klouby. Ještě před pár minutami byl ochoten namáčet Leimmokheira palec po palci do vařícího oleje, a teď umíral strachem, aby drungarios nepřišel k úhoně.

Ale Leimmokheir věděl, co dělá. Dokonce i na vzdálenost větší než čtvrt míle byla poznat jeho šedobílá hřívá. Spustil paži, aby potvrdil rozkaz. Triéma se kroutila jako had a plula kolem potápějící se galéry. Narazila klounem do vedoucího pronásledovatele, ještě než mohli překvapení vzbouřenci nějak manévrovat. Další tři Bouraphovy lodě se zastavily, jako by kapitáni došli k závěru, že Leimmokheir je nejen námočník, ale také nebezpečný čaroděj.

Jeho odvahou se flotile rozbušilo nové srdce a zdálo se, že právě to byla ta rána, která zlomila jeho nepřátele. V zoufalém útoku asi dvacet Leimmokheirových lodí prolomilo jejich linii, ale veškerý boj odvedli oni. Utekli směrem k předměstím na opačném břehu. Další skupina zkontrolovala směr větru, jela k vítězům a narazila na své někdejší druhy. Thorisin začal radostí tančit. Bez ohledu na císařskou důstojnost dal Marcovi a poslovi herdu do zad a smál se, když mu to vrátili.

Jedna eskadra asi patnácti lodí stále bojovala. Saura nepřekvapilo, když mezi nimi uviděl plamenec druhého drungaria.

Hra byla u konce a Elissaios Bouraphos se svými věrnými, kteří ještě přežili, dal svým přátelům možnost utéci.

Pokoušeli se být všude najednou, točili se a vyráželi vpřed do útoku jako zuřiví psi.

Čelit takové přesile znamenalo jen jeden jediný výsledek, ale konec přišel rychleji, než tribun očekával. Celá koordinovaná obrana se najednou rozdělila do série soubojů jednotlivých lodí. Když poslední z Bouraphových kapitánů začal ustupovat, vztyčil na bidlech bílé štíty.

„Potopte je všechny!“ křičel Gavras a za chvíli si to rozmyslel: „Ne, jednou je budeme potřebovat proti Namdalenu.“

Oddech si obrátil se k Marcovi: „Dokázal jsem snad, že jsem rozumnej člověk, ne? Čert mě vem, jestli ne. Tahle zatracená práce mě to naučí.“ Znovu si povzdychl, když si vzpomněl na svobodu neodpovědnosti.

Když císař dorazil do Novorhéského přístavu, byl opět v dobrém rozmaru. Prostranství u doků bylo zaplněno zástupy lidí — vojáky i civilisty. Pro měšťany byl Leimmokheirův triumfální návrat podívanou, která jim ukrátila chvíli, ale vojáci

si dobře uvědomovali význam této události. Teď se mohli postavit přinejmenším Baanovi Onomagoulovi. Stít, který je odděloval, byl rozsekán na kusy.

Thorisin pokynul každému kapitánovi, který vystoupil na pevninu. Obezřetně nedělal rozdíl mezi muži, kteří vypluli spolu s drungariem, a bývalými vzbouřenci. Ti druzí, kteří znali jeho pověst temperamentního a vznětlivého muže, k němu přistupovali s obavami, ale zjistili, že jejich vítězství převážilo předešlé spojenectví s rebelem. Opouštěli císaře s úlevou.

Posádka Taronu Leimmokheira byla jedna z posledních, která se dostala na břeh. Marcus si všiml, že galéra je poškozená. Některá vesla bezvládně visela z paluby, protože nebyli muži, kteří by je vytáhli — deset stop předě bylo rozbito na třísky.

Gavrasovi vojáci provolávali slávu admirálovi, který si jich nevšímal do té doby, než byla triéma ukotvena. Pak je odbyl krátkým zamáváním. S mrštností hodnou mnohem mladšího muže se vyškřábal na molo a lokty si rozrážel cestu v tlačenci, dokud nestanul před císařem.

Hluboce se uklonil a řekl: „Věřím, že vás má zpráva uklidnila.“ Když se ukláněl, levým okem mrkl na Scaura, čehož si Thorisin nemohl všimnout.

Císař zrudnul a zlostně funěl. Ale ještě než Leimmokheirovi vynadal, zahlédl, že se Marcus pokouší spolknout úsměv.

„Jsi moc velký hajzl na to, aby se ti dalo věřit,“ zahřimal, ale nemyslel to tak. „Léta jsem to říkal, jestli si pamatuješ.“

„Můj úkol je splněn, takže zpátky do cely, že?“ Drungarios Thorisinovi rýpnutí vrátil, ale Scaurus v tom neslyšel žádnou lehkost.

„Po té jizvě, kterou jsi mi udělal, si zasloužíš, abych ti řekl ano.“ Gavrasův pohled sklouzl na vlajkovou loď. „Copak to tady máme?“

Dva obrnění námořníci předvedli svého vězně před

císaře. Museli jej podpírat. Levá strana jeho pěkné tváře a hlavy byla zalita krví. Zranil jej kámen vystřelený z praku.

„Udělal bys lépe, kdybys zůstal v Pityosu, Elissaie,“ řekl Thorisin.

Bouraphos na něj zmateně zíral a třásl hlavou, jak se pokoušel probrat. „Málem jsme se udrželi..., než mě zasáhl ten zatracený kámen. Neodpadli jsme, dokonce i bez těch odpadlíků. Sám bych jim dal padáka.“ Ta slovní hříčka byla slabá, ale Marcus ocenil, že se o ni vzbouřencova mysl alespoň pokusila.

„Zřejmě nebudeš mít šanci,“ řekl Thorisin.

„Já vím.“ Bouraphos plivl Taronovi Leimmokheirovi na nohy. „Budeš někdy bojovat sám za sebe, Gavrasi? Nejdřív jsi mě postavil proti tomuhle pytlí sraček a pak zas jeho proti mně. Co to jsi za válečníka?“

„Panovník vás obou,“ odvětil císař. Otočil se k námořníkům, kteří okamžitě zpozorněli a čekali na rozkaz. „Vezměte ho do Kynegionu!“

Když začali odvádět Bourapha pryč, Gavras je na chvíli zastavil. „Na památku na tvou službu jsi mi kdysi, Elissaie, dal své území. Aby nepropadly státní pokladně. Myslím, že máš syna, že?“

„To je od tebe hezké, Thorisine.“

„Nikdy mi nic neudělal. A taky nemusíme dávat tvou hlavu na Milník.“

Bouraphos pokrčil rameny. „Dělej, jak myslíš. Už mi to k ničemu nebude.“ Podíval se na námořníky. „No, pojďme. Snad vám nemusím ukazovat cestu?“ Odcházel mezi nimi a jeho záda byla při každém dalším kroku vzpřímenější a rovnější.

Marcus nebyl schopen si tu myšlenku nechat pro sebe a řekl: „Zemře velmi dobře.“

„Jo, to jo.“ přikývl císař. „Měl stejně tak žít.“ Na to neměl tribun žádnou odpověď.

Malý zástup si prohlížel loď přivázanou k molu. „Co je napsáno na zádi?“

Písmena už vybledla a byly tam solné skvrny. „Dobyvatel,“ přečetl Marcus.

Vrchní setník stiskl rty. „Toho by se nikdy nedožil.“

Dobyvatel se lehce nakláněl. Byl rozložitější než vytáhlé videsské válečné lodě. Měl širokou, čtvercovou plachtu, která byla teď svinutá, a tucet otvorů pro vesla, aby mohla posádka manévrovat z přístavu do přístavu podle potřeby.

Gorgidas, který věděl o lodích víc než Římané, vypadal spokojeně. „Sice ji nepostavili včera nebo předešlím, ale dostane nás přes moře do Pristy, a to stojí za to.“ Posunul nohou velký kožený ruksak. Marcus mu pomohl zabalit a věděl, že pergamenové svitky, pera a balíčky práškového inkoustu zabraly skoro většinu jeho zavazadla.

Tribun poznamenal: „Císař neztrácí čas. Není to ani týden, co získal moře, a ty už jedeš do Aršaumu.“

„Je taky nejvyšší čas,“ odpověděl Arigh, syn Arghuna. „Chybí mi teplo koňského hřbetu mezi nohama.“

Pikridios Goudeles se otřepal. „Bojím se, že budeš mít zbytečně moc příležitostí, aby sis na ten pocit zvykl. Já, bohužel, taky.“ Scaurovi řekl: „Příští tažení, jak proti uzurpátorovi, tak proti Yezdům, budou náročná. Arighovi muži přijdou na to první asi pozdě, zdá se, ale na to druhé určitě ne.“

„Ovšem,“ řekl Marcus. Římana překvapilo, že Thorisin Goudeleovi tolik věří, že jej posílá s velvyslancem. Nebo císař vyklízel pole před potenciálním nebezpečím?

Ať byly Thorisinovy důvody jakékoli, ve skutečnosti tomu úředníkovi s vybroušeným jazykem moc nevěřil. Goudeleův přítel, který ho doprovázel, byl snědý, zamračený voják. Jmenoval se Lankinos Skylitzes. Scaurus jej dobře neznal a nebyl si jist, zda to je bratr nebo bratranec toho Skylitzese, který zemřel v oné proradné noci. V jednom směru to byla pro misi určitě dobrá volba — Říman ho slyšel mluvit s Arighem v jazyce kočovníků.

Možná že stepi byly jeho specialitou, neboť říkal: „Je ještě jeden důvod proč spěchat. Z Pristy přišly včera v noci další hlášení. Avšar je v prériích. Možná jde taky po vojácích. Měli bychom ho předejít.“

Marcus ohromeně vykřikl, stejně jako všichni, kdo slyšeli Skylitzesovy zprávy. V hloubi duše tušil, že když padli Sphrantzesové, čaroděj z Videssosu utekl. Ale vždy zůstala ještě nějaká naděje. „Jsi si jist?“ zeptal se Skylitzese.

Voják přikývl. To není mnohomluvný císařský, pomyslel si Scaurus s úsměvem.

„Kéž by nám duchové pomohli ho najít,“ řekl Arigh s jednoznačným gestem. Marcus obdivoval jeho hrdé čelo, ale ne jeho rozum. Mnoho lidí už si přálo totéž, ale když přišlo na věc, neměli z toho žádnou radost.

Gaius Philippus si odvázel z řemene krátký meč a podal jej Gorgidovi. „Vem si to,“ řekl. „Až ten hadí potěr jednou uteče, budeš to potřebovat.“

Řek byl darem dojat, ale snažil se jej odmítnout slovy: „Vůbec neumím s takovým nástrojem zacházet, ani nemám chuť se to naučit.“

„Stejně si to vem,“ řekl Gaius Philippus neúprosně. „Pro mě za mě si ho můžeš položit na dno toho svého pytle, ale vezmi si ho.“

Mluvil, jako by zadával úkol nějakému legionáři, a ne jako by dával dárek, ale Gorgidas za tou přísností slyšel zájem.

Přijal gladius se slovy díky a udělal to, co mu vrchní setník poradil — zabalil ho do svého vaku.

„Velice dojemné,“ řekl Goudeles suše. „Tady je něco, co to osladí ještě víc.“ Vytáhl alabastrovou láhev vína, napil se a podal ji Scaurovi. Bylo hladké jako smetana — Pikridiovi jen to nejlepší, pomyslel si tribun.

Žuchla lodní lávka. Kapitán Dobyvatele, brunátný člověk středních let, zakřičel: „Hej, vy fešáci, můžete nastoupit.“

Kýval hlavou a zval je na palubu.

Arigh opustil Videssos, aniž by se ohlédl. Pravou rukou držel svou šavli, levou si upravoval svůj usňový vak, který měl přehozený přes rameno. Skylitzes šel za ním stejně bezstarostně. Pikridios Goudeles teatrálně zasténal, když zvedl svůj ranec, ale zdálo se, že jej unese docela dobře sám.

„Dávej na sebe pozor,“ nařídil Gaius Philippus a poplácal Gorgida na zádech. „Máš zbytečně dobré srdce.“

Doktor rozhořčeně zasupěl. „A ty jsi zas plný sraček, takže není divu, že máš hnědé oči.“ Objal oba Římany, pak si přehodil ruksak přes rameno a vydal se za ostatními vyslanci.

„Pamatuj.“ volal za ním Marcus, „že doufám, že si přečtu, co napíšeš o svých cestách. Tak se snaž!“

„Nestrachuj se, přečteš si to, i kdybych tě měl svázat a držet ti to před očima. Je to spravedlivý trest za to, že mi připomínáš, že jsi můj čtenář.“

„To jste všichni?“ zeptal se kapitán, když Řek vystoupil na palubu. Když se nikdo neozval, zavolal na svou posádku:

„Připravte se k odplutí!“ Dva polonazí námořníci vytáhli lodní lávku. Další dva vyskočili na rampu a odvázáli silné hnědé kotvící provazy, které Dobyvatele upevňovaly po celé délce lodi.

„Zadržte, stůjte, upevněte to, ať si ten malomocný námořník říká, co chce!“ Molo se celé třásl, jak po něm Viridovik dupal nahoru. Na hlavě měl helmici a v podpaží tornu. Byl rudý v obličeji a funěl, po tvářích mu stékal pot. Vypadal, jako by přišel z římských kasáren udělat smuteční kolo.

„Co se stalo?“ zeptali se zároveň Marcus a Gaius Philippus a vyměnili si polekané pohledy. Nebyli zvyklí, že by se Gal do něčeho tak hnál — kromě bitev a holek.

Neměl šanci jim odpovědět, protože Arigh zakřičel jeho jméno a vyskočil z Dobyvatele, aby jej přivítal. „Takže přece jen se se mnou jdeš rozloučit, co?“

„Ani náhodou,“ odpověděl Viridovik a pustil svůj pytel na palubu s povzdechem úlevy. „Když dovolíš, pojedu s vámi.“

Nomádova ostrá tvář se zaleskla bílým úsměvem. „To je báječný! Uvidíš, že si zamiluješ chuť kavasu, to ti slibuju.“

„Zpitoměl jsi, člověče?“ zeptal se Gaius Philippus. Ukazoval na Dobyvatele a pokračoval: „Jestli jsi zapomněl, tohle je loď. Tvůj žaludek si na to vzpomene, když ne ty.“

„Ach, nepřipomínej mi to,“ řekl Kelt a otřel si obličej rukávem tuniky. „Vždy a všude myslím buď na tohle nebo na kata. Na vodě si sice budu přát, abych zemřel, ale kdybych zůstal, to přání by se zaručeně vyplnilo, což mě taky nijak zvlášť nebaví.“

„Kat?“ řekl Scaurus. Myslel rychle a začal v latině. „Ta žena se obrátila proti tobě?“ Když neřekl žádné jméno, Arigh ani námořníci, kteří poslouchali, mu nemohli rozumět.

„Ne, ale jen tak tak. Je to vrtkavá děvka,“ odpověděl Viridovik trpce ve stejném jazyce. Jeho bezstarostný výraz zmizel. Byl rozhněvaný a litoval se. Když zachytil záblesk v Marcově oku, řekl: „Ani nepotřebuju, abys mi říkal to svoje 'já jsem ti to říkal'. Říkal jsi to a měl jsi pravdu. Kéž bych byl jednou tak opatrný tvor, jako jsi ty!“

To, že to připustil, znamenalo, že byl skutečně ohromen, protože vždy mohl do nekonečna plisnit Římany za to, jak jsou těžkopádní. „Co se stalo?“ zeptal se tribun.

„Copak to neuhodneš? Žárlivostí zezelenala jako moře — užírá ji to jako sněť. Měla spoustu řečí, abych nechal být moji Gavrilu, Lissenu a taky Belinu, a já jsem jí řekl 'ne' stejně jako předtím. Budu jim chybět, ubohým holčičkám, a ty mi musíš slíbit, že nedopustíš, aby si na nich vylila svůj vztek.“

„Ovšem,“ řekl Scaurus netrpělivě. „Kvůli čemu. Člověče?“

„Ale, ta mrcha s černou duší začala vriskat, že by vzbudila i mrtvolu. Vřeštěla a přísahala, že řekne Gavrasovi, že jsem si ji vzal násilím.“ Kelt se na chvíli přestal usmívat. „Asi by ho přesvědčila, aby tomu věřil. Člověk by řekl, že si mě tak prohlíží, aby mohla přidat nějaké podrobnosti.“

„Ona by to udělala,“ řekl bez váhání Gaius Philippus.

„Přesně to jsem si myslel, drahý Římane. Nemohl jsem jí podřezat krk, když je tak bíle a vůbec. Nemám na to nervy, abych tady pak mlčel, když by udělala ten kravál.“

„Co jsi teda udělal?“ naléhal Marcus. „Nechal jsi ji jít? U všech bohů, Viridoviku, císařské strážě ti budou v patách!“

„Ne, ne, víte, že jsem cvok, ale ne úplnej pitomec. Je svázaná. Dal jsem jí roubík a přivázal k posteli v odporné putyce, kde sme se sešli. Chvilí se bude snažit dostat ven, ale myslím, že tohle cvičení její náuru nespraví. A mě se už stejně netýká.“

„Nejdřív Gorgidas a teď ty a oba z důvodů, za které by se nemusel stydět kdejaký idiot,“ řekl tribun a cítil škubání, když se jeho druzi, dosud přivázaní k pevnině, začali kymáčet. Opět poděkoval, že se Římané nemuseli roztrousit mezi

Namdalenem a Videssosem. Všem by jim to roztrhlo srdce.

Arigh, kterého rozčilovalo, že se baví jazykem, kterému nerozumí, je přerušil: „Jestli jedeš, tak pojď.“

„Jdu, neboj.“ Viridovik stiskl Scaurovi ruku. „Dej pozor na meč, Římane. Je pěkný.“

„A ty na svůj.“ Viridovikův dlouhý meč mu visel u pravého boku. Bez něj by byl jako nahý.

Keltovi povolila čelist, když si všiml Gaia Philippa, který byl beze zbraně. „Ty jsi ho zničil, co?“

„Nebud' větší blázen, než je třeba. Dal jsem ho Gorgidovi.“

„Ted'? To bylo od tebe milé, nebo by bylo, kdyby měl ten pitomej trouba tolik rozumu, aby si uvědomil, že válka je velký sport. Takhle ho nejspíš ztratí, nebo se pořeže.“ Viridovikův ret se lehce zvlínil. Po chvíli se rozzářil. „Ach jo, to je pravda, budu se hádat s Rekem. Nic tak neuchrání den před nudou jako dobrá hádka.“

Marcus si vzpomněl na slova, která říkal Gorgidovi, když se doktor poprvé zmínil, že odchází. Tenkrát to byl zoufalý vtip, ale teď se mu to vrátilo ve vši vážnosti z Galových úst. Viridovik žil proto, aby bojoval, lhostejno zda mečem nebo slovy.

Kapitán Dobývatele přiložil dlaně k ústům: „Vy tam! Odplouváme, s váma nebo bez vás!“ Ta výhrůžka byla planá — zatímco Viridovik pro něj neznamenal

nic, těžko mohl odplout bez Aršauga, protože bez něj by se výprava neobešla.

Zarmoucený výkřik podtrhoval Arighův neklid. „Pojďme,“ řekl a uchopil Kelta za paži. Viridovikovy boty ze surové kůže klepaly na prknech rampy. Nomád, obutý do jemné telecí kůže, se pohyboval potichu jako divoká kočka.

Gal vypadal jako člověk, který jde na svůj pohřeb, a strčil námořníkovi svůj ranec. Pořád ještě váhal, když za ním seskakoval. Zasalutoval Scaurovi a pěstí zamával na Gaia Philippa. „Dávej na sebe bacha, ty poleno!“

„Ty taky, ty troubo s velkou holou prdelí!“

Podle kapitánových pokynů posádka couvala s lodí. Chvíli se zdálo, že Dobývatel je příliš rozměrný, než aby poslouchal vesla, ale pak se pohnul a pomalu se sunul od mola. Když měl dost místa, obrátil se na sever, těžkopádně jako tlustý stařec. Marcus zřetelně slyšel rachotivý pleskot lan, když se rozvinula široká plachta. Povisle pleskala, než se naplnila větrem.

Tribun se díval, dokud je nespokl horizont.

Thorisin Gavras, se znovunabytou mocí nad mořem, vyhnal Draxe a jeho namdalenské žoldnéře proti Baanovi Onomagoulovi. Leimmokheirovy galéry chránily dopravní lodě před loděmi vzbouřenců. Muži z Vévodství přistáli na západním území v Kypasu, což bylo několik dní pochodu od předměstí protilehlého Videssosu.

Na západě stoupal mohutný dým, jak Onomagoulos páčil svůj tábor, aby Thorisinovi znemožnil jej obsadit. Baanes ustupoval ke své pevnosti kolem Garsavry. Přesouval se rychle, aby jej Namdaleňané neodfízlí z místa, kde se soustřeďovala jeho moc. Thorisin však jednal jako člověk, který cítí, že má vítězství v hrsti — znova dobyl západní předměstí.

Marcus čekal na povolání od císaře a čekal, že dostane rozkaz poslat legionáře do boje proti Onomagoulovi. Zuřivě dřel své muže, protože chtěl, aby byli připraveni. Stále o velkohraběti pochyboval, i přes úspěchy, které Gavrasovi získal. Žádné rozkazy stále nepřicházely. Thorisin pořádál spoustu vojenských porad, ale jen kvůli plánování letního tažení proti Yezdům. Zdálo se, že si je jist, že ten, kdo bojuje s Onomagoulem, ať je to kdokoli, musí být jeho přítel.

Scaurus se snažil mu své podezření sdělit po jednom setkání důstojníků a řekl císaři: „Nomádi taky napadají Baana, viš, ale ne ve tvém zájmu. Drax neválčí pro nikoho, jen pro Draxe. Ted' cestuje pod tvou vlajkou, ale jen proto, že se mu to hodí.“

Thorisin se zamračil. Římanova rada byla zcela jasně nevítaná. „Poskytoval jsi mi dobré služby, cizince, a někdy přes můj odpor,“ řekl. „Říkalo se o tobě to samé, co teď říkáš o Namdaleňanovi. Obezřetný člověk nevěří všemu, co vidí, a jen málu z toho, co slyší. Ale to ti říkám: žádný prodávač fám ke mně nikdy nepřišel se zprávami o tom, že mě chce Drax vystavit nebezpečí.“

Scaurovo břicho ztěžkovalo jako olovo — jak se ta zpráva mohla k císaři dostat? Nebyl si jist, kolik toho Gavras ví, ale neopovážoval se to popírat. Opatrně volil slova: „Jestli věříš takovým povídkám, proč mě a mé lidi necháváš ve svých službách?“

„Protože svým očím věřím daleko víc než svým uším.“ To bylo jak odmítnutí, tak varování — bez důkazu nemohl Gavras velkohraběte obvinít. Marcus rychle odešel a byl rád, že císař tu druhou otázku dál nerozebíral.

Čekal taky, že bude po Viridovikovi velká shánka, ale to se také nestalo. Nenávist Gaia Philippa vůči ženám ho dovedla k myšlence, s níž tribun vcelku souhlasil. „Vsadil bych se, že to není poprvé, kdy Komitta hrála na šťouchanou tam, kde neměla,“ řekl veterán. „Kdybys byl Gavras, chtělo by se ti s tím mezi lidi?“

„Hmm.“ Jestli to tak bylo, mnohé by se tím vysvětlilo, od Thorisinovy podivuhodné lhostejnosti ohledně řečí své paní o znásilnění až po to, že je pořád jeho paní, ale ne císařovna. „Máš cit pro politické souvislosti,“ řekl Marcus vrchnímu setníkovi.

„Ale, hovo. Když leží na zemi tolik hoven jako oliv při sklizni, nemusíš je vidět. Odhalí je smrad.“

Na západě Drax vítězil. Když došly jeho zprávy, Thorisin je přečetl shromážděným důstojníkům. Velkohrabě psal jako vzdělaný Videssan, což byl fakt, který jen zvyšoval opovržení jeho krajanů včetně Utpranda.

„Budete tedh poslouchat?“ zeptal se kapitán žoldnéřů po jedné schůzce. „Cile sme dosahli, ukhol bude sphl-nen“. Kde je Onomagoulova armáda a proč ji Drax nerozprašil? To je třeba říct.“

„Jo, máš pravdu,“ usilovně opakoval Soteric. „Drax si masť jazyk, když mluví, a péro, když dává na pergamen inkoust.“ Marcus několik jejich stížností smetl s tím, že je to pouze jejich žárlivost na Draxovy větší pravomoci. Z nepřijemné zkušenosti také věděl, co všechno mohou takovéto stížnosti způsobit. „Samozřejmě že vy dva jste prostí, neuhlazení vojáci šťastný. Že jste loni v létě byli připraveni ponechat Videssos osudu, to nemá s intrikami co dělat.“

Utprand byl ještě natolik slušný, aby vypadal zahanbeně, ale Soteric odpověděl: „A to, že nás ti nemožní císařští drželi na uzdě, to byla či chyba? Naše? U Sázky, oni si tu svou Říši nezaslouží.“

Občas se Scaurovi zdálo, že exaltovaný ostrovanský důraz na jejich ctnosti a na úpadek Videssosu je víc, než snese jeho žaludek. Ostře řekl: „Když mluvíš o nemožnosti, pak zrada s tím souvisí, že?“

„Jistě,“ odsekl Soteric. Utprand se mnohem ostražitěji než jeho oficír zeptal: „Co myslíš tou zradou?“

„Právě to,“ odpověděl Marcus. „Gavras ví, že jsme se na konci obléhání sešli a co se stalo. U vašeho Phose, pánové, žádný Říman mu to neřekl. Když vynechám Helvis, všehovšudy čtyři lidé věděli, co máme v plánu, a nikdy to z nich nevyšlo. Někdo z vašich mužů si musel pustit jazyk na špacír, aby si na něj nešlápl, když mu ležel pod nohama.“

„To není možné!“ vykřikl Soteric. „Jsme čestný lid.

Proč bychom se měli snížit k takovému podvodu?“ Hleděl na svého švagra a byl připraven to dokázat i jinak než slovy.

Utprand s ním začal mluvit v ostrovanském dialektu. Marcus částečně zachytil smysl: nešťastně prozrazené tajemství může zranit stejně, jako kdyby bylo vyraženo záměrně. Sotericova ústa byla stále stažena hněvem, ale lehce přikývl.

Tribun byl staršímu Namdaleňanovi vděčný. Na rozdíl od Soterica toho Utprand viděl dost, aby věděl, jak už to na světě chodí. Aby se Marcus vrátil k tomu, co důstojník předeslal, řekl: „Nemyslel jsem promyšlenou zradu, jenom jste se vy, ostrované, ukázali jako nedokonalí, stejně nedokonalí jako všichni lidé.“

„Bylo by od tebe sprosté, kdybys to myslel jinak.“ Soteric měl pravdu, uvědomil si Scaurus. Ale přesto neměl výčitky svědomí z toho, že podlamuje sebevědomí svého švagra.

„Chce mě vidět nějaký kněz?“ zeptal se tribun římské stráže. „Je to Nepos z Akademie?“

„Ne, pane, nějaký v modrém rouchu.“

Marcus byl zvědavý a šel za legionářem do kasárenské haly. Ten kněz byl těžko popsatelný muž — kromě obligátní tonzury. Uklonil se a podal mu malý svitek pergamentu zapečetěný patriarchovým nebesky modrým voskem. „V Nejvyšším chrámu se bude v osm hodin večer konat zvláštní oslavná liturgie. Jsi pozván. Ten pergamen zde je pozvánkou. Mám jeden také pro vašeho nejvyššího důstojníka.“

„Pro mě?“ zeptal se Gaius Philippus a natáhl krk. „Mám na práci jiné věci, díky.“

„Ty chceš odmítnout patriarchovo pozvání?“ zeptal se šokovaný kněz.

„Tvůj báječný patriarcha nezná ani mé jméno,“ odvětil Gaius Philippus. Zúžil oči: „Tak proč mě zve? Hmm — uložil mu to císař?“

Kněz bezmocně roztáhl ruce. Marcus řekl: „Gavras to myslí dobře.“

„Vojáci se mezi sebou obvykle znají,“ pokrčil rameny Gaius Philippus. Zastrčil si pergamen do měšce u pasu. „Asi raději půjdu.“

Scaurus se zeptal kněze: „Oslavná liturgie? K čemu to je dobré?“

„Aby nás všechny Phos spasil,“ odpověděl ten muž a vzal ho doslova. „Nyní mi odpusť, prosím. Musím vyhledat ještě ostatní.“ Byl pryč, ještě než Marcus stačil přeformulovat svou otázku.

Tribun mírně zaklel a pak se rozhlédl kolem, aby se podíval na stíny. Nemohlo být víc než poledne, usoudil. Do začátku liturgie zbývá dost času, takže se může vykoupat a převléci si plášť a helmici. Přejel si rukou po tváři a otráveně zafuněl. Neškodilo by se oholit. Gaius Philippus se přidal k jeho očistě s neméně nadšeným výrazem.

Římané se drápali na čerstvě oškrábaných tvářích a podávali svá pozvání knězi, jenž stál nahore na schodech Nejvyššího chrámu. Ten jim ustoupil z cesty a pustil je do budovy. Nejvyšší chrám byl největším skvostem Videssosu, ale jeho mohutná konstrukce a jednoduchý štukový exteriér Scaura nijak neuchvátily. Jeho vkus byl pěstován jinou školou. Protože nebyl Phosovým služebníkem, zřídka kdy do chrámu vstoupil a občas zapomínal, jak uvnitř kypí přepychem. Kdykoli vešel dovnitř, cítil, že se přesunul do jiného, ryzejšího světa.

Stejně jako všechny Phosovy svatyně byl Nejvyšší chrám postaven kolem kruhové apsidy korunované kopulí. Z tohoto místa se rozbíhaly řady lavic na všechny světové strany. Jednoduchý základní plán byl dílem génia a neomezených zdrojů. Všechny ty různorodé klenoty — lavice z broušeného tvrdého dřeva, sloupy z mechového achátu, nekonečné zlaté a stříbrné listové kružby, které odrážely světlo do každého rohu, stěny obložené polodrahokamy, napodobující Phosovo nebe. Jednotlivé prvky si navzájem neodporovaly, ale byly sladěny zručností umělců do jednoho jednolitého a velkolepého celku.

A všechna tato velkolepost sloužila k tomu, aby vedla oko nahoru, aby si prohlédlo velkou ústřední kopuli chrámu, která vypadala spíš jako výtvar kouzelníka než architekta. Neslo ji jen klenbových sloupů, takže měl člověk pocit, že ji drží jen sluneční paprsky probleskující okružím s četnými okny. Dokonce i na Marca, jako zatvrdělého bezvěrce, to působilo, jako by se kousek Phosova nebe snesl nad zem.

„To je vskutku bohem vyvolené místo,“ zamumlal Gaius Philippus. Nikdy v Nejvyšším chrámu nebyl. I když to byl nebojácny člověk, nedokázal zakrýt bázeň.

Phos sám se díval na své služebníky ze středu kopule. Galerie se třeptala zlatým jaseň, který umocňovala povznášející hra světla. Videsský bůh měl přísný a pronikavý pohled, takže se zdálo, že jeho oči vidí i do nejvzdálenějšího koutu chrámu — a do duše každého člověka v něm. Z toho pohledu, podle svaté knihy, nemohla vyzařovat žádná pochybnost. A Scaurus také nikde neviděl tak nekompromisní portrét tvrdosti, spravedlnosti a cíle.

Žádný Videssan, nezáleží na tom, jak lhostejný, neseděl pod Phosovým pohledem klidně. Pro cizince, který jej viděl prvně, mohl být dokonce zdrcující. Utprand, syn Dagobera, ztuhl do pozoru a zasalutoval, jako by to byl nějaký velký vůdce. „Vůbec se mu nediv,“ řekl Gaius Philippus Marcovi a ten přikývl. Nikdo se Namdaleňanovi nepohíhával. Tady byli i pyšní císařští pokorní.

Utprand, do jehož pěkné tváře se vehnala krev, si našel místo. Jeho kabátek z liščího kožíchu a pohodlné kalhoty jej odlišovaly od Videssanů kolem. Jejich splývavé roucha z vícebarevného hedvábí, komplikované brokátové tkaniny,

samety a sněhobílá plátna završovala dokonalost Nejvyššího chrámu. Drahokamy, zlato a stříbro, vetkané v látkách, se třpytily při každém jejich pohybu.

„Chvála Ti!“ Sbor chlapců v hávech z modrého sametu sešel dolů uličkou a obklopil hlavní oltář. „Chvála Ti!“ Jejich čisté, pevné hlasy zaplnily prostor pod velkou kopulí povznášející hudbou. „Chvála Ti! Chvála Ti!“ Dokonce se zdálo, jako by i Phosova nepřívětivá podobizna dostala mnohem laskavější rysy, když mladí řeholníci zpívali své chvalo zpěvy. „Chvála Ti!“

Kněz, který pohupoval kadidelnicí, šel za sborem směrem k místu, kde seděli služebníci Phosovi. Sladké přísady vonné pryskyřice, kadidla, cedrového oleje, myrty a styraxu pronikly do vzduchu. Za knězi kráčel Balsamon. Lid na počest patriarchy povstal. Za Balsamonem šel Thorisin Gavras v císařských regáliích. Marcus a Gaius Philippus se spolu se všemi ostatními Avtokratorovi poklonili. Tribun se snažil, aby nebylo vidět, jak je překvapený. Při jeho předchozích návštěvách Nejvyššího chrámu se císař bohoslužby neúčastnil, ale sledoval ji z malé soukromé lóže umístěné vysoko na východní stěně budovy.

Balsamon se podepřel tím, že nechal svou ruku spočinout na opěradle svého trůnu. Byl to estét a trůn obložený panely ze slonové kosti, které byly vyřezány do nádherných reliéfů, musel lahodit jeho oku. Když si na chvíli odpočinul, zvedl ruce k Phosovi na kopuli a předřikával svému bohu krédo Videssanů: „Děkujeme ti, Phosi, Pane spravedlivý a dobrotivý, za tvou vznešenost, náš ochránče, jenž bdíš nad tím, aby naše velká zkouška života mohla být rozhodnuta v náš prospěch.“

Shromáždění jej následovalo v modlitbě a pak řeklo sborově „Amen“. Marcus slyšel Utpranda, Soterica a několik dalších namdalenských důstojníků, jak přidávají svůj dovětek: „Na to sázíme své duše.“

Jako vždy se někteří Videssané zamračili, když tento dodatek slyšeli, ale Balsamon jim nedal šanci o tom hloubat. „Dnes jsme se sešli v radosti a slávě!“ zvolal. „Zpívejte a nechte dobrotivého boha, aby vyslyšel vaše prosby!“ Jeho rozechvělý hlas přešel do modlitby. Hned po něm ji opakoval sbor a věřící s ním. Nemelodický hlas Tarona Leimmokheira přehlušoval ostatní. Zbožný admirál měl zavžené oči a při zpěvu se kymácel ze strany na stranu.

Liturgie oslav se nesloužila pro nic za nic. Význačné osobnosti Videssosu, jak civilisté, tak vojáci, se daly do obřadu s chutí, která dodala Nejvyššímu chrámu slavnostní náladu. Jejich nadšení bylo nakažlivé. Scaurus tleskal spolu se svými sousedy a zpíval s nimi jejich píseň, jak nejlépe to svedl. Většina písně se však zachovala v archaickém jazyce obřadů a on mu pořád ještě moc nerozuměl.

Přes průhled zdobený filigránskou prací zachytil rychlý pohyb, který chránil císařský výklenek před očima zvědavců, a přemýšlel, zda to byla Komitta Rhangavvová, nebo Alypia Gavrasová. Nejspíš tady budou obě. Ale doufal, že to byla Alypia.

Její strýc, císař, stál napravo od patriarchova trůnu. Přestože nedělal nic jiného, než že se modlil s ostatními věřícími, jeho přítomnost stačila k tomu, aby na sebe upoutal pozornost.

Balsamon umlčel zpěv shromáždění jediným gestem. Hlasy sboru zvonily ve své dokonalé čistotě. Pak i ony odezněly a zbylo po nich jen ticho. Patriarcha to ticho natáhl do správné délky a pak mu dal jiný význam tím, že udělal pár kroků od svého trůnu ze slonové kosti k oltáři v samém centru apsidy. Jeho posluchači se naklonili a čekali na jeho proslov. Jeho oči pomrkávaly. Měl prostě radost z toho, že na něj všichni musí čekat. Bubnoval svými ztuhlými prsty na stříbrný plát na oltáři a díval se kolem. Nakonec řekl: „Dnes mě opravdu vůbec nemusíte poslouchat.“ Pokynul na císaře po svém boku. „Tu je muž, který mě požádal, abych sloužil liturgii oslav. Dovolte mu, aby vysvětlil své důvody.“ Thorisin si nevšímal neúčtivosti ke své osobě. Z Balsamonovy strany to nebyla nezdvořilost. Císař začal málem ještě předtím, než byl uveden. „Dnes ráno dorazily zprávy z bitvy na východ od nás. Naše věrné jednotky —“ byl tak úsečný, že ani legionáře nenazval celým jménem, „— definitivně porazily své protivníky. Hlavní vzbouřenec a zrádce, Baanes Onomagoulos, byl zabit v boji.“

Dvě krátké věty, holé jako každá jiná vojenská zpráva, udělaly v Nejvyšším chrámu hotový blázeňec.

Jásot úředníků splynul s burácením Thorisinových vojáků. Kdyby nebyl současný Avtokrator pisálkům po chuti, byl by jen vzorem ve srovnání s Onomagoulem. Najednou měl Gavras za sebou všechny nepoddajné složky své vlády. Konečně byl pánem ve svém domě a vyhříval se na slunci přízně jako plavec na žhavé pláži. „Teď se postaráme o Yezdy tak, jak si zaslouží!“ křičel. Radost byla ještě hlasitější.

Marcus spokojeně pokyvoval hlavou. Gaius Philippus zvedl pěst a pomalu ji nechal spadnout ke kolenu. Podívali se jeden na druhého. „Teď je na nás, abychom šli na západ,“ předvídal vrchní setník. „Pořád musíme být připraveni, abychom mohli zasáhnout.“

Marcus znova přikývl. „Je to tak, jak Thorisin řekl, ale — tentokrát budeme alespoň bojovat s tím správným nepřítelem.“